НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

φύσει ἡ [illegible] ὄρεξις τῆς ἀνθρώπου [illegible] κατὰ καὶ Ἀριστοτέλη [illegible] ἀρχομένων τῆς μετὰ τὰ φυσικὰ πραγματείας. vid. Hesiod. 230.
Διαλέγεται δὲ [illegible] Σχεδὸν [illegible] κατὰ τὰς πόλεις [illegible] καλεῖ [illegible] καὶ καταφρόνησιν [illegible] τοῖς θεο-
μένοις [illegible] τὰ σώματα, πρὸς τε μῆκος [illegible] καὶ βαρύτερα τῆς ποσὶ κατὰ [illegible] μέσον [illegible] φησὶ Ἀριστοτέ-
λης τὰ [illegible] δεχόμενα [illegible] τὰς [illegible] τὰς πόλεις [illegible] περὶ πρέσβεων. dicit Aristoteles quod fratres
efficiat qui ex una (matrice) nascunt. Soranus epist. ad Cleopatram. ~~Artes~~ in sententia mulieres semen habere sibi non constat.
vid. Lips. Physiol. & Lindebrog. p. 38. ad Censorin. Empedocles quem in ~~Artes~~ (de part. animal. III. 4) secutus est, ante omnia cor judica-
vit increscere, Censorin. c. 6. nasciti foetus aliter [illegible] ~~Artes~~ [illegible] natura. ibid.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

F. 4.

x.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΙΑ·

Περὶ Ξενοφάνους· Περὶ Ζήνωνος· Περὶ Γοργίου.
Περὶ ἀτόμων γραμμῶν.
Μηχανικὰ προβλήματα.
Περὶ ἀκουστῶν.
Περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων.
Ἀνέμων θέσεις καὶ προσηγορίαι.
Φυσιογνωμονικά.
Περὶ χρωμάτων.
† Περὶ φυτῶν βιβλ. β.

ARISTOTELIS VARIA OPVSCVLA:

De Xenophanis, Zenonis, & Gorgiæ dogmat.
De lineis insecabilibus.
Mechanica problemata.
De audibilibus.
De mirabilibus auditis.
Ventorũ situs & nomina.
Physiognomonica.
De coloribus.
† De plantis libri duo.

His propter argumenti similitudinẽ inserta sunt SOTIONIS & ATHENÆI collectanea De fluuiis, lacubus, & fontibus mirabilibus. Item POLEMONIS & ADAMANTII Physiognomonica: cum lib. MELAMPODIS De palpitationibus, & lib. De næuis oleaceis.

Addita in fine Diuersa locorum lectio, partim e vetustis, partim e recentioribus exemplaribus: Emendationes quoq; non paucæ ex interpretum, aliorumque doctorum virorum notationibus desumptæ: Præterea Index Capitum, & duo Rerum ac verborum notatu digniorum Inuentaria, Latinum & Græcum.

Joachimus Döblerg Perlebergâ-Marchicg
Ao c1) 1) c LII
Lipsiae.

FRANCOFVRDI
Apud Andreæ Wecheli heredes, Ioann. Aubrium, & Claudium Marnium,
MDLXXXVII.

1587
СТУРДЗОВСКАЯ БИБЛИОТЕКА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

N 197

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ	ARISTOTELIS
ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΙΑ·	VARIA OPVSCVLA:
Περὶ Ξενοφάνους· Περὶ Ζήνωνος· Περὶ Γοργίου.	De Xenophanis, Zenonis, & Gorgiæ dogmat.
Περὶ ἀτόμων γραμμῶν.	De lineis insecabilibus.
Μηχανικὰ προβλήματα.	Mechanica problemata.
Περὶ ἀκουστῶν.	De audibilibus.
Περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων.	De mirabilibus auditis.
Ἀνέμων θέσεις καὶ προσηγορίαι.	Ventorũ situs & nomina.
Φυσιογνωμονικά.	Physiognomonica.
Περὶ χρωμάτων.	De coloribus.
† Περὶ φυτῶν βιβλ. β.	† De plantis libri duo.

His propter argumenti similitudinẽ inserta sunt SOTIONIS & ATHENÆI collectanea De fluuiis, lacubus, & fontibus mirabilibus. Item POLEMONIS & ADAMANTII Physiognomonica: cum lib. MELAMPODIS De palpitationibus, & lib. De næuis oleaceis.

Addita in fine Diuersa locorum lectio, partim e vetustis, partim e recentioribus exemplaribus: Emendationes quoq; non paucæ ex interpretum, aliorumque doctorum virorum notationibus desumptæ: Præterea Index Capitum, & duo Rerum ac verborum notatu digniorum Inuentaria, Latinum & Græcum.

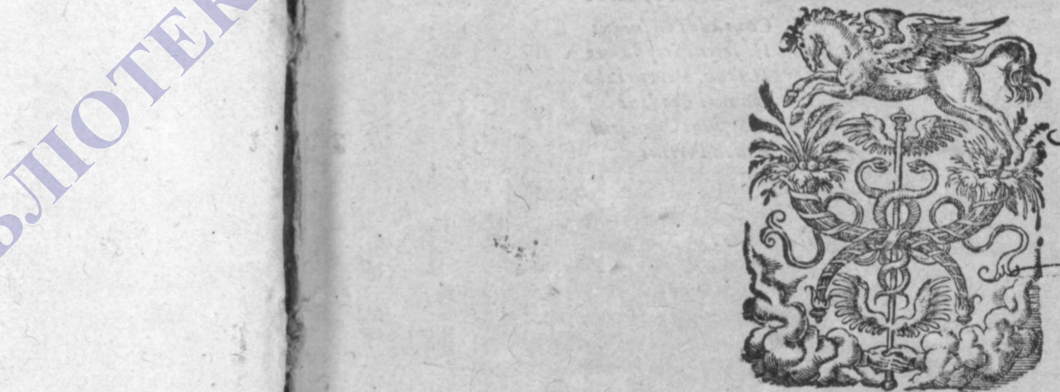

Joachimus Döblerg Perlebergû-Marchicus Ao. clɔ. lɔ. c LII Lipsiae.

FRANCOFVRDI
Apud Andreæ Wecheli heredes, Ioann. Aubrium, & Claudium Marnium,
MDLXXXVII.

1587

СТУРДЗОВСКАЯ БИБЛИОТЕКА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

[Library stamp: ...УНІВЕРСИТЕТ ... ДЕРЖАВНИЙ ...]
5
30076

CATALOGVS AVCTORVM, QVI AB ARISTOTELE ET ALIIS in hoc tomo citantur.

Amometus
Anaximander
Anaximenes
Annonis Periplus
Antiphanes
Antipho, Vat.
Aristo Peripat.
Aristobulus Cass.
Callisthenes
Chæremon trag.
Ctesias
Democritus
Empedocles
Eubulus, com.
Eudoxus
Hellanicus
Heraclides Pont.
Herodotus
Hesiodus
Hieronymus
Isigonus
Leucippus
Melissus
Parmenides
Phemonoe, vat.
Phylarchus
Polycritus
Ptolemæus rex
Pythermus
Theophrastus
Theopompus
Xenophanes
Zeno

CATALOGVS EORVM QVORVM OPE SYLBVRGIVS IN SVIS Notis vsus est.

GRAECI

Antigonus
Athenæus
Ctesias
Dionysius Hal.
Etymologus
Eustathius
Geoponica
Herodotus
Hesychius
Homerus
Pausanias
Plutarchus
Polyænus
Ptolemæus
Rufus Ephesius
Stephanus Byz.
Stobæus
Strabo
Suidas
Theocritus
Theophrastus

LATINI

Agellius
Cicero
Claudianus
Horatius
Macrobius
Plinius
Silius Italicus

RECENTIORES

Cunradus Gesnerus
Henricus Stephanus
Hieron. Mercurialis
Ioannes Brodæus
Marsilius Cagnatus
Simon Portius

THEODORO ZVINGERO,
GASPARO WOLFIO,
CLAVDIO AVBERIO,
Medicis & Philosophis clariss.

Fridericus Sylburgius S.

PARVVS hic Opusculorum diuersorum tomus, vt argumento varius est, ita etiam lectione suauis ac iucundus. Sed in quibusdam libellis ob rerum difficultatem atque obscuritatem, librariorum partim inscitia, partim negligentia, adeo est corruptus, vt sine meliorum codicum ope, solis ingenii coniecturis vix integritati suæ restitui posse videatur. Quapropter cum & ipsi de idoneo patrocinio prospiciendum esset, tales mihi adeundi erant viri, qui & internis ingenii, & externis bonorum librorũ subsidiis essent probe instructi. Quos cum diligenter animo & mente circumspicerem, nulli mihi vobis hanc ad rem visi sunt aptiores. Nam quantum in hoc studiorum genere rem litterariam possitis adiuuare, luculenter ostendunt scripta quæ magno resp. commodo partim iam edidistis, partim quotidie magno studio adornatis. Nec tantum e domesticis felicissimi ingenii thesauris, sed etiam a magnorum virorum bibliothecis auxilia vobis suppetunt. nam quæ Cunradus Gesnerus diligenti lectione, & Ioannes Sambucus bonorum exemplarium collatione, in philosophi operibus passim restituerunt, ea penes vos esse constat: nec dubium est quin ea pro vestro erga remp. studio, tandem aliquando, vel per nos, vel per alios cum luculento auctario in lucem sitis emissuri. Vt autẽ cognoscatis quid a me, in hoc tomo sit præstitum, & quid præstari adhuc possit, quoniam a manuscriptis libris nihil fuit auxilii, sed tantum impressorum exemplarium ope fuit vtendum, in plerisque cum Germanica editione Michaelis Isingrinii, contuli Italicas, Florentinã Nicolai Leonici, & Venetam Ioannis Baptistæ Camotii. quæ sicubi minus sinceræ viderentur, interpretes consului. In ea collatione si euidentes inciderent mendæ, vsus sum correctionis libertate. Sin dubia occurrerent loca, vel talia quæ non satis tuto mutari posse viderentur, visum est ea inter editionum discrepantias seorsum in fine adnotare, expositaq; vel mea vel aliena coniectura, doctiorib. relinquere iudicium. In θαυμασίοις ἀκούσμασι multum me adiuuit Henrici Stephani editio; quæ superioribus & correctior est & auctior. Eidem debemus etiam alios duos libellos; alterum, περὶ ἀτόμων γραμμῶν; alterum, περὶ ἀκουστῶν. In libro De coloribus, etsi multa & præclara mihi suppeditauit Simon Portius, qui eum cum duobus manuscriptis exemplaribus contulit, nec tantum in Latinam linguam conuertit, sed etiã commentario illustrauit: tamen etiam Camotiana editio multis in locis non modo emendatiorem scripturam, sed nonnusquam etiam integras sententias suggessit. In libris De plantis, qui procul dubio adulterini sunt, etsi vetustiores editiones Basileenses, Roberti Winteri, & Ioannis Oporini, multum me iuuerunt, plus tamen subsidii fuit in textu Latino; e quo Græcum esse conuersum, interpres ipse in præfatione testatur. Porro sicut θαυμασίοις ἀκούσμασι cum Stephano addidi eiusdem argumenti ἐκλογὰς Sotionis & Athenæi de fluuiis, lacubus, fontibus, & aliis aquis mirabilibus: ita cũ Physiognomonicis cõiungenda putaui quæ de eodẽ argumento sub Polemonis, Adamantii & Melampodis nomine in lucem sunt edita. quæ enim in Aristotele vel plane desunt, vel breuius aut obscurius ab eo sunt tradita, ea plenius & dilucidius ab illis exponuntur. Vsus autem sum in Adamantio quidem, pluribus exemplaribus, nam præter impressa ex-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

emplaria, Parisiense & Romanum; habui etiam manuscriptum codicem, quē Bononia Pompilius Amasæus pro suo erga remp. studio ad nos misit. In Polemone autem ac Melampode, usus sum tantum editione Romana, quæ licet in Polemone passim Aristotelis & inprimis Adamantii ope corrigi potuisset, atq; adeo fortasse debuisset: tamen tutiorem ea in parte timiditatem esse duxi quam audaciam. itaq; istud correctionis munus in Notarū libro maiori ex parte adimplere malui, collatis inter se auctorum locis: ut lectori iudicium permitteretur, & simul etiam ingenii exercēdi materia relinqueretur. Polemo autem iste ac Melampus quā vetusti sint, affirmatu est difficile. Nicolaus Petreius Corcyræus, qui utrumq; in Latinū sermonem cōuertit, Polemonem hunc existimat esse Atticum, qui post Platonem Xenocratis auditor fuisse dicitur: & Melampodem eum esse putat qui Prœti Argiuorum regis filias insania liberasse memoratur. Quod si verum est, necesse est utrumque ab recentiore aliquo interpolatum & magna ex parte transformatum esse. Polemonis certe phrasis plerisq; in locis non Atticismum, sed magis Asianismum; in quibusdam etiam barbarismum resipit. Melampodis autem stilus videtur adhuc multo recentior, & magis ad Turcicam barbariem quam ad Græcam venustatem accedit. ut taceam, res ipsas maiori ex parte nec ἱερογραμματέως grauitati, nec regiæ maiestati satis conuenire. quamobrem & ipse titulus suspectus haberi possit, in quo Melampus iste ἱερογραμματεὺς nominatur, & τὴν περὶ παλμῶν μαντικὴν regi Ptolemæo inscripsisse fertur. Sed utut sit, libuit propter argumenti affinitatem eos libellos ceteris adiicere, quia nec voluminis molem magnopere augent, & argumenti similitudine parem fere delectationem afferūt: præsertim cum viderem pauca superioris editionis inueniri exemplaria. Ad Mechanica quod attinet, siquis ea cum ceteris Problematis coniungi debuisse dicat, non equidem refragabor: sicut etiā alii tractatus ex hoc tomo in superiores transferri potuissent. Sed video tamen etiam in Georgii Pachymerii epitome hunc ipsum Mechanicōn libellum cum libro De coloribus & De lineis indiuiduis in duodecimum ac postremum Aristoteleæ philosophiæ tomum reiectum fuisse. qua de re suum cuique esto iudicium. Porro ad emendationem huius tomi adhibui non tantum diuersas editiones & interpretes; sed etiam siquid a doctis hominibus in Variarum lectionum & Emendationum libris adnotatum inuenirem, diligenter huc contuli. in quorum numero præcipui sunt Cunradus Gesnerus, Henricus Stephanus, Hieronymus Mercurialis, Marsilius Cagnatus, Ioannes Brodæus. Sed & veteres mihi sæpe consulendi fuerunt, tum Græci, tum Latini; quorum hic longum catalogū pertexere, non est necesse. Et quia dimidium totius operis est bonus Index, addidi Notationum libello primum seriem capitum; deinde geminum Inuentarium alphabeticum; alterum, Græce; alterum, Latine: in quorum hoc, res memorabiliores; in illo, verba & formulas notatu digniores exposui. Quod reliquum est, viri clarissimi, cum intelligatis hæc non indiligēti studio a nobis tractata esse, rogamus ut conatus nostros commendatos habeatis, nosque & in hoc philosophiæ principe, & in ceteris bonis auctoribus edendis, pro viribus magis ac magis adiuuetis. Quod ut commode præstari a vobis possit, valetudinem vobis & successus prosperos a Deo bonorum omnium auctore precamur ex animo. Francofurdi pridie idus Martias M D LXXXVII.

ADMONITIO AD LECTOREM.

Quæ signis his [ ] inclusa passim occurrunt, a quibusdam exemplaribus absunt. a quibus autem absint, Notarū liber maiori ex parte indicat. Marginales numerorum notæ Græcæ, capita significant: cifræ barbaricæ, paginas editionum quas secuti sumus, denotant. Secuti autem sumus, in Mechanicis, veterem editionem nostram; in lib. περὶ ἀτόμων γραμμῶν, περὶ ἀκουστῶν, περὶ θαυμ. ἀκουσμάτων, editionem Stephani: in Adamantio, exemplar Parisiense: in Polemone ac Melampode, exemplar Romanum: in ceteris, secuti sumus editionem Isingrinij.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΦΑΝΟΥΣ, ΠΕΡΙ Ζήνωνος, περὶ Γοργίου.

ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΦΑΝΟΥΣ.

ΑΙΔΙΟΝ εἶναί φησιν εἴ τι ἔστιν, εἴπερ μὴ ἐνδέχεται γενέσθαι μηδὲν ἐκ μηδενός. εἴτε γὰρ ἅπαντα γέγονεν, εἴτε μὴ πάντα δι' ἀμφοτέρων. ἐξ οὐδενὸς γὰρ γενέσθαι αὐτὰ ἂν γινόμενα. ἁπάντων τε γὰρ γινομένων, οὐδὲν προϋπάρχειν. εἴ τῷ τινων ἀεὶ ἕτερα προσγίνοιτο, πλέον ἂν καὶ μεῖζον τὸ ἓν γεγονέναι. ᾧ δὴ πλέον καὶ μεῖζον, τοῦτο γενέσθαι ἂν ἐξ οὐδενός. τῷ γὰρ ἐλάττονι τὸ πλέον, ἢ δ' ἐν τῷ μικροτέρῳ τὸ μεῖζον οὐχ ὑπάρχειν. ἀΐδιον δὲ ὄν, ἄπειρον εἶναι, ὅτι οὐκ ἔχει ἀρχὴν ὅθεν ἐγένετο, οὐδὲ τελευτὴν εἰς ὃ γινόμενον ἐτελεύτησέ ποτε. πᾶν γὰρ ἄπειρον, ἓν εἶναι. εἰ γὰρ πλέον ἢ δύο εἴη, πέρατα εἶναι ταῦτα πρὸς ἄλληλα. ἓν δὲ ὂν ὅμοιον εἶναι πάντα. εἰ γὰρ ἀνόμοια πλείω ὄντα, οὐκ ἂν ἐπὶ ἓν θεῖναι, ἀλλὰ πολλά. ἀΐδιον δὲ ὄν, μέτειόν τε καὶ ὅμοιον πάντῃ ἀκίνητον εἶναι τὸ ἕν. οὐ γὰρ ἂν κινηθῆναι, μὴ ἔπι [ὑποχωρῆσαν.] ὑποχωρῆσαν δὲ, ἀνάγκην εἶναι ἤτοι εἰς πλῆρες ὂν, ἢ κενόν. τούτων δὲ τὸ μὲν

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА ОНУМ. I. МЕЦЕНИРОВА

οὐκ ἂν δέξασθαι τὸ πλῆρες, τὸ δὲ οὐκ εἶναι οὐδὲν ἢ τὸ κενόν. τοιούτων δ' ὄντων ἀνωδύνων τε καὶ ἀναλγήτων, ὥσπερ καὶ ἀνόσων εἶναι, οὔτε μετακοσμούμενον θέσει, οὔτε ἑτεροιούμενον εἴδει, οὔτε μιγνύμενον ἄλλῳ. κατὰ πάντα γὰρ ταῦτα, πολλά τε τὸ μὴ ὂν γίνεσθαι, καὶ τὸ μὴ ὂν τεκνοῦσθαι, καὶ τὸ ὂν φθείρεσθαι ἀναγκάζεσθαι. ταῦτα δ' ἀδύνατα εἶναι. καὶ γὰρ εἰ τὸ μεμῖχθαι τι ἓν ἐκ πλειόνων λέγοιτο, καὶ εἴη πολλὰ κινούμενα εἰς ἄλληλα τὰ πράγματα, καὶ ἡ μίξις ἢ ὡς ἐν ἑνὶ σύνθεσις εἴη τῶν πλειόνων, ἢ τῇ ἀπαλλάξει, οἷον ἐπιπρόσθεσις γίνοιτο τῶν μιχθέντων, ἐκείνως μὲν ἂν δι' ἀλλήλων χωριζόντων εἶναι τὰ μιχθέντα. ἐπιπροσθέσεως δ' οὔσης ἐν τῇ τρίψει, γίνεσθαι ἂν ἕκαστον φανερόν, ἀφαιρουμένων τῶν πρώτων τὰ ὑπ' ἄλληλα τεθέντα τῶν μιχθέντων. ὧν οὐδέτερον συμβαίνειν. διὰ τοῦτον δὲ τὸν τρόπον καὶ εἶναι πολλὰ καὶ ἡμῖν, ὡς τὸ φαίνεσθαι μόνως. ὥστε ἐπεὶ οὐχ οἷόν θ' οὕτως, οὐδὲ πολλὰ δυνατὸν εἶναι τὰ ὄντα, ἀλλὰ ταῦτα δοκεῖν οὐκ ὀρθῶς. πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα κατὰ τὴν αἴσθησιν φαντάζεσθαι ἀπατᾶν. λόγον δ' οὔτε ἀναιρεῖν τὰ αὐτὰ γίνεσθαι, οὔτε πολλὰ εἶναι τὸ ὄν, ἀλλ' ἀΐδιόν τε καὶ ἄπειρον, καὶ πάντῃ ὅμοιον αὐτὸ αὑτῷ. ἆρ' οὖν δεῖ πρῶτον μὲν μὴ πᾶσαν λαβόντα δόξαν ἄρχεσθαι, ἀλλ' ἀεὶ μάλιστα ὂν βέβαιον. ὥστε εἰ μὲν ἅπαντα τὰ δοκοῦντα μὴ ὀρθῶς ὑπολαμβάνεται, οὐδὲν ἴσως προσήκει οὐδὲ τούτῳ προσέχεσθαι τῷ δόγματι, οὐκ ἄν ποτε οὐδὲν γένοιτ' ἐκ μηδενός. μία γάρ τίς ἐστι δόξα καὶ αὕτη τῶν οὐκ ὀρθῶν, ἣν ἐκ τοῦ αἰσθάνεσθαι πως ἐπὶ πολλῶν ὄντες ὑπειλήφαμεν. εἰ δὲ μή, πάντα ἡμῖν ψευδῆ τὰ φαινόμενα· ἀλλά τινές εἰσι καὶ τούτων ὀρθαὶ ὑπολήψεις. ἢ ἐπιδείξαντας τὰς τοιαύτας ποιότητας μάλιστα δοκούσας ὀρθάς, ταύτας ληπτέον, ἃς ἀεὶ βεβαιοτέρας εἶναι δεῖ, ἢ αἱ μέλλουσιν ἐξ ἐκείνων τῶν λόγων δειχθήσεσθαι. εἰ γὰρ καὶ εἶεν δύο δόξαι ὑπεναντίαι ἀλλήλαις, ὥσπερ οἴεται, εἰ μὴ πολλὰ γίνεσθαι φησίν, ἀνάγκη εἶναι ἐκ μὴ ὄντων. εἰ δὲ τοῦτο μὴ οἷόν τε, οὐκ εἶναι τὰ ὄντα πολλά. γίνοιτο γὰρ ἂν ὄν, ὅτι ἐστὶν ἄπειρον εἶναι. εἰ δή

οὕτως καὶ ἕν. ὁμοίως μὲν δὴ ἡμῖν ὁ[…] ἀμφοτέρων π[…] οὐδὲν μᾶλλον τι ἕν, ἢ ὅτι πολλὰ δείκνυται. εἰ δὲ βέβαιος μᾶλλον ἡ ἑτέρα, ἀπὸ ταύτης ξυμπερανθέντα μᾶλλον δέδεικται. τυγχάνομεν δέ, ἔχοντος ἀμφοτέρας τὰς ὑπολήψεις ταύτας, καὶ κινούμενα μὲν ἐστὶ τὰ ὄντα. ἀμφοῖν δ' πιστὴ μᾶλλον αὕτη, καὶ θᾶττον ἀεὶ προσοῖντο πάντες ταύτην ἐκείνης τὴν δόξαν. ὥστ' εἰ καὶ συμβαίνειν ἄν τις εἶναι τὰς φύσεις, καὶ ἀδύνατον γίνεσθαι τι ἐκ μὴ ὄντος, καὶ μὴ πολλὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἐλέγχοιτο μὲν ἂν ὑπ' ἀλλήλων ταῦτα. ἀλλὰ τί μᾶλλον οὕτως ἂν ἔχοι, ἴσως τε καὶ φαίη τις τούτοις τὰ ἐναντία. οὔτε γὰρ δείξας ὅτι ὀρθὴ δόξα ἀφ' ἧς ἄρχεται, οὔτε μᾶλλον βέβαιον, ἢ περὶ ἧς δείκνυσι, λαβών, διελέχθη. μᾶλλον γὰρ λαμβάνει εἰκὸς εἶναι γίνεσθαι ἐκ μὴ ὄντος, ἢ μὴ πολλὰ εἶναι. λέγεταί τε καὶ σφόδρα ὑπὲρ αὐτῶν γίνεσθαί τε τὰ μὴ ὄντα, καὶ μὴ γεγονέναι πολλὰ ἐκ μὴ ὄντων, καὶ οὐχ ὅτι οἱ τυχόντες, ἀλλὰ καὶ τῶν δοξάντων εἶναι σοφῶν τινες εἰρήκασιν. αὐτίκα δ' Ἡσίοδος,

"Πρῶτον μὲν πάντων, φησί, χάος ἔγένετ', αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί. Ἠδ' ἔρος, ὃς πάντεσσι μεταπρέπει ἀθανάτοισι."

τὰ δ' ἄλλα φησὶ γενέσθαι, ταῦτα δ' ἐξ οὐδενός. πολλοὶ δὲ καὶ ἕτεροι εἶναι μὲν οὐδέν φασι, γίνεσθαι δὲ πάντα λέγοντες ἐξ οὐκ ὄντων γίνεσθαι τὰ γινόμενα. ὥστε τοῦτο μὲν δῆλον, ὅτι ἐν οἷς γε δοκεῖ, καὶ ἐξ οὐκ ὄντων ἂν γενέσθαι.

Ἀλλ' ἆρα εἰ μὲν δυνατά ἐστιν ἢ ἀδύνατα ἃ λέγει, ἐατέον. τὸ δ', πότερον συμπεραίνεται αὐτῷ ἐξ ὧν λαμβάνει, ἢ οὐδὲν κωλύει καὶ ἄλλως ἔχειν, ἱκανῶς σκέψασθαι. ἑτέρα γε αὐτὴ τοῦ τις ὡς ἐκεῖνο εἴη. καὶ πρῶτον τεθέντος, ὃ πρῶτον λαμβάνει μηδὲν γίνεσθαι ἂν ἐκ μὴ ὄντος. ἆρα ἀνάγκη ἀγένητα πάντα εἶναι, ἢ οὐδὲν κωλύει γεγονέναι ἕτερα ἐξ ἑτέρων, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον ἰέναι. ἢ καὶ ἀνακάμπτει κύκλῳ, ὥστε τὸ ἕτερον ἐκ τοῦ ἑτέρου γεγονέναι.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἀεί τε οὕτως ὄντος τινός, καὶ ἀπειράκις, ἑκάστου γεγενημένου ἐξ ἀλλήλων. ὥστε οὐδὲν ἂν κωλύοι ἅπαντα γεγονέναι, κινουμένου τοῦ μηδὲν γίνεσθαι ἂν ἐκ μὴ ὄντος, καὶ ἄπειρα ὄντα πρὸς ἐκεῖνον προσαγορεύουσαι. οὐδὲν κωλύει τῷ [ἐν] τῷ ἑνὶ ἑπομένων ὀνομάτων. ἅπαντα γὰρ εἶναι καὶ λέγεσθαι, καὶ ἐκεῖνος τῷ ἀπείρῳ προσάπτει. οὐδέν τε κωλύει, καὶ μὴ ἀπείρων ὄντων, κύκλῳ αὐτῶν εἶναι τὴν γένεσιν. ἔτι ἅπαντα γίνεσθαι· ἔστι δὲ οὐδέν, ὥς τινες λέγουσιν, πρὸς ἓν ἀΐδιον. ὡς δέον ὑπὸ ἀρχὴν τὸ εἶναι τοῖς πράγμασιν. ἔτι εἰ καὶ ὅτι μάλιστα μήτε τὸ μὴ ὂν ἐνδέχεται γενέσθαι, μήτε ἀπολέσθαι τὸ μὴ ὄν, ὅμως τί κωλύει τὰ μὲν γενόμενα αὐτῶν εἶναι, τὰ δ' ἀΐδια, ὡς καὶ Ἐμπεδοκλῆς λέγει; ἅπαντα γὰρ κἀκεῖνος ταῦτα ὁμολογήσας, ὅτι ἔκ τε μὴ ὄντος ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι, τό τε ὂν ἐξόλλυσθαι ἀνήνυστον καὶ ἄρρηκτον. αἰεὶ γὰρ θήσεσθαι ὅπῃ κέ τις αἰὲν ἐρείδῃ. ὅμως τῶν ὄντων τὰ μὲν ἀΐδια εἶναί φησι, πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ γῆν καὶ ἀέρα· τὰ δ' ἄλλα γίνεσθαί τε, καὶ γεγονέναι ἐκ τούτων. οὐδεμία γὰρ ἑτέρα, ὡς οἴεται, γένεσις ἐστὶ τοῖς οὖσιν, ἀλλὰ μόνον μίξις τε, διάλλαξίς [τε] μιγέντων ἐστί· φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν. τὴν δὲ γένεσιν πρὸς οὐσίαν τοῖς ἀϊδίοις, καὶ τῷ ὅτι γίνεσθαι λέγει ἐπὶ τοῦτό γε ἀδύνατον. ὥστε τὸ πῶς γ' ἂν φήσει, καὶ ἐπαύξειε τὸ πᾶν τί τε καὶ πόθεν ἐλθόν; ἀλλὰ μισγομένων τε καὶ συντιθεμένων πυρός, καὶ τῶν μετὰ πυρός, γίνεσθαι τὰ πολλά, διαλλαττομένων τε καὶ διακρινομένων φθείρεσθαι. πλείω καὶ εἶναι τῇ μὲν μίξει πολλά τε καὶ τῇ διακρίσει. τῇ δὲ φύσει τέτταρα ἄνευ τῶν αἰτίων, ἢ ἓν ἢ εἰ καὶ ἄπειρα εὐθὺς εἴη ταῦτα, ἐξ ὧν συντιθεμένων γίνεται, διακρινομένων δὲ φθείρεται. ὡς καὶ τὸν Ἀναξαγόραν φασί τινες λέγειν, ἐξ ἀεὶ ὄντων καὶ ἀπείρων, τὰ γινόμενα γίνεσθαι. καὶ οὕτως, οὐκ ἂν εἴη ἀΐδια πάντα, ἀλλὰ καὶ γινόμενα ἄττα καὶ γενόμενά τ' ἐξ ὄντων, καὶ φθειρόμενα εἰς οὐσίας τινὰς ἄλλας. ἔτι

ἔτι οὐδὲν κωλύει μίαν τινὰ οὖσαν τὸ πᾶν μορφήν, ὡς καὶ ὁ Ἀναξίμανδρος καὶ ὁ Ἀναξιμένης λέγουσιν· ὁ μὲν, ὕδωρ εἶναι φάμενος τὸ πᾶν· ὁ δὲ, ὁ Ἀναξιμένης, ἀέρα, καὶ ὅσοι ἄλλοι οὕτως εἶναι τὸ πᾶν ἓν ἠξιώκασι. τοῦτο ἤδη σχήμασί τε καὶ πλήθεσι, καὶ ὀλιγότητι, καὶ τῷ μανὸν ἢ πυκνὸν γίνεσθαι, πολλὰ καὶ ἄπειρα ὄντα τε καὶ γινόμενα ἀπεργάζεται τὸ ὅλον. φησὶ δὲ καὶ ὁ Δημόκριτος τὸ ὕδωρ τε καὶ τὸν ἀέρα, ἕκαστόν τε τῶν πολλῶν, ταὐτὸ ὄν, ῥυθμῷ διαφέρειν. τί δὴ κωλύει καὶ οὕτως τὰ πολλὰ γίνεσθαί τε καὶ ἀπόλλυσθαι, ἐξ ὄντος ἀεὶ ἐς ὂν μεταβάλλοντος ταῖς εἰρημέναις διαφοραῖς τοῦ ἑνός, καὶ οὐδὲν οὔτε πλέονος, οὔτε ἐλάττονος γινομένου τοῦ ὅλου; ἔτι τί κωλύει ποτὲ μὲν ἐξ ἄλλων τὰ σώματα γίνεσθαί τε καὶ ἀπόλλυσθαι πάλιν; εἰ δὲ καὶ ταῦτά τις συγχωροίη, καὶ εἴη τι καὶ ἀγένητον [εἶναι] τί μᾶλλον ἄπειρον δείκνυται. ἄπειρον γὰρ εἶναί φησιν, εἰ ἔστι μέν, μὴ γεγονέναι. πέρατα γὰρ εἶναι, τὴν τῆς γενέσεως ἀρχήν τε καὶ τελευτήν. καίτοι τί κωλύει, ἀγένητον ὄν, ἔχειν πέρας ἐκ τῶν εἰρημένων; εἰ γὰρ ἐγένετο, ἀρχὴν ἔχειν ἀξιοῖ ταύτην ὅθεν γίγνοιτο, εἰ γινόμενα. τί δὴ κωλύει, καὶ εἰ μὴ ἐγένετο, ἔχειν ἀρχήν; οὐ μέντοι γε ἐξ ἧς γε ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν, καὶ εἶναι περαίνοντα πρὸς ἄλληλα ἀΐδια ὄντα. ἔτι τί κωλύει τὸ μὲν ὅλον, ἀγένητον ὄν, ἄπειρον εἶναι, τὰ δὲ ἐν αὐτῷ γινόμενα πεπεράνθαι, ἔχοντα ἀρχὴν καὶ τελευτὴν γενέσεως; ἔτι καὶ ὡς ὁ Παρμενίδης φησί, τί κωλύει καὶ τὸ πᾶν ἓν εἶναι, καὶ ἀγένητον ὅμως πεπεράνθαι, καὶ εἶναι Πάντοθεν εὐκύκλου σφαίρας ἐναλίγκιον ὄγκῳ, Μέσσοθεν ἰσοπαλὲς πάντῃ. τὸ γὰρ οὔτε τι μεῖζον, οὔτε τι βαιότερον εἶναι μέλλει ὄν ἐστι τῇ ἀρχῇ. ἔχον δὲ μέσον καὶ ἔσχατα, πέρας ἔχει ἀγένητον ὄν. ἐπεὶ εἰ καί, ὡς αὐτὸς λέγει, ἕν ἐστι, καὶ τοῦτο σῶμα ἔχει ἄλλα ἑαυτοῦ μέρη [εἶναι] τὰ δὲ ὅμοια πάντα. καὶ γὰρ ὅμοιον οὕτω λέγει τὸ πᾶν εἶναι οὐχ ὡς ἄλλῳ τινὶ ὁ περαντόμενοι ὁρᾷς, ἐλέγχει εἴ τι ὅμοιον τὸ ἄπειρον. τό γε ὅμοιον, ἑτέρῳ ὁ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

μοιον. ὥστε δύο ἢ πλείω ὄντα, οὐκ ἂν ἓν οὐδ' ἄπειρον εἶναι, ἀλλ' ἴσως τὸ ὅμοιον πρὸς αὑτὸ λέγει, καὶ φησὶν αὐτὸ ὅμοιον εἶναι πᾶν, ὅτι ὁμοιομερὲς ὕδωρ ὂν ἅπαν ἢ γῆ, [ἢ] [εἰ] τι τοιοῦτον ἄλλο. δῆλος γὰρ οὕτως ἀξιῶν εἶναι ἕν· τῶν δὲ μερῶν ἕκαστον σῶμα ὄν, οὐκ ἄπειρόν ἐστι. τὸ γὰρ ὅλον, ἄπειρον. ὥστε ταῦτα περαίνει πρὸς ἄλληλα ἀγένητα ὄντα. ἔτι εἰ ἀΐδιόν τε καὶ ἄπειρόν ἐστι, πῶς ἂν εἴη ἓν σῶμα ὄν; εἰ μὲν γὰρ ἀνομοίων ἀμερῶν εἴη πολλά, καὶ αὐτὸς οὕτω γε εἶναι ἀξιοῖ. εἰ δὲ ἅπαν ὕδωρ, ἢ ἅπαν γῆ, ἢ ὅ τι δὴ τὸ ὂν τοῦτ' ἐστί, πολλὰ ἂν ἔχοι μέρη, ὡς καὶ Ζήνων ἐπιχειρεῖ ὂν δεικνύναι τὸ οὕτως ὂν ἕν. εἴη οὖν ἂν καὶ πλείονα αὐτοῦ μέρη ἐλαττόνων τε καὶ μικροτέρων, ἀλλά τε πάντῃ ἂν ταύτῃ ἀλλοῖον εἴη οὐδενὸς προσγιγνομένου σώματος, οὐδ' ἀπογιγνομένου. εἰ δὲ μήτε σῶμα, μήτε πλάτος, μήτε μῆκος ἔχον μηδέν, πῶς ἂν ἄπειρον ἂν εἴη; τί κωλύει, [πολλὰ] καὶ ἀνάριθμα τοιαῦτα εἶναι; τί κωλύει, καὶ πλείω ὄντα ἑνός, μεγέθει ἄπειρα εἶναι; ὡς καὶ Ξενοφάνης ἄπειρον τό τε βάθος τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος φησὶν εἶναι. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς. ἐπιτιμᾷ γὰρ ὡς λεγόντων τινῶν τοιαῦτα ἀδύνατα εἶναι, οὕτως ἐχόντων ξυμβαίνειν αὐτά· Εἴπερ ἀπείρονα γῆς τε βάθη, καὶ δαψιλὸς αἰθήρ, Ὡς διὰ πολλῶν δὴ βροτέων ῥηθέντα ματαίως Ἐκκέχυται στομάτων, τοῦ παντὸς ἰδόντων. ἔτι ὂν ἕν, οὐδὲν ἄτοπον, εἰ μὴ πάντῃ ὅμοιόν ἐστιν. εἰ γάρ ἐστιν ὕδωρ ἅπαν, ἢ πῦρ, ἢ ὅ τι δὴ ἄλλο τοιοῦτον, οὐδὲν κωλύει πλείω εἰπεῖν τοῦ ὄντος ἑνός· εἰ δὴ δὶ ἕκαστον ὅμοιον αὐτὸ ἑαυτῷ. καὶ γὰρ μανόν, τὸ δὲ πυκνὸν εἶναι, μὴ ὄντος τοῦ ἐν τῷ μανῷ κενοῦ. οὐδὲν κωλύει γάρ, τῷ μανῷ οὐκ ἔστιν ἐν τισὶ μέρεσι χωρὶς ἀποκεκριμένον τὸ κενόν· ὡς τοῦ ὅλου, τὸ μὲν εἶναι πυκνόν, καὶ τουτὶ δέ ἐστι μανὸν τὸ πᾶν οὕτως ἔχον· ἀλλ' ὁμοίως ἅπαν πλῆρες ὄν, ὁμοίως ἧττον πλῆρές ἐστι τοῦ πυκνοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστιν, ἀγένητόν ἐστιν, καὶ διὰ τοῦτο δοθείη ἄπειρον εἶναι, καὶ μηδὲ ἐνδέχεσθαι ἄλλο καὶ ἄλλο ἄπειρον εἶναι. διὰ τοῦτο καὶ ἐν τούτῳ

ἤδη

ἤδη προσαγορευτέον καὶ ἀδύνατον. πῶς γὰρ ἂν τὸ ἄπειρον ὅσων; ἢ τὶ κενὸν μὴ ὅλον ἂν οἷόν τε εἶναι; ἀκίνητον δ' εἶναι φησίν, εἰ κενὸν μὴ ἔστιν. ἅπαντα γὰρ κινεῖσθαι τῷ ἀλλάττειν τόπον. πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο πολλοῖς οὐ συνδοκεῖ, ἀλλ' εἶναί τι κενόν· οὐ μέντοι τοῦτό γέ τι σῶμα εἶναι, ἀλλ' οἷον καὶ ὁ Ἡσίοδος ἐν τῇ γενέσει πρῶτον τὸ χάος φησὶ γενέσθαι· ὡς δέον χώραν πρῶτον ὑπάρχειν τοῖς οὖσι. τοιοῦτον δέ τι καὶ τὸ κενόν, οἷον ἀγγεῖόν τι ἀνὰ μέσον εἶναι ζητοῦμεν. ἀλλὰ δὴ καὶ εἰ μὴ ἐστι κενόν, μηδέ τι ἴσως ἂν κινοῖτο· ἐπεὶ καὶ Ἀναξαγόρας τὸ πρὸς αὐτὸ πραγματευθείς, καὶ οὐ μόνον ἀποχρῆσαν αὐτῷ ἀποφήνασθαι ὅτι οὐκ ἔστιν, ὅμως κινεῖσθαί φησι τὰ ὄντα, οὐκ ὄντος κενοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς κινεῖσθαι μὲν ἀεί φησι συγκινούμενα τὸν ἅπαντα ἐνδελεχῶς χρόνον, οὐδὲν εἶναι λέγων ὡς τοῦ παντός, οὐδὲ κενεόν. πόθεν οὖν τί κ' ἐπέλθοι. ὅταν δὲ εἰς μίαν μορφὴν συγκριθῇ, ὥς ἓν εἶναι, οὐδέν φησι τό γε κενεὸν πέλει, οὐδὲ περισσόν. τί γὰρ κωλύει εἰς ἄλληλα φέρεσθαι καὶ περιΐστασθαι ἅμα ὁποιοῦν εἰς ἄλλο, καὶ τοῦτο εἰς ἕτερον, καὶ εἰς τὸ πρῶτον, ἄλλου μεταβάλλοντος ἀεί. ἔτι καὶ τὴν ἐν τῷ αὐτῷ μένοντος τοῦ πράγματος τόπῳ τοῦ εἴδους μεταβολήν, ἣν ἀλλοίωσιν οἵ τ' ἄλλοι, κἀκεῖνος λέγει [οὐδὲν] ἐκ τῶν εἰρημένων αὐτῷ κωλύει κινεῖσθαι τὰ πράγματα, ὅταν ἐκ λευκοῦ μέλαν, ἢ ἐκ πικροῦ γίνηται γλυκύ. οὐδὲν γὰρ τὸ μὴ εἶναι κενόν, ἢ μὴ δέχεσθαι τὸ πλῆρες ἀλλοιοῦσθαι κωλύει. ὥστε οὔτε ἅπαντα ἀΐδια, οὔθ' ἕν, οὔτ' ἄπειρον ἀνάγκη εἶναι, ἀλλ' ἄπειρα πολλά. οὔτε ἓν θ' ὅμοιον, οὔτ' ἀκίνητον, οὔτ' εἰ πολλ' ἄττα. τούτων δὲ κειμένων καὶ μετακοσμεῖσθαι καὶ ἑτεροιοῦσθαι οὐδένα κωλύει ἐκ τῶν ὑπ' ἐκείνου εἰρημένων, καὶ ἑνὸς ὄντος τοῦ παντὸς κινήσεως οὔσης, καὶ πλήθει καὶ ὀλιγότητι διαφέροντος, καὶ ἀλλοιουμένου οὐδενὸς προσγιγνομένου. εἰ δ' ἄρα τινός, οὐ τοῦ σώματος, καὶ εἰ πολλὰ συμμισγομένων καὶ συνδιακρινομένων ἀλλήλοις. τὴν γὰρ μῖξιν, οὔτ'

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ἐπιπρόσθεσιν τοιαύτην εἶναι, οὔτε σύνθεσιν εἰκὸς οἵαν λέγειν. ὥστε ἢ χωρὶς εὐθὺς εἶναι, ἢ καὶ ἀποστραφέντος ἐπιπροσθεῖν ἕτερα ἑτέρων φέρεται χωρὶς ἀλλήλων ταῦτα, ἀλλὰ οὕτω συγκεῖσθαι ταχθέντα, ὥστε ὁποιουοῦν μιγνυμένου παρ' ὁποιουοῦν ᾧ μίγνυται μέρος, οὕτως ὡς μὴ ἀναληφθῆναι συγκείμενα, ἀλλὰ μεμιγμένα, μηδ' ὁποιαοῦν αὐτοῦ μέρη. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔστι σῶμα τὸ ἐλάχιστον, ἅπαν τι μέρος μέμικται ὁμοίως καὶ τὸ ὅλον.

ΠΕΡΙ ΖΗΝΩΝΟΣ.

Ἀδύνατόν φησιν εἶναι εἴ τί ἐστι, γενέσθαι, τοῦτο λέγων ἐπὶ τοῦ θεοῦ. ἀνάγκη γὰρ ἤτοι ἐξ ὁμοίου [ἢ ἐξ] ἀνομοίου γενέσθαι τὸ γενόμενον. δυνατὸν δὲ οὐδέτερον. οὔτε γὰρ ὅμοιον ὑφ' ὁμοίου προσήκειν τεκνωθῆναι μᾶλλον, ἢ τεκνῶσαι. ταὐτὰ γὰρ ἅπαντα τοῖς γε ἴσοις ἢ ὁμοίοις ὑπάρχειν πρὸς ἄλληλα, οὔτ' ἂν ἐξ ἀνομοίου οὔτ' ἀνόμοιον γενέσθαι. εἰ γὰρ γίγνοιτο ἐξ ἀσθενεστέρου τὸ ἰσχυρότερον, ἢ ἐξ ἐλάττονος τὸ μεῖζον, ἢ ἐκ χείρονος τὸ κρεῖττον, ἢ τοὐναντίον τὰ χείρω
557 ἐκ τῶν κρειττόνων, τὸ οὐκ ἐξ ὄντος γενέσθαι· ὅπερ ἀδύνατον. ἀΐδιον μὲν οὖν διὰ ταῦτ' εἶναι τὸν θεόν. εἰ δ' ἔστιν ὁ θεὸς ἁπάντων κράτιστον, ἕνα φησὶ προσήκειν αὐτόν. εἰ γὰρ δύο, ἢ ἔτι πλείους εἶεν, οὐκ ἂν ἔτι κράτιστον καὶ βέλτιστον αὐτὸν εἶναι πάντων. ἕκαστος γὰρ ἂν θεὸς τῶν πολλῶν ὅμοιος ὤν, τοιοῦτος εἴη. τοῦτο γὰρ θεὸν καὶ θεοῦ δύναμιν εἶναι, κρατεῖν, ἀλλὰ μὴ κρατεῖσθαι, καὶ πάντα κρατεῖσθαι εἶναι. ὥστε καθὸ μὴ κρεῖττον, κατὰ τοσοῦτον οὐκ εἶναι θεόν. πλειόνων οὖν ὄντων, εἰ μὲν εἶεν τὰ μὲν ἀλλήλων κρείττους, τὰ δὲ ἥττους, οὐκ ἂν εἶναι θεούς· πεφυκέναι γὰρ θεὸν μὴ κρατεῖσθαι. ἴσων δὲ ὄντων, οὐκ ἂν ἔχειν θεὸν φύσιν δεῖν εἶναι κράτιστον. τὸ δὲ ἴσον, οὔτε βέλτιον, οὔτε χεῖρον εἶναι τοῦ ἴσου.

ὥστ'

ὥστ' εἴπερ εἴη τε, καὶ τοιοῦτον εἴη θεός, ἕνα μόνον εἶναι τὸν θεόν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ πάντα δύνασθαι ἂν ἃ βούλοιτο. οὐδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι πλειόνων ὄντων ἕνα μόνον. ἕνα δ' ὄντα, ὅμοιον εἶναι πάντῃ, ὁρῶντά τε καὶ ἀκούοντα, τάς τε ἄλλας αἰσθήσεις ἔχοντα πάντῃ. εἰ γὰρ μὴ, κρατεῖν ἂν καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων τὰ μέρη θεοῦ ὄντα· ὅπερ ἀδύνατον. πάντῃ δ' ὅμοιον ὄντα, σφαιροειδῆ εἶναι. οὐ γὰρ τῇ μὲν, τῇ δ' οὐ τοιοῦτον εἶναι, ἀλλὰ πάντῃ. ἀΐδιον δ' ὄντα καὶ ἕνα καὶ σφαιροειδῆ, οὔτ' ἄπειρον, οὔτε πεπεράνθαι. ἄπειρον [γὰρ] τὸ μὴ εἶναι. τοῦτο γὰρ οὔτε μέσον, οὔτε ἀρχὴν καὶ τέλος, οὔτε ἄλλο μέρος οὐδὲν ἔχειν. τοιοῦτον δὲ εἶναι τὸ ἄπειρον. οἷον δὲ τὸ μὴ ὄν, οὐκ ἂν εἶναι τὸ ὄν, περαίνειν δὲ πρὸς ἄλληλα, εἰ πλείω εἴη. τὸ δὲ ἓν οὔτε τῷ οὐκ ὄντι, οὔτε τοῖς πολλοῖς ὡμοιῶσθαι. ἓν γὰρ οὐκ ἔχει πρὸς ὅ τι περανεῖ. τὸ δὴ τοιοῦτον ὄν, ἓν ὄν, τὸν θεὸν εἶναι λέγει, οὔτε κινεῖσθαι, οὔτε κινητὸν εἶναι. ἀκίνητον μὲν γὰρ εἶναι τὸ μὴ ὄν. οὔτε γὰρ ἂν εἰς αὐτὸ ἕτερον, οὔτ' ἐκεῖνο εἰς ἄλλο ἐλθεῖν. κινεῖσθαι δὲ τὰ πλείω ὄντα ἑνός. ἕτερον γὰρ εἰς ἕτερον δεῖν κινεῖσθαι. εἰ μὲν οὖν τὸ μὴ ὄν, οὐδὲν ἂν κινηθῆναι. τὸ γὰρ μὴ ὂν οὐδαμῇ εἶναι. εἰ δὲ εἰς ἄλληλα μεταβάλλοι, πλείω αὐτὸν εἶναι ἑνός. διὰ ταῦτα δὴ κινεῖσθαι μὲν ἂν τὰ δύο ἢ πλείω ἑνός. ἠρεμεῖν γὰρ ἀκίνητον εἶναι τὸ οὐδέν· τὸ δὲ ἓν οὔτε ἀρεμεῖν, οὔτε κινεῖσθαι. οὔτε γὰρ τῷ μὴ ὄντι, οὔτε τοῖς πολλοῖς ὅμοιον εἶναι. κατὰ πάντα δὲ οὕτως ἔχειν τὸν θεόν, ἀΐδιόν τε καὶ ἕνα, ὅμοιόν τε καὶ σφαιροειδῆ ὄντα, οὔτε ἄπειρον οὔτε πεπερασμένον, οὔτε ἠρεμεῖν οὔτε ἀκίνητον εἶναι.

Πρῶτον μὲν οὖν λαμβάνει καὶ οὗτος τὸ γιγνόμενον γίγνεσθαι ἐξ ὄντος, ὥσπερ ὁ Μέλισσος. καίτοι τί κωλύει μήτ' ἐξ ὁμοίου τὸ γιγνόμενον γίγνεσθαι, ἀλλ' ἐκ μὴ ὄντος; ἔτι οὐδὲν μᾶλλον ὁ θεὸς ἀγέννητος, εἰ καὶ τἄλλα πάντα, εἴπερ ἅπαντα ἐξ ὁμοίου ἢ ἀνομοίου γέγονεν· ὅπερ ἀδύνατον. ὥστε ἢ οὐδέν ἐστι παρὰ τὸν θεόν, ἢ καὶ τἄλλα ἀΐδια πάντα. εἴπερ ἅπαντα ἐπικράτιστον τὸν θεὸν λαμβάνει, τοῦτο δυνα-

πάντων καὶ βέλτιστον λέγων. οὐ δοκεῖ γὰρ τοῦτο κατὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ πολλὰ κρείττους εἶναι ἀλλήλων οἱ θεοί. οὐκ οὖν ἐκ τοῦ δοκοῦντος εἴληφε ταύτην κατὰ τοῦ θεοῦ τὴν ὁμολογίαν. τό τε κράτιστον εἶναι τὸν θεὸν, οὐχ οὕτως ὑπολαμβάνων λέγει, ὡς πρὸς ἄλλο τι τοιαύτη ἡ τοῦ θεοῦ φύσις, ἀλλὰ πρὸς τὴν αὐτοῦ διάθεσιν. ἐπεὶ γὰρ τοῦ πρὸς ἕτερον, οὐδὲν ἂν κωλύοι μὴ τῇ αὐτοῦ ἐπιεικείᾳ καὶ ῥώμῃ ὑπερέχειν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν ἄλλων ἀσθένειαν. θέλοι δὲ ἂν οὐδεὶς οὕτω τὸν θεὸν φάναι κράτιστον εἶναι, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἔχει ὡς οἷόν τε ἄριστα, καὶ οὐδὲν ἐκλείπει καὶ εὖ καὶ καλῶς ἔχειν αὐτῷ. ἅμα γὰρ ἴσως ἔχοντι, κἀκεῖνο ἂν συμβαίη. οὕτω δὲ διακεῖσθαι καὶ πλείους αὐτοὺς ὄντας οὐδὲν κωλύει ἅπαντας, ὡς οἷόν τε ἄριστα διακειμένους, καὶ κρατίστους τῶν ἄλλων οὐχ αὐτῶν ὄντας. ἔστι δὲ ὡς ἔοικε καὶ ἄλλα. κράτιστον γὰρ εἶναι τὸν θεόν φησι. τοῦτο δέ τινι εἶναι ἀνάγκη. ἕνα τε πάντα ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, οὐδὲν προσήκει. οὐ γὰρ εἰ μὴ καὶ τῇδε ὁρᾷ, χεῖρον ὁρᾷ ταύτῃ. ἀλλ' οὐχ ὁρᾷ ἴσως. ἀλλὰ τοῦτο βούλεται τὸ πάντῃ αἰσθάνεσθαι, ὅτι οὕτως ἂν βέλτιστα ἔχοι, ὅμοιος ὢν πάντῃ. ἔτι τοιοῦτος ὢν διότι σφαιροειδὴς ἂν εἴη, ἀλλ' οὐχ ὅτι ἑτέραν τινὰ μᾶλλον ἔχων ἰδέαν, ὅτι πάντῃ ἀκούει καὶ πάντῃ κρατεῖ. ὥσπερ γὰρ ὅταν λέγωμεν τὸ ψιμμύθιον, ὅτι πάντα ἐστὶ λευκόν, οὐδὲν ἄλλο τι σημαίνομεν, ἢ ὅτι ἐν ἅπασιν αὐτοῦ τοῖς μέρεσιν ἐγκέχρωσται ἡ λευκότης· τί δὴ κωλύει οὕτω κἀκεῖ τὸ πάντῃ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ κρατεῖν λέγεσθαι, ὅτι ἅπαν ὃ ἄν τις αὐτοῦ λαμβάνοι μέρος, τοῦτ' ἔσται πεπονθός; ὥσπερ [γὰρ] οὐδὲ τὸ ψιμμύθιον, οὐδὲ τὸν θεὸν ἀνάγκη διὰ τοῦτο εἶναι σφαιροειδῆ, ἔτι μήτε ἄπειρον, μήτε πεπεράνθαι. σῶμά γε καὶ ἔχων μέγεθος πῶς οἷόν τε. εἴπερ οὕτ' ἔστιν ἄπειρον, ὃ ἂν μὴ ἔχοι πέρας δεκτικὸν ὂν πέρατος. πέρας δὲ ἐν μεγέθει καὶ πλήθει ἐγγίνεται, καὶ ἐν ἅπαντι τῷ ποσῷ. ὥστε ἂν μὴ ἔχῃ πέρας μέγεθος ὅσον ἄπειρόν ἐστιν. ἔτι δὲ σφαιροειδῆ ὄντα ἀνάγκη πέρας ἔχειν. ἔσχατα γὰρ ἔχει, εἴπερ μέσον ἔχει αὐτοῦ τοῦ πλεῖστον ἀπέχειν. μέσον δὲ ἔχει, σφαιροειδὲς ὄν,

ἐκ τοῦ μέσου ὁμοίως πρὸς τὰ ἔσχατα, σῶμα ἔσχατα ἢ πέρατα ἔχειν, οὐδὲν διαφορεῖ. εἰ γὰρ καὶ τὸ μὴ ὂν ἄπειρον, οὐκ ἂν καὶ τὸ ὂν ἄπειρον. τί γὰρ κωλύει ἔνια ταὐτὰ λεχθῆναι τοῦ ὄντος καὶ μὴ ὄντος; τό τε οὐκ ὂν γὰρ οὐδεὶς νῦν αἰσθάνεται, καὶ ὂν δέ τις οὐκ ἂν αἰσθάνοιτο. ἃ νῦν ἄμφω δὲ λεκτά, ὅτι διανοητά. οὐ λευκὸν δὲ τὸ μὴ ὄν. εἰ οὖν διὰ τοῦτο τὰ ὄντα πάντα λευκά, ὅπως μή τι ταὐτὸ κατὰ τοῦ ὄντος σημαίνωμεν, καὶ μὴ ὄντος· ἢ οὐδὲν κωλύει καὶ τῶν ὄντων τι μὴ ὂν εἶναι λευκόν; οὕτω δὲ καὶ ἄλλην οὖν ἀπόφασιν δέξονται τὸ ἄπειρον, εἰ μὴ τὸ πάλαι λεχθέντι μᾶλλον, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν, ἢ μὴ ἔχειν ἐστὶν ἄπειρον. ὥστε καὶ τὸ ὂν ἢ ἄπειρον, ἢ πέρας ἔχον ἐστίν. ἴσως δὲ ἄτοπον καὶ τὸ προσάπτειν τῷ μὴ ὄντι ἀπειρίαν. οὐ γὰρ πᾶν, εἰ μὴ ἔχει πέρας, ἄπειρον λέγομεν, ὥσπερ οὐδὲ ἄνισον οὐκ ἂν φαῖμεν εἶναι τὸ μὴ ὄν. ἔτι οὐκ ἂν ἔχοι ὁ θεὸς πέρας εἷς ὤν, ἀλλ' οὐ πρὸς θεόν. εἰ δὲ ἓν μόνον ἐστίν, ὁ θεὸς ἂν εἴη μόνον, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ μέρη. ἐπεὶ γὰρ τοῦτ' ἄτοπον, εἰ τοῖς πολλοῖς συμβέβηκε πεπεράνθαι πρὸς ἄλληλα, διὰ τοῦτο τὸ ἓν μὴ ἔχειν πέρας. πολλὰ γὰρ τοῖς πολλοῖς, καὶ τῷ ἑνὶ ὑπάρχει ταὐτά· ἐπεὶ καὶ τὸ εἶναι κοινὸν αὐτοῖς ἐστίν. ἄτοπον οὖν ἴσως ἂν εἴη, εἰ διὰ τοῦτο μὴ φαῖμεν εἶναι τὸν θεόν· εἰ τὰ πολλά ἐστιν, ὅπως μὴ ὅμοιον ἔσται αὐτοῖς ταύτῃ. ἔτι τί κωλύει πεπεράνθαι καὶ ἔχειν πέρατα ἓν ὄντα τὸν θεόν; ὡς καὶ ὁ Παρμενίδης λέγει, ἓν ὂν εἶναι αὐτόν, Πάντοθεν εὐκύκλου σφαίρας ἐναλίγκιον ὄγκῳ, Μεσσόθεν ἰσοπαλές. τὸ γὰρ πέρας, τινὸς μὲν ἀνάγκη εἶναι, οὐ μέντοι πρός τί γε, οὐδὲ ἀνάγκη τὸ ἔχον πέρας, πρός τι ἔχειν πέρας, ὡς πεπερασμένον, πρὸς τὸ μὴ ἐφεξῆς ἀπείρου, ἀλλ' ἔστι τὸ πεπεράνθαι ἔσχατα ἔχειν. ἔσχατα δὲ ἔχον, οὐκ ἀνάγκη πρός τι ἔχειν. ἐνίοις μὲν οὖν συμβαίνει πᾶν, καὶ πεπεράνθαι. πάλιν περὶ τοῦ ἀκίνητον εἶναι τὸ ἕν, καὶ τὸ ὄν, ὅτι καὶ τὸ ὂν κινεῖται, ἴσως ὁμοίως τοῖς ἔμπροσθεν ἄτοπον·

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені МЕЧНИКОВА

καὶ ἔτι· ἆρά γε οὐ ταὐτὸ ἄν τι ὑπολάβοι τὸ μὴ κινεῖσθαι, καὶ τὸ ἀκίνητον εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπόφασιν κινεῖσθαι, ὥσπερ μὴ τὸ ἴσον, ὥσπερ καὶ κατὰ τοῦ μὴ ὄντος, εἴπερ ἀληθές. τὸ δὲ ἀκίνητον τῷ ἔχειν πως

558 ἤδη λέγεσθαι, ὥσπερ τὸ ἄνισον. καὶ ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ τοῦ κινεῖσθαι τὸ ἠρεμεῖν, ὡς καὶ σχεδὸν οἱ ἀπὸ τοῦ ἀ ἀποφάσεις ἐπὶ ἐναντίοις λέγονται. τὸ μὲν οὖν μὴ κινεῖσθαι, ἀληθὲς ἐπὶ τοῦ μὴ ὄντος· τὸ δὲ ἠρεμεῖν, οὐχ ὑπάρχει τῷ μὴ ὄντι. ὁμοίως δὲ οὐδὲ ἀκίνητον εἶναι σημαίνει ταὐτόν, ἀλλ᾽ οὗτος ἐπὶ τῷ ἠρεμεῖν αὐτῷ χρῆται, καί φησιν τὸ μὴ ὂν ἠρεμεῖν, ὅτι οὐκ ἔχει μετάβασιν. ὅπερ καὶ ἐν τοῖς ἄνω εἴπομεν, ἄτοπον ἴσως, εἴ τι τῷ μὴ ὄντι προσάπτομεν, τοῦτο μὴ ἀληθὲς εἶναι κατὰ τοῦ ὄντος εἰπεῖν, ἄλλως τε καὶ ἀπόφασιν τῶν ἐλεχθέντων, καὶ τὸ μὴ κινεῖσθαι μηδὲ μεταλαμβάνει ἐστί. πολλὰ γὰρ ἄν, καθάπερ καὶ ἐλέχθη, ἀφαιροῖτο τῶν ὄντων κατηγορεῖς. οὐδὲ γὰρ ἂν πολλὰ ἀληθὲς εἰπεῖν εἴη μὴ ἕν, εἴπερ καὶ τὸ μὴ ὂν ἐστὶ μὴ ἕν, εἴ τε ἐπ᾽ ἐνίων τἀναντία ξυμβαίνειν δοκεῖ κατὰ τὰς ἀποφάσεις· ὧν ἀνάγκη ἢ ἴσον ἢ ἄνισον ἄν τι πλῆθος, ἢ καὶ μή, ὡς ἢ καὶ ἄρτιον ἢ περιττόν, ἂν ἀριθμὸς ᾖ. ὁμοίως δὲ ἴσως καὶ τὸ ἠρεμεῖν ἢ κινεῖσθαι, ἀνάγκη ἂν σῶμα ᾖ. ἔτι, εἰ καὶ διὰ τοῦτο μὴ κινεῖται ὁ θεός τε καὶ τὸ ἕν, ὅτι τὰ πολλὰ κινεῖται τῷ εἰς ἄλληλα ἰέναι, τί κωλύει καὶ τὸν θεὸν κινεῖσθαι εἰς ἄλλο; οὐδα τι μόν, ἀλλ᾽ ὅτι εἷς μόνος θεός. εἰ δὲ καὶ αὐτός, τί κωλύει εἰς ἄλληλα κινουμένων τῶν μερῶν τοῦ κύκλῳ τὸν θεὸν ὄν; οὐ γὰρ δὴ τὸ ποιοῦτον ἕν, ὥσπερ ὁ Ζήνων πολλὰ εἶναι φύσει. αὐτὸς γὰρ σῶμα λέγει εἶναι τὸν θεόν· εἴτε δὲ τόδε τὸ πᾶν, εἴτε ὅτι δήποτε αὐτὸς λέγων. ἀσώματος γὰρ ὤν, πῶς ἂν σφαιροειδὴς εἴη ἐπιμόνως, ὅτε μὴ οὕτως [οὔτ᾽ ἂν κινοῖτο,] οὔτ᾽ ἂν ἠρεμοῖ, μηδαμοῦ τε ὤν; ἐπεὶ δὲ σῶμά ἐστι, τί ἂν αὐτὸ κωλύοι κινεῖσθαι ὡς ἐλέχθη;

ΠΕΡΙ ΓΟΡΓΙΟΥ.

ΟΥΚ εἶναί φησιν οὐδέν· εἰ δ᾽ ἔστιν, ἄγνωστον εἶναι· ε.
εἰ δὲ καὶ ἔστι καὶ γνωστόν, ἀλλ᾽ οὐ δηλωτὸν ἄλλοις. καὶ ὅτι μὲν οὐκ ἔστι, συνθεὶς τὰ ἑτέροις εἰρημένα, ὅσοι περὶ τῶν ὄντων λέγοντες, τἀναντία, ὡς δοκοῦσιν, ἀποφαίνονται αὐτοῖς· οἱ μὲν, ὅτι ἕν, καὶ οὐ πολλά· οἱ δὲ αὖ, ὅτι πολλά, καὶ οὐχ ἕν· καὶ οἱ μὲν ἀγένητα, οἱ δ᾽ ὡς γενόμενα ἐπιδεικνύντες ταῦτα, συλλογίζεται κατ᾽ ἀμφοτέρων. ἀνάγκη γάρ φησιν, εἴ τί ἐστι, μήτε ἕν, μήτε πολλὰ εἶναι, μήτε ἀγένητα, μήτε γενόμενα, οὐδὲν ἂν εἴη. εἰ γὰρ μὴ εἴη τι, τούτων ἂν θάτερα εἴη, ὅτι οὐκ ἔστιν οὔτε ἕν, οὔτε πολλά, οὔτε ἀγένητα, οὔτε γενόμενα. τὰ μὲν ὡς Μέλισσος, τὰ δὲ ὡς Ζήνων «
ἐπιχειρεῖ δεικνύειν μετὰ τὴν πρώτην ἴδιον αὐτοῦ ἀπόδειξιν, ἐν ᾗ λέγει ὅτι οὐκ ἔστιν οὔτε εἶναι, οὔτε μὴ εἶναι. εἰ μὲν γὰρ τὸ μὴ εἶναι, ἔστι μὴ εἶναι, οὐδὲν ἂν ἧττον, τὸ μὴ ὂν τοῦ ὄντος εἴη. τό τε γὰρ μὴ ὄν, ἐστι μὴ ὄν, καὶ τὸ ὄν, ὄν. ὥστε οὐδὲν μᾶλλον ἢ εἶναι, ἢ οὐκ εἶναι τὰ πράγματα. εἰ δ᾽ ὅμως τὸ μὴ εἶναί ἐστι, τὸ εἶναί φησιν, οὐκ ἔστι τὸ ἀντικείμενον. εἰ γὰρ τὸ μὴ εἶναί ἐστι, τὸ εἶναι, ἢ μὴ εἶναι προσήκει. ὥστε οὐκ ἂν οὕτως φησίν, οὐδὲν ἂν εἴη, εἰ μὴ ταὐτόν ἐστιν, εἶναί τε, καὶ μὴ εἶναι. ἔστι δὲ ταὐτό· καὶ οὕτως οὐκ ἂν εἴη οὐδέν. τό τε γὰρ μὴ ὄν, οὐκ ἔστι, καὶ τὸ ὄν, ἐπείπερ ταὐτὸ τῷ μὴ ὄντι. οὗτος μὲν οὖν ὁ αὐτὸς λόγος ἐκείνου.

Οὐδαμόθεν δὲ συμβαίνει ἐξ ὧν εἴρηκεν, μηδὲν εἶναι. ἃ γὰρ ἀπο- ϛ.
δείκνυσιν, οὕτως διαλέγεται· εἰ τὸ μὴ ὂν ἐστιν ἢ ἔστιν, ἁπλῶς εἰπεῖν εἴη, καὶ ἔστιν ὅμοιον μὴ ὄν. τοῦτο δὲ οὔτε φαίνεται οὕτως, οὔτε ἀνάγκη, ἀλλ᾽ ὡς περὶ δυοῖν, ὄντος, τοῦ δ᾽ οὐκ ὄντος, τὰ μὲν ἐστι, τὰ δ᾽ οὐκ ἀληθές, ὅτι ἐστὶ τὸ μὲν μὴ ὄν. διότι οὖν οὐκ ἔστιν, οὔτε εἶναι, οὔτε μὴ εἶναι τὸ ἀμ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

φω, οὐθ' ἕτερον οὐκ ἔστιν. οὐδὲν γάρ φησιν εἶναι ἀλλ' ὃ μὴ εἶναι, τοῦ εἶναι, εἴπερ εἴη τι καὶ τὸ μὴ εἶναι.   οὐδείς φησιν εἶναι τὸ μὴ εἶναι οὐδαμῶς. εἰ δὲ καὶ ἔστι τὸ μὴ ὄν, μὴ ὄν, οὐδ' οὕτως ὁμοίως εἴη ἂν τὸ μὴ ὄν, τῷ ὄντι. τὸ μὲν γάρ ἐστι μὴ ὄν, τὸ δὲ καὶ ἔστιν. ἔτι εἰ δεῖ καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἀληθές, ὡς δὴ θαυμάσιόν τ' ἂν εἴη, τὸ μὴ ὂν ἐστιν. ἀλλ' εἰ δὴ οὕτω, πότερον μᾶλλον ξυμβαίνει τὰ πάντα εἶναι ἢ μὴ εἶναι; αὐτὸ γὰρ οὕτω γε τοὐναντίον ἔοικε γίνεσθαι. εἰ γὰρ τό τε μὴ ὂν ἐστι, καὶ τὸ ὄν, ὄν ἐστιν, ἅπαντά ἐστι. καὶ γὰρ τὰ ὄντα, καὶ τὰ μὴ ὄντα ἐστίν. οὐκ ἀνάγκη γάρ, εἰ τὸ μὴ ὂν ἐστι, καὶ τὸ ὂν μὴ εἶναι. εἰ δὴ καὶ οὕτω τις ξυγχωρεῖ, καὶ τὸ μὲν μὴ ὂν εἴη, τὸ δὲ ὂν μὴ εἴη, ὅμως οὐδὲν ἧττον εἴη ἄν. τὰ γὰρ μὴ ὄντα, εἴη κατὰ τὸν ἐκείνου λόγον. εἰ δὲ ταὐτόν ἐστι καὶ τὸ εἶναι, καὶ τὸ μὴ εἶναι, οὐδ' οὕτως μᾶλλον οὐκ εἴη, ἄν τι εἴη. ὡς γὰρ κἀκεῖνος λέγει, ὅτι εἰ ταὐτὸν μὴ ὄν, καὶ ὄν, τό τε ὂν οὐκ ἔστι, καὶ τὸ μὴ ὄν. ὥστε οὐδέν ἐστιν ἀντιστρέψαντι, ἔστιν ὁμοίως φάναι, ὅτι πάντα ἐστί. τό τε γὰρ μὴ ὂν ἐστι, καὶ τὸ ὄν. ὥστε πάντα ἐστί.   μετὰ δὲ τοῦτον τὸν λόγον φησίν· εἰ δέ ἐστιν, ἤτοι ἀγένητον, ἢ γενόμενον εἶναι. καὶ εἰ μὲν ἀγένητον, ἄπειρον αὐτὸ τοῖς τοῦ Μελίσσου ἀξιώμασι λαμβάνει. τὸ δὲ ἄπειρον, οὐκ ἂν εἶναί ποτε. οὔτε γὰρ ἐν αὑτῷ, οὔτ' ἂν ἐν ἄλλῳ εἶναι. δύο γὰρ ἂν οὕτως ἢ πλείω εἶναι, τό τε ἐνόν, καὶ τὸ ἐν ᾧ, μηδαμοῦ δὲ ὂν οὐδὲ εἶναι κατὰ τὸν Ζήνωνος λόγον περὶ τῆς χώρας. ἀγένητον μὲν οὖν διὰ ταῦτ' οὐκ εἶναι, οὐ μὴν οὐδὲ γενόμενον· γενέσθαι γοῦν οὐδὲν ἂν οὔτ' ἐξ ὄντος, οὔτ' ἐκ μὴ ὄντος. εἰ γὰρ τὸ ὂν μεταπέσοι, οὐκ ἂν ἔτ' εἶναι τὸ ὄν, ὥσπερ γ' εἰ καὶ τὸ μὴ ὂν γένοιτο, οὐκ ἂν ἔτι εἴη μὴ ὄν· οὐδὲ μὴν οὐδ' ἐξ ὄντος ἂν γενέσθαι. εἰ μὲν γὰρ μὴ ἔστι τὸ μὴ ὄν, οὐδὲν ἂν ἐκ μηδενὸς ἂν γενέσθαι. εἰ δ' ἔστι τὸ μὴ ὄν, δι' ἅπερ οὐδ' ἐκ τοῦ ὄντος, διὰ ταῦτα οὐδ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γενέσθαι. εἰ οὖν ἀνάγκη μέν, εἴπερ ἔστι τι, ἢ τὸ ἀγένητον εἶναι ἢ γενόμενον. ταῦτα δὲ ἀδύνατόν τι καὶ εἶναι. ἔτι εἴπερ ἐστὶν ἓν ἢ πλείω φησὶν ἐστιν, εἴτε μὴ ἕν, μήτε πολλά, οὐδὲν ἂν

ἂν εἴη· καὶ ἐν μὲν   καὶ ὅτι ἀσώματον ἂν εἴη τὸ ἓν

ἢ   ἐνδομένου γε παρὰ τοῦ Ζήνωνος λόγου· ἑνὸς δ' ὄντος, οὐδ' ἂν εἶναι οὐδὲ μή, μήτε πολλά   εἰ γὰρ μήτε ἕν, μήτε πολλά ἐστιν, οὐδ' ἂν κινηθῆναί φησιν. οὐδενὶ γὰρ κινηθείη, ἢ οὐκ ἂν ἔτι, ἢ ὡσαύτως ἔχον, ἀλλὰ τὸ μὲν οὐκ ἂν εἴη, τὸ δ' οὐκ ὂν γεγονὸς εἴη. ἔτι δ' εἰ κινεῖται, καὶ εἰ μεταφέρεται οὐ συνεχὲς ὄν, διῄρηται τὸ ὄν, οὔτε τι ταύτῃ· ὥστε πάντῃ κινεῖται, πάντῃ διῄρηται. εἰ δ' οὕτως, πάντα οὐκ ἔστιν. ἐκλιπὲς γὰρ ταύτῃ φησίν, ᾗ διῄρηται τοῦ ὄντος, ἀντὶ τοῦ κενοῦ τὸ διῃρῆσθαι λέγων, καθάπερ ἐν τοῖς Λευκίππου καλουμένοις λόγοις γέγραπται. εἰ μὲν οὖν οὐδέν, τὰς ἀποδείξεις λέγειν ἅπαντα. δεῖ γὰρ τὰ φρονούμενα εἶναι, καὶ τὸ μὴ ὄν, εἴπερ μή ἐστι, μηδὲ φρονεῖσθαι. εἰ δ' οὕτως, οὐδὲν ἂν εἶναι ψεῦδος οὐδείς φησιν, οὐδ' εἰ ἐν τῷ πελάγει φαίη ἁμιλλᾶσθαι ἅρματα. πάντα γὰρ ἂν ταῦτα εἴη. καὶ γὰρ τὰ ὁρώμενα καὶ ἀκουόμενα διὰ τοῦτό ἐστιν, ὅτι φρονεῖται ἕκαστα αὐτῶν· εἰ δὲ μὴ διὰ τοῦτο, ἀλλ' ὥσπερ οὐδὲν μᾶλλον ὁρῶμεν ἐστὶν οὕτω μᾶλλον ἃ ὁρῶμεν ἢ διανοούμεθα. καὶ γὰρ ὥσπερ ἐκεῖ τό, πολλοὶ ἂν ταῦτα ἴδοιεν, καὶ ἐνταῦθα πολλοὶ μὲν ταῦτα διανοηθείημεν. τὸ οὖν μᾶλλον δὴ ποιᾶδ' ἐστί· ποῖα δὲ τἀληθῆ, ἄδηλον. ὥστε καὶ εἰ ἔστιν, ἡμῖν γνωστὰ εἶναι τὰ πρά- 559

γματα. εἰ δὲ γνωστά, πῶς ἄν τις, φασί, δηλώσειεν ἄλλῳ; ὃ γὰρ εἶδε, πῶς ἄν τις φησὶ τοῦτο εἴποι λόγῳ; ἢ πῶς ἂν ἐκείνῳ δῆλον ἀκούσαντι γίγνοιτο μὴ ἰδόντι; ὥσπερ γὰρ οὐδὲ ἡ ὄψις τοὺς φθόγγους γιγνώσκει, οὕτως οὐδὲ ἡ ἀκοὴ τὰ χρώματα ἀκούει, ἀλλὰ φθόγγους· καὶ λέγει ὁ λέγων, ἀλλ' οὐ χρῶμα, οὐδὲ πρᾶγμα. εἰ οὖν τις μὴ ἐννοεῖ πῶς αἰτεῖ παρ' ἄλλου λόγῳ ἢ σημείῳ τινὶ ἑτέρου πράγματος ἐννοήσειεν, ἀλλ' ἢ ἐὰν μὲν χρῶμα ἰδών· ἐὰν   μος ἀρχὴν γὰρ οὐ   λέγει

γοῦδὲ χρῶμα. ὥστε οὐδὲ διανοεῖσθαι χρῶμά ἐστιν,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

ἀλλ' ὁρᾶν· οὐδὲ ψόφον, ἀλλ' ἀκούειν. εἰ δὲ καὶ ἐνδέχεται, γινώσκει τε καὶ ἀναγινώσκει λέγων. ἀλλὰ πῶς ὁ ἀκούων τὸ αὐτὸ ἐννοήσει; οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ αὐτὸ ἅμα ἐν πλείοσι καὶ χωρὶς οὖσιν εἶναι. δύο γὰρ ἂν εἴη τὸ ἕν. εἰ δὲ καὶ εἴη, φησὶν, ἐν πλείοσι καὶ ταὐτὸν, οὐδὲν κωλύει μὴ ὅμοιον φαίνεσθαι αὐτοῖς, μὴ πάντη ὁμοίοις ἐκείνοις οὖσι καὶ ἐν τῷ αὐτῷ, εἴ τι ἐν τοιούτου εἴησαν, ἀλλ' οὐ δύο εἶεν. φαίνεται δὲ οὐδ' αὐτὸς αὑτῷ ὅμοια αἰσθανόμενος ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ἀλλ' ἕτερα τῇ ἀκοῇ καὶ τῇ ὄψει, καὶ νῦν τε καὶ πάλαι διαφόρως. ὥστε σχολῇ ἄλλῳ πάνυ ταὐτὸ αἴσθοιτό τις. οὕτως οὐκ ἔστιν, εἰ ἔστι γνωστὸν, οὐδεὶς ἂν αὐτὸ ἑτέρῳ δηλώσειεν, διά τε τὸ μὴ εἶναι τὰ πράγματα λεκτὰ, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἕτερον ἑτέρῳ ταὐτὸ ἐννοεῖ. ἅπασαι δὲ καὶ αὗται ἑτέρων ἀρχαιοτέρων εἰσὶν ἀπορίαι. ὥστε ἐν τῇ περὶ ἐκείνων σκέψει καὶ ταῦτα ἐξεταστέον.

Ms. bis vel ter in Bibl. Vindob. 58

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΕΡΙ ἀτόμων γραμμῶν.

ΑΡΑ γε εἰσὶν ἄτομοι γραμμαὶ, καὶ ὅλως ἐν ἅπασι τοῖς ποσοῖς ἐστί τι ἀμερὲς, ὥσπερ ἔνιοί φασιν; εἰ γὰρ ὁμοίως ὑπάρχει τό τε ὀλίγον καὶ τὸ μικρὸν, τὸ δὲ ἀπείρους ἔχον σχεδὸν διαιρέσεις, οὐκ ἔστιν ὀλίγον, ἀλλὰ πολὺ καὶ μέγα, τὰ ἀντικείμενα τούτων· τότε φανερὸν ὅτι πεπερασμένας ἕξει τὰς διαιρέσεις τὸ ὀλίγον καὶ τὸ μικρόν. εἰ δὲ πεπερασμέναι αἱ διαιρέσεις, ἀνάγκη τι εἶναι ἀμερὲς μέγεθος. ὥστε ἐν ἅπασιν ἐνυπάρξει τι ἀμερὲς· ἐπείπερ καὶ τὸ ὀλίγον καὶ τὸ μικρόν. ἔτι, εἰ ἰδέα γραμμῆς, ἡ δὲ ἰδέα πρώτη τῶν συνωνύμων, τὰ δὲ μέρη, τοῦ ὅλου πρότερα τὴν φύσιν, διαιρετὴ ἂν εἴη αὐτὴ ἡ γραμμή· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὸ τετράγωνον, καὶ τὸ τρίγωνον, καὶ τὰ ἄλλα σχήματα, καὶ ὅλως

καὶ ὅλως ἐπίπεδον αὐτὸ καὶ σῶμα. συμβήσεται γὰρ πρότερα ἄττα εἶναι τούτων. ἔτι, εἰ σώματός ἐστι στοιχεῖα, τῶν δὲ στοιχείων μηδὲν πρότερον, τὰ δὲ μέρη, τοῦ ὅλου πρότερα· ἀδιαίρετον ἂν εἴη τὸ πῦρ, καὶ ὅλως τῶν τοῦ σώματος στοιχείων ἕκαστον. ὥστε οὐ μόνον ἐν τοῖς νοητοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐστί τι ἀμερές. ἔτι δὲ κατὰ τὸν Ζήνωνος λόγον, ἀνάγκη τι μέγεθος ἀμερὲς εἶναι, εἴπερ ἀδύνατον μὲν ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ ἀπείρων ἅψασθαι, καθ' ἕκαστον ἁπτόμενον, ἀνάγκη δ' ἐπὶ τὸ ἥμισυ πρότερον ἀφικνεῖσθαι τὸ κινούμενον. τοῦ δὲ μὴ ἀμεροῦς πάντως ἔσται ἥμισυ. εἰ δὲ καὶ ἅπτεται τῶν ἀπείρων ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ τὸ ἐπὶ τῆς γραμμῆς φερόμενον, τὸ δὲ θᾶττον ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ πλέον διανύει· ταχίστη δὲ ἡ τῆς διανοίας κίνησις, κἂν ἡ διάνοια τῶν ἀπείρων ἐφάπτοιτο καθ' ἕκαστον ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ. ὥστε εἰ τὸ καθ' ἕκαστον ἅπτεσθαι τὴν διάνοιαν, ἀριθμεῖν ἐστιν, ἐνδέχεται ἀριθμεῖν τὰ ἄπειρα ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ. εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, εἴη ἂν ἄτομος γραμμή. 59

ἔτι, καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ οἱ ἐν τοῖς μαθήμασι λέγουσιν, εἴη ἄν τις ἄτομος γραμμὴ, ὥς φασιν, εἰ σύμμετροί εἰσιν αἱ τῷ αὐτῷ μέτρῳ μεμετρημέναι· ὅσαι δὲ εἰσὶ σύμμετροι, πᾶσαί εἰσι μεμετρημέναι. εἴη γὰρ ἄν τι μῆκος ᾧ μετρηθήσονται πᾶσαι. τοῦτο δὲ ἀνάγκη ἀδιαίρετον εἶναι. εἰ γὰρ διαιρετὸν, καὶ τὰ μέρη τούτου οὐ μέτρου τινὸς ἔσται. σύμμετρα γὰρ τῷ ὅλῳ. ὥστε μέρους τινὸς εἴη διπλάσια τὴν ἡμίσειαν· ἐπεὶ δὲ τοῦτ' ἀδύνατον ἂν εἴη μέτρον. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ μεμετρημέναι ἅπαξ ὑπὸ αὐτοῦ, ὥσπερ πᾶσαι αἱ ἐκ τοῦ μέτρου σύνθετοι γραμμαὶ, ἐξ ἀμερῶν σύγκεινται· τὸ αὐτὸ συμβήσεται καὶ ἐν τοῖς ἐπιπέδοις. πάντα γὰρ τὰ ἀπὸ τῶν ῥητῶν γραμμῶν, σύμμετρα ἀλλήλοις. ὥστε ἔσται τὸ μέτρον αὐτῶν ἀμερές. ἀλλὰ μὴν εἴ τι τμηθήσεται μέτρον τινὰ τεταγμένην καὶ ὡρισμένην γραμμὴν, οὐκ ἔσται οὔτε ῥητὴ οὔτ' ἄλογος, οὔτε τῶν ἄλλων οὐδεμία ὧν δὴ νῦν εἴρηται, οἷον ἀποτομὴν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА
...ИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІБ-КА ФУНДАМ...

ἐκ δυοῖν ὀνομάτοιν· ἀλλὰ καθ' αὑτὰς μὲν, οὐδὲ τινας ἕξουσι φύ-
σεις, πρὸς ἀλλήλας δ' ἔσονται ῥηταὶ καὶ ἄλογοι. ἢ πρῶτον μὲν, οὐκ
ἀνάγκη τὸ ἀπείρους ἔχον διαιρέσεις, μὴ εἶναι μικρὸν καὶ ὀλίγον. καὶ γὰρ
τόπον καὶ μέγεθος καὶ ὅλως τὸ συνεχὲς, μικρὸν μὲν λέγομεν, καὶ ἐφ'
ᾧ μὲν ἁρμόττει τὸ ὀλίγον, οὐ μὴν ἀλλ' ἀπείρους διαιρέσεις φαμὲν
ἔχειν. ἔτι δ' εἰ ἐν τῷ συνθέτῳ γραμμῇ, κατὰ τούτων τῶν ἀτό-
μων λέγεται τὸ μικρὸν, καὶ ἄπειροι στιγμαὶ ἐνυπάρχουσιν. ᾗ δὲ
γραμμὴ, διαίρεσις κατὰ στιγμὴν, καὶ ὁμοίως καθ' ὁποιανοῦν ἀπείρους
ἂν ἔχοι διαιρέσεις ἅπασα, ὡς ἡ μὴ ἄτομος. ἔνιαι δὲ τούτων εἰς
μακρὰ καὶ ἄπειροι ὀλίγον. πᾶσαν δὲ ληφθῆναι τὸν ἐπιταχθέν-
τα λόγον, δυνατὸν τὴν μὴ ἄτομον. ἔτι εἰ τὸ μέγα ἐκ μικρῶν τι-
νῶν σύγκειται, ἢ οὐθὲν ἔσται τὸ μέγα, ἢ τὸ πεπερασμένας ἔχον διαιρέ-
σεις οὐ μέγα ἔσται. τὸ γὰρ ὅλον τὰς μεγάλων ἔχει διαιρέσεις ὁμοίως.
εὔλογον δ' ἐστὶ τό τε μικρὸν πεπερασμένας ἔχειν διαιρέσεις, καὶ τὸ
μέγα ἀπείρους, οὕτως ἀξιοῦσιν. ὥστε φανερὸν ὅτι οὐκ ἐν τούτῳ
60 λέγοιτο τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν, τῷ πεπερασμένας ἔχειν καὶ ἀπείρους
διαιρέσεις. εἰ δ' ὅτι καὶ ἐν ἀριθμοῖς τὸ ὀλίγον πεπερασμένας ἔχει
διαιρέσεις, καὶ ἐν γραμμαῖς τις ἀξιοίη τὸ μικρὸν, εὔηθες. ἐκεῖ μὲν
γὰρ ἐξ ἀμερῶν τε ἡ γένεσις, καὶ ἔστι τι ὃ τῶν ἀριθμῶν ἀρχή ἐστι, καὶ
πᾶς ὁ μὴ ἄπειρος ἀριθμὸς πεπερασμένας ἔχει διαιρέσεις. ἐπὶ δὲ
τῶν μεγεθῶν οὐχ ὁμοίως. οἱ δ' ἐν τοῖς εἴδεσι τὰς ἀτόμους κα-
τασκευάζοντες, τοὔλαττον ἴσως ἀξίωμα λαμβάνουσι τοῦ προει-
ρημένου, τὸ τιθέναι τούτων ἰδέας· καὶ τρόπον τινὰ ταῦτ' ἀναιροῦσι δι'
ὧν δεικνύουσι. καὶ γὰρ διὰ τούτων τῶν λόγων ἀναιρεῖται τὰ εἴ-
δη. πάλιν δὲ τῶν σωματικῶν στοιχείων εὔηθες τὸ ἀμερῆ ἀξιοῦν.
εἰ γὰρ αὖ καὶ ἀποφαίνονταί τινες οὕτως, ἀλλὰ πρός γε τὴν ὑπο-
κειμένην σκέψιν αὐτὸ τὸ ἐξ ἀρχῆς λαμβάνουσι· μᾶλλον δ' ὅσῳ
μᾶλλον τὸ ἐξ ἀρχῆς δόξειαν ἀναλαμβάνεσθαι, τόσῳ μᾶλλον
δοκεῖ

δοκεῖ διαιρετὸν εἶναι σῶμα καὶ μῆκος καὶ τοῖς ὄγκοις καὶ τοῖς διαστή-
μασιν. ὁ δὲ τοῦ Ζήνωνος λόγος οὐ συμβιβάζει, οὐ συμπεπερα-
σμένῳ χρόνῳ τῶν ἀπείρων ἅπτεσθαι τὸ φερόμενον ὡδὶ τὸν αὐτὸν
τρόπον. ὁ γὰρ χρόνος καὶ τὸ μῆκος, ἄπειρον καὶ πεπερασμένον λέγε-
ται, καὶ τόσας ἔχει διαιρέσεις. οὐδὲ δὴ τὸ καθ' ἕκαστον ἅπτεσθαι τῶν
ἀπείρων τὴν διάνοιαν, οὐκ ἔστιν ἀριθμεῖν, εἰ ἄρα τις ἐννοήσειεν
οὕτως ἐφάπτεσθαι τῶν ἀπείρων τὴν διάνοιαν. ὅπερ ἴσως ἀδύ-
νατον. οὐ γὰρ ἐν συνεχέσι καὶ ὑποκειμένοις ἡ τῆς διανοίας κί-
νησις, ὥσπερ ἐπὶ τῶν φερομένων. εἰ δ' οὖν καὶ ἐγχωρεῖ κινεῖσθαι οὕτως,
οὐκ ἔστι τοῦτο ἀριθμεῖν. τὸ γὰρ ἀριθμεῖν ἐστὶ τὸ μετ' ἐπιστασίας.
ἀλλ' ἄτοπον ἴσως τὸ μὴ δυναμένους λύειν τὸν λόγον, δουλεύειν τῇ
ἀσθενείᾳ, καὶ προσεξαπατᾶν ἑαυτοὺς μείζους ἀπάτας, βοηθοῦν-
τας τῇ ἀδυναμίᾳ. τὸ δ' ἐπὶ τῶν συμμέτρων γραμμῶν, ὡς ὅτι
αἱ πᾶσαι τῷ αὐτῷ τινι καὶ ἑνὶ μετροῦνται, κομιδῇ σοφιστικὸν, καὶ ἥ-
κιστα κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν ἐν τοῖς μαθήμασιν. οὔτε γὰρ ὑπο-
τίθενται οὕτως, οὔτε χρήσιμον αὐτοῖς ἐστιν. ἅμα δὲ καὶ ἐναντίον,
πᾶσαν μὲν γραμμὴν σύμμετρον γίνεσθαι, πασῶν δὲ τῶν συμ- 61
μέτρων κοινὸν μέτρον εἶναι ἀξιοῦν. ὥστε γελοῖον τὸ κατὰ τὰς ἐκείνων
δόξας καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ λέγουσι φάσκοντες δείξειν, εἰς ἐριστικὸν ἅ-
μα καὶ σοφιστικὸν ἐκκλίνειν λόγον, καὶ ταῦτα οὕτως ἀσθενῆ. πολ-
λαχῶς γὰρ ἀσθενής ἐστι, καὶ πάντα τρόπον διαφυγεῖν καὶ τὰ παρά-
δοξα καὶ τοὺς ἐλέγχους. ἔτι δ' ἄτοπον ἂν εἴη διὰ μὲν τὸν Ζήνω-
νος λόγον παραπεπεῖσθαί τινας, ἀτόμους ποιεῖν γραμμὰς, τῷ μὴ
ἔχειν ἀντειπεῖν· διὰ δὲ τῆς εὐθείας εἰς τὴν ἡμιόλιον κίνησιν, ἣν
ἀναγκαῖον εὐθὺ τέμνειν, ἀπείρων μεταξὺ πιπτουσῶν περιφερειῶν
καὶ διαστημάτων ὄντων· καὶ πάλιν διὰ τὴν τῶν ἴσων κύκλων εὔ-
πιστον, ὅτι ἀνάγκη κἂν ὅτι κινηθῇ, μεῖζον ἡμικύκλιον κινεῖσθαι·
καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα τεθεώρηται περὶ τὰς γραμμὰς μὴ οἷόν τε

ἐνδέχεσθαι τοιαύτην δή τινα γίνεσθαι κίνησιν, ὡς τῇ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν μεταξὺ μὴ πίπτειν πρότερον. πολὺ γὰρ ταῦτα μᾶλλον ὁμολογούμενα ἐκείνων. ὅτι μὲν οὖν ἔκ γε τῶν εἰρημένων λόγων οὔτε ἀναγκαῖον ἀτόμους εἶναι γραμμάς, οὔτε πιθανόν, φανερόν. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶνδε γένοιτ' ἂν φανερώτερον· πρῶτον μὲν, ἐκ τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι δεικνυμένων καὶ τιθεμένων, ἃ οὐ δίκαιον ἢ πιστοτέροις λόγοις κινεῖν. οὔτε γὰρ ὁ τῆς γραμμῆς, οὔθ' ὁ τῆς εὐθείας ὅρος ἐφαρμόσει τῇ ἀτόμῳ, ἀλλὰ τὸ μήτε μεταξύ τινων εἶναι, μήτ' ἔχειν μέσον. ἔπειτα πᾶσαι αἱ γραμμαὶ σύμμετροι ἔσονται. πᾶσαι γὰρ ὑπὸ τῶν ἀτόμων μετρηθήσονται, αἵ τε μήκει σύμμετροι, καὶ αἱ δυνάμει· αἱ δὲ ἄτομοι, σύμμετροι πᾶσαι μήκει· ἴσαι γάρ· ὥστε καὶ δυνάμει. εἰ δὲ τοῦτο, διαιρετὸν ἔσται τὸ τετράγωνον. ἔτι, εἰ ἡ παρὰ τὴν μείζω τὸ πλάτος ποιεῖ παραβαλλομένη τὸ ἴσον τῷ ἀπὸ τῆς ἀτόμου καὶ τῆς ποδιαίας παραβαλλομένων, παρὰ τὴν δήπου ἐλάττω ποιήσει τὸ πλάτος τῆς ἀμεροῦς ἔσται ἔλαττον τὸ παρὰ τῆς ἀτόμου. ἔτι, εἰ ἐκ τριῶν δοθεισῶν εὐθειῶν συνίσταται τρίγωνον, καὶ

62 ἐκ τῶν ἀτόμων συσταίη ἄν. ἐν ἅπαντι δὲ ἰσοπλεύρῳ ἡ κάθετος ἐπὶ μέσην πίπτει· ὥστε καὶ ἐπὶ τὴν ἄτομον. ἔτι, εἰ τὸ τῶν ἀμερῶν διὰ μέσου μεσούσης καὶ καθέτου ἀχθείσης, ἡ τοῦ τετραγώνου τὴν κάθετον δύναται καὶ τὴν ἡμίσειαν τῆς διαμέτρου· ὥστε οὐκ ἐλαχίστη· οὐδὲ διπλάσιον τὸ ἀπὸ τῆς διαμέτρου χωρίον ἔσται τοῦ ἀπὸ τῆς ἀτόμου. ἀφαιρεθέντος γὰρ τοῦ ἴσου, ἡ λοιπὴ ἔσται ἐλάσσων τῆς ἀμεροῦς. εἰ γὰρ ἴσως τετραπλάσιον ἀνέγραφεν ἡ διάμετρος. ἀλλὰ δὴ ἄν τις καὶ ἕτερα τοιαῦτα συνάγοι. πᾶσι γὰρ ὡς εἰπεῖν ἐναντιοῦται τοῖς τοιούτοις μαθήμασι. πάλιν τοῦ μὲν ἀμεροῦς, μία ἡ συναφής, γραμμῆς δὲ δύο. καὶ γὰρ ὅλη ὅλης ἅπτεται, καὶ κατὰ τὸ πέρας ἐξ ἐναντίου. ἔτι, γραμμὴ προστεθεῖσα, οὐ ποιήσει μείζω τὴν ὅλην. τὰ γὰρ ἀμερῆ συντεθέμενα, οὐ ποιήσει μεῖζον τὸ πρότε-

ρον. ἔτι ἐκ δυοῖν ἀμεροῖν μηδὲν γίνεσθαι συνεχές, ἀλλὰ τὸ πλείους ἔχειν ἁπλῶς τὸ συνεχές. ἅπασα δὲ γραμμὴ παρὰ τὴν ἄτομον συνεχής, οὐκ ἂν εἴη γραμμὴ ἄτομος. ἔτι, εἰ ἅπασα γραμμὴ παρὰ τὴν ἄτομον καὶ εἰς ἴσα καὶ ἄνισα διαιρεῖται, καὶ μὴ ἐκ τελείων ἀτόμων καὶ ὅλως περιττῶν. ὥστε ἀδιαίρετος ἡ ἄτομος. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ δίχα τέμνεται. πᾶσα γὰρ ἡ ἐκ τῶν περιττῶν. εἰ δὲ δίχα μὲν μὴ πᾶσα τέμνεται, ἀλλ' ἡ ἐκ τῶν ἀρτίων, τὴν δὲ δίχα διαιρουμένην καὶ ὅσα δυνατὸν τέμνειν, διαιρεθήσεται καὶ οὕτως ἡ ἄτομος, ὅταν ἐκ τῶν ἀρτίων εἰς ἄνισα διαιρῆται. πάλιν εἰ τὸ κεκινημένον ἐν ᾧ χρόνῳ κινεῖται τὴν ὅλην ἐν τῷ ἡμίσει τὴν ἡμίσειαν καὶ κινηθήσεται, καὶ ἐν τῷ ἐλάττονι ἔλαττον ἢ τὴν ἡμίσειαν. ὥστε εἰ μὲν περιττῶν σύγκειται τῶν ἀτόμων τὸ μῆκος, διαιρεθήσεται ἡ μέση τομὴ τῶν ἀτόμων, εἴπερ ἐν τῷ ἡμίσει χρόνῳ τὸ ἥμισυ δίεισιν· ὁμοίως γὰρ ὅ τε χρόνος καὶ ἡ γραμμὴ τμηθήσεται. ὥστε οὐδεμία τῶν συγκειμένων τμηθήσεται εἰς ἴσα καὶ ἄνισα, οὐδ' ὁμοίως τοῖς χρόνοις τμηθήσονται. οὐκ ἔσονται ἄτομοι γραμμαί. τὰ δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου ἐστί, καθάπερ ἐλέχθη, τὸ ταῦτα πάντα ποιεῖν ἐξ ἀμερῶν. ἔτι ἅπασα ἡ μὴ ἄπειρος δύο ἔχει πέρατα. γραμμὴ γὰρ ὥρισται τούτων. ἡ δὲ ἄτομος, οὐκ ἄπει- 63

ρος. ὥστε ἔξει πέρας. διαιρετὴ ἄρα. τὸ γὰρ πέρας ἄλλο καὶ οὗ πέρας. ἢ ἔσται τις οὔτ' ἄπειρος οὔτε πεπερασμένη γραμμή. ἀλλὰ ταῦτα ἔτι οὐκ ἐν ἁπάσῃ γραμμῇ στιγμὴ ἔσται. εἰ μὴ γὰρ μάλιστα μόνη ὑπάρξει γραμμή, εἶτα στιγμή· εἰ δὲ πλείους, διαιρετὴ ἡ γραμμή. εἰ μὲν οὖν ἐν τῇ ἀτόμῳ μὴ ἐνυπάρχει στιγμή, οὐδ' ὅλως ἐν γραμμῇ ἔσται. αἱ γὰρ ἄλλαι ἐκ τῶν ἀτόμων. ἔτι, εἰ μηδὲν τῶν σημείων ἔσται μεταξὺ ἡ γραμμή· εἰ δὲ μεταξύ, ἄρα γραμμή· ἐν ἁπάσαις δὲ, πλείους στιγμαί, οὐκ ἔσται ἄτομος. ἔτι, οὐχ ἁπάσης ἔσται γραμμῆς τετράγωνον· ἔξει γὰρ μῆκος καὶ πλάτος· ὥστε διαιρετόν· ἐπεὶ τὸ μέν, τὸ δέ τι. εἰ δὲ τὸ τετράγωνον διαιρετόν, καὶ ἡ γραμμή, ἄρα.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἔτι τὸ πέρας τῆς γραμμῆς στιγμὴ ἔσται, ἀλλ' οὐ γραμμή. πέρας μὲν γὰρ τὸ ἔσχατον, δὲ ἡ ἄτομος. ἡ γὰρ στιγμὴ τὸ πέρας τῇ ἀτόμῳ ἔσται στιγμή. καὶ ἔσται γραμμὴ γραμμῆς στιγμῇ μείζων. εἰ δὲ ἐνυπάρχει τῇ ἀτόμῳ ἡ στιγμή, διὰ τὸ ταὐτὸ πέρας τῶν συνεχουσῶν γραμμῶν, ἔσται τὸ πέρας τῆς ἀμεροῦς. ὅλως τε τί διοίσει στιγμὴ γραμμῆς; οὐδὲν γὰρ ἴδιον ἕξει ἡ ἄτομος γραμμὴ παρὰ τὴν στιγμήν, πλὴν τοὔνομα. ἔτι ὁμοίως μὲν ἐπίπεδον καὶ σῶμά ἐστιν ἄτομον. ἑνὸς γὰρ ὄντος ἀδιαιρέτου, καὶ τἆλλα συνακολουθεῖ, διὰ τὸ θάτερον διῃρῆσθαι κατὰ θάτερον. σῶμα δ' οὐκ ἔσται ἀδιαίρετον, διὰ τὸ εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ βάθος καὶ πλάτος. οὐδὲ γραμμὴ εἴη ἂν ἀδιαίρετος. σῶμα μὲν γὰρ κατ' ἐπίπεδον, αὕτη δὲ κατὰ γραμμήν. ἐπεὶ δὲ οἵ τε λόγοι δι' ὧν ἐπιχειροῦσι πείθειν, ἀσθενεῖς εἰσι καὶ ψευδεῖς, ἐναντίαι δόξαι πᾶσαι τοῖς ἰσχύουσι πρὸς πίστιν, φανερὸν ὅτι οὐκ ἂν εἴη γραμμὴ ἄτομος. δῆλον δὴ ὅτι οὐκ ἐκ στιγμῶν εἴη γραμμή. σχεδὸν γὰρ οἱ πλεῖστοι λόγων οἱ αὐτοὶ ἁρμόσουσιν. ἀνάγκη γὰρ διαιρεῖσθαι τὴν στιγμήν, ὅταν ἡ ἐκ περιττῶν τέμνηται ἴσα, ἢ ἐξ ἀρτίων τὰ ἄνισα. καὶ τὸ τῆς γραμμῆς μέρος μὴ εἶναι γραμμήν, μηδὲ τὸ τοῦ ἐπιπέδου, ἐπίπεδον, καὶ γραμμὴ δὲ γραμμῆς στιγμῇ εἶναι μείζων. ἐξ ὧν γὰρ σύγκειται, τούτων καὶ ὑπερέξει. ταῦτα δὲ ἀδύνατον ἔκ τε τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι δῆλον,

64 καὶ ἔτι συμβήσεται τὴν στιγμὴν ἐν χρόνῳ δὴ εἶναι τὸ φερόμενον. εἴπερ τὴν μείζω μὲν ἐν πλείονι χρόνῳ, τὴν δ' ἴσην ἐν ἴσῳ· ἡ δὲ τοῦ χρόνου ὑπεροχή, χρόνος. ἀλλ' ἴσως καὶ ὁ χρόνος ἐστὶ καὶ ἐκ τῶν νῦν, καὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου λέγει ἄμφω. εἰ δὴ τὸ νῦν ἀρχὴ καὶ πέρας τοῦ χρόνου, καὶ ἡ γραμμὴ στιγμῆς· μή ἐστι δὲ συνεχής, ὥσπερ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ πέρας, ἀλλ' ἔχουσι τὸ μεταξύ, οὐκ ἂν εἴη οὔτε τὰ νῦν οὔτε στιγμαὶ ἀλλήλαις συνεχεῖς. ἔτι, ἡ μὲν γραμμή, μέγεθός ἐστιν· ἡ δὲ τῶν στιγμῶν σύνθεσις, οὐδὲν ποιεῖ μέγεθος, διὰ τὸ

μηδ'

μηδ' ἐπὶ πλείω τόπον ἔχειν. ὅταν γὰρ ἐπὶ γραμμῇ γραμμὴ τεθῇ καὶ ἐφαρμόσῃ, οὐδὲ γίνεται μεῖζον τὸ πλάτος. ἐν δὲ τῇ γραμμῇ καὶ στιγμαὶ ἐνυπάρχοντι. οὐδ' ἂν αἱ στιγμαί, πλείω κατέχουσι τόπον. ὥστε οὐκ ἂν ποιῇ μέγεθος. ἔτι, εἰ ἅπαντα ἅπτεται παντός, ἢ ὅλον ὅλου, ἢ τι τινός, ἢ ὅλον τινός· ἡ δὲ στιγμὴ ἀμερὴς ὅλως ἅπτοιτο. τὸ δὴ ὅλον ὅλου ἁπτόμενον, ἀνάγκη ἓν εἶναι. εἰ γὰρ τί ἐστιν, ἢ θάτερον μή ἐστιν, οὐκ ἂν ὅλον ὅλου ἅπτοιτο. εἰ δὴ ἅμα ἐστὶ τὰ ἀμέσως, τὸν αὐτὸν κατέχει τόπον πλείων ἂν καὶ πρότερον τὸ ἕν, τῶν καὶ ἅμα ὄντων καὶ μὴ ἐχόντων ἐπέκτασιν, κατὰ ταὐτὰ ὁ αὐτὸς ἀμφοῖν τόπος. τὸ δὴ ἀμερές, οὐκ ἔχει διάστασιν. ὥστε οὐκ ἂν εἴη μέγεθος συνεχὲς ἐξ ἀμερῶν. οὐκ ἄρα οὔθ' ἡ γραμμὴ ἐκ στιγμῶν, οὔθ' ὁ χρόνος ἐκ τῶν νῦν. ἔτι, εἰ ἔστιν ἐκ στιγμῶν, ἅψεται στιγμὴ στιγμῆς· ἐὰν ἐκ τοῦ κ ἐκβληθῇ ἡ α β καὶ γ δ, ἅψεται τὸ κ, καὶ ἡ ἐν τῇ κ δ στιγμή. ὥστε καὶ ἄλλῳ τινί. τὸ γὰρ ἀμερὲς τοῦ ἀμεροῦς ὅλον ὅλου ἐφάπτεται. ὥστε τὸν αὐτὸν ἐφέξει τοῦ κ, καὶ ἁπτόμεναι στιγμαὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἀλλήλαις. εἰ δὴ ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ ἅπτονται. τὰ γὰρ ἐν τῷ τόπῳ ὄντα πρῶτα ἅπτεσθαι ἀναγκαῖον, εἴθ' οὕτως εὐθείας ἅψεται κατὰ δύο στιγμάς. ἡ γὰρ ἐν τῇ α στιγμὴ καὶ τῇ κ γ, καὶ ἑτέρας ἅπτεται στιγμῆς. ὥστε ἡ ἐκ τοῦ γ δ, κατὰ πλείους ἅπτεται στιγμάς. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ εἰ μὴ δι' ἀλλήλων ἀλλ' ὁπωσοῦν ἥψατο γραμμῆς. ἔτι, καὶ ἡ τοῦ κύκλου τῆς εὐθείας ἅψεται 65

κατὰ πλείω. τῆς γὰρ συναφῆς καὶ ἡ ἐν τῷ κύκλῳ καὶ ἡ ἐν τῇ εὐθείᾳ ἅπτεται καὶ ἀλλήλων. εἰ δὲ τοῦτο μὴ δυνατόν, οὐδὲ τὸ ἅπτεσθαι στιγμὴν στιγμῆς· εἰ δὲ μὴ ἅπτεσθαι, οὐδ' εἶναι τὴν γραμμὴν στιγμῶν· οὐδὲ γὰρ ἅπτεσθαι ἀναγκαῖον. ἔτι, πῶς ποτε εὐθεῖα ἔσται γραμμὴ καὶ περιφερής; οὐδὲν γὰρ διοίσει ἡ συναφὴ τῶν στιγμῶν ἐν τῇ εὐθείᾳ καὶ περιφερείᾳ. τὸ γὰρ ἀμερὲς τοῦ ἀμεροῦς ὅλον ὅλου ἅπτεται, καὶ οὐκ ἔστιν ὅλως ἅπτεσθαι. εἰ οὖν αἱ μὲν γραμμαὶ διαφέρουσι, ἡ δὲ συναφὴ ἀδιάφορος, οὐκ ἔσται

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

δὴ γραμμὴ ἐκ τῆς συνάψεως. ὥστε οὐδὲ ἐκ στιγμῶν. ἔτι, ἀναγκαῖον ἢ ἅπτεσθαι ἢ μὴ ἅπτεσθαι τὰς στιγμὰς ἀλλήλων. εἰ μὲν τὸ ἐφεξῆς ἅπτεσθαι ἀνάγκη, ὁ αὐτὸς ἔσται λόγος· εἰ δ' ἐνδέχοιτο τὸ ἐφεξῆς εἶναι μὴ ἁπτόμενον, τὸ δὲ συνεχὲς οὐδὲν ἄλλο λέγομεν, ἢ τὸ ἐξ ὧν ἐστιν ἁπτομένων· ὥστε καὶ οὕτως ἀνάγκη τὰς στιγμὰς ἅπτεσθαι ἀλλήλων, ἢ εἶναι γραμμὴν συνεχῆ. ἔτι, εἰ ἄτοπον στιγμὴ ἐπὶ στιγμῆς, ἵνα ἡ γραμμὴ καὶ ἐπὶ στιγμῇ· ἐπεὶ ἡ γραμμὴ ἐπίπεδον, ἀδύνατον τὰ εἰρημένα εἶναι. εἴτε γὰρ ἐφεξῆς αἱ στιγμαί εἰσι, καὶ κληθήσεται ἡ γραμμὴ κατ' οὐδετέρας τῶν στιγμῶν, ἀλλ' ἀνὰ μέσον· εἰ δ' ἅπτονται γραμμή, ἔσται τῆς μιᾶς στιγμῆς χώρα. τοῦτο δὴ ἀδύνατον. ἔτι, διαιροῖτ' ἂν ἅπαντα καὶ ἀναλύοιτο εἰς στιγμάς, καὶ ἡ στιγμὴ μέρος σώματος· εἴπερ τὸ μὲν σῶμα ἐξ ἐπιπέδων, τὸ δὲ ἐπίπεδον ἐκ γραμμῶν, αἱ δὲ γραμμαὶ ἐκ στιγμῶν. εἰ δὲ ἐξ ὧν πρώτων ἐνυπαρχόντων ἕκαστά ἐστι, στοιχεῖά ἐστι ταῦτα, αἱ στιγμαὶ ἂν εἴησαν στοιχεῖα σωμάτων. ὥστε συνώνυμα στοιχεῖα οὐδέτερα τῷ εἴδει. φανερὸν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι οὐκ ἔστι γραμμὴ ἐκ στιγμῶν. ἀλλ' οὐδὲ ἀφαιρεθῆναι οἷόν τε στιγμὴν ἀπὸ γραμμῆς. εἰ γὰρ ἐνδέχεται ἀφαιρεθῆναι, καὶ προστεθῆναι δυνατόν· προστεθέντος δέ τινος, τὸ
66 προστεθὲν, μεῖζον ἔσται τοῦ ἐξ ἀρχῆς, ἐὰν τοιοῦτον ᾖ τὸ προστεθέμενον, ὥστε ἓν ὅλον ποιεῖν, ἔσται γραμμὴ γραμμῆς στιγμῇ μεῖζον. τοῦτο δὲ ἀδύνατον· ἀλλὰ καθ' ἑαυτὴν μέν, οὐχ οἷόν τε, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ἐνδέχεται στιγμὴν ἀπὸ γραμμῆς ἀφελεῖν, τῷ ἐνυπάρχειν ἐν τῇ ἀφαιρουμένῃ γραμμῇ. εἰ τοῦ ὅλου ἀφαιρεῖται καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ πέρας, ἃ γραμμῆς δὴ ἦν ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ πέρας, στιγμὴν καὶ γραμμῆς ἐχωρεῖ ἀφαιρεῖν καὶ στιγμὴν ἐνδέχοιτο. αὕτη δ' ἡ ἀφαίρεσις κατὰ συμβεβηκός. εἰ δὲ τὸ πέρας ἅπτεται, οὔτε πέρας ἢ αὐτοῦ, ἢ τῶν ἐκείνου τινός. ἡ δὲ στιγμή, ἡ πέρας γραμμῆς, ἅπτεται. ἡ μὲν οὖν γραμμῆς ἔσται στιγμὴ μείζων. ἡ δὲ στιγμὴ ἐκ στιγμῶν τῶν ἁπτο-

μένων

μένων, οὐδὲν ἄλλο ἀνὰ μέσον. ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ὁ ἐπὶ τῆς τομῆς, εἰ ἡ τομὴ ἐκ στιγμῆς, καὶ ἡ τομὴ ἅπτεται τινός· καὶ ἐπὶ τοῦ στερεοῦ καὶ ἐπιπέδου· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ στερεὸν ἐξ ἐπιπέδων καὶ γραμμῶν. οὐκ ἀληθὲς δὲ κατὰ στιγμὴν εἰπεῖν, οὐδ' ὅτι καὶ ἐλαχίστη τῶν ἐκ γραμμῆς εἰς ἐλάχιστον τῶν ἐνυπαρχόντων εἴρηται. τὸ δ' ἐλάχιστον, ὧν ἐλάχιστόν ἐστι, καὶ ἔλαττόν ἐστιν. ἐν δὲ τῇ γραμμῇ οὐδὲν ἄλλο ἢ στιγμαὶ καὶ γραμμαὶ ἐνυπάρχουσιν. ἡ δὲ γραμμὴ τῆς στιγμῆς οὐκ ἔστι μείζων· οὐδὲ γὰρ τὸ ἐπίπεδον τῆς γραμμῆς. ὡς οὐκ ἔσται στιγμὴ τὸ ἐν γραμμῇ ἐλάχιστον. εἰ δὲ συμβλητὸν τῇ γραμμῇ ἡ στιγμή, τὸ δ' ἐλάχιστον ἐν τρισὶ προσώποις, οὐκ ἔσται ἡ στιγμὴ τῶν ἐν τῇ γραμμῇ ἐλάχιστον. καὶ ἄλλ' ἅττα ἐνυπάρχει παρὰ τὰς στιγμὰς καὶ τὰς γραμμὰς ἐν τῷ μήκει. οὐ γὰρ ἐκ στιγμῶν. εἰ δὲ τὸ ἐν τόπῳ ὂν ἡ στιγμὴ μῆκος, ἢ ἐπίπεδον ἢ στερεόν. ἐκ τούτων τι· ἐξ ὧν δή ἐστιν ἡ γραμμή, ἐκεῖνα ἐν τόπῳ· καὶ γὰρ ἡ γραμμή, καὶ μήτε σῶμα μήτ' ἐπίπεδον, μήτε τι ἐκ τούτων ἐνυπάρχει τῇ γραμμῇ, οὐκ ἔσται οὐθὲν ὅλως παρὰ τὰς στιγμὰς καὶ τὰς γραμμὰς ἐν τῷ μήκει. ἔτι εἰ τοῦ ἐν τόπῳ ὄντος τὸ μεῖζον λεγόμενον μῆκος ἢ ἐπιφάνεια στερεόν, ἡ δὲ στιγμὴ ἐν τόπῳ, τὸ δὴ ἐν τῷ μήκει ὑπάρχον παρὰ τὰς στιγμὰς καὶ τὰς γραμμὰς οὐθὲν τῶν προειρημένων, ὥστ' οὐκ ἔσται ἡ στιγμὴ τῶν ἐνυπαρχόντων ἐλάχι- 67
στον. ἔτι εἰς ὃ ἐλάχιστόν τι τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, μήτε τῆς οἰκίας συμβαλλομένης πρὸς αὐτὸ λέγεται· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· οὐδὲ τὸ ἐν γραμμῇ ἐλάχιστον πρὸς γραμμὴν συγκρινόμενον ἔσται. ὥστε οὐχ ἁρμόσει τὸ ἐλάχιστον ἐπὶ τὸ μὴ ὂν ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ ἔστι τὸ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐλάχιστον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐνδέχεται γὰρ αὐτὴν γραμμὴν καθ' αὑτὴν εἶναι. οὐκ ἔσται κατὰ ταύτην ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι τὸ ἐν γραμμῇ ἐλάχιστον, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ στιγμὴ ἀριθμὸν ἀδιαίρετον. τὸ μὲν γὰρ ἀριθμόν, ἀεὶ δυοῖν ὅρος· ἡ δὲ στιγμή, καὶ μιᾶς

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

γραμμῆς ὅρος ἐστίν. ἔτι, ἡ μὲν, πέρας, ἡ δὲ, διαίρεσις μᾶλλον.
ἔτι ἡ γραμμὴ καὶ τὸ ἐπίπεδον, ἄρθρα ἔσονται· ἀνάλογον γὰρ ἔχου-
★ σιν· ὅτι τὸ ἄρθρον διάφορόν πως ἐστί. διὸ καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἐποίησε,
διὸ δεῖ ὀρθῶς. ἡ δὲ στιγμὴ καὶ τὸ ἐν τοῖς ἀκινήτοις. ἔτι οὐδεὶς ἔχει ἄ-
πειρα ἄρθρα ἐν τῷ σώματι ἢ τῇ χειρί, στιγμὰς δὲ ἀπείρους. ἔτι
λίθου ἄρθρον οὐκ ἔστιν, οὐδὲ ἔχει· στιγμὰς δὲ ἔχει.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΧΥΜΕΡΙΟΥ, ὡς φασί τινες, εἰς τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ ἀτόμων γραμμῶν παράφρασις.

α. ” ΤΟΥ Παρμενίδου λέγοντος ἓν τὸ ὄν, καὶ τὸ παρὰ τὸ ὂν οὐδὲν, ὡς μὴ ὄν, ἵνα μὴ πολλὰ λέγων, εἰσάξῃ καὶ τὸ μὴ ὄν, (πάντα γάρ φησι, τὰ ὄντα, καθὸ ὄντα, ἕν ἐστι· πολλὰ δ᾽ ἂν εἶεν, εἰ καὶ τὸ ἕτερον τοῦ ὄντος, καὶ παρὰ τὸ ὄν, τὸ μὴ ὂν δηλονότι ἐστί. καὶ ἄλλως δὲ, ἵνα μὴ καὶ τὸ κενὸν εἰσαγάγῃ, τὸ τὰ πολλὰ διορίζον, ᾧ δὴ καὶ ἐκτόπως προσωμίλιζεν) οἱ ἀμφὶ Ξενοκράτην καὶ Πλάτωνα, ἐνεδίδοσαν τῷ λόγῳ, καὶ τὰς ” διχοτομίας, καὶ τὰς ἐπ᾽ ἄπειρον διαιρέσεις τοῦ ὄντος εἰσάγουσιν, ὡς ἂν τὸ ἓν διαληφθείη πολλὰ, καὶ οὐ κυρίως ἓν εἴη τὸ ὄν, εἰ διαιρετὸν εἴη, ὡς Παρμενίδης ἰσχυρίζετο, καὶ σὺν αὐτῷ Ζήνων, ἀναιρῶν τὰ πολ- ” λὰ, ὡς ἔστι μαθεῖν ἐκ τοῦ Πλατωνικοῦ Παρμενίδου. τοῖς τοιούτοις οὖν οἱ ἀμφὶ Ξενοκράτην καὶ Πλάτωνα ἀντιτείνοντες, ἀδιαίρετα ἐποίουν μεγέθη, ὧν καὶ τὸ ὂν ἐκεῖνο ἐτίθουν, ὥστε εἶναι καὶ ἓν, καὶ ἀδιαίρετον. ὁ τοίνυν φιλόσοφος, ὅτι οὐ δύναται εἶναι μέγεθος ἀδιαίρετον, ἀλλ᾽ εἰς ἄπειρα διαιρετὸν, πολλάκις μὲν τῶν αὐτοῦ λόγων ὑπέκρουσεν, οὐ χαλεπὸν λέγων καὶ τὸ τὰς ἀτόμους γραμμὰς ἀναιρεῖν· μάλιστα δὲ ἐν τῷ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, διαφόρως ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐπιχει-

ρήσας, ὕστερον τὴν οἰκείαν γνώμην ἐκτίθεται, τὴν περὶ τοῦ, μὴ εἶναί ποτε μέγεθος ἀδιαίρετον, ἀλλὰ διαιρετὸν καὶ εἰς ἄπειρα. καὶ τοῦτο δὴ ἐτίθει τὸ ἄπειρον ἐν τῇ φυσικῇ δυνάμει λέγων τοῦτο, οὐκ ἐνεργείᾳ. εἰ γὰρ ἐνεργηθείη ἡ τοιαύτη διαίρεσις, στήσεται, καὶ λοιπὸν ἀφανισθήσεται. τοῦτο γοῦν ἄρα καὶ ἐνταῦθα ἐν ἰδίᾳ πραγματείᾳ ἐκτίθησιν, ἐπιχειρῶν πρότερον τὸν οἰκεῖον διαλεκτικὸν τρόπον ἐκ τῶν ἐναντίων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο προὔργου ἦν τῇ διαλεκτικῇ, τὸ ἀμφοτέρωθεν δυνάμενον τὸν λέγοντα ἐπιχειρεῖν, τὸ μᾶλλον δοκοῦν θηρᾶσθαι. ἆρα τοίνυν, φησὶν, εἰσὶν ἄτομοι γραμμαὶ, καὶ μέγεθός τι, ἢ δίχῃ διαιρετὸν, ἢ καὶ σῶμα τριχῇ διαιρετὸν, καὶ ὅλως ποσὸν ἀμερές τι, ὥσπερ ἔνιοί φασιν. ἄρχεται τοίνυν καὶ ἐπιχειρεῖ, καὶ πρώτως οὕτως εἰσάγει τὸ ἀδιαίρετον μέγεθος. ὁμοίως ἐστὶν ἐν πᾶσι, τό τε ὀλίγον καὶ τὸ μικρὸν, καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ μέγα. εἰ γοῦν καὶ ἐν τῷ δὲ τῷ ὀλίγῳ καὶ μικρῷ μεγέθει, ἄπειροί εἰσι διαιρέσεις, ὡς ὁ φιλόσοφος ὑποτίθησιν, οὐκ ἔστιν ἐκεῖνο ὀλίγον καὶ μικρὸν, ἀλλὰ πολὺ καὶ μέγα. πῶς γὰρ ὀλίγον, ὅπερ ἀπείρους ἕξει τὰς διαιρέσεις; καὶ πῶς μικρὸν, τὸ τόσας διαιρέσεις δυνάμενον; ἢ γοῦν οὐκ ἔσταί που ὀλίγον καὶ μικρὸν, ἀλλὰ πάντα πολλὰ καὶ μεγάλα· ἢ εἴπερ ἐστὶ καὶ ὀλίγον καὶ μικρὸν, ταὐτὸν τῷ πολλῷ καὶ μεγάλῳ ἔσται· ἢ τὸ τρίτον ἔσται μέγεθος ἀδιαίρετον, ὅπερ ἕξει τὴν προσηγορίαν ταύτην τὴν τοῦ μικροῦ καὶ ὀλίγου, ὡς μὴ δυνάμενον εἰς ἐλάττω ἑαυτοῦ διαιρεθῆναι, καὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ πολλὰς διαιρέσεις παρέχειν. ἄλλως τε δὲ, καὶ εἰ ἀπείρους διαιρέσεις ἕξει καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν, καὶ οὔτε τὸ μέγα πλείους, οὔτε τὸ μικρὸν ἐλάττους τε καὶ ὀλίγους, τί διοίσει τὸ μέγα τοῦ μικροῦ; ὥστε διὰ ταῦτα ἀνάγκη εἶναι ἀμερὲς μέγεθος, καθὸ τὸ μὲν μέγα, πολλὰς διαιρέσεις δέξεται, τὸ δὲ μικρὸν ὀλίγας, καὶ οὐχ ὅσας τὸ μέγα. κατὰ τοῦτο γὰρ καὶ διοίσει τὸ μέγα τοῦ μικροῦ. ἔστι δὲ ἡ δεῖξις δῆθεν δι᾽ ἀδυνάτου. ἔτι εἰ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν λέγοντα ταῦτα ἰδέαι τῶν ὄντων εἰσί,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. Мечникова

καὶ οὐ μόνον ἀνθρώπου καὶ βοός, ἀλλὰ καὶ σώματος, καὶ ἐπιπέδου, καὶ γραμμῆς· καὶ ἔστι διὰ ταῦτα καὶ γραμμῆς ἰδέα· ἔστι δὲ καὶ πρώτη αὕτη τῶν καθ' ἕκαστα γραμμῶν, καὶ συνωνύμων, κατὰ τοὺς τιθεμένους ἰδέας· τὰ δὲ μέρη τοῦ ὅλου πρότερα τὴν φύσιν, διαιρετὴ ἂν εἴη καὶ ἡ γραμμὴ ἐκείνη ἡ πρώτη τῶν γραμμῶν· καὶ εἰ μὴ εἰς ἄπειρα, τέως εἰς πεπερασμένα κατ' ἐκείνους, καὶ ἔσονται τὰ μέρη πρότερα τῆς ὑποκειμένης πρώτης πασῶν γραμμῆς. τὸ γοῦν διαιρεῖσθαι ἐκείνην, κοινὸν τοῖς φιλοσόφοις ὑπόκειται. μέγεθος γὰρ κἀκείνη· πᾶν δὲ μέγεθος διαιρετόν. τί δὲ τῷ λόγῳ τῷ εἰς πεπερασμένα διαιροῦντι, προστήσεται τὸ τοιοῦτον, εἰ ἀνάγκη διαιρεῖσθαι εἰς πεπερασμένα κατὰ τὸν ἐκείνων λόγον, καὶ οὐκ εἰς ἄπειρα; μᾶλλον μὲν οὖν καὶ κάλλιον ἀπαλλάξοι ὁ εἰς πεπερασμένα διαιρῶν, ἢ ὁ εἰς ἄπειρα, ὅσῳ κἀκεῖνος μὲν τὰς ἀρχὰς τῆς γραμμῆς ἐκείνης, καὶ τὰ μέρη πεπερασμένα ποιήσει, οὗτος δὲ ἄπειρα. τῶν δ'
560 ἀπείρων οὔτ' ἐπιστήμη, οὔτε σύνθεσίς ἐστί τις. ἢ ῥητέον ὅτι πρὸς τὸ ἁπλῶς εἶναι ἰδέας, ὁ λόγος μάχεται, ὅτι εἰ εἶεν, ἄρα κἀκεῖναι ὡς μεγέθη διαιρεθήσονται· ὥσπερ ἄρα καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν δὴ τῆς αὐτογραμμῆς, αὐτοτρίγωνον καὶ αὐτοτετράγωνον, καὶ ὅλως πᾶν ἐπίπεδον, καὶ ἅπαν σῶμα. ἔστι δὲ εἰπεῖν καὶ ἄλλο, ὅτι ἐκεῖνοι ἰδέας τιθέμενοι τὰς ἀτόμους, δι' ἐκείνας κατεσκεύαζον, ὡς ἂν τῆς αὐτογραμμῆς τεθείσης ὡς ἰδέας, μὴ ἀναγκάζοιντο καὶ ταύτην διαιρεῖν, καὶ τὸ ἀπαθὲς καὶ ἀκίνητον ἐκείνης ἀναιροῖτο, κατὰ τὴν αὐτῶν δόξαν, ἀλλ' ὡς ἀδιαίρετον δέχοιντο πολλῷ μᾶλλον ἐκείνην τὴν πρώτην γραμμήν· καὶ διὰ ταῦτ' εὐοδοῦνται τὸ δεύτερον ἐπιχείρημα. τρίτον, εἰ σώματά εἰσι τὰ στοιχεῖα, τῶν δὲ στοιχείων οὐδὲν πρότερον, τὰ δὲ μέρη τοῦ ὅλου πρότερα, ἀδιαίρετον ἂν εἴη τὸ πῦρ καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα, ὡς ἂν μὴ πρότερα τῶν πρώτων στοιχείων εὑρεθεῖεν τὰ μέρη. ὥστε οὐ μόνον ἐν τοῖς νοητοῖς τὸ ἀμερὲς ἔσται, ὡς θεῖον καὶ νοῦς, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς αἰσθη-

αἰσθητοῖς ἔσται τι ἀμερές, τὸ στοιχεῖον. καί τοι τοῦτο φαίη τις ἂν πρὸς τὸν λόγον τὸν εἰς πεπερασμένα διαιροῦντα, καὶ οὐκ εἰς ἄπειρα. ῥητέον τοίνυν, ὡς ἐκεῖνοι μὴ μόνον ἀδιαίρετον τὴν ἰδέαν ἐτίθουν, ἀλλὰ καὶ τὸ στοιχεῖον, οἷον πῦρ καὶ τὰ λοιπά, ἢ μᾶλλον τὸ αὐτοτρίγωνον καὶ αὐτοτετράγωνον· καὶ ἐντεῦθεν παρείστων, ὡς μὴ μόνον οὐ πᾶν σῶμα εἰς ἄπειρον διαιρετόν, ἀλλ' οὐδὲ ἁπλῶς πᾶν σῶμα διαιρετόν· τὰ γὰρ στοιχεῖα, σώματα ὄντα, ἀδιαίρετά εἰσιν· ἵνα μὴ πρότερα τῶν πρώτων εὑρεθεῖεν. πρότερα γὰρ τὰ μέρη τοῦ ὅλου, τῶν δὲ στοιχείων οὐδὲν πρότερον. ἔστι δὲ ὁ συλλογισμὸς δεικτικός· τὰ στοιχεῖα, σώματα ὄντα, οὐ διαιρεθήσονται, ἵνα μὴ τῶν ἀρχῶν ἀρχαὶ εὑρεθεῖεν, πρότερα τὰ μέρη τοῦ ὅλου. ὥστε τὰ τοιαῦτα σώματα οὐ διαιροῦνται. τὰ στοιχεῖα ἄρα οὐ διαιρεθήσονται. καὶ ἔστιν ἡ μείζων πρότασις ἐξ ὑποθέσεως διὰ τοῦ διαζευκτικοῦ. τὰ τοιαῦτα γὰρ σώματα ἢ διαιροῦνται, ἢ οὐ διαιροῦνται. ἀλλ' εἰ διαιροῦνται, ἔσονταί τινα πρότερα τῶν πρώτων. ἐπεὶ γοῦν οὐ πέφυκε διαιρεῖσθαι, ἀδιαίρετα ἄρα, κατὰ τὸν τρίτον τρόπον τῶν ὑποθετικῶν, τὸν τῇ ἀναιρέσει θατέρου κατασκευάζοντα θάτερον. ἔτι δὲ καὶ ὁ τοῦ Ζήνωνος λόγος τὸ εἰς ἄπειρον τῶν μεγεθῶν διαιρετὸν ἀναιρεῖ, εἴπερ ἀδύνατον, ὡς ἐκεῖνος ἔλεγεν, ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ ἀπείρων ἅψασθαι. δι' ὥρας γὰρ μιᾶς διέλθοι τις στάδιον. εἰ γοῦν τὸ στάδιον εἰς ἄπειρα διαιρετόν, ἅψαιτο ἂν τις διερχόμενος τὸ στάδιον, ἀπείρων τῶν τοῦ σταδίου σημείων ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ, τῇ μιᾷ ὥρᾳ. καὶ ἄλλως, ὅτι πρότερον δεῖ ἀφικέσθαι ἐπὶ τὸ ἥμισυ τὸν διερχόμενον. τοῦ δὲ ἀεὶ μὴ ἀμεροῦς, πάντως ἔσται ἀεὶ ἥμισυ. εἰ δὲ καὶ ἅπτεται τῶν ἀπείρων ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ τὸ ἐπὶ γραμμῆς φερόμενον, τὸ δὲ θᾶττον ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ πλέον διανύει. θᾶττον γὰρ τό τε ἐν ἴσῳ πλέον, καὶ τὸ ἐν ἐλάττονι ἴσον, καὶ τὸ ἐν ἐλάττονι πλέον, καθὼς ἐν τῇ Φυσικῇ ἔλεγε. ταχίστη δὲ ἡ τῆς διανοίας κίνησις, πάσης διαστατικῆς καὶ σωματικῆς φορᾶς, κἂν ἡ διάνοια

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

τῶν ἀπείρων ἐφάπτοιτο καθ' ἕκαστον ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ. ὥστε εἰ τὸ καθ' ἕκαστον ἅπτεσθαι τὴν διάνοιαν ἀριθμεῖν ἐστιν, ἐνδέχεται ἀριθμεῖν τὰ ἄπειρα ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ. εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, εἴη ἂν ἄτομος γραμμή. ἔτι ἐξ ὧν αὐτοὶ οἱ ἐν τοῖς μαθήμασι λέγουσιν, εἴη ἄν τις ἄτομος γραμμή, ὥς φασιν, εἴπερ σύμμετροί εἰσιν αἱ τῷ αὐτῷ μέτρῳ μετρούμεναι. ὅσαι δέ εἰσι σύμμετροι, πᾶσαί εἰσι μετρούμεναι. εἴη γὰρ ἄν τι μῆκος, ᾧ μετρηθήσονται πᾶσαι. τοῦτο δ' ἀνάγκη ἀδιαίρετον εἶναι. εἰ γὰρ διαιρετόν, καὶ τὰ μέρη τούτου οὐ μέτρου τινὸς ἔσονται. σύμμετρα γὰρ τῷ ὅλῳ. καὶ ἐπεὶ σύμμετρα ταῦτα τῷ ὅλῳ, ἕξουσι καὶ ταῦτα μέτρον κοινόν. σύμμετρα γάρ εἰσι, τὰ τῷ αὐτῷ μέτρῳ μετρούμενα. ὥστε ἐπεὶ τοῦ μέτρου τὰ μέρη σύμμετρα τῷ ὅλῳ εἰσί, κοινὸν μέτρον ἄλλο τοῖς τε μέρεσι τοῦ μέτρου, καὶ τῷ ὅλῳ ἔσται. καὶ αὖθις ἐπ' ἐκείνῳ τῷ μέτρῳ τὸ τοιοῦτον ζητηθήσεται· καὶ ἂν διαιρετὸν κἀκεῖνο, τοῦτο καὶ ἐπ' ἐκείνῳ γενήσεται, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον. εἰ οὖν που στήσεται, καὶ ἄτομος εὑρεθήσεται, οὐδὲν κωλύει καὶ ἐπὶ τοῦ προτέρου μέτρου τὸ ἄτομον εἶναι. ὥστε πᾶσαι αἱ ἐκ τοῦ μέτρου σύνθετοι γραμμαί, ἐξ ἀμερῶν συγκείσονται. τοῦτο δὲ συμβήσεταί φασι, καὶ τοῖς ἐπιπέδοις σχήμασι, μὴ μόνον ἐπὶ τῶν γραμμῶν ἐξ ὧν τὰ σχήματα. πάντα γὰρ τὰ σχήματα τὰ ἀπὸ τῶν ῥητῶν γραμμῶν. ῥηταὶ δέ εἰσι, πρὸς ἃς αἱ ἄλλαι εὐθεῖαι πλήθει ἄπειροι καὶ σύμμετροι, καὶ ἀσύμμετροι. πρὸς δ' ἀλλήλας εἰσὶ σύμμετροι, ἢ μήκει καὶ δυνάμει μόνον. πάντα οὖν τὰ ἀπὸ τῶν τοιούτων ῥητῶν γραμμῶν σχήματα, σύμμετρα ἀλλήλοις. ὥστε καὶ ταῦτα κοινῷ τινι μέτρῳ ἐπιπέδῳ μετρηθήσονται, καὶ ἀκολούθως ταῖς γραμμαῖς, φασιν, ἔσται καὶ αὐτὸ τὸ μέτρον ἀμερές. ὥστε μὴ μόνον ἀνάγκη εἶναι γραμμὴν ἄτομον τὴν τὰς συμμέτρους γραμμὰς μετροῦσαν, ἀλλὰ καὶ σχῆμα ἐπίπεδον ἄτομον, τὸ τὰ ἐπίπεδα σύμμετρα σχήματα μετροῦν. ὅτι δὲ οὐ παντάπασι σύμμετρα κατά τι κοινὸν μέτρον, δείκνυσιν ἡ ἐκ δύο

ὀνομά-

ὀνομάτων κατατομή, ὡς ἐν τῷ μβ' τοῦ δεκάτου βιβλίου τῶν στοιχείων τοῦ Εὐκλείδου κεῖται, λέγοντος ἐκεῖ τοῦ γεωμέτρου, ὅτι ἡ ἐκ δύο ὀνομάτων, κατ' ἓν σημεῖον διαιρεῖται εἰς τὰ ὀνόματα· ὃ δὴ καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν διασαφηνίσομεν προϊόντες. ἀλλὰ μήν φασιν, εἴ τι τμηθήσεται μέτρον τινὰ τεταγμένην καὶ ὡρισμένην γραμμήν, οὐκ ἔσται οὔτε ῥητή, οὔτε ἄλογος, οἷον ἀποτομὴν ἐκ δυοῖν ὀνομάτοιν· ἀλλὰ καθ' αὑτὰς μὲν οὐδέ τινας ἕξουσι φύσεις, πρὸς ἀλλήλας δὲ ἔσονται ῥηταὶ καὶ ἄλογοι.

β.

Πρῶτον οὖν σαφηνιστέον ὡς οἷόν τε τὸ θεώρημα, καὶ ληπτέον τί τὸ ῥητόν, καὶ τί τὸ ἄλογον, καὶ τί τὸ σύμμετρον, καὶ τί τὸ ἀσύμμετρον, καὶ τίνα τὰ ὀνόματα· καὶ εἶθ' οὕτως τὰ τοῦ ἐπιχειρήματος ἐκθησόμεθα. σύμμετρα μεγέθη λέγονται, τὰ τῷ αὐτῷ μέτρῳ μετρούμενα· καὶ ἄλλως δὲ τὰ ἔχοντα λόγον, ὃν ἀριθμὸς πρὸς ἀριθμόν· οἷον ὁ ις' τῷ κδ' σύμμετρος. κοινὸν γὰρ μέτρον αὐτῶν ὁ δ'. ἀσύμμετρα δέ, ὧν μηδὲν ἐνδέχεται κοινὸν μέτρον γενέσθαι. καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἀριθμῶν, ἀδύνατον γενέσθαι τὸ ἀσύμμετρον πλατυκῶς. καὶ γὰρ οὐδεὶς ἄλλος ἀριθμὸς ὁ μετρῶν ἦ, ἀλλ' οὖν ἡ μονὰς μόνη καθ' ἑαυτὴν μετρήσει καὶ ἀμφοτέρους, ὡς εἶναι καὶ τούτους κατὰ μονάδα, τὸ κοινὸν μέτρον ἁπλῶς πάντων τῶν ἀριθμῶν, συμμέτρους. ἐπὶ δὲ τῶν μεγεθῶν οἱ Πυθαγόρειοι πρῶτοι εὑρήκασι τὸ ἀσύμμετρον, διὰ τὴν ἐπ' ἄπειρον διαίρεσιν αὐτῶν. εὐθεῖαι δὲ σύμμετροί εἰσιν, ἢ καὶ μήκει καὶ δυνάμει· ἀδύνατον γὰρ μήκει οὔσας συμμέτρους, μὴ καὶ δυνάμει εἶναι· ἢ δυνάμει μόνον, οὐ μὴν δὲ μήκει· οἷον ὡς ἐπὶ παραδείγματος. ἔστω γραμμὴ μονάδων ς', καὶ ἄλλη μονάδων δ'· σύμμετροι αὗται μήκει. μετρεῖ γὰρ αὐτὰς γραμμὴ μονάδων δύο. δύνανται γοῦν αὗται καὶ σύμμετρα μεγέθη. τετράκις γὰρ τὰ ς', κδ'· καὶ τετράκις τὰ δ', ις'. τὰ δὲ κδ', καὶ τὰ ις', καὶ αὐτὰ σύμμετρά εἰσι, τῷ δ' μετρούμενα. τὰ δὲ δυνάμει μόνον σύμμετρα, οὐ μὴν δὲ καὶ μήκει, ἡ διάμετρος καὶ ἡ πλευρὰ τοῦ αὐτοῦ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І.МЕЧНИКОВА

τετραγώνου δείξει. ἔστω γοῦν κατὰ τετράγωνον ἀριθμὸν τὸν θʹ σχῆμα ἐπίπεδον. ἔχει γοῦν τὸ τοιοῦτον τετράγωνον σχῆμα διάμετρον. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς διαμέτρου γινόμενον τετράγωνον, διπλάσιόν ἐστι τοῦ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς. ὥστε τὰ μὲν τετράγωνα πρὸς ἄλληλα σύμμετρα, ἐπεὶ τὸ ἀπὸ τῆς διαμέτρου, διπλάσιον τοῦ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς. τὸ διπλάσιον γὰρ πρὸς τὸ ἥμισυ σύμμετρον. αὗται δὲ αἱ γραμμαὶ αἱ ποιοῦσαι τὰ τετράγωνα, ἥ τε πλευρὰ τοῦ τετραγώνου, καὶ ἡ διάμετρος, ἀσύμμετροι μήκει, εἰ καὶ σύμμετροί εἰσι δυνάμει. δύνανται γὰρ τὰ σύμμετρα τετράγωνα ταῦτα. εἰ δὲ τεθείη ἡ πλευρὰ τῇ διαμέτρῳ σύμμετρος καὶ μήκει, ἔσται τὰ περιττά, ἤγουν τὰ θʹ, ἴσα τοῖς ἀρτίοις, ἤγουν τοῖς ηʹ. τοῦ γὰρ ιϛʹ τὸ ἥμισυ, ὀκτὼ ὁμολογουμένως. ἥμισυ δὲ καὶ τὸ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τετράγωνον, τοῦ ἀπὸ τῆς διαμέτρου τετραγώνου. ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τετράγωνον θʹ, μονάδων. εἰ γοῦν καὶ τὸ ἀπὸ τῆς διαμέτρου τετράγωνον, ἀπὸ συμμέτρου τῆς πλευρᾶς τῇ διαμέτρῳ ὑποτεθήσεται γεγονός, ὡς εἶναι τὴν μὲν πλευρὰν τριῶν μονάδων, τὴν δὲ διάμετρον τεττάρων, (οὕτω γὰρ ἂν εἶεν αἱ γραμμαὶ καὶ μήκει σύμμετροι) γενήσεται τὸ ἀπὸ τῆς διαμέτρου τετράγωνον, μονάδων ιϛʹ· διπλάσια καὶ τῶν ὀκτὼ κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν, διπλάσια καὶ τῶν ἐννέα. τὸ γὰρ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τετράγωνον, ἐννέα μονάδων ἦν, οὗ τινος τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς διαμέτρου τετράγωνον, γεωμετρικαῖς ἀποδείξεσι διπλάσιον ἀποδείκνυται. ἔσται τοίνυν ἴσα τὰ θʹ τοῖς ηʹ, καὶ τὰ περιττὰ τοῖς ἀρτίοις· ὅπερ ἀδύνατον. ἡ γοῦν προτεθεῖσα εὐθεῖα ὁποιαδηποτοῦν, πρὸς ἣν παραβαλλόμεναι αἱ λοιπαί, ἢ σύμμετροι εὑρίσκονται, ἢ καὶ μήκει καὶ δυνάμει, ἢ δυνάμει μόνον, ἢ ἀσύμμετροι· ἡ τοιαύτη εὐθεῖα ῥητὴ παρὰ τοῖς γεωμέτραις καλεῖται, ὥσπερ τι σημεῖον προκείμενον καὶ ὁμολογούμενον. τὰ γὰρ ὁμολογούμενα καὶ ὡρισμένα, ῥητά φασιν· οἷς φαμὲν ἐπὶ ῥηταῖς συμφωνίαις. τοῦτο γοῦν καθὸ ῥητὸν τὸ ῥη-

τὸ ῥητόν, καὶ ὡς κύριον ὄνομα οἱ γεωμέτραι λέγουσι. ῥητὴ γοῦν αὕτη ἡ προστεθεῖσα τὸ ὄνομα· καὶ αἱ ταύτῃ σύμμετροι, ῥηταί, εἴτε δυνάμει μόνον, εἴτε καὶ μήκει καὶ δυνάμει. αἱ δὲ ταύτῃ ἀσύμμετροι, ἄλογοι, φησί, καλείσθωσαν. καὶ τὸ ἀπὸ τῆς προτεθείσης ῥητῆς τετράγωνον, ῥητόν· καὶ τὰ τούτῳ σύμμετρα, ῥητά. τὰ δὲ τούτῳ ἀσύμμετρα, ἄλογα, φησί, καλείσθωσαν. τὸ τοίνυν ἀσύμμετρον καὶ τὸ σύμμετρον τῶν μεγεθῶν, φύσει ἐστί· τὸ δὲ ῥητὸν καὶ τὸ ἄλογον, θέσει, ὡς εἶναι τῇ προτεθείσῃ γραμμῇ. ταύτην μὲν φέρε ῥητήν, ὡς σύμμετρον· ταύτην δὲ ἄλογον, ὡς ἀσύμμετρον· καὶ αὖθις τὴν ῥητὴν ταύτῃ ἑτέρᾳ ἄλογον εἶναι, καὶ τὴν ἄλογον ταύτῃ ἑτέρᾳ ἴσως ῥητήν. λέγει τοίνυν ὁ γεωμέτρης· ἡ ἐκ δύο ὀνομάτων συγκειμένη γραμμή, εἴτ᾽ οὖν ἡ ἐκ δύο ῥητῶν, κατὰ ἓν μόνον σημεῖον διαιρεῖται εἰς τὰ ὀνόματα. αὗται γοῦν αἱ ῥηταί, δυνάμει εἰσὶ σύμμετροι. αἱ δὲ δυνάμει σύμμετροι, κοινὸν μέτρον οὐκ ἔχουσιν, εἰ μὴ καὶ μήκει εἰσὶ σύμμετροι. ὥστε οὐ πᾶσα γραμμὴ πάσῃ σύμμετρος· ἀλλ᾽ ἡ μέν, ταύτῃ καὶ μήκει καὶ δυνάμει σύμμετρος, ὡς γραμμὴ ποδῶν κʹ, γραμμῇ ποδῶν λʹ· τὸ γὰρ κοινὸν μέτρον αὐτῶν, ἡ τῶν πέντε ποδῶν γραμμή· ἡ δὲ ἄλλη, τυχόν, εἰ καὶ μὴ μήκει, ἀλλὰ δυνάμει σύμμετρος, ὡς ἐπὶ τῶν ἀποτομῶν τῆς ἐκ δύο ὀνομάτων, γίνεται, καὶ ἐπὶ τῆς τε πλευρᾶς καὶ τῆς διαμέτρου τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς τετραγώνου. αὗται γὰρ ἀσύμμετροι μήκει οὖσαι, σύμμετρα τετράγωνα δύνανται· ἓν γὰρ θατέρου διπλάσιον· ἃς δὴ καὶ ῥητὰς λέγει· θατέραν πρὸς τὴν ἐκτεθεῖσαν· ἄλλη δὲ ἄλλῃ οὔτε μήκει οὔτε δυνάμει σύμμετρος· ἣν καὶ ἄλογον καλεῖ πρὸς τὴν ἐκτεθεῖσαν. ἐπεὶ τοίνυν καὶ ἡ ἐκ δύο ὀνομάτων συντεθεῖσα γραμμή, καθ᾽ ἓν σημεῖον δύναται τέμνεσθαι, ὡς εἶναι τὰς ἀποτομὰς ῥητάς, καὶ δυνάμει συμμέτρους· κατ᾽ ἄλλο δὲ οὐ δύνανται διαιρεῖσθαι, εἰς τὸ ῥητὰς ποιεῖν τὰς ἀποτομάς· ἄρα ἡ τοιαύτη γραμμὴ ἐξ ἀμερῶν σύγκειται, καὶ ἡ διαίρεσις ταύτης μία ἔσται, εἰς τὸ ποιῆσαι γραμμὰς δύο μέ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

ρα, τῶν ἐξ αὐτῶν γινομένων ἐπιπέδων, τῶν καὶ συμμέτρων ὄντων, ὧν τὰ μέτρα ἄτομα, ὡς ἐδείξαμεν. εἰ γὰρ διαιρεθείη μέτρον, φησί, τινὰ τεταγμένην καὶ ὡρισμένην γραμμήν, οὔτε ῥητὴ ἐκείνη, οὔτε ἄλογος ἔσται καθ' αὑτήν. οὐδὲ τινὰ γὰρ καθ' αὑτὰς ἔχουσι φύσιν, ἀλλὰ καὶ ῥηταὶ καὶ ἄλογοι πρὸς ἀλλήλας λέγονται. συνάγουσι τοίνυν ἐκεῖνοι ἐκ τούτων οὕτω λέγοντες, ὡς ἐπεὶ σύγκειται μὲν γραμμὴ ἐκ δύο ὀνομάτων, καὶ καθ' ἓν μόνον σημεῖον τέμνεται, εἰς τὸ ποιῆσαι ῥητὰς καὶ δυνάμει συμμέτρους, κατ' ἄλλο δὲ οὔ, ἄρα ἐξ ἀμερῶν ἡ γραμμὴ συνετέθη. ἔστι δὲ ὁ λόγος σοφισματώδης. οὐ γὰρ εἰ οὐ δύναται γραμμὴ εἰς λόγους τινὰς διαιρεῖσθαι, ἤδη καὶ ἁπλῶς ἀμερὴς καὶ ἄτομος.

γ. Ταῦτα ὡς ἐκ τῶν ἀντιθέτων εἰπὼν ὁ φιλόσοφος, ἀντιλέγειν καὶ θεραπεύειν τὰ προεισάμενα πειρᾶται ὡς οἷόν τε, καὶ πρῶτον πρὸς τὸ πρῶτον ἐκείνων ἵσταται ἐπιχείρημα· ἢ πρῶτον μὲν λέγων, οὐκ ἀνάγκη τὸ ἀπείρους ἔχον διαιρέσεις, μὴ εἶναι μικρὸν καὶ ὀλίγον, καθὼς ἐκεῖνοι ἔλεγον. καὶ γάρ φησι καὶ τόπον, καὶ μέγεθος, καὶ ὅλως τὸ συνεχές, μικρὸν μὲν λέγομεν, καὶ ἐφ' ὧν ἁρμόττει τὸ ὀλίγον· οἷον ὅτε ὡς διωρισμένον ποσὸν ἐκλαμβανόμεθα τὸ συνεχές, ὡς ἐπὶ τοῦ χρόνου, συνεχοῦς ὄντος, λέγομεν καὶ μικρὸν χρόνον τὸ ἡμιώριον. φέρε λέγομεν καὶ ὀλίγον χρόνον τὰς δύο ἡμέρας, ἢ τὰς δύο ὥρας, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. οὐ μὴν δέ, φησιν, ἀποκλειόμεθα εἰς τὸ μὴ διαιρεῖν ἀπείρως τὸ συνεχές, διὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ πράγματος. τὸ γὰρ δύναμιν ἔχειν διαιρεῖσθαι αὐτό, ἐνέσται τούτῳ καὶ μικρῷ ὄντι. ἔτι δὲ εἰ καὶ αἱ σύνθετοι, καθὸ γραμμαὶ κατὰ στιγμὴν διαιρεθήσονται. λέγεται δὲ κατὰ τῶν ἀτόμων τὸ μικρόν. τοῦτο γὰρ ἐκεῖνοι προτείνουσι. τέως δέ γε καὶ ἄπειροι τούτῳ στιγμαὶ ἐνυπάρχουσι δυνάμει. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτοὶ ὁμολογήσαιεν ἄν, ὡς ἐν πάσῃ γραμμῇ, καὶ αὐτῇ τῇ κατ' αὐτοὺς ἀτόμῳ, ἄπειροι δυνάμει στιγμαὶ ἐνυπάρχουσι, καὶ διαιρεθείη ἂν

καὶ

καὶ αὕτη κατὰ στιγμήν, καὶ ἀπείρους ἂν ἔχοι τὰς διαιρέσεις καὶ αὕτη, ὡς ἡ μὴ ἄτομος. πᾶσαν δὲ τμηθῆναι δυνατὸν τὸν ἐπιταχθέντα λόγον, τὴν μὴ ἄτομον. ἔτι τὸ μέγα ἐκ μικρῶν τινων σύγκειται. ἢ οὕτω οὐδὲν ἔσται τὸ μέγα, ἢ ἐκ τῶν μικρῶν σύγκειται· ἄτομα δὲ καὶ ἀμερῆ τὰ μικρά, ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν· ἢ τὸ πεπερασμένας ἔχον διαιρέσεις, ὡς ἐκεῖνοι ἐποίουν, οὐ μέγα ἔσται. τί γὰρ ἂν εἴη μέγα, εἰ εἰς τόσα ὀλίγα πεπερασμένα διαιροῖτο, καὶ ταῦτα τοιούτου ὄντος ἀμεροῦς, καὶ ἀτόμου τοῦ ὀλίγου. τὸ γὰρ ὅλον τὰς τῶν μεγάλων ἔχει διαιρέσεις, ὁμοίως καὶ οἷον ᾖ, μόνον δὲ ὅλον τι ὄν. εὔλογον δή ἐστι τό τε μικρὸν πεπερασμένας ἔχειν τὰς διαιρέσεις, καὶ τὸ μέγα ἀπείρους. οὕτως ἐκεῖνοι ἀξιοῦσι. τὸ γὰρ μέγα, ἐφ' ὅσον ἐγχωρεῖ διαιρούμενον, 562
πολλὰ καὶ ἄπειρα μικρὰ ἔσται. ὥστε ὃ λέγουσιν αὐτοὶ ὡς ἄτομον ὀλίγον διαιρεθήσεται, καὶ ὅτε εἰς πεπερασμένα διαιρεθήσεται· ἀλλ' ἕκαστον τῶν τμημάτων ἐκείνων κατὰ τὴν τοῦ ὀλίγου φύσιν διαιρεθήσεται, καὶ εἰς πεπερασμένα· καὶ αὖθις ἐπὶ ἐκείνοις οὕτω γενήσεται, καὶ αὖθις ἐπὶ ἄλλοις. οὐδὲ γὰρ στήσεται τὸ ὀλίγον, ὃ ἀεὶ διαιρεῖσθαι πέφυκε κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, καὶ πάλιν ἡ εἰς ἄπειρον ἔσται διαίρεσις. ὥστε φανερὸν ὅτι οὐκ ἐν τούτῳ λέγοιτο τὸ μέγα καὶ μικρόν, τῷ πεπερασμένας μὲν τὸ ὀλίγον, ἀπείρους δὲ τὸ μέγα διαιρέσεις ἔχειν· ὡς ἐκείνους δοκεῖν λέγειν, ἐκβάλλοντας τὸ ἀμερὲς ἐκεῖνο καὶ ἄτομον εἰς τὸ μηδὲ μικρὸν λέγεσθαι, εἴπερ ἐστίν, ὡς δείκνυμεν, καὶ τὸ μικρὸν διαιρεῖσθαι. μικροῦ γὰρ μικρότερον καθ' ὅσον ἐγχωρεῖ ἔσεσθαι, καὶ εἰ πεπερασμένας τὸ ὀλίγον ἔξει τὰς διαιρέσεις. ἀλλ' οὕτω τοῦ λαμβάνεσθαι μικρότερον, καὶ μικρότερον τοῦ προτέρου, ἄπειροι ἔσονται αἱ διαιρέσεις. εἰ δ' ὅτι καὶ ἐν ἀριθμοῖς τὸ ὀλίγον πεπερασμένας ἔχει διαιρέσεις, καὶ ἐν γραμμαῖς τις ἀξιοίη τὸ μικρόν, εὐήθης. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐξ ἀμερῶν τε, δηλαδὴ τῶν μονάδων, ἡ γένεσις, καὶ ἔστι τι ὃ τῶν ἀριθμῶν ἀρχή ἐστι, καὶ τὸ ὀλίγον προσορίζεται. τρία γὰρ εἰ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

μή τις λέγοι τὴν δυάδα, ἢ τὴν μονάδα οὐχ ὡς ἀριθμούς, ἀλλ' ὡς ἀρχὰς ἀριθμῶν, τὴν μὲν τῶν περιττῶν, τὴν δὲ δυάδα τῶν ἀρτίων. καὶ πᾶς ὁ μὴ ἄπειρος ἀριθμὸς πεπερασμένας ἔχει τὰς διαιρέσεις· ἐπὶ δὲ τῶν μεγεθῶν οὐχ ὁμοίως. τὰ γὰρ μεγέθη ἐπὶ τὴν καθαίρεσιν ἔχει τὴν ἀπειρίαν, ὡς ἐν τῇ Φυσικῇ ἔλεγεν· οἱ δὲ ἀριθμοί, ἐπὶ τὴν αὔξησιν. ὅθεν ἐπὶ μὲν τῶν ἀριθμῶν, τὸ ὀλίγον ὥρισται, τὸ δὲ πολὺ ἄπειρόν ἐστιν· ἐπὶ δὲ τῶν μεγεθῶν, τὸ μὲν πολὺ ὥρισται· ἔστι γὰρ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων λαβεῖν τὸ τέλειον, καὶ οὐδεὶς ἂν ἐννοήσειέ τι μέγεθος, φθάνον τῷ μεγέθει τὸν οὐρανόν, καὶ ἔξω τοῦ οὐρανοῦ γινόμενον· τὸ δὲ ὀλίγον, ἀόριστόν ἐστιν. ἄπειρον γὰρ τὸ μέγεθος ἐπὶ τὴν καθαίρεσιν. καὶ ταῦτα μέν φησιν ὁ φιλόσοφος, πρὸς τὸ πρῶτον ἐπιχείρημα ἐνιστάμενος.

δ. Δεύτερον δὲ ἐπιχείρημα ἦν, τὸ ἐκ τῶν ἰδεῶν. καὶ ταύτας γὰρ τιθέντες μεγέθη, ἀδιαιρέτους ἐποίουν, ὡς ἂν μὴ τῶν ἀρχῶν τούτων καὶ πρώτων, πρότερα εἴη τὰ αὐτῶν μέρη. φησὶ τοίνυν· οἱ δὴ ἐν τοῖς εἴδεσι τὰς ἀτόμους κατασκευάζοντες, ἔλαττον ἴσως ἀξίωμα λαμβάνουσι τοῦ προκειμένου, τὸ τιθέναι τούτων ἰδέας, καὶ τρόπον τινὰ ταῦτ' ἀναιροῦσι, δι' ὧν δεικνύουσι. καὶ γὰρ διὰ τούτων τῶν λόγων ἀναιρεῖται τὰ εἴδη. ἔλαττον ἀξίωμα λέγων, τὸ ἐπὶ πλέον ἀπίθανον. πιθανώτερον γὰρ τὸ λέγειν, ἄτομα εἶναι μεγέθη, ἢ τὸ ἰδέας εἶναι. τὸ γοῦν δι' ἐλάττονος ἀξιώματος, τὸ πιθανώτερον συνιστᾶν, πάμπολυ ἄτοπον. μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἐπεὶ διὰ τῶν ποσῶς ἐνδόξων τὸ λίαν ἄδοξον ἀναιρεῖσθαι πέφυκεν, ἀναιρεθήσονται αἱ ἰδέαι διὰ τούτων, ὅτι ἐπεὶ καὶ αἱ ἰδέαι μεγέθη· εἰσὶ δὲ τὰ μεγέθη εἰς ἄπειρον διαιρετά, ἢ καὶ διαιρετὰ ὅλως, διαιρεθήσονται [καὶ] αἱ ἰδέαι, εἰ ὅλως εἶεν· καὶ εἰ διαιρεθεῖεν, ἢ καὶ διαιρεῖσθαι πεφύκασιν, οὔτε ἀκίνητοι, οὔτε ἀπαθεῖς ἔσονται, ὡς τὸ βούλημα εἶχε τῶν τιθεμένων ἰδέας.

ε. Πρὸς δὲ τὸ τρίτον ἐνιστάμενος ἐπιχείρημα, τὸ λέγον ὅτι τὰ στοι-

χεῖα μεγέθη· καὶ εἰ πᾶν μέγεθος διαιρετόν, διαιρεθῆναι ἂν συμβαίη καὶ ταῦτα, καὶ λοιπὸν ἔσονται ἀρχαὶ τῶν ἀρχῶν, τὰ μέρη τοῦ ὅλου στοιχείου, οὕτως ἐνίσταται ὁ φιλόσοφος· πάλιν δὲ τῶν σωματικῶν στοιχείων εὐήθες, τὸ ἀμερῆ ἀξιοῦν. εἰ γὰρ αὖ καὶ ἀποφαίνονταί τινες οὕτως, ἀλλά πρός γε τὴν ὑποκειμένην σκέψιν αὐτὸ τὸ ἐξ ἀρχῆς λαμβάνουσι. μᾶλλον δὲ ὅσῳ μᾶλλον τὸ ἐξ ἀρχῆς δόξαιεν ἀναλαμβάνεσθαι, τόσῳ μᾶλλον δοκεῖ διαιρετὸν εἶναι σῶμα καὶ μῆκος, καὶ τοῖς ὄγκοις καὶ τοῖς διαστήμασι. πῶς δὲ τὸ ἐξ ἀρχῆς λαμβάνουσιν, ὅτι ζητουμένου τούτου, εἰ ἀδιαίρετον εἴη σῶμα, εἴτε καὶ εἰς ἄπειρα διαιρετόν, ἐκεῖνοι ὡς ὁμολογούμενον ἐλάμβανον τοῦτο ἐπὶ τῶν στοιχείων, λέγοντες· ἰδοὺ σώματα τὰ στοιχεῖα, καὶ οὐ πέφυκε διαιρεῖσθαι· καὶ εἰ ταῦτα ἀδιαίρετα, καὶ ἄλλα τινὰ πέφυκεν ἂν ἀδιαίρετα εἶναι. ἐπεὶ δὲ οὕτω τὸ ἐξ ἀρχῆς λαμβάνουσιν, οὐδὲν ἄλλο ἐντεῦθεν κερδαίνουσιν, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον παρεισάγουσι σώματά τινα λέγοντες ἄτομα, ἃ δὴ καὶ μᾶλλον περὶ ἑαυτῶν ἔχουσι δεικνύειν, ὅτι διαιρετά εἰσι· καὶ οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν, καταλελυμένων αὐτῶν, καταλύειν τὸ ἀδιαίρετον. ὅτι δὲ εὐκατάλυτον ἐπὶ τῶν στοιχείων τὸ ἀδιαίρετον, αἴσθησις μαρτυρεῖ. τὸ γὰρ ὕδωρ καὶ ἡ γῆ, ἐφ' ὅσον ἐγχωρεῖ, εἰς μέρη διαιρεῖται. ἀφέντας οὖν τὴν αἴσθησιν, τῷ λόγῳ μόνῳ δουλεύειν, ἄτοπόν τε καὶ μάταιον· ἐπεὶ καὶ ἐντεῦθεν πολλοί τινες τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ πρέποντος ἐξετράπησαν, ὡς καὶ Παρμενίδης ὁ λέγων ἓν τὸ ὄν· καὶ Ζήνων, ὅτι οὐκ ἔστι κίνησις· καὶ ἄλλοι πλεῖστοι.

ς. Τέταρτον ἐπιχείρημα ἦν ἐκείνοις ἐπὶ τῷ εἰς ἄπειρα ἀδιαιρέτῳ τῶν μεγεθῶν, τὸ τοῦ Ζήνωνος, ὅπερ ἐκεῖνος ἰδίως ἐπὶ τῆς κινήσεως ἔλεγεν. εἰ γὰρ διαιρετὸν ἐπ' ἄπειρον τὸ στάδιον, κινεῖται δέ τις αὐτὸ ἔν τινι ὡρισμένῳ χρόνῳ, ἄρα ἅπτεται τῶν ἀπείρων ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ· καὶ εἰ τὸ θᾶττον ἐν ἴσῳ χρόνῳ πλεῖον διανύει, ἢ τὸ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

βραδύτερον. ταχίστη δὲ ἡ τῆς διανοίας κίνησις, καὶ ἡ διάνοια ἀρι- » θμοίη τὰ ἄπειρα ἐν τινι πεπερασμένῳ χρόνῳ. Ζήνων μὲν οὖν τὸ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ ἐκλαμβανόμενος, ταῦτα δὴ τὰ ἄτοπα συνῆγεν. ἐνταῦθα δὲ ὁ φιλόσοφος, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἔλεγεν, ἐνίσταται πρὸς ταῦτα λέγων, καὶ σόφισμα τὸν λόγον ἀποδεικνύς. οὐδὲ γὰρ ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ, φησὶ, τῶν τοῦ σταδίου ἀπείρων ἅπτεται τὸ φερόμενον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀπείρῳ αὐτῷ. ὁ γὰρ χρόνος ὡσαύτως καὶ τὸ μῆκος, ἄπειρον καὶ πεπερασμένον λέγεται. καὶ ὡς ὁ χρόνος πεπερασμένος τοῖς πέρασιν, οὕτω καὶ τὸ μῆκος πεπερασμένον τοῖς ἄκροις. ὡς δ' αὖθις ὁ χρόνος ἄπειρος τῇ διαιρέσει, οὕτω καὶ τὸ μῆκος ἄπειρον » τῇ διαιρέσει. Ζήνων οὖν παραλογιζόμενος, ἄλλως τὸ τοῦ χρόνου πεπερασμένον λαμβάνει, καὶ ἄλλως τὸ τοῦ σταδίου. τὸν γὰρ ἑκατέραν χρόνον, ἄπειρον ὄντα κατὰ τὴν διαίρεσιν, καθὼς καὶ τὸ μῆκός ἐστι κατὰ τὴν διαίρεσιν ἄπειρον, πεπερασμένον λαμβάνει κατὰ τὰ πέρατα, καὶ οὐ λαμβάνει. οὕτως καὶ τὸ στάδιον πεπερασμένον, κατὰ τὰ ἄκρα δηλαδὴ, ἀλλ' ὅλως κατὰ τὴν διαίρεσιν. οὐ δ' αὖθις
563 φησιν ὁ φιλόσοφος, τὸ καθ' ἕκαστον ἅπτεσθαι τῶν ἀπείρων τὴν διάνοιαν, οὐκ ἔστιν ἀριθμεῖν. εἰ ἄρα τις ἐννοήσειεν οὕτως ἐφάπτεσθαι τῶν ἀπείρων τὴν διάνοιαν, καθ' ἕκαστον σημεῖον· ὅπερ ἴσως καὶ ἀδύνατον. πῶς γὰρ ἅπτεται ἐνεργείᾳ καθ' ἕκαστον τῶν ἀπείρων ἐν τοσῷδε χρόνῳ; οὐ γάρ ἐστιν ἐν συνεχέσι καὶ ὑποκειμένοις, φησίν, ἡ τῆς διανοίας κίνησις, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ φερομένου. εἰ δ' οὖν καὶ ἐγχωρεῖ κινεῖσθαι οὕτως, οὐκ ἔστι τοῦτο ἀριθμεῖν. τὸ γὰρ ἀριθμεῖν ἐστι τὸ μετ' ἐπιστασίας. ἀλλ' ἄτοπον ἴσως, τὸ μὴ δυναμένους λύειν τὸν λόγον, διαλύειν τῇ ἀσθενείᾳ, καὶ προσεξαπατᾶν ἑαυτοὺς μείζους ἀπάτας, βοηθοῦντας τῇ ἀδυναμίᾳ. τὸ δ' ἐπὶ τῶν συμμέτρων γραμμῶν, ὡς ὅτι αἱ πᾶσαι τῷ αὐτῷ τινι καὶ ἑνὶ μετροῦνται, κομιδῇ σοφιστικόν φησι, καὶ ἥκιστα κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν ἐν τοῖς

τοῖς

τοῖς μαθήμασιν. οὔτε γὰρ ὑποτίθενται οὕτως, οὔτε χρήσιμον αὐτοῖς ἐστιν. ἅμα δὲ καὶ ἐναντίωσιν ἔχει τὸ, πᾶσαν μὲν γραμμὴν σύμμετρον γίνεσθαι, πασῶν δὲ τῶν συμμέτρων κοινὸν μέτρον εἶναι ἀξιοῦν. ὥστε γελοῖον τὸ κατὰ τὰς ἐκείνων δόξας, καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ λέγουσι φάσκοντες δεῖξαι, εἰς ἐριστικὸν ἅμα καὶ σοφιστικὸν ἐκκλίνειν λόγον, καὶ ταῦθ' οὕτως ἀσθενῆ. πολλαχῶς γὰρ ἀσθενής ἐστι· καὶ πάντα τρόπον διαφυγεῖν καὶ τὰ παράδοξα καὶ τοὺς ἐλέγχους. ὑποτίθενται γὰρ οἱ μαθηματικοὶ κοινὸν μέτρον τῶν συμμέτρων μεγεθῶν, ἀλλ' οὐκ ἄτομον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δυνάμενον πρὸς ἄλλο σύμμετρον εἶναι, κατά τι ἄλλο κοινὸν μέτρον. καὶ γὰρ ὁ θ' κοινὸν μέτρον ἐστὶ, τοῦ τε λϛ' καὶ τοῦ πα', τοῦ μὲν κατὰ τὸ τετράκις, τοῦ δὲ κατὰ τὸ ἐννεάκις· ἔπι δὲ καὶ τοῦ με' κατὰ τὸ πεντάκις. ἀλλ' ἔστι καὶ αὐτὸς ὁ θ' τῷ κα' σύμμετρος. ὁ γὰρ γ', κοινὸν μέτρον καὶ ἀμφοτέρων, τοῦ μὲν κατὰ τὸν γ, τοῦ δὲ κατὰ τὸν ζ. καὶ γὰρ πᾶσα γραμμὴ, ἑτέρᾳ καὶ ἑτέρᾳ σύμμετρος, ἢ ἑτέρᾳ ἀσύμμετρος, πρὸς τὴν μὲν ἔχουσά τι κοινὸν μέτρον, πρὸς τὴν δὲ οὐκ ἔχουσα. ὥστε οὐ πᾶσαι τῷ αὐτῷ τινι καὶ ἑνὶ μετροῦνται, ἀλλ' ἄλλῳ μὲν τὰ οὕτως σύμμετρα, ἄλλῳ δὲ τὰ ὡς ἐκείνως. ὅτι μὲν οὖν ἔκ γε τῶν εἰρημένων λόγων, οὔτε ἀναγκαῖον ἀτόμους εἶναι γραμμὰς, οὔτε πιθανὸν, φανερόν.

ζ

Ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶνδε γένοιτο ἂν φανερώτερον· πρῶτον μὲν, ἐκ τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι δεικνυμένων καὶ τιθεμένων, ἃ οὐ δίκαιον ἢ πιστοτέροις λόγοις κινεῖν. εἰ γὰρ ἡ ἄτομός ἐστι γραμμὴ καὶ εὐθεῖα, ἐφαρμόσειεν ἂν αὐτῇ ὅ τε τῆς γραμμῆς λόγος, καὶ ὁ τῆς εὐθείας. ἀλλ' οὐκ ἐφαρμόζουσι τῇ ἀτόμῳ, οὔτε ὁ τῆς γραμμῆς, οὔτε ὁ τῆς εὐθείας ὅρος, διὰ τὸ μήτε μεταξύ τινων εἶναι, μήτε ἔχειν μέσον. ἡ γὰρ ἄτομος γραμμὴ, πῶς ἔσται μῆκος καὶ ἀπλατές, ἐπεὶ ἄτομος οὖσα, μεταξὺ πλάτους οὐκ εἶναι πέφυκεν; ὡς γὰρ ἡ στιγμὴ μέση δύο γραμμῶν δυνάμει

НАУЧНА БИБЛИОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἐστὶν, ἀδιαιρέτων μὲν οὐσῶν· ὅτε δὲ ἐνεργείᾳ διαιρεθῶσι, τότε ἡ στιγμὴ τοῖς διχοτομήσασιν ἐνεργείᾳ διαίρεσις γίνεται· οὕτω καὶ γραμμὴ μέσον δύο δυνάμει ἐπιφανειῶν ἐστὶν, ἀδιαιρέτου καὶ μιᾶς τῆς ἐπιφανείας οὔσης. ὅτε δὲ ἐνεργείᾳ διαιρεθεῖεν, καὶ γένοιντο δύο ἐπιφάνειαι, ἡ γραμμὴ ἐνεργείᾳ διαίρεσίς ἐστιν. ἄτομος δὴ οὖσα ἐκείνη, καὶ κατὰ τοῦτο ἀδιάστατος, πῶς μέσον νοηθείη τῶν ἐπιφανειῶν τῶν κατὰ πλάτος διαιρουμένων; ἀνάγκη οὖν τῶν ἐπιφανειῶν κατὰ θάτερα διαιρουμένων, συνδιαιρεῖσθαι καὶ τὴν ἄτομον γραμμὴν, τὴν κατὰ θάτερα διαιροῦσαν, καὶ μέσον τῶν δύο ἐπιφανειῶν κειμένην. οὔτε γοῦν τινῶν ἐστι μεταξὺ, εἰς τὸ τὴν φύσιν τῆς γραμμῆς δείκνυσθαι, οὔτε μέσον ἔχει ἄτομος οὖσα. καὶ πῶς ἐφαρμόσει ταύτῃ ὁ τῆς εὐθείας ὅρος. εὐθὺ γάρ ἐστιν, οὗ τὸ μέσον ἐπιπροσθεῖ τοῖς πέρασιν. ἔτι πᾶσαι αἱ γραμμαὶ σύμμετροι ἔσονται. τίς γὰρ ἡ ἀποκλήρωσις, τοῦ τὴν μὲν μετρεῖν, τὴν δὲ μὴ μετρεῖν, τὸ κοινὸν ἐκεῖνο καὶ ἄτομον μέτρον, τὴν ἄτομον δηλαδὴ γραμμήν; ἄτομος γὰρ οὖσα καὶ ἀμερὴς, πάσαις ἐφαρμόσει, καὶ πᾶσαι ὑπὸ τῶν ἀτόμων μετρηθήσονται, αἵ τε μήκει σύμμετροι, καὶ αἱ δυνάμει. ἄτομοι δὲ οὖσαι καὶ αὐταὶ, σύμμετροι ἑαυταῖς ἔσονται μήκει· ἴσαι γάρ. ὥστε καὶ δυνάμει. τὰ γὰρ σύμμετρα μήκει, καὶ δυνάμει σύμμετρα· οὐ μὴν δὲ τὸ ἀνάπαλιν, ὡς ἐλέγομεν. ἔτι εἰ ἐκ τριῶν δοθεισῶν εὐθειῶν συνίσταται τρίγωνον, καὶ ἐκ τῶν ἀτόμων συσταίη ἄν. ἐν ἅπαντι δὲ ἰσοπλεύρῳ, ἡ κάθετος ἐπὶ τὴν μέσην πίπτει. ἰσόπλευρον δὲ πάντως τὸ ἀπὸ τῶν ἀτόμων. ἴσαι γὰρ αἱ ἄτομοι. ὥστε καὶ ἐπὶ τὴν ἄτομον ἡ κάθετος πεσεῖται, καὶ ἔσται μέση τῆς ἀτόμου· ὅπερ οὐ δύναται εἶναι. ἡ γὰρ ἄτομος μέσην οὐχ ἕξει. ἔτι γραμμὴ προστεθεῖσα γραμμῇ, οὐ ποιήσει μείζω τὴν ὅλην. τὰ γὰρ ἀμερῆ συντιθέμενα, οὐ ποιοῦσι μεῖζον τὸ πρότερον. ἔτι ἐκ δυοῖν ἀμερῶν μηδὲν γίνεσθαι συνεχὲς, διὰ τὸ πλείους ἔχειν ἁφὴν τὸ συνεχές. ἅπασα δὲ

γραμ-

γραμμὴ παρὰ τὴν ἄτομον, συνεχὴς οὐκ ἂν εἴη. ὥστε οὐκ ἄτομος. ἔτι πᾶσα γραμμὴ ἢ ἄπειρος, ἢ πέρας ἔχει. ἡ γοῦν ἄτομος οὐκ ἄπειρος. ὥστε πέρας ἕξει. οὐδὲν δὲ ἄλλο τι τὸ πέρας, ἢ αὐτὴ ἡ ἄτομος. εἰ δέ γε πέρας ἕξει, καὶ διαιρετὴ ἔσται. τὸ γὰρ πέρας ἄλλο, καὶ οὗ πέρας. ἢ ἔσται τις γραμμὴ οὔτε ἄπειρος, οὔτε πεπερασμένη. ἔτι οὐκ ἐν ἁπάσῃ γραμμῇ στιγμὴ ἔσται. εἰ γὰρ τῇ ἀτόμῳ, οὐκ ἔσται· καὶ εἰ ἐν τῇ ἀτόμῳ οὐχ ὑπάρχει στιγμὴ, οὐδὲ ὅλως ἐν γραμμῇ ἔσται. αἱ γὰρ ἄλλαι ἐκ τῶν ἀτόμων κατ᾽ ἐκείνους εἰσίν. ἔτι εἰ μηθὲν τῶν στιγμῶν ἔσται μεταξὺ, ἢ γραμμή· εἰ μεταξὺ, ἄρα γραμμή· ἐν ἁπάσαις δὲ πλείους στιγμαί· οὐκ ἔσται ἄτομος. μόνον γὰρ τὸ ἄτομον τῆς στιγμῆς ἐστιν. ἔτι οὐχ ἁπάσης ἔσται γραμμῆς τετράγωνον. πᾶν γὰρ τετράγωνον ἔχει μῆκος καὶ πλάτος. ὥστε διαιρετόν. πῶς γοῦν τὸ διαιρετὸν ἐξ ἀδιαιρέτων; εἰ δὲ τὸ τετράγωνον διαιρετὸν, καὶ ἡ γραμμὴ ἄρα. ἔτι, τὸ πέρας τῆς γραμμῆς στιγμή ἐστιν. ἡ στιγμὴ δὲ ἄτομος ὡς πέρας· ἡ γραμμὴ δὲ, ὡς περαινομένη, οὐκ ἄτομος. στιγμὴ τοίνυν, ἀλλ᾽ οὐ γραμμὴ τὸ πέρας τῆς γραμμῆς. ἢ ἔσται γραμμὴ γραμμῆς στιγμῇ μείζων, εἰ γραμμὴ ἔσται τὸ πέρας καὶ τὸ ἄτομον. γραμμὴ γὰρ πᾶσα γραμμῆς μείζων γραμμῇ. εἰ δὲ ἐνυπάρχει τῇ ὑποτεθείσῃ ἀτόμῳ γραμμῇ καὶ πέρατι ἡ στιγμὴ, διὰ τὸ ταὐτὸ πέρας τῶν συνεχῶν γραμμῶν, ἔσται τὸ πέρας οὐκ ἀμερὲς, ἀλλὰ τοῦ ἀμεροῦς, καὶ ἄλλο ἐκείνης· ἐπεὶ τὸ πέρας τοῦ περατουμένου ἕτερον. ὅλως δὲ οὐ διοίσει στιγμὴ γραμμῆς. οὐδὲν γὰρ ἴδιον ἕξει ἡ ἄτομος γραμμὴ παρὰ τὴν στιγμὴν, πλὴν τοὔνομα. ἔτι ὁμοίως καὶ ἐπίπεδον καὶ σῶμα ἔσται ἄτομα. ἑνὸς γὰρ ὄντος ἀδιαιρέτου, καὶ τἄλλα συνακολουθεῖ, διὰ τὸ θάτερον διῃρῆσθαι κατὰ θάτερον, καθάπερ σῶμα μὲν κατ᾽ ἐπιφάνειαν, ἐπιφάνειαν δὲ κατὰ γραμμήν. ἀλλὰ μὴν σῶμα ἀδιαίρετον οὐκ ἔσται, διὰ τὸ εἶναι ἐν αὐτῷ βάθος καὶ πλάτος. οὐδ᾽ ἂν γραμμὴ εἴη ἂν ἀδιαίρετος. ἔτι εἰ γραμμὴ ἀμερὴς, καὶ χρόνος ἔσται ἀμερής.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

564 ἀμερῆ δ' ἐν χρόνῳ τὰ νῦν. ὥστε καὶ ὁ χρόνος ἔσται τι ἐκ τῶν νῦν, καὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου λέγειν ἄμφω. ἀλλ' οὔτε τὰ νῦν ἀλλήλοις συνεχῆ· ἥπτοντο γὰρ ἄν· ἀλλ' οὐχ ἅπτονται· οὔτε αἱ στιγμαὶ ἀλλήλαις συνεχεῖς. ὥστε οὐδὲ ἡ σύνθεσις τῶν ἀδιαιρέτων, ποιήσει τι μέγεθος, διὰ τὸ μὴ πλείω τόπον ἔχειν. ὅταν μὲν γὰρ ἐπὶ γραμμὴν γραμμὴ τεθῇ καὶ ἐφαρμόσῃ, οὐδὲν γίνεται μεῖζον τὸ πλάτος, κἂν ὁπόσαι ἐπιτεθῶσιν. ὥστε καὶ ἐπὶ τῶν στιγμῶν τὸ αὐτὸ συμβήσεται· καὶ οὐ πλείω καθέξουσι τόπον, κἂν ὅσαι προστεθεῖεν, ὅπου γε οὐδὲ τόπος οὐδεὶς ἔσται στιγμῆς καθ' αὑτήν. ὥστε οὐκ ἂν εἴη μέγεθος συνεχὲς ἐξ ἀμερῶν. οὐκ ἄρα οὐδ' ἡ γραμμὴ ἐκ στιγμῶν, οὐδ' ὁ χρόνος ἐκ τῶν νῦν. ἔτι εἰ ἔστι τι ἐκ στιγμῶν, ἅψεται στιγμὴ στιγμῆς. ἀλλ' ἀμερής ἐστι, καὶ οὐχ ἅπτεται. τὸ γὰρ ἁπτόμενον, ἢ ὅλον ὅλου ἅπτεται, ἤ τι μέρος τινὸς μέρους, ἢ ὅλον μέρους· ἡ δὲ στιγμὴ ἀμερής. τὸ δ' ὅλον ὅλου ἁπτόμενον, ἀνάγκη ἓν εἶναι. ἔτι πῶς ποτε εὐθεῖα ἔσται γραμμὴ, καὶ περιφερής; οὐδὲν γὰρ διοίσει ἡ σύναψις, οὔτε τῶν στιγμῶν, οὔτε τῶν ἀμερῶν ἐν τῇ εὐθείᾳ καὶ τῇ περιφερεῖ. τὸ γὰρ ἀμερὲς, τοῦ ἀμεροῦς εἴπερ ἅπτοιτο, ὅλον ὅλου ἅψεται. μᾶλλον μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ὅλως τὰ ἀμερῆ ἀλλήλων ἅπτεσθαι. εἰ γοῦν αἱ μὲν γραμμαὶ διαφέρουσιν, ἡ δὲ σύναψις ἀδιάφορος, οὐκ ἔσται δὴ γραμμὴ ἐκ τῆς συνάψεως, εἰς τὸ γενέσθαι μίαν τήν τε εὐθεῖαν καὶ τὴν περιφερῆ. ὥστε οὐδὲ ἐκ στιγμῶν. ἔτι διαιροῖτ' ἂν ἅπαντα καὶ ἀναλύοιτο εἰς στιγμάς. εἰ [δ'] ἐκ στιγμῶν καὶ ἀμερῶν συνετέθησαν, καὶ ἡ στιγμὴ μέρος σώματος ἔσται, εἴπερ τὸ μὲν σῶμα ἐξ ἐπιπέδων, τὸ δ' ἐπίπεδον ἐκ γραμμῶν, αἱ δὲ γραμμαὶ ἐκ στιγμῶν. εἰ δ' ἐξ ὧν πρώτων ἐνυπαρχόντων ἕκαστά ἐστι, στοιχεῖά ἐστι ταῦτα, αἱ στιγμαὶ ἂν εἴησαν στοιχεῖα σωμάτων. φανερὸν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι οὐκ ἔστι γραμμὴ ἐκ στιγμῶν, ἀλλ' οὐδὲ γραμμὴ ἄτομος καὶ ἀμερὴς, ἀλλὰ πᾶσα διαιρετὴ, καὶ εἰς ἄπειρα διαιρετή. ἔστι δὲ στιγμὴ ὡς πέρας τὸ ἐλάχι-

ἐλάχιστον, γραμμὴ δὲ ἐλαχίστη οὐκ ἔσται, ἀλλ' ἀεὶ ἐλάττων τῆς προτέρας, καὶ ἀεὶ διαιρετή. ὥσπερ οὖν ὁ ἐλάχιστόν τι ὂν τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ οὐδὲν συμβαλλόμενον πρὸς αὐτὴν, οὐ λέγεταί τι τῶν τῆς οἰκίας, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως (τί γὰρ πρὸς τὴν σφαῖραν, φέρε, τὸ μέλαν συμβάλλεται; ἢ πρὸς τὸ ἀνδριάντα εἶ), τὸ ἐπὶ δεξιὰ τῆς πόλεως ἵστασθαι;) οὕτως οὐδὲ τὸ ἐν τῇ γραμμῇ ἐλάχιστον, ὅπερ ἐστὶ τὸ πέρας καὶ ἡ στιγμὴ, πρὸς γραμμὴν συγκρινόμενον ἔσται τι. ὥστε οὐχ ἁρμόσει μὲν ἐπὶ γραμμῆς τὸ ἐλάχιστον. ἡ στιγμὴ δ' ἐν αὐτῇ ὡς πέρας ἔσται, καὶ τὸ ἐλάχιστον ὅπερ οὐκ ἂν εἴη πρὸς τὴν γραμμὴν συμβαλλόμενον. οὐκ ἄρα ἔσται γραμμὴ ἄτομος.

...ito me non sola Athenaei μηχανικὸν sed Ctesibii, Bitonem et Philonis Byzantini de re militari & mechanicis, Iulii Africani nescio cuius habe... ...p. 446. ubi figuras textui non respondere queritur. Add. Casaub. Epist. 177. ubi praeter dictos m. nominat Æliani Tactica, Onosandrum, Urbicium. ...

...cum, Iosephi Blancani Jesuitae

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Μηχανικά.

Voss. mathem. p. 287. Artes sive alij in subtili mechanicorum opere ... Bolduti.

ΘΑΥΜΑΖΕΤΑΙ τῶν μὲν κατὰ φύσιν συμβαινόντων, ὅσων ἀγνοεῖται τὸ αἴτιον· τῶν δὲ παρὰ φύσιν, ὅσα γίνεται διὰ τέχνην πρὸς τὸ συμφέρον τοῖς ἀνθρώποις. ἐν πολλοῖς γὰρ ἡ φύσις ὑπεναντίον πρὸς τὸ χρήσιμον ἡμῖν ποιεῖ. ἡ μὲν γὰρ φύσις, ἀεὶ τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον, καὶ ἁπλῶς· τὸ δὲ χρήσιμον, μεταβάλλει πολλαχῶς. ὅταν οὖν δέῃ τι παρὰ φύσιν πρᾶξαι, διὰ τὸ χαλεπὸν, ἀπορίαν παρέχει, καὶ δεῖται τέχνης. διὸ καὶ καλοῦμεν τῆς τέχνης τὸ πρὸς τὰς τοιαύτας ἀπορίας βοηθοῦν μέρος, μηχανήν. καθάπερ γὰρ ἐποίησεν Ἀντιφῶν ὁ ποιητὴς, οὕτω καὶ ἔχει. « τέχνῃ γὰρ κρατοῦμεν, ὧν φύσει νικώμεθα. » τοιαῦτα δέ ἐστιν, ἐν οἷς τά τε ἐλάττονα κρατεῖ τῶν μειζόνων, καὶ τὰ ῥοπὴν ἔχοντα μικρὰν, κινεῖ βάρη μεγάλα, καὶ πάντα σχεδὸν ὅσα τῶν προβλημάτων μηχανικὰ α.

παραγινόμενον. ἔστι δὲ ταῦτα τοῖς φυσικοῖς προβλήμασιν οὔτε ταὐτὰ πάμπαν, οὔτε κεχωρισμένα λίαν, ἀλλὰ κοινὰ τῶν τε μαθηματικῶν θεωρημάτων, καὶ τῶν φυσικῶν. τὸ μὲν γὰρ ὡς, διὰ τῶν μαθηματικῶν δῆλον· τὸ δὲ περὶ ὅ, διὰ τῶν φυσικῶν. περιέχεται δὲ τῶν ἀπορουμένων ἐν τῷ γένει τούτῳ τὰ περὶ τὸν μοχλόν. ἄτοπον γὰρ εἶναι δοκεῖ τὸ κινεῖσθαι μέγα βάρος ὑπὸ μικρᾶς ἰσχύος, καὶ ταῦτα μετὰ βάρους πλείονος. ὃ γὰρ ἄνευ μοχλοῦ κινεῖν οὐ δύναταί τις, τοῦτο αὐτὸ τὸ βάρος, προσλαβὼν ἔτι τὸ τοῦ μοχλοῦ βάρος, κινεῖ θᾶττον. πάντων δὲ τῶν τοιούτων ἔχει τῆς αἰτίας τὴν ἀρχὴν ὁ κύκλος· καὶ τοῦτο εὐλόγως συμβέβηκεν. ἐκ μὲν γὰρ θαυμασιωτέρου συμβαίνειν τι θαυμαστὸν, οὐδὲν ἄτοπον· θαυμασιώτατον δὲ, τὸ τἀναντία γίνεσθαι μετ' ἀλλήλων. ὁ δὲ κύκλος συνέστηκεν ἐκ τοιούτων. εὐθὺς γὰρ ἐκ κινουμένου τε γεγένηται καὶ μένοντος· ὧν ἡ φύσις ἐστὶν ὑπεναντία ἀλλήλοις. ὥστ' ἐνταῦθα ἐστὶν ἐπιβλέψασιν ἧττον θαυμάζειν τὰς συμβαινούσας ὑπεναντιώσεις περὶ αὐτόν. πρῶτον μὲν γὰρ τῇ περιεχούσῃ γραμμῇ τὸν κύκλον, πλάτος οὐδὲν ἐχούσῃ, τἀναντία πως προσεμφαίνεται, τὸ κοῖλον καὶ τὸ κυρτόν. ταῦτα δὲ διέστηκεν ἀλλήλων, ὃν τρόπον τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. ἐκείνων τε γὰρ μέσον τὸ ἴσον, καὶ τούτων τὸ εὐθύ. διὸ μεταβάλλοντα εἰς ἄλληλα, τὰ μὲν ἀναγκαῖον ἴσα γίνεσθαι πρότερον, ἢ τῶν ἄκρων ὁποτερονοῦν· τὴν δὲ γραμμὴν εὐθεῖαν, ὅταν ἐκ κυρτῆς εἰς κοῖλον, ἢ πάλιν ἐκ ταύτης γίνεται κυρτὴ καὶ περιφερής. ἓν μὲν οὖν τοῦτο τῶν ἀτόπων ὑπάρχει περὶ τὸν κύκλον. δεύτερον δὲ, ὅτι ἅμα κινεῖται τὰς ἐναντίας κινήσεις. ἅμα γὰρ εἰς τὸν ἔμπροσθεν κινεῖται τόπον, καὶ τὸν ὄπισθεν· ἥ τε γράφουσα γραμμὴ τὸν κύκλον, ὡσαύτως ἔχει. ἐξ οὗ γὰρ ἄρχεται τόπου τὸ πέρας αὐτῆς, εἰς τὸν αὐτὸν τοῦτον ἔρχεται πάλιν. συνεχῶς γὰρ κινουμένης αὐτῆς, τὸ ἔσχατον πάλιν ἀπῆλθε πρῶτον. ὥστε καὶ φανερὸν ὅτι

μετέ-

μετέβαλεν ἐντεῦθεν. διὸ, καθάπερ εἴρηται πρότερον, οὐδὲν ἄτοπον, τὸ πάντων εἶναι τῶν θαυμάτων αὐτὸν ἀρχήν. τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν ζυγὸν γινόμενα, εἰς τὸν κύκλον ἀνάγεται· τὰ δὲ περὶ τὸν μοχλὸν, εἰς τὸν ζυγόν· τὰ δ' ἄλλα πάντα σχεδὸν τὰ περὶ τὰς κινήσεις τὰς μηχανικὰς, εἰς τὸν μοχλόν. ἔτι δὲ, διὰ τὸ, μιᾶς οὔσης τῆς ἐκ τοῦ κέντρου γραμμῆς, μηθὲν ἕτερον ἑτέρῳ φέρεσθαι τῶν σημείων τῶν ἐν αὐτῇ ἰσοταχῶς, ἀλλ' ἀεὶ τὸ τοῦ μένοντος πέρατος,
πορρώτερον ὂν, θᾶττον, πολλὰ τῶν θαυμαζομένων συμβαίνει περὶ 3
τὰς κινήσεις τῶν κύκλων· περὶ ὧν ἐν τοῖς ἐπομένοις προβλήμασιν ἔσται δῆλον. διὰ δὲ τὸ τὰς ἐναντίας κινήσεις ἅμα κινεῖσθαι τὸν κύκλον, καὶ τὸ μὲν ἕτερον τῆς διαμέτρου τῶν ἄκρων, ἐφ' οὗ τὸ α, εἰς τοὔμπροσθεν κινεῖσθαι, θάτερον δὲ ἐφ' οὗ τὸ β, εἰς τοὔπισθεν, κατασκευάζουσί τινες ὥστε ἀπὸ μιᾶς κινήσεως πολλοὺς ὑπεναντίως ἅμα κινεῖσθαι κύκλους, ὥσπερ οὓς ἀνατιθέασιν ἐν τοῖς ἱεροῖς, ποιήσαντες τροχίσκους χαλκοῦς τε καὶ σιδηροῦς. εἰ γὰρ εἴη τοῦ α β κύκλου ἁπτόμενος ἕτερος κύκλος ἐφ' οὗ γ δ, τοῦ κύκλου ἐφ' οὗ α β, κινουμένης τῆς διαμέτρου εἰς τοὔμπροσθεν, κινηθήσεται ἡ γ δ εἰς τοὔπισθεν τοῦ κύκλου, τοῦ ἐφ' ᾧ α, κινουμένης τῆς διαμέτρου περὶ τὸ αὐτό. εἰς τοὐναντίον ἄρα κινηθήσεται ἐφ' οὗ ὁ γ δ κύκλος, τῷ ἐφ' οὗ τὸ α β· καὶ πάλιν αὐτὸς τὸν ἐφεξῆς, ἐφ' οὗ ε ζ, εἰς τοὐναντίον αὐτῷ κινήσει διὰ τὴν αὐτὴν [ταύτην] αἰτίαν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον κἂν πλείους ὦσι, τοῦτο ποιήσουσιν ἑνὸς μόνου κινηθέντος. ταύτην οὖν λαβόντες ὑπάρχουσαν ἐν τῷ κύκλῳ τὴν φύσιν οἱ δημιουργοί, κατασκευάζουσιν ὄργανον, κρύπτοντες τὴν ἀρχήν, ὅ-

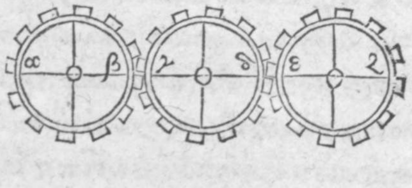

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

πως ἢ τοῦ μηχανήματος φανερὸν μόνον τὸ θαυμαστόν, τὸ δ' αἴτιον, ἄδηλον.

β. Πρῶτον μὲν οὖν τὰ συμβαίνοντα περὶ τὸν ζυγὸν ἀπορεῖται, διὰ τίνα αἰτίαν ἀκριβέστερά ἐστι τὰ ζυγὰ τὰ μείζω τῶν ἐλαττόνων. τούτου δ' ἀρχή, διὰ τί ποτε ἐν τῷ κύκλῳ, ἡ πλεῖον ἀφεστηκυῖα γραμμὴ τοῦ κέντρου, τῆς ἐγγὺς τῇ αὐτῇ ἰσχύϊ κινουμένης, θᾶττον φέρεται τῆς ἐλάττονος; τὸ γὰρ θᾶττον, λέγεται διχῶς. ἄν τε γὰρ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ ἴσον τόπον διεξέλθῃ, θᾶττον εἶναι λέγομεν, καὶ ἐὰν ἐν ἴσῳ πλείω· ἡ δὲ μείζων, ἐν ἴσῳ χρόνῳ γράφει μείζονα κύκλον. ὁ γὰρ ἐκτός, μείζων τοῦ ἐντός. αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι φέρεται δύο φορὰς ἡ γράφουσα τὸν κύκλον. ὅταν μὲν οὖν ἐν λόγῳ τινὶ φέρηται, ἐπ' εὐθείας ἀνάγκη φέρεσθαι τὸ φερόμενον, καὶ γίνεται διάμετρος αὐτὴ τοῦ σχήματος, ὃ ποιοῦσιν αἱ ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ συντεθεῖσαι γραμμαί. ἔστω γὰρ ὁ λόγος ὃν φέρεται τὸ φερόμενον, ὃν ἔχει ἡ α β, πρὸς τὴν α γ. καὶ τὸ μὲν α γ φερέσθω πρὸς τὸ β, ἡ δὲ α β ὑποφερέσθω πρὸς τὴν η γ. ἐνηνέχθω δὲ τὸ μὲν α πρὸς τὸ δ, ἡ δὲ ἐφ' ᾗ α β, πρὸς τὸ ε. οὐκοῦν ἐπὶ τῆς φορᾶς ὁ λόγος ἦν, ὃν ἡ α β ἔχει πρὸς τὴν α γ, ἀνάγκη καὶ τὴν α δ, πρὸς τὴν α ε, τοῦτον ἔχειν τὸν λόγον.

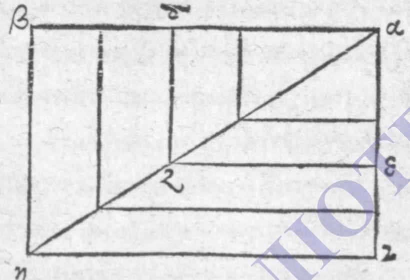

ὅμοιον ἄρα ἐστὶ τῷ λόγῳ τὸ μικρὸν τετράπλευρον τῷ μείζονι. ὥστε καὶ ἡ αὐτὴ διάμετρος αὐτῶν, καὶ τὸ α ἔσται τὸ πρὸς τὸ ζ. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον δειχθήσεται κἂν ὁπουοῦν διαληφθῇ ἡ φορά. αἰεὶ γὰρ ἔσται ἐπὶ τῆς διαμέτρου. φανερὸν οὖν ὅτι τὸ κατὰ τὴν διάμετρον φερόμενον ἐν δύο φοραῖς, ἀνάγκη τὸν τῶν πλευρῶν φέρεσθαι λόγον. εἰ γὰρ ἄλλον τινά, οὐκ οἰσθήσεται κατὰ τὴν διά-

μετρον

μετρον. ἐὰν δὲ ἐν μηδενὶ λόγῳ φέρηται δύο φορὰς κατὰ μηδένα χρόνον, ἀδύνατον εὐθεῖαν εἶναι τὴν φοράν. ἔστω γὰρ εὐθεῖα. τεθείσης οὖν ταύτης διαμέτρου, καὶ παραπληρωθεισῶν τῶν πλευρῶν, ἀνάγκη τὸν τῶν πλευρῶν λόγον φέρεσθαι τὸ φερόμενον. τοῦτο γὰρ δέδεικται πρότερον.

4 οὐκ ἄρα ποιήσει εὐθεῖαν τὸ ἐν μηδενὶ λόγῳ φερόμενον μηδένα χρόνον. ἐὰν γάρ τινα λόγον ἐνεχθῇ ἐν χρόνῳ τινί, τοῦτον ἀνάγκη τὸν χρόνον εὐθεῖαν εἶναι φορὰν διὰ τὰ προειρημένα. ὥστε περιφερὲς γίνεται, δύο φερόμενον φορὰς ἐν μηδενὶ λόγῳ μηδένα χρόνον. ὅτι μὲν τοίνυν ἡ τὸν κύκλον γράφουσα φέρεται δύο φορὰς ἅμα, φανερὸν ἔκ τε τούτων, καὶ ὅτι τὸ φερόμενον κατ' εὐθεῖαν ἐπὶ τὴν κάθετον ἀφικνεῖται, ὥστε εἶναι πάλιν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ κέντρου κάθετον. ἔστω κύκλος ὁ α β γ· τὸ δὲ ἄκρον, τὸ ἐφ' οὗ β, φερέσθω ἐπὶ τὸ δ. ἀφικνεῖται δέ ποτε ἐπὶ τὸ γ. εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ λόγῳ ἐφέρετο ὃν ἔχει ἡ β δ, πρὸς τὴν δ γ, ἐφέρετο ἂν τὴν διάμετρον τὴν ἐφ' ᾗ β γ. νῦν δέ, ἐπείπερ ἐν οὐδενὶ λόγῳ, ἐπὶ τὴν περιφέρειαν φέρεται τὴν ἐφ' ᾗ β ε γ.

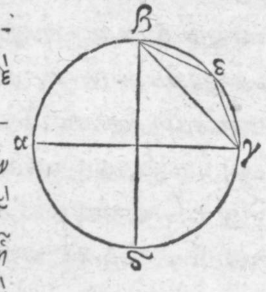

ἐὰν δὲ δυοῖν φερομένοιν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος, τὸ μὲν ἐκκρούοιτο πλεῖον, τὸ δὲ ἔλαττον, εὔλογον βραδύτερον κινηθῆναι τὸ πλεῖον ἐκκρουόμενον τοῦ ἔλαττον ἐκκρουομένου· ὃ δοκεῖ συμβαίνειν ἐπὶ τῆς μείζονος καὶ ἐλάττονος, τῶν ἐκ τοῦ κέντρου γραφουσῶν τοὺς κύκλους. διὰ γὰρ τὸ ἐγγύτερον εἶναι τοῦ μένοντος τῆς ἐλάττονος τὸ ἄκρον, ἢ τὸ τῆς μείζονος, ὥσπερ ἀντισπώμενον εἰς τοὐναντίον, ἐπὶ τὸ μέσον βραδύτερον φέρεται τὸ τῆς ἐλάττονος ἄκρον. πάσῃ μὲν οὖν κύκλον γραφούσῃ τοῦτο συμβαίνει, καὶ φέρεται τὴν μὲν κατὰ φύσιν, τὴν δὲ παρὰ φύσιν κατὰ τὴν περιφέρειαν εἰς τὸ πλάγιον καὶ τὸ κέντρον. μείζω δ' ἀεὶ τὴν παρὰ φύσιν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἡ ἐλάττων φέρεται. διὰ γὰρ τὸ ἐγγύτερον εἶναι τοῦ κέντρου τοῦ ἀντισπῶντος, κρατεῖται μᾶλλον. ὅτι δὲ μεῖζον τὸ παρὰ φύσιν κινεῖται ἡ ἐλάττων τῆς μείζονος, τῶν ἐκ τοῦ κέντρου γραφουσῶν τοὺς κύκλους, ἐκ τῶνδε δῆλον. ἔστω κύκλος ἐφ' οὗ β γ δ ε, καὶ ἄλλος ἐν τούτῳ ἐλάττων, ἐφ' οὗ χ ν μ ξ, περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον τὸ α. καὶ ἐκβεβλήσθωσαν αἱ διάμετροι, ἐν μὲν τῷ μεγάλῳ, ἐφ' ὧν γ δ καὶ β ε, ἐν δὲ τῷ ἐλάττονι, αἱ μ χ ν ξ. καὶ τὸ ἑτερόμηκες παραπεπληρώσθω, τὸ δ ψ ρ γ. εἰ δὴ ἡ α β γράφουσα κύκλον, ἥξει ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὅθεν ὡρμήθη ἐπὶ τὴν α ε, δηλονότι φέρεται πρὸς αὐτήν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ α χ, πρὸς τὴν α χ ἥξει. βραδύτερον δὲ φέρεται ἡ α χ τῆς α β, ὥσπερ εἴρηται, διὰ τὸ γίνεσθαι μείζονα τὴν ἔκκρουσιν, καὶ ἀντισπᾶσθαι μᾶλλον τὴν α χ. ἤχθω δὲ ἡ α θ η, καὶ ἀπὸ τοῦ θ κάθετος ἐπὶ τὴν α β, ἡ θ ζ ἐν τῷ κύκλῳ, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ θ ἤχθω παρὰ τὴν α β, ἡ θ ω· καὶ ἡ ω υ, ἐπὶ τὴν α β κάθετον, καὶ ἡ η κ. αἱ δὲ ἐφ' ὧν ω υ, καὶ θ ζ, ἴσαι. ἡ ἄρα β υ ἐλάττων τῆς χ ζ. αἱ γὰρ ἴσαι [εὐθεῖαι] ἐπ' ἀνίσους κύκλους ἐμβληθεῖσαι πρὸς ὀρθὴν τῇ διαμέτρῳ, ἔλαττον τμῆμα ἀποτέμνουσι τῆς διαμέτρου ἐν τοῖς μείζοσι κύκλοις. ἔστι δὲ ἡ ω υ ἴση τῇ θ ζ. ἐν ὅσῳ δὴ χρόνῳ ἡ α θ τὴν χ θ ἐνηνέχθη, ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ἐν τῷ κύκλῳ τῷ μείζονι, μείζονα τῆς β ω ἐνήνεκται τὸ ἄκρον τῆς β α. ἡ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν φορά, ἴση· ἡ δὲ παρὰ φύσιν, ἐλάττων· ἡ δὲ β υ, τῆς ζ χ. δεῖ δὲ ἀνάλογον εἶναι, ὡς τὸ κατὰ φύσιν πρὸς τὸ κατὰ φύσιν, τὸ παρὰ φύσιν πρὸς τὸ παρὰ φύσιν. μείζονα ἄρα περιφέρειαν διελήλυθε τὴν η β τῆς ω β. ἀνάγκη δὲ τὴν η β ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ διεληλυθέναι. ἐν-

ταῦτα

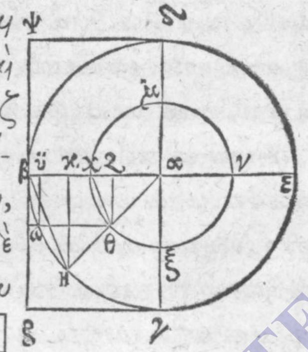

ταῦτα γὰρ ἔσται, ὅταν ἀνάλογον ἀμφοτέρως συμβαίνῃ τὸ παρὰ φύσιν, πρὸς τὸ κατὰ φύσιν. εἰ δὴ μεῖζόν ἐστι τὸ κατὰ φύσιν ἐν τῇ μείζονι, καὶ τὸ παρὰ φύσιν μᾶλλον ἂν ἐνταῦθα συμπίπτοι μοναχῶς, ὥστε τὸ β ἐνηνέχθαι ἂν τὴν β η ἐν τῷ ἐφ' οὗ χ σημεῖον. ἐνταῦθα γὰρ κατὰ φύσιν μὲν γίνεται τῷ β σημείῳ τὸ κέντρον· ἔστι γὰρ αὕτη ἀπὸ τοῦ η κάθετος· παρὰ φύσιν δὲ ἐς τὸ κ β. ἔστι δὲ ὡς τὸ η κ πρὸς τὸ κ β, τὸ θ ζ πρὸς τὸ ζ χ. φανερὸν δὲ ἐὰν ἐπιζευχθῶσιν, ἀπὸ τῶν β χ ἐπὶ τὰ η θ. εἰ δὲ ἐλάττων ἢ μείζων τῆς η β ἔσται, ἣν ἐνήχθη τὸ β, οὐχ ὁμοίως ἔσται οὐδὲ ἀνάλογον ἐν ἀμφοῖν τὸ κατὰ φύσιν πρὸς τὸ παρὰ φύσιν. δι' ἣν μὲν τοίνυν αἰτίαν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος φέρεται θᾶττον τὸ πλέον ἀπέχον τοῦ κέντρου σημεῖον, [καὶ μείζω γράφει ἡ μείζων,] δῆλον διὰ τῶν εἰρημένων. Διότι δὲ τὰ μὲν μείζω ζυγὰ ἀκριβέστερά ἐστι τῶν ἐλαττόνων, φανερὸν ἐκ τούτων. γίνεται γὰρ τὸ μὲν σπάρτον, κέντρον· μένει γὰρ τοῦτο· τὸ δὲ ἐπὶ ἑκάτερον μέρος τῆς πλάστιγγος, αἱ ἐκ τοῦ κέντρου. ἀπὸ οὖν τοῦ αὐτοῦ βάρους ἀνάγκη θᾶττον κινεῖσθαι τὸ ἄκρον τῆς πλάστιγγος, ὅσῳ ἂν πλεῖον ἀπέχῃ τοῦ σπάρτου· καὶ ἔνια μὲν μὴ δῆλα εἶναι ἐν τοῖς μικροῖς ζυγοῖς πρὸς τὴν αἴσθησιν ἐπιτιθέμενα βάρη· ἐν δὲ τοῖς μεγάλοις, δῆλα. οὐθὲν γὰρ κωλύει ἔλαττον κινηθῆναι μέγεθος, ἢ ὥστε εἶναι τῇ ὄψει φανερόν. ἐπὶ δὲ τῆς μεγάλης πλάστιγγος ποιεῖ ὁρατὸν τὸ αὐτὸ βάρος μέγεθος. ἔνια δὲ δῆλα μὲν ἀμφοῖν ἐστιν, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τῶν μειζόνων, διὰ τὸ πολλῷ μεῖζον γίνεσθαι τὸ μέγεθος τῆς ῥοπῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βάρους ἐν τοῖς μείζοσι. καὶ διὰ τοῦτο τεχνάζουσιν οἱ ἁλουργοπῶλαι πρὸς τὸ παρακρούεσθαι ἱστάντες, τό τε σπάρτον οὐκ ἐν μέσῳ τιθέντες, καὶ μόλυβδον τῆς φάλαγγος εἰς θάτερον μέρος ἐγχέοντες, ἢ τοῦ ξύλου τὸ πρὸς τὴν ῥίζαν, πρὸς ὃ βούλονται ῥέπειν, ποιοῦντες, ἢ ἐὰν ἔχῃ ὄζον. βαρύτερον γὰρ ἐν ᾧ μέρει ἡ ῥίζα τοῦ ξύλου ἐστίν. ὁ δὲ ὄζος, ῥίζα τίς ἐστι.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

γ. Διὰ τί, ἐὰν μὲν ἄνωθεν ᾖ τὸ σπαρτίον, ὅταν κάτωθεν ῥέψαντος ἀφέλῃ τὸ βάρος, πάλιν ἀναφέρεται τὸ ζυγόν· ἐὰν δὲ κάτωθεν ὑποστῇ, οὐκ ἀναφέρεται, ἀλλὰ μένει; ἢ διότι ἄνωθεν μὲν τοῦ σπαρτίου ὄντος, πλέον τοῦ ζυγοῦ γίνεται τὸ ἐπέκεινα τῆς καθέτου; τὸ γὰρ σπαρτίον ἐστὶ κάθετος. ὥστε ἀνάγκη ἐστὶ κάτω ῥέπειν τὸ πλέον, ἕως ἂν ἔλθῃ ἡ δίχα διαιροῦσα τὸ ζυγὸν ἐπὶ τὴν κάθετον αὐτήν, ἐπικειμένου τοῦ βάρους ἐν τῷ ἀνεσπασμένῳ μορίῳ τοῦ ζυγοῦ. ἔστω ζυγὸν ὀρθόν, ἐφ᾽ οὗ β γ, σπαρτίον δὲ τὸ α δ. ἐκβαλλομένη δὴ τούτῳ κάτω, κάθετος ἔσται ἐφ᾽ ἧς ἡ α δ μ. ἐὰν οὖν ἐπὶ τὸ β ἡ ῥοπὴ ἐπιτεθείσῃ, τὸ μὲν β, οὗ τὸ ε, τὸ δὲ γ, οὗ τὸ ζ ἔσται. ὥστε ἡ δίχα διαιροῦσα τὸ ζυγόν, πρότερον μὲν οὖν ἡ δ μ τῆς καθέτου αὐτῆς, ἐπικειμένης δὲ τῆς ῥοπῆς, ἔσται ἡ δ θ. ὥστε τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἐφ᾽ ᾧ ε ζ, τὸ ἔξω τῆς καθέτου τῆς ἐφ᾽ ἧς α β, τοῦ ἐν ᾧ φ π, μεῖζον τοῦ ἡμίσεος. ἐὰν οὖν ἀφαιρεθῇ τὸ βάρος ἀπὸ τοῦ ε, ἀνάγκη κάτω φέρεσθαι τὸ ζ. ἔλαττον γάρ ἐστι τὸ ρ. ἐὰν μὲν οὖν ἄνω τὸ σπαρτίον ἔχῃ, πάλιν

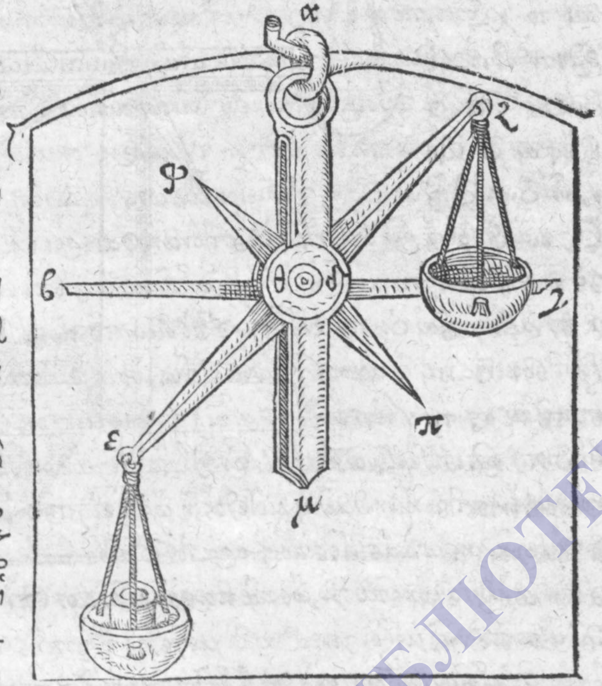

πάλιν διὰ τοῦτο ἀναφέρεται τὸ ζυγόν. ἐὰν δὲ κάτωθεν ᾖ τὸ ὑποκείμενον, τοὐναντίον ποιεῖ. πλέον γὰρ γίνεται τοῦ ἡμίσεος τοῦ ζυγοῦ 6 τὸ κάτω μέρος, ἢ ὡς ἡ κάθετος διαιρεῖ. ὥστε οὐκ ἀναφέρεται. κουφότερον γὰρ τὸ ἐπηρτημένον. ἔστω ζυγὸν τὸ ν, ἐφ᾽ οὗ ν ξ, τὸ ὀρθόν· κάθετος δὲ ἡ κ λ μ. δίχα δὴ διαιρεῖται τὸ ν ξ. ἐπιτεθέντος δὲ βάρους ἐπὶ τὸ ν, ἔσται τὸ μὲν ν, οὗ τὸ ο· τὸ δὲ ξ, οὗ τὸ ρ· ἡ δὲ κ λ, οὗ τὸ λ θ. ὥστε μεῖζόν ἐστι τὸ κ ο, τοῦ λ ρ, τοῦ θ κ λ. καὶ ἀφαιρεθέντος οὖν τοῦ βάρους, ἀνάγκη μένειν. ἐπίκειται γὰρ ὥσπερ βάρος ἡ ὑπεροχὴ ἡ τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἐν ᾧ τὸ κ.

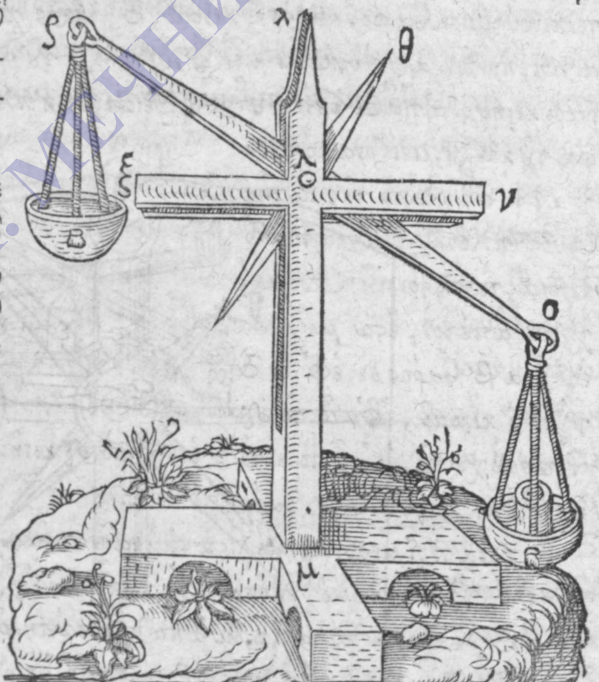

δ. Διὰ τί κινοῦσι μεγάλα βάρη μικραὶ δυνάμεις τῷ μοχλῷ, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ κατ᾽ ἀρχήν, προσλαμβάνοντες βάρος ἔτι τὸ τοῦ μοχλοῦ; ῥᾷον δὲ τὸ ἔλαττόν ἐστι κινῆσαι βάρος. ἔλαττον δέ ἐστιν ἄνευ τοῦ μοχλοῦ. ἢ ὅτι αἴτιόν ἐστιν ὁ μοχλός, ζυγὸν κάτωθεν ἔχον τὸ σπαρτίον, καὶ εἰς ἄνισα διῃρημένον; τὸ γὰρ ὑπομό-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

χλιόν ἐστι τὸ σπαρτίον. μένει γὰρ ἄμφω ταῦτα, ὥσπερ τὸ κέντρον. ἐπεὶ δὲ θᾶττον ὑπὸ τοῦ ἴσου βάρους κινεῖται ἡ μείζων τῆς ἐκ τοῦ κέντρου [ἔστι δὲ τρία τὰ περὶ τὸν μοχλὸν, τὸ μὲν ὑπομόχλιον, σπάρτον, καὶ κέντρον,] δύο δὲ βάρη, ὅ τε κινῶν, καὶ τὸ κινούμενον· ὃ οὖν τὸ κινούμενον βάρος πρὸς τὸ κινοῦν, τὸ μῆκος πρὸς τὸ μῆκος ἀντιπέπονθεν. ἀεὶ δὲ ὅσῳ ἂν μεῖζον ἀφεστήκοι τοῦ ὑπομοχλίου, ῥᾷον κινήσει. αἰτία δέ ἐστιν ἡ προλεχθεῖσα, ὅτι ἡ πλεῖον ἀπέχουσα ἐκ τοῦ κέντρου, μείζονα κύκλον γράφει. ὥστε ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος πλέον μεταστήσεται τὸ κινοῦν, τὸ πλεῖον τοῦ ὑπομοχλίου ἀπέχον. ἔστω μοχλὸς ἐφ᾽ οὗ α β· βάρος δὲ, ἐφ᾽ ᾧ τὸ γ· τὸ δὲ κινοῦν, ἐφ᾽ ᾧ τὸ δ· ὑπομόχλιον, ἐφ᾽ ᾧ τὸ ε· τὸ δὲ ἐφ᾽ ᾧ τὸ δ κινῆσαν, ἐφ᾽ ᾧ τὸ η· κινούμενον δὲ, τὸ ἐφ᾽ οὗ γ· βάρος, ἐφ᾽ οὗ κ.

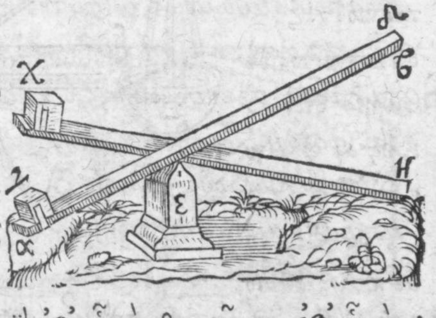

ε. Διὰ τί οἱ μεσόνεοι μάλιστα τὴν ναῦν κινοῦσιν; ἢ διότι ἡ κώπη μοχλός ἐστιν; ὑπομόχλιον μὲν γὰρ ὁ σκαλμὸς γίνεται· μένει γὰρ δὴ τοῦτο· τὸ δὲ βάρος, ἡ θάλαττα, ἣν ἀπωθεῖ ἡ κώπη. ὁ δὲ κινῶν τὸν μοχλὸν, ὁ ναύτης ἐστίν. ἀεὶ δὲ πλέον βάρος κινεῖ, ὅσῳ ἂν πλέον ἀφεστήκοι τοῦ ὑπομοχλίου ὁ κινῶν τὸ βάρος. μείζων γὰρ οὕτω γίνεται ἡ ἐκ τοῦ κέντρου. ὁ δὲ σκαλμὸς, ὑπομόχλιον ὢν, κέντρον ἐστίν. ἐν μέσῃ δὲ τῇ νηῒ, πλεῖστον τῆς κώπης ἐντός ἐστι. καὶ γὰρ ἡ ναῦς ταύτῃ εὐρυτάτη ἐστίν. ὥστε πλεῖον ἐπ᾽ ἀμφότερα ἐνδέχεσθαι μέρος τῆς κώπης ἑκατέρου τοίχου ἐντὸς εἶναι τῆς νεώς. κινεῖται μὲν οὖν ἡ ναῦς, διὰ τὸ ἀπερειδομένης τῆς κώπης εἰς τὴν θάλατταν, τὸ ἄκρον τῆς κώπης τὸ ἐντὸς προϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν· τὴν δὲ ναῦν προσδεδεμένην τῷ

σκαλ-

σκαλμῷ προϊέναι, ᾗ τὸ ἄκρον τῆς κώπης. ᾗ γὰρ πλείστην θάλασσαν διαιρεῖ ἡ κώπη, ταύτῃ ἀνάγκη μάλιστα προωθεῖσθαι. πλείστην δὲ διαιρεῖ, ᾗ πλεῖστον μέρος ἀπὸ τοῦ σκαλμοῦ τῆς κώπης ἐστί. διὰ τοῦτο οἱ μεσόνεοι μάλιστα κινοῦσιν. μέγιστον γὰρ ἐν μέσῃ νηῒ, τὸ ἀπὸ τοῦ σκαλμοῦ τῆς κώπης τὸ ἐντός ἐστιν.

Διὰ τί τὸ πηδάλιον, μικρὸν ὂν, καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτῳ τῷ πλοίῳ, τοσαύτην δύναμιν ἔχει, ὥστε ὑπὸ μικροῦ οἴακος, καὶ ἑνὸς ἀνθρώπου δυνάμεως, καὶ ταύτης ἠρεμαίας, μεγάλα κινεῖσθαι μεγέθη πλοίων; ἢ διότι καὶ τὸ πηδάλιόν ἐστι μοχλός· τὸ δὲ βάρος, ἡ θάλασσα· ὁ δὲ κυβερνήτης, ὁ κινῶν. οὐ κατὰ πλάτος δὲ λαμβάνει τὴν θάλασσαν, ὥσπερ ἡ κώπη, τὸ πηδάλιον. οὐ γὰρ εἰς τὸ πρόσθεν κινεῖ τὸ πλοῖον, ἀλλὰ κινούμενον κλίνει, πλαγίως τὴν θάλατταν δεχόμενον. ἐπεὶ γὰρ τὸ βάρος ἦν ἡ θάλασσα, τοὐναντίον ἀπερειδόμενον κλίνει τὸ πλοῖον. τὸ γὰρ ὑπομόχλιον εἰς τοὐναντίον στρέφεται· ἡ θάλασσα δὲ ἐντός· ἐκεῖνο δὲ εἰς τὸ ἐκτός. τούτῳ δὲ ἀκολουθεῖ τὸ πλοῖον, διὰ τὸ συνδεδέσθαι. ἡ μὲν οὖν κώπη, κατὰ πλάτος τὸ βάρος ὠθοῦσα, καὶ ὑπ᾽ ἐκείνου ἀντωθουμένη, εἰς τὸ εὐθὺ προάγει· τὸ δὲ πηδάλιον, ὥσπερ κάθηται πλάγιον, τὴν εἰς τὸ πλάγιον, ἢ δεῦρο, ἢ ἐκεῖ, ποιεῖ κίνησιν. ἐπ᾽ ἄκρου δὲ, καὶ οὐκ ἐν μέσῳ κεῖται, ὅτι ῥᾷστον τὸ κινούμενον κινῆσαι ἐπ᾽ ἄκρου κινοῦν. τάχιστα γὰρ φέρεται τὸ πρῶτον μέρος, διὰ τὸ, ὥσπερ ἐν τοῖς φερομένοις, ἐπὶ τέλει λήγειν τὴν φορὰν, οὕτω καὶ τοῦ συνεχοῦς ἐπὶ τέλους ἀσθενεστάτη ἐστὶν ἡ φορά. ἡ δὲ ἀσθενεστάτη, ῥᾳδία ἐκκρούειν. ς

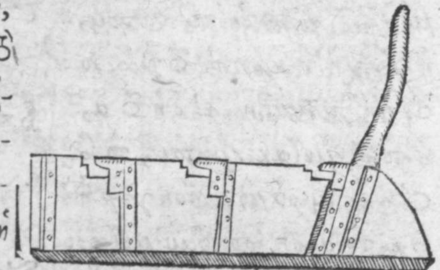

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

κεραμικὸς τροχὸς κυλίνδεται. εἰ μὲν δὴ τάχιστα τὰ τοιαῦτα, διά τε τὸ μικρῷ ἅπτεσθαι τοῦ ἐπιπέδου, ὥσπερ ὁ κύκλος κατὰ στιγμήν, καὶ διὰ τὸ μὴ προσκόπτειν. ἀφέστηκε γὰρ τῆς γῆς ἡ γωνία. καὶ ἔτι ᾧ ἂν ἀπαντήσῃ σώματι, πάλιν τούτου κατὰ μικρὸν ἅπτεται. εἰ δ' εὐθύγραμμον ἦν τῇ εὐθείᾳ, ἐπὶ πολὺ ἥπτετο ἂν τοῦ ἐπιπέδου. ἔτι ἡ ῥέπει ἐπὶ τὸ βάρος, ταύτῃ κινεῖ ὁ κινῶν. ὅταν μὲν γὰρ πρὸς ὀρθὸν ἡ διάμετρος ᾖ, τοῦ κύκλου τῷ ἐπιπέδῳ, ἁπτομένου τοῦ κύκλου κατὰ στιγμὴν τοῦ ἐπιπέδου, ἴσον τὸ βάρος ἐπ' ἀμφότερα διαλαμβάνει ἡ διάμετρος. ὅταν δὲ κινῆται, εὐθὺς πλέον ἐφ' ᾧ κινεῖται, ὥσπερ ῥέπον ἐνθεῦθεν, εὐκινητότερον τῷ ὠθοῦντι εἰς τοὔμπροσθεν. ἐφ' ὃ γὰρ ῥέπει ἕκαστον, εὐκίνητόν ἐστιν· εἴπερ καὶ τὸ ἐπὶ τὸ ἐναντίον τῆς ῥοπῆς δυσκίνητον. ἔτι λέγουσί τινες ὅτι καὶ ἡ γραμμὴ ἡ τοῦ κύκλου ἐν φορᾷ ἐστιν ἀεί, ὥσπερ τὰ μένοντα, διὰ τὸ ἀντερείδειν, οἷον καὶ τοῖς μείζοσι κύκλοις ὑπάρχει πρὸς τοὺς ἐλάττονας. θᾶττον γὰρ ὑπὸ τῆς ἴσης ἰσχύος κινοῦνται οἱ μείζους, καὶ τὰ βάρη κινοῦσι, διὰ τὸ ῥοπήν τινα ἔχειν τὴν γωνίαν τὴν τοῦ μείζονος κύκλου πρὸς τὴν τοῦ ἐλάττονος, καὶ εἶναι ὅνπερ ἡ διάμετρος πρὸς τὴν διάμετρον. ἀλλὰ μὴν πᾶς κύκλος μείζων πρὸς ἐλάττονα. ἄπειροι γὰρ οἱ ἐλάττονες. εἰ δὲ καὶ πρὸς ἕτερον ἔχει ῥοπὴν ὁ κύκλος, ὁμοίως δὲ εὐκίνητος, καὶ ἄλλην ἂν ἔχοι ῥοπὴν ὁ κύκλος, καὶ τὰ ὑπὸ κύκλου κινούμενα, κἂν μὴ τῇ ἁψῖδι ἅπτηται τοῦ ἐπιπέδου, ἀλλ' ἢ παρὰ τὸ ἐπίπεδον, ἢ ὡς αἱ τροχιλαῖαι· καὶ γὰρ οὕτως ἔχοντα, ῥᾷστα κινοῦνται καὶ κινοῦσι τὸ βάρος. ἢ οὐ τῷ κατὰ μικρὸν ἅπτεσθαι καὶ προσκρούειν, ἀλλὰ δι' ἄλλην αἰτίαν. αὕτη δέ ἐστιν ἡ εἰρημένη πρότερον, ὅτι ἐκ δύο φορῶν γεγένηται ὁ κύκλος· ὥστε μίαν αὐτῶν ἀεὶ ἔχειν ῥοπήν, καὶ οἷον φερό-

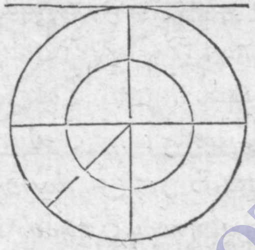

μενον αὐτὸν ἀεί, κινοῦσιν οἱ κινοῦντες, ὅταν κινῶσι κατὰ τὴν περιφέρειαν ὁπωσοῦν. φερομένην γὰρ αὐτὴν κινοῦσιν. τὴν μὲν γὰρ εἰς τὸ πλάγιον αὐτοῦ κίνησιν, ὠθεῖ τὸ κινοῦν· τὴν δ' ἐπὶ τῆς διαμέτρου, αὐτὸς κινεῖται.

Διὰ τί τὰ διὰ τῶν μειζόνων κύκλων αἰρόμενα καὶ ἑλκόμενα, ῥᾷον καὶ θᾶττον κινοῦμεν· οἷον καὶ αἱ τροχιλαῖαι αἱ μείζους τῶν ἐλαττόνων, καὶ αἱ σκυτάλαι ὁμοίως; ἢ διότι ὅσῳ ἂν μείζων ἡ ἐκ τοῦ κέντρου ᾖ, ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, πλέον κινεῖται χωρίον. ὥστε καὶ τοῦ ἴσου βάρους ἐπόντος, ποιήσει τὸ αὐτό, ὥσπερ εἴπομεν, καὶ τὰ μείζω ζυγὰ τῶν ἐλαττόνων ἀκριβέστερα εἶναι. τὸ μὲν γὰρ σπαρτίον, ἐστὶ κέντρον· τοῦ δὲ ζυγοῦ αἱ ἐπὶ τάδε τοῦ σπαρτίου, αἱ ἐκ τοῦ κέντρου. ι.

Διὰ τί ῥᾷον, ὅταν ἄνευ βάρους ᾖ, κινεῖται τὸ ζυγόν, ἢ ἔχον βάρος; ὁμοίως δὲ καὶ τροχός, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο, τὸ βαρύτερον μέν, μεῖζον δὲ τοῦ ἐλάττονος καὶ κουφοτέρου. ἢ ὅτι οὐ μόνον εἰς τοὐναντίον τὸ βαρύ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πλάγιον δυσκίνητόν ἐστιν. ἐναντίον γὰρ τῇ ῥοπῇ κινῆσαι, χαλεπῶς· ἐφ' ὃ δὲ ῥέπει, ῥᾳδίως· εἰς δὲ τὸ πλάγιον οὐ ῥέπει. ια.

Διὰ τί ἐπὶ τῶν σκυτάλων ῥᾷον τὰ φορτία κομίζεται, ἢ ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν, ἐχουσῶν τῶν μὲν μεγάλους τροχούς, τῶν δὲ μικρούς; ἢ διότι ἐπὶ τῶν σκυτάλων οὐδεμίαν ἔχει πρόσκοψιν· τὸ δὲ ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν, τὸν ἄξονα, καὶ προσκόπτει αὐτῷ. ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνωθεν πιέζει αὐτόν, καὶ ἐκ τῶν πλαγίων. τὸ δὲ ἐπὶ τῶν σκυτάλων, ἐπὶ δύο τούτων κινεῖται, τῇ τε κάτω χώρᾳ ὑποκειμένῃ, καὶ τῷ βάρει τῷ ἐπικειμένῳ. ἐπ' ἀμφοτέρων γὰρ τούτων κυλίεται τῶν τόπων ὁ κύκλος, καὶ φερόμενος ὠθεῖται. ιβ.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

ιγ. Διὰ τί πορρώτερα τὰ βέλη φέρεται ἀπὸ τῆς σφενδόνης, ἢ ἀπὸ τῆς χειρός, καίτοι κρατεῖ γε ὁ βάλλων τῇ χειρὶ μᾶλλον, ἢ ἀπαρτήσας τὸ βάρος; καὶ ἔτι οὕτω μὲν δύο βάρη κινεῖ, τό τε τῆς σφενδόνης, καὶ τὸ βέλος, ἐκείνως δὲ τὸ βέλος μόνον. πότερον ὅτι ἐν μὲν τῇ σφενδόνῃ κινούμενον τὸ βέλος, ῥίπτει ὁ βάλλων. περιαγαγὼν γὰρ κύκλῳ πολλάκις, ἀφίησιν. ἐκ δὲ τῆς χειρὸς ἀπὸ τῆς ἠρεμίας ἡ ἀρχή. πάντα δὲ εὐκινητότερα κινούμενα ἢ ἠρεμοῦντα. ἢ διά τε τοῦτο, καὶ διότι ἐν μὲν σφενδονῶν, ἡ μὲν χεὶρ γίνεται κέντρον, ἡ δὲ σφενδόνη ἡ ἐκ τοῦ κέντρου, ὅσῳ ἂν ᾖ μείζων, ἡ ἀπὸ τοῦ κέντρου κινεῖται θᾶττον. ἡ δὲ ἀπὸ τῆς χειρὸς βολὴ πρὸς τὴν σφενδόνην βραχεῖά ἐστι.

ιδ. Διὰ τί ῥᾷον κινοῦνται περὶ τὸ αὐτὸ ζυγὸν οἱ μείζους τῶν ἐλαττόνων κόλλοπες, καὶ οἱ αὐτοὶ ὄνοι λεπτότεροι ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος τῶν παχυτέρων; ἢ διότι ὁ μὲν ὄνος καὶ τὸ ζυγὸν κέντρον ἐστίν, τὰ δὲ ἀπέχοντα μεγέθη αἱ ἐκ τοῦ κέντρου; θᾶττον δὲ κινοῦνται, καὶ πλέον ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος, αἱ τῶν μειζόνων κύκλων, ἢ αἱ τῶν ἐλαττόνων. ὑπὸ τῆς αὐτῆς γὰρ ἰσχύος μεῖζον μεθίσταται τὸ ἄκρον τὸ πορρώτερον τοῦ κέντρου. διὸ πρὸς μὲν τὸν ζυγὸν τοὺς κόλλοπας ὄργανα ποιοῦνται, οἷς ῥᾷον στρέφουσιν· ἐν δὲ τοῖς λεπτοῖς ὄνοις, πλέον γίνεται τὸ ἔξω τοῦ ξύλου. αὕτη δὲ γίνεται ἡ ἐκ τοῦ κέντρου.

ιε. Διὰ τί τὸ αὐτὸ μέγεθος ξύλον ῥᾷον κατεάγεται, περὶ τὸ γόνυ ἐὰν ἴσον ἀποστήσωσι τῶν ἄκρων, ἐχόμενος καταγνύῃ, ἢ παρὰ τὸ γόνυ ἐγγὺς ὄντος· καὶ ἐὰν πρὸς τὴν γῆν ἐρείσας, καὶ τῷ ποδὶ προσβάς, πόρρωθεν τῇ χειρὶ καταγνύῃ, ἢ ἐγγύθεν; ἢ διότι ἔνθα μὲν τὸ γόνυ κέντρον, ἔνθα δὲ ὁ πούς. ὅσῳ δὴ ἂν πορρώτερον ᾖ τοῦ κέντρου, ῥᾷον κινεῖται ἅπαν. κινηθῆναι δὲ ἀνάγκη καταγνύμενον.

Διὰ

ιϛ. Διὰ τί περὶ τοὺς αἰγιαλοὺς αἱ καλούμεναι κρόκαι στρογγύλαι εἰσίν, ἐκ μακρῶν τῶν λίθων καὶ ὀστράκων τὸ ἐξ ὑπαρχῆς ὄντων; ἢ διότι τὰ πλέον ἀπέχοντα τοῦ μέσου ἐν ταῖς κινήσεσι, θᾶττον φέρεται. τὸ μὲν γὰρ μέσον, γίνεται κέντρον· τὸ δὲ διάστημα, ἡ ἐκ τοῦ κέντρου. ἀεὶ δὲ ἡ μείζων ἀπὸ τῆς ἴσης κινήσεως, μείζω γράφει κύκλον. τὸ δὴ ἐν ἴσῳ χρόνῳ μείζω διεξιόν, θᾶττον φέρεται. τὰ δὲ φερόμενα θᾶττον ἐκ τοῦ ἴσου ἀποστήματος, σφοδρότερον τύπτει. τὰ δὲ τύπτοντα μᾶλλον, καὶ αὐτὰ τύπτεται μᾶλλον. ὥστε ἀνάγκη θραύεσθαι ἀεὶ τὰ πλέον ἀπέχοντα τοῦ μέσου. τοῦτο δὲ πάσχοντα, ἀνάγκη γίνεσθαι περιφερῆ. ταῖς δὲ κρόκαις, διὰ τὴν τῆς θαλάσσης κίνησιν, διὰ τὸ μετὰ τῆς θαλάσσης κινεῖσθαι, συμβαίνει ἀεὶ ἐν κινήσει εἶναι, καὶ κυλιομέναις προσκόπτειν. τοῦτο δὲ ἀνάγκη μάλιστα συμβαίνειν αὐτοῖς τοῖς ἄκροις.

ιζ. Διὰ τί ὅσῳ ἂν ᾖ μακρότερα τὰ ξύλα, τοσούτῳ ἀσθενέστερα γίνεται, καὶ κάμπτεται αἰρόμενα μᾶλλον, κἂν ᾖ τὸ μὲν βραχύ, ὅσον δίπηχυ, λεπτόν, τὸ δὲ ἑκατὸν πηχῶν, παχύ; ἢ διότι μοχλὸς γίνεται καὶ βάρος καὶ ὑπομόχλιον ἐν τῷ αἴρεσθαι τοῦ ξύλου τὸ μῆκος; τὸ μὲν γὰρ πρότερον μέρος αὐτοῦ, ὃ ἡ χεὶρ αἴρει, οἷον ὑπομόχλιον γίνεται· τὸ δὴ ἐπὶ τῷ ἄκρῳ, βάρος. ὥστε ὅσῳ ἂν ᾖ μακρότερον τὸ ἀπὸ τοῦ ὑπομοχλίου, τοσούτῳ ἀνάγκη κάμπτεσθαι μᾶλλον. ὅσῳ γὰρ ἂν πλέον ἀπέχῃ τοῦ ὑπομοχλίου, τοσούτῳ ἀνάγκη κάμπτεσθαι μεῖζον. ἀνάγκη οὖν αἴρεσθαι τὰ ἄκρα τοῦ μοχλοῦ. ἐὰν οὖν ᾖ καμπτόμενος ὁ μοχλός, ἀνάγκη αὐτὸν κάμπτεσθαι μᾶλλον αἰρόμενον. ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῶν ξύλων τῶν μακρῶν· ἐν δὲ τοῖς βραχέσιν, ἐγγὺς τὸ ἔσχατον τοῦ ὑπομοχλίου γίνεται τοῦ ἠρεμοῦντος.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

ιη. Διὰ τί τῷ σφηνί, ὄντι μικρῷ, μεγάλα βάρη διΐσταται, καὶ μεγέθη σωμάτων, καὶ θλῖψις ἰσχυρὰ γίνεται; ἢ διότι ὁ σφήν, δύο μοχλοί εἰσιν ἐναντίοι ἀλλήλοις. ἔχει δὲ ἑκάτερος, τὸ μὲν βάρος, τὸ δὲ ὑπομόχλιον, ὃ καὶ ἀνασπᾷ ἢ πιέζει. ἔτι δὲ ἡ τῆς πληγῆς φορά, τὸ βάρος ὃ τύπτει καὶ κινεῖ, ποιεῖ μέγα· καὶ διὰ τὸ κινούμενον κινεῖν τῇ ταχυτῆτι, ἰσχύει ἐπὶ πλέον. μικρῷ δὲ ὄντι τῷ μοχλῷ, μεγάλαι δυνάμεις ἀκολουθοῦσι. διὸ λανθάνει κινῶν, παρὰ τὴν ἀξίαν τοῦ μεγέθους. ἔστω σφὴν ἐφ' ᾧ α β γ. τὸ δὲ

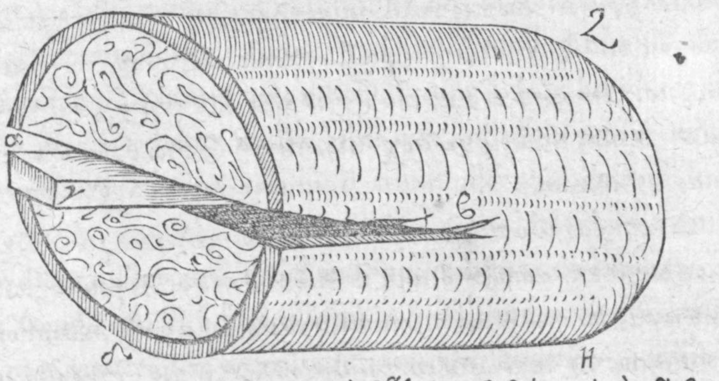

σφηνούμενον, δ η ζ. μοχλὸς δὲ γίνεται ἡ α β. βάρος δέ, τὸ τοῦ β κάτωθεν· ὑπομόχλιον δέ, τὸ ζ δ. ἐναντίος δὲ τούτῳ μοχλός, τὸ β γ. ἡ δὲ α γ κοπτομένη, ἑκατέρᾳ τούτων χρῆται μοχλῷ. ἀνασπᾷ γὰρ τὸ β.

ιθ. Διὰ τί, ἐάν τις, δύο τροχιλαίας ποιήσας ἐπὶ δυσὶ ξύλοις συμβάλλουσιν ἑαυτοῖς ἐναντίως αὐταῖς, κύκλῳ περιβάλῃ καλώδιον, ἔχον τὸ ἄρτημα ἐκ θατέρου τῶν ξύλων, θάτερον δὲ ἢ προσηρεισμένον ἢ περιειλημμένον κατὰ τὰς τροχιλίας, ἐὰν ἕλκῃ τις τῇ ἀρχῇ τοῦ καλωδίου, μεγάλα βάρη προσάγει, κἂν ᾖ μικρὰ ἡ ἕλκουσα ἰσχύς; ἢ διότι τὸ αὐτὸ βάρος ἀπὸ ἐλάττονος ἰσχύος

ἰσχύος εἰ μοχλεύεται, ἐγείρεται, ἢ ἀπὸ χειρός; ἡ δὲ τροχιλαία τὸ αὐτὸ ποιεῖ τῷ μοχλῷ· ὥστε ἡ μία ῥᾷον ἕλξει, καὶ ἀπὸ μιᾶς ὁλκῆς τοῦ κατὰ χεῖρα, πολὺ ἕλξει βαρύτερον. τοῦτο δ' αἱ δύο τροχιλαίαι πλέον ἢ διπλασίῳ τάχει αἴρουσιν. ἔλαττον γὰρ ἔτι ἡ ἑτέρα ἕλκει, ἢ εἰ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἷλκεν, ὅταν παρὰ τῆς ἑτέρας ἐπιβληθῇ τὸ σχοινίον. ἐκείνη γὰρ ἔτι ἔλαττον ἐποίησε τὸ βάρος. καὶ οὕτως ἐὰν ἐς πλείους ἐπιβάλληται τὸ καλώδιον, ἐν ὀλίγαις τροχιλαίαις πολλὴ γίνεται διαφορά. ὥστε ὑπὸ τῆς πρώτης τοῦ βάρους ἕλκοντος τέτταρας μνᾶς, ὑπὸ τῆς τελευταίας ἕλκεσθαι πολλῷ ἔλαττω. καὶ ἐν τοῖς οἰκοδομικοῖς ἔργοις ῥᾳδίως κινοῦσι μεγάλα βάρη. μεταφέρουσι γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τροχιλαίας ἐφ' ἑτέραν, καὶ πάλιν ἀπ' ἐκείνης εἰς ὄνους καὶ μοχλούς. τοῦτο δὲ ταὐτόν ἐστι τῷ ποιεῖν πολλὰς τροχιλαίας.

Διὰ τί, ἐὰν μέν τις ἐπιθῇ ἐπὶ τὸ ξύλον πέλεκυν μέγαν, καὶ φορτίον μέγα ἐπ' αὐτῷ, οὐ διαιρεῖ τὸ ξύλον, ὅ τι καὶ λόγου ἄξιον· ἐὰν δὲ ἄρας τὸν πέλεκυν τις πατάξῃ, αὐτὸ διασχίζει, ἔλαττον βάρος ἔχοντος τοῦ τυπτομένου πολὺ μᾶλλον, ἢ τοῦ ἐπικειμένου καὶ πιέζοντος; ἢ διότι πάντα τῇ κινήσει ἐργάζεται, καὶ τὸ βαρὺ αὐτὸ τοῦ βάρους κίνησιν λαμβάνει μᾶλλον κινούμενον ἢ ἠρεμοῦν; ἐπικείμενον οὖν οὐ κινεῖται τὴν τοῦ βάρους κίνησιν· φερόμενον δέ, ταύτην τε καὶ τὴν τοῦ τύπτοντος. ἔτι δὲ καὶ γίνεται σφὴν ὁ πέλεκυς· ὁ δὲ σφήν, μικρὸς ὤν, μεγάλα διΐστησι, διὰ τὸ εἶναι ἐκ δύο μοχλῶν ἐναντίως συγκειμένων. κ.

Διὰ τί αἱ φάλαγγες τὰ κρέα ἱστᾶσιν ἀπὸ μικροῦ ἀρτήματος μεγάλα βάρη, τοῦ ὅλου ἡμιζυγίου ὄντος; οὗ μὲν γὰρ τὸ βάρος ἐντίθεται, κατήρτηται μόνον ἡ πλάστιγξ, ἐπὶ θάτερον δὲ φάλαγξ ἐστὶ μόνον. ἢ ὅτι ἅμα συμβαίνει ζυγὸν καὶ μοχλὸν εἶναι τὴν φάλαγ- κα.

γα; ζυγὸν μὲν γάρ, ἡ τῶν ἀπαρτίων ἕκαστον γίνεται τὸ κέντρον τῆς φάλαγγος. τὸ μὲν οὖν ἐπὶ θάτερα ἔχει πλάστιγγα, τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα, ἀντὶ τῆς πλάστιγγος τὸ σφαίρωμα, ὃ τῷ ζυγῷ προσήρτηται, ὥσπερ εἴ τις τὴν ἑτέραν πλάστιγγα, καὶ τὸν σταθμόν, ἐπιθείη ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς πλάστιγγος. δῆλον γάρ, ὅτι ἕλκει τοῦτον βάρος ἐν τῇ

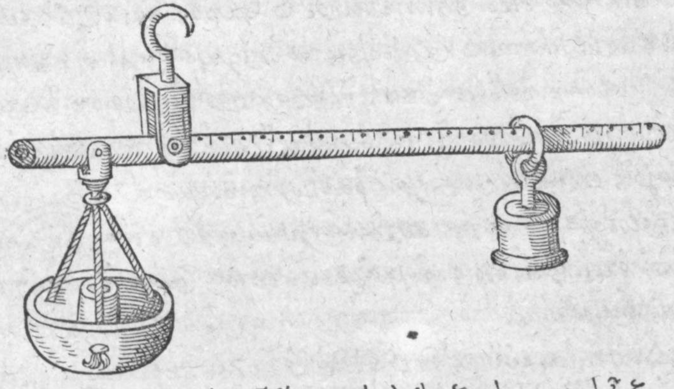

ἑτέρᾳ κείμενον πλάστιγγι. ὅπως δὲ τὸ ἓν ζυγὸν πολλὰ ᾖ ζυγά, τοιαῦτα τὰ ἀπαρτία πολλὰ ἐξήρτηται ἐν τῷ τοιούτῳ ζυγῷ, ὧν ἑκάστου τὸ ἐπὶ τάδε ἐπὶ τὸ σφαίρωμα τὸ ἥμισυ τῆς φάλαγγός ἐστι, [καὶ ὁ σταθμὸς δι᾽ ἴσου τῶν ἀπ᾽ ἀλλήλων τῶν ἀπαρτίων κινουμένων, ὥστε συμμετρεῖσθαι πόσον βάρος ἕλκει τὸ ἐν τῇ πλάστιγγι κείμενον· ὥστε γι-
12 νώσκειν, ὅταν ὀρθὴ ἡ φάλαγξ ᾖ, ἀπὸ ποίου ἀπαρτίου πόσον βάρος ἔχει ἡ πλάστιγξ, καθάπερ εἴρηται.] ὅλως μὲν ἐστι τοῦτο ζυγόν, ἔχον μίαν μὲν πλάστιγγα, ἐν ᾗ ἵσταται τὸ βάρος, τὴν δὲ ἑτέραν, ἐν ᾗ τὸ σταθμὸν ἐν τῇ φάλαγγι. διὸ σφαίρωμά ἐστιν ἡ φάλαγξ ἐπὶ θάτερον. τοιοῦτον δὲ ὄν, πολλὰ ζυγά ἐστι, καὶ τοσαῦτα, ὅσαπερ ἐστὶ τὰ ἀπαρτία. ἀεὶ δὲ τὸ ἐγγύτερον ἀπαρτίον τῆς πλάστιγγος καὶ τοῦ ἱσταμένου βάρους, μεῖζον ἕλκει βάρος, διὰ τὸ γίνεσθαι τὴν μὲν φάλαγγα πᾶσαν μοχλὸν ἀνεστραμμένον· ὑπομο-χλίου

χλίου μὲν γὰρ τὸ ἀπαρτίον ἕκαστον ἄνωθεν ὄν, τὸ δὲ βάρος τὸ ἐνὸν ἐν τῇ πλάστιγγι. ὅσῳ δὲ ἂν μακρότερον ᾖ τὸ μῆκος τοῦ μοχλοῦ τοῦ ἀπὸ τοῦ ὑπομοχλίου, τοσούτῳ ἐκεῖ μὲν ῥᾷον κινεῖ, ἐνταῦθα δὲ σήκωμα ποιεῖ, καὶ ἵησι τὸ πρὸς τὸ σφαίρωμα βάρος τῆς φάλαγγος.

Διὰ τί οἱ ἰατροὶ ῥᾷον ἐξαιροῦσι τοὺς ὀδόντας προσλαμβάνοντες βάρος τὴν ὀδοντάγραν, ἢ τῇ χειρὶ μόνῃ ψιλῇ; πότερον κβ.
διὰ τὸ μᾶλλον ἐξολισθαίνειν διὰ τῆς χειρὸς τὸν ὀδόντα, ἢ ἐκ τῆς ὀδοντάγρας; ἢ μᾶλλον ὀλισθαίνει τῆς χειρὸς ὁ σίδηρος, καὶ οὐ περιλαμβάνει αὐτὸν κύκλῳ; μαλθακὴ γὰρ οὖσα ἡ σὰρξ τῶν δακτύλων, καὶ προσμένει μᾶλλον καὶ περιαρμόττει. ἀλλ᾽ ὅτι ἡ ὀδοντάγρα δύο μοχλοί εἰσιν ἀντικείμενοι, ἓν τὸ ὑπομόχλιον ἔχοντες τὴν σύναψιν τῆς θερμαστρίδος· τῷ ῥᾷον οὖν κινῆσαι χρῶνται τῷ ὀργάνῳ πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν. ἔστω γὰρ τῆς ὀδοντάγρας τὸ μὲν ἕτερον ἄκρον, ἐφ᾽ ᾧ τὸ α· τὸ δὲ ἕτερον, τὸ β, ὁ ἐξαιρεῖ· ὁ δὲ μοχλός, ἐφ᾽ ᾧ α δ ζ· ὁ δὲ ἄλλος μοχλός, ἐφ᾽ ᾧ β γ ε· ὑπομόχλιον δέ, τὸ γ θ δ· ὁ δὲ ὀδούς, ἐφ᾽ οὗ ι σύναψις· ὁ δέ, τὸ βάρος. ἑκατέρῳ οὖν τῶν β ζ, καὶ ἅμα λαβὼν κινεῖ. ὅταν δὲ κινήσῃ, ἐξεῖλε ῥᾷον τῇ χειρί, ἢ τῷ ὀργάνῳ.

Διὰ τί τὰ κάρυα ῥᾳδίως καταγνύουσιν ἄνευ πληγῆς ἐν κγ.
τοῖς ὀργάνοις ἃ ποιοῦσι πρὸς τὸ καταγνύναι αὐτά; πολλὴ γὰρ ἀφαιρεῖται ἰσχὺς ἡ τῆς φορᾶς καὶ βίας. ἔτι δὲ σκληρῷ καὶ βαρεῖ συνθλίβων, θᾶττον ἂν κατάξῃ, ἢ ξυλίνῳ καὶ κούφῳ τῷ ὀργάνῳ. ἢ διότι οὕτως ἐπ᾽ ἀμφότερα θλίβεται ὑπὸ δύο μοχλῶν τὸ κάρυον, τῷ δὲ μοχλῷ ῥᾳδίως διαιρεῖται τὰ βάρη; τὸ γὰρ ὄργανον ἐκ δύο σύγ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

κεῖται μοχλῶν, ὑπομόχλιον ἐχόντων τὸ αὐτὸ, τὴν συναφὴν ἐφ' ἧς τὸ α. ὥσπερ οὖν εἰ ἦσαν ἐκβεβλημέναι, ὑφ' ὧν κινουμένων εἰς τὰ τῶν γ δ ἄκρα, αἱ ε ζ συνήγοντο ῥᾳδίως ἀπὸ μικρᾶς ἰσχύος· ὃ ἦν οὖν ἐν τῇ πληγῇ τὸ βάρος ἐποίει, ταύτην ἡ κρείττων ταύτης, ἡ τὸ ε γ καὶ ζ δ μοχλοὶ ὄντες ποιοῦσι. τῇ ἄρσει γὰρ εἰς τοὐναντίον αἴρονται, καὶ θλίβοντες καταγνύουσι τὸ ἐφ' ᾧ κ. διὰ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ὅσῳ ἂν ἐγγύτερον ᾖ τῆς α, τὸ α συντρίβεται θᾶττον. ὅσῳ γὰρ ἂν πλεῖον ἀπέχῃ τοῦ ὑπομοχλίου ὁ μοχλὸς, ῥᾷον κινεῖ καὶ πλεῖον ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς αὐτῆς. ἔστιν οὖν τὸ μὲν α ὑπομόχλιον, ἡ δὲ δ α ζ μοχλὸς, καὶ ἡ γ α ε. ὅσῳ ἂν οὖν τὸ κ ἐγγυτέρω ᾖ τῆς γωνίας τῶν α, τοσούτῳ ἐγγύτερον γίνεται τῆς συναφῆς τῶν α. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ὑπομόχλιον. ἀνάγκη τοίνυν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχύος συναγούσης τὸ ζ ε, αἴρεσθαι πλέον. ὥστε ἐπεί ἐστιν ἐξ ἐναντίας ἡ ἄρσις, ἀνάγκη θλίβεσθαι μᾶλλον· τὸ δὲ μᾶλλον θλιβόμενον, κατάγνυται θᾶττον.

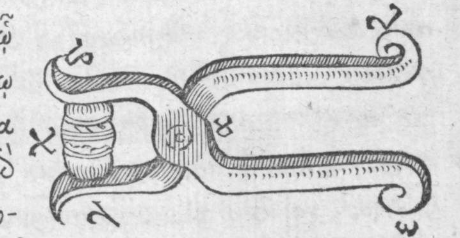

κδ. Διὰ τί φερομένων δύο φορὰς ἐν τῷ ῥόμβῳ τῶν ἄκρων σημείων ἀμφοτέρων, οὐ τὴν ἴσην ἑκάτερον αὐτῶν εὐθεῖαν διέρχεται, ἀλλὰ πολλαπλασίαν θάτερον; ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ διὰ τί τὸ ἐπὶ τῆς πλευρᾶς φερόμενον ἐλάττω διέρχεται τῆς φορᾶς. τὸ μὲν γὰρ, τὴν ἐλάττω διάμετρον· τὸ δὲ, τὴν πλευρὰν μείζω· καὶ τὸ μὲν, μίαν, τὸ δὲ, δύο φέρεται φοράς. φερέσθω γὰρ ἐπὶ τῆς α β, τὸ μὲν α πρὸς τὸ β, τὸ δὲ β πρὸς τὸ δ, τῷ αὐτῷ τάχει. φερέσθω δὲ καὶ ἡ α β ἐπὶ τῆς α γ, παρὰ τὴν γ δ, τῷ αὐτῷ τά-

χει

χει τούτοις. ἀνάγκη δὴ τὸ μὲν α ἐπὶ τῆς α δ διαμέτρου φέρεσθαι, τὸ δὲ β ἐπὶ τῆς β γ, καὶ ἅμα διεληλυθέναι ἑκάτερον, καὶ τὴν α β τὴν α γ πλευράν. ἐνηνέχθω γὰρ τὸ μὲν α, τὴν α ε, ἡ δὲ α β, τὴν α ζ, καὶ ἔστω ἐκβεβλημένη ἡ ζ η παρὰ τὴν α β, καὶ ἀπὸ τοῦ ε πεπληρώσθω. ὅμοιον οὖν γίνεται τὸ παραπληρωθὲν τῷ ὅλῳ. [ἴση ἄρα ἡ α ζ τῇ α ε. ἡ δὲ α β, τὴν α ζ εἴη ἂν ἐνηνεγμένη.] ἔσται ἄρα ἐπὶ τῆς διαμέτρου κατὰ τὸ θ. καὶ αἰεὶ δὲ ἀνάγκη αὐτὸ φέρεσθαι κατὰ τὴν διάμετρον. καὶ ἅμα ἡ πλευρὰ ἡ α β, τὴν πλευρὰν τὴν α γ δίεισι, καὶ τὸ α τὴν διάμετρον δίεισι τὴν α δ. ὁμοίως δὲ δειχθήσεται καὶ τὸ β ἐπὶ τῆς α γ διαμέτρου φερόμενον. ἴση γάρ ἐστιν ἡ β ε, τῇ β η. παραπληρωθέντος οὖν ἀπὸ τοῦ η, ὅμοιόν ἐστι τῷ ὅλῳ τὸ ἐντός· καὶ τὸ β ἐπὶ τῆς διαμέτρου ἔσται κατὰ τὴν συναφὴν τῶν πλευρῶν, καὶ ἅμα δίεισιν ἥ τε πλευρὰ τὴν πλευρὰν, καὶ τὸ β τὴν β γ διάμετρον. ἅμα ἄρα καὶ τὸ β τὴν πολλαπλασίαν τῆς α β δίεισι, καὶ ἡ πλευρὰ τὴν ἐλάττονα πλευρὰν τῷ αὐτῷ τάχει φερόμενα, καὶ ἡ πλευρὰ μείζω τοῦ α διελήλυθε μίαν φορὰν φερομένη. ὅσῳ γὰρ ἂν ὀξύτερος γίνηται ὁ ῥόμβος, ἡ μὲν διάμετρος ἡ ἐλάττων γίνεται, ἡ δὲ β γ μείζων, ἡ δὲ πλευρὰ τῆς β γ ἐλάττων. ἄτοπον γὰρ, ὥσπερ ἐλέχθη, τὸ δύο φορὰς φερόμενον ἐνίοτε βραδύτερον φέρεσθαι τοῦ μίαν, καὶ ἀμφοτέρων ἰσοταχῶν σημείων δοθέντων, μείζω διεξιέναι θάτερον. αἴτιον δὲ, ὅτι τοῦ μὲν ἀπὸ τῆς ἀμβλείας φερομένου σχεδὸν ἐναντίαι ἀμφότεραι γίνονται, ἥν τε αὐτὸ φέρεται, καὶ ἣν ὑπὸ τῆς πλευρᾶς ὑποφέρεται. τοῦ δὲ ἀπὸ τῆς ὀξείας, ὥσ-

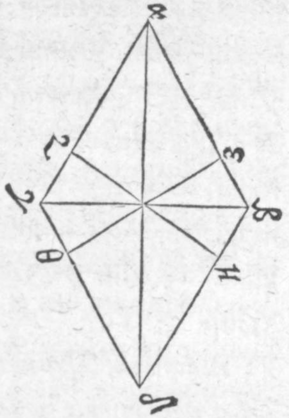

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

περ συμβαίνῃ φέρεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτό. συνεπουρίζει γὰρ ἡ τῆς πλευρᾶς, τὴν ἐπὶ τῆς διαμέτρου· καὶ ὅσῳ ἂν τὴν μὲν ὀξυτέραν ποιήσῃ, τὴν δὲ ἀμβλυτέραν, ἡ μὲν βραδυτέρα ἔσται, ἡ δὲ θάττων. αἱ μὲν γὰρ ἐναντιώτεραι γίνονται, διὰ τὸ ἀμβλυτέραν γίνεσθαι τὴν γωνίαν· αἱ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τὰ αὐτά, διὰ τὸ συνάγεσθαι τὰς γραμμάς. τὸ μὲν γὰρ β, σχεδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ φέρεται κατ' ἀμφοτέρας τὰς φοράς. συνεπουρίζεται οὖν ἡ ἑτέρα, καὶ ὅσῳ ἂν ὀξυτέρα γίνηται ἡ γωνία, τοσούτῳ μᾶλλον· τὸ δὲ α, ἐπὶ τοὐναντίον. αὐτὸ μὲν γὰρ πρὸς τὸ β φέρεται· ἡ δὲ πλευρά, ὑποφέρει αὐτὸ πρὸς τὸ δ. καὶ ὅσῳ ἂν ἀμβλυτέρα ἡ γωνία ᾖ, ἐναντιώτεραι αἱ φοραὶ γίνονται. εὐθυτέρα γὰρ ἡ γραμμὴ γίνεται. εἰ δὴ ὅλως εὐθεῖα γένοιτο, παντελῶς ἂν εἴησαν ἐναντίαι. ἡ δὲ πλευρὰ ὑπ' οὐδενὸς κωλύεται μίαν φερομένη φοράν. εὐλόγως οὖν τὴν μείζω διέρχεται.

κε. Ἀπορεῖται διὰ τί ποτε ὁ μείζων κύκλος τῷ ἐλάττονι κύκλῳ ἴσην ἐξελίττεται γραμμήν, ὅταν περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον τεθῶσι· χωρὶς δὲ ἐκκυλιόμενοι, ὥσπερ τὸ μέγεθος αὐτῶν πρὸς τὸ μέγεθος
14 ἔχει, οὕτως καὶ αἱ γραμμαὶ αὐτῶν γίνονται πρὸς ἀλλήλας. ἔτι δὲ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κέντρου ὄντος ἀμφοῖν, ὁτὲ μὲν τηλικαύτη γίνεται ἡ γραμμή, ἣν ἐκκυλίονται, ἡλίκην ὁ ἐλάττων κύκλος καθ' αὑτὸν ἐκκυλίεται· ὁτὲ δέ, ὅσην ὁ μείζων. ὅτι μὲν οὖν μείζω ἐκκυλίεται ὁ μείζων, φανερόν. γωνία μὲν γὰρ δοκεῖ κατὰ τὴν αἴσθησιν εἶναι ἡ περιφέρεια ἑκάστου τῆς οἰκείας διαμέτρου, ἡ τοῦ μείζονος μείζων, [ἡ δὲ τοῦ ἐλάττονος ἐλάττων.] ὥστε τὸν αὐτὸν τοῦτον ἕξουσι λόγον, καθ' ἃς ἐξεκυλίσθησαν αἱ γραμμαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν αἴσθησιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅτι τὴν ἴσην ἐκκυλίονται, ὅταν περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον κείμενοι ὦσι, δῆλον· καὶ οὕτως γίνεται, ὁτὲ μὲν ἴση τῇ γραμμῇ, ἣν ὁ μείζων κύκλος ἐκκυλίεται, ὁτὲ δὲ ἐλάττων. ἔστω γὰρ

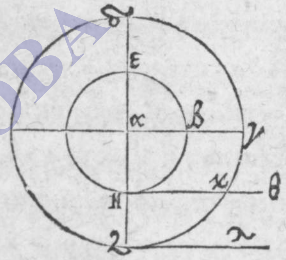

κύκλος, ὁ μείζων μέν, ἐφ' οὗ τὰ δ ζ γ· ὁ δὲ ἐλάττων, ἐφ' οὗ τὰ ε η β· κέντρον δὲ ἀμφοῖν, τὸ α· καὶ ἣν μὲν ἐξελίττεται καθ' αὑτὸν ὁ μέγας, ἡ ἐφ' ἧς ζ ι, ἔστω· ἣν δὲ ὁ ἐλάττων καθ' αὑτόν, ἡ ἐφ' ἧς η κ, ἴση τῇ α ζ. ἐὰν δὴ κινῶ τὸν ἐλάττονα, τὸ αὐτὸ κέντρον κινῶ, ἐφ' οὗ τὸ α. ὁ δὲ μέγας προσηρμόσθω. ὅταν οὖν ἡ α β ὀρθὴ γένηται πρὸς τὴν η κ, ἅμα καὶ ἡ α γ γίνεται ὀρθὴ πρὸς τὴν ζ λ. ὥστε ἔσται ἴσην ἀεὶ διεληλυθυῖα τὴν μὲν η κ, ἐφ' ᾧ ἡ β περιφέρεια, τὴν δὲ ζ λ, ἡ ἐφ' ἧς ζ γ. εἰ δὲ τὸ τέταρτον μέρος ἴσην ἐξελίττεται, δῆλον ὅτι καὶ ὁ ὅλος κύκλος τῷ ὅλῳ κύκλῳ ἴσην ἐξελιχθήσεται. ὥστε ὅταν ἡ β η γραμμὴ ἔλθῃ ἐπὶ τὸ κ, καὶ ἡ ζ γ ἔσται περιφέρεια ἐπὶ τῆς ζ λ, καὶ ὁ κύκλος ὅλος ἐξελιγμένος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν τὸν μέγαν κινῶ, ἐναρμόσας τὸν μικρόν, τοῦ αὐτοῦ κέντρου ὄντος, ἅμα τῇ α γ ἡ α β κάθετος καὶ ὀρθὴ ἔσται, ἡ μὲν πρὸς τὴν ζ ι, ἡ δὲ πρὸς τὴν η θ. ὥστε ὅταν ἴσην, ἡ μὲν τῇ η θ ἔσται διεληλυθυῖα, ἡ δὲ τῇ ζ ι, καὶ γένηται ὀρθὴ πάλιν ἡ ζ α πρὸς τὴν ζ λ, καὶ ἡ α γ ὀρθὴ πάλιν, ὡς τὸ ἐξ ἀρχῆς ἔσονται ἐπὶ τῶν θ ι. τὸ δὲ μήτε στάσεως γινομένης τὸ μεῖζον τῷ ἐλάττονι, ὥστε μένειν τινὰ χρόνον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου· κινοῦνται γὰρ συνεχῶς ἄμφω· ἀμφοτεράκις μὲν ὑπερπηδῶντος τοῦ ἐλάττονος μηδὲν σημεῖον, τὸν μὲν μείζω τῷ ἐλάττονι ἴσην διεξιέναι, τὸν δὲ τῷ μείζονι, ἄτοπον. ἔτι δὲ μιᾶς κινήσεως οὔσης, ἀεὶ τὸ κέντρον τὸ κινούμενον ὁτὲ μὲν τὴν μεγάλην, ὁτὲ δὲ τὴν ἐλάττονα ἐκκυλίεσθαι θαυμαστόν. τὸ γὰρ αὐτὸ τῷ αὐτῷ τάχει φερόμενον, ἴσην πέφυκε διεξιέναι· τῷ αὐτῷ δὲ τάχει, ἴσην ἐστὶ κινεῖν ἀμφοτεράκις. ἀρχὴ δὲ ληπτέα ἥδε περὶ τῆς αἰτίας αὐτῶν,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ὅτι ἡ αὐτὴ δύναμις καὶ ἴση, τὸ μὲν βραδύτερον κινεῖ μέγεθος, τὸ δὲ ταχύτερον. εἰ δή τι εἴη ὃ μὴ πέφυκεν ὑφ' ἑαυτοῦ κινεῖσθαι, ἐὰν τοῦτο ἅμα καὶ αὐτὸ κινῇ τὸ πεφυκὸς κινεῖσθαι, βραδύτερον κινηθήσεται, ἢ εἰ αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἐκινεῖτο· καὶ ἐὰν μὲν πεφυκὸς ᾖ κινεῖσθαι, μὴ συγκινῆται δὲ μηδέν, ὡσαύτως ἕξει. καὶ ἀδύνατον δὲ κινεῖσθαι πλέον ἢ τὸ κινοῦν. οὐ γὰρ τὴν αὑτὴν κινεῖται κίνησιν, ἀλλὰ τὴν τοῦ κινοῦντος. ἔστω δὴ κύκλος, ὁ μὲν μείζων, τὸ α· ὁ δὲ ἐλάττων, ἐφ' ᾧ β. εἰ ὠθοίη δὲ ὁ ἐλάττων τὸν μείζω, μὴ κυλιομένου αὐτοῦ, φανερὸν ὅτι τοσοῦτον δίεισι τῆς εὐθείας ὁ μείζων, ὅσον ἐώσθη ὑπὸ τοῦ ἐλάττονος. τοσοῦτον δέ γε ἐώσθη, ὅσον ὁ μικρὸς ἐκινήθη. ἴσην ἄρα τῆς εὐθείας διεληλύθασιν. ἀνάγκη τοίνυν, καὶ εἰ κυλιόμενος ὁ ἐλάττων τὸν μείζω ὠθοίη, κυλισθῆναι μὲν ἅμα τῇ ὤσει τοσοῦτον, ὅσον ὁ ἐλάττων ἐκυλίσθη, ἢ μηδὲν αὐτὸς τῇ αὐτῇ κινήσει κινεῖται. ὡς γὰρ καὶ ὅσον ἐκίνει, τοσοῦτον κεκινῆσθαι ἀνάγκη τὸ κινούμενον ὑπ' ἐκείνου. ἀλλὰ μὴν ὅ τε κύκλος τοσοῦτον ἐκίνησε τὸ αὐτὸ, κύκλῳ τε καὶ ποδιαῖον. ἔστω γὰρ τοσοῦτον ὃ ἐκινήθη. καὶ ὁ μέγας ἄρα τοσοῦτον ἐκινήθη. ὁμοίως δὲ κἂν ὁ μέγας τὸν μικρὸν κινήσῃ, ἔσται κεκινημένος ὁ μικρὸς, ὡς καὶ ὁ μείζων. καθ' αὑτὸν μὲν δὴ κινηθεὶς ὁποτερωσοῦν, ἐάν τε ταχὺ, ἐάν τε βραδέως· τῷ αὐτῷ δὲ τάχει εὐθὺς ὅσην ὁ μείζων πέφυκεν ἐξελιχθῆναι γραμμήν· ὅπερ καὶ ποιεῖ τὴν ἀπορίαν ὅτι οὐκ ἔτι ὁμοίως ποιοῦσιν ὅταν συναρμοσθῶσι. τὸ δ' ἐστὶν εἰ ὁ ἕτερος ὑπὸ τοῦ ἑτέρου κινεῖται, οὐχ ἣν πέφυκεν, οὐδὲ τὴν αὑτοῦ κίνησιν. οὐθὲν γὰρ διαφέρει περιθεῖναι καὶ ἐναρμόσαι, ἢ προσθεῖναι ὁποτερῳοῦν ὁποτέρῳ. ὁμοίως γὰρ ὅταν ὁ μὲν κινῇ, ὁ δὲ κινῆται ὑπὸ τούτου, ὅσον ἂν κινῇ ἅτερος, τοσοῦτον κινηθήσεται ἅτερος. ὅταν μὲν οὖν προσκείμενον κινῇ, ἢ προσκρεμάμενον,

οὐκ

οὐκ ἀεὶ κυλίει τις. ὅταν δὲ περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον περιθῶσιν, ἀνάγκη κυλίεσθαι ἀεὶ τὸν ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου. ἀλλ' οὐθὲν ἧττον οὐ τὴν αὑτοῦ κίνησιν ἅτερος κινεῖται, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ μηδεμίαν εἶχε κίνησιν· κἂν ἔχῃ, μὴ χρῆται δ' αὐτῇ, ταὐτὸ συμβαίνει. ὅταν μὲν οὖν ὁ μέγας κινῇ ἐνδεδεμένον τὸν μικρὸν, ὁ μικρὸς κινεῖται ὅσηνπερ οὗτος· ὅταν δὲ ὁ μικρὸς, πάλιν ὁ μέγας ὅσην οὗτος. χωριζόμενος δὲ, ἑκάτερος αὐτὸν κινεῖ αὐτός. ὅτι δὲ τοῦ αὐτοῦ κέντρου ὄντος καὶ κινοῦντος τῷ αὐτῷ τάχει, συμβαίνει ἄνισον διεξιέναι αὐτοὺς γραμμὴν, παραλογίζεται ὁ ἀπορῶν σοφιστικῶς. τὸ αὐτὸ μὲν γάρ ἐστι κέντρον ἀμφοῖν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς, ὡς μουσικὸν καὶ λευκόν. τὸ γὰρ εἶναι ἑκατέρου κέντρον τῶν κύκλων, οὐ τῷ αὐτῷ χρῆται. ὅταν μὲν οὖν ὁ κινῶν ᾖ ὁ μικρὸς, ὡς ἐκείνου κέντρον καὶ ἀρχή· ὅταν δὲ ὁ μέγας, ὡς ἐκείνου. οὔκουν τὸ αὐτὸ κινεῖ ἁπλῶς, ἀλλ' ἔστιν ὥς.

Διὰ τί τὰς κλίνας ποιοῦσι διπλασιοπλεύρους, τὴν μὲν ἓξ ποδῶν, καὶ μικρῷ μείζω πλευρᾶς, τὴν δὲ τριῶν; καὶ διὰ τί ἐντείνουσιν οὐ κατὰ διάμετρον; ἢ τὸ μὲν μέγεθος τηλικαύτας, ὅπως τοῖς σώμασιν ὦσι σύμμετροι; γίνονται γὰρ οὕτω διπλασιόπλευροι τετραπήχεις μὲν τὸ μῆκος, διπήχεις δὲ τὸ πλάτος. ἐντείνουσι δ' οὐ κατὰ διάμετρον, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας, ὅπως τά τε ξύλα ἧττον διασπᾶται. τάχιστα γὰρ σχίζεται κατὰ φύσιν διαιρούμενα ταύτῃ, καὶ ἑλκόμενα πονεῖ μάλιστα. ἔτι, ἐπειδὴ δεῖ βάρος δύνασθαι τὰ σπάρτια φέρειν, οὕτως ἧττον πονέσει λοξοῖς τοῖς σπαρτίοις ἐπιτιθεμένου τοῦ βάρους, ἢ πλαγίοις. ἔτι δὲ ἔλαττον οὕτως σπαρτίον ἀναλί- κϛ.

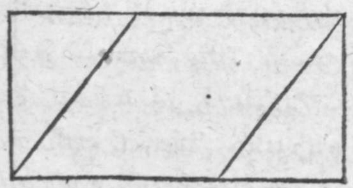

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

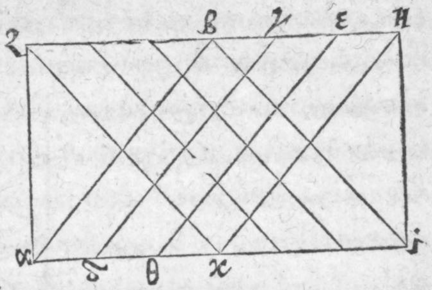

σκεπται. ἔστω γὰρ κλίνη ἡ α ζ η ι, καὶ δίχα διῃρήσθω ἡ ζ η κατὰ τὸ β. ἴσα δὴ τρυπήματά ἐστιν ἐν τῷ ζ β, καὶ ἐν τῷ ζ α. καὶ γὰρ αἱ πλευραὶ ἴσαι εἰσίν. ἡ γὰρ ὅλη ζ η, διπλασία ἐστίν. ἐντείνουσι δ' ὡς γέγραπται, ἀπὸ τοῦ α ἐπὶ τὸ β· εἶτα ἐπὶ τὸ γ, εἶτα ἐπὶ τὸ δ, εἶτα ἐπὶ τὸ θ, εἶτα ἐπὶ τὸ ε· καὶ οὕτως ἀεί, ἕως ἂν εἰς γωνίαν καταστρέψωσιν ἄλλην. δύο γὰρ ἔχουσι γωνίας τὰς ἀρχὰς τοῦ σπαρτίου. ἴσα δέ ἐστι τὰ σπαρτία κατὰ τὰς καμπάς, τό τε α β, καὶ β γ, τῷ γ δ καὶ δ θ. καὶ τὰ ἄλλα δὲ τὰ τοιαῦτά ἐστιν, ὅτι οὕτως ἔχει ἡ αὐτὴ ἀπόδειξις. ἡ μὲν γὰρ α β, τῇ ε θ ἴση. ἴσαι γάρ εἰσιν αἱ πλευραὶ τοῦ β η κ α χωρίου, καὶ τὰ τρυπήματα ἴσα διέστηκεν. ἡ δὲ β η, ἴση τῇ κ α. ἡ γὰρ β γωνία, ἴση τῇ η. ἐν ἴσοις γὰρ ἡ μὲν ἐκτός, ἡ δὲ ἐντός· καὶ ἡ μὲν β ἔστιν ἡμίσεια ὀρθῆς· ἡ γὰρ ζ β, ἴση τῇ ζ α· καὶ γωνία δὲ ἡ κατὰ τὸ ζ, ὀρθή. ἡ δὲ β γωνία, ἴση τῇ κατὰ τὸ η. ἡ γὰρ κατὰ τὸ ζ, ὀρθή, ἐπεὶ διπλασιόπλευρον τὸ ἑτερόμηκες, καὶ πρὸς μέσον κέκλασται. ὥστε ἡ α γ τῇ ε η ἴση· ταύτῃ δέ, ἡ κ θ. [παράλληλος γάρ. ὥστε ἡ β γ, ἴση τῇ κ θ· ἡ δὲ γ ε, τῇ δ θ.]

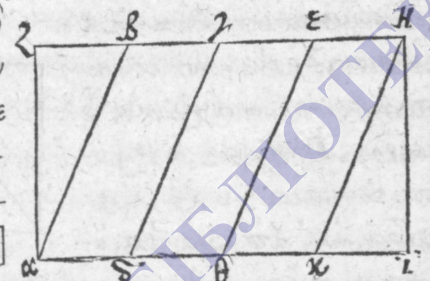

ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι δείκνυνται, ὅτι ἴσαι εἰσὶν αἱ κατὰ τὰς καμπὰς δύο ταῖς δυσίν. ὥστε δῆλον ὅτι τὰ τηλικαῦτα σπαρτία ὅσον τὸ α β τέσσαρα, τοσαῦτ' ἔνεστιν ἐν τῇ κλίνῃ ὅσον δή ἐστι τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῇ ζ η πλευρᾷ τρυπημάτων, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῷ ζ β τὰ ἡμίση. ὥστε ἐν τῇ ἡμι-

σεία

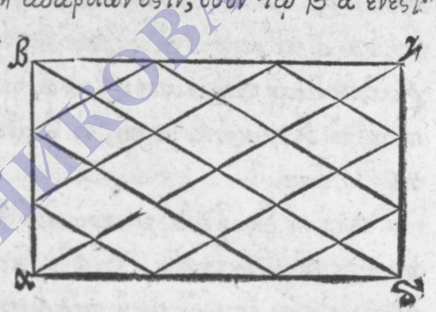

σεία κλίνῃ, τηλικαῦτα μεγέθη σπαρτίων ἐστίν, ὅσον τῷ β α ἔνεστι· τοσαῦτα δὲ τὸ πλῆθος, ὅσαπερ ἐν τῷ β η τρυπήματα. ταῦτα δὲ οὐδὲν διαφέρει λέγειν, ἢ ὅσα ἐν τῇ α ζ καὶ β ζ τὰ συνάμφω. εἰ δὲ κατὰ διάμετρον ἐνταθῇ τὰ σπαρτία, ὡς ἐν τῇ α β γ δ κλίνῃ ἔχει, τὰ ἡμίσεα εἰσὶν οὐ τοσαῦτα, ὅσα αἱ πλευραὶ ἀμφοῖν, αἱ α ζ, ζ η· τὰ ἴσα δ', ὅσα ἐν τῷ ζ β, ζ α, τρυπήματα ἔνεστι. μείζονες δέ εἰσιν αἱ α ζ, β ζ, δύο οὖσαι, τῆς α β. ὥστε καὶ τὸ σπαρτίον μεῖζον τοσούτῳ, ὅσον αἱ πλευραὶ ἄμφω μείζους εἰσὶ τῆς διαμέτρου.

Διὰ τί χαλεπώτερον τὰ μακρὰ ξύλα ἀπὸ μακροῦ φέρειν ἐπὶ τῷ ὤμῳ, ἢ κατὰ τὸ μέσον, ἴσου τοῦ βάρους ὄντος; πότερον ὅτι σαλευομένου τοῦ ξύλου, τὸ ἄκρον κωλύει φέρειν, μᾶλλον ἀντισπῶν τῇ σαλεύσει τὴν φοράν; ἢ κἂν μηδὲν κάμπτηται, μηδ' ἔχῃ πολὺ μῆκος, ὅμως χαλεπώτερον φέρειν ἀπ' ἄκρου; ἀλλ' ὅτι καὶ ῥᾷον αἴρεται ἀπ' ἄκρου ἐκ μέσου, διὰ τὸ αὐτὸ καὶ φέρειν ῥᾷδιον. αἴτιον δέ, ὅτι ἐκ μέσου μὲν αἰρομένου ἀεὶ ἐπικουφίζει ἄλληλα τὰ ἄκρα, καὶ θάτερον μέρος τὸ ἐπὶ θάτερον αὐτὸ αἴρει. ὥσπερ γὰρ κέντρον γίνεται τὸ μέσον, ᾗ ἔχει τὸ αἶρον ἢ φέρον. εἰς τὸ ἄνω οὖν κου- κζ.

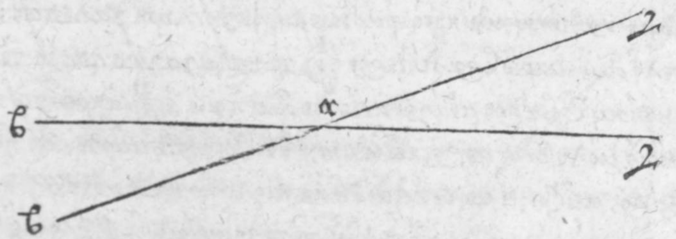

φίζεται ἑκάτερον τῶν ἄκρων εἰς τὸ κάτω ῥέπον· ἀπὸ δὲ τοῦ ἄ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

κρου αἰρόμενον ἢ φερόμενον, οὐ ποιεῖ τοῦτο, ἀλλ' ἅπαν τὸ βάρος ῥέπει ἐφ' ἓν μέρος, εἰς ὅπερ αἴρεται ἢ φέρεται, ἐφ' οὗ α, ἄκρα β γ. αἰρομένου οὖν ἢ φερομένου κατὰ τὸ α, τὸ μὲν β κάτω ῥέπον, ἄνω αἴρει τὸ γ· τὸ δὲ γ κάτω ῥέπον, τὸ β ἄνω αἴρει· ἅμα δὲ αἰρόμενα, ἄνω ποιεῖ ταῦτα.

κη. Διὰ τί, ἐὰν ᾖ λίαν μακρὸν τὸ αὐτὸ βάρος, χαλεπώτερον φέρειν ἐπὶ τοῦ ὤμου, κἂν μέσον φέρῃ τις, ἢ ἐὰν ἔλαττον ᾖ; πάλαι ἐλέχθη, ὡς οὐκ ἔστιν αἴτιον ἡ σάλευσις, ἀλλ' ἡ σάλευσις νῦν αἴτιόν ἐστιν. ὅταν γὰρ ᾖ μακρότερον, τὰ ἄκρα σαλεύεται. ὥστε εἴη καὶ τὸν φέροντα χαλεπώτερον φέρειν μᾶλλον. αἴτιον δὲ τοῦ σαλεύεσθαι μᾶλλον, ὅτι τῆς αὐτῆς κινήσεως οὔσης, μεθίσταται τὰ ἄκρα, ὅσῳπερ

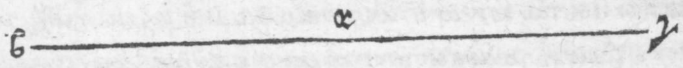

ἂν ᾖ μακρότερον τὸ ξύλον. ὁ μὲν γὰρ ὦμος, κέντρον, ἐφ' οὗ τὸ α· μένει γὰρ τοῦτο· αἱ δὲ α β, καὶ α γ, αἱ ἐκ τοῦ κέντρου. ὅσῳ δ' ἂν ᾖ μεῖζον τὸ ἐκ τοῦ κέντρου, ἢ τὸ α β, ἢ καὶ τὸ α γ, πλέον μεθίσταται μέγεθος. δέδεικται δὲ τοῦτο πρότερον.

κθ. Διὰ τί ἐπὶ τοῖς φρέασι τὰ κηλώνια ποιοῦσι τοῦτον τὸν τρόπον; προστιθέασι γὰρ βάρος ἐν τῷ ξύλῳ τὸν μόλυβδον, ὄντος βάρους τοῦ κάδου αὐτοῦ, καὶ κενοῦ καὶ πλήρους ὄντος. ἢ ὅτι ἐν δυσὶ χρόνοις διῃρημένου τοῦ ἔργου· βάψαι γὰρ δεῖ, καὶ τοῦτ' ἄνω ἑλκύσαι· συμβαίνει καθιέναι μὲν κενὸν ῥᾳδίως, αἴρειν δὲ πλήρη χαλεπῶς; λυσιτελεῖ οὖν μικρῷ βραδύτερον εἶναι τὸ καταγαγεῖν πρὸς τὸ πολὺ κουφίσαι τὸ βάρος ἀνάγοντι. τοῦτο οὖν ποιεῖ ἐπ' ἄκρῳ τῷ κηλωνείῳ ὁ μόλυβδος προσκείμενος, ἢ ὁ λίθος. καθιμῶντι μὲν γάρ, γίνεται βάρος μεῖζον, εἰ μόνον κενὸν δεῖ καταγαγεῖν τὸν κάδον. ὅταν δὲ πλήρης ᾖ, ἀνάγει ὁ μόλυβδος, ἢ ὅ τι ἂν ᾖ τὸ προσκείμενον βάρος. ὥστ' ἐστὶ ῥᾷον αὐτῷ τὰ ἄμφω ἢ ἐκεῖνο.

Διὰ

λ. Διὰ τί, ὅταν φέρωσιν ἐπὶ ξύλου, ἢ τινος τοιούτου, δύο ἄνθρωποι ἴσον βάρος, οὐχ ὁμοίως θλίβονται, ἐὰν μὴ ἐπὶ τῷ μέσῳ ᾖ τὸ βάρος, ἀλλὰ μᾶλλον ὅσῳ ἂν ἐγγύτερον ᾖ τῶν φερόντων; ἢ διότι μοχλὸς μὲν γίνεται, οὕτως ἐχόντων, τὸ ξύλον· τὸ δὲ βάρος, ὑπομόχλιον· ὁ δὲ ἐγγύτερος τοῦ βάρους τῶν φερόντων τὸ βάρος, τὸ κινούμενον. ἅτερος δὲ τῶν φερόντων τὸ βάρος, ὁ κινῶν, ὅσῳ πλέον ἀπέχῃ τοῦ βάρους, τοσούτῳ ῥᾷον κινεῖ, καὶ θλίβει μᾶλλον τὸν ἕτερον εἰς τὸ κάτω, ὥσπερ ἀντερείδοντος τοῦ βάρους τοῦ ἐπικειμένου, καὶ γινομένου ὑπομοχλίου. ἐν μέσῳ δὲ ὑποκειμένου τοῦ βάρους, οὐδὲν μᾶλλον ἅτερος θατέρῳ γίνεται βάρος, οὐδὲ κινεῖ, ἀλλ' ὁμοίως ἑκάτερος ἑκατέρῳ γίνεται βάρος.

λα. Διὰ τί οἱ ἀνιστάμενοι πάντες, πρὸς ὀξεῖαν γωνίαν τῷ μηρῷ ποιήσαντες τὴν κνήμην ἀνίστανται, καὶ τῷ θώρακι πρὸς τὸν μηρόν· εἰ δὲ μή, οὐκ ἂν δύναιντο ἀναστῆναι; πότερον ὅτι τὸ ἴσον ἠρεμίας πανταχοῦ αἴτιον· ἡ δὲ ὀρθὴ γωνία, τοῦ ἴσου, καὶ ποιεῖ στάσιν· διὸ καὶ φέρεται πρὸς ὁμοίας γωνίας τῇ περιφερείᾳ τῆς γῆς. οὐ γὰρ ὅτι καὶ πρὸς ὀρθήν ἐσται τῷ ἐπιπέδῳ. ἢ ὅτι ἀνιστάμενος γίνεται ὀρθός· ἀνάγκη δὲ τὸν ἑστῶτα, κάθετον εἶναι πρὸς τὴν γῆν. εἰ οὖν μέλλει ἔσεσθαι πρὸς ὀρθόν, τοῦτο δέ ἐστι τὸ τὴν κεφαλὴν ἔχειν κατὰ τοὺς πόδας, καὶ γίνεσθαι δὴ ὅτε ἀνίσταται. ὅταν μὲν οὖν καθήμενος ᾖ, παράλληλον ἔχει τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας, καὶ οὐκ ἐπὶ μιᾶς εὐθείας. ἡ κεφαλὴ α ἔστω, θώραξ α β, μηρὸς β γ, κνήμη γ δ. πρὸς ὀρθὴν δὲ γίνεται, ὅ τε θώραξ ἐφ' ὧν α β τῷ μηρῷ, καὶ ὁ μηρὸς τῇ κνήμῃ οὕτως καθημένῳ. ὥστε οὕτως ἔχοντα ἀδύνατον ἀναστῆναι. ἀνάγκη δὲ ἐγκλῖναι τὴν κνήμην, καὶ ποιεῖν τοὺς πόδας ὑπὸ τὴν κεφαλήν. τοῦτο δὲ ἔσται,

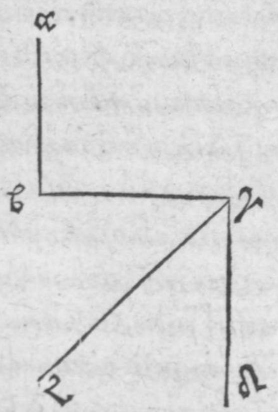

ἐὰν ἡ γ δ, ἐφ' ἧς τὰ γ ζ γένηται, καὶ ἅμα ἀνίστηται, ἀναστῆναι συμ-
18 βήσεται, καὶ ἔχει ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἴσης τὴν κεφαλήν τε καὶ τοὺς πόδας. ἡ δὲ γ ζ, ὀξεῖαν ποιεῖ γωνίαν πρὸς τῇ β γ.

λβ. Διὰ τί ῥᾷον κινεῖται τὸ κινούμενον ἢ τὸ μένον, οἷον τὰς ἁμάξας θᾶττον κινουμένας ὑπάγουσιν, ἢ ἀρχομένας; ἢ ὅτι χαλεπώτατον μὲν τὸ εἰς τοὐναντίον κινούμενον κινῆσαι βάρος; ἀφαιρεῖται γάρ τι τῆς τοῦ κινοῦντος δυνάμεως, κἂν πολὺ θᾶττον ᾖ. ἀνάγκη γὰρ βραδυτέραν γίνεσθαι τὴν ὦσιν τοῦ ἀντωθουμένου. δεύτερον δέ, ἐὰν ἠρεμῇ. ἀντιτείνει γὰρ καὶ τὸ ἠρεμοῦν. τὸ δὲ κινούμενον ἐπὶ τὸ αὐτό, τῷ ὠθοῦντι ὅμοιον ποιεῖ, ὥσπερ ἂν εἰ αὐξήσειέ τις τὴν τοῦ κινοῦντος δύναμιν καὶ ταχυτῆτα. ὃ γὰρ ὑπ' ἐκείνου ἂν ἔπασχε, τοῦτο αὐτὸ ποιεῖ εἰς τὸ πρὸ ὁδοῦ κινούμενον.

λγ. Διὰ τί παύεται φερόμενα τὰ ῥιφέντα; πότερον ὅταν λήγῃ ἡ ἰσχὺς ἡ ἀφεῖσα, ἢ διὰ τὸ ἀντισπᾶσθαι, ἢ διὰ τὴν ῥοπήν, ἐὰν κρείττων ᾖ τῆς ἰσχύος τῆς ῥιψάσης; ἢ ἄτοπον τὸ ταῦτ' ἀπορεῖν, ἀφέντα τὴν ἀρχήν.

λδ. Διὰ τί φέρεταί τι οὐ τὴν αὑτοῦ φορὰν, μὴ ἀκολουθοῦντος καὶ ὠθοῦντος τοῦ ἀφέντος; ἢ δῆλον ὅτι ἐποίησε τοιοῦτον τὸ πρῶτον, ὡς θάτερον ὠθεῖν, καὶ τοῦτο ἕτερον. παύεται δὲ, ὅταν μηκέτι δύνηται ποιεῖν τὸ προωθοῦν τὸ φερόμενον, ὥστε ὠθεῖν· καὶ ὅταν τὸ τοῦ φερομένου βάρος ῥέπῃ μᾶλλον τῆς εἰς τὸ πρόσθεν δυνάμεως τοῦ ὠθοῦντος.

λε. Διὰ τί οὔτε τὰ ἐλάττονα, οὔτε τὰ μεγάλα πόρρω φέρεται ῥιπτούμενα, ἀλλὰ δεῖ συμμετρίαν τινὰ ἔχειν πρὸς τὸν ῥιπτοῦντα; πότερον ὅτι ἀνάγκη τὸ ῥιπτούμενον καὶ ὠθούμενον ἀντερείδειν ὅθεν ὠθεῖται. τὸ δὲ μηθὲν ὑπεῖκον διὰ μέγεθος, ἢ μηδὲν ἀντερεῖσαν δι' ἀσθένειαν, οὐ ποιεῖ ῥῖψιν, οὐδὲ ὦσιν. τὸ μὲν οὖν πολὺ ὑπερβάλλον τῆς ἰσχύος τῆς ὠθούσης, οὐθὲν ὑπείκει· τὸ δὲ πολὺ ἀσθενέστερον, οὐδὲν ἀντερείδει. ἢ ὅτι τοσοῦτον φέρεται τὸ φερόμενον, ὅσον ἂν ἀέρα κινήσῃ εἰς βάθος; τὸ δὲ μηθὲν κινούμενον, οὐδ' ἂν κινήσειεν οὐδὲν συμβαίνον, εἰ δὴ ἀμφότερα

τούτοις ἔχειν. τό τε γὰρ σφόδρα μέγα, καὶ τὸ σφόδρα μικρὸν, ὥσπερ οὐθὲν κινούμενά ἐστι. τὸ μὲν γὰρ αὐτὸ καθ' ἓν κινεῖ, τὸ δ' οὐθὲν κινεῖται.

λς. Διὰ τί τὰ φερόμενα ἐν τῷ δινουμένῳ ὕδατι, εἰς τὸ μέσον τελευτῶντα φέρεται ἅπαντα; πότερον ὅτι μέγεθος ἔχει τὸ φερόμενον, ὥστε ἐν δυσὶ κύκλοις εἶναι, τῷ μὲν ἐλάττονι, τῷ δὲ μείζονι, ἑκάτερον αὐτοῦ τῶν ἄκρων. ὥστε περισπᾷ ὁ μείζων, διὰ τὸ φέρεσθαι θᾶττον, καὶ πλάγιον ἀπωθεῖ αὐτὸν [εἰς τὸν] ἐλάττω. ἐπεὶ δὲ πλάτος ἔχει τὸ φερόμενον, καὶ οὗτος πάλιν τὸ αὐτὸ ποιεῖ, καὶ ἀπωθεῖ εἰς τὸν ἐντὸς, ἕως ἂν εἰς τὸ μέσον ἔλθῃ. καὶ τότε μένει διὰ τὸ ὁμοίως ἔχειν πρὸς ἅπαντας τοὺς κύκλους τὸ φερόμενον, διὰ τὸ μέσον. καὶ γὰρ τὸ μέσον, ἴσον ἀπέχει ἐν ἑκάστῳ τῶν κύκλων. ἢ ὅτι ὅσων μὲν μὴ κρατεῖ ἡ φορὰ τοῦ δινουμένου ὕδατος, διὰ τὸ μέγεθος, ἀλλ' ὑπερέχει τῇ βαρύτητι, τῆς τοῦ κύκλου ταχυτῆτος, ἀνάγκη ὑπολείπεσθαι καὶ βραδύτερον φέρεσθαι. βραδύτερον δὲ ὁ ἐλάττων κύκλος φέρεται. τὸ αὐτὸ γὰρ ἐν ἴσῳ χρόνῳ ὁ μέγας τῷ μικρῷ στρέφεται κύκλῳ, ὅταν ὦσι περὶ τὸ αὐτὸ μέσον. ὥστε εἰς τὸν ἐλάττονα κύκλον ἀναγκαῖον ὑπολείπεσθαι, ἕως ἂν ἐπὶ τὸ μέσον ἔλθῃ. ὅσῳ δὲ πρότερον κρατεῖ ἡ φορὰ λήγουσα, ταὐτὸ ποιήσει. δεῖ γὰρ τὸν μὲν αὐτοῦ, τὸν δὲ ἕτερον 19
κρατεῖν τῇ ταχυτῆτι τοῦ βάρους, ὥστε εἰς τὸν ἐντὸς ἀεὶ κύκλον ὑπολείπεσθαι τὸ πλεῖον. ἀνάγκη γὰρ αὐτὸ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς κινεῖσθαι τὸ μὴ κρατούμενον. ἐν αὐτῷ δὴ τούτῳ, ἐν ᾧ ἐστιν, ἀδύνατον φέρεσθαι τὸ μὴ κρατούμενον. ἔτι δὲ ἧττον ἐν τῷ ἐκτός. θάττων γὰρ ἡ φορὰ τοῦ ἐκτὸς κύκλου. λείπεται δὲ εἰς τὸν ἐντὸς τὸ μὴ κρατούμενον μεθίστασθαι. ἀεὶ δὲ ἕκαστον ἐπιδίδωσιν εἰς τὸ μὴ κρατεῖσθαι. ἐπεὶ [δὲ] πέρας τοῦ μὴ κινεῖσθαι ποιεῖ τὸ εἰς μέσον ἐλθεῖν, μένει δὲ τὸ κέντρον μόνον, ἅπαντα ἀνάγκη εἰς τοῦτο δὴ ἀθροίζεσθαι.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΚΟΥΣΤΩΝ, Ἀριστοτέλους.

Τὰς δὲ φωνὰς ἁπάσας συμβαίνει γίνεσθαι καὶ τοὺς ψόφους, ἢ τῶν σωμάτων, ἢ τοῦ ἀέρος πρὸς τὰ σώματα προσπίπτοντος, οὐ τῷ τὸν ἀέρα σχηματίζεσθαι, καθάπερ οἴονταί τινες, ἀλλὰ τῷ κινεῖσθαι παραπλησίως αὐτὸν συστελλόμενον καὶ ἐκτεινόμενον καὶ καταλαμβανόμενον· ἔτι δὲ συγκρούοντα, διὰ τὰς τοῦ πνεύματος καὶ τῶν χορδῶν γινομένας πληγάς. ὅταν γὰρ τὸν ἐφεξῆς ἀέρα πλήξῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἐμπίπτον 68 αὐτῷ, ὁ ἀὴρ ἤδη φέρεται βίᾳ, τὸν ἐχόμενον αὑτοῦ προωθῶν ὁμοίως· ὥστε πάντῃ τὴν φωνὴν διατείνειν τὴν αὐτήν, ἐφ' ὅσον συμβαίνει γίνεσθαι καὶ τοῦ ἀέρος τὴν κίνησιν. διαχεῖται γὰρ ἐπὶ πλείονα ἡ βία τῆς κινήσεως αὐτοῦ γινομένης· ὥσπερ καὶ τὰ πνεύματα ἀπὸ τῶν ποταμῶν καὶ ἀπὸ τῆς χώρας ἀποπνέοντα. τῶν δὲ φωνῶν, τυφλαὶ μέν εἰσι καὶ νεφώδεις, ὅσαι τυγχάνουσιν αὐτοῦ καταπεπνιγμέναι· λαμπραὶ δὲ ὅσαι, πόρρω διατείνουσι, καὶ πάντα πληροῦσι τὸν συνεχῆ τόπον. ἀναπνέομεν δὲ τὸν μὲν ἀέρα πάντες τὸν αὐτόν, τὸ δὲ πνεῦμα καὶ τὰς φωνὰς ἐκπέμπομεν ἀλλοίας, διὰ τὰς τῶν ὑποκειμένων ἀγγείων διαφοράς, δι' ὧν ἑκάστου τὸ πνεῦμα περαιοῦται πρὸς τὸν ἔξω τόπον. ταῦτα δέ ἐστιν ἥ τε ἀρτηρία καὶ ὁ πνεύμων καὶ τὸ στόμα. πλείστην μὲν οὖν διαφορὰν ἀπεργάζονται τῆς φωνῆς αἵ τε τοῦ ἀέρος πληγαί, καὶ οἱ τοῦ στόματος σχηματισμοί. φανερὸν δέ ἐστι. καὶ γὰρ τῶν φθόγγων αἱ διαφοραὶ πᾶσαι γίνονται διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν· καὶ τοὺς αὐτοὺς ὁρῶμεν μιμουμένους καὶ ἵππων φωνὰς καὶ βατράχων καὶ ἀηδόνων καὶ γεράνων, καὶ τῶν ἄλλων ζῴων σχεδὸν ἁπάντων, τῷ αὐτῷ χρωμένους πνεύματι καὶ ἀρτηρίᾳ, παρὰ δὲ τὸν ἀέρα διαφόρως ἐκπέμπειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ στόματος. πολλὰ δὲ καὶ τῶν ὀρνέων, ὅταν ἀκούσωσι, μιμοῦνται τὰς τῶν ἄλλων φωνάς, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. ὁ δὲ πνεύμων, ὅταν ᾖ μικρὸς καὶ πυκνὸς καὶ σκληρός, οὔτε δέχεσθαι δύναται τὸν ἀέρα πολὺν εἰς αὑτόν, οὔτε ἐκπέμπειν πάλιν ἔξω, οὐδὲ τὴν πληγὴν ἰσχυρὰν οὐδὲ εὔρωστον ποιεῖσθαι τὴν τοῦ πνεύματος. διὰ γὰρ τὸ εἶναι σκληρὸς καὶ πυκνὸς καὶ συνδεδεμένος, οὐ δύναται λαμβάνειν τὴν διαστολὴν ἐπὶ πολὺν τόπον· οὐδὲ πάλιν ἐκ πολλοῦ διαστήματος συνάγων ἑαυτόν, ἐκθλίβειν βίᾳ τὸ πνεῦμα· καθάπερ οὐδ' ἡμεῖς ταῖς φύσαις, ὅταν ὦσι σκληραί, καὶ μήτε διαστέλλεσθαι μήτε πιέζεσθαι δύνωνται ῥᾳδίως. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ποιοῦν τὴν τοῦ πνεύματος πληγὴν εὔρωστον, ὅταν ὁ πνεύμων 69 ἐκ πολλοῦ διαστήματος συνάγων αὑτόν, ἐκθλίβῃ τὸν ἀέρα βιαίως. δῆλον δὲ τοῦτ' ἐστίν. οὐδὲ γὰρ τῶν ἄλλων μορίων οὐθὲν ἐκ μικρᾶς ἀποστάσεως δύναται ποιεῖσθαι τὴν πληγὴν ἰσχυράν. οὔτε γὰρ τῷ σκέλει δυνατόν ἐστιν οὔτε τῇ χειρὶ πατάξαι σφοδρῶς, οὔτε ἀπορρῖψαι πόρρω τὸ πληγέν, ἐὰν μή τις αὐτοῦ ἑκατέρῳ ἐκ πολλοῦ λάβῃ τῆς πληγῆς τὴν ἀπόστασιν. εἰ δὲ μή, σκληρὰ μὲν ἡ πληγὴ γίνεται διὰ τὴν συντονίαν, ἐκβιάζεσθαι δὲ οὐ δύναται πόρρω τὸ πληγέν· ἐπεὶ οὐδ' οἱ καταπέλται μακρὰν δύνανται βάλλειν, οὐδ' ἡ σφενδόνη, οὔτε τόξον, ἂν ᾖ σκληρὸν καὶ μὴ δύνηται κάμπτεσθαι, μηδὲ τὴν ἀναγωγὴν ἡ νευρὰ λαμβάνειν ἐπὶ πολὺν τόπον. ἐὰν δὲ μέγας ὁ πνεύμων ᾖ καὶ μαλακὸς καὶ εὔτονος, πολὺν τὸν ἀέρα δύναται δέχεσθαι, καὶ τοῦτον ἐκπέμπειν πάλιν, ταμιευόμενος ὡς ἂν βούληται, διὰ τὴν μαλακότητα, καὶ διὰ τὸ ῥᾳδίως αὑτὸν συστέλλειν. ἡ δ' ἀρτηρία μακρὰ μὲν ὅταν ᾖ καὶ στενή, χαλεπῶς ἐκπέμπουσιν ἔξω τὴν φωνὴν καὶ μετὰ βίας πολλῆς, διὰ τὸ μῆκος τῆς τοῦ πνεύματος φορᾶς. φανερὸν δέ ἐστι. πάντα γὰρ τὰ τοὺς τρα-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

χήλεις ἔχοντα μακρούς, φθέγγεται βραχέως· διὸ οἱ κύκνοι καὶ γέρανοι καὶ ἀλεκτρυόνες. μᾶλλον δὲ τοῦτο καταφανές ἐστιν ἐπὶ τῶν αὐλῶν. πάντες γὰρ χαλεπῶς πληροῦσι τοὺς βόμβυκας, καὶ μετὰ συντονίας πολλῆς, διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως. ἔτι δὲ τὸ πνεῦμα διὰ τὴν στενοχωρίαν, ὅταν ἐκτὸς θλιβόμενον εἰς τὸν ἔξω τόπον ἐκπέσῃ, παραχρῆμα διαχεῖται καὶ σκεδάννυται, καθάπερ καὶ τὰ ῥεύματα φερόμενα διὰ τῶν εὐρίπων. ὥστε μὴ δύνασθαι τὴν φωνὴν συμβαίνειν, μηδὲ διατείνειν ἐπὶ πολὺν τόπον. ἅμα δὲ καὶ δυσταμίευτον ἀνάγκη πάντων τῶν τοιούτων εἶναι τὸ πνεῦμα καὶ μὴ ῥᾳδίως ὑπηρετεῖν. ὅσων δέ ἐστι μέγα τὸ διάστημα τῆς ἀρτηρίας, τῶν τοιούτων ἔξω μὲν περαιοῦσθαι συμβαίνει τὸ πνεῦμα ῥᾳδίως, ἐντὸς δὲ φερόμενον, διαχεῖσθαι διὰ τὴν εὐρυχωρίαν, καὶ τὴν
70 φωνὴν γίνεσθαι κενὴν καὶ μὴ συνεστῶσαν· ἔτι δὲ μὴ δύνασθαι διαιρεῖσθαι τῷ πνεύματι τοὺς τοιούτους, διὰ τὸ μὴ συνερείδεσθαι τὴν ἀρτηρίαν αὐτῶν. ὅσων δέ ἐστιν ἀνωμάλως καὶ μὴ πάντοθεν ἔχει τὴν διάστασιν ὁμοίαν, τούτοις ἀναγκαῖον ἁπασῶν μετέχειν τῶν δυσχερῶν. καὶ γὰρ ἀνωμάλως αὖθις ἀνάγκη τὸ πνεῦμα ὑπηρετεῖν καὶ θλίβεσθαι, καὶ καθ' ἕτερον τόπον διαχεῖσθαι πάλιν. βραχείας δὲ τῆς ἀρτηρίας οὔσης, ταχὺ μὲν ἀνάγκη τὸ πνεῦμα ἐκπέμπειν, καὶ τὴν πληγὴν ἰσχυροτέραν γίνεσθαι τὴν τοῦ ἀέρος, πάντας δὲ τοὺς τοιούτους ὀξύτερον φωνεῖν, διὰ τὸ τάχος τῆς τοῦ πνεύματος φορᾶς. οὐ μόνον δὲ συμβαίνει τὰς τῶν ἀγγείων διαφοράς, ἀλλὰ καὶ τὰ πάθη πάντα τὰς φωνὰς ἀνομοιοῦν. ὅταν μὲν γὰρ ὦσιν ὑγρασίας πλήρη πολλῆς ὅ τε πνεύμων καὶ ἡ ἀρτηρία, διασπᾶται τὸ πνεῦμα, καὶ οὐ δύναται περαιοῦσθαι εἰς τὸν ἔξω τόπον συνεχῶς, διὰ τὸ προσκόπτειν, καὶ γίνεσθαι παχὺ καὶ ὑγρὸν καὶ δυσκίνητον· καθάπερ καὶ περὶ τοὺς κατάρρους καὶ τὰς μέθας. ἐὰν δὲ ξηρὸν ᾖ τὸ πνεῦμα παντελῶς, σκληροτέρα ἡ φωνὴ

φωνὴ γίνεται καὶ διεσπασμένη. συνέχει γὰρ ἡ νοτὶς, ὅταν ᾖ λεπτὴ, τὸν ἀέρα, καὶ ποιεῖ τινα τῆς φωνῆς ἁπλότητα. τῶν μὲν οὖν ἀγγείων αἱ διαφοραὶ καὶ τῶν παθῶν τῶν περὶ αὐτὰ γιγνομένων, τοιαύτας ἑκάστας τὰς φωνὰς ἀποτελοῦσιν· αἱ δὲ φωναὶ δοκοῦσι μὲν εἶναι καθ' οὓς ἂν ἕκασται γίγνωνται τόπους· ἀκούομεν δὲ πασῶν αὐτῶν, ὅταν ἡμῖν προσπέσωσι πρὸς τὴν ἀκοήν. ὁ γὰρ ὠθεὶς ὑπὸ τῆς πληγῆς ἀὴρ, μέχρι μέν τινος φέρεται συνεχὴς, ἔπειτα κατὰ μικρὸν ἀεὶ διακινεῖται μᾶλλον· καὶ τούτῳ γινώσκομεν πάντας τοὺς ψόφους καὶ τοὺς πόρρω γιγνομένους καὶ τοὺς ἐγγύς. δῆλον δέ ἐστιν. ὅταν γάρ τις λαβὼν κέραμον ἢ αὐλὸν ἢ σάλπιγγα, προσθείς τε ἑτέρῳ πρὸς τὴν ἀκοὴν, διὰ τούτων λαλῇ, πᾶσαι δοκοῦσιν αἱ φωναὶ παντελῶς εἶναι πλησίον τῆς ἀκοῆς, διὰ τὸ μὴ σκεδάννυσθαι τὸν ἀέρα φερόμενον, ἀλλὰ διατηρεῖσθαι τὴν φωνὴν ὁμοίαν ὑπὸ 71
τοῦ περιέχοντος ὀργάνου. καθάπερ οὖν καὶ ἐπὶ τῆς γραφῆς, ὅταν τις τοῖς χρώμασι τὸ μὲν ὅμοιον ποιήσῃ τῷ πόρρω, τὸ δὲ, τῷ πλησίον, τὸ μὲν, ἡμῖν ἀνακεχωρηκέναι δοκεῖ τῆς γραφῆς, τὸ δὲ, προέχειν, ἀμφοτέρων αὐτῶν ὄντων ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ψόφων τῆς φωνῆς, ὅταν ἡ μὲν ἤδη διαλελυμένη προσπίπτῃ πρὸς τὴν ἀκοὴν, ἡ δέ τις συνεχὴς, ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀφικνουμένων πρὸς τὸν αὐτὸν τόπον, ἡ μὲν ἀφεστηκέναι πόρρω δοκεῖ τῆς ἀκοῆς, ἡ δὲ, εἶναι συνεγγὺς, διὰ τὸ τὴν μέν τοι πόρρωθεν ὁμοίαν εἶναι, τὴν δὲ πλησίον. σαφεῖς δὲ μάλιστα αἱ φωναὶ γίγνονται παρὰ τὴν ἀκρίβειαν τὴν τῶν φθόγγων. ἀδύνατον γὰρ, μὴ τελέως τούτων διηρθρωμένων, τὰς φωνὰς εἶναι σαφεῖς· καθάπερ καὶ τὰς τῶν δακτυλίων σφραγῖδας, ὅταν μὴ διατυπωθῶσιν ἀκριβῶς. διόπερ οὔτε τὰ παιδία δύναται διαλέγεσθαι σαφῶς, οὔτε οἱ μεθύοντες, οὔτε οἱ γέροντες, οὔθ' ὅσοι φύσει ψελλοὶ τυγχάνουσιν ὄντες, οὔθ' ὅλως ὅσων εἰσὶν αἱ γλῶτται καὶ

НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА ОНУ им. И. И. МЕЧНИКОВА

τὰ στόματα διεσκίνητα. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ χαλκεῖα καὶ τὰ κέρατα συνηχοῦντα, ποιεῖ τοὺς ἀπὸ τῶν ὀργάνων φθόγγους σαφεστέρους, οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς διαλέκτου πολλὴν ἀσάφειαν ἀπεργάζεται τὰ ἐκπίπτοντα τῶν πνευμάτων ἐκ τοῦ στόματος, ὅταν μὴ διατυπωθῶσιν ὁμοίως. οὐ μόνον δὲ ἑαυτῶν τινα παρεμφαίνουσιν ἀσάφειαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς διηρθρωμένους τῶν φθόγγων ἐμποδίζουσιν, ἀνομοίας αὐτῶν γιγνομένης τῆς περὶ τὴν ἀκοὴν κινήσεως. διὸ καὶ μᾶλλον ἑνὸς ἀκούοντες συνίεμεν, ἢ πολλῶν ἅμα ταὐτὰ λεγόντων· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν χορδῶν· καὶ πολὺ ἧττον, ὅταν προσαυλῇ τις ἅμα καὶ κιθαρίζῃ, διὰ τὸ συγχεῖσθαι τὰς φωνὰς ὑπὸ τῶν ἑτέρων. οὐχ ἥκιστα δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν συμφωνιῶν φανερόν ἐστιν. ἀμφοτέρους γὰρ ἀποκρύπτεσθαι συμβαίνει τοὺς ἤχους ὑπ᾽ ἀλλήλων. ἀσαφεῖς μὲν

72 οὖν φωναὶ γίγνονται διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. λαμπραὶ δὲ γίνονται, καθάπερ ἐπὶ τῶν χρωμάτων. καὶ γὰρ ἐκεῖ τὰ μάλιστα δυνάμενα τὰς ὄψεις κινεῖν, ταῦτα εἶναι συμβαίνει τῶν χρωμάτων λαμπρότατα. τὸν αὐτὸν τρόπον, τῶν φωνῶν ταύτας ὑποληπτέον εἶναι λαμπροτάτας, ὅσαι μάλιστα δύνανται προσπίπτουσαι κινεῖν τὴν ἀκοήν. τοιαῦται δέ εἰσιν αἱ σαφεῖς καὶ πυκναὶ καὶ καθαραί, καὶ πόρρω δυνάμεναι διατείνειν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις αἰσθητοῖς ἅπασι τὰ ἰσχυρότερα καὶ πυκνότερα καὶ καθαρώτερα, σαφεστέρας ποιεῖ τὰς αἰσθήσεις. δῆλον δέ. τὸ γὰρ τελευταῖον αἱ φωναὶ πᾶσαι γίγνονται κωφαί, τοῦ ἀέρος ἤδη διαχεομένου. δῆλον δὲ ἐστι κἀπὶ τῶν αὐλῶν. τὰ γὰρ ἔχοντα τῶν δευτέρων τὰς γλώττας πλαγίας, μαλακωτέραν μὲν ἀποδίδωσι τὴν φωνήν, οὐχ ὁμοίως δὲ λαμπράν. τὸ γὰρ πνεῦμα φερόμενον, εὐθέως εἰς εὐρυχωρίαν ἐμπίπτει, καὶ οὐκέτι φέρεται σύντονον, οὐδὲ συνεστηκός, ἀλλὰ διεσκεδασμένον. ἐν δὲ ταῖς σκληροτέραις γλώτταις ἡ φωνὴ γίγνεται σκληροτέρα καὶ λαμπροτέρα, ἂν πιέσῃ τις αὐτὰς μᾶλλον τοῖς χείλεσι, διὰ τὸ φέρε-

φέρε-

φέρεσθαι τὸ πνεῦμα βιαιότερον. αἱ μὲν οὖν λαμπραὶ τῶν φωνῶν γίγνονται διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας· παρὸ καὶ δοκοῦσιν οὐ χείρους εἶναι τῶν λευκῶν αἱ καλούμεναι φαιαί. πρὸς γὰρ τὰ πάθη καὶ τὰς πρεσβυτέρας ἡλικίας μᾶλλον ἁρμόττουσιν αἱ βραχύτεραι, καὶ μικρὸν ὑποσυγκεχυμέναι, καὶ μὴ λίαν ἔχουσαι τὸ λαμπρὸν ἐκφανές. ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν συντονίαν οὐχ ὁμοίως εἰσὶν εὐπαθεῖς. τὸ γὰρ βίᾳ φερόμενον, δυσταμίευτον. οὔτε γὰρ ἐπιτεῖναι ῥᾴδιον ὡς βούλεταί τις, οὔτε ἀνεῖναι. ἐπὶ δὲ τῶν αὐλῶν γίγνονται αἱ φωναὶ λαμπραί, καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων, ὅταν τὸ ἐκπῖπτον πνεῦμα, πυκνὸν ᾖ καὶ σύντονον. ἀνάγκη γὰρ καὶ τοῦ ἔξωθεν ἀέρος τοιαύτας γίγνεσθαι τὰς πληγάς, καὶ μάλιστα τὰς φωνὰς οὕτω διαπέμπεσθαι συνεστώσας πρὸς τὴν ἀκοήν, ὥσπερ καὶ τὰς ὀσμὰς καὶ τὸ φῶς καὶ τὰς θερμότητας. καὶ γὰρ πάντα ταῦτα ἀραιότερα φαινόμενα πρὸς τὴν 73
αἴσθησιν, ἀσημότερα γίγνεται· καθάπερ καὶ οἱ χυλοὶ κεραθέντες τῷ ὕδατι καὶ ἑτέροις χυλοῖς. τὸ γὰρ ἑαυτοῦ παρέχον αἴσθησιν, ἀσαφεῖς ἑκάστῳ ποιεῖ τὰς δυνάμεις. ἀπὸ δὲ τῶν ἄλλων ὀργάνων οἱ τῶν κεράτων ἦχοι πυκνοὶ καὶ συνεχεῖς πρὸς τὸν ἀέρα προσπίπτοντες, ποιοῦσι τὰς φωνὰς ἀμαυράς· διὸ δὴ τὸ κέρας τὴν φύσιν ἔχειν τῆς αὐξήσεως ὁμαλὴν καὶ λείαν καὶ μὴ ταχέως ἐκδεδραμηκυῖαν. ἀνάγκη γὰρ μαλακώτερα καὶ χαυνότερα γίγνεσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν κεράτων· ὥστε τοὺς ἤχους διασπᾶσθαι καὶ μὴ συνεχεῖς ἐκπίπτειν δι᾽ αὐτῶν, μηδὲ γεγωνεῖν ὁμοίως διὰ τὴν μαλακότητα καὶ τὴν ἀραιότητα τῶν πόρων, μηδὲ πάλιν εἶναι δυσαυξῆ τὴν φύσιν, μηδὲ τὴν σύμφυσιν ἔχειν πυκνὴν καὶ σκληρὰν καὶ διάφορον. καθ᾽ ὅ τι γὰρ ἂν προσκόψῃ φερόμενος ὁ ἦχος, αὐτοῦ λαμβάνει τὴν κατάπαυσιν, καὶ οὐκέτι περαιοῦται πρὸς τὸν ἔξω τόπον· ὥστε κωφοὺς καὶ ἀνωμάλους ἐκπίπτειν τοὺς ἤχους ἐκ τῶν τοιούτων κεράτων. ὅτι δὲ ἡ φορὰ γίγνεται κατὰ τὴν εὐθυπορείαν, φανερόν ἐστιν ἐπὶ τῶν ἴσων, καὶ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

ὅλως ἐπὶ τῶν ξύλων τῶν μεγάλων, ὅταν αὐτὰ βασανίζωσιν· ὅταν γὰρ κρούσωσιν ἐκ τοῦ ἑτέρου ἄκρου, κατὰ τὸ ἕτερον ὁ ἦχος φέρεται συνεχής, ἐὰν μή τι ἔχῃ σύντριμμα τὸ ξύλον· εἰ δὲ μή, μέχρι τούτου προελθών, αὐτοῦ καταπαύεται διασπασθείς. παρεγκάμπτει δὲ καὶ τοὺς ὄζους, καὶ οὐ δυνατὸς δι' αὐτῶν εὐθυπορεῖν. καταδῆλον δὲ τοῦτό ἐστι καὶ ἐπὶ τῶν χαλκείων, ὅταν ῥινῶσι τὰς ἀπηρτημένας σολίδας τῶν ἀνδριάντων, ἢ τὰ πτερύγια, περὶ συμμύξιν· διὸ ῥοῖζον καὶ πολὺν ἦχον ἀφιᾶσι καὶ ψόφον. ἂν δέ τις αὐτὰ ταινίᾳ διαδήσῃ, παύεσθαι συμβαίνει τὸν ἦχον. ἕως γὰρ τούτου προεληλυθὼν ὁ τρόμος, ὅταν προσκόψῃ πρὸς μαλακόν, αὐτοῦ ποιεῖται τὴν κατάπαυσιν.   πολὺ δὲ καὶ ἡ ὄπτησις ἡ τῶν κεράτων συμβάλλεται καὶ πρὸς εὐφωνίαν. μᾶλλον μὲν γὰρ κατοπτηθέντα, παραπλήσιον
74 τὸν ἦχον ἔχουσι τῷ κεράμῳ, διὰ τὴν σκληρότητα καὶ τὴν σύγκαυσιν. ἐὰν δέ τις αὐτὰ καταδεέστερον ὀπτήσῃ, ἁπαλώτερον μὲν ἀφίησι διὰ τὴν μαλακότητα τὸν ἦχον, οὐ δύναται δὲ γεγωνεῖν ὁμοίως. διὸ καὶ τὰς ἡλικίας ἐκλέγονται. τὰ μὲν γὰρ τῶν γερόντων, ἐστὶ ξηρὰ καὶ πεπωρωμένα καὶ χαῦνα· τὰ δὲ τῶν νέων, ἁπαλὰ παντελῶς, καὶ πολλὴν ἔχοντα ἐν αὐτοῖς ὑγρασίαν. δεῖ δὲ εἶναι, καθάπερ εἴρηται, τὸ κέρας ξηρὸν καὶ πυκνὸν ὁμαλῶς καὶ εὐθύπορον καὶ λεῖον. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα συμβαίνοι καὶ τοὺς ἤχους πυκνοὺς καὶ λείους καὶ ὁμαλοὺς φέρεσθαι δι' αὐτῶν, καὶ τοῦ ἔξωθεν ἀέρος τὰς πληγὰς γίνεσθαι τοιαύτας· ἐπεὶ καὶ τῶν χορδῶν εἰσιν αἱ λειόταται, βέλτισται, καὶ τοῖς πᾶσιν ὁμαλώταται· καὶ τὴν κατεργασίαν ἔχουσι πάντοθεν ὁμοίαν, καὶ τὰς συμβολὰς ἀδήλους τὰς τῶν νεύρων. οὕτω γὰρ συμβαίνει καὶ ταύτας ποιεῖσθαι τὰς τοῦ ἀέρος πληγὰς ὁμοιοτάτας.   δεῖ δὲ καὶ τῶν αὐλῶν εἶναι τὰς γλώττας πυκνὰς καὶ λείας καὶ ὁμαλάς, ὅπως ἂν καὶ τὸ πνεῦμα διαπορεύηται δι' αὐτῶν λεῖον καὶ ὁμαλὸν καὶ μὴ διεσπασμένον.

διὸ

διὸ καὶ τὰ βεβρεγμένα τῶν ζευγῶν καὶ τὰ πεπωκότα τὸ σίαλον, εὐφωνότερα γίνεται· τὰ δὲ ξηρά, κακόφωνα. ὁ γὰρ ἀὴρ διὰ ὑγροῦ καὶ λείου φέρεται μαλακὸς καὶ ὁμαλός. δῆλον δέ. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ πνεῦμα, ὅταν ἔχῃ νοτίδα, πολὺ ἧττον προσκόπτει πρὸς τὰ ζεύγη καὶ διασπᾶται· τὸ δὲ ξηρόν, μᾶλλον ἀντιλαμβάνεται, καὶ τὴν πληγὴν ποιεῖται σκληροτέραν, διὰ τὴν βίαν.   αἱ μὲν οὖν διαφοραὶ τῶν ἤχων γίνονται διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. σκληραὶ δέ εἰσι τῶν φωνῶν, ὅσαι βιαίως πρὸς τὴν ἀκοὴν προσπίπτουσι· διὸ καὶ μάλιστα παρέχουσι τὸν τόνον. τοιαῦται δέ εἰσιν αἱ δυσκινητότεραι καὶ μετὰ πλείστης φερόμεναι βίας. τὸ γὰρ ὑπεῖκον ταχέως, οὐ δύναται τὴν πληγὴν ὑπομένειν, ἀλλ' ἀποπηδᾷ πρότερον. δῆλον δέ. τὰ γὰρ ὑπέρογκα τῶν βελῶν, βιαιοτάτην φέρεται τὴν φοράν, καὶ τὰ ῥεύματα φερόμενα διὰ τῶν εὐρίπων. καὶ γὰρ ταῦτα γίνεται σφοδρότατα περὶ 75
αὐτὰς τὰς στενοχωρίας, οὐ δυνάμενα ταχέως ὑπείκειν, ἀλλὰ ὑπὸ πολλῆς ὠθούμενα βίας. ὁμοίως δὲ τοῦτο συμβαίνει καὶ περὶ τὰς φωνὰς καὶ τοὺς ψόφους. φανερὸν δέ ἐστι. πάντες γὰρ οἱ βίαιοι, γίνονται σκληροί· καθάπερ καὶ τῶν κιβωτίων καὶ τῶν στροφέων, ὅταν ἀνοίγωνται βιαίως, καὶ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ σιδήρου. καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκμόνων γίνεται σκληρὸς καὶ μαλακός, ὅταν ἐλαύνωσι κατεψυγμένον καὶ σκληρὸν ἤδη τὸν σίδηρον. ἔτι δὲ ἀπὸ τῆς ῥίνης, ὅταν ῥινῶσι καὶ χαράττωσι τὰ σιδήρια καὶ τοὺς πρίονας· ἐπεὶ καὶ τῶν βροντῶν αἱ βιαιόταται, γίνονται σκληρόταται, καὶ τῶν ὑδάτων τὰ καλούμενα ῥαγδαῖα τὴν βίαν. ἡ μὲν γὰρ ταχυτὴς τοῦ πνεύματος, ποιεῖ τὴν φωνὴν ὀξεῖαν· ἡ δὲ βία, σκληράν. διόπερ οὐ μόνον συμβαίνει τοὺς αὐτοὺς ὁτὲ μὲν ὀξυτέραν, ὁτὲ δὲ βαρυτέραν, ἀλλὰ καὶ σκληροτέραν καὶ μαλακωτέραν. καίτοι τινὲς ὑπολαμβάνουσι, διὰ τὴν σκληρότητα τῶν ἀρτηριῶν,

τὰς φωνὰς γίνεσθαι σκληράς, διαμαρτάνοντες· τοῦτο μὲν γὰρ βραχύ τι συμβάλλεται παντελῶς· ἀλλ' ἡ τοῦ πνεύματος γινομένη πληγὴ βιαίως ὑπὸ τοῦ πνεύμονος. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ σώματα, τῶν μὲν ἐστὶν ὑγρὰ καὶ μαλακὰ, τῶν δὲ, σκληρὰ καὶ σύντονα· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ πνεύμων. διόπερ τῶν μὲν, μαλακὸν ἐκπίπτει τὸ πνεῦμα, τῶν δὲ, σκληρὸν καὶ βίαιον· ἐπεί, διότι γε τὴν ἀρτηρίαν αὐτὴν μικράν τινα συμβαίνει παρέχεσθαι δύναμιν, ῥᾴδιον συνιδεῖν. οὐδεμία γάρ ἐστιν ἀρτηρία σκληρὰ τοῖς αὐλοῖς ὁμοίως· ἀλλ' οὐθὲν ἧττον δι' αὐτοῦ καὶ διὰ τούτων φερομένου τοῦ πνεύματος, οἱ μὲν μαλακῶς αὐλοῦσιν, οἱ δὲ, σκληρῶς. δῆλον δὲ τοῦτ' ἐστὶ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς αἰσθήσεως. καὶ γὰρ, ἂν ἐπιτείνῃ τις τὸ πνεῦμα βιαιότερον, εὐθέως ἡ φωνὴ γίνεται σκληροτέρα διὰ τὴν βίαν, κἂν ᾖ μαλα-
76 κωτέρα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῆς σάλπιγγος. διὸ καὶ πάντες, ὅταν κωμάζωσιν, ἀνιᾶσιν ἐν τῇ σάλπιγγι τὴν τοῦ πνεύματος συντονίαν, ὅπως ἂν ποιῶσι τὸν ἦχον ὡς μαλακώτατον. φανερὸν δὲ ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν ὀργάνων. καὶ γὰρ αἱ κατεσραμμέναι χορδαὶ, καθάπερ εἴρηται, τὰς φωνὰς ποιοῦσι σκληροτέρας, καὶ τὰ κατωπτημένα τῶν κεράτων. κἂν τις ἅπτηται τῶν χορδῶν ταῖς χερσὶ βιαίως καὶ μὴ μαλακῶς, ἀνάγκη καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν αὐτὰς οὕτω πάλιν ποιεῖσθαι βιαιοτέραν. αἱ δὲ ἧττον κατεσραμμέναι, καὶ τὰ ὠμότερα τῶν κεράτων, τὰς φωνὰς ποιεῖ μαλακωτέρας, καὶ τὰ μακρότερα τῶν ὀργάνων. αἱ γὰρ τοῦ ἀέρος πληγαὶ, καὶ βραδύτεραι καὶ μαλακώτεραι γίνονται, διὰ τὰ μήκη τῶν τόπων· αἱ δὴ ἐπὶ τῶν βαρυτέρων, σκληρότεραι γίνονται, διὰ τὴν κατάστασιν τῶν χορδῶν. δῆλον δὴ ἐστί· καὶ γὰρ αὐτοῦ τοῦ ὀργάνου σκληροτέρας συμβαίνει γίνεσθαι τὰς φωνὰς, ὅταν μὴ κατὰ μέσον τις ἅπτηται τῆς χορδῆς, διὰ τὸ μᾶλλον αὐτῶν τὰ πρὸς αὐτῷ τῷ ζυγῷ καὶ τῷ χορδοτόνῳ κατατετάσθαι. συμβαίνει δὲ καὶ τὰ ναρθήκινα τῶν ὀργάνων τὰς φωνὰς ἔχειν ἁπαλωτέρας. οἱ γὰρ

ἦχοι

ἦχοι προσπίπτοντες, οὐχ ὁμοίως ἀποπηδῶσι μετὰ βίας. τραχύνεσθαι δὲ συμβαίνει τὰς φωνὰς, ὅταν ἡ πληγὴ μία γίνηται τοῦ ἀέρος πάντος, ἀλλὰ πολλαχῇ κατὰ μικρὰ διεσπασμένη. καθ' αὑτὸ γὰρ ἕκαστον τῶν τοῦ ἀέρος μορίων προσπίπτον πρὸς τὴν ἀκοὴν, ὡς ἂν ἀπὸ πληγῆς ἑτέρας, οὐ διεσπασμένην ποιεῖ τὴν αἴσθησιν, ὥστε τὴν μὲν διαλείπειν τὴν φωνὴν, τὴν δὲ, προσπίπτειν βιαιότερον, καὶ γίνεσθαι τὴν ἁφὴν τῆς ἀκοῆς ἀνομοίαν· ὥσπερ καὶ ὅταν τι τῶν τραχέων ἡμῖν προσπίπτῃ πρὸς τὸν χρῶτα. μάλιστα δὲ τοῦτο συμφανὲς ἐστὶν ἐπὶ τῆς ῥίνης. διὰ γὰρ τὸ τὴν τοῦ ἀέρος πληγὴν ἅμα γίνεσθαι κατὰ μικρὰ καὶ πολλά, τραχεῖς οἱ ψόφοι προσπίπτουσιν ἀπ' αὐτῶν πρὸς τὴν ἀκοὴν· καὶ μᾶλλον, ὅταν πρὸς σκληρόν τι παρατρίβωνται· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἁφῆς· τὰ γὰρ σκληρὰ καὶ τραχέα, βιαιότερον ποιεῖται τὴν αἴσθησιν. δῆλον δὲ τοῦτό 77
ἐστι καὶ ἐπὶ τῶν ῥευμάτων. τοῦ γὰρ ἐλαίου γίνεται πολὺ πάντων τῶν ὑγρῶν ὁ ψόφος εὐδηλότερος, διὰ τὴν συνέχειαν τῶν μορίων. λεπταὶ δέ εἰσι τῶν φωνῶν, ὅταν ὀλίγον ᾖ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκπίπτον. διὸ καὶ τῶν παιδίων γίνονται λεπταὶ, καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν εὐνούχων· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν διαλελυμένων διὰ νόσον, ἢ πόνον, ἢ ἀτροφίαν. οὐ δύνανται γὰρ πολὺ τὸ πνεῦμα διὰ τὴν ἀσθένειαν ἐκπέμπειν. δῆλον δέ ἐστι καὶ ἐπὶ τῶν χορδῶν· ἀπὸ γὰρ τῶν λεπτῶν καὶ τὰ φώνια γίνεται λεπτὰ καὶ στενὰ καὶ τριχώδη, διὰ τὸ καὶ τοῦ ἀέρος τὴν πληγὴν γίνεσθαι κατὰ στενόν. οἵας γὰρ ἂν τὰς ἀρχὰς ἔχωσι τῆς κινήσεως αἱ τοῦ ἀέρος πληγαί, τοιαύτας καὶ τὰς φωνὰς συμβαίνει γίνεσθαι προσπιπτούσας πρὸς τὴν ἀκοὴν οἷον, ἀραιὰς ἢ πυκνὰς, ἢ μαλακὰς ἢ σκληρὰς, ἢ λεπτὰς ἢ παχείας. ἀεὶ γὰρ ὁ ἕτερος ἀὴρ τὸν ἕτερον κινῶν ὡσαύτως, ποιεῖ τὴν φωνὴν ἅπασαν ὁμοίαν· καθάπερ ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς ὀξύτητος καὶ τῆς βαρύτητος· καὶ γὰρ τὰ τάχη τὰ τῆς πληγῆς, τὰ ἕτερα τοῖς ἑτέροις συνακολουθοῦντα, διαφυλάττει

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

τὰς φωνὰς ταῖς ἀρχαῖς ὁμοίως. αἱ δὲ πληγαὶ γίνονται μὲν τοῦ ἀέρος ὑπὸ τῶν χορδῶν, πολλαὶ καὶ κεχωρισμέναι· διὰ δὲ μικρότητα τοῦ μεταξὺ χρόνου, τῆς ἀκοῆς μὴ δυναμένης συναισθάνεσθαι τὰς διαλείψεις, μία καὶ συνεχὴς ἡμῖν ἡ φωνὴ φαίνεται· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν χρωμάτων· καὶ γὰρ τούτων τὰ διεστηκότα, δοκεῖ πολλάκις ἡμῖν συνάπτειν ἀλλήλοις, ὅταν φέρωνται ταχέως. τὸ δὲ αὐτὸ συμβαίνει τοῦτο καὶ περὶ τὰς συμφωνίας. διὰ γὰρ τὸ περιλαμβάνεσθαι τοὺς ἑτέρους ἤχους ὑπὸ τῶν ἑτέρων, καὶ γίνεσθαι τὰς καταπαύσεις τῶν ἅμα, λανθάνουσιν ἡμᾶς αἱ μεταξὺ γινόμεναι φωναί. πλεονάκις μὲν γὰρ ἐν πάσαις ταῖς συμφωνίαις ὑπὸ τῶν ὀξυτέρων φθόγγων αἱ τοῦ ἀέρος γίνονται πληγαὶ διὰ τὸ τάχος τῆς κινήσεως· τὸν δὲ τελευταῖον τῶν ἤχων ἅμα συμβαίνει προσπίπτειν ἡμῖν πρὸς τὴν ἀκοήν, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς βραδυτέρας γινόμενον.
78 ὥστε τῆς ἀκοῆς οὐ δυναμένης αἰσθάνεσθαι, καθάπερ εἴρηται, τὰς μεταξὺ φωνάς, ἅμα δοκοῦμεν ἀμφοτέρων τῶν φθόγγων ἀκούειν συνεχῶς. παχεῖαι δ᾽ εἰσὶ τῶν φωνῶν τοὐναντίον, ὅταν ᾖ τὸ πνεῦμα πολὺ καὶ ἀθρόον ἐκπῖπτον· διὸ καὶ τῶν ἀνδρῶν εἰσι παχύτεραι καὶ τῶν τελείων αὐλῶν, καὶ μᾶλλον ὅταν πληρώσῃ τις αὐτοὺς τοῦ πνεύματος. φανερὸν δὲ ἐστί· καὶ γὰρ ἂν πιέσῃ τὰ ζεύγη, μᾶλλον ὀξυτέρα ἡ φωνὴ γίνεται καὶ λεπτοτέρα. κἂν καταπάσῃ τις τὰς σύριγγας, κἂν δ᾽ ἐπιλάβῃ, παμπλείων ὁ ὄγκος γίνεται τῆς φωνῆς διὰ τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος· καθάπερ καὶ ἀπὸ τῶν παχυτέρων χορδῶν. παχεῖαι δὲ γίνονται καὶ τῶν ϛαγιζόντων καὶ τῶν βραγχώντων, καὶ μετὰ τοὺς ἐμέτους, διὰ τὴν τῆς ἀρτηρίας . καὶ διὰ τὸ μὴ ὑπεξάγειν, ἀλλ᾽ αὐτοὺς προσκόπτουσαν αὔξεσθαι τὴν φωνὴν καὶ λαμβάνειν ὄγκον· καὶ μάλιστα διὰ τὴν ὑγρότητα τοῦ σώματος. λιγυραὶ δέ εἰσι τῶν φωνῶν, αἱ λεπταὶ καὶ πυκναί, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν τεττί-

γων

γων καὶ τῶν ἀκρίδων καὶ τῶν ἀηδόνων, καὶ ὅλως ὅσαις λεπταῖς οὔσαις μηδεὶς ἀλλότριος ἦχος παρακολουθεῖ. ὅλως γὰρ οὐκ ἔστιν οὔτ᾽ ἐν ὄγκῳ φωνῆς τὸ λιγυρόν, οὔτ᾽ ἐν τόνοις ἀνειμένοις καὶ βαρέσιν, οὔτ᾽ ἐν ταῖς τῶν φθόγγων ἁφαῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ὀξύτητι καὶ λεπτότητι καὶ ἀκριβείᾳ. διὸ καὶ τῶν ὀργάνων τὰ λεπτὰ καὶ σύντονα καὶ μὴ ἔχοντα κέρας, τὰς φωνὰς ἔχει λιγυρωτέρας. ὁ γὰρ ἀπὸ τῶν ὑδάτων ἦχος, καὶ ὅλως ὅταν ἀπό τινος γινόμενος παρακολουθῇ, συνέχει τὴν ἀκρίβειαν τὴν τῶν φθόγγων. σαθραὶ δέ εἰσι καὶ παρερρυηκυῖαι τῶν φωνῶν, ὅσαι μέχρι τινὸς φερόμεναι συνεχεῖς, διασπῶνται. φανερώτατον δὲ τοῦτό ἐστιν ἐπὶ τοῦ κεράμου. πᾶς γὰρ ὁ ἐκ πληγῆς ῥαγείς, ποιεῖ τὸν ἦχον σαθρόν, διασπωμένης τῆς κινήσεως κατὰ τὴν πληγήν, ὥστε μηκέτι γίνεσθαι τοὺς ἐκπίπτοντας ἤχους συνεχεῖς. ὁμοίως δὲ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν 79
ἐρρωγότων κεράτων καὶ ἐπὶ τῶν χορδῶν τῶν παρανενευρισμένων. ἐπὶ πάντων γὰρ τῶν τοιούτων μέχρι μέν τινος ὁ ἦχος φέρεται συνεχής, ἔπειτα διασπᾶται, καθ᾽ ὅ τι ἂν ᾖ μὴ συνεχὲς τὸ ὑποκείμενον, ὥστε μὴ μίαν γίνεσθαι πληγήν, ἀλλὰ διεσπασμένην, καὶ φαίνεσθαι τὸν ἦχον σαθρόν. σχεδὸν γὰρ παραπλήσιαι τυγχάνουσιν οὖσαι ταῖς τραχείαις. πλὴν ἐκεῖναι μὲν εἰσὶν ἀπ᾽ ἀλλήλων κατὰ μικρὰ μέρη διεσπασμέναι, τῶν δὲ σαθρῶν αἱ πλεῖσται τὰς μὲν ἀρχὰς ἔχουσι συνεχεῖς, ἔπειτ᾽ εἰς πλείω μέρη τὴν διαίρεσιν λαμβάνουσι. δασεῖαι δέ εἰσι τῶν φωνῶν ὅσαις ἔσωθεν τὸ πνεῦμα εὐθέως συνεκβάλλομεν μετὰ τῶν φθόγγων. ψιλαὶ δέ εἰσι τοὐναντίον, ὅσαι γίνονται χωρὶς τῆς τοῦ πνεύματος ἐκβολῆς. ἀπορρήγνυσθαι δὲ συμβαίνει τὰς φωνάς, ὅταν μηκέτι δύνωνται τὸν ἀέρα μετὰ πληγῆς ἐκπέμπειν, ἀλλ᾽ ὁ περὶ τὸν πνεύμονα τόπος αὐτῶν ὑπὸ τῆς διατάσεως ἐκλυθῇ. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ σκεύη καὶ τοὺς ὤμους ἐκλύεσθαι συμβαίνει,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

τὸ τελευταῖον συντόνως, οὕτως καὶ τὸν περὶ τὸν πνεύμονα τόπον. κοῦφον γὰρ ἔξω φέρεσθαι τὸ πνεῦμα, διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι βίαιον αὐτοῦ τὴν πληγήν· ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ τεθραῦσθαι τὴν ἀρτηρίαν αὐτῶν ἰσχυρῶς, οὐ δύναται τὸ πνεῦμα ἔξω φέρεσθαι συνεχές, ἀλλὰ διεσπασμένον, ὡς ἀπερρωγυίας γίνεσθαι τὰς φωνὰς αὐτῶν. καί τινες οἴονται διὰ τὴν τοῦ πνεύμονος γλισχρότητα, τὸ πνεῦμα οὐ δύνασθαι περαιοῦσθαι περὶ τὸν ἔξω τόπον· διαμαρτάνοντες· φθέγγονται μὲν γάρ, ἀλλ' οὐ δύνανται γεγωνεῖν, διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι μετὰ συντονίας τὴν τοῦ ἀέρος πληγήν, ἀλλὰ μόνον φωνοῦσιν, ὡς ἂν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ φάρυγγος τὸ πνεῦμα βιαζόμενον. τῶν δ' ἰσχνοφώνων, οὔτε περὶ τὰς φλέβας, οὔτε περὶ τὰς ἀρ-
80 τηρίας ἐστὶ τὸ πάθος, ἀλλὰ περὶ τὴν κίνησιν τῆς γλώττης. χαλεπῶς γὰρ αὐτὴν μεταφέρουσιν, ὅταν ἕτερον δέῃ φθόγγον εἰπεῖν. διὸ καὶ πολὺν χρόνον τὸ αὐτὸ ῥῆμα λέγουσιν, οὐ δυνάμενοι τὸ ἑξῆς εἰπεῖν· ἀλλὰ συνεχῶς τῆς κινήσεως καὶ τοῦ πνεύμονος αὐτῶν ἐπὶ τὴν αὐτὴν ὁρμὴν φερομένου διὰ τὸ πλῆθος, καὶ τὴν βίαν τοῦ πνεύματος. ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ σῶμα ὅλον τῶν τρεχόντων βιαίως, χαλεπόν ἐστιν ἐκ τῆς ὁρμῆς εἰς ἄλλην κίνησιν μεταστῆσαι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ κατὰ μέρος. διὸ καὶ πολλάκις τὸ μὲν ἑξῆς εἰπεῖν οὐ δύνανται, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο λέγουσι ῥᾳδίως, ὅταν ἄλλην ποιήσωνται τῆς κινήσεως ἀρχήν. δῆλον δέ ἐστι· καὶ γὰρ τοῖς ὀργιζομένοις τοῦτο συμβαίνει πολλάκις, διὰ τὸ βίαιον αὐτῶν γίνεσθαι τὴν τοῦ πνεύματος φοράν.

ΑΡΙ-

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΕΡΙ Θαυμασίων ἀκουσμάτων. 104

ΕΝ ΤΗι Παιονίᾳ φασὶν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ἡσαίνῳ καλουμένῳ, ὃ τὴν Παιονικὴν καὶ τὴν Μηδικὴν ὁρίζει, εἶναί τι θηρίον τὸ καλούμενον βόλινθον, ὑπὸ δὲ τῶν Παιόνων μόναιπον, τοῦτο τὴν μὲν ὅλην φύσιν παραπλήσιον εἶναι τῷ βοΐ, διαφέρειν δὲ τῷ μεγέθει καὶ τῇ εὐρωστίᾳ, προσέτι δὲ καὶ τῇ χαίτῃ· ἔχει γὰρ ἀπὸ τοῦ αὐχένος, ὥσπερ ὁ ἵππος, κατατείνουσαν βαθεῖαν σφόδρα, καὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἕως τῶν ὀφθαλμῶν· τὰ δὲ κέρατα, οὐχ ὥσπερ οἱ βόες, ἀλλὰ κατεστραμμένα, καὶ τὸ ὀξὺ κάτω παρὰ τὰ ὦτα. χωρεῖν δὲ αὐτὰ ἡμιχόου πλεῖον ἑκάτερον αὐτῶν, καὶ μέλαν σφόδρα εἶναι, διαστίλβειν δὲ ὡς εἶναι λελεπισμένα. ὅταν δὲ ἐκδαρῇ τὸ δέρμα, κατέχειν τόπον ὀκτακλίνου. ἡνίκα δὲ πληγῇ, φεύγει· καὶ ἐξαδυνατῇ, μένει. ἔστι δὲ ἡδύκρεων. ἀμύνεται δὲ λακτίζον καὶ προσαφοδεῦον ὡς ἐπὶ τέτταρας ὀργυιάς. ῥᾳδίως δὲ χρῆται τούτῳ πολλάκις τῷ εἴδει· καὶ ἐπικαίει δέ, ὥστε ἀποψήχεσθαι τὰς τρίχας τῶν κυνῶν. τεταραγμένον μὲν οὖν, τοῦτον ποιεῖν φασι τὸν ἄφοδον· ἀταράχου δέ, μὴ ἐπικαίειν. ὅταν δὲ τίκτωσι, πλείους γινόμενοι, καὶ συναχθέντες ἅμα πάντες οἱ μέγιστοι, τίκτουσιν, καὶ κύκλῳ προσαφοδεύουσι. πολὺ γάρ τι τούτου τοῦ περιττώματος τὸ θηρίον προΐεται. Τοὺς ἐν Ἀραβίᾳ φασὶ καμήλους μὴ ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰς μητέρας· ἀλλὰ κἂν βιάσηταί τις, οὐ θέλουσι. καὶ γάρ ποτε λέγεται, ἐπεὶ οὐκ ἦν ὀχεῖον, τὸν ἐπιμελητὴν καλύψαντα ἐφεῖναι τὸν πῶλον. ὡς δὲ ὀχεύων ἐπέβη, τότε μὲν ὡς ἔοικε συνετέλεσε, μικρῷ δὲ ὕστερον δάκνων τὸν καμηλίτην ἀπέκτεινεν. Τοὺς κόκκυγας φασὶ τοὺς ἐν Ἑλίκῃ, ὅταν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені МЕЧНИКОВА

μέλλωσι τίκτειν, μὴ ποιεῖν νεοττίαν, ἀλλ᾽ ἐν ταῖς φάτταις, ἢ ταῖς τῶν
105 ζυγόνων ἐντίκτειν, καὶ μήτ᾽ ἐπῳάζειν, μήτ᾽ ἐκκολάπτειν, μήτε τρέφειν αὐτούς· ἀλλ᾽ ὅταν γεννηθῇ ὁ νεοττὸς καὶ ἐκτραφῇ, μεθ᾽ ὧν ἂν τοῦτο συμβῇ, τούτοις ἐκ τῆς νεοττίας ἐκβάλλειν. γίνεσθαι δή, ὡς ἔοικε, μέγας καὶ καλός, ὥστε ῥᾳδίως κατακρατεῖν τῶν λοιπῶν. τούτῳ δὲ χαίρειν φασὶ καὶ τὰς φάττας οὕτως, ὥστε καὶ αὐτὰς συνεκβάλλειν ἐκείνῳ τοὺς ἰδίους νεοττούς. Αἱ ἐν Κρήτῃ αἶγες, ὅταν τοξευθῶσι, ζητοῦσιν, ὡς ἔοικε, τὸ δίκταμον τὸ ἐκεῖ φυόμενον. ὅταν γὰρ φάγωσιν, εὐθὺς ἐκβάλλουσι τὰ τοξεύματα. Φασί τινας ἐν Ἀχαΐᾳ τῶν ἐλάφων, ὅταν ἀποβάλωσι τὰ κέρατα, εἰς τοιούτους τοὺς τόπους ἔρχεσθαι, ὥστε μὴ ῥᾳδίως εὑρεθῆναι. τοῦτο δὲ ποιεῖν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ᾧ ἀμύνωνται, καὶ διὰ τὸ πονεῖν τοὺς τόπους ὅθεν τὰ κέρατα ἀπέβαλον· πολλαῖς δὲ κισσὸν ἐπιπεφυκότα ἐν τῷ τῶν κεράτων τόπῳ ὁρᾶσθαι. Ἐν Ἀρμενίᾳ φαρμακόν τι φασὶ φύεσθαι, ὃ καλεῖται παρδάλειον. τοῦτο οὖν, ὅταν ὀφθῇ πάρδαλις, χρίσαντες τὸ ἱερεῖον ἀφιᾶσιν. ἡ δέ, ὅταν ἅψηται αὐτοῦ, ζητεῖ, ὡς ἔοικε, τὴν τοῦ ἀνθρώπου κόπρον. διὸ καὶ οἱ κυνηγοὶ εἰς ἀγγεῖον αὐτὴν ἐμβάλλοντες, ἔκ τινος δένδρου κρεμῶσιν, ἵνα περισαλλομένη καὶ ὑπέρκοπος γινομένη, ὑπ᾽ αὐτῶν παραλυθῇ καὶ ὑποχείριος γίνηται. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ τοὺς τροχίλους φασὶν εἰσπετομένους εἰς τὰ στόματα τῶν κροκοδείλων, καθαίρειν αὐτῶν τοὺς ὀδόντας, τὰ σαρκία τὰ ἐξερχόμενα τοῖς ῥύγχεσιν ἐξέλκοντας· τοὺς δὲ ἥδεσθαι, καὶ μηδὲν βλάπτειν αὐτούς. Αἱ ἐν Κεφαλληνίᾳ αἶγες οὐ πίνουσιν, ὡς ἔοικεν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα τετράποδα, καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν· ἀλλὰ πρὸς τὸ πνεῦμα ἀντία τὰ πρόσωπα ποιήσασαι, χάσκουσιν εἰσδεχόμεναι τὰ πνεύματα. Φασὶν ἐν Συρίᾳ τῶν ἀγρίων ἵππων ἕνα ἀφηγεῖσθαι τῆς ἀγέλης. ἐπειδὰν δέ τις νεώτερος ὢν τῶν πώλων, ἐπὶ τὴν θήλειαν ἀναβῇ, τὸν ἀφηγού-

μενον

μενον θυμοῦσθαι, καὶ διώκειν τέως τούτου, ἕως ἂν καταλάβῃ τὸν πῶλον· καὶ ὑποκύψας ἀπὸ τῶν ὀπισθίων σκελῶν τῷ στόματι 106
ἀποσπᾶσθαι τὰ αἰδοῖα. Τὰς χελώνας φασίν, ὅταν ἔχεως φάγωσιν, ἐπεσθίειν τὸ ὀρίγανον· ἐὰν δὲ μὴ θᾶττον εὕρῃ, ἀποθνήσκειν. πολλοὺς δὴ ἀποπειράζοντας τῶν ἀγραυλούντων, εἰ τοῦτ᾽ ἀληθές ἐστιν, ὅταν ἴδωσιν αὐτὴν τοῦτο πράττουσαν, ἐκτίλλειν τὸ ὀρίγανον. τοῦτο δὲ ὅταν ποιήσωσι, μετὰ μικρὸν αὐτὴν ὁρᾶσθαι ἀποθνήσκουσαν. Τὸ τῆς ἴκτιδος λέγεται αἰδοῖον εἶναι οὐχ ὅμοιον τῇ φύσει τῶν λοιπῶν ζώων, ἀλλὰ στερεὸν διὰ παντὸς οἷον ὀστοῦν, ὅπως ἄν ποτε διακειμένη τύχῃ. φασὶ δὲ καὶ στραγγουρίας αὐτὸ φάρμακον εἶναι ἐν τοῖς ἀρίστοις, καὶ δίδοσθαι ἐπιξυόμενον. Τὸν δρυοκολάπτην τὸ ὄρνεον ἐπὶ τῶν δένδρων βαδίζειν φασίν, ὥσπερ τοὺς ἀσκαλαβώτας, καὶ ὕπτιον καὶ ἐπὶ τὴν γαστέρα. νέμεσθαι δὲ λέγεται καὶ τοὺς ἐκ τῶν δένδρων σκώληκας, καὶ οὕτως σφόδρα κατὰ βάθους ὀρύττειν τὰ δένδρα ζητοῦντα τοὺς σκώληκας, ὥστε καὶ καταβάλλειν αὐτά. Φασὶ τοὺς πελεκᾶνας τὰς ἐν τοῖς ποταμοῖς γινομένας κόγχας ὀρύττοντας κατεσθίειν· ἔπειτα ὅταν πλῆθος εἰσφορήσωσιν αὐτῶν, ἐξεμεῖν· εἶθ᾽ οὕτως τὰ μὲν κρέα ἐσθίειν τῶν κογχῶν, τῶν δὲ ὀστράκων μὴ ἅπτεσθαι. Ἐν Κυλλήνῃ φασὶ τῆς Ἀρκαδίας, τοὺς κοσσύφους λευκοὺς τίκτεσθαι, ἄλλοθι δὲ οὐδαμῆ· καὶ φωνὰς ποικίλας προΐεσθαι, ἐκπορεύεσθαί τε πρὸς τὴν σελήνην. τὴν δὲ ἡμέραν εἴ τις ἐπιχειροίη, σφόδρα δυσθηράτους εἶναι. Λέγεται δὲ ὑπό τινων μέλι τὸ καλούμενον εὔθινον περὶ Μῆλον καὶ Κνίδον γίνεσθαι· καὶ εὐῶδες μὲν τῇ ὀσμῇ, ὀλιγοχρόνιον δὲ κατὰ τὴν ἐριθάκην γίνεσθαι. Περὶ Καππαδοκίαν ἔν τισι τόποις ἄνευ κηρίου φασὶν ἐργάζεσθαι τὸ μέλι, γίνεσθαι δὲ τὸ πάχος ὅμοιον ἐλαίῳ. Ἐν Τραπεζοῦντι τῇ ἐν τῷ Πόντῳ γίνεσθαι τὸ ἀπὸ τῆς πύξου μέλι, βαρύοσμον· καὶ φασὶ τοὺς μὲν ὑγιαίνοντας ἐξιστάναι, τοὺς δὲ ἐπιπλήκτους, καὶ

НАУЧНА БИБЛИОТЕКА ...

τελέως ἀπαλλάττειν. Φασὶ δὲ καὶ ἐν Λυδίᾳ ἀπὸ τῶν δένδρων τὸ μέλι γίνεσθαι πολύ, καὶ ποιεῖν ἀπ' αὐτοῦ τοὺς ἐνοικοῦντας ἄνευ
107 κηροῦ σφαιρίσκους, καὶ ἀποτέμνοντας χρῆσθαι διὰ τρίψεως σφοδροτέρας. γίνεται μὲν οὖν καὶ ἐν Θρᾴκῃ, οὐχ οὕτω δὲ στερεόν, ἀλλ' ὡσανεὶ ἀμμῶδες. ἅπαν δὲ μέλι πηγνύμενον, τὸν ἴσον ὄγκον ἔχειν φασίν, οὐχ ὥσπερ τὸ ὕδωρ καὶ τὰ ἄλλα ὑγρά. Ἡ Χαλκιδικὴ πόα καὶ τὰ ἀμύγδαλα, χρησιμώτατα πρὸς τὸ μέλι ποιεῖν. πλεῖστον γὰρ χρόνον φασὶν ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι. Τὰς μελίττας λέγεται ὑπὸ μύρου καροῦσθαι, καὶ οὐκ ἀνέχεσθαι τὴν ὀσμήν. ἔνιοι δὲ λέγουσι μελίσσας τοὺς μεμυρισμένους τύπτειν. Ἐν Ἰλλυριοῖς φασὶ τοῖς Ταυλαντίοις καλουμένοις, ἐκ τοῦ μέλιτος ποιεῖν οἶνον. ὅταν δὲ τὰ κηρία ἐκθλίβωσιν, ὕδωρ ἐπιχέοντες, ἕψουσιν ἐν λέβητι ἕως ἂν ἐκλίπῃ τὸ ἥμισυ· ἔπειτα εἰς κεράμια ἐγχέαντες καὶ ἥδιστα ποιήσαντες, τιθέασιν εἰς σανίδας. ἐν ταύταις δέ φασιν ἔχειν πολυχρόνιον, καὶ γίνεσθαι οἰνῶδες, καὶ ἄλλως ἡδὺ καὶ εὔτονον. ἤδη δέ τινες καὶ ἐν Ἑλλάδι συμβεβηκέναι λέγουσι τοῦτο, ὥστε μηδὲν διαφέρειν οἴνου παλαιοῦ· καὶ ζητοῦντας ὕστερον τὴν κρᾶσιν, μὴ δύνασθαι εὑρεῖν. Περὶ Θετταλίαν μνημονεύουσιν ὄφεις ζωογονηθῆναι τοσούτους, ὥστε εἰ μὴ ὑπὸ τῶν πελαργῶν ἀνῃροῦντο, ἐκχωρῆσαι ἂν αὐτούς. διὸ καὶ τιμῶσι τοὺς πελαργούς, καὶ κτείνειν οὐ νόμος· καὶ ἐάν τις κτείνῃ, ἔνοχος τοῖς αὐτοῖς γίνεται οἷσπερ καὶ ὁ ἀνδροφόνος. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν Λακεδαίμονι κατά τινας χρόνους μνημονεύεται γενέσθαι τοσοῦτον πλῆθος ὄφεων, ὥστε διὰ σπανοσιτίαν, καὶ τροφῇ τοὺς Λάκωνας χρῆσθαι αὐτοῖς. ὅθεν καὶ τὴν Πυθίαν φασὶ προσαγορεύεσθαι αὐτοὺς ὀφιοδείρους. Ἐν Κύπρῳ τῇ νήσῳ λέγεται τοὺς μύας τὸν σίδηρον ἐσθίειν. Φασὶ δὲ καὶ τοὺς Χάλυβας ἔν τινι ὑπερκειμένῳ αὐτοῖς νησιδίῳ τὸ χρυσίον συμφορεῖσθαι περὶ πλειόνων. διὸ καὶ ἐν τοῖς μετάλλοις ἀνασχίζουσιν, ὡς ἔοικεν. Λέγεται δὲ ἐκ Σούσων εἰς

Μηδίαν

Μηδίαν ἰοῦσιν ἐν δευτέρῳ σταθμῷ σκορπίων ἄπειρόν τι πλῆθος γενέσθαι. διὸ καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ Περσῶν, ὅτε διώδευε, τρεῖς ἡμέρας ἔμενε, τοῖς αὐτοῦ πᾶσι συντάσσων ἐκθηρεύειν· τῷ δὲ πλείους θηρεύσαντι ἆθλον ἐδίδου. 108
Ἐν Κυρήνῃ δέ φασιν οὐχ ἓν εἶναι μυῶν γένος, ἀλλὰ πλείω καὶ διάφορα καὶ ταῖς μορφαῖς καὶ ταῖς χρόαις. ἐνίους γὰρ πλατυπροσώπους, ὥσπερ αἱ γαλαῖ, γίνεσθαι· τινὰς δὲ ἐχινώδεις, οὓς καλοῦσιν ἐχῖνας. Περὶ Σικελίαν δέ φασιν εἶναι ὕδατος συστρεμμάτιον, εἰς ὃ τὰ πεπνιγμένα τῶν ὀρνέων καὶ τῶν λοιπῶν ζῴων, ὅταν ἀποβαφῇ, πάλιν ἀναβιοῖ. Ἐν δὲ Σκύθαις τοῖς καλουμένοις Γελωνοῖς φασὶ θηρίον γίνεσθαι, σπάνιον μὲν ὑπερβολῇ, ὃ ὀνομάζεται τάρανδος· λέγεται δὲ τοῦτο μεταβάλλειν τὰς χρόας τῶν τριχῶν καθ' ὃν ἂν καὶ τόπον ᾖ. εἶναι δὲ διά τε τοῦτο δυσθήρατον, καὶ διὰ τὴν μεταβολήν. καὶ γὰρ δένδρεσι καὶ τόποις, καὶ ὅλως ἐν οἷς ἂν ᾖ, τοιοῦτον τῇ χρόᾳ γίνεσθαι. θαυμασιώτατον δὲ, τὸ τὴν τρίχα μεταβάλλειν· τὰ γὰρ λοιπὰ, τὸν χρῶτα, οἷον ὅ τε χαμαιλέων καὶ ὁ πολύπους. τὸ δὲ μέγεθος ὡσανεὶ βοῦς. τοῦ δὲ προσώπου τὸν τύπον ὅμοιον ἔχει ἐλάφῳ. Λέγεται δέ τινα ἐν Ἀβύδῳ παρακόψαντα τῇ διανοίᾳ, καὶ εἰς τὸ θέατρον ἐρχόμενον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, θεωρεῖν, ὡς ὑποκρινομένων τινῶν, καὶ ἐπισημαίνεσθαι· καὶ ὡς κατέστη τῆς παρακοπῆς, ἔφησεν ἐκεῖνον αὐτῷ τὸν χρόνον ἥδιστα βεβιῶσθαι. Καὶ ἐν Τάραντι δέ φασιν οἰνοπώλην τινά, τὴν μὲν νύκτα μαίνεσθαι, τὴν ἡμέραν δὲ οἰνοπωλεῖν. καὶ γὰρ τὸ κλειδίον τοῦ οἰκήματος πρὸς τῷ ζωνίῳ διεφύλαττε· πολλῶν δὲ ἐπιχειρούντων [παρελέσθαι καὶ] λαβεῖν, οὐδέποτε ἀπώλεσεν. Ἐν δὲ Λιπάρᾳ τῇ νήσῳ λέγουσιν εἶναί τινες γῆν, εἰς ἣν ἐὰν κρύψωσι χύτραν, ἐμβάλλοντες ὃ ἐθέλουσιν, ἕψουσιν. Ἔστι δὲ καὶ ἐν Μηδίᾳ καὶ ἐν Ψιτακίνῃ τῆς Περσίδος πυρὰ καιόμενα, τὰ μὲν ἐν Μηδίᾳ, ὀλίγον, τὰ δὲ ἐν Ψιτακίνῃ, πολὺ καὶ καθαρὸν τῇ φλογί. διὸ καὶ μαγειρεῖα πρὸς αὐ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

τῷ κατεσκεύασεν ὁ Περσῶν βασιλεύς. ἄμφω δὲ ἐν ὁμαλοῖς τόποις καὶ οὐκ [ἐν] ἀνωμάλοις. ἐνταῦθα δὲ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν

109 φανερά· τὰ δὴ ἐν Παμφυλίᾳ, νύκτωρ μόνον. Φασὶ δὲ καὶ περὶ Ἀπολλωνίαν, πρὸς τοῖς ὁρίοις τῆς Ἀπολλωνιάτιδος εἶναί τινα πέτραν, ἐξ ἧς τὸ μὲν ἀνιὸν πῦρ οὐ φανερόν ἐστιν· ἐπειδὰν δὲ ἔλαιον ἐπιχυθῇ ἐπ' αὐτήν, ἐκφλογοῦται. Λέγεται δὲ καὶ τὰ ἔξω στηλῶν Ἡρακλείων καίεσθαι, τὰ μὲν, διὰ παντός· τὰ δὲ, νύκτωρ μόνον, ὡς Ἄννωνος περίπλους ἱστορεῖ. καὶ τὸ ἐν [τῇ] Λιπάρᾳ δὲ φανερὸν καὶ φλογῶδες, οὐ μὴν ἡμέρας, ἀλλὰ νυκτὸς μόνον. εἶναι δὲ καὶ ἐν Πιθηκούσαις φασὶ πυρῶδες μὲν καὶ θερμὸν ἐκτόπως, οὐ μὴν καιόμενον. τὸ δὴ ἐν τῇ Λιπάρᾳ ποτὲ καὶ ἐκλείπειν φησὶ Ξενοφάνης ἔτη ἑκκαίδεκα, τῷ δὲ ἑβδόμῳ ἐπανελθεῖν. Τὸν δὴ ἐν τῇ Αἴτνῃ ῥύακα, οὔτε φλογώδη φασίν, οὔτε συνεχῆ, ἀλλὰ διὰ πολλῶν ἐτῶν γίνεσθαι. Λέγεται δὲ καὶ περὶ Λυδίαν ἀναφέρεσθαι πῦρ πάμπληθες, καὶ καίεσθαι ἐφ' ἡμέρας ἑπτά. Θαυμασιώτατον δὲ τὸ ἐν Σικελίᾳ περὶ τὸν ῥύακα γινόμενον. τὸ γὰρ πλάτος ἐστὶ τὸ τῆς τοῦ πυρὸς ἀναζέσεως τεσσαράκοντα σταδίων· τὸ δὲ ὕψος οὗ φέρεται, τριῶν. Φασὶ δὲ τὸν ἐν τῇ Θρᾴκῃ λίθον τὸν καλούμενον σπίνον, διακοπέντα καίεσθαι, καὶ συντεθέντα πρὸς ἑαυτὸν, ὥσπερ τὴν σμαρίλην, οὕτως κἀκεῖνον εἰς ἑαυτὸν τεθέντα καὶ ἐπιρραινόμενον ὕδατι, καίεσθαι. τὸ δὴ αὐτὸ ποιεῖν καὶ τὸν μαρίθαν. Περὶ Φιλίππους τῆς Μακεδονίας εἶναι λέγουσι μέταλλα, ἐξ ὧν τὰ ἐκβαλλόμενα ἀποσύρματα αὐξάνεσθαί φασι καὶ φύειν χρυσίον, καὶ τοῦτο εἶναι φανερόν. Φασὶ καὶ ἐν Κύπρῳ περὶ τὸν λεγόμενον Τυρρίαν χαλκὸν ὅμοιον γίνεσθαι. κατακόψαντες γὰρ, ὡς ἔοικεν, εἰς μικρὰ, σπείρουσιν αὐτόν· εἶτα ὑδάτων ἐπιγινομένων, αὐξάνεται καὶ ἀνίεται, καὶ οὕτως συνάγεται. Φασὶ δὲ καὶ ἐν Μήλῳ τῇ νήσῳ ἐν τοῖς ἐξορυσσομένοις τόποις τῆς γῆς, πάλιν ἀναπληρώματα γίνεσθαι.

Περὶ

Περὶ Παιονίαν λέγουσιν, ὅταν συνεχεῖς οἱ ὄμβροι γίνωνται, εὑρίσκεσθαι, περιτηκομένης τῆς γῆς, χρυσὸν τὸν καλούμενον ἄπυρον. Λέγουσι δὴ ἐν τῇ Παιονίᾳ οὕτω χρυσίζειν τὴν γῆν, ὥστε 110

πολλοὺς εὑρηκέναι καὶ ὑπὲρ τὴν μνᾶν χρυσίου ὁλκήν. τῷ δὲ βασιλεῖ φασιν εὑρόντας ἀνενεγκεῖν δύο βώλους, τὸν μὲν, τρεῖς μνᾶς ἄγοντα, τὸν δὲ, πέντε. οὓς φασιν ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτῷ παρακεῖσθαι, καὶ ἐπ' ἐκείνων πρῶτον, εἴ τι ἐσθίει, ἀπάρχεσθαι. Φασὶ δὲ καὶ ἐν Βάκτροις τὸν Ὦξον ποταμὸν καταφέρειν βώλια χρυσίου πολλά. καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ δὲ τὸν καλούμενον Θεόδωρον ποταμὸν ἐκβράσσειν τε πολὺ περὶ τὰ χείλη χρυσίον, ὁμοίως δὲ καὶ καταφέρειν. Λέγεται δὲ καὶ ἐν Πιερίᾳ τῆς Μακεδονίας ἄσημόν τι χρυσίον κατορωρυγμένον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, χασμάτων τεττάρων ὄντων, ἐξ ἑνὸς αὐτῶν ἀναφῦναι χρυσίον, τὸ μέγεθος σπιθαμιαῖον. Λέγεται δὲ ἰδιωτάτην εἶναι γένεσιν σιδήρου τοῦ Χαλυβικοῦ καὶ τοῦ Μισικοῦ. συμφύεται γὰρ, ὥς γε λέγουσιν, ἐκ τῆς ἄμμου τῆς καταφερομένης ἐκ τῶν ποταμῶν. ταύτην δὲ οἱ μὲν ἁπλῶς φασι πλύναντες καμινεύειν, οἱ δὲ, τὴν ὑπόστασιν τὴν γινομένην ἐκ τῆς φύσεως πολλάκις πλυθεῖσαν συγκάειν· παρεμβάλλειν δὲ τὸν πυρίμαχον καλούμενον λίθον· εἶναι δὲ ἐν τῇ χώρᾳ πολύν. οὗτος δὴ ὁ σίδηρος πολὺ τῶν ἄλλων γίνεται καλλίων. εἰ δὲ μὴ ἐν μιᾷ καμίνῳ ἐκαίετο, οὐδὲν ἂν, ὡς ἔοικε, διέφερε τοῦ ἀργυρίου. μόνον δέ φασιν αὐτὸν ἀνίωτον· οὐ πολὺν δὲ γίνεσθαι. Φασὶ δὲ καὶ ἐν Ἰνδοῖς τὸν χαλκὸν οὕτως εἶναι λαμπρὸν καὶ καθαρὸν καὶ ἀνίωτον, ὡς μὴ διαγινώσκεσθαι τῇ χρόᾳ πρὸς τὸν χρυσόν· ἀλλ' ἐν τοῖς Δαρείου ποτηρίοις βατιακάς εἶναί τινας καὶ πλείους, ἃς εἰ μὴ τῇ ὀσμῇ, ἄλλως οὐκ ἦν διαγνῶναι πότερον εἰσὶ χαλκαῖ ἢ χρυσαῖ. Τὸν κασσίτερον τὸν Κελτικὸν τήκεσθαί φασι πολὺ τάχιον μολύβδου. σημεῖον δὲ τῆς εὐτηξίας, ὅτι τήκεσθαι δοκεῖ καὶ ἐν τῷ ὕδατι. χρώζει γοῦν, ὡς ἔοικε, ταχύ. τήκεται δὲ

НАУЧНА БИБЛИОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

καὶ ἐν τοῖς ψύχεσιν, ὅτε γίνοιτο πάγη, ἐγκατακλειομένου ἐντὸς (ὥς φασι) καὶ συνωθουμένου τοῦ θερμοῦ τοῦ ἐνυπάρχοντος αὐτῷ, διὰ τὴν ἀσθένειαν.

111 Ἐν τῷ Πανθείῳ ἐστὶν ἐλαία, καλεῖται δὲ καλλιστέφανος· ταύτης δὲ πάντα τὰ φύλλα ταῖς λοιπαῖς ἐλαίαις ἐναντία πέφυκεν. ἔξω γὰρ [ἀλλ'] οὐκ ἐντὸς ἔχει τὰ χλωρά· ἀφίησί τε τοὺς πτόρθους ὥσπερ ἡ μύρτος εἰς τοὺς στεφάνους συμμέτρως. ἀπὸ ταύτης δὲ φυτὸν λαβὼν ὁ Ἡρακλῆς ἐφύτευσεν Ὀλυμπιάσιν, ἀφ' ἧς οἱ στέφανοι τοῖς ἀθληταῖς δίδονται. ἔστι δὲ αὕτη παρὰ τὸν Ἰλισσὸν ποταμόν, σταδίους ἑξήκοντα τοῦ ποταμοῦ ἀπέχουσα. περιῳκοδόμηται δέ, καὶ ζημία μεγάλη τῷ θιγόντι αὐτῆς [ἐστιν]. ἀπὸ ταύτης δὲ τὸ φυτὸν λαβόντες ἐφύτευσαν Ἠλεῖοι ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ τοὺς στεφάνους ἀπ' αὐτῆς ἔδωκαν.

Ἐν τοῖς περὶ Λυδίαν μετάλλοις τοῖς περὶ Πέργαμον, ἃ δὴ καὶ Κροῖσος εἰργάσατο, πολέμου τινὸς γενομένου, κατέφυγον οἱ ἐργαζόμενοι ἐπ' αὐτά· τοῦ δὲ στομίου ἐποικοδομηθέντος, ἀπεπνίγησαν· καὶ ὕστερον χρόνῳ πολλῷ τῶν μετάλλων ἀνακαθαρθέντων, εὑρέθη οἷς ἐχρῶντο ἀγγείοις πρὸς τὰς ὑπὸ χεῖρα χρείας ἀπολελιθωμένα, οἷον ἀμφορεῖς καὶ τὰ τοιουτότροπα. ταῦτα δὴ πεπληρωμένα οὗ τινος ἔτυχον ὑγροῦ ἐλελίθωτο, καὶ προσέτι τὰ ὀστᾶ τῶν ἀνθρώπων.

Ἐν τῇ Ἀσκανίᾳ λίμνῃ οὕτω νιτρῶδές ἐστι τὸ ὕδωρ, ὥστε τὰ ἱμάτια οὐδενὸς ἑτέρου ῥύμματος προσδεῖσθαι· κἂν πλείω χρόνον ἐν τῷ ὕδατι ἐάσῃ τις, διαπίπτει.

Περὶ τὴν Ἀσκανίαν λίμνην Μυθόπολίς ἐστι, κώμη ἀπέχουσα Κίου ὡς σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι· ἐν ᾗ τοῦ χειμῶνος ἀναξηραίνεται πάντα τὰ φρέατα, ὥστε μὴ ἐνδέχεσθαι βάψαι τὸ ἀγγεῖον· τοῦ δὲ θέρους πληροῦται ἕως τοῦ στόματος.

Ὁ πορθμὸς ὁ μεταξὺ Σικελίας καὶ Ἰταλίας αὔξεται καὶ φθίνει ἅμα τῷ σεληνίῳ· καὶ διότι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς εἰς Συρακούσας κρήνη ἐστὶν ἐν λειμῶνι οὔτε μεγάλη, οὔτε ὕδωρ ἔχουσα πολύ· συναπαντήσαντος δὲ εἰς τὸν τόπον ὄχλου πολλοῦ, παρέσχεν ὕδωρ ἄφθονον. Ἔστι δὲ καὶ κρήνη τις ἐν Παλικοῖς τῆς Σικελίας, ὡς δεκάκλινος· αὕτη δὲ ἀναρρίπτει ὕδωρ εἰς ὕψος ἓξ πήχεις, ὥστε ὑπὸ τῶν ἰδόντων νομίζεσθαι κατακλυσθήσεσθαι τὸ πεδίον. καὶ πάλιν εἰς ταὐτὸ καθίσταται.

112 ἔστι δὲ καὶ ὅρκος, ὃς ἅγιος αὐτόθι δοκεῖ εἶναι· ὅσα γὰρ ὄμνυσί τις, γράψας εἰς πινακίδιον, ἐμβάλλει εἰς τὸ ὕδωρ. ἐὰν μὲν οὖν εὐορκῇ, ἐπιπολάζει τὸ πινακίδιον· ἐὰν δὲ μὴ εὐορκῇ, τὸ μὲν πινακίδιον βαρὺ γενόμενον ἀφανίζεσθαί φασι, τὸν δὲ ἄνθρωπον πίμπρασθαι. διὸ δὴ λαμβάνειν τὸν ἱερέα παρ' αὐτοῦ ἐγγύας ὑπὲρ τοῦ καθαίρειν τινὰ τὸ ἱερόν.

Δημόνησος ἡ Καρχηδονίων νῆσος, ἀπὸ Δημονήσου τοῦ πρώτου ἐργασαμένου τὴν ἐπωνυμίαν εἴληφεν· ἔχει δὲ ὁ τόπος κυανοῦ τὸ μέταλλον, καὶ χρυσοκόλλης. ταύτης δὲ ἡ καλλίστη πρὸς χρυσίον εὑρίσκει τιμήν· καὶ γὰρ φάρμακον ὀφθαλμῶν ἐστιν. ἔστι δὲ αὐτόθι χαλκὸς κολυμβητὴς ἐν δυεῖν ὀργυιαῖς τῆς θαλάσσης· ὅθεν ὁ ἐν Σικυῶνι ἐστὶν ἀνδριὰς ἐν τῷ ἀρχαίῳ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος· καὶ ἐν Φενεῷ οἱ ὀρείχαλκοι καλούμενοι. ἐπιγέγραπται δὲ αὐτοῖς, « Ἡρακλῆς ὁ Ἀμφιτρύωνος Ἦλιν ἑλὼν ἀνέθηκεν. » αἱρεῖ δὲ τὴν Ἦλιν, ἡγουμένης κατὰ « χρησμὸν γυναικός, ἧς τὸν πατέρα Αὐγείαν ἀπέκτεινεν. » οἱ δὲ τὸν χαλκὸν ὀρύττοντες, ὀξυδερκέστατοι γίνονται, καὶ οἱ βλεφαρίδας μὴ ἔχοντες, φύουσι. παρὸ καὶ οἱ ἰατροὶ τῷ ἄνθει τοῦ χαλκοῦ καὶ τῇ τέφρᾳ τῇ Φρυγίᾳ χρῶνται πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἔστι γὰρ αὐτόθι σπήλαιον ὃ καλεῖται γλαφυρόν· ἐν δὲ τούτῳ κίονες πεπήγασιν ἀπό τινων σταλαγμῶν. ἀποδηλοῖ δὲ τοῦτο ἐν τῇ ἀναγωγῇ τῇ πρὸς τὸ ἔδαφος. ἔστι γὰρ ταύτῃ στενότατον.

Ἐκ τῆς ζεύξεως δὲ τῶν ἀετῶν θάτερον τῶν ᾠῶν ἁλιαίετος γίγνεται παραλλάξ, ἕως ἂν σύζυγα γένηται. ἐκ δὲ ἁλιαιέτων φήνη γίγνεται· ἐκ δὲ τούτων, οἱ περκνοὶ καὶ γῦπες· οὗτοι δὲ οὐκέτι διορίζουσι περὶ τοὺς γῦπας, ἀλλὰ γεννῶσι τοὺς μεγάλους γῦπας. οὗτοι δὲ εἰσὶν ἄγονοι. σημεῖον δὲ τοῦτο,

НАУЧНА БИБЛИОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

διότι νεοττιὰν οὐδεὶς ἑώρακε γυπὸς μεγάλου. Θαυμασὸν δέ τι, φασὶν, ἐν Ἰνδοῖς περὶ τὸν ἐκεῖ μόλυβδον συμβαίνει. ὅταν γὰρ τακεὶς εἰς ὕδωρ καταχυθῇ ψυχρὸν, ἐκπηδᾷ ἐκ τοῦ ὕδατος.

113 Φασὶ τὸν Μοσσύνοικον χαλκὸν λαμπρότατον καὶ λευκότατον εἶναι, οὐ παραμιγνυμένου αὐτῷ κασσιτέρου, ἀλλὰ γῆς τινος αὐτοῦ γινομένης καὶ συνεψομένης αὐτῷ. λέγουσι δὲ τὸν εὑρόντα τὴν κρᾶσιν, μηδένα διδάξαι. διὸ τὰ προγεγονότα ἐν τοῖς τόποις χαλκώματα, διάφορα· τὰ δ' ἐπιγιγνόμενα, οὐκέτι. Ἐν τῷ Πόντῳ λέγουσι τοῦ χειμῶνος τῶν ὀρνέων τινὰ εὑρίσκεσθαι [φωλεύοντα,] οὔτε δ' ἀφοδεύοντα, οὔτε ὅταν τὰ πτερὰ αὐτῶν τίλλωσιν, αἰσθάνεσθαι, οὔτε ὅταν ἐπὶ τὸν ὀβελίσκον ἀναπαρῇ, [οὔτε ὅταν ὑπὸ τοῦ πυρὸς διακαυθῇ. πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἰχθύων λέγουσι περικοπέντας καὶ περιτμηθέντας μὴ αἰσθάνεσθαι,] ἀλλ' ὅταν ὑπὸ τοῦ πυρὸς θερμανθῶσιν. Ἡ μέλιττα δοκεῖ τὰς τροπὰς σημαίνειν τῷ ἐπὶ τὰ ἔργα βαδίζειν· ᾧ καὶ οἱ μελιττοπόλοι σημείῳ χρῶνται. ἠρεμία γὰρ αὐτῶν γίνεται. δοκοῦσι δὲ καὶ οἱ τέττιγες ᾄδειν μετὰ τροπάς. Φασὶ δὲ καὶ τὸν ἐχῖνον ἄσιτον διαμένειν ἄχρις ἐνιαυτοῦ. Τὸν δὲ γαλεώτην, ὅταν ἐκδύσηται τὸ δέρμα, καθάπερ οἱ ὄφεις, ἐπιστραφέντα καταπίνειν. τηρεῖται γὰρ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, διὰ τὸ χρήσιμον εἶναι τοῖς ἐπιληπτικοῖς. Λέγουσι δὲ καὶ τὸ τῆς ἄρκτου στέαρ, ὅταν διαπεπηγὸς ᾖ διὰ τὸν χειμῶνα, καθ' ὃν δὴ χρόνον ἐκείνη φωλεύῃ, αὐξάνεσθαι καὶ ὑπεραίρειν τὰ ἀγγεῖα ἐν οἷς ἂν ᾖ. Ἐν Κυρήνῃ φασὶ τοὺς ὄντας βατράχους ἀφώνους τὸ παράπαν εἶναι. καὶ ἐν Μακεδονίᾳ δὲ ἐν τῇ τῶν Ἠμαθιωτῶν χώρᾳ τοὺς σῦς εἶναι μώνυχας. Ἐν Καππαδοκίᾳ φασὶν ἡμιόνους εἶναι γονίμους· καὶ ἐν Κρήτῃ αἰγείρους καρποφόρους. [Φασὶ δὲ καὶ ἐν Σερίφῳ τοὺς βατράχους οὐκ ᾄδειν· ἐὰν δὲ εἰς ἄλλον τόπον μετενεχθῶσιν, ᾄδουσιν. Ἐν Ἰνδοῖς ἐν τῷ Κέρατι καλουμένῳ ἰχθύδιά φασι γίνεσθαι, ἃ ἐν τῷ ξηρῷ πλανᾶται, καὶ

πάλιν

πάλιν ἀποτρέχει εἰς τὸν ποταμόν.] Φασὶ δὲ καὶ περὶ Βαβυλῶνα τινὲς ἰχθύδιά τινα μένειν ἐν ταῖς τρώγλαις ταῖς ἐχούσαις ὑγρότητα ξηραινομένου τοῦ ποταμοῦ· τούτους ἐξιόντας ἐπὶ τὰς ἅλως νέμεσθαι, καὶ βαδίζειν ἐπὶ τῶν πτερύγων, καὶ ἀνακινεῖν τὴν οὐράν· καὶ ὅταν διώκωνται, φεύγειν· καὶ εἰσδύντας, ἀντιπροσώπους ἵστασθαι. πολλάκις γὰρ 114
προσιέναι τινὰς καὶ ἐρεθίζειν. ἔχουσι δὲ τὴν κεφαλὴν ὁμοίαν βατράχῳ θαλαττίῳ, τὸ δ' ἄλλο σῶμα κωβιῷ· βράγχια δ' ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἰχθύες. Ἐν Ἡρακλείᾳ δὲ τῇ ἐν τῷ Πόντῳ καὶ ἐν Ῥηγίῳ γίνεσθαί φασιν ὀρυκτοὺς ἰχθύας, τούτους μάλιστα κατὰ τὰ ποτάμια καὶ τὰ ἔνυδρα χωρία. συμβαίνειν δέ ποτε, ἀναξηραινομένων τῶν χωρίων, κατά τινας χρόνους συστέλλεσθαι κατὰ γῆς· εἶτα μᾶλλον ἀναξηραινομένης, διώκοντας τὴν ὑγρότητα, δύεσθαι εἰς τὴν ἰλύν· εἶτα ξηραινομένης, διαμένειν ἐν τῇ ἰκμάδι, ὥσπερ τὰ ἐν ταῖς φωλεαῖς διαρκοῦντα. ὅταν δ' ἀνασκάπτωνται, πρὶν ἢ τὰ ὕδατα ἐπιγίνεσθαι, τότε κινεῖσθαι. Φασὶ δὲ καὶ περὶ Παφλαγονίαν τοὺς ὀρυκτοὺς γίνεσθαι ἰχθῦς κατὰ βάθους· τούτους δὲ τῇ ἀρετῇ ἀγαθούς, οὔτε ὑδάτων φανερῶν πλησίον ὄντων, οὔτε ποταμῶν ἐπιῤῥεόντων, ἀλλ' αὐτῆς ζωογονούσης τῆς γῆς. Τὰς ἐν Ἠπείρῳ ἐλάφους κατορύττειν φασὶ τὸ δεξιὸν κέρας, ὅταν ἀποβάλωσι, καὶ εἶναι πρὸς πολλὰ χρήσιμον. Φασὶ δὲ καὶ τὴν φώκην ἐξεμεῖν τὴν πιτύαν, ὅταν ἁλίσκηται· εἶναι δὲ φαρμακῶδες, καὶ τοῖς ἐπιλήπτοις χρήσιμον. Καὶ τὴν λύγκα δέ φασι τὸ οὖρον κατακαλύπτειν, διὰ τὸ πρὸς ἄλλα τε χρήσιμον εἶναι, καὶ τὰς σφραγῖδας. Λέγεται δὲ περὶ τὴν Ἰταλίαν ἐν τῷ Κιρκαίῳ ὄρει φάρμακόν τι φύεσθαι θανάσιμον, ὃ τοιαύτην ἔχει τὴν δύναμιν, ὥστε ἂν προσρανθῇ τινι, παραχρῆμα πίπτειν ποιεῖ, καὶ τὰς τρίχας τὰς ἐν τῷ σώματι ἀπομαδᾶν, καὶ τὸ σύνολον τοῦ σώματος διαῤῥεῖν τὰ μέλη, ὥστε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος εἶναι τῶν ἀπολλυμένων ἐλεεινήν. τοῦτο δέ φασι

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

μέλλοντας διδόναι Κλεωνύμῳ τῷ Σπαρτιάτῃ Παῦλον τὸν Γελκέσιον καὶ Γάϊον φωραθῆναι, καὶ ἐξετασθέντας ὑπὸ Ταραντίνων θανατωθῆναι. Ἐν τῇ Διομηδείᾳ νήσῳ, ἣ κεῖται ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, φασὶν ἱερόν τι εἶναι τοῦ Διομήδους θαυμαστόν τε καὶ ἅγιον. περὶ δὲ τὸ
115 ἱερὸν κύκλῳ περικαθῆσθαι ὄρνιθας μεγάλους τοῖς μεγέθεσι, καὶ ῥύγχη ἔχοντας μεγάλα καὶ σκληρά. τούτους λέγουσιν, ἐὰν μὲν Ἕλληνες ἀποβαίνωσιν εἰς τὸν τόπον, ἡσυχίαν ἔχειν· ἐὰν δὲ τῶν βαρβάρων τινὲς τῶν περιοίκων, ἀνίπτασθαι, καὶ αἰωρουμένους καταράσσειν αὐτοὺς εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ τοῖς ῥύγχεσι τιτρώσκοντας ἀποκτείνειν. μυθεύεται δὲ τούτους γενέσθαι ἐκ τῶν ἑταίρων τοῦ Διομήδους, ναυαγησάντων μὲν αὐτῶν περὶ τὴν νῆσον, τοῦ δὲ Διομήδους δολοφονηθέντος ὑπὸ τοῦ Αἰνέου τοῦ τότε βασιλέως τῶν τόπων ἐκείνων γενομένου. Παρὰ τοῖς Ὀμβρικοῖς φασὶ τὰ βοσκήματα τρὶς τίκτειν τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ τοὺς καρποὺς αὐτοῖς τὴν γῆν πολλαπλασίους ἀνίεσθαι τῶν καταβαλλομένων. εἶναι δὲ καὶ τὰς γυναῖκας πολυγόνους, καὶ σπανίως ἓν τίκτειν, τὰς δὲ πλείστας δύο καὶ τρία. Ἐν ταῖς Ἠλεκτρίσι νήσοις, αἳ κεῖνται ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδρίου, φασὶν εἶναι δύο ἀνδριάντας ἀνακειμένους, τὸν μὲν κασσιτέρινον, τὸν δὲ χαλκοῦν, εἰργασμένους τὸν ἀρχαῖον τρόπον. λέγεται δὲ τούτους Δαιδάλου εἶναι ἔργα, ὑπόμνημα τῶν πάλαι, ὅτε Μίνω φεύγων ἐκ Σικελίας καὶ Κρήτης, εἰς τούτους τοὺς τόπους παρέβαλε. ταύτας δὲ τὰς νήσους φασὶ προκεχωκέναι τὸν Ἠριδανὸν ποταμόν. ἔστι δὲ λίμνη ἔοικε πλησίον τοῦ ποταμοῦ, ὕδωρ ἔχουσα θερμόν· ὀσμὴ δ' ἀπ' αὐτῆς βαρεῖα, καὶ χαλεπὸν ἀποπνεῖ, καὶ οὔτε ζῶον οὐδὲν πίνει ἐξ αὐτῆς, οὔτε ὄρνεον ὑπερίπταται, ἀλλὰ πίπτει καὶ ἀποθνήσκει. ἔχει δὲ τὸν μὲν κύκλον σταδίων διακοσίων, τὸ δὲ εὖρος, ἕως δέκα. μυθεύουσι δὲ οἱ ἐγχώριοι Φαέθοντα κεραυνωθέντα πεσεῖν εἰς ταύτην τὴν λίμνην. εἶναι δ' ἐν αὐτῇ αἰγείρους πολλάς, ἐξ ὧν ἐκπίπτειν τὸ καλούμενον ἤλεκτρον.

οἱ δὲ

οἱ δὲ λέγουσιν ὅμοιον εἶναι κόμμι, διὰ τὸ ἀποσκληρύνεσθαι ὡσανεὶ λίθον, καὶ συλλεγόμενον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων διαφέρεσθαι εἰς τοὺς Ἕλληνας. εἰς ταύτας οὖν τὰς νήσους Δαίδαλόν φασιν ἐλθεῖν, καὶ κατασχόντα αὐτάς, ἀναθεῖναι ἐν μιᾷ αὐτῶν τὴν αὑτοῦ εἰκόνα, καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ Ἰκάρου ἐν τῇ ἑτέρᾳ. ὕστερον δὲ ἐπιπλευσάντων 116
Πελασγῶν τῶν ἐκπεσόντων ἐξ Ἄργους, φυγεῖν τὸν Δαίδαλον, καὶ ἀφικέσθαι εἰς Ἴκαρον τὴν νῆσον. Ἐν τῇ Σικελίᾳ τῇ καλουμένῃ Αἴτνῃ, σπήλαιόν τι λέγεται εἶναι, περὶ ὃ κύκλῳ πεφυκέναι φασὶ τῶν τε ἄλλων ἀνθέων πλῆθος ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, πολὺ δὲ μάλιστα τῶν ἴων ἀπέραντόν τινα τόπον συμπεπληρῶσθαι· ἃ τὴν σύνεγγυς χώραν εὐωδίας πληροῖ, ὥστε τοὺς κυνηγοῦντας, τῶν κυνῶν κρατουμένων ὑπὸ τῆς ὀσμῆς, ἐξαδυνατεῖν τοὺς λαγὼς ἰχνεύειν. διὰ δὲ τούτου τοῦ χάσματος, ἀσυμφανής ἐστιν ὑπόνομος· καθ' ὃν φασὶ τὴν ἁρπαγὴν ποιήσασθαι τὸν Πλούτωνα τῆς Κόρης. εὑρίσκεσθαι δέ φασιν ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ πυρούς, οὔτε τοῖς ἐγχωρίοις ὁμοίους οἷς χρῶνται, οὔτε ἄλλοις ἐπεισάκτοις, ἀλλ' ἰδιότητά τινα μεγάλην ἔχοντας. καὶ τούτῳ σημειοῦνται τὸ πρῶτον παρ' αὐτοῖς φανῆναι πύρινον καρπόν· ὅθεν καὶ τῆς Δήμητρος ἀντιποιοῦνται, φάμενοι παρ' αὐτοῖς τὴν θεὸν γεγονέναι. Ἐν Κρήτῃ λύκους καὶ ἄρκτους, τοὺς τ' ἔχεις, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις θηρία οὔ φασι γίνεσθαι, διὰ τὸ τὸν Δία γενέσθαι ἐν αὐτῇ. Ἐν τῇ θαλάσσῃ τῇ ἔξω Ἡρακλείων στηλῶν, φασὶν ὑπὸ Καρχηδονίων νῆσον εὑρεθῆναι ἐρήμην, ἔχουσαν ὕλην τε παντοδαπήν, καὶ ποταμοὺς πλωτούς, καὶ τοῖς λοιποῖς καρποῖς θαυμαστήν, ἀπέχουσαν δὲ πλειόνων ἡμερῶν· ἐν ᾗ ἐπιμισγομένων τῶν Καρχηδονίων πλεονάκις, διὰ τὴν εὐδαιμονίαν, ἐνίων γε μὴν καὶ οἰκούντων, τοὺς προεστῶτας τῶν Καρχηδονίων ἀπείπασθαι θανάτῳ ζημιοῦν τοὺς εἰς αὐτὴν πλευσομένους, καὶ τοὺς ἐνοικοῦν-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

τας πάντας ἀφανίσαι, ἵνα μὴ διαγγείλωσι, μηδὲ πλῆθος συστρα-
φὲν ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ τὴν νῆσον, κυρίας τύχῃ, καὶ τὴν τῶν Καρχηδο-
νίων εὐδαιμονίαν ἀφέλῃ. Ἐκ τῆς Ἰταλίας φασὶν ἕως τῆς Κελτι-
κῆς καὶ Κελτολιγύων καὶ Ἰβήρων εἶναί τινα ὁδὸν Ἡράκλειαν καλου-
117 μένην· δι' ἧς ἐάν τε Ἕλλην, ἐάν τε ἐγχώριός τις πορεύηται, τηρεῖσθαι
ὑπὸ τῶν παροικούντων, ὅπως μηδὲν ἀδικηθῇ· τὴν γὰρ ζημίαν ἐκ-
τίνειν καθ' οὓς ἂν γένηται τὸ ἀδίκημα. Φασὶ δὲ καὶ παρὰ τοῖς Κελτοῖς φάρ-
μακον ὑπάρχειν τὸ καλούμενον ὑπ' αὐτῶν τοξικόν· ὃ λέγουσιν οὕ-
τω ταχεῖαν ποιεῖν τὴν φθορὰν, ὥστε τῶν Κελτῶν τοὺς κυνηγοῦντας, ὅ-
ταν ἔλαφον ἢ ἄλλο τι ζῶον τοξεύσωσιν, ἐπιτρέχοντας ἐκ σπουδῆς
ἐκτέμνειν τῆς σαρκὸς τὸ τετρωμένον, πρὸς τὸ φάρμακον μὴ δια-
δῦναι, ἅμα μὲν τῆς προσφορᾶς ἕνεκα, ἅμα δὲ ὅπως μὴ σαπῇ τὸ
ζῶον. εὑρῆσθαι δὲ τούτῳ λέγουσιν ἀντιφάρμακον, τὸν τῆς δρυὸς φλοιόν·
οἱ δὲ ἕτερόν τι φύλλον, ὃ καλοῦσι κοράκιον, διὰ τὸ κατανοηθῆναι
ὑπ' αὐτῶν κόρακα, γευσάμενον τοῦ φαρμάκου, καὶ κακῶς διατι-
θέμενον, ἐπὶ τὸ φύλλον ὁρμήσαντα τοῦτο, καὶ καταπιόντα, παύσασθαι
τῆς ἀλγηδόνος. Ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ λέγουσι τῶν δρυμῶν ἐμπρησθέντων
ὑπό τινων ποιμένων, καὶ τῆς γῆς διαθερμανθείσης ὑπὸ τῆς ὕ-
λης, φανερῶς ἀργύρῳ ῥεῦσαι τὴν χώραν, καὶ μετὰ χρόνον σεισμῶν
ἐπιγινομένων, καὶ τῶν τόπων ῥαγέντων, πάμπληθες συναχθῆναι
ἀργύριον· ὃ δὴ καὶ τοῖς Μασσαλιώταις πρόσοδον ἐποίησεν οὐ τὴν
τυχοῦσαν. Ἐν ταῖς Γυμνησίαις ταῖς κειμέναις νήσοις κατὰ τὴν Ἰβη-
ρίαν μετὰ τὰς λεγομένας ἑπτὰ, αἳ μέγισται δοκοῦσιν εἶναι, φασὶν ἔ-
λαιον μὴ γίνεσθαι ἐξ ἐλαιῶν, ἐκ δὲ τῆς τερμίνθου κομιδῇ πολὺ, καὶ
εἰς πάντα ἁρμόττον. λέγουσι δὲ οὕτω τοὺς οἰκοῦντας αὐτὰς Ἴβηρας
καταγυναίους εἶναι, ὥστε ἀντὶ ἑνὸς σώματος θηλυκοῦ διδόναι τοῖς ἐμ-
πόροις τέτταρα καὶ πέντε σώματα ἄρρενα. στρατευόμενοι δὲ παρὰ
Καρχηδονίοις, τοὺς μισθοὺς ὅταν λάβωσιν, ἄλλο μὲν οὐδὲν [ὡς ἔοι-

κεν]

κεν] ἀγοράζουσι, γυναῖκας δέ. οὐ γὰρ χρυσίον οὐδὲ ἀργύρειον
ἔξεστι παρ' αὐτοῖς οὐδένα ἔχειν. ἐπιλέγεται οὕτω τι τοιοῦτον ἐπὶ
τῷ κωλύειν χρήματα εἰσάγειν αὐτοὺς, ὅτι τὴν στρατείαν Ἡρακλῆς
ἐποιήσατο ἐπὶ τὴν Ἰβηρίαν, διὰ τοὺς τῶν ἐνοικούντων πλού-
τους. Ἐν τῇ τῶν Μασσαλιωτῶν χώρᾳ περὶ τὴν Λιγυστικὴν φασὶν 118
εἶναί τινα λίμνην, ταύτην δὲ ἀναζεῖν καὶ ὑπερχεῖσθαι, καὶ τοσού-
τους ἰχθῦς ἐκβάλλειν τὸ πλῆθος, ὥστε μὴ πιστεύειν. ἐπειδὰν δὲ οἱ
ἐτησίαι πνεύσωσιν, ἐπιχώννυσθαι τὸ ἔδαφος ἐπ' αὐτῆς, καὶ τοιοῦτον
κονιορτὸν γίνεσθαι αὐτόθι, καὶ ἀποστερεοῦσθαι τὴν ἐπιφάνειαν αὐ-
τῆς ὡσανεὶ ἔδαφος. τοῖς δὲ τριόδουσι διακόπτοντας τοὺς ἐγχω-
ρίους, ἑτοίμως ὅσους ἂν βούλωνται ἰχθύας ἐξαίρειν ἐξ αὐτῆς. Λέ-
γεται δέ τινας τῶν Λιγυστίων οὕτως σφενδονᾶν, ὥστε ὅταν πλείους
ἴδωσιν ὄρνιθας, διερίζεσθαι πρὸς ἀλλήλους, ποῖον ἕκαστος παρα-
σκευάζεται βαλεῖν, ὡς ἑτοίμως ἁπάντων τευξομένων. Ἴδιον
δέ φασι καὶ τοῦτο παρ' αὐτοῖς εἶναι· αἱ γυναῖκες ἅμα ἐργαζόμεναι
τίκτουσιν, καὶ τὸ παιδίον ὕδατι περικλύσασαι, παραχρῆμα σκά-
πτουσι καὶ σκάλλουσι, καὶ τἆλλα οἰκονομοῦσιν ἃ μὴ τικτούσαις ἦν
πρακτέον. Θαῦμα δὲ καὶ τοῦτο παρὰ τοῖς Λίγυσι· φασὶ
γὰρ παρ' αὐτοῖς ποταμὸν εἶναι, οὗ τὸ ῥεῦμα αἴρεται μετέωρον καὶ
ῥεῖ, ὥστε τοὺς πέραν μὴ ὁρᾶσθαι. Ἐν δὲ τῇ Τυρρηνίᾳ λέγεταί
τις νῆσος Αἰθάλεια ὀνομαζομένη, ἐν ᾗ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου πρό-
τερον μὲν χαλκὸς ὠρύσσετο, ἐξ οὗ φασι πάντα κεχαλκευμένα
παρ' αὐτοῖς εἶναι, ἔπειτα μηκέτι εὑρίσκεσθαι· χρόνου δὲ διελθόν-
τος πολλοῦ, φανῆναι ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου σίδηρον, ᾧ νῦν ἔτι χρῶν-
ται Τυρρηνοὶ, οἱ τὸ καλούμενον Ποπλώνιον οἰκοῦντες. Ἔστι
δέ τις ἐν Τυρρηνίᾳ πόλις Οἰναρέα καλουμένη, ἣν ὑπερβολῇ
φασὶν ὀχυρὰν εἶναι. ἐν γὰρ μέσῃ αὐτῇ λόφος ἐστὶν ὑψηλὸς τριά-
κοντα σταδίους ἀνέχων ἄνω, καὶ κάτω ὕλην παντοδαπὴν καὶ ὕδατα.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

φοβουμένους οὕτω τοὺς ἐνοικοῦντας λέγουσι, μή τις τύραννος γένηται,
περιίστασθαι αὐτὴν τοὺς ἐκ τῶν οἰκετῶν ἠλευθερωμένους· καὶ οὗ-
τοι ἄρχουσιν αὐτῆς. κατ' ἐνιαυτὸν δὲ ἄλλους ἀντικαθίστανται τοιού-
τους. Ἐν τῇ Κύμῃ τῇ περὶ τὴν Ἰταλίαν δείκνυταί τις, ὡς ἔοικε,
θάλαμος κατάγειος Σιβύλλης τῆς χρησμολόγου· ἣν πολυχρονι-
119 ωτάτην γενομένην, παρθένον διαμεῖναί φασιν, οὖσαν μὲν Ἐρυ-
θραίαν, ὑπό τινων δὲ τὴν Ἰταλίαν κατοικούντων, Κυμαίαν, ὑπὸ
δέ τινων Μελάγκραιναν καλουμένην. τοῦτον δὲ τὸν τόπον λέγεται κυ-
ριεύεσθαι ὑπὸ Λευκανίων. εἶναι δὲ λέγουσιν ἐν ἐκείνοις τοῖς τό-
ποις περὶ τὴν Κύμην ποταμόν τινα Κετὸν ὀνομαζόμενον· εἰς ὃν
φασι τὸ ἐμβληθὲν πρότερον περιφύεσθαι, καὶ τέλος ἀπολιθοῦσθαι.
Ἀλκισθένει τῷ Συβαρίτῃ φασὶ κατασκευασθῆναι ἱμάτιον τοιοῦ-
τον τῇ πολυτελείᾳ, ὥστε προτίθεσθαι αὐτὸ ἐπὶ τῇ ἐν Λακινίῳ πανη-
γύρει τῆς Ἥρας, εἰς ἣν συμπορεύονται πάντες Ἰταλιῶται· τῶν τε
δεικνυμένων μάλιστα πάντων ἐκεῖνο θαυμάζεσθαι. οὗ φασι κυρι-
εύσαντα Διονύσιον τὸν πρεσβύτερον ἀποδόσθαι Καρχηδονίοις ἑκα-
τὸν καὶ εἴκοσι ταλάντων. ἦν δ' αὐτὸ μὲν ἁλουργές, τῷ μεγέθει πεν-
τεκαιδεκάπηχυ, ἑκατέρωθεν δὲ διείληπτο ζωδίοις ἐνυφασμένοις,
ἄνωθεν μὲν Σούσοις, κάτωθεν δὲ Πέρσαις· ἀνὰ μέσον δὲ ἦν Ζεύς,
Ἥρα, Θέμις, Ἀθηνᾶ, Ἀπόλλων, Ἀφροδίτη· παρὰ δὲ ἑκάτερον
πέρας Ἀλκισθένης ἦν, ἑκατέρωθεν δὲ Σύβαρις. Περὶ τὴν ἄκραν
τὴν Ἰαπυγίαν φασὶν ἔκ τινος τόπου, ἐν ᾧ συνέβη γενέσθαι (ὡς μυ-
θολογοῦσι) Ἡρακλεῖ πρὸς γίγαντας μάχην, ῥεῖν ἰχῶρα πολύν,
καὶ τοιοῦτον ὥστε διὰ τὸ βάρος τῆς ὀσμῆς ἄπλουν εἶναι τὴν κατὰ τὸν τό-
πον θάλασσαν. λέγουσι δέ, πολλαχοῦ τῆς Ἰταλίας Ἡρακλέους
εἶναι πολλὰ μνημόσυνα, ἐν ταῖς ὁδοῖς ἃς ἐκεῖνος ἐπορεύθη. περὶ
Πανδοσίαν τῆς Ἰαπυγίας ἴχνη τοῦ θεοῦ δείκνυται, ἐφ' ἃ οὐδενὶ ἐπι-
βατέον. Ἔστι καὶ περὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν λίθος ἁμαξιαῖος, ὃν
ὑπὸ

ὑπ' ἐκείνου ἀρθέντα μετατεθῆναί φασιν, ἀφ' ἑνὸς δὲ δακτύλου
κινεῖσθαι συμβέβηκεν. Ἐν τῇ τῶν Ὀρχομενίων πόλει τῇ ἐν Βοιω-
τίᾳ, φανῆναί φασιν ἀλώπεκα, ἣν κυνὸς διώκοντος εἰσδῦναι εἴς
τινα ὑπόνομον, καὶ τὸν κύνα συνεισδῦναι αὐτῇ, καὶ ὑλακτοῦντα ἦ-
χον μέγαν ποιεῖν, ὡσανεὶ εὐρυχωρίας τινὸς ὑπαρχούσης αὐτοῖς·
τοὺς δὲ κυνηγέτας ἔννοιαν λαβόντας δαιμονίαν, ἀναρρήξαντας τὴν 120
εἴσδυσιν, συνῶσαι καὶ αὐτούς. ἰδόντας δὲ διά τινων ὀπῶν εἰσερχό-
μενον ἔσω φῶς, εὐσυνόπτως τὰ λοιπὰ θεάσασθαι, καὶ ἐλθόντας ἀ-
παγγεῖλαι τοῖς ἄρχουσιν. Ἐν τῇ Σαρδοῖ τῇ νήσῳ κατασκευά-
σματά φασιν εἶναι εἰς τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον διακείμενα τῶν ἀρ-
χαίων, ἄλλα τε πολλὰ καὶ καλά, καὶ θόλους περισσοῖς τοῖς ῥυθμοῖς
κατεξεσμένους. τούτους δὲ ὑπὸ Ἰολάου τοῦ Ἰφικλέους κατασκευα-
σθῆναι, ὅτε τοὺς Θεσπιάδας τοὺς ἐξ Ἡρακλέους παραλαβὼν, ἔ-
πλευσεν εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους ἐποικήσων, ὡς κατὰ συγγένειαν αὐτῷ
τὴν Ἡρακλέους προσήκοντας, διὰ τὸ πάσης τῆς πρὸς ἑσπέραν
κύριον Ἡρακλέα γενέσθαι. αὕτη δὲ ἡ νῆσος, ὡς ἔοικεν, ἐκαλεῖτο μὲν
πρότερον Ἰχνοῦσσα, διὰ τὸ ἐσχηματίσθαι τῷ περιμέτρῳ ὁμοιότατα
ἀνθρωπίνῳ ἴχνει. εὐδαίμων δὲ καὶ πάμφορος ἔμπροσθεν λέγεται
εἶναι. τὸν γὰρ Ἀρισταῖον, ὅν φασι γεωργικώτατον εἶναι ἐπὶ τῶν ἀρ-
χαίων, τοῦτον αὐτῆς ἄρξασθαι μυθολογοῦσιν, ὑπὸ μεγάλων
ὀρνέων ἔμπροσθεν καὶ πολλῶν κατεχομένων. νῦν μὲν οὕτως οὐκέτι
φέρει τοιοῦτον οὐδέν, διὰ τὸ κυριευθεῖσαν ὑπὸ Καρχηδονίων,
ἐκκοπῆναι πάντας τοὺς χρησίμους εἰς προσφορὰν καρπούς, καὶ θά-
νατον τὴν ζημίαν τοῖς ἐγχωρίοις τετάχθαι, ἐάν τις τῶν τοιούτων τι ἀνα-
φυτεύῃ. Ἐν μιᾷ τῶν ἑπτὰ νήσων τῶν Αἰόλου καλουμένων, ἣ
καλεῖται Λιπάρα, τάφον εἶναι μυθολογοῦσι, περὶ οὗ καὶ ἄλλα [μὲν]
πολλὰ καὶ τερατώδη λέγουσι· τοῦτο δέ, ὅτι οὐκ ἀσφαλές ἐστι
προσελθεῖν πρὸς ἐκεῖνον τὸν τόπον τῆς νυκτός, συμφωνοῦσιν. ἐξα-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

κρύεσθαι γὰρ τυμπάνων καὶ κυμβάλων ἦχον, γέλωτά τε μετὰ θορύβου καὶ κροτάλων ἐναργῶς. λέγουσι δέ τι τερατωδέστερον γεγονέναι περὶ τὸ σπήλαιον. πρὸ ἡμέρας γὰρ ἐγκοιμηθῆναί τινα ἐν αὐτῷ οἰνωμένον, καὶ τοῦτον ὑπὸ τῶν οἰκετῶν ζητούμενον ἐφ' ἡμέρας τρεῖς διατελέσαι· τῇ δὲ τετάρτῃ εὑρεθέντα ὡς νεκρόν, ἀποκομισθῆναι ὑπὸ τῶν οἰκείων εἰς τὸν ἴδιον τάφον· καὶ τῶν νομιζομένων
121 τυχόντα πάντων, ἐξαίφνης ἀναστῆναι, καὶ διηγεῖσθαι τὰ καθ' ἑαυτὸν συμβεβηκότα. τοῦτο μὲν οὖν ἡμῖν φαίνεται μυθωδέστερον· ὅμως μέντοι ἔδει μὴ παραλιπεῖν ἀμνημόνευτον αὐτό, [τὴν] περὶ τῶν τόπων ἐκείνων ἀναγραφὴν ποιούμενον. Περὶ τὴν Κύμην τὴν περὶ Ἰταλίαν λίμνη ἐστὶν ἡ προσαγορευομένη ἄορνος· αὕτη μέν, ὡς ἔοικεν, οὐκ ἔχουσά τι θαυμαστόν· περικεῖσθαι γὰρ λέγουσι περὶ αὐτὴν λόφους κύκλῳ, τὸ ὕψος οὐκ ἔλαττον τριῶν σταδίων, καὶ αὐτὴν εἶναι τῷ σχήματι κυκλοτερῆ, τὸ βάθος ἔχουσαν ἀνυπέρβλητον. ἐκεῖνο δὲ θαυμάσιον φαίνεται· ὑπερκειμένων γὰρ αὐτῇ πυκνῶν δένδρων, καί τινων ἐν αὐτῇ κατακεκλιμένων, οὐδὲν ἔστιν ἰδεῖν ἐπὶ τοῦ ὕδατος φύλλον ἑστηκός, ἀλλ' οὕτως καθαρώτατόν ἐστι τὸ ὕδωρ, ὥστε τοὺς θεωμένους θαυμάζειν. περὶ δὲ τὴν ἀπέχουσαν ἤπειρον αὐτῆς οὐ πολύ, θερμὸν ὕδωρ πολλαχόθεν ἐκπίπτει, καὶ ὁ τόπος ἅπας καλεῖται Πυριφλεγέθων. ὅτι δὲ οὐδὲν διίπταται ὄρνεον ἐν αὐτῇ, ψεῦδος. οἱ γὰρ παραγενόμενοι λέγουσι κύκνων πλῆθός τι ἐν αὐτῇ γίνεσθαι. Φασὶ τὰς Σειρηνούσας νήσους κεῖσθαι μὲν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ περὶ τὸν πορθμὸν ἐπ' αὐτῆς τῆς ἄκρας, ὃς κεῖται πρὸ τοῦ πεπλωκότος τόπου, καὶ διακυμαίνοντος τοὺς κόλπους, τόν τε περιέχοντα τὴν Κύμην, καὶ τὸν διειληφότα τὴν καλουμένην Ποσειδωνίαν· ἐν ᾧ καὶ νεὼς αὐτῶν ἵδρυται, καὶ τιμῶνται καθ' ὑπερβολὴν ὑπὸ τῶν περιοίκων θυσίαις ἐπιμελῶς· ὧν καὶ τὰ ὀνόματα μνημονεύοντες, καλοῦσι τὴν μὲν, Παρθενόπην, τὴν δὲ, Λευκωσίαν,

σίαν,

σίαν, τὴν δὲ τρίτην, Λίγειαν. Λέγεται δὲ μεταξὺ τῆς Μεντορικῆς καὶ [τῆς] Ἰστριανῆς ὄρος τι εἶναι τὸ καλούμενον Δέλφιον, ἔχον λόφον ὑψηλόν. ἐπὶ τοῦτον τὸν λόφον ὅταν ἀναβαίνωσιν οἱ Μέντορες οἱ ἐπὶ τοῦ Ἀδρίου οἰκοῦντες, ἀποθεωροῦσι τὰ εἰς τὸν πόντον εἰσπλέοντα πλοῖα. εἶναι δέ τινα καὶ τόπον ἐν τοῖς ἀνὰ μέσον διαστήμασιν, εἰς ὃν ἀγορᾶς κοινῆς γινομένης, πωλεῖσθαι παρὰ μὲν τῶν ἐκ τοῦ πόντου ἐμπόρων ἀναβαινόντων τὰ Λέσβια καὶ Χῖα καὶ Θάσια· παρὰ 122
δὲ τῶν ἐκ τοῦ Ἀδρίου, τοὺς Κερκυραϊκοὺς ἀμφορεῖς. Φασὶ δὲ καὶ τὸν Ἴστρον ῥέοντα ἐκ τῶν Ἑρκυνίων καλουμένων δρυμῶν, σχίζεσθαι, καὶ τῇ μὲν εἰς τὸν πόντον ῥεῖν, τῇ δὲ εἰς τὸν Ἀδρίαν. σημεῖον δὲ κἀκεῖνο, οὐ μόνον ἐν τοῖς νῦν καιροῖς ἑωράκαμεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν παλαιῶν μᾶλλον, οἷον τὰ ἐκεῖ ἄπλωτα εἶναι· καὶ γὰρ Ἰάσονα τὸν μὲν εἴσπλουν κατὰ τὰς Κυανέας, τὸν δὲ ἐκ τοῦ πόντου ἔκπλουν κατὰ τὸν Ἴστρον ποιήσασθαί φασι· καὶ φέρουσιν ἄλλα τε τεκμήρια οὐκ ὀλίγα, καὶ κατὰ μὲν τὴν χώραν βωμοὺς ὑπὸ Ἰάσονος ἀνακειμένους δεικνύουσιν, ἐν δὲ μιᾷ τῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ νήσων πολυτελὲς ἱερὸν Ἀρτέμιδος ὑπὸ Μηδείας ἱδρυμένον. ἔτι δὲ λέγουσιν ὡς οὐκ ἂν παρέπλευσε τὰς πλαγκτὰς καλουμένας, εἰ μὴ ἐκεῖθεν ἀπέπλει. καὶ ἐν τῇ Αἰθαλείᾳ δὲ νήσῳ τῇ κειμένῃ ἐπὶ τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει, ἄλλα τε δεικνύουσι μνημεῖα τῶν ἀριστέων, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν ψήφων δὲ λεγόμενον. παρὰ γὰρ τὸν αἰγιαλὸν ψήφους φασὶν εἶναι ποικίλας. ταύτας δὲ οἱ Ἕλληνες οἱ τὴν νῆσον οἰκοῦντες, λέγουσι τὴν χροιὰν λαβεῖν ἀπὸ τῶν στλεγγισμάτων ὧν ἐποιοῦντο ἀλειφόμενοι. ἀπὸ γὰρ ἐκείνων τῶν χρόνων, οὔτε πρότερον ἑωρᾶσθαι μυθολογοῦσι τοιαύτας ψήφους, οὔθ' ὕστερον ἐπιγεγενημένας. ἔτι δὲ τούτων φανερώτατα σημεῖα λέγουσιν, ὅτι οὐ διὰ τῶν Συμπληγάδων ἐγένετο ἔκπλους αὐτοῖς, τῷ ποιητῇ οἱ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις μάρτυρι χρώμενοι. τὴν γὰρ δυσχέρειαν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

τοῦ κινδύνου ἐμφανίζοντα, λέγειν ὅτι οὐκ ἔστι παραπλεῦσαι τὸν τόπον, Ἀλλά θ' ὁμοῦ πίνακάς τε νεῶν καὶ σώματα φωτῶν Κύμαθ' ἁλὸς φορέουσι, πυρός τ' ὀλοοῖο θύελλαι. περὶ μὲν οὖν τὰς Κυανέας οὐ λέγεται πῦρ ἀναπέμπειν· περὶ δὲ τὸν πορθμὸν τὸν διαλαμβάνοντα τὴν Σικελίαν, ἐφ' ἑκάτερα κειμένων τῶν τοῦ πυρὸς ἀναφυσημάτων, καὶ τῆς τε νήσου συνεχῶς καιομένης, καὶ τοῦ περὶ τὴν
123 Αἴτνην ῥεύματος πολλάκις τὴν χώραν ἐπιδεδραμηκότος. Ἐν Τάραντι ἐναγίζειν κατά τινας χρόνους φασὶν Ἀτρείδαις καὶ Τυδείδαις καὶ Αἰακίδαις καὶ Λαερτιάδαις· καὶ Ἀγαμεμνονίδαις δὲ χωρὶς θυσίαν ἐπιτελεῖν ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ ἰδίᾳ· ἐν ᾗ νόμιμον εἶναι ταῖς γυναιξὶ, μὴ γεύσασθαι τῶν ἐκείνοις θυομένων. ἔστι δὲ καὶ Ἀχιλλέως νεὼς παρ' αὐτοῖς. λέγεται δὲ, μετὰ τὸ παραλαβεῖν τοὺς Ταραντίνους, Ἡράκλειαν τὸν τόπον καλεῖσθαι ὃν νῦν κατοικοῦσιν· ἐν δὲ τοῖς ἄνω χρόνοις τῶν Ἰώνων κατεχόντων, Πλεῖον· ἔτι δὲ ἐκείνων ἔμπροσθεν ὑπὸ τῶν πρῶτον κατασχόντων αὐτὴν, Σίγειον ὠνομάσθαι. Παρὰ δὲ τοῖς Συβαρίταις λέγεται Φιλοκτήτην τιμᾶσθαι. κατοικῆσαι γὰρ αὐτὸν ἐκ Τροίας ἀνακομισθέντα τὰ καλούμενα Μάλακα τῆς Κροτωνιάδος, ἅ φασιν ἀπέχειν ἑκατὸν εἴκοσι σταδίων, καὶ ἀναθεῖναι ἱστοροῦσι τὰ τόξα τὰ Ἡράκλεια αὐτὸν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ἁλίου. ἐκεῖθεν δέ φασι τοὺς Κροτωνιάτας κατὰ τὴν ἐπικράτειαν ἀναθεῖναι αὐτὰ εἰς τὸ Ἀπολλώνιον τὸ παρ' αὐτοῖς. λέγεται δὲ καὶ τελευτήσαντα ἐκεῖ κεῖσθαι αὐτὸν παρὰ τὸν ποταμὸν τὴν Σύβαριν, βοηθήσαντα Ῥοδίοις τοῖς μετὰ Τληπολέμου εἰς τοὺς ἐκεῖ τόπους ἀπενεχθεῖσι, καὶ μάχην συνάψασι πρὸς τοὺς ἐνοικοῦντας [τῶν βαρβάρων] ἐκείνην τὴν χώραν. Περὶ δὲ τὴν Ἰταλίαν τὴν καλουμένην Καλαβρίαν, ἐγγὺς Μεταποντίου, Ἀθηνᾶς ἱερὸν εἶναί φασιν Ἑλληνίας, ἔνθα τὰ τοῦ Ἐπειοῦ λέγουσιν ὄργανα ἀνακεῖσθαι, ἃ εἰς τὸν δούρειον ἵππον ἐποίησεν, ἐκείνου τὴν ἐπωνυμίαν ἐπιθέντος. φανταζομένην γὰρ

αὐτῷ

αὐτῷ τὴν Ἀθηνᾶν κατὰ τὸν ὕπνον ἀξιοῦν ἀναθεῖναι τὰ ὄργανα, καὶ διὰ τοῦτο βραδυτέρας τυγχάνοντα τῆς ἀναγωγῆς, εἱλεῖσθαι ἐν τῷ τόπῳ, μὴ δυνάμενον ἐκπλεῦσαι· ὅθεν Ἑλληνίας Ἀθηνᾶς τὸ ἱερὸν προσαγορεύεται. Λέγεται δὲ περὶ τὸν ὀνομαζόμενον τῆς Δαυνίας τόπον, ἱερὸν εἶναι Ἀθηνᾶς Ἀχαΐας καλούμενον, ἐν ᾧ δὴ [καὶ] πελέκεις χαλκοῦς καὶ ὅπλα τῶν Διομήδους ἑταίρων καὶ αὐτοῦ 124
ἀνακεῖσθαι. ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ φασὶν εἶναι κύνας οἳ τοὺς ἀφικνουμένους τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἀδικοῦσιν, ἀλλὰ σαίνουσιν ὥσπερ τοὺς συνηθεστάτους. πάντες δὲ οἱ Δαύνιοι καὶ οἱ πλησιόχωροι αὐτοῖς μελανειμονοῦσι, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, διὰ ταύτην (ὡς ἔοικε) τὴν αἰτίαν. τὰς γὰρ Τρῳάδας τὰς ληφθείσας αἰχμαλώτους, καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους ἀφικομένας, εὐλαβηθείσας μὴ πικρᾶς δουλείας τύχωσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς πατρίσι προϋπαρχουσῶν ταῖς Ἀχαιοῖς γυναικῶν, λέγεται τὰς ναῦς αὐτῶν ἐμπρῆσαι, ἵν' ἅμα μὲν τὴν προσδοκωμένην δουλείαν ἐκφύγωσιν, ἅμα δ' ὅπως μετ' ἐκείνων μένειν ἀναγκασθέντων συναρμοσθεῖσαι, κατάσχωσιν αὐτοὺς ἄνδρας. πάνυ δὲ καὶ τῷ ποιητῇ καλῶς πέφρασται περὶ αὐτῶν. ἑλκεσιπέπλους γὰρ καὶ βαθυκόλπους ἐκείνας, ὡς ἔοικεν, ἰδεῖν ἐστιν. Ἐν δὲ τοῖς Πευκετίνοις εἶναί φασιν Ἀρτέμιδος ἱερὸν, ἐν ᾧ τὴν διωνομασμένην ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις χαλκῆν ἕλικα ἀνακεῖσθαι λέγουσιν, ἔχουσαν ἐπίγραμμα, Διομήδης Ἀρτέμιδι. μυθολογεῖται δὲ ἐκεῖνον ἐλάφῳ περὶ τὸν τράχηλον περιθεῖναι, τὴν δὲ προσφῦναι· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εὑρισκομένην ὑπὸ Ἀγαθοκλέους ὕστερον τοῦ βασιλέως Σικελιωτῶν εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἱερὸν ἀνατεθῆναί φασιν. Ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς Σικελίας τῇ καλουμένῃ Πελωριάδι, τοσοῦτον γίνεσθαι κρόκον, ὥστε παρά τισι μὲν τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις κατοικούντων Ἑλλήνων, μὴ γνωρίζεσθαι ποῖόν τι ἐστὶ τὸ ἄνθος· ἐπὶ δὲ τῆς Πελωριάδος ἁμάξας καταχομίζειν μεγάλας τοὺς βουλομένους,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

καὶ κατὰ τὴν ἐαρινὴν ὥραν τὰς στρωμνὰς καὶ τὰς σκηνὰς ἐκ κρόκου κατασκευάζειν. Φησὶν εἶναι ὁ Πολύκριτος ὁ τὰ Σικελικὰ γεγραφὼς ἐν ἔπεσιν, ἔν τινι τόπῳ τῆς μεσογείου, λίμνιόν τι ἔχον ὅσον ἀσπίδος τὸ περιμέτρον· τοῦτο δ' ἔχειν ὕδωρ διαυγὲς μέν, μικρῷ δὲ
125 θολερώτερον. εἰς τοῦτ' οὖν ἐάν τις εἰσβῇ, λούσασθαι χρείαν ἔχων, αὔξεσθαι εἰς εὖρος· ἐὰν δὲ καὶ δεύτερον, μᾶλλον πλατύνεσθαι· τὸ δὲ πέρας ἕως εἰς πεντήκοντα ἀνδρῶν ὑποδοχὴν μεῖζον γινόμενον διευρύνεσθαι. ἐπειδὰν δὲ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν λάβῃ, ἐκ βάθους πάλιν ἀνοιδοῦν, ἐκβάλλειν μετέωρα τὰ σώματα τῶν λουομένων ἔξω ἐπὶ τὸ ἔδαφος. ὡς δ' ἂν τοῦτο γένηται, εἰς τὸ ἀρχαῖον πάλιν σχῆμα τῆς περιμέτρου καθίστασθαι. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ ἀνθρώπων τοῦτο περὶ αὐτὸ γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐάν τι τετράπουν εἰσβῇ, τὸ αὐτὸ πάσχειν. Ἐν δὲ τῇ ἐπικρατείᾳ τῶν Καρχηδονίων φασὶν ὄρος εἶναι ὃ καλεῖται Γώνιον, παντοδαπῆς μὲν ὕλης γέμον, πολλοῖς δὲ διαπεποικιλμένον ἄνθεσιν, ὥστε τοὺς συνεχεῖς τόπους ἐπὶ πολὺ μεταλαμβάνοντας τῆς εὐωδίας αὐτοῦ, ἡδίστην τινὰ τοῖς ὁδοιποροῦσι προσβάλλειν τὴν ἀναπνοήν. πρὸς δὴ τοῦτον τὸν τόπον κρήνην ἐλαίου φασὶν εἶναι, τὴν δὲ ὀσμὴν ἔχειν τοῦ κέδρου τοῖς ἀποπρίσμασιν ὁμοίαν. δεῖν δέ φασι τὸν προσιόντα πρὸς αὐτὴν ἁγνεύειν· καὶ τούτου γινομένου, πλεῖον ἀναβλύζειν αὐτὴν τὸ ἔλαιον, ὥστε ἀσφαλῶς ἀρύεσθαι. Φασὶ καὶ ταύτης τῆς κρήνης πλησίον εἶναί τινα πέτραν αὐτοφυῆ, μεγάλην τῷ μεγέθει. ταύτης οὖν λέγουσιν, ἐπειδὰν μὲν ᾖ θέρος, φλόγα ἀναπέμπειν πυρός· χειμῶνος δὲ γινομένου, ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου κρουνὸν ὕδατος ἀναρραίνειν, οὕτω ψυχροῦ ὥστε χιόνι συμβαλλόμενον, μηδὲν διαφέρειν. καὶ τοῦτό φασιν οὐκ ἀπόκρυφον οὐδὲ μικρὸν χρόνον φαίνεσθαι, ἀλλὰ τὸ μὲν πῦρ ἀνιέναι τὴν θερείαν ὅλην, τὸ δὲ ὕδωρ πάντα τὸν χειμῶνα. Λέγεται δὲ καὶ περὶ τὴν τῶν Σκυθῶν καὶ Μεδῶν χώραν καλουμένην

μένην

μένην τῆς Θρᾴκης, ποταμόν τινα εἶναι Πόντον προσονομαζόμενον, ἐν ᾧ καταφέρεσθαί τινας λίθους οἳ καίονται, καὶ τοὐναντίον πάσχουσι τοῖς ἐκ τῶν ξύλων ἄνθραξι. ῥιπιζόμενοι γάρ, σβέννυνται ταχέως· ὕδασι δὲ ῥαινόμενοι, ἀναλάμπουσι καὶ ἀνάπτουσι κάλλιον. παραπλη-
σίαν δὲ ἀσφάλτῳ, ὅταν καίωνται, καὶ πονηρὰν ὀσμὴν οὕτω καὶ δριμεῖαν 126
ἔχουσιν, ὥστε μηδὲν τῶν ἑρπετῶν ὑπομένειν ἐν τῷ τόπῳ καιομένων αὐτῶν. Εἶναι δέ φασι καὶ τόπον τινὰ παρ' αὐτοῖς οὐ λίαν μικρόν, ἀλλ' ὡς ἂν εἴκοσί που σταδίων, ὃς φέρει κριθάς, αἷς οἱ μὲν ἄνθρωποι χρῶνται, οἱ δ' ἵπποι καὶ βόες οὐκ ἐθέλουσιν αὐτὰς ἐσθίειν, οὐδ' ἄλλο οὐδέν. ἀλλ' οὐδὲ τῶν ὑῶν οὐδὲ τῶν κυνῶν οὐδεμία τολμᾷ γεύσασθαι τοῦ κόπρου τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἂν ἐκ τῶν κριθῶν τούτων μᾶζαν φαγόντες ἢ ἄρτον, ἀποδεύσωσι, τῷ θνήσκειν. Ἐν δὲ Σκοτούσαις τῆς Θετταλίας φασὶν εἶναι κρηνίδιόν τι μικρόν, ἐξ οὗ καὶ ῥεῖ τοιοῦτον ὕδωρ, ὃ τὰ μὲν ἕλκη καὶ θλάσματα ταχέως ὑγιεινὰ ποιεῖ καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ὑποζυγίων· ἐὰν δέ τις ξύλον μὴ παντάπασι συντρίψας, ἀλλὰ σχίσας ἐμβάλῃ, συμφύεται, καὶ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ καθίσταται. Περὶ δὲ τὴν Θρᾴκην τὴν ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως φασὶ γίνεσθαί τι τερατῶδες καὶ ἄπιστον τοῖς μὴ τεθεαμένοις. ἐξιόντες γὰρ οἱ παῖδες ἐκ τῶν κωμῶν καὶ τῶν ἐγγὺς χωρίων ἐπὶ θήραν τῶν ὀρνιθαρίων, συνθηρεύειν παραλαμβάνουσι τοὺς ἱέρακας· καὶ τοῦτο ποιοῦσιν οὕτως· ἐπειδὰν προσέλθωσιν εἰς τόπον ἐπιτήδειον, καλοῦσι τοὺς ἱέρακας ὀνομαστὶ κεκραγότες. οἱ δ', ὅταν ἀκούσωσι τῶν παίδων τὴν φωνήν, παραγινόμενοι παρασοβοῦσιν εἰς τοὺς θάμνους, ὅπου αὐτοὺς οἱ παῖδες ξύλοις τύπτοντες λαμβάνουσιν. ὃ δὲ πάντων ἂν μάλιστά τις θαυμάσειεν· οἱ μὲν γὰρ ἱέρακες, ὅταν αὐτοί τινα λάβωσι τῶν ὀρνίθων, καταβάλλουσι τοῖς θηρεύουσιν· οἱ δὲ παῖδες, ἁπάντων τῶν ἁλόντων μέρος τι τοῖς ἱέραξιν ἀποδόντες, ἀπέρχονται. Θαυμαστὸν δέ τι καὶ παρὰ τοῖς Ἐνετοῖς

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

φασὶ γίνεσθαι. ἐπὶ γὰρ τὴν χώραν αὐτῶν πολλάκις κολοιῶν ἀναριθμήτους μυριάδας ἐπιφέρεσθαι, καὶ τὸν σῖτον αὐτῶν ἀσπραίτων καταναλίσκειν· οἷς τοὺς Ἐνετοὺς πρὸ τοῦ ἐφίπτασθαι μέλλειν, ἐπὶ
127 τὰ μεθόρια τῆς γῆς προτιθέναι δῶρα, παντοδαπῶν καρπῶν καταβάλλοντας σπέρματα. ὧν ἐὰν μὲν γεύσωνται οἱ κολοιοί, οὐχ ὑπερβαίνουσιν ἐπὶ τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ οἴδασιν οἱ Ἐνετοὶ ὅτι ἔσονται ἐν εἰρήνῃ· ἐὰν δὲ μὴ γεύσωνται, ὡσεὶ πολεμίων ἔφοδον αὐτοῖς γινομένην οὕτω προσδοκῶσιν. Ἐν δὲ τῇ Χαλκίδι τῇ ἐπὶ Θράκης πλησίον Ὀλύνθου, φασὶν εἶναι Κανθαρώλεθρον ὀνομαζόμενον τόπον, μικρῷ μείζονα τὸ μέγεθος ἅλω, εἰς ὃν τῶν μὲν ἄλλων ζώων ὅταν τι ἀφίκηται, πάλιν ἀπέρχεται· τῶν δὲ κανθάρων τῶν ἐλθόντων οὐδείς, ἀλλὰ κύκλῳ περιιόντες τὸ χωρίον, λιμῷ τελευτῶσιν. Ἐν δὲ Κύκλωψι τοῖς Θρᾳξί, κρηνίδιόν ἐστιν ὕδωρ ἔχον, ὃ τῇ μὲν ὄψει καθαρὸν καὶ διαφανές, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅμοιον· ὅταν δὲ πίῃ τι ζῷον ἐξ αὐτοῦ, παραχρῆμα διαφθείρεται. Φασὶ δὲ καὶ ἐν τῇ Κραστωνίᾳ παρὰ τὴν Βισαλτῶν χώραν τοὺς ἁλισκομένους λαγὼς δύο ἥπατα ἔχειν, καὶ τόπον τινὰ εἶναι ὅσον πλεθριαῖον, εἰς ὃν ὅ τι ἂν εἰσέλθῃ ζῷον, ἀποθνήσκειν. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλο αὐτόθι ἱερὸν Διονύσου μέγα καὶ καλόν, ἐν ᾧ τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς θυσίας οὔσης, λέγεται, ὅταν μὲν ὁ θεὸς εὐετηρίαν μέλλῃ ποιεῖν, ἐπιφαίνεσθαι μέγα σέλας πυρός, καὶ τοῦτο πάντας ὁρᾶν τοὺς περὶ τὸ τέμενος διατρίβοντας· ὅταν δὲ ἀκαρπίαν, μὴ φαίνεσθαι τοῦτο τὸ φῶς, ἀλλὰ σκότος ἐπέχειν τὸν τόπον ὡς καὶ τὰς ἄλλας νύκτας. Ἐν Ἤλιδι λέγουσιν εἶναί τι οἴκημα σταδίους ἀπέχον ὀκτὼ μάλιστα τῆς πόλεως, εἰς ὃ τιθέασι τοῖς Διονυσίοις λέβητας χαλκοῦς τρεῖς κενούς· τοῦτο δὲ ποιήσαντες, παρακαλοῦσι τῶν Ἑλλήνων τῶν ἐπιδημούντων τὸν βουλόμενον ἐξετάσαι τὰ ἀγγεῖα, καὶ τοῦ οἴκου κατασφραγίζεσθαι τὰς θύρας. καὶ ἐπειδὰν μέλλωσιν ἀνοίγειν, ἐπιδείξαντες τοῖς πολίταις

καὶ

καὶ τοῖς ξένοις τὰς σφραγῖδας, οὕτως ἀνοίγουσιν. οἱ δ' εἰσελθόντες, εὑρίσκουσι τοὺς μὲν λέβητας, οἴνου πλήρεις, τὸ δὲ ἔδαφος καὶ τοὺς τοίχους, ὑγιεῖς, ὥστε μηδεμίαν ὑποψίαν [εἶναι] λαβεῖν ὡς τέχνῃ τινὶ κατασκευάζουσιν. Εἶναι δὲ φασὶ παρ' αὐτοῖς καὶ ἰκτίνους, οἳ παρὰ 128
μὲν τῶν διὰ τῆς ἀγορᾶς τὰ κρέα φερόντων ἁρπάζουσι, τῶν δὲ ἱεροθύτων οὐχ ἅπτονται. Ἐν Κορωνείᾳ δὲ τῆς Βοιωτίας λέγεται τοὺς ἀσπάλακας τὰ ζῷα μὴ δύνασθαι ζῆν, μηδ' ὀρύσσειν τὴν γῆν, τῆς λοιπῆς Βοιωτίας πολὺ πλῆθος ἐχούσης. Ἐν Κολούσσοις δὲ τῆς Ἀρκαδίας, κρήνην εἶναί τινα φασίν, ἐν ᾗ χερσαῖοι μύες γίνονται, καὶ κολυμβῶσι, τὴν δίαιταν ἐν ἐκείνῃ ποιούμενοι. λέγεται δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν Λαμψάκῳ εἶναι. Ἐν δὲ Κράνωνι τῆς Θετταλίας, φασὶ δύο κόρακας εἶναι μόνους ἐν τῇ πόλει. οὗτοι ὅταν ἐκνεοττεύσωσιν, ἑαυτοὺς μέν, ὡς ἔοικεν, ἐκτοπίζουσιν, ἑτέρους δὲ τοσούτους τῶν ἐξ αὐτῶν γενομένων ἀπολείπουσιν. Ἐν δὲ [τῇ] Ἀπολλωνίᾳ τῇ πλησίον κειμένῃ τῆς τῶν Ἀτλαντίνων χώρας, φασὶ γίνεσθαι ἄσφαλτον ὀρυκτὴν καὶ πίσσαν, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ τῆς γῆς συναναπηδῶσαν τοῖς ὕδασιν, οὐδὲν διαφέρουσαν τῆς Μακεδονικῆς, μελαντέραν δὲ καὶ παχυτέραν πεφυκέναι ἐκείνης. οὐ πόρρω δὲ τούτου τοῦ χωρίου πῦρ ἐστι καιόμενον πάντα τὸν χρόνον, ὥς φασιν οἱ κατοικοῦντες περὶ τὴν χώραν ἐκείνην. ὁ δὲ καιόμενος τόπος, ἐστὶν οὐ πολύς, ὡς ἔοικεν, ἀλλ' ὅσον μάλιστα πεντακλίνου τὸ μέγεθος. ὄζει δὲ θείου καὶ στυπτηρίας, καὶ πέφυκε περὶ αὐτὸν πόα τε βαθεῖα, ὃ καὶ θαυμάσειεν ἄν τις μάλιστα, καὶ δένδρα μεγάλα, οὐκ ἀπέχοντα τοῦ πυρὸς πήχεις τέσσαρας. καίεται δὲ συνεχῶς περὶ Λυκίαν καὶ Μεγάλην πόλιν τὴν ἐν Πελοποννήσῳ. Λέγεται δὲ καὶ ἐν Ἰλλυριοῖς τίκτειν τὰ βοσκήματα δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ τὰ πλεῖστα διδυμοτοκεῖν· καὶ πολλὰ δὲ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἐρίφους τίκτειν, ἔνια δὲ καὶ πέντε καὶ πλείους. ἔτι δὲ γάλακτος ἀφιέναι ῥᾳδίως τρία ἡμίχοα. λέγουσι

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

δὲ καὶ τὰς ἀλεκτορίδας, οὐχ ὥσπερ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπαξ τίκτειν, ἀλλὰ δὶς καὶ τρὶς τῆς ἡμέρας. Λέγεται [δὲ] καὶ ἐν τῇ Παιονίᾳ τοὺς βοῦς τοὺς ἀγρίους πολὺ μεγίστους ἁπάντων τῶν ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι γίνεσθαι.

129 Περὶ δὲ τοῦ πορθμοῦ τῆς Σικελίας καὶ ἄλλοι μὲν πλείους γεγράφασι, καὶ οὗτος δέ φησι συμβαίνειν τερατῶδες. ἐκ γὰρ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους πολλῷ ῥοίζῳ φερόμενον τὸν κλύδωνα, προσβάλλειν πρὸς ἀμφότερα τὰ ἀκρωτήρια, τὸ μὲν τῆς Σικελίας, τὸ δὲ τῆς Ἰταλίας, τὸ προσαγορευόμενον Ῥήγιον, ἐκ μεγάλου πελάγους εἰς στενὸν συγκλείεσθαι· τούτου δὲ γινομένου, κῦμα μετέωρον αἴρειν σὺν πολλῷ βρόμῳ ἐπὶ πάνυ πολὺν τόπον τῆς ἄνω φορᾶς, ὥστε τοῖς μακρὰν ἀπέχουσι, συνοπτὸν εἶναι τὸν μετεωρισμὸν, οὐκ ἀνόμοιον φαινόμενον θαλάσσης ἀναφορᾷ, λευκὸν δὲ καὶ ἀφρῶδες· παραπλήσιον δὲ τοῖς συρμοῖς τοῖς γινομένοις ἐν τοῖς ἀνυπερβλήτοις χειμῶσι· καὶ ποτὲ μὲν ἀλλήλοις συμπίπτειν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀκρωτηρίων τοὺς κλύδωνας, καὶ ποιεῖν συγκλυσμὸν, ἄπιστον μὲν διηγεῖσθαι, ἀνυπομόνητον δὲ τῇ ὄψει θεάσασθαι· ποτὲ δὲ διισταμένους ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους συρράξεως, οὕτω βαθεῖαν καὶ φρικώδη τὴν ἄποψιν ποιεῖν τοῖς ἐξ ἀνάγκης θεωμένοις, ὥστε πολλοὺς μὴ κρατεῖν ἑαυτῶν, ἀλλὰ πίπτειν σκοτουμένους ὑπὸ τοῦ δέους. ἐπειδὰν δὲ προσπεσὸν τὸ κῦμα πρὸς ὁποτερονοῦν τῶν τόπων, καὶ μετεωρισθὲν ἕως τῶν ἄκρων, πάλιν εἰς τὴν ὑπορρέουσαν θάλασσαν κατενεχθῇ, τότε δὴ πάλιν σὺν πολλῷ μὲν βρυχηθμῷ, μεγάλαις δὲ καὶ ταχείαις δίναις τὴν θάλασσαν ἀναζεῖν καὶ μετεωρίζεσθαι κυκωμένην ἐκ βυθῶν, παντοδαπὰς δὲ χρόας μεταλλάσσειν. ποτὲ μὲν γὰρ ζοφερὰν, ποτὲ δὲ κυανῆν, πολλάκις δὲ πορφυρίζουσαν διαφαίνεσθαι. τὸν δὲ δρόμον καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις τὴν ἀνάρροιαν, οὐδὲ ἀκούειν οὐδὲν ἑρπετὸν, οὔθ' ὁρᾶν ὑπομένειν, φεύγειν δὲ πάντα πρὸς τὰς ὑποκειμένας ὑπωρείας. λήγοντος δὲ τοῦ κλύδωνος, τὰς δίνας μετεώρους φέρεσθαι, ποικίλας οὕτω τὰς ἀναφορὰς ποιουμένας, ὥστε δοκεῖν πρηστήρων ἢ τινων ἄλλων μεγάλων ὄφεων συστρέμματι παρομοίους τὰς κινήσεις ἀποτελεῖν.

Φασὶν, οἰκοδομούντων Ἀθηναίων τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν τῆς ἐν Ἐλευσῖνι, περιεχομένην στήλην πέτραις εὑρεθῆναι χαλκῆν, ἐφ' ἧς ἐπεγέγραπτο, Δηιόπης τόδε σῆμα [Δημήτριος.] ἣν οἱ μὲν λέγουσι Μουσαίου εἶναι γυναῖκα, τινὲς δὲ Τριπτολέμου μητέρα γενέσθαι. 130

Ἐν μιᾷ τῶν Αἰόλου προσαγορευομένων νήσων, πλῆθός τι φασὶ γίνεσθαι φοινίκων· ὅθεν καὶ Φοινικώδη καλεῖσθαι. οὐκ ἂν οὖν εἴη τὸ λεγόμενον ὑπὸ Καλλισθένους ἀληθὲς, ὅτι ἀπὸ Φοινίκων τῶν τῆς Συρίας τὴν παραλίαν οἰκούντων, τὸ φυτὸν ἔλαβε τὴν προσηγορίαν· ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς Φοίνικας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων φασί τινες προσαγορευθῆναι, διὰ τὸ πρώτους τοὺς πλέοντας τὴν θάλασσαν, ἢ ἂν ἀποβαίησαν, πάντας ἀποκτείνειν καὶ φονεύειν. καὶ κατὰ γλῶσσαν δέ ἐστι τὴν Περραιβῶν, τὸ αἱμάξαι, φοινίξαι.

Τῆς καλουμένης Αἰνιακῆς χώρας περὶ τὴν ὀνομαζομένην Ὑπάτην λέγεται παλαιά τις στήλη εὑρεθῆναι, ἣν οἱ Αἰνιᾶνες τίνος ἦν εἰδέναι βουλόμενοι, ἔχουσαν ἐπιγραφὴν ἀρχαίοις γράμμασιν, ἀπέστειλαν εἰς Ἀθήνας τινὰς κομίζοντας αὐτήν. πορευομένων δὲ διὰ τῆς Βοιωτίας, καί τισι τῶν ξένων ὑπὲρ τῆς ἀποδημίας ἀνακοινουμένων, λέγεται αὐτοὺς εἰσαχθῆναι εἰς τὸ καλούμενον Ἰσμήνιον ἐν Θήβαις. ἐκεῖθεν μὲν γὰρ μάλιστα ἂν εὑρεθῆναι τὴν τῶν γραμμάτων ἐπιγραφὴν· λέγοντες εἶναί τινα ἀναθήματα ὁμοίους ἔχοντα τοὺς ῥυθμοὺς τῶν γραμμάτων ἀρχαῖα. ὅθεν αὐτούς φασιν ἀπὸ τῶν γνωριζομένων, τὴν εὕρεσιν ποιησαμένους τῶν ἐπιζητουμένων, ἀναγράψαι τούσδε τοὺς στίχους·

Ἡρακλέους τεμένει τε Κυθήρᾳ Φερσεφαάσσῃ,
τηδορυνῆας ἀγέλην ἐλάων, ἠδ' Ἐρύθειαν ἄγων.
Τὰς δ' ἐδάμασσε πόθῳ Πασιφάεσσα θεά. Τῇδε δέ μοι τέκνῳ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

» τῷ δ' Εὐρύθωνι δάμαρτι Νυμφογενὴς Ἐρύθη. δὴ τόδ' ἔδωκα » πέδον Μναμόσυνον φιλίας, φηγῷ ὑπὸ σκιερᾷ. τούτῳ τῷ ἐπι-
131 γράμματι ἐπεχώρησε καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος Ἔρυθος καλούμενος, καὶ ὅτι ἐκεῖθεν τὰς βοῦς καὶ οὐκ ἐξ Ἐρυθείας ἤγαγεν. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς κατὰ Λιβύην καὶ Ἰβηρίαν τόποις οὐδαμοῦ τὸ ὄνομα λέγεσθαί φασι τῆς Ἐρυθείας. Τῆς δὲ Λιβύης ἐν Ἰτύκῃ [τῇ] καλουμένῃ (ἣ κεῖται μὲν, ὡς λέγουσιν, ἐν τῷ κόλπῳ τῷ μεταξὺ Ἑρμαίας καὶ τῆς ἵππου ἄκρας, ἐπέκεινα δὲ Καρχηδόνος [ὡς] σταδίους διακοσίους· ἣ καὶ πρότερον κτισθῆναι λέγεται αὐτῆς τῆς Καρχηδόνος ἔτεσι διακοσίοις ὀγδοήκοντα ἑπτὰ, ὡς ἀναγέγραπται ἐν ταῖς Φοινικικαῖς ἱστορίαις) γίνεσθαί φασιν ἅλας ὀρυκτοὺς, ἐπὶ τρεῖς ὀργυιὰς τὸ βάθος, τῇ ὄψει λευκοὺς καὶ οὐ στερεοὺς, ἀλλ' ὁμοίους τῇ γλισχροτάτῃ γλοιᾷ· καὶ ὅταν ἀνενεχθῶσιν εἰς τὸν ἥλιον, ἀποστερεοῦσθαι, καὶ γίνεσθαι ὁμοίους τῷ Παρίῳ λίθῳ. γλύφεσθαι δὲ ἐξ αὐτῶν λέγουσι ζῴδιά τε καὶ ἄλλα σκεύη. Τοὺς πρώτους τῶν Φοινίκων ἐπὶ Ταρτησσὸν πλεύσαντας, λέγεται τοσοῦτον ἀργύριον ἀντιφορτίσασθαι, ἔλαιον καὶ ἄλλον ναυτικὸν ῥῶπον εἰσαγαγόντας, ὥστε μηκέτι ἔχειν δύνασθαι μήτε ἐπιδέξασθαι τὸν ἄργυρον, ἀλλ' ἀναγκασθῆναι ἀποπλέοντας ἐκ τῶν τόπων, τά τε ἄλλα πάντα ἀργυρᾶ οἷς ἐχρῶντο, κατασκευάσασθαι, καὶ δὴ καὶ τὰς ἀγκύρας πάσας. Λέγουσι τοὺς Φοίνικας τοὺς κατοικοῦντας τὰ Γάδειρα καλούμενα, ἔξω πλέοντας Ἡρακλείων στηλῶν ἀπηλιώτῃ ἀνέμῳ ἡμέρας τέτταρας, παραγίνεσθαι εἴς τινας τόπους ἐρήμους, θρύου καὶ φύκους πλήρεις· οὓς, ὅταν μὲν ἄμπωτις ᾖ, [μὴ] βαπτίζεσθαι· ὅταν δὲ πλήμμυρα, κατακλύζεσθαι· ἐφ' ὧν εὑρίσκεσθαι ὑπερβάλλον θύννων πλῆθος, καὶ τοῖς μεγέθεσι καὶ τοῖς πάχεσιν ἄπιστον, ὅταν ἐποκείλωσιν· οὓς ταριχεύοντες καὶ συντιθέντες εἰς ἀγγεῖα, διακομίζουσιν εἰς Καρχηδόνα. ὧν Καρχηδόνιοι μόνον οὐ ποιοῦνται τὴν ἐξαγωγὴν, ἀλλὰ

διὰ

διὰ τὴν ἀρετὴν ἣν ἔχουσι κατὰ τὴν βρῶσιν, αὐτοὶ καταναλίσκουσιν. Ἐν τῇ Πηδασίᾳ τῆς Καρίας θυσία τῷ Διῒ συντελεῖται, ἐν ᾗ πέμπουσιν αἶγά τινα, περὶ ἣν θαυμαστόν τι φασὶ γίνεσθαι. βαδί-
ζουσα γὰρ ἐκ Πηδάσων σταδίους ἑβδομήκοντα διὰ ὄχλου πολλοῦ 132
τοῦ θεωροῦντος, οὔτε διαταράττεται κατὰ τὴν πορείαν, οὔτ' ἐκτρέπεται τῆς ὁδοῦ· δεδεμένη δὲ σχοινίῳ, προπορεύεται τοῦ τὴν ἱερωσύνην ἔχοντος· καὶ τὰ κέρατα αὐτῆς χωρεῖν τέσσαρας χόας, ἐνίων δὲ καὶ πλέον. Θαυμαστὸν δ' ἐστὶ καὶ τὸ δύο κόρακας εἶναι διὰ τέλους περὶ τὸ τοῦ Διὸς ἱερὸν, ἄλλον δὲ μηδένα πέτεσθαι τόπον, καὶ τὸν ἕτερον αὐτῶν ἔχειν τὸ πρόσθεν τοῦ τραχήλου λευκόν. Ἐν Ἰλλυριοῖς δὲ τοῖς Ἀρδιαίοις καλουμένοις, παρὰ τὰ μεθόρια τῶν Αὐταριατῶν, κἀκεῖνοί φασιν ὄρος εἶναι μέγα· τούτου δὲ πλησίον ἄγκος, ὅθεν ὕδωρ ἀναπηδᾷ, οὐ πᾶσαν ὥραν, ἀλλὰ τοῦ ἦρος, πολὺ τῷ πλήθει· ὃ λαμβάνοντες, τὰς μὲν ἡμέρας ἐν τῷ στεγνῷ φυλάττουσι, τὰς δὲ νύκτας εἰς τὴν αἰθρίαν τιθέασι. καὶ πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας τοῦτο ποιησάντων αὐτῶν, πήγνυται τὸ ὕδωρ, καὶ γίνεται κάλλιστον ἅλας· ὃ ἕνεκεν τῶν βοσκημάτων μάλιστα διατηροῦσιν. οὐ γὰρ εἰσάγονται πρὸς αὐτοὺς ἅλες, διὰ τὸ κατοικεῖν πόρρω αὐτοὺς θαλάσσης, καὶ εἶναι αὐτοὺς ἀμίκτους. πρὸς οὖν τὰ βοσκήματα πλείστην αὐτοῦ χρείαν ἔχουσιν. ἁλίζουσι γὰρ αὐτὰ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ. ἐὰν δὲ μὴ ποιήσωσι τοῦτο, συμβαίνει αὐτοῖς ἀπόλλυσθαι τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων. Ἐν Ἄργει δέ φασι γίνεσθαι ἀκρίδος τινὸς γένος, ὃ καλεῖται σκορπιομάχον. ὅταν γὰρ ἴδῃ [τάχιστα] σκορπίον, ἀνθίσταται αὐτῷ· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ σκορπίος ἐκείνῃ· καὶ κύκλῳ περιιοῦσα τρίζει περὶ αὐτόν. τὸν δὲ, κέντρον ἐπαίροντα, ἀντιπεριάγειν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, εἶτα κατὰ μικρὸν ἀνίεναι τὸ κέντρον, καὶ τέλος ὅλον ἐκλείνεσθαι, καὶ τῆς ἀκρίδος κύκλῳ τρεχούσης. τὰ τελευταῖα δὲ προσελθοῦσα, κατεσθίει αὐτόν. ἀγαθὸν δέ φασιν εἶναι πρὸς τὰς πληγὰς τοῦ σκορπίου τὸ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

ἐπιφαγεῖν αὐτήν. Τοὺς ἐν Νάξῳ σφῆκάς φασιν, ὅταν φάγωσι τοῦ ἔχεως, (προσφιλὴς δ' αὐτοῖς ἡ σάρξ, ὡς ἔοικεν, ἐστὶν) ἔπειθ' ὅταν τινὰ κεντήσωσι, περιωδύνους οὕτως ποιεῖν, ὥστε χαλεπωτέραν φαίνεσθαι τῆς πληγῆς τῶν ἐχέων. Φασὶ δὲ Σκυθικὸν φάρ-

133 μακον, ᾧ ἀποβάπτουσι τοὺς οἰστούς, συντίθεσθαι ἐξ ἐχίδνης. τηροῦσι δέ, ὡς ἔοικεν, οἱ Σκύθαι τὰς ἤδη ζῳοτοκούσας, καὶ λαβόντες αὐτάς, τήκουσιν ἡμέρας τινάς. ὅταν δ' ἱκανῶς αὐτοῖς δοκῇ σεσῆφθαι πᾶν, τὸ τοῦ ἀνθρώπου αἷμα εἰς χυτρίδιον ἐγχέοντες, εἰς τοὺς κοπρίους κατορύττουσι πωμάσαντες. ὅταν δὲ καὶ τοῦτο σαπῇ, τὸ ὑφιστάμενον ἐπάνω τοῦ αἵματος, ὃ δή ἐστιν ὑδατῶδες, μιγνύουσι τῷ τῆς ἐχίδνης ἰχῶρι, καὶ οὕτω ποιοῦσι θανάσιμον. Ἐν Κουρίῳ τῆς Κύπρου ὄφεών τι γένος εἶναί φασιν, ὃ τὴν δύναμιν ὁμοίαν ἔχει τῇ ἐν Αἰγύπτῳ ἀσπίδι, πλὴν ὅτι τοῦ χειμῶνος ἐὰν δάκῃ, οὐδὲν ἐργάζεται, εἴτε διὰ ἄλλην τινὰ αἰτίαν, εἴτε διότι τὸ ζῷον δυσκίνητον γίνεται ὑπὸ τοῦ ψύχους ἀποπηγνύμενον, καὶ τελέως ἀδύνατον, ἐὰν μὴ θερμανθῇ. Ἐν Κέῳ φασὶν εἶναί τι γένος ἀχέρδου, ὑφ' ἧς ἐάν τις πληγῇ τῇ ἀκάνθῃ, ἀποθνήσκει. Ἐν Μυσίᾳ φασὶν ἄρκτων τι γένος εἶναι λευκόν, αἳ ὅταν κυνηγῶνται, ἀφιᾶσι τοιαύτην πνοήν, ὥστε τῶν κυνῶν τὰς σάρκας σήπειν· ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν λοιπῶν θηρίων ἀβρώτους ποιεῖν. ἐὰν δέ τις καὶ βιάσηται καὶ ἐγγίσῃ, ἀφιᾶσιν ἐκ τοῦ στόματος φλέγμα πάμπολύ τι, ὡς ἔοικεν· ὃ προσφυσᾷ πρὸς τὰ πρόσωπα τῶν κυνῶν, ὡσαύτως καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἀποπνίγειν καὶ ἀποτυφλοῦν. Ἐν δὲ τῇ Ἀραβίᾳ ὑαινῶν τι γένος φασὶν εἶναι, ὃ ἐπειδὰν προΐδῃ τι θηρίον, ἢ ἄνθρωπος ἐπιβῇ ἐπὶ τὴν σκιάν, ἀφωνίαν ἐργάζεται καὶ πῆξιν τοιαύτην, ὥστε μὴ δύνασθαι κινεῖν τὸ σῶμα. τοῦτο δὲ ποιεῖν καὶ ἐπὶ τῶν κυνῶν. Κατὰ δὲ Συρίαν εἶναί φασί τι ζῷον ὃ καλεῖται λεοντοφόνον. ἀποθνήσκει γὰρ ὁ λέων, ὡς ἔοικεν, ὅταν αὐτοῦ φάγῃ. ἑκὼν μὲν οὖν τοῦτο οὐ ποιεῖ, ἀλλὰ

φεύγει

φεύγει τὸ ζῷον. ὅταν δὲ συλλαβόντες αὐτὸ οἱ κυνηγέται, καὶ ὀπτήσαντες ὥσπερ ἄλφιτα λευκὰ περιπάσωσιν ἄλλῳ ζῴῳ, τὸ γευσάμενον ἀπόλλυσθαί φασι παραχρῆμα. κακοῖ καὶ προσουροῦν τὸν λέοντα τοῦτο τὸ ζῷον. Λέγεται καὶ τοὺς γῦπας ὑπὸ τῆς τῶν μύρων ὀσμῆς ἀποθνήσκειν, ἐάν τις αὐτοὺς χρίσῃ ἢ δῷ τι μεμυρισμένον φαγεῖν. 134
ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς κανθάρους ὑπὸ τῆς τῶν ῥόδων ὀσμῆς. Καὶ ἐν Σικελίᾳ δέ φασι καὶ ἐν Ἰταλίᾳ τοὺς γαλεώτας θανάσιμον ἔχειν τὸ δῆγμα, καὶ οὐχ ὥσπερ τοὺς παρ' ἡμῖν, ἀσθενὲς καὶ μαλακόν. εἶναι δὲ καὶ μυῶν γένος ἐφιπτάμενον, ὃ ὅταν δάκῃ, ἀποθνήσκειν ποιεῖ. Ἐν δὲ τῇ Μεσοποταμίᾳ τῆς Συρίας φασὶ καὶ ἐν Ἰστροῦντι ὀφίδιά τινα γίνεσθαι, ἃ τοὺς ἐγχωρίους οὐ δάκνει, τοὺς ξένους δὲ καὶ ἀδικεῖ σφόδρα. Περὶ δὲ τὸν Εὐφράτην καὶ τελείως φασὶ τοῦτο γίνεσθαι. πολλοὺς γὰρ φαίνεσθαι περὶ τὰ χείλη τοῦ ποταμοῦ, καὶ διανέοντας ἐφ' ἑκάτερα· ὥστε τῆς δείλης ἐνταῦθα θεωρουμένους, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ θατέρου μέρους φαίνεσθαι, καὶ τοὺς ἀναπαυομένους τῶν μὲν Σύρων, μὴ δάκνειν, τῶν δ' Ἑλλήνων μὴ ἀπέχεσθαι. Ἐν Θεσσαλίᾳ φασὶ τὸν ἱερὸν καλούμενον ὄφιν πάντας ἀπολλύειν, οὐ μόνον ἐὰν δάκῃ, ἀλλὰ καὶ ἐὰν θίγῃ. διὸ καὶ ὅταν φανῇ, καὶ τὴν φωνὴν ἀκούσωσι, (φαίνεται δὲ σπανίως) φεύγουσι καὶ οἱ ὄφεις καὶ αἱ ἔχεις, καὶ τἆλλα πάντα θηρία. τῷ δὲ μεγέθει οὐκ ἔστι μέγας, ἀλλὰ μέτριος. ἐν Τήνῳ δέ ποτε φασὶν αὐτῇ τῇ πόλει κατὰ Θετταλίαν ἀναιρεθῆναι ὑπὸ γυναικός· γενέσθαι δὲ τὸν θάνατον τοιόνδε· γυναῖκα κύκλον γράψασαν, καὶ τὰ φάρμακα θεῖσαν, εἰσβῆναι εἰς τὸν κύκλον, αὐτὴν καὶ τὸν υἱόν, εἶτα μιμεῖσθαι τὴν φωνὴν τοῦ θηρίου· τὸ δὲ ἀντᾴδειν καὶ προσιέναι. ᾄδοντος δὲ καταδαρθεῖν τὴν γυναῖκα, καὶ ἐγγυτέρω προσιόντος, μᾶλλον, ὥστε μὴ δύνασθαι κρατεῖν τοῦ ὕπνου. τὸν δ' υἱὸν παρακαθήμενον ἐγείρειν τύπτοντα, κελευούσης ἐκείνης, καὶ λέγειν ὅτι ἐὰν μὲν καθυπνώσῃ,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

ἀπολεῖται καὶ αὐτὴ καὶ ἐκεῖνος· ἐὰν δὲ βιάσηται καὶ προσαγάγηται τὸ θηρίον, σωθήσονται. ὡς δὲ προσῆλθεν ὁ ὄφις εἰς τὸν κύκλον, λύσιν εὐθὺς γίνεσθαι αὐτοῦ.

135 Ἰστέον ὅτι πολλὰ τῶν παλαιῶν ἀντιγράφων εὑρίσκεται ἐν οἷς οὐκ ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ περὶ τῶν θαυμασίων ἀκουσμάτων ἣν τεθείκαμεν, ἀλλ' αὕτη.

Λέγεται περὶ τὰ Τύανα ὕδωρ εἶναι Ὁρκίου Διός. καλεῖται δὲ αὐτὸ Ἀσβαμαῖον, οὗ πηγὴ ἀναδίδοται πάνυ ψυχρά. παφλάζει δὲ ὥσπερ οἱ λέβητες. τοῦτο εὐόρκοις μὲν ἡδύ τε καὶ ἵλεων, ἐπιόρκοις δὲ παρὰ πόδας ἡ δίκη. ἀποσκήπτει γὰρ καὶ εἰς ὀφθαλμοὺς καὶ εἰς χεῖρας καὶ εἰς πόδας. ἁλίσκονταί τε ὑδέροις καὶ φθόαις· καὶ οὐδὲ πρόσθεν ἀπελθεῖν δυνατόν, ἀλλ' αὐτόθι ἔχονται, καὶ ὀλοφύρονται πρὸς τῷ ὕδατι, ὁμολογοῦντες ἃ ἐπιώρκησαν. Ἀθήνησί φασι τὸν ἱερὸν τῆς ἐλαίας θαλλὸν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ βλαστῆσαι καὶ πλείονα γενέσθαι, ταχὺ δὲ αὖ πάλιν συστέλλεσθαι. Τῶν ἐν Αἴτνῃ κρατήρων ἀναρραγέντων καὶ ἀνὰ τὴν γῆν φερομένων ἔνθα καὶ ἔνθα, χειμάρρου δίκην, τὸ τῶν εὐσεβῶν γένος ἐτίμησε τὸ δαιμόνιον. περικαταληφθέντων γὰρ ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, διὰ τὸ βαστάζειν γέροντας ἐπὶ τῶν ὤμων γονεῖς καὶ σώζειν, πλησίον αὐτῶν γενόμενον τὸ τοῦ πυρὸς ῥεῦμα, ἐξεσχίσθη, παρέτρεψέ τε τοῦ φλογμοῦ, τὸ μὲν ἔνθα, τὸ δ' ἔνθα· καὶ ἐτήρησεν ἀβλαβεῖς ἅμα τοῖς γονεῦσι τοὺς νεανίσκους. Λέγεται τὸν ἀγαλματοποιὸν Φειδίαν κατασκευάζοντα τὴν ἐν ἀκροπόλει Ἀθηνᾶν, ἐν μεσότητι ταύτης τῆς ἀσπίδος τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον ἐντυπώσασθαι, καὶ συνδῆσαι τῷ ἀγάλματι διά τινος ἀφανοῦς δημιουργίας, ὥστε ἐξ ἀνάγκης, εἴ τις βούλοιτο αὐτὸ περιαιρεῖν, τὸ σύμπαν ἄγαλμα λύειν τε καὶ συγχεῖν. Φασὶν ὡς [ὁ] ἀνδριὰς ὁ τοῦ Βίτυος ἐν Ἄργει ἀπέκτεινε [τὸν αἴτιον] τοῦ θανάτου τῷ Βίτυϊ, θεωροῦντι ἐμπεσών. ἔοικεν οὖν οὐκ εἰκῆ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι.

Φασὶ τοὺς κύνας μόνον διώκειν τὰ θηρία πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν Μελάνων καλουμένων ὀρῶν, ἀλλ' ἀναστρέφειν, ὅταν ἄχρι τούτων διώκωσιν. Ἐν τῷ Φάσιδι ποταμῷ γίνεσθαι ῥάβδον ὀνομαζομένην Λευκόφυλλον, ἣν οἱ ζηλότυποι τῶν ἀνδρῶν 136 δρεπόμενοι, ῥίπτουσι περὶ τὸν παρθένιον θάλαμον, καὶ ἀνόθευτον τηροῦσι τὸν γάμον. Ἐν δὲ τῷ Τίγρειδι γίνεσθαί φασι λίθον Μωδῶν κεκλημένον βαρβαρικῶς, τῇ χρόᾳ πάνυ λευκόν· ὃν ἐὰν κατέχῃ τις, οὐδὲν ὑπὸ θηρίων ἀδικεῖται. Ἐν δὲ τῷ Σκαμάνδρῳ γίνεσθαί φασι βοτάνην Σίστρον καλουμένην, παραπλησίαν ἐρεβίνθῳ, κόκκους δὲ ἔχειν σειομένους· ὅθεν τὴν προσηγορίαν ἔλαβε· ταύτην τοὺς κατέχοντας, μήτε δαιμόνιον, μήτε φαντασίαν ἥντινα οὖν φοβεῖσθαι. Περὶ Λιβύην ἄμπελός ἐστιν ἣν καλοῦσι μαινομένην τινές, ἣ τῶν καρπῶν τοὺς μὲν πεπαίνει, τοὺς δὲ ὀμφακώδεις ἔχει, τοὺς δὲ ἀνθοῦντας καὶ βραχύν τινα χρόνον. Περὶ δὲ Σίπυλον ὄρος γίνεσθαί φασι λίθον παρόμοιον κυλίνδρῳ, ὃν οἱ εὐσεβεῖς υἱοὶ ὅταν εὕρωσιν, ἐν τῷ τεμένει τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασι, καὶ οὐδέποτε χεῖρον ἀσεβείας ἁμαρτάνουσιν, ἀλλ' ἀεί εἰσι φιλοπάτορες. Ἐν ὄρει τῷ Ηϋγέτῳ γίνεσθαι βοτάνην καλουμένην Χαρισίαν, ἣν γυναῖκες ἔρωτος ἀρχομένου τοῖς τραχήλοις περιάπτουσι, καὶ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν συμπαθέστερον ἐρῶνται). Αἱ ἐν Κρήτῃ αἶγες, ὅταν τοξευθῶσι, ζητοῦσι τὸ δίκταμον τὸ ἐκεῖ φυόμενον. ὅταν γὰρ φάγωσιν, εὐθὺς ἐκβάλλουσι τὰ τοξεύματα. Αἱ ἐν Κεφαλληνίᾳ αἶγες οὐ πίνουσιν, ὡς ἔοικεν, ὥσπερ καὶ τἆλλα τετράποδα, καθ' ἑκάστην ἡμέραν· ἀλλὰ πρὸς τὸ πνεῦμα ἀντία τὰ πρόσωπα ποιήσασαι, χάσκουσιν εἰσδεχόμεναι τὰ πνεύματα. Φασί τινας ἐν Ἀχαΐᾳ τῶν ἐλάφων, ὅταν ἀποβάλωσι τὰ κέρατα, εἰς τούτους τοὺς τόπους ἔρχεσθαι ἐν οἷς οὐκ ἔστι ῥᾳδίως εὑρεθῆναι. τοῦτο δὲ ποιεῖν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ᾧ ἀμυνοῦνται, καὶ διὰ τὸ πονεῖν τοὺς τό-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ποις, ὅθεν καὶ τὰ κέρατα ἀπέβαλον. πολλαῖς δὲ κισσὸν ἐπιπεφυκότα

137 ἐν τῷ τῶν κεράτων τόπῳ ὁρᾶσθαι. Ὄφις ὄρος ἐστὶ Θετταλίας, ὃ φέρει ὄφεις τοὺς λεγομένους σήπας, οἳ οὐκ ἔχουσι μίαν χροιάν, ἀλλ' ἀεὶ ὁμοιοῦνται τῷ χώρῳ ἐν ᾧ οἰκοῦσι. τινὲς δὲ αὐτῶν ὅμοιον ἔχουσι τὸ χρῶμα τοῖς κοχλίαις τῆς γῆς. ἄλλοις δὲ χλοάζουσά ἐστιν ἡ φολίς. ὅσοι δὲ αὐτῶν ἐν ψαμάθοις διατρίβουσι, ταύταις ἐξομοιοῦνται κατὰ τὸ χρῶμα. δάκνοντες δέ, ἐμποιοῦσι δίψος. ἔστι δὲ αὐτῶν τὸ δῆγμα, οὐ τραχὺ καὶ ἔμπυρον, ἀλλὰ κακόηθες. Τοῦ περκνοῦ ἔχεως τῇ ἐχίδνῃ συγγινομένου, ἡ ἔχιδνα ἐν τῇ συνουσίᾳ τὴν κεφαλὴν ἀποκόπτει. διὰ τοῦτο καὶ τὰ τέκνα, ὥσπερ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς μετερχόμενα, τὴν γαστέρα τῆς μητρὸς διαρρήγνυσιν.

Ἐν τῷ Νείλῳ ποταμῷ γίνεσθαι λίθον φασὶ κυάμῳ παρόμοιον· ὃν αἱ κύνες ἰδοῦσιν, οὐχ ὑλακτοῦσι. συντελεῖ δὲ καὶ τοῖς δαιμονί τινι λαμβανομένοις κατόχοις. ἅμα γὰρ τῷ προστεθῆναι ταῖς ῥισίν, ἀπέρχεται τὸ δαιμόνιον. Ἐν δὲ τῷ Μαιάνδρῳ ποταμῷ τῆς Ἀσίας λίθον φασὶ σώφρονα καλούμενον κατ' ἀντίφρασιν· ὃν ἐάν τις εἴς τινος ἐμβάλῃ κόλπον, ἐμμανὴς γίνεται, καὶ φονεύει τινὰ τῶν συγγενῶν.

Ῥῆνος καὶ Ἴστρος οἱ ποταμοὶ ὑπὸ τῇ ἄρκτῳ ῥέουσιν, ὁ μὲν Γερμανούς, ὁ δὲ Παίονας παραμείβων· καὶ θέρους μὲν ναυσίπορον ἔχουσι τὸ ῥεῖθρον, τοῦ δὲ χειμῶνος, παγέντες ὑπὸ κρύους, ἐν πεδίου σχήματι καθιππεύονται. Περὶ τὴν Θούριον πόλιν δύο ποταμούς φασιν εἶναι, Σύβαριν καὶ Κρᾶθιν. ὁ μὲν οὖν Σύβαρις, τοὺς πίνοντας ἀπ' αὐτοῦ, πτυρτικοὺς εἶναι ποιεῖ· ὁ δὲ Κρᾶθις, τοὺς ἀνθρώπους ξανθότριχας, λουομένους. Ἐν δὲ Εὐβοίᾳ δύο ποταμοὺς εἶναι· ὧν ἀφ' οὗ μέν, τὰ πίνοντα πρόβατα, λευκὰ γίνονται· ὃς ὀνομάζεται Κέρβης· ὁ δὲ, Νηλεύς, ὃς μέλανα ποιεῖ. Παρὰ Λυκόρμᾳ ποταμῷ γίνεσθαι βοτάνην λόγχῃ παρόμοιον, συντελοῦσαν πρὸς ἀμβλυωπίας ἄριστα. Τὴν ἐν Συρακούσαις τῆς Σικελίας πηγὴν Ἀρέθουσαν, διὰ πενταετηρίδος κινεῖσθαι λέγουσιν. Ἐν ὄρει Βερε-

κυνθίῳ γίνεσθαι λίθον καλούμενον μάχαιραν, ὃν ἐὰν εὕρῃ τις, 138
τῶν μυστηρίων τῆς Ἑκάτης ἐπιτελουμένων, ἐμμανὴς γίνεται, ὡς Εὔδοξός φησιν. Ἐν ὄρει δὲ Τμώλῳ γίνεσθαι λίθον παρόμοιον κισσήρει, ὃς τετράκις τῆς ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χρόαν· βλέπεσθαι δὲ ὑπὸ παρθένων τῶν μὴ τῷ χρόνῳ φρονήσεως μετεχουσῶν. Ἐν Ἀρτέμιδος Ὀρθωσίας βωμῷ ταῦρον ἵστασθαι χρύσεον, ὃς κυνηγῶν εἰσελθόντων φωνὴν ἐπαφίησιν. Ἐν Αἰτωλοῖς φασὶν ὁρᾶν τοὺς ἀσπάλακας ἀμυδρῶς, καὶ οὐδὲ σιτεῖσθαι γῆν, ἀλλ' ἀκρίδας. Τοὺς ἐλέφαντάς φασι κύειν ἔτη δύο· οἱ δέ, μῆνας ὀκτωκαίδεκα· ἐν δὲ τῇ ἐκτέξει δυστοκεῖν. Τημάρατον Τιμαίου τοῦ Λοκροῦ ἀκουστὴν νοσήσαντα, ἄφωνόν φασιν ἐπὶ δέκα γενέσθαι ἡμέρας· ἐν δὲ τῇ ἑνδεκάτῃ ἀναλήψας βραδέως ἐκ τῆς παρακοπῆς, ἔφησεν ἐκεῖνον αὐτῷ ἥδιστα τὸν χρόνον βεβιῶσθαι. Ἐν Τήνῳ τῇ νήσῳ φασὶν εἶναι φιάλιον σύγκραμα ἔχον, ἐξ οὗ πῦρ ἀνάπτουσι [πάνυ] ῥᾳδίως. Καὶ ἐν Βιθυνίᾳ δὲ τῆς Θρᾴκης ἐν τοῖς μετάλλοις γίνεται ὁ καλούμενος σπῖνος, ἐξ οὗ φασι πῦρ ἀνάπτεσθαι.

ΕΚ ΤΩΝ ΣΩΤΙΩΝΟΣ
τῶν σποράδην περὶ ποταμῶν καὶ κρηνῶν καὶ λιμνῶν παραδοξολογουμένων.

ΚΡΗΝΗ ἐν Πολυνίαις περὶ Θήβας, ἐξ ἧς οἱ ἵπποι πίνοντες μαίνονται, ὡς ἱστορεῖ Ἰσίγονος ἐν δευτέρῳ ἀπίστων. Κρήνη ἐν Κλαζομεναῖς, ἀφ' ἧς τὰ θρέμματα πίνοντα, τὰ ἔρεα χρωματίνην ποιεῖ, ὡς ἱστορεῖ ὁ προειρημένος Ἰσίγονος. Κρήνη ἐν Ἰνδοῖς, ἣ τοὺς κολυμβῶντας ἐπὶ τὴν γῆν ἐκβάλλει ὡς ἀπὸ ὀργάνου, ὡς ἱστορεῖ Κτησίας. 139
Ἐν Κρήτῃ ὀχετός ὕδατός ἐστιν, ὃν οἱ διαβαίνοντες ὕοντος τοῦ Διός,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ἄβροχοι διαβαίνουσιν ἐφ᾽ ὅσον ἐν τῷ ὀχετῷ εἰσιν. Ἐν Πέρσαις φασὶν Ἀλεξάνδρῳ φανῆναι κρήνην ἐλαίου πληρουμένην αὐτομάτως. Παρὰ Κιλικίᾳ φασὶν ὕδατός εἶναί τι σύστημα, ἐν ᾧ τὰ πεπνιγμένα τῶν ὀρνέων καὶ τῶν ἀλόγων ζώων ἐμβραχέντα ἀναζῆν. Ἐν τῇ ἐπὶ Συρακουσῶν ὁδῷ κρήνη οὐ μεγάλη ἐστὶν, οὐδὲ ὕδωρ πολὺ ἔχουσα· ὄχλου δὲ ἐπελθόντος εἰς τὸν τόπον, καὶ ψόφου γινομένου, παρέχει ὕδωρ ἄφθονον, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης. Κρήνη ἐν Παλικοῖς, ἥτις εἰς ὕψος ἀναρριπτεῖ τὸ ὕδωρ πήχεων ἕξ, ἔμφασιν ποιοῦσα μέλλειν κατακλύζειν τοὺς ὑποκειμένους τόπους· καθόλου δὲ οὐχ ὑπερεκχεῖται οὐδέν. ἐπὶ ταύτης οἱ ἐπιχώριοι τοὺς ὑπὲρ τῶν μεγίστων ὅρκους ποιοῦνται, ὡς ἱστορεῖ Ἰσίγονος ἐν δευτέρῳ ἀπίστων. Περὶ Σκότουσαν τῆς Θεσσαλίας κρηνίδιόν ἐστι μικρὸν, ὃ τὰ ἕλκη πάντα θεραπεύει καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· εἰς ὃ ἐάν τις ξύλον μὴ λίαν συντρίψας ἀλλὰ σχίσας ἐμβάλῃ, ἀποκαθίσταται· οὕτως κολλῶδες ἔχει τὸ ὕδωρ· ὥς φησιν Ἰσίγονος. Ἐν Λουσοῖς τῆς Ἀρκαδίας φησὶν Ἀριστοτέλης κρήνην τινὰ εἶναι, ἐν ᾗ μῦς χερσαίους γίνεσθαι, καὶ τούτους κολυμβᾶν ἐν ἐκείνῃ τὴν δίαιταν ποιουμένους. Φησὶν Ἰσίγονος ἐν Ἀθαμᾶσι κρήνην εἶναι, ἧς τὸ μὲν ὕδωρ ψυχρὸν ὑπάρχειν, τὸ δ᾽ ὑπὲρ αὐτὸ, οὕτω θερμὸν ὑπάρχειν, ὥστε ἄν τις ὑπερθῇ φρύγανα, παραχρῆμα ἐξάπτεσθαι. Παρὰ Κλειτορίοις ὁ αὐτός φησιν εἶναι κρήνην, ἧς ὅταν τις τοῦ ὕδατος πίῃ, τοῦ οἴνου τὴν ὀσμὴν οὐ φέρει. Ὁ αὐτός φησιν ἐν Ἰταλίᾳ ἐν τῷ Ρεατίνῳ ἀγρῷ κρήνην εἶναι Μέντην ὀνομαζομένην, ὁμοίαν τῇ προειρημένῃ. Ὁμοίως ἐγγὺς Κόσης ἐστὶ κρήνη, εἰς ἣν ἐὰν θῇς κεράμιον οἴνου γέμον, ὥστε ὑπερέχειν τὸ στόμα, πάντως ὄξους εἶναι δριμύτερον παραχρῆμα, ὡς ἱστορεῖ ὁ αὐτός. Θεόπομπος ἱστορεῖ κρήνην ἐν Χρωψὶ τῆς Θρᾴκης, ἐξ ἧς τοὺς λουσαμένους, παραχρῆμα μεταλλάσσειν. Ἑλλάνικός φησι περὶ Μαγνησίαν τὴν ἐπὶ

ἐπὶ Σιπύλου, πηγὴν εἶναι ἀφ᾽ ἧς τοὺς πίνοντας κοιλίαν ἀπολιθοῦσθαι. Κτησίας δὲ ἐν Αἰθιοπίᾳ κρήνην ἱστορεῖ τῷ χρώματι κιννάβαρι παραπλησίαν· τοὺς δὲ πίνοντας ἀπ᾽ αὐτῆς, παραλλάττειν τὴν διάνοιαν, ὥστε καὶ τὰ κρυφίως πεπραγμένα ὁμολογεῖν. Ἐν Ἀραβίᾳ ἐστὶν Ἴσιδος κρήνη, ἥτις κοτύλης οἴνου ἐμβληθείσης κιρνᾶται, καὶ πρὸς τὴν πόσιν εὔκρατος γίνεται, ὥς φησιν Ἀμώμητος. Ἀριστοτέλης Ἄμμωνος κρήνην εἶναι φησὶν, ἧς τὸ ὕδωρ μεσημβρίας καὶ μεσονύκτου γίνεσθαι θερμὸν, ὂν φύσει ψυχρότατον. Θεόπομπος ἐν Λυγκίστῳ φησὶ πηγὴν εἶναι, τῇ μὲν γεύσει ὀξίζουσαν, τοὺς δὲ πίνοντας μεθύσκεσθαι, ὡς ἀπὸ οἴνου. Ἐν Συκαμίναις πόλει λίμνη ἐστὶν ἧς τῷ ὕδατι οἱ λουσάμενοι, ἢ πιόντες ἀπ᾽ αὐτοῦ, μαδῶσι τὰς τρίχας· τῶν δὲ ἀλόγων ζώων αἱ ὁπλαὶ ἀποπίπτουσιν· ὡς ἱστορεῖ Ἰσίγονος. Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς λίμνην ἐν Σαυρομάταις φησὶν εἶναι, περὶ ἣν τὰ πετασθέντα τῶν ὀρνέων, εἰς αὐτὴν πίπτειν. Ἡρόδοτος ἐν μακροβίοις Αἰθίοψι κρήνην ἱστορεῖ, ἀφ᾽ ἧς τοὺς λουσαμένους λιπαίνεσθαι. Ἐν Κλειτορίοις δὲ τῆς Ἀρκαδίας κρήνην φασὶν εἶναι, ἀφ᾽ ἧς τοὺς πίνοντας, μισεῖν τὸν οἶνον· ἐπικεχαράχθαι δὲ ἐπ᾽ αὐτῆς ἐπίγραμμα τόνδε·

Ἀγρότα σὺν ποίμναις, τὸ μεσημβρινὸν ἤν σε βαρύνῃ
Δίψος, ἀν᾽ ἐσχατιὰς Κλείτορος ἐρχόμενον,
Τῆς μὲν ἀπὸ κρήνης ἄρυσαι πόμα, καὶ παρὰ νύμφαις
Ὑδριάσι στῆσον πᾶν τὸ σὸν αἰπόλιον·
Ἀλλὰ σὺ μήτ᾽ ἐπὶ λουτρὰ βάλῃς χροῒ, μή σε καὶ αὔρη
Πημήνῃ, τερπνῆς ἐντὸς ἐόντα μέθης.
Φεῦγε δ᾽ ἐμὴν πηγὴν μισάμπελον, ἔνθα Μελάμπους
Λυσάμενος λύσσης Προιτίδας ἀργαλέης,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

141 Πάντα καθαρμὸν ἔκοψεν ἀπόκρυφον· ἀγὼ γὰρ ἀπ' Ἄργεος

Οὔρεα βησχείης ἤλυθον Ἀρκαδίης. Ἀρίστων δὲ ὁ περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐν τῇ Κίῳ πηγὴν φησὶν ὕδατος εἶναι, ἀφ' ἧς τοὺς πίνοντας ἀναισθήτους γίνεσθαι ταῖς ψυχαῖς. εἶναι δὲ καὶ ἐπὶ ταύτης ἐπίγραμμα τοιόνδε·

Ἡδεῖα ψυχροῖο ποτοῦ λιβάς, ἣν ἀναβλύζει

Πηγή· ἀλλὰ νόῳ πέτρος, ὁ τῆσδε πιών. Ἐν δὲ Σούσοις τῆς Περσίδος ὕδωρ εἶναι λέγουσιν ὃ τῶν πιόντων ἐκπίπτειν ποιεῖ παραχρῆμα τοὺς ἐμπροσθίους ὀδόντας. κεχάρακται δὲ καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ ἐπίγραμμα τόδε·

Ὕδατα ταῦτα βλέπεις φοβερὰ ξένε, τῶν ἄπο, χερσὶ
Λουτρὰ μὲν ἀνθρώποις ἀβλαβῆ ἐστιν ἔχειν·
Ἢν δὲ βάλῃς κοίλης ποτὶ νηδύος ἀγλαὸν ὕδωρ,
Ἄκρα μόνον δολιχοῦ χείλεος ἀψάμενος,
Αὐτῆμαρ πριστῆρες ἐπὶ χθονὶ δαιτὸς ὀδόντες
Πίπτουσιν, γενύων ὀρφανὰ θέντες ἕδη.

Ἐν δὲ Ἀλιφάνῳ τῆς Ἰταλίας φρεάτιόν ἐστι βαθύ, οὗ τὸ μὲν ὕδωρ βλέπεται, ἡλίκον δὲ ἄν τις χαλάσῃ σχοινίον, οὐκ ἐφάπτεται τοῦ ὕδατος, ἀλλ' ὑπό τινος θείου κωλύεται, ὥς φησιν Ἰσίγονος. Ἄορνός ἐστι λίμνη ἐν Ἰταλίᾳ περὶ Κύμας, εἰς ἣν τὰ ἐκ τῆς περικειμένης ὕλης ἐμπίπτοντα φύλλα ἢ κάρφη, ἀφανῆ γίνεται, βυθιζόμενα παραχρῆμα. Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ κατὰ Καρχηδόνα κρήνην εἶναι ἐλαίου προσηνεστέραν· ἂν δὲ μή τις ἁγνὸς προσίῃ, ἐκλείπειν αὐτήν. Περὶ Γέλαν τῆς Σικελίας ἐστὶ λίμνη ἡ Σίλλα καλουμένη, ἐλαχίστη τὸ μέγεθος, ἥτις τοὺς ἐν αὐτῇ λουομένους εἰς τὸ ξηρὸν ἐκρίπτει ὡς ἀπ' ὀργάνου τινός, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης. Περὶ τὸν Ἠριδανὸν ποταμόν, ἐστὶ λίμνη κατὰ τὰς Ἠλεκτρίδας νήσους, ὕδωρ ἔχουσα θερμόν, ὀσμὴν δὲ βαρεῖαν, ἀφ' ἧς οὐδὲν ζῶον γεύεται.

Τὴν

Τὴν κατὰ Ἄβδηρα λίμνην Κύστειρον καλουμένην φασὶ τὸ Ξέρξου στράτευμα πίνον ἀναξηρᾶναι. 142
Ἱερώνυμος ἱστόρησεν ἐν τῇ Ναβαταίων χώρᾳ τῶν Ἀράβων εἶναι λίμνην πικράν, ἐν ᾗ οὔτε ἰχθῦς, οὔτε ἄλλο τι τῶν ἐνύδρων ζώων γίνεσθαι, ἀσφάλτου δὲ πλίνθους ἐξ αὐτῆς αἱρεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων. Πύθερμός φησιν, ἐάν τις σκύφον εἰς τὰς τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ δίνας ἐμβάλῃ, τοῦτον εὑρήσει ἐν τῇ περὶ Ἀπολλωνίαν λίμνῃ. Φαέθων φησὶ τὸν ἐν Βοσπόρῳ ποταμὸν οὕτως εἶναι ψυχρόν, ὥστε μηδὲν τῶν ζώων ὑπομένειν αὐτοῦ τὴν ψυχρότητα. Περὶ δὲ Ταρρακίναν τῆς Ἰταλίας φησὶν Ἰσίγονος λίμνην εἶναι Μυκλαίαν καλουμένην, καὶ παρ' αὐτῇ πόλιν ἔρημον· ἧς τοὺς ἐνοικοῦντας στερηθῆναι τῆς πόλεως διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὕδρων. Ἐπὶ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ λίμνης καλουμένης Βιωάκου, οὔσης δὲ τὸ περίμετρον σταδίων φ', νῆσός ἐστιν οἰκουμένη κατάφυτος δένδρεσιν ἡμέροις, ἐπινηχομένη καὶ μεταβαίνουσα πρὸς τὰς τῶν πνευμάτων φοράς. τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν ἑτέρᾳ λίμνῃ τῆς Ἰταλίας Κουτυλίᾳ καλουμένῃ γίνεται. Ἔστι δὲ καὶ Λακοσσούα ἡ Ἄμμωνος καλουμένη λίμνη οὐ μεγάλη ἐν Ἰταλίᾳ, ὁμοίως ἔχουσα νησία πλείονα πάσῃ πνοῇ μετακινούμενα. Ἡ κατὰ Σάρδεις λίμνη, καλουμένη δὲ Κολοή, πλῆθος μὲν ὄψου πάμπολυ τρέφει, ἔχει δὲ καὶ αὐτὴ νήσους οἰκουμένας πρὸς ἀπάτην. ἐπινήχονται γάρ, καὶ τῇ τῶν ἀνέμων πνοῇ συμμετοικοῦσι. πλεῖον δὲ τῶν ἐνύδρων τοσοῦτο τρέφει πλῆθος, ὥστε καὶ ταριχεύεσθαι. Τὸ δὲ κατὰ τὴν Σουσιανὴν ὕδωρ, φασὶν εἶναι Μηδείας, καὶ πεφαρμάχθαι καυστικοῖς φαρμάκοις· ὃ ῥεῖ μὲν ἐκ πηγῆς τινος, φυλάσσεται δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων. ἔχει δὲ δύναμιν τοιαύτην. τὰ γὰρ χρισθέντα ἢ βραχέντα ἐξ αὐτοῦ ζῷα ἢ σκεύη, δειχθέντος μακρόθεν πυρός, πρὸς αὐτὰ ἐπισπᾶται, καὶ παραχρῆμα καίεται· καλεῖται δὲ νάφθα.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

143 ἐξενεχθέντα μέν τοι τῆς χώρας, ἀπόλλυσι τὴν δύναμιν, ὡς ἱστορεῖ Ἰσίγονος. Ἐν Ἰταλίᾳ λίμνη Σάκατος καλουμένη· ἧς ὅταν τὸ ὕδωρ διαυγὲς γίνηται, καταφαίνονται ἐν τῷ βυθῷ θεμέλιοι πολλοὶ καὶ ναοί, καὶ πλῆθος ἀνδριάντων. Φασὶ δὲ οἱ ἐπιχώριοι, πόλιν ποτὲ οὖσαν καταποθῆναι. Τὸ δ᾽ αὐτὸ λέγεται καὶ περὶ τοῦ Κιμίνου λάκκου ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς πόλεως πρότερον οὔσης, καὶ αἰφνιδίως καταποθείσης. Ἡ ἐν Μακεδονίᾳ λίμνη καλεῖται μὲν Λύχνις, διαπλέουσι δὲ αὐτὴν ἱστορίας ἕνεκεν. ἐγκύπτοντες γὰρ εἰς τὸν βυθὸν, ὁρῶσι τρικλίνους πολυτελεῖς, καὶ ἀργυρωμάτων ἀφθόνων πλῆθος τῷ μεγέθει θαυμασίων, καὶ χρυσέων πινάκων τε καὶ ἐκπωμάτων, καὶ πάντων τῶν ἐν βασιλικῷ πλούτῳ πρὸς τρυφὴν κατασκευασμάτων. Ἐν Λυδίᾳ ἐστὶ λίμνη, Τάλα μὲν καλουμένη, ἱερὰ δ᾽ οὖσα νυμφῶν· ἣ φέρει καλάμων πλῆθος, καὶ μέσον αὐτῶν ἕνα, ὃν βασιλέα προσαγορεύουσιν οἱ ἐπιχώριοι. θυσίας δὲ καὶ ἑορτὰς ἐπιτελοῦντες ἐνιαυσίους ἐξιλάσκονται. τούτων δ᾽ ἐπιτελουμένων, ἐπειδὰν ἐπὶ τῆς ἠϊόνος κτύπος συμφωνίας γίνηται, πάντες οἱ κάλαμοι χορεύουσι καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν αὐτοῖς χορεύων, παραγίνεται ἐπὶ τὴν ἠϊόνα. οἱ δὲ ἐπιχώριοι, ταινίαις αὐτὸν καταστέψαντες, ἀποπέμπουσιν, εὐχόμενοι καὶ εἰς τὸ ἐπιὸν αὐτόν τε καὶ ἑαυτοὺς παραγενέσθαι, ὡς εὐετηρίας ὄντι σημείῳ, ὡς ἱστορεῖ Ἰσίγονος ἐν δευτέρῳ ἀπίστων.

ΕΚ

ΕΚ ΤΟΥ Β ΤΩΝ ΑΘΗναίου Δειπνοσοφιστῶν βιβλίου, περὶ ὑδάτων τινῶν καὶ κρηνῶν. 147

Κρήνη δ᾽ ἐν Βοιωτίᾳ ἡ Τιλφῶσσα, ἀφ᾽ ἧς Ἀριστοφάνης φησὶ Τειρεσίαν πιόντα, διὰ γῆρας οὐχ ὑπομείναντα τὴν ψυχρότητα, ἀποθανεῖν. Θεόφραστος δέ φησιν ἐν τῷ περὶ ὑδάτων, τὸ Νείλου ὕδωρ πολυγονώτατον καὶ γλυκύτατον· διὸ καὶ λύειν τὰς κοιλίας τῶν πινόντων, μίξιν ἔχον νιτρώδη. ἐν δὲ τῷ περὶ φυτῶν, ἐνιαχοῦ φησὶν ὕδωρ γίνεσθαι παιδογόνον, ὡς ἐν Θεσπιαῖς· ἐν Πύρρᾳ δ᾽ ἄγονον. καὶ τῶν γλυκέων δέ φησιν ὑδάτων ἔνια ἄγονα, ἢ οὐ πολύγονα, ὡς τὸ ἐν Φεραῖς, καὶ τὸ ἐν Τάρρᾳ. αὐχμῶν δέ ποτε γινομένων περὶ τὸν Νεῖλον, ἐρρύη τὸ ὕδωρ ἰῶδες, καὶ πολλοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἀπώλοντο. μεταβάλλειν τέ φησιν οὐ μόνον τὰ πικρὰ τῶν ὑδάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἁλυκὸν, καὶ ὅλως ποταμούς, καθάπερ τὸν ἐν Κιθαιρῶνι παρ᾽ ᾧ Ζηνὸς Ποσειδῶνος ἱερόν ἐστιν. αἴτιον δ᾽, τὸ πολλοὺς κεραυνοὺς πίπτειν περὶ τὸν τόπον. τἆλλα δὲ τῶν ὑδάτων, καὶ σωματώδη εἰσὶ, καὶ ἔχει ὥσπερ τι βάρος ἐν ἑαυτοῖς, ὡς τὸ ἐν Τροιζῆνι. τοῦτο γὰρ καὶ τῶν γευομένων εὐθὺς ποιεῖ πλῆρες τὸ στόμα. τὰ δὲ πρὸς τοῖς περὶ Πάγγαιον μετάλλοις, τοῦ μὲν χειμῶνος τὴν κοτύλην ἄγουσαν ἔχει ἐνενήκοντα ἕξ, θέρους δὲ τεσσαράκοντα ἕξ. συστέλλει δὲ αὐτὸ καὶ πυκνοῖ μᾶλλον τὸ ψῦχος. διὸ καὶ ἐν τοῖς γνώμοσι ῥέον, οὐκ ἀναδίδωσι τὰς ὥρας ἐν τῷ χειμῶνι· ἀλλὰ πλείους, βραδυτέρας οὔσης τῆς ἐκρύσεως, διὰ τὸ πάχος. καὶ ταῦτα περὶ Αἴγυπτον φησὶν, ὅπου μαλακώτερος ὁ ἀήρ. τὸ δ᾽ ἁλυκὸν ὕδωρ, γεωδέστερόν ἐστι, καὶ πλείονος δεῖται κατεργασίας· ὡς καὶ τὸ θαλάσσιον θερμότερον 148 ἔχον τὴν φύσιν, καὶ μὴ ὅμοιον πάσχον. μόνον δ᾽ ἀτέραμνον τῶν ἁλυκῶν, τὸ τῆς Ἀρεθούσης. χεῖρω δ᾽ ἐστὶ τὰ βαρυσταθμότερα καὶ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

τὰ σκληρότερα καὶ τὰ ψυχρότερα, διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. δυσκατεργαστότερα γάρ ἐστι, τὰ μὲν, διὰ τὸ πολὺ τὸ γεῶδες ἔχειν, τὰ δὲ, ψυχρότητος ὑπερβολῇ. τὰ δὲ ταχὺ θερμαινόμενα, κοῦφα καὶ ὑγιεινά. ἐν Κραννῶνι δέ ἐστιν ὕδωρ ἡσυχῇ θερμαινόμενον, ὃ διατηρεῖ κραθέντα τὸν οἶνον ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας. τὰ δὲ ἐπίρρυτα καὶ ἐξ ὀχετοῦ, ὡς ἐπίπαν βελτίω τῶν στασίμων· κοπτόμενά τε, μαλακώτερα γίνονται. διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χιόνος, δοκεῖ χρηστὰ εἶναι. καὶ γὰρ ἀνάγεται τὸ ποτιμώτερον, καὶ τοῦτο κεκομμένον ἐστὶ διὰ τὸν ἀέρα· διὸ καὶ τῶν ὀμβρίων βελτίω. καὶ τὰ ἐκ κρυστάλλου δὲ, διὰ τὸ κουφότερα εἶναι. σημεῖον δὲ, ὅτι καὶ ὁ κρύσταλλος αὐτὸς κουφότερος τοῦ ἄλλου ὕδατος. τὰ δὲ ψυχρὰ, σκληρὰ, διότι γεωδέστερα. τὸ δὲ σωματῶδες, καὶ θερμανθὲν, θερμότερον· καὶ ψυχθὲν, ψυχρότερόν ἐστι. κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ αἰτίαν, καὶ τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι, ποτιμώτερα τῶν ἐν τοῖς πεδίοις. ἧττον γὰρ μέμικται τῷ γεώδει. ποιεῖ δὲ τὸ γεῶδες καὶ τὰς ἐπιχροὰς τῶν ὑδάτων. τὸ γοῦν τῆς ἐν Βαβυλῶνι λίμνης, ἐρυθρὸν γίνεται ἐπί τινας ἡμέρας. τὸ δὲ τοῦ Βορυσθένους, κατά τινας χρόνους ἰοβαφές, καίπερ ὄντος καθ' ὑπερβολὴν λεπτοῦ. σημεῖον δὲ τοῦ ἐπιπολῆς γίνεσθαι, διὰ κουφότητα τὴν ἐν τοῖς βορείοις. πολλαχοῦ δέ εἰσι κρῆναι, αἱ μὲν ποτιμώτεραι καὶ οἰνωδέστεραι, ὡς ἡ περὶ Παφλαγονίαν, πρὸς ἣν φασὶ τοὺς ἐγχωρίους ὑποπίνοντας προσιέναι. ἁλμώδεις δὲ ἅμα τῷ ὀξεῖ ἐν Σικανοῖς τῆς Σικελίας. ἐν τῇ Καρχηδονίων δὲ ἐπικρατείᾳ κρήνη ἐστὶν ἧς τὸ ἐφιστάμενον, ἐλαίῳ ἐστὶν ὅμοιον, μελάντερον τὴν χρόαν· ὃ ἀποσφαιροῦντες, χρῶνται πρὸς τὰ πρόβατα καὶ τὰ κτήνη. καὶ παρ' ἄλλοις δέ εἰσι λίπος ἔχουσαι τοιοῦτον, ὡς ἡ ἐν Ἀσίᾳ· ὑπὲρ ἧς Ἀλέξανδρος ἐπέστειλεν ὡς ἐλαίου κρήνην εὑρηκώς. καὶ τῶν θερμῶν δὲ
149 ἐκ φύσεως ὑδάτων ἔνια γλυκέα ἐστὶν, ὡς τὰ ἐν Αἰγαῖς τῆς Κιλικίας· καὶ περὶ Τεργασάς, τὰς ἐν τῇ Τρωϊκῇ Λαρίσῃ καὶ περὶ Μαγνησίαν, καὶ ἐν Μήλῳ, καὶ Λιπάρᾳ· ἐν δὲ Προύσῃ, τῇ πρὸς τὸν Μύσιον Ὄλυμπον, τὰ βασιλικὰ καλούμενα. τὰ δὲ ἐν Ἀσίᾳ περὶ Τράλλεις, καὶ τὸν Χαρακωμήτην ποταμὸν, ἔτι δὲ Νῦσαν πόλιν, οὕτως ἐστὶ λιπαρὰ, ὡς μὴ δεῖσθαι τοὺς ἐναπολουμένους ἐλαίου. τοιαῦτα καὶ τὰ ἐν Δασκύλου κώμῃ. τὰ δὲ ἐν Καρούροις, κατάξηρα καὶ σφόδρα θερμά. τὰ δὲ περὶ Μηνὸς κώμην, ἥ ἐστι Φρυγίας, τραχύτερα ἐστὶ καὶ λιθωδέστερα· ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ καλουμένῃ Λέοντος κώμῃ τῆς Φρυγίας. τὰ δὲ περὶ Δορύλαιον, καὶ πινόμενα ἐστὶν ἥδιστα. τὰ γὰρ περὶ Βαΐας, ἢ Βαΐου λιμένα, τῆς Ἰταλίας, παντελῶς ἄποτα. σταθμήσας δὲ ἀπὸ τῆς ἐν Κορίνθῳ Πειρήνης καλουμένης ὕδωρ, κουφότερον πάντων εὗρον τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα. οὐ γὰρ Ἀντιφάνει τῷ κωμικῷ πεπίστευκα, λέγοντι, κατὰ πολλὰ τὴν Ἀττικὴν διαφέρουσαν τῶν ἄλλων, καὶ ὕδωρ κάλλιστον ἔχειν. φησὶ γὰρ, – οἷα δὴ χώρα φέρει Διαφέροντα πάσης Ἱππόνικε τῆς οἰκουμένης· Τὸ μέλι, τοὺς ἄρτους, τὰ σῦκα· σῦκα μὲν νὴ τὸν Δία πάνυ φέρει· Βοσκήματ', ἔρια, μύρτα, θύματα, τυροὺς, ὕδωρ διαφέρον· Ὥστε καὶ γνοίην ἂν εὐθὺς Ἀττικὸν πίνων ὕδωρ. Τὸ ὕδωρ, ποταμοῦ σῶμα φησί που Εὔβουλος ὁ κωμῳδοποιὸς εἰρηκέναι Χαιρήμονα τὸν τραγικόν· Ἐπεὶ δὲ σηκῶν περιβολὰς ἠμείψαμεν, Ὕδωρ τε ποταμοῦ σῶμα διεπεράσαμεν, Καὶ ἡμῖν δὲ πᾶσα δύναμις ἐξ ὑδάτων ἄρδεται. Ἐν Τήνῳ κρήνη ἐστὶν, ἧς τῷ ὕδατι οἶνος οὐ μίγνυται. Ἡρόδοτος δὲ ἐν τετάρτῃ, τὸν Ὕπανιν φησὶν ἀπὸ μὲν τῶν πηγῶν φερόμενον, ἐπὶ πέντε ἡμέρας βραχὺν εἶναι καὶ γλυκύν· μετὰ δὲ ἄλλων τεσσάρων ἡμερῶν πλόον πικρὸν γίνεσθαι, ἐκδιδούσης εἰς αὐτὸν κρήνης τινὸς πικρᾶς. Θεόπομπος δέ φησι, περὶ τὸν Ἐργίνην ποταμὸν ὀξὺ εἶναι ὕδωρ, καὶ 150
τοὺς πίνοντας αὐτὸ, μεθύσκεσθαι, καθὰ καὶ τοὺς τὸν οἶνον. Ἀριστόβουλος δὲ ὁ Κασανδρεὺς φησὶν, ἐν Μιλήτῳ κρήνην εἶναι Ἀχίλλειον

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І.МЕЧНИКОВА

καλουμένην, ἧς τὸ μὲν ῥεῦμα εἶναι γλυκύτατον, τὸ δ' ἐφεξῆς, ἁλμυρόν· ἀφ' ἧς οἱ Μιλήσιοι περιῤῥάνασθαί φασι τὸν ἥρωα ὅτε ἀπέκτεινε Σφάμβηλον τὸν τῶν Λελέγων βασιλέα. Φασὶ δὲ καὶ ὅτι τὸ περὶ Καππαδοκίαν ὕδωρ, πολύ τε ὂν καὶ κάλλιστον, οὐ σήπεται, ἀπόῤῥοιαν οὐκ ἔχον, πλὴν εἰ μὴ ὑπὸ γῆν ῥέοι. Πτολεμαῖος δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν ἑβδόμῳ ὑπομνημάτων, ἐπὶ Κορίνθου παράγουσι, φησίν, ἡμῖν διὰ τῆς Κοντοπορείας καλουμένης, κατὰ τὴν ἀκρώρειαν προσβαίνουσιν, εἶναι κρήνην νᾶμα ἀνιεῖσαν χιόνος ψυχρότερον, ἐξ ἧς πολλοὺς μὴ πίνειν, ἀποπαγήσεσθαι προσδοκῶντας. αὐτὸς δὲ λέγει πεπωκέναι. Φύλαρχος δέ φησιν ἐν Κλείτορι εἶναι κρήνην, ἀφ' ἧς τοὺς πιόντας οὐκ ἔτι ἀνέχεσθαι τὴν τοῦ οἴνου ὀσμήν.

244 ΑΝΕΜΩΝ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ προσηγορίαι ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους Περὶ σημείων.

Βορρᾶς· οὗτος ἐν μὲν Μαλλῷ Παγρεύς· πνεῖ γὰρ ἀπὸ κρημνῶν μεγάλων, καὶ ὀρῶν διπλῶν, παρ' ἄλληλα κειμένων, ἃ καλεῖται Παγρικά· ἐν δὲ Καύνῳ, Μέσης· ἐν δὲ Ῥόδῳ, Καυνίας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ Καύνου, ἐνοχλῶν τὸν λιμένα αὐτῶν, τὸν ἀκανίαν. ἐν δὲ Ὀλβίᾳ τῇ κατὰ Μύγαλον τῆς Παμφυλίας, Γαυρεύς· πνεῖ γὰρ ἀπὸ νήσου ἣ καλεῖται Γαυρεύς. τινὲς δὲ αὐτὸν Βορρᾶν οἴονται εἶναι, ἐν οἷς καὶ Λυρναντεῖς οἱ κατὰ Φασηλίδα. Καικίας· οὗτος ἐν μὲν Λέσβῳ καλεῖται Θηβανάς· πνεῖ γὰρ ἀπὸ Θήβης πεδίου τοῦ ὑπὸ τὸν Ἐλαιατικὸν κόλπον τῆς Μυσίας, ἐνοχλεῖ δὲ τὸν Μιτυληναίων λιμένα,
245 μάλιστα δὲ τὸν Μαλόεντα· παρὰ δὲ ἀγκαυνίας, ὃν ἄλλοι Βορρᾶν οἴονται εἶναι. Ἀπηλιώτης· οὗτος ἐν μὲν Τριπόλει τῆς Φοινίκης, Ποταμεὺς καλεῖται· πνεῖ [δὲ] ἐκ πεδίου ὁμοίου ἅλωνι μεγάλῃ, περιεχομένου ὑπό τε τοῦ Λιβάνου καὶ τοῦ Βαπύρου ὄρους· παρὸ καὶ Ποταμεὺς καλεῖται. ἐνοχλεῖ δὲ καὶ Ποσειδώνιον. ἐν δὲ τῷ Ἰσικῷ κόλπῳ, καὶ περὶ Ῥωσόν, Συριάδος· πνεῖ δὲ ἀπὸ τῶν Συρίων πυλῶν, αἳ διέσχηκεν ὅ τε Ταῦρος καὶ Ταυρόσια ὄρη. ἐν δὲ τῷ Τριπολιτικῷ κόλπῳ, Μαρσεύς, ἀπὸ Μάρσου κώμης· ἐν δὲ Προκοννήσῳ καὶ ἐν Τήνῳ καὶ ἐν Κρήτῃ καὶ Εὐβοίᾳ καὶ Κυρήνῃ, Ἑλλησποντίας· μάλιστα δὲ ἐνοχλεῖ τόν τε τῆς Εὐβοίας Καφηρέα, καὶ τὸν Κυρηναῖον λιμένα, καλούμενον δὲ Ἀπολλωνίαν· πνεῖ δὲ ἀφ' Ἑλλησπόντου. ἐν δὲ Σινώπῃ, Βερεκυντίας, ἀπὸ τῶν κατὰ Φρυγίαν τόπων πνέων· ἐν δὲ Σικελίᾳ, Καταπορθμίας, πνέων ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ. τινὲς δὲ αὐτὸν Καικίαν οἴονται εἶναι, Θηβανὰν προσαγορεύοντες. Εὖρος· οὗτος ἐν μὲν Αἰγαῖς ταῖς κατὰ Συρίαν Σκοπελεὺς καλεῖται, ἀπὸ τοῦ Ῥωσίων σκοπέλου· ἐν δὲ Κυρήνῃ, Κάρβας, ἀπὸ τῶν Καρβανῶν τῶν κατὰ Φοινίκην· διὸ καὶ τὸν αὐτὸν Φοινικίαν καλοῦσί τινες. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ Ἀπηλιώτην νομίζουσιν εἶναι. Ὀρθόνοτος· τοῦτον οἱ μὲν Εὖρον, οἱ δὲ Ἀμνέα προσαγορεύουσι. Νότος δέ, ὁμοίως παρὰ πᾶσι καλεῖται· τὸ δὲ ὄνομα, διὰ τὸ νοσώδη εἶναι· ἔξω δὲ κάτομβρον, κατ' ἀμφότερα δὲ νότον. Λευκόνοτος· τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος. λευκαίνεται γὰρ . . . . . Λίψ· καὶ οὗτος τὸ ὄνομα ἀπὸ Λιβύης, ὅθεν πνεῖ. Ζέφυρος· καὶ οὗτος τόδε τὸ ὄνομα, διὰ τὸ ἀφ' ἑσπέρας πνεῖν. ἡ δὲ ἑσπέρα . . Ἰάπυξ· οὗτος ἐν Τάραντι Σκυλητῖνος, ἀπὸ χωρίου Σκυλαντίμου καταδεοραλεοντο Φρυγίας· ὑπὸ δέ τινων Φαραγγίτης· πνεῖ γὰρ ἔκ τινος φάραγγος τῆς κατὰ τὸ Πήγαιον· παρὰ πολλοῖς δὲ Ἀργέστης. Θρακίας κατὰ μὲν Θρᾴκην, Στρυμονίας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ· κατὰ δὲ τὴν Μεγαρικὴν Σκίῤῥων, ἀπὸ τῶν Σκιῤῥωνίδων πετρῶν. ἐν δὲ Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ Κίρκας, διὰ τὸ πνεῖν ἀπὸ τοῦ

Κιρκίας· ἐν δὲ Εὐβοίᾳ καὶ Λέσβῳ, Ὀλυμπίας. ὁ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Πιερικοῦ Ὀλύμπου. ὀχλεῖ δὲ Πυῤῥαίους. ὑπογέγραφα δέ σοι καὶ τὰς θέσεις αὐτῶν, ὡς κεῖνται καὶ πνέουσιν, ὑπογράψας τὸν τῆς γῆς κύκλον, ἵνα καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν σοι τεθῶσι.

ΕΚ ΤΩΝ ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

περὶ σημείων ἀνέμων.

242 Τῶν δὲ ἀνέμων ἐπὶ πνεύσεσι τοῖς ἄλλοις ἐπιπίπτουσι μάλιστα, Ἀπαρκτίας, Θρακίας, Ἀργέστης. ὅταν δὲ μὴ ὑπ' ἀλλήλων διαλύωνται τὰ πνεύματα, ἀλλ' αὐτὰ καταμαραίνωσι, μεταβάλλουσιν εἰς τοὺς ἐχομένους ἐπὶ δεξιά, ὥσπερ ἡ τοῦ ἡλίου ἔχει φορά. ὁ Νότος, ἀρχόμενος, ξηρός· τελευτῶν δέ, ὑγρός· καὶ ὁ Εὖρος. ὁ δὲ Ἀπηλιώτης, ἀπὸ ἀνατολῆς ἰσημερινῆς ὑδατώδης· διὰ λεπτῶν δὲ ἄγει τὰ ὕδατα. ὑγροὶ δὲ μάλιστα ὅ τε Καικίας καὶ Λίψ. χαλαζώδης δὲ Ἀπαρκτίας, καὶ Θρακίας, καὶ Ἀργέστης. νιφετώδης δὲ ὅ τε Μέσης ἢ Βορέας, καὶ Ἀπαρκτίας. καυματώδης δὲ Νότος καὶ Ζέφυρος καὶ Εὖρος· οἱ μέν, οἷς ἂν ἐκ πελάγους προσπίπτωσιν· οἱ δέ, οἷς ἐὰν διὰ γῆς. δασύνουσι δ' οὐρανὸν νέφεσι καὶ καλύπτουσι, Καικίας μάλιστα· εἶτα Λίψ. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἄνεμοι ἀφ' ἑαυτῶν τὰ νέφη ὠθοῦσι· Καικίας δὲ μόνον πνέων, εἰς ἑαυτόν. αἴθριοι δὲ μάλιστα Θρακίας καὶ Ἀργέστης, καὶ τῶν λοιπῶν Ἀπαρκτίας. ἐκνεφίαι δὲ μάλιστα ὅ τε Ἀπαρκτίας, καὶ ὁ Θρακίας, καὶ ὁ Ἀργέστης. γίνονται δ' ἐκνεφίαι, ὅταν εἰς ἀλλήλους ἐμπίπτωσι πνέοντες, μάλιστα μέν, μετοπώρου· τῶν δὲ λοιπῶν, ἔαρος. ἀστραπαῖος δέ, Θρακίας καὶ Ἀργέστης καὶ Ἀπαρκτίας καὶ Μέσης.

ΑΡΙ-

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Φυσιογνωμονικά.

ΟΤΙ αἱ διάνοιαι ἕπονται τοῖς σώμασι, καὶ οὐκ εἰσὶν αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἀπαθεῖς οὖσαι τῶν τοῦ σώματος κινήσεων, τοῦτο [δὲ] δῆλον [πάνυ] γὰρ, ἔν τε ταῖς μέθαις, καὶ [ἐν ταῖς] ἀῤῥωστίαις. πολὺ γὰρ ἐξαλλάττουσαι φαίνονται αἱ διάνοιαι ὑπὸ τῶν τοῦ σώματος παθημάτων. καὶ τοὐναντίον δὴ τοῖς τῆς ψυχῆς παθήμασι τὸ σῶμα συμπάσχον, φανερὸν γίνεται περί τε τοὺς ἔρωτας, καὶ τοὺς φόβους [τε] καὶ τὰς λύπας καὶ τὰς ἡδονάς. ἔτι δὲ ἐν τοῖς φύσει γινομένοις, μᾶλλον ἄν τις συνίδοι ὡς οὕτως ἔχει πρὸς ἄλληλα σῶμά τε καὶ ψυχὴ συμφυῆ, ὥστε τῶν πλείστων ἀλλήλοις αἴτια γίνεσθαι παθημάτων. οὐδὲν γὰρ πώποτε ζῷον γεγένηται τοιοῦτον, ὃ τὸ μὲν εἶδος ἔσχεν ἑτέρου ζῴου, τὴν δὲ διάνοιαν ἄλλου· ἀλλ' ἀεὶ τοῦ αὐτοῦ τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. ὥστε ἀναγκαῖον ἕπεσθαι τῷ τοιῷδε σώματι τοιάνδε διάθεσιν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζῴων, οἱ περὶ ἕκαστον ἐπιστήμονες, ἐκ τῆς ἰδίας δύνανται θεωρεῖν, ἱππικοί τε ἵππους, καὶ κυνηγέται κύνας. εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ εἴη, (ἀεὶ δὲ ταῦτα ἀληθῆ ἐστιν) εἴη ἂν φυσιογνωμονεῖν. οἱ μὲν οὖν προγεγενημένοι φυσιογνώμονες, κατὰ τρεῖς τρόπους ἐπεχείρησαν φυσιογνωμονεῖν, ἕκαστος καθ' ἕνα. οἱ μὲν γάρ, ἐκ τῶν γενῶν τῶν ζῴων φυσιογνωμονοῦσι, τιθέμενοι καθ' ἕκαστον γένος, εἶδός τι ζῴου καὶ διάνοιαν. οἱ δ' ἐπί τε τῶν τοιούτων σῶμά τι, εἶτα τὸν ὅμοιον τῷ τὸ σῶμα ἔχοντι, καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίαν ὑπελάμβανον. ἄλλοι δέ τινες τοῦτο μὲν ἐποίουν, οὐκ ἐξ ἁπάντων δὲ τῶν ζῴων ἐδοκίμαζον· ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους, διελόμενοι κατὰ τὰ ἔθνη, ὅσα διέφερε τὰς ὄψεις καὶ τὰ ἤθη, οἷον Αἰγύπτιοι, καὶ Θρᾷκες, καὶ Σκύθαι,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

ὁμοίως τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων ἐποιοῦντο. οἱ δέ τινες ἐκ τῶν ἐπιφαινομένων ἠθῶν, οἷα διαθέσει ἕπεται ἕκαστον ἦθος τῷ ὀργιζομένῳ, τῷ φοβουμένῳ, τῷ ἀφροδισιάζοντι, καὶ τῶν ἄλλων δὴ παθημάτων ἑκάστῳ. ἔστι δὲ κατὰ πάντας τούτους τοὺς τρόπους φυσιογνωμονεῖν, καὶ ἔτι κατ' ἄλλους, καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων ἀνομοίως ποιεῖσθαι. οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ ἤθη μόνον φυσιογνωμονοῦντες ἁμαρτάνουσιν ἄν, πρῶτον μὲν, ὅτι ἔνιοι οὐχ οἱ αὐτοὶ ὄντες, τὰ ἐπὶ τῶν προσώπων ἤθη τὰ αὐτὰ ἔχουσιν· οἷον ὅ τε ἀνδρεῖος καὶ ὁ ἀναιδὴς τὰ
540 αὐτὰ ἔχουσι, τὰς διανοίας πολὺ κεχωρισμένοι. δεύτερον δὲ, ὅτι κατὰ χρόνους τινὰς τὰ ἤθη οὐ τὰ αὐτὰ, ἀλλὰ ἑτέρων ἔχουσι. δυσανίοις τε γὰρ οὖσιν, ἐνίοτε συνέβη τὴν ἡμέραν ἡδέως διαγαγεῖν, καὶ τὸ ἦθος λαβεῖν τὸ τοῦ εὐθύμου· καὶ τοὐναντίον εὔθυμον λυπηθῆναι, ὥστε τὸ ἦθος τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου μεταβάλλειν. ἔτι πρὸς τούτοις περὶ ὀλίγων ἄν τις τοῖς ἐπιφαινομένοις τεκμαίροιτο. οἱ δὲ ἐκ τῶν θηρίων φυσιογνωμονοῦντες, οὐκ ὀρθῶς τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων ποιοῦνται. οὐ γὰρ δὴ ἑκάστου τῶν ζῴων τὴν ἰδέαν διεξελθόντα ἐστὶν εἰπεῖν, ὅτι ὃς ἂν ὅμοιος τούτῳ τὸ σῶμα ᾖ, καὶ τὴν ψυχὴν ὅμοιος ἔσται. πρῶτον μὲν γὰρ (ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν οὕτως) ὅμοιον θηρίῳ ἄνθρωπον οὐδεὶς ἂν εὕροι, ἀλλὰ προσεοικότα μέν τι. ἔτι πρὸς τούτοις τὰ ζῷα ὀλίγα μὲν τὰ ἴδια ἔχει σημεῖα, πολλὰ δὲ τὰ κοινά· ὥστε ἐπειδὰν ὅμοιός τις ᾖ μὴ κατὰ τὸ ἴδιον, ἀλλὰ κατὰ τὸ κοινὸν, τί μᾶλλον οὗτος λέοντι ἢ ἐλάφῳ ὁμοιότερος; εἰκὸς γὰρ τὰ μὲν ἴδια τῶν σημείων, ἴδιόν τι σημαίνειν· τὰ δὲ κοινὰ, κοινόν. τὰ μὲν οὖν κοινὰ τῶν σημείων, οὐδὲν ἂν διασαφηθείη τῷ φυσιογνωμονοῦντι. εἰ δέ τις τὰ ἴδια ἑκάστου τῶν θηρίων ἐκλέξειεν, οὐκ ἂν ἔχοι ἀποδοῦναι οὗ ἐστι ταῦτα σημεῖα. εἰκὸς γὰρ τοῦ ἰδίου. ἴδιον δὲ οὐδενὸς οὐδ' ἓν τῶν ζῴων τῶν φυσιογνωμονουμένων, ἔν γε τῇ διανοίᾳ ἔχοι ἄν τις λαβεῖν. οὔτε γὰρ ἀνδρεῖον μόνον ὁ λέων ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλά· οὔτε δειλὸν ὁ

λαγωὸς, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μυρία. εἰ οὖν μήτε τὰ κοινὰ σημεῖα ἐκλέξαντι σαφὲς γίνεται, μήτε καὶ τὰ ἴδια, οὐκ ἂν εἴη καθ' ἕκαστον τῶν ζῴων σκέπτεσθαι· ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων τὴν ἐκλογὴν ποιητέον τῶν τὸ αὐτὸ πάθος παρόντων. οἷον ἂν μὲν ἀνδρείου ἐπισκοπῇ τις τὰ σημεῖα, τὰ ἀνδρεῖα τῶν ζῴων εἰς ἓν λαβόντα δεῖ ἐξετάσαι, ποῖα παθήματα τούτοις μὲν ἅπασιν ὑπάρχει, τῶν δὲ ἄλλων ζῴων οὐδενὶ συμβέβηκεν. εἰ γὰρ οὕτω τις ἐκλέξειεν, ὅτι ταῦτά ἐστι τὰ σημεῖα ἀνδρείας τοῖς προκριθεῖσι ζῴοις, μὴ μόνον ἀνδρείας κοινὸν ὑπάρχειν πάθημα τῶν [ἐν] τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι· οὕτω δὴ ἂν ἀπορήσειε πότερον ἀνδρείας ἢ θατέρου τὰ σημεῖά ἐστιν. ἀλλὰ δεῖ ἐκ πλειόνων τε ἐκλέγεσθαι ζῴων, καὶ μηδὲν πάθος κοινὸν ἐχόντων ἐν τῇ διανοίᾳ ἄλλο τι, οὗ ἂν τὰ σημεῖα σκοπῇ. ὅσα μὲν οὖν τῶν σημείων μόνιμά ἐστι, μόνιμον ἄν τι καὶ σημαίνοι· ὅσα δὲ ἐπιγινόμενα, καὶ ἀπογινόμενά τε καὶ ἀπολείποντα, πῶς ἂν τὸ σημεῖον ἀληθὲς εἴη, τοῦ ἐν τῇ διανοίᾳ μὴ μένοντος; εἰ μὲν γὰρ μόνιμον, ἐπιγινόμενόν τε καὶ ἀπολεῖπον σημεῖόν τις ὑπολάβοι, ἐνδέχοιτο μὲν ἂν αὐτὸ ἀληθὲς εἶναι, οὐ μὴν ἐπιτυχὲς ἂν εἴη, μὴ ἀεὶ τῷ πράγματι παρεπόμενον. ὅσα δὲ παθήματα ἐγγινόμενα τῇ ψυχῇ μηδέν τι ἐνδιαλλάττει τὰ σημεῖα τὰ ἐν τῷ σώματι, οἷς χρῆται ὁ φυσιογνώμων, οὐκ ἂν εἴη τὰ τοιαῦτα γνωρίσματα τῇ τέχνῃ· οἷον τὰ περὶ τὰς δόξας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἰατρὸν ἢ κιθαριστὴν οὐκ ἐνδέχεται γνωρίζειν· ὁ γὰρ μαθὼν ὅτι μάθημα, οὐδὲν ἐξήλλαξε τῶν σημείων οἷς χρῆται ὁ φυσιογνώμων.

Δεῖ δὲ οὖν ὁρίσαι περὶ ποῖα ἄττα ἐστὶν ἡ φυσιογνωμονία, ἔπειτα β.
δὴ οὐ περὶ πάντα· καὶ ἐκ τίνων ἕκαστα σημεῖα λαμβάνεται· ἔπειτα τὸ ἐφεξῆς καθ' ἓν ἕκαστον περὶ τῶν ἐπιφανεστέρων δηλῶσαι. ἡ μὲν οὖν φυσιογνωμονία ἐστὶ, καθάπερ καὶ τοὔνομα αὐτῆς λέγει, περὶ τὰ φυσικὰ παθήματα τῶν ἐν τῇ διανοίᾳ, καὶ τῶν ἐπικτήτων, ὅσα

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І. І. МЕЧНИКОВА

παραγινόμενα μετίθησι τῶν σημείων τῶν φυσιογνωμονουμένων. ὁποῖα δὲ ταῦτά ἐστιν, ὕστερον δηλωθήσεται. ἐξ ὧν δὲ γενῶν τὰ σημεῖα λαμβάνεται, νῦν ἐρῶ, καὶ ἔστιν ἅπαντα. ἔκ τε γὰρ τῶν κινήσεων φυσιογνωμονοῦσι, καὶ ἐκ τῶν σχημάτων, καὶ ἐκ τῶν χρωμάτων, καὶ ἐκ τῶν ἠθῶν τῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐμφαινομένων, καὶ ἐκ τῶν τριχωμάτων, καὶ ἐκ τῆς λειότητος, καὶ ἐκ τῆς φωνῆς, καὶ ἐκ τῆς σαρκός, καὶ ἐκ τῶν μερῶν, καὶ τοῦ τύπου ὅλου τοῦ σώματος. καθόλου μὲν οὖν τοιαῦτά ἐστιν, ἃ λέγουσιν οἱ φυσιογνώμονες περὶ ὅλων τῶν γενῶν σημεῖα. εἰ μὲν οὖν ἀσαφὴς ἢ μὴ εὔσημος ἦν ἡ τοιαύτη διέξοδος, ἀπέχρησεν ἂν τὰ εἰρημένα. νυνὶ δ' ἴσως βέλτιόν ἐστι καθ' ἕκαστον περὶ πάντων, ὅσα ἐπιφαίνεται παρὰ τῶν φυσιογνωμονουμένων, ἀκριβέστερον φράσαι, τά τε σημεῖα λέγοντα, οἷά τ' ἐστὶν ἕκαστα [καὶ ἐπὶ τί] ἀναφέρεται, ὅσα μὴ ἐν τοῖς προειρημένοις δεδήλωται. αἱ μὲν οὖν χροιαὶ σημαίνουσιν, αἱ μὲν ὀξεῖαι, θερμὸν καὶ ὕφαιμον· αἱ δὲ λευκέρυθροι, εὐφυΐαν, ὅταν ἐπὶ λείου χρωτὸς συμβῇ τοῦτο τὸ χρῶμα. τὰ δὲ τριχώματα, τὰ μὲν μαλακά, δειλόν· τὰ δὲ σκληρά, ἀνδρεῖον. τοῦτο δὲ τὸ σημεῖον εἴληπται ἐξ ἁπάντων τῶν ζῴων. δειλότατον μὲν γάρ ἐστιν ἔλαφος, λαγωός, πρόβατα, καὶ τὴν τρίχα μαλακωτάτην ἔχει· ἀνδρειότατον δὲ ὁ λέων, ὗς ἄγριος, καὶ τρίχα σκληροτάτην φέρει. ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς ὄρνισι τὸ αὐτὸ τοῦτο ἰδεῖν. καθόλου τε γὰρ ὅσοι μὲν σκληρὸν τὸ πτερὸν ἔχουσιν, ἀνδρεῖοι· ὅσοι δὲ μαλακόν, δειλοί. καὶ κατὰ μέρη ἐστὶ ταὐτὸ τοῦτο ἰδεῖν, ἔν τε τοῖς ὄρτυξι, καὶ ἐν τοῖς ἀλεκτρυόσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν γενῶν τῶν ἀνθρώπων ταὐτὸ τοῦτο συμπίπτει. οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν ἄρκτον οἰκοῦντες, ἀνδρεῖοί τέ εἰσι καὶ σκληρότριχες· οἱ δὲ πρὸς μεσημβρίαν, δειλοί τε, καὶ μαλακὸν τρίχωμα φέρουσιν. ἡ δὲ δασύτης ἡ περὶ τὴν κοιλίαν, λαλιὰν σημαίνει. τοῦτο δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ γένος τῶν ὀρνίθων. ἴδιον γὰρ ὄρνιθος τῶν περὶ τὸ σῶμα, ἡ δασύτης ἡ περὶ τὴν κοιλίαν· τῶν δὲ περὶ διάνοιαν, ἡ

λαλιά.

λαλιά. ἡ δὲ σὰρξ, ἡ μὲν σκληρὰ καὶ εὐεκτικὴ φύσει, ἀναίσθητον σημαίνει· ἡ δὲ λεία, καὶ εὐφυέα καὶ ἀβέβαιον, ἐὰν μὴ ἐπὶ ἰσχυροῦ σώματος καὶ τὰ ἀκρωτήρια ἐγκρατῆ ἔχοντος τοῦτο συμβῇ. αἱ δὲ κινήσεις, αἱ μὲν νωθραί, μαλακὴν διάνοιαν· αἱ δὲ ὀξεῖαι, ἔνθερμον. ἐπὶ δὲ τῆς φωνῆς ἡ μὲν βαρεῖα καὶ ἐπιτεινομένη, ἀνδρεῖον· ἡ δὲ ὀξεῖα καὶ ἀνειμένη, δειλόν. τὰ δὲ σχήματα, καὶ τὰ παθήματα τὰ ἐπιφαινόμενα ἐπὶ τοῦ προσώπου, κατὰ τὰς ὁμοιότητας λαμβάνεται τῶν παθῶν. ὅταν γὰρ πάσχῃ τι, ὥσπερ εἰ τοιοῦτον ἔχοι ὅταν τις ὀργίζηται, ὀργίλου τὸ σημεῖον τοῦ αὐτοῦ γένους. τὸ δὲ ἄρρεν τοῦ θήλεος μεῖζόν καὶ ἰσχυρότερον· καὶ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος, ἰσχυρότερα, καὶ λιπαρώτερα, καὶ εὐεκτικώτερα, καὶ βελτίω κατὰ πάσας τὰς ἀρετάς. ἰσχυρότερα δὲ τῶν ἐπὶ τοῖς μέρεσι σημείων ἐστί, τὰ ἐν τοῖς ἤθεσι τοῖς ἐν τοῖς ἐπιφαινομένοις λαμβανόμενα· καὶ [τὰ] κατὰ τὰς κινήσεις καὶ τὰ σχήματα. ὅλως δὲ τὸ ἑνὶ μὲν πιστεύειν τῶν σημείων, εὔηθες· ὅταν δὲ πλείω συμφωνοῦντα καθ' ἑνὸς λάβῃ, μᾶλλον ἤδη κατὰ τὸ εἰκὸς ἄν τις ὑπολαμβάνοι ἀληθῆ εἶναι τὰ σημεῖα. ἔστι δὲ ἄλλος τρόπος, καθ' ὃν ἄν τις φυσιογνωμονοίη· οὐδεὶς μέντοι ἐπικεχείρηκεν· οἷον εἰ ἀνάγκη ἐστὶ τὸν ὀργίλον καὶ τὸν δυσάνιον καὶ μικρὸν τὸ ἦθος, φθονερὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ ἐστι φθονεροῦ σημεῖα, ἐξ ἐκείνων δὲ τῶν προτέρων ἐνδέχοιτο ἂν τῷ φυσιογνώμονι καὶ τὸν φθονερὸν εὑρίσκειν· μάλιστα μέν, ὅταν ὁ τοιοῦτος ἴδιος τρόπος εἴη τοῦ πεφιλοσοφηκότος. 541 τὸ γὰρ δύνασθαι τινῶν ὄντων ἀναγκαῖον εἶναι, ἴδιον ὑπολαμβάνοιμεν φιλοσοφίας· ὅπερ ἐστίν, ὅτε ἐναντιοῦται τούτῳ κατὰ τὰ πάθη φυσιογνωμονεῖν καὶ τὰ κακά.

Περὶ φωνῆς κατὰ μὲν τὸ πάθος ἐπισκοπῶν, ὀξεῖαν οἰηθείη ἄν τις δυεῖν ἕνεκεν τιθέναι τοῦ θυμοειδοῦς. ὁ γὰρ ἀγανακτῶν καὶ ὀργιζόμενος, ἐπιτείνειν εἴωθε τὸν φθόγγον καὶ ὀξὺ φθέγγεσθαι· ὁ δὲ ῥάθυμος διακείμενος, τόν τε τόνον ἀνίησι, καὶ βαρὺ φθέγγεται. τῶν δ' αὖ ζῴων τὰ μὲν ἀνδρεῖα, βαρύφωνα.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἐστι· τὰ δὲ θήλεα, ὀξύφωνα. λέων μὲν καὶ ταῦρος, καὶ κύων ὑλακτικὸς, καὶ τῶν ἀλεκτρυόνων οἱ εὔψυχοι, βαρύφωνοι φαίνονται· ἔλαφος δὲ καὶ λαγωὸς, ὀξύφωνά ἐστιν. ἀλλ' ἴσως καὶ ἐν τούτοις κρεῖσσόν ἐστι μὴ ἐν τῷ βαρεῖαν ἢ ὀξεῖαν εἶναι τὴν φωνὴν αὐτῶν, ἀνδρεῖον ἢ δειλὸν τιθέναι, ἀλλ' ἐν τῷ τὴν μὲν ἐρρωμένην, ἀνδρείου· τὴν δὲ ἀνειμένην καὶ ἀσθενῆ, δειλοῦ ὑποληπτέον εἶναι. ἔστι δὲ κράτιστον, ὅταν τὰ σημεῖα μὴ ὁμολογούμενα, ἀλλ' ὑπεναντιούμενα, μηδὲν τιθέναι, εἰ μή ἐστι τῶν διῃρημένων ποῖα ποίων πιστότερα· καὶ μάλιστα μὲν εἰς εἴδη, ἀλλὰ μὴ εἰς ὅλα τὰ γένη ἀναφέρειν. ὁμοιότερα γάρ ἐστι τῷ ζητουμένῳ. οὐ γὰρ ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων φυσιογνωμονοῦμεν, ἀλλά τινα τῶν ἐν τῷ γένει.

γ. Ἀνδρείου σώματος σημεῖα, τρίχωμα σκληρὸν, τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ὀρθὸν, ὀστᾶ καὶ πλευραὶ καὶ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος ἰσχυρὰ καὶ μεγάλα, καὶ κοιλία πλατεῖα καὶ προσεσταλμένη· ὠμοπλάται πλατεῖαι καὶ διεστηκυῖαι, οὔτε λίαν συνδεδεμέναι, οὔτε παντάπασιν ἀπολελυμέναι· τράχηλος ἐρρωμένος, οὐ σφόδρα σαρκώδης· τὸ στῆθος σαρκῶδές τε καὶ πλατύ· ἰσχίον προσεσταλμένον· γαστροκνημίαι κάτω προσεσπασμέναι· ὄμμα χαροπὸν, οὔτε λίαν ἐπτυγμένον, οὔτε παντάπασι συμμῦον· αὐχμηρότερον τὸ χρῶμα τὸ ἐπὶ τοῦ σώματος· ὀξὺ μέτωπον, εὐθὺ, οὐ μέγα· ἰσχίον οὔτε λεῖον, οὔτε παντάπασι ῥυτιδῶδες. Δειλοῦ σημεῖα, τριχωμάτιον μαλακὸν, τῷ σώματι συγκεκαθικὸς, οὐκ ἐπισπερχές· αἱ δὲ γαστροκνημίαι ἄνω ἀνεσπασμέναι· περὶ τὸ πρόσωπον ὕπωχρος· ὄμματα ἀσθενῆ, καὶ [εἰ] σκαρδαμύττει· καὶ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος ἀσθενῆ· τὰ σκέλη μικρὰ, καὶ χεῖρες λεπταὶ καὶ μακραί· ὀσφὺς δὲ μικρὰ καὶ ἀσθενής· τὸ σχῆμα σύντονον ἐν ταῖς κινήσεσιν· οὐκ ἰταμὸς, ἀλλ' ὕπτιος, καὶ τεταμβηκὼς τὸ ἦθος· τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου εὐμετάβολον· κατηφής. Εὐφυοῦς σημεῖα, σὰρξ ὑγροτέρα, καὶ ἁπαλωτέρα,

τέρα, οὐκ εὐεκτικὴ, οὐδὲ πιμελώδης σφόδρα· τὰ περὶ τὰς ὠμοπλάτας καὶ τράχηλον, ἰσχνότερα, καὶ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον· καὶ σύνδετα τὰ περὶ τὰς ὠμοπλάτας, καὶ τὰ κάτω ἀφειμένα· εὔλυτα τὰ περὶ τὰς πλευρὰς καὶ τὸ νῶτον ἀσαρκότερον· τὸ σῶμα λευκέρυθρον καὶ καθαρόν· τὸ δερμάτιον λεπτόν· τριχωμάτιον μὴ λίαν σκληρὸν, μηδὲ λίαν μέλαν· ὄμμα χαροπὸν, ὑγρόν. Ἀναισθήτου σημεῖα· τὰ περὶ τὸν αὐχένα καὶ τὰ σκέλη σαρκώδη καὶ συμπεπλεγμένα καὶ συνδεδεμένα· κοτύλη στρογγύλη· ὠμοπλάται ἄνω ἀνεσπασμέναι· μέτωπον μέγα, περιφερὲς, σαρκῶδες· ὄμμα χλωρὸν, κωφόν· κνῆμαι περὶ σφυρὸν παχεῖαι, σαρκώδεις, στρογγύλαι· σιαγόνες μεγάλαι, σαρκώδεις· ὀσφὺς σαρκώδης· σκέλη μακρά· τράχηλος παχύς· πρόσωπον σαρκῶδες, ὑπόμακρον ἱκανῶς· τὰς δὲ κινήσεις καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὸ ἦθος τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐπιφαινόμενον, κατὰ τὰς ὁμοιότητας ἀναλαμβάνει. Ἀναιδοῦς σημεῖα, ὀμμάτιον ἀναπεπταμένον καὶ λαμπρόν· βλέφαρα ὕφαιμα, καὶ παχέα· μικρὸν ἐπίκυρτος· ὠμοπλάται ἄνω ἐπηρμέναι· τῷ σχήματι μὴ ὀρθὸς, ἀλλὰ μικρῷ προπετέστερος· ἐν ταῖς κινήσεσιν ὀξύς· ἐπίπυρρος τὸ σῶμα· τὸ χρῶμα ὕφαιμον· στρογγυλοπρόσωπος· τὸ στῆθος ἀνεσπασμένον. Κόσμιος, ἐν ταῖς κινήσεσι βραδὺς καὶ διαλεκτικός· φωνὴ βραδεῖα καὶ πνευματώδης, καὶ ἀσμενής· ὀμμάτιον ἀλαμπὲς, μέλαν, καὶ μήτε λίαν ἀναπεπταμένον, μήτε παντάπασι συμμεμυκὸς, σκαρδαμυκτικὸν βραδέως. τὰ γὰρ ταχέως σκαρδαμύττοντα τῶν ὀμμάτων, τὰ μὲν δειλὸν, τὰ δὲ θερμὸν σημαίνει. Εὐθύμου σημεῖα, μέτωπον εὐμέγεθες, καὶ σαρκῶδες, καὶ λεῖον· τὰ περὶ τὰ ὄμματα ταπεινότερα, καὶ ὑπνωδέστερον τὸ πρόσωπον φαίνεται, μήτε δεδορκὸς, μήτε συννοῦν. ἔν τε ταῖς κινήσεσι βραδὺς ἔστω καὶ ἀνειμένος, τῷ σχήματι καὶ τῷ ἤθει τῷ ἐπὶ τοῦ προσώπου, μὴ ἐπισπερχὴς, ἀλλὰ ἀγαθὸς φαινέσθω. Τὰ ῥυ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

πιδώδη τῶν προσώπων, καὶ ἰσχνὰ ὄμματα κατακεκλασμένα, ἅμα δὲ καὶ τὰ κεκλασμένα τῶν ὀμμάτων, δύο σημαίνει, τὸ μὲν μαλακὸν καὶ θῆλυ, τὸ δὲ κατηφὲς καὶ ἄθυμον. ἐν τῷ σχήματι ταπεινὸς, καὶ ταῖς κινήσεσιν ἀπηγορευκώς. Κιναίδου σημεῖα, ὄμμα κατακεκλασμένον· γονύκροτος· ἐγκλίσεις τῆς κεφαλῆς εἰς τὰ δεξιά· αἱ φοραὶ τῶν χειρῶν ὕπτιαι καὶ ἔκλυτοι· καὶ βαδίσεις διτταὶ, ἡ μὲν περινεύοντος, ἡ δὲ κρατοῦντος τὴν ὀσφύν· καὶ τῶν ὀμμάτων περιβλέψεις· οἷος ἂν εἴη Διονύσιος ὁ σοφιστής. Πικρὸς, τὸ πρόσωπον σεσηρώς· μελανόχρως· ἰσχνός· τὰ περὶ τὸ πρόσωπον διεξυσμένος· τὸ πρόσωπον ῥυτιδώδης· ἄσαρκος, εὐθύθριξ, καὶ μελάνθριξ. Θυμώδης, ὀρθὸς τὸ σῶμα· τῷ σχήματι εὔπλευρος, εὔθυμος, ἐπίπυῤῥος· ὠμοπλάται διεστηκυῖαι, καὶ μεγάλαι, καὶ πλατεῖαι· ἀκρωτήρια μεγάλα, καὶ ἔσχατη λεῖος καὶ περὶ τὰ στήθη, καὶ περὶ βουβῶνας εὐπώγων· εὐανθὴς ὁ περίδρομος τῶν τειχῶν, κάτω κατεληλυθώς. Πραΰς, ἰσχυρὸς τὸ εἶδος, εὔσαρκος· ὑγρὰ σὰρξ καὶ πολλή· εὐμεγέθης καὶ σύμμετρος, ὕπτιος τῷ σχήματι· ὁ περίδρομος τῶν τειχῶν ἀνεσπασμένος. Εἴρων· πίονα τὰ περὶ τὸ πρόσωπον, καὶ τὰ περὶ τὰ ὄμματα ῥυτιδώδη· ὑπνῶδες τὸ πρόσωπον τῷ ἤθει φαίνεται. Μικρόψυχος, μικρομελὴς, μικρογλάφυρος, ἰσχνὸς, μικρόμματος, καὶ μικροπρόσωπος· οἷος ἂν εἴη Κορίνθιος ὁ Λευκάδιος. Φιλόκυβοι, γαλεαγκῶνες καὶ ὀρχησταί. Φιλολοίδοροι, οἷς τὸ ἄνω χεῖλος μετέωρον καὶ τὰ εἴδη περιπελεῖς, ἐπίπυῤῥοι. Ἐλεήμονες, ὅσοι γλαφυροὶ, καὶ λευκόχροοι, καὶ λιπαρόμματοι, καὶ τὰ ῥινία ἄνωθεν διεξυσμένοι, καὶ ἀεὶ δακρύουσιν. αὐτοὶ οὗτοι καὶ φιλογύναιοι, καὶ θηλύγονοι, καὶ περὶ τὰ ἤθη ἐρωτικοὶ, καὶ ἀμνήμονες, καὶ εὐφυεῖς, καὶ ἔνθερμοι. τούτων δὲ σημεῖα εἴρηται. Ἐλεήμων, ὁ σοφὸς, καὶ δειλὸς, καὶ κόσμιος· Ἀνελεήμων, ἀμαθὴς καὶ ἀναιδής. Ἀγαθοὶ φαγεῖν, οἷς τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ

λοῦ πρὸς τὸ στῆθος μεῖζόν ἐστιν, ἢ τὸ ἐνθένδε πρὸς τὸν αὐχένα. Λάγνος, λευκόχρως, καὶ δασὺς εὐθείαις θριξὶ καὶ παχείαις, καὶ μελαίναις· καὶ οἱ κρόταφοι δασεῖς εὐθείαις θριξί· λιπαρὸν τὸ ὀμμάτιον καὶ μάργον. Φίλυπνοι, οἱ τὰ ἄνω μείζω ἔχοντες καὶ γυπώδεις, καὶ θερμοὶ, εὐεκτικὴν σάρκα ἔχοντες, καὶ γλαφυροὶ τὰ 542 εἴδη, καὶ δασεῖς τὰ περὶ τὴν κοιλίαν. Μνήμονες, οἱ τὰ ἄνω ἐλάττονα ἔχοντες, καὶ γλαφυρά, καὶ σαρκωδέστερα.

Δοκεῖ δέ μοι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα συμπαθεῖν ἀλλήλοις· καὶ ἡ τῆς ψυχῆς ἕξις ἀλλοιουμένη, συναλλοιοῖ τὴν τοῦ σώματος μορφήν· πάλιν τε ἡ τοῦ σώματος μορφὴ ἀλλοιουμένη, συναλλοιοῖ τὴν τῆς ψυχῆς ἕξιν. ἐπεὶ γάρ ἐστι ψυχῆς, τὸ λυπεῖσθαί τε καὶ εὐφραίνεσθαι, καταφανὲς ὅτι οἱ λυπούμενοι σκυθρωπότεροί εἰσι, καὶ οἱ εὐφραινόμενοι, ἱλαροί. εἰ μὲν οὖν τῆς ψυχῆς λελυμένης, ἔτι τὴν ἐπὶ τοῦ σώματος μορφὴν μένειν, τοῦ μὲν ἂν καὶ οὕτως ἡ ψυχή τε καὶ τὸ σῶμα συμπαθῆ· οὐ μέντοι συνδιατελοῦντα ἀλλήλοις. νῦν δὲ καταφανὲς ὅτι ἑκάτερον ἑκατέρῳ ἕπεται· μάλιστα μέντοι ἐκ τοῦδε δῆλον γένοιτο. μανία γὰρ δοκεῖ εἶναι περὶ ψυχήν. καὶ οἱ ἰατροὶ φαρμάκοις καθαίροντες τὸ σῶμα, καὶ διαίταις τισὶ πρὸς αὐτὸ χρησάμενοι, ἀπαλλάττουσι τὴν ψυχὴν τῆς μανίας. ταῖς δὴ τοῦ σώματος θεραπείαις, καὶ ἅμα ἥ τε τοῦ σώματος μορφὴ λέλυται, καὶ ἡ ψυχὴ μανίας ἀπήλλακται. ἐπεὶ οὖν ἅμα ἀμφότερα λύονται, δῆλον ὅτι συνδιατελοῦσιν ἀλλήλοις. συμφανὲς δὲ καὶ ὅτι ταῖς δυνάμεσι τῆς ψυχῆς ὅμοιαι αἱ μορφαὶ τοῖς σώμασιν ἐπιγίνονται. ὥστε ἐστὶν ἅπαντα ὅμοια ἐν τοῖς ζώοις, τοῦ αὐτοῦ τινος δηλωτικά. Πολλὰ δὲ καὶ ὧν διαπέπρακται τὰ ζῶα, τὰ μὲν ἴδια ἑκάστου γένους πάθη τῶν ζώων ἐστί, τὰ δὲ κοινά. ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς ἰδίοις ἔργοις τῆς ψυχῆς, ἴδια τὰ πάθη κατὰ τὸ σῶμα· ἐπὶ δὲ τοῖς κοινοῖς, τὰ κοινά. κοινὰ μὲν οὖν ἐστιν ὕβρεις τε, καὶ ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἔκστασις. τὸ μὲν οὖν λαφύρων ἢ οὐ

НАУЧНА БИБЛИОТЕКА ОНУ им. И.И. МЕЧНИКОВА

λοφύρων, κοινόν ἐστιν ὕβρεις· τῶν δὲ ὄνων τε καὶ συῶν, ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἕξις. ἴδιον δ᾽ ἐστὶν ἐπὶ μὲν τῶν κυνῶν, τὸ λοίδορον· ἐπὶ δὲ τῶν ὄνων, τὸ ἄλυπον. ὡς μὲν οὖν τὸ κοινόν τε καὶ τὸ ἴδιον χρὴ διελέσθαι, εἴρηται. δεῖ μέντοι πρὸς ἅπαντα πολλῆς συνηθείας, εἰ μέλλοι τις αὐτὸς ἔσεσθαι ἱκανὸς περὶ τούτων ἕκαστα λέγειν. ἐπεὶ γὰρ τὰ ὁρώμενα ἐπὶ τῶν σωμάτων λέγεται ἀναφέρεσθαι ἐπὶ τὰς ὁμοιότητας, τάς τε ἀπὸ τῶν ζώων, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν πράξεων γινομένας, καὶ ἰδέαι τινὲς ἄλλαι ἀπὸ θερμοτήτων καὶ ἀπὸ ψυχροτήτων γίνονται. ἔστι δὲ τούτων ἔνια τῶν ἐπιφαινομένων, ἐπί τε τοῖς σώμασι, μικραῖς διαφοραῖς κεχρημένα, καὶ τῷ αὐτῷ ὀνόματι προσαγορευόμενα, οἷον αἵ τε ἀπὸ φόβων ὠχρότητες, καὶ ἀπὸ πόνων. αὗται γὰρ ὀνόματί τε τῷ αὐτῷ κέχρηνται), καὶ διαφοραὶ μικρὰν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. μικρᾶς δὲ οὔσης τῆς διαφορᾶς, οὐ ῥᾴδιον γινώσκειν, ἀλλ᾽ ἢ ἐκ τῆς συνηθείας τῆς μορφῆς τὴν ἐπιπρέπειαν εἰληφότα. ἔστι μὲν οὖν καὶ τάχιστος καὶ ἄριστος ὁ ἀπὸ τῆς ἐπιπρεπείας. καὶ ἔστι γε οὕτως τούτῳ χρώμενον, πολλὰ διαγινώσκειν· καὶ οὐ μόνον καθόλου χρήσιμόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τῶν σημείων ἐκλογήν. ἕκαστον γὰρ τῶν ἐκλεγομένων, καὶ πρέπειν δεῖ τοιοῦτον, οἷον τὸ ἐκλεγόμενον θέλει. ἔτι τε καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων, καὶ τῷ συλλογισμῷ, ᾧ δεῖ χρῆσθαι ὅπου ἄν τι τύχῃ, προστιθέντας τοῖς προσοῦσι, τὰ προσήκοντα· οἷον εἰ ἀναιδής τε εἴη καὶ μικρολόγος, καὶ κλέπτης ἂν εἴη καὶ ἀνελεύθερος· καὶ κλέπτης μὲν ἑπομένως τῇ ἀναιδείᾳ, τῇ δὲ μικρολογίᾳ ἀνελεύθερος. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων ἑκάστου, δεῖ τοῦτον τὸν τρόπον προσαρμόζοντα, τὴν μέθοδον ποιεῖσθαι.

ε. Νυνὶ δὲ πρῶτον πειράσομαι τῶν ζώων διελέσθαι, ὁποῖα αὐτῶν προσήκει διαλλάττειν, πρὸς τὸ εἶναι ἀνδρεῖα καὶ δειλά, καὶ δίκαια καὶ ἄδικα. διαιρετέον δὲ τὸ τῶν ζώων γένος εἰς δύο μορφάς, εἰς

ἄρρεν

ἄρρεν καὶ θῆλυ, προσάπτοντα τὸ πρέπον ἑκατέρᾳ μορφῇ. ἔστι δὲ ὁμοία. ἐπιχειροῦμεν οὖν τρέφειν τῶν θηρίων πραότερα καὶ μαλακώτερα ψυχὰς τὰ θήλεα τῶν ἀρρένων, ἧττόν τε ῥωμαλεώμενα, τάς τε τροφὰς καὶ τὰς χειροηθείας μᾶλλον προσδεχόμενα. ὥστε τοιαῦτα ὄντα, εἴη που ἂν ἀθυμότερα τῶν ἀρρένων. καταφανὲς δὲ τοῦτο ἐξ ἡμῶν πού ἐστιν· ὅτι ἐπειδὰν ὑπὸ θυμοῦ κρατηθῶμεν, δυσπαραπειστότεροί τε, καὶ μάλιστα ἐρρώμεθα πρὸς τὸ μηδαμῇ μηδὲν εἶξαι· ἐπὶ τὸ βιάζεσθαι δὲ καὶ πρᾶξαι φερόμεθα, πρὸς ὃ ἂν ὁ θυμὸς ὁρμήσῃ. δοκεῖ δέ μοι καὶ κακουργότερα γίνεσθαι τὰ θήλεα τῶν ἀρρένων, καὶ προπετέστερά τε, καὶ ἀνελεύθερα, καὶ ἀναλκέστερα. αἱ μὲν οὖν γυναῖκες καὶ τὰ περὶ ἡμᾶς τρεφόμενα, καὶ πάνυ που φανερὰ ὄντα. τὰ δὲ περὶ τὴν ὕλην, πάντες ὁμολογοῦσιν οἱ νομεῖς τε καὶ θηρευταί, ὅτι τοιαῦτά ἐστιν οἷα προείρηται). ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε δῆλον, ὅτι ἕκαστον ἐν ἑκάστῳ γένει θῆλυ, ἄρρενος μικροκεφαλώτερόν ἐστι, [καὶ] στενοπροσωπότερον καὶ λεπτοτραχηλότερον, καὶ τὰ στήθη ἀσθενέστερα ἔχει, καὶ ἀπλευρότερά ἐστι, τά τε ἰσχία καὶ τοὺς μηροὺς περισαρκότερα τῶν ἀρρένων. γονύκροτα δέ, καὶ τὰς κνήμας λεπτὰς ἔχοντα, τούς τε πόδας κομψοτέρους· τήν τε τοῦ σώματος μορφὴν ἡδίω μᾶλλον ἢ γενναιοτέραν. ἀναρθρότερα δὲ καὶ μαλακώτερα, ὑγροτέραις σαρξὶ κεχρημένα. τὰ δὲ ἄρρενα, τούτοις ἅπασιν ἐναντία, τὴν φύσιν ἀνδρειοτέραν καὶ δικαιοτέραν εἶναι γένει, τὴν δὲ τοῦ θήλεος δειλοτέραν καὶ ἀδικωτέραν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, φαίνεται τῶν ζώων ἁπάντων λέων τελεώτατα μετειληφέναι τῆς τοῦ ἄρρενος ἰδέας. ἔστι γὰρ ἔχων στόμα εὐμέγεθες· τὸ δὲ πρόσωπον τετραγωνότερον, οὐκ ἄγαν ὀστῶδες, τήν ἄνω τε γένυν οὐ προεξεστηκυῖαν, ἀλλὰ ἰσορροποῦσαν τῇ κάτω· ῥῖνα δὲ παχυτέραν ἢ λεπτοτέραν· χαροποὺς ὀφθαλμοὺς ἐγκοίλους, οὐ σφόδρα περιφερεῖς, οὔτε ἄγαν προμήκεις· μέγεθος δὲ μέτριον, ὀφρὺν εὐ-

μεγέθη· μέτωπον τετράγωνον, ἐκ μέσου ὑποκοιλότερον· πρὸς δὲ τὰς ὀφρῦς καὶ τὴν ῥῖνα ὑπὸ τοῦ μετώπου, οἷον νέφος ἐπανεστηκός. ἄνωθεν δὲ τοῦ μετώπου κατὰ τὴν ῥῖνα ἔχει τρίχας ἐκκλινεῖς, οἷον ἂν ἄσυλον· κεφαλὴν μετρίαν, τράχηλον εὐμήκη, παχὺν, σύμμετρον, θριξὶ ξανθαῖς κεχρημένον, οὐ φριξαῖς, οὔτε ἄγαν ἀπεστραμμέναις· τὰ περὶ τὰς κλεῖδας, εὐλυτώτερα μᾶλλον, ἢ συμπεφραγμένα· ὤμους ῥωμαλέους, καὶ στῆθος νεανικὸν, καὶ τὸ μετάφρενον πλατὺ, καὶ εὔπλευρον, καὶ εὔνωτον ἐπιεικῶς· ζῷον ἀσαρκότερον τὰ ἰσχία, καὶ τοὺς μηρούς· σκέλη ἐρρωμένα καὶ νευρώδη, βάσιν τε νεανικὴν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἀρθρῶδες καὶ νευρῶδες, οὔτε λίαν σκληρὸν, οὔτε

543 λίαν ὑγρόν. βαδίζον δὲ βραδέως, καὶ μεγάλα διαβαῖνον, καὶ διασαλεῦον ἐν τοῖς ὤμοις, ὅταν πορεύηται. τὰ μὲν οὖν περὶ τὸ σῶμα τοιοῦτον· τὰ δὲ περὶ τὴν ψυχὴν, δοτικὸν καὶ ἐλεύθερον, μεγαλόψυχον καὶ φιλόνικον, καὶ πρᾶυ καὶ δίκαιον, καὶ φιλόστοργον πρὸς ἃ ἂν ὁμιλήσῃ. Ἡ δὲ πάρδαλις τῶν ἀνδρείων εἶναι δοκούντων, θηλυμορφότερόν ἐστιν, ὅτι μὴ κατὰ τὰ σκέλη. τούτοις δὲ συνεργεῖ, καὶ τι ἔργον ῥώμης ἀπεργάζεται. ἔστι γὰρ ἔχον πρόσωπον μικρὸν, στόμα μέγα, ὀφθαλμοὺς μικροὺς, ἐκλεύκους, ἐγκοίλους, αὐτοὺς δὲ περιπολαιοτέρους· μέτωπον προμηκέστερον, πρὸς τὰ ὦτα περιφερέστερον, ἢ ἐπιπεδώτερον· τράχηλον μακρὸν ἄγαν καὶ λεπτόν· στῆθος ἄπλευρον, καὶ μακρὸν νῶτον· ἰσχία σαρκώδη καὶ μηρούς· τὰ δὲ περὶ τὰς λαγόνας καὶ γαστέρα, ὁμαλὰ μᾶλλον· τὸ δὲ χρῶμα ποικίλον, καὶ ὅλον ἄναρθρόν τε καὶ ἀσύμμετρον. ἡ μὲν οὖν τοῦ σώματος ἰδέα τοιαύτη· τὰ δὲ περὶ τὴν ψυχὴν, μικρὸν καὶ ἐπίκλοπον, καὶ ὅλως εἰπεῖν δολερόν. τὰ μὲν οὖν ἐκπρεπέστερα μετειληφότα ζῷα, τῶν δοκούντων ἀνδρείων εἶναι, τό τε τοῦ ἄρρενος ἰδέας, καὶ τῆς τοῦ θήλεος, εἴρηται. τὰ δὲ ἄλλα ὅσα τυγχάνει, ῥᾴδιον ἤδη μετιέναι. ὅσα δὲ πρὸς τὸ φυσιογνωμονῆσαι, συνι-

δεῖν ἁρμόττει ἀπὸ τῶν ζῴων, ἐν τῇ τῶν σημείων ἐκλογῇ ῥηθήσεται.

Ἡ δὲ ἐκλογὴ τῶν σημείων ἡ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὧδε λαμβάνεται. Ὅσοις οἱ πόδες εὐφυεῖς τε καὶ μεγάλοι, διηρθρωμένοι τε καὶ νευρώδεις, ἐρρωμένοι τὰ περὶ τὴν ψυχήν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν γένος. ὅσοι δὲ τοὺς πόδας μικροὺς, στενοὺς, ἀνάρθρους ἔχουσιν, ἡδίους τε ἰδεῖν ἢ ῥωμαλεωτέρους, μαλακοὶ τὰ περὶ ψυχήν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ γένος. οἷς τῶν ποδῶν οἱ δάκτυλοι καμπύλοι, ἀναιδεῖς· καὶ ὅσοις ὄνυχες καμπύλαι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνεις τοὺς γαμψώνυχας. οἷς τῶν ποδῶν τὰ δάκτυλα συμπεφραγμένα ἐστὶ, δειμαλέοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρτυγας τοὺς στεγανόποδας τῶν λιμναίων. Ὅσοις τὰ περὶ τὰ σφυρὰ νευρώδη τε καὶ διηρθρωμένα, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν γένος. ὅσοις τὰ σφυρὰ σαρκώδη καὶ ἄναρθρα, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ γένος. Ὅσοι τὰς κνήμας ἔχουσιν ἠρθρωμένας τε καὶ νευρώδεις καὶ ἐρρωμένας, εὔρωστοι τὴν ψυχήν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ τὰς κνήμας λεπτὰς νευρώδεις ἔχουσι, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας. ὅσοι τὰς κνήμας περιπλέους σφόδρα ἔχουσιν, οἷον ὀλίγον διαρρηγνυμένας, βδελυροὶ καὶ ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. Οἱ γονύκροτοι, κίναιδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. Οἱ τοὺς μηροὺς ὀστώδεις καὶ νευρώδεις ἔχοντες, εὔρωστοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. οἱ δὲ τοὺς μηροὺς ὀστώδεις καὶ περιπλέους ἔχοντες, μαλακοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ.

Ὅσοι δὲ πυγὰ μὲν ὀξεῖαν ὀστώδη ἔχουσιν, εὔρωστοι· ὅσοι δὲ σαρκώδη [καὶ] πίονα ἔχουσι, μαλακοί. ὅσοι δὲ ἔχουσιν ὀλίγην σάρκα, οἷον ἀπομοργνυμένην, κακοήθεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς πιθήκους. Οἱ ζωνοὶ, φιλόθηροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

καὶ τοὺς κύνας. ἴδοι δ᾽ ἄν τις καὶ τῶν κυνῶν τοὺς φιλοθηροτάτους ζωνοὺς ἔχοντας. Οἷς τὰ περὶ τὴν κοιλίαν λαπαρά, εὔρωστοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ μὴ λαπαροί, μαλακοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. Ὅσοις τὸ νῶτον εὐμεγεθές τε καὶ ἐρρωμένον, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ τὸ νῶτον στενὸν καὶ ἀσθενὲς ἔχουσι, μαλακοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. Οἱ δὲ εὔπλευροι, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. οἱ δὲ ἄπλευροι, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. ὅσοι δὲ ἐκ τῶν πλευρῶν περιόγκοί εἰσιν, οἷον πεφυσημένοι, λάλοι καὶ μωρολόγοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς, ἢ ἐπὶ τοὺς βατράχους. Ὅσοι δὲ [τὸ] ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ πρὸς τὸ ἀκροστήθιον μεῖζον ἔχουσιν, ἢ τὸ ἀπὸ τοῦ ἀκροστηθίου πρὸς τὸν τράχηλον, βοροὶ καὶ ἀναίσθητοι. βοροὶ μέν, ὅτι τὸ ἄγγος μέγα ἔχουσιν, ᾧ δέχονται τὴν τροφήν· ἀναίσθητοι δέ, ὅτι στενότερον τὸν τόπον ἔχουσιν αἱ αἰσθήσεις, συνεωσμένον τε τῷ τὴν τροφὴν δεχομένῳ, ὥστε τὰς αἰσθήσεις βεβαρῶσθαι, διὰ τὰς τῶν σιτίων πληρώσεις ἢ ἐνδείας. Ὅσοι δὲ τὰ στήθια ἔχουσι μεγάλα καὶ διηρθρωμένα, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. Ὅσοι δὲ τὸ μετάφρενον ἔχουσι μέγα καὶ εὔσαρκον καὶ ἐξηρθρῶδες, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ ἀσθενὲς καὶ ἄσαρκον καὶ ἄναρθρον, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. Ὅσοις δὲ τὸ μετάφρενον κυρτόν ἐστι σφόδρα, οἵ τε ὦμοι πρὸς τὸ στῆθος συνηγμένοι, κακοήθεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, ὅτι ἀφανίζεται τὰ ἔμπροσθεν προσήκοντα φαίνεσθαι. Ὅσοι δὲ τὸ μετάφρενον ὕπτιον ἔχουσι, χαῦνοι καὶ ἀνόητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἵππους. ἐπεὶ δὲ οὔτε κυρτὸν σφόδρα δεῖ εἶναι, οὔτε κοῖλον, τὸ μέσον ζητητέον τοῦ εὖ πεφυκότος. Ὅσοις αἱ ἐπωμίδες ἐξηρθρωμέναι, καὶ οἱ ὦμοι, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοις δὲ οἱ ὦμοι ἀ-

σθενεῖς, ἄναρθροι, μαλακοὶ τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. ταῦτα λέγω ἅπερ περὶ ποδῶν καὶ μηρῶν. Ὅσοις ὦμοι εὔλυτοί εἰσιν, ἐλεύθεροι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται δὲ ἀπὸ τοῦ φαινομένου, ὅτι πρέπει τῇ φαινομένῃ μορφῇ ἐλευθεριότης. Ὅσοις δὲ οἱ ὦμοι δύσλυτοι, συνεσπασμένοι, ἀνελεύθεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. Οἷς τὰ περὶ τὰς κλεῖδας εὔλυτα, αἰσθητικοί. εὐλύτων γὰρ ὄντων τῶν περὶ τὰς κλεῖδας, εὐκόλως τὴν κίνησιν τῶν αἰσθήσεων δέχεται. οἷς δὲ τὰ περὶ τὰς κλεῖδας συμπεριπεφραγμένα ἐστίν, ἀναίσθητοι. δυσλύτων γὰρ ὄντων τῶν περὶ τὰς κλεῖδας, ἐξαδυνατοῦσι τὴν κίνησιν παραδέχεσθαι τῶν αἰσθήσεων. Ὅσοι τὸν τράχηλον παχὺν ἔχουσιν, εὔρωστοι τὰς ψυχάς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ ἄρρεν. ὅσοι δὲ λεπτόν, ἀσθενεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ. οἷς τράχηλος παχὺς καὶ πλέως, θυμοειδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς θυμοειδεῖς ταύρους. οἷς δὲ εὐμεγέθης μὴ ἄγαν παχύς, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἷς λεπτός, μακρός, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἐλάφους. οἷς δὲ βραχὺς ἄγαν, ἐπίβουλοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λύκους. Οἷς τὰ χείλη λεπτά, καὶ ἐπ᾽ ἄκραις ταῖς συγχιλίαις χαλαρά, ὡς ἐπὶ τοῦ ἄνω χείλους πρὸς τὸ κάτω ἐπιβεβλῆσθαι τὸ πρὸς τὰς συγχιλίας, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. ἴδοι δ᾽ ἄν τις τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν μεγάλων καὶ εὐρώστων κυνῶν. οἷς τὰ χείλη λεπτὰ σκληρά, κατὰ τοὺς κυνόδοντας τὸ ἐπανεστηκός, οἱ οὕτως ἔχοντες, εὐγενεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ 544 τοὺς ὗς. οἱ δὲ τὰ χείλη παχέα ἔχοντες, καὶ τὸ ἄνω τοῦ κάτω προκρεμάμενον, μωροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους τε καὶ πιθήκους. ὅσοι δὲ τὸ ἄνω χεῖλος, καὶ τὰ οὖλα προεστηκότα ἔχουσι, φιλολοίδοροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. Οἱ δὲ τὴν ῥῖνα ἄκραν παχεῖαν ἔχοντες, ῥᾴθυμοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. οἱ δὲ τὴν ῥῖνα ἀκρόθεν παχεῖαν ἔχοντες, ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς. οἱ τὴν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

ῥῖνα ἄκραν [ὀξεῖαν] ἔχοντες, δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ δὲ τὴν ῥῖνα περιφερῆ ἔχοντες, ἄκραν μὲν, ἀμβλεῖαν δὲ, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἱ δὲ τὴν ῥῖνα ἄκραν λεπτὴν ἔχοντες, ὀρνιθώδεις. οἱ ἐπίγρυπον ἀπὸ τοῦ μετώπου εὐθὺς ἀρχομένην, ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κόρακας. οἱ δὲ γρυπὴν ἔχοντες, καὶ τοῦ μετώπου διηρθρωμένην, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἀετούς. οἱ δὲ τὴν ῥῖνα ἔγκοιλον ἔχοντες, τὰ πρὸ τοῦ μετώπου περιφερῆ, τὴν δὲ περιφέρειαν ἄνω ἀνεστηκυῖαν, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας. οἱ δὲ σιμὴν ἔχοντες, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἐλάφους. οἷς δὲ οἱ μυκτῆρες ἀναπεπταμένοι, θυμώδεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, τὸ ἐν τῷ θυμῷ γινόμενον. Οἱ τὸ πρόσωπον σαρκῶδες ἔχοντες, ῥάθυμοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. οἱ τὰ πρόσωπα ἰσχνὰ ἔχοντες, ἐπιμελεῖς· οἱ δὲ σαρκώδη, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους, καὶ τοὺς ἐλάφους. οἱ μικρὰ τὰ πρόσωπα ἔχοντες, μικρόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ αἴλουρον καὶ πίθηκον. οἷς τὰ πρόσωπα μεγάλα, νωθροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους καὶ βοῦς. ἐπεὶ δὲ οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα δεῖ εἶναι, ἡ μέση ἕξις εἴη ἂν τούτων ἐπιεικής. οἷς δὲ τὸ πρόσωπον φαίνεται μικροπρεπές, ἀνελεύθεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. Οἷς τὸ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αἱ κύστιδες προκρέμανται, οἰνόφλυγες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος. ἐπὶ γὰρ τοῖς σφόδρα ἐμπεπωκόσι τὰ περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αἱ κύστιδες ἐφεστήκασι, φίλυπνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος· ἐπεὶ τοῖς ἐξ ὕπνου ἀνεστηκόσιν ἐπικρέμαται τὰ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς. Οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς ἔχοντες, μικρόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, καὶ ἐπὶ πίθηκον. οἱ δὲ μεγαλόφθαλμοι, νωθροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. τὸν ἄρα εὖ φύντα, δεῖ μήτε μικροὺς, μήτε μεγάλους ἔχειν τοὺς ὀφθαλμούς. οἱ δὲ κοίλους ἔχοντες, κακοῦργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ πίθηκον. ὅσοι ἐξόφθαλμοι, ἀβέλτεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειάν τε καὶ ὄνους. ἐπεὶ δὲ οὔτε ἐξόφθαλμον, οὔτε κοιλόφθαλμον

μον δεῖ εἶναι, ἡ μέση ἕξις ἂν κρατίστη εἴη. ὅσοις ὀφθαλμοὶ μικρὸν ἐγκοιλότεροι, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας· οἷς δὲ ἐπὶ πλεῖον, πρᾳεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. Οἱ τὸ μέτωπον μικρὸν ἔχοντες, ἀμαθεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς. οἱ δὲ μέγα λίαν ἔχοντες, νωθροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. οἱ δὲ περιφερὲς ἔχοντες, ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. οἱ μικρότερον ἐπίπεδον ἔχοντες, ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ δὲ τετράγωνον σύμμετρον τῷ μετώπῳ ἔχοντες, μεγαλόψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἱ δὲ συννεφὲς ἔχοντες, [αὐθάδεις· ἀναφέρεται ἐπὶ ταῦρον καὶ λέοντα. οἱ δὲ ἀτενὲς ἔχοντες,] κόλακες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ γινόμενον πάθος. ἴδοι δ' ἄν τις ἐπὶ τῶν κυνῶν, ὅτι οἱ κύνες ἐπειδὰν θωπεύωσι, γαληνὲς τὸ μέτωπον ἔχουσιν. ἐπεὶ δὲ οὖν ἥτε συννεφὴς ἕξις αὐθάδειαν ἐμφαίνει, ἥτε γαληνὴ κολακείαν, ἡ μέση ἂν τούτων ἕξις εὐαρμόστως ἔχοι. Οἱ σκυθρωπὰ μέτωπα ἔχοντες, δυσάνιοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ἀνιώμενοι, σκυθρωποί εἰσιν. οἱ δὲ κατηφεῖς, ὀδυρτικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ὀδυρόμενοι κατηφεῖς. Οἱ τὴν κεφαλὴν μεγάλην ἔχοντες, ἀναίσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους· οἱ δὲ μικράν, αἰσθητικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ τὰς κεφαλὰς φοξοί, ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς γαμψώνυχας. Οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες, πιθηκώδεις· οἱ δὲ μεγάλα, ὀνώδεις. ἴδοι δ' ἄν τις καὶ τῶν κυνῶν τοὺς ἀρίστους μέτρια ὦτα ἔχοντας. Οἱ ἄγαν μέλανες, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους, Αἰθίοπας. οἱ δὲ λευκοὶ ἄγαν, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. τὸ δὲ πρὸς ἀνδρείαν συντελοῦν χρῶμα, μέσον δεῖ τούτων εἶναι. Οἱ ξανθοί, εὔψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. Οἱ πυρροὶ ἄγαν, πανοῦργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς ἀλώπεκας. Οἱ δὲ ἔνωχροι, καὶ τεταραγμένοι τὸ χρῶμα, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, τὸ ἐκ τοῦ φόβου γινόμενον. οἱ δὲ μελίχλωροι, ἀπεψυγμένοι εἰσί· τὰ δὲ ψυχρά, δυσκίνητα· δυσκινήτων δὲ ὄντων τῶν κατὰ τὸ σῶμα, εἶεν ἂν βραδεῖς. Οἷς τὸ χρῶμα

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἐρυθρόν, ὀξεῖς· ὅτι πάντα τὰ κατὰ τὸ σῶμα ὑπὸ κινήσεως ἐκθερμαινόμενα, ἐρυθραίνεται. Οἷς δὲ τὸ χρῶμα φλογοειδές, μανικοί· ὅτι τὰ κατὰ τὸ σῶμα σφόδρα ἐκθερμανθέντα, φλογοειδῆ χροιὰν ἴσχει· οἱ δὲ ἄκρως θερμανθέντες, μανικοὶ ἂν εἴησαν. Οἷς δὲ περὶ τὰ στήθη ἐπιφλεγές ἐστι χρῶμα, δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος. τοῖς γὰρ ὀργιζομένοις ἐπιφλέγεται τὰ περὶ τὰ στήθη. Οἷς τὰ περὶ τὸν τράχηλον καὶ τοὺς κροτάφους αἱ φλέβες κατατεταμέναι εἰσί, δυσόργητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς ὀργιζομένοις ταῦτα συμβαίνει. Οἷς τὸ πρόσωπον ἐπιφοινίσσον ἐστίν, αἰσχυντηλοί εἰσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς αἰσχυνομένοις ἐπιφοινίσσεται τὸ πρόσωπον. Οἷς αἱ γνάθοι ἐπιφοινίσσουσιν, οἰνόφλυγες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι τοῖς μεθύουσιν ἐπιφοινίσσουσιν αἱ γνάθοι. Οἷς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπιφοινίσσουσιν, ἐκστατικοὶ ὑπὸ ὀργῆς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι οἱ ὑπὸ ὀργῆς ἐξεστηκότες, ἐκφοινίσσονται τοὺς ὀφθαλμούς. Οἷς δὲ ὀφθαλμοὶ ἄγαν μέλανες, δειλοί. ἡ γὰρ ἄγαν μελαίνη χρόα, ἐφάνη δειλίαν σημαίνουσα. οἱ δὲ μὴ ἄγαν μέλανες, ἀλλὰ κλίνοντες πρὸς τὸ ξανθὸν χρῶμα, εὔψυχοι. Οἷς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ γλαυκοί, ἢ λευκοί, δειλοί· ἐφάνη γὰρ τὸ λευκὸν χρῶμα δειλίαν σημαῖνον. οἱ δὲ μὴ γλαυκοί, ἀλλὰ χαροποί, εὔψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ λέοντα καὶ ἀετόν. Οἷς δὲ οἰνωποί, μάργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς αἶγας. οἷς δὲ πυρώδεις, ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. Οἱ ὠχρόμματοι, ἐντεταραγμένους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος· ὅτι οἱ φοβηθέντες, ἐνωχροὶ γίνονται χρώματι οὐχ ὁμαλῷ. Οἱ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς στιλπνοὺς ἔχοντες, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας καὶ κόρακας. Οἱ δασείας ἔχοντες τὰς κνήμας, λάγνοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς τράγους. Οἱ δὲ περὶ τὰ στήθη καὶ τὴν κοιλίαν ἄγαν δασέως ἔχοντες, οὐδέ ποτε πρὸς τοῖς αὐτοῖς διατελοῦσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας, ὅτι ταῦτα τὰ

στήθη

στήθη καὶ τὴν κοιλίαν δασύτατα ἔχουσιν. Οἱ τὰ στήθη ψιλὰ ἄγαν ἔχοντες, ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. Ἐπειδὴ οὖν οὐδὲ ἄγαν δασέα δεῖ εἶναι, οὔτε ψιλά, ἡ μέση ἕξις κρατίστη. Οἱ τοὺς ὤμους δασεῖς ἔχοντες, οὐδέ ποτε πρὸς τοῖς αὐτοῖς διατελοῦσιν· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄρνιθας. Οἱ τὸ νῶτον δασὺ ἔχοντες ἄγαν, 545 ἀναιδεῖς· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰ θηρία. Οἱ δὲ τὸν αὐχένα ὄπισθεν δασὺν ἔχοντες, ἐλευθέριοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. Οἱ δὲ ἀκρολόφοι, δύσψυχοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. Οἱ δὲ συνόφρυες, δυσάνιοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν τοῦ πάθους ὁμοιότητα. Οἱ δὲ τὰς ὀφρῦς κατεσπασμένοι πρὸς τῆς ῥινός, ἀνεσπασμένοι δὲ πρὸς τὸν κρόταφον, εὐήθεις· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς σῦς. Οἱ φριξὰς τὰς τρίχας ἔχοντες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, ὅτι καὶ οἱ ἔκφοβοι γινόμενοι, φρίσσουσιν. Οἱ τὰς τρίχας σφόδρα οὔλας ἔχοντες, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. Ἐπειδὴ οὖν αἵ τε φριξαί, καὶ σφόδρα οὖλαι δειλίαν ἀναφέρουσιν, αἱ ἄκρουλοι ἂν εἶεν πρὸς εὐψυχίαν ἄγουσαι· ἀναφέρεται δὲ καὶ ἐπὶ τὸν λέοντα. οἱ τοῦ μετώπου τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ ἀνάσιλλον ἔχοντες, ἐλευθέριοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. οἱ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς προσπεφυκυίας ἔχοντες τὰς τρίχας ἐπὶ τοῦ μετώπου κατὰ τὴν ῥῖνα, ἀνελεύθεροι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, ὅτι δουλοπρεπὲς τὸ φαινόμενον. Μακροβάμων καὶ βραχυβάμων, εἴη ἂν νωθρεπιθέτης τελεσικός· ὅτι τὸ μακρὰν βαίνειν, ἀνυστικόν· τὸ βραδέως δέ, μελλητικόν. Βραχυβάμων, βραδυβάμων, νωθρεπιθέτης, οὐ τελεσικός· ὅτι τὸ βραχέα βαίνειν καὶ βραδέως, οὐκ ἀνυστικόν. Μακροβάμων, ταχυβάμων, οὐκ ἐπιθετικός, τελεσικός· ὅτι τὸ μὲν τάχος εὐτελεσικόν· ἡ δὲ μακρότης, οὐκ ἀνυστικόν. Βραδυβάμων, ταχυβάμων, ἐπιθετικός, οὐ τελεσικός. Περὶ δὲ χειρὸς καὶ πήχεως καὶ βραχίονος φορᾶς, αἱ τοιαῦται ἀναφέρονται. Οἱ δὲ τοῖς ὤμοις ἐπισαλεύοντες ὀρθοῖς ἐκτεταμένοις,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

γαλεάγκωνες· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἵππους. Οἱ τοῖς ὤμοις ἐπανασαλεύοντες ἐκκεκυφότες, μεγαλόφρονες· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς λέοντας. Οἱ δὲ τοῖς ποσὶν ἐξεστραμμένοις πορευόμενοι, καὶ ταῖς κνήμαις θηλείαις, ἀναφέρονται ἐπὶ τὰς γυναῖκας. Οἱ δὲ τοῖς σώμασι περικλώμενοι καὶ ἐντριβόμενοι, κόλακες· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος. Οἱ ἐγκλινόμενοι εἰς τὰ δεξιὰ ἐν τῷ πορεύεσθαι, κίναιδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. Οἱ ἀκινήτους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες, ὀξεῖς, ἁρπαστικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἱέρακας. Οἱ σκαρδαμύκται, δειλοί· ὅτι ἐν τοῖς ὄμμασι πρῶτα τρέπονται. Οἱ κατιλλαντιωσείαν τε, καὶ οἷς τὸ ἕτερον βλέφαρον ἐπιβέβηκε τοῖς ὀφθαλμοῖς, κατὰ μέσον τῆς ὄψεως ἑστηκυίας, καὶ οἱ ὑπὸ βλέφαρα τὰ ἄνω τὰς ὄψιας ἀνάγοντες, μαλακόν τε βλέποντες, καὶ οἱ τὰ βλέφαρα ἐπιβεβληκότες, ὅλως τε πάντες οἱ μαλακόν τε καὶ διακεχυμένον βλέποντες, ἀναφέρονται ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν καὶ τὰς γυναῖκας. Οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ συχνοῦ χρόνου κινοῦντες, ἔχοντές τε βάμμα λευκώματος ἐπὶ τῷ ὀφθαλμῷ, ὡς προσεστηκότας, ἐννοητικοί. ἂν γὰρ πρός τινι ἐννοίᾳ σφόδρα γίνηται ἡ ψυχή, ἵσταται καὶ ἡ ὄψις. Οἱ μέγα φωνοῦντες βαρύτονον, ὑβρισταί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. Ὅσοι δὲ φωνοῦσιν ἀπὸ βαρέος ἀρξάμενοι, τελευτῶσι δὲ εἰς ὀξύ, δυσθυμικοί, ὀδυρτικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς, καὶ ἐπὶ τὸ πρέπον τῇ φωνῇ. Ὅσοι δὲ ταῖς φωναῖς ὀξείαις, μαλακαῖς, κεκλασμέναις διαλέγονται, κίναιδοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς γυναῖκας, καὶ ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. Ὅσοι βαρύτονον φωνοῦσι μέγα καὶ πεπληγμένον, ἀναφέρονται ἐπὶ τοὺς εὐρώστους κύνας, καὶ ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν. Ὅσοι μαλακὸν ἄτονον φωνοῦσι, πρᾶοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς οἶς. Ὅσοι δὲ φωνοῦσιν ὀξὺ καὶ ἐκκεκραγός, μωροί· ἀναφέρεται ἐπὶ τὰς αἶγας. Οἱ μικροὶ ἄγαν, ὀξεῖς· τῆς γὰρ τοῦ αἵματος φορᾶς μικρὸν τόπον κατεχούσης,

σης, καὶ αἱ κινήσεις ταχὺ ἄγαν ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ φρονοῦν. Οἱ δὲ ἄγαν μεγάλοι, βραδεῖς· τῆς γὰρ τοῦ αἵματος φορᾶς μέγαν τόπον κατεχούσης, αἱ κινήσεις βραδέως ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ φρονοῦν. Ὅσοι τῶν μικρῶν ξηραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσίν, ἢ καὶ χρώμασιν, ἢ καὶ διὰ θερμότητα τοῖς σώμασιν ἐπιγίνονται, οὐδὲν ἀποτελοῦσιν· οὔσης γὰρ τῆς φορᾶς ἐν μικρῷ καὶ ταχείας, διὰ τὸ πυρῶδες, οὐδέποτε κατὰ ταὐτόν ἐστι τὸ φρονοῦν, ἀλλὰ ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλων, πρὶν τὸ ὑπάρχον περᾶναι. Ὅσοι δὲ τῶν μεγάλων ὑγραῖς σαρξὶ κεχρημένοι, ἢ καὶ χρώμασι διὰ ψυχρότητα ἐγγίνονται, οὐδὲν ἐπιτελοῦσιν. οὔσης γὰρ τῆς φορᾶς ἐν μεγάλῳ τόπῳ καὶ βραδείας διὰ τὴν ψυχρότητα, οὐ συνανύει ἀφικνουμένη ἐπὶ τὸ φρονοῦν. Ὅσοι δὲ τῶν μικρῶν ὑγραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶ καὶ χρώμασι διὰ ψυχρότητα, γίνονται ἐπιτελεστικοί· οὔσης γὰρ τῆς κινήσεως ἐν μικρῷ, τὸ δυσκίνητον τῆς κράσεως συμμετρίαν παρέχει τὸ πρῶτον ἐπιτελεῖν. Ὅσοι δὲ τῶν μεγάλων ξηραῖς σαρξὶ κεχρημένοι εἰσὶ καὶ χρώμασι, διὰ θερμότητα, γίνονται ἐπιτελεστικοὶ καὶ αἰσθητικοί. τῷ γὰρ τοῦ μεγέθους ὑπερβολῷ, σαρκῶν τε καὶ χρώματος, ἡ θερμότης ἠκέσατο ὥστε σύμμετρον εἶναι πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν. Τὰ μὲν οὖν μεγέθεσιν ὑπερβάλλοντα τῶν σωμάτων, ἢ σμικρότησιν ἐλλείποντα, ὡς τυχόντα, ἐπιτελεστικά ἐστι, καὶ ὡς ἀτελῆ, εἴρηται. Ἡ δὲ τούτων μέση φύσις πρὸς τὰς αἰσθήσεις κρατίστη καὶ τελειωτάτη, οἷς ἂν ἐπιζητῆται. αἱ γὰρ κινήσεις οὐ διὰ πολλοῦ οὖσαι, ῥαδίως ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν νοῦν· οὖσαί τε οὐ κατὰ μικρόν, ὑπερχωροῦσιν. ὥστε τὸν τελεώτατον πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν τε ἃ ἂν προαιρῆται, καὶ αἰσθάνεσθαι μέλλοντα, μέτριον δεῖ εἶναι τὸ μέγεθος. Οἱ ἀσύμμετροι, πανοῦργοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος, καὶ τὸ θῆλυ. εἰ γὰρ οἱ ἀσύμμετροι πανοῦργοι, οἱ σύμμετροι δίκαιοι ἂν εἴησαν, καὶ ἀνδρεῖοι. Τὴν δὲ τῆς συμμετρίας ἀναφορὰν, πρὸς τὴν τοῦ σώματος εὐαγωγίαν καὶ εὐφυίαν ἀνοιστέον, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν τοῦ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἄρρενος ἰδέαν, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ διῃρέθη. καλῶς δ' ἔχει καὶ πάντα τὰ σημεῖα, ὅσα προείρηται, ἀναφέρειν ἐπὶ τὴν ἐπιπρέπειαν, καὶ εἰς ἄρρεν, καὶ εἰς θῆλυ. ταύτην γὰρ τελεωτάτην διαίρεσιν διῄρηται, καὶ ἐδείχθη ἄρρεν θήλεος δικαιότερον καὶ ἀνδρειότερον, καὶ ὅλως εἰπεῖν, ἄμεινον. ἐν ἁπάσῃ δὲ τῇ τῶν σημείων ἐκλογῇ, ἕτερα ἑτέρων σημεῖα μᾶλλον δηλοῦσιν ἐναργῶς τὸ ὑποκείμενον. ἐναργέστερα δὲ τὰ ἐν ἐπικαιροτάτοις τόποις γινόμενα. ἐπικαιρότατος δὲ τόπος, ὁ περὶ τὰ ὄμματά τε καὶ τὸ μέτωπον, καὶ κεφαλὴν καὶ πρόσωπον· δεύτερος δέ, ὁ περὶ τὰ στήθη καὶ ὤμους· ἔπειτα, περὶ τὰ σκέλη τε καὶ πόδας· τὰ δὲ περὶ τὴν κοιλίαν, ἥκιστα. ὅλως δὲ εἰπεῖν, οὗτοι οἱ τόποι ἐναργέστατα σημεῖα παρέχονται, ἐφ' ὧν καὶ φρονήσεως πλείστης ἐπιπρέπεια γίνεται.

δὲ καὶ τὰ τῶν φυσιογνωμόνων κεφάλαια, ἐκ Ζωπύρου, ἐκ Λόξου, ἐκ Πολέμωνος, ἐκ ...
Origenes 1. contra Cels. p. 26.
Albertus M. lib. 1. de ani...
... p. 188. 26.

ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ φυσιογνωμονικόν.

ΕΙΠΕΡ τι ἄλλο, καὶ τὸ φυσιογνωμονεῖν ἐστὶ καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα τοὺς μαθόντας ὠφελοῦν. οὔτε γὰρ παρακαταθήκην δοίη τις ἄν, οὔτε γαμετὴν ἑαυτοῦ πιστεύσειεν, ἢ δίδοιη τι κειμήλιον, οὐδεμίαν φιλίας τινὸς κοινωνήσειε τινι, εἰ ἀσελγείας, ἢ ἀπιστίας, ἢ ἄλλης κακουργίας σημεῖον φέροιτο. πάντων [γὰρ] ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώπων, ὥσπερ εἴ τινος πεταπαίτου ἢ θεοπετάσου καὶ ὀξυτάτης μαντείας, τῶν συγγνωριζομένων ἦθός τε καὶ βίου πρόθεσιν, διὰ τούτων δεικνυόντων, ὡς φυσιογνωμονηθήσεται μὲν τὰς τῶν χρηστῶν τελείας αἱρεῖσθαι, τὰς δὲ τῶν πονηρῶν κακίας φυλάττεσθαι ὑποτομαῖς ἐν τοῖς μεγίστοις ἡ τῶν μεγίστων ἐπίσκεψις, ἢ ὠφελεῖν εἴωθε τοὺς εἰδότας, δῆλον ὡς πάσῃ σπουδῇ τὴν τέχνην εἰσμανθάνειν προσήκει. καὶ τὰ μὲν

ἐπὶ

ἐπὶ τοσοῦτον προειρήσθω, περὶ γνωμονεῖν· καὶ χρὴ οὕτως ἐν ταῖς ἡλικίαις, καὶ τοῖς γένεσι τῶν ἀνθρώπων. ἔστι γὰρ πολλῶν εἴδη ἐπιχώρεια ἄλλα ἄλλοις· τὸ μέν τοι κατὰ γένος οὐ μέγα σημεῖον, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐπιχώρειον· τὸ δὲ παρὰ ἡλικίαν καὶ ἀλλόφυλον τινὶ προσόν, τοῦτο δὴ πλεῖον συμβάλλεται σημεῖον. ἐν δὲ τοῖς κατὰ φύσιν οὖσιν ἑκάστῳ εἴδεσθαι διαφόροις, τὰ πολλὰ τῶν σημείων λελέξεται. ἔστι δὲ καὶ κατὰ γένη ἀνθρώπων φυσιογνωμονία. πολλὰ γὰρ ἐπίκοινα σημεῖα, καὶ ἔθος ἑκάστου, καὶ πολλὰ ἑκάστου εἰπεῖν σημεῖα ῥαδίως, καὶ οὐκ εἰς τὴν κατὰ ἄνδρας σημείων ἐπίγνωσιν· καὶ τάδε εἰρήσεται. ὅ τι γὰρ ἑνὶ ἑκάστῳ σημεῖον ἕκαστον δύναται, τοῦτο καὶ τοῖς πλείοσι τὸ αὐτὸ δύναται. τῶν ἐθνῶν δέ, τὰ μὴ ἐπίκοινα σημεῖα, ἐξ ὧν τὸ γένος ἀπὸ φυσιογνωμονιῶν, οὐ μόνον καὶ Αἰθίοψιν, ἀλλὰ καὶ Σκύθαις, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κατὰ γένη, ὡς καὶ ἐν ὑστέρῳ λεχθήσεται. ἴδια δὲ ἀνδρὶ ἑκάστῳ μεγάλα τὰ διάφορα τῶν σημείων. καὶ γὰρ ἔγνωκε μᾶλλον κατὰ ἄνδρα ἴδιον διαφέρειν, ἢ κοινῶς κατὰ ἔθνος. οὐ περὶ κατὰ ἄνδρα φυσιογνωμονεῖν ἀκριβέστερον καὶ ἀβεκέστατον σημεῖον, αἱροῦν τὰ μέγιστα δοκιμώτατα, καὶ ἄλλοις ἄλλο μᾶλλον ἐπείσθη, ἀλλὰ μᾶλλον δύναμιν προέχει. μέγιστον δὲ καὶ ἡ ἐκ τῶν σημείων μίξις τὸ διάφορον ἀπεργάζεται ἐν τῇ τέχνῃ. τὰ γὰρ πάλαι ἤθη καὶ βουλεύματα τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς μίξεως τῶν σημείων κατανοεῖται. συμβαίνει δὲ καὶ μετάστασιν γίνεσθαι περὶ τοῦ εἴδους παρὰ τὸ καθεστηκὸς χαίρουσιν, ἢ λυπουμένοις, ἢ θυμωθεῖσιν, ἢ φοβουμένοις, ἢ ἐπὶ νηστείᾳ, ἢ ἐπὶ πλησμονῇ, ἢ τινι ἐπιθυμίᾳ· ἢ σκεπτομένοις, ἢ ὁρῶσιν, ἢ ἀκούουσιν. καὶ πάνυ μὲν ἐν ταῖς τοιαύταις συντυχίαις, οὐ τρέπεται τὸ εἶδος, ἀλλὰ καὶ ἀκίνητον μένει τῶν σημείων. ὁπόσον δὲ καὶ μεθίσταται, οὐκ ἴσον πᾶσι μεθίσταται, ἀλλὰ τῆς οἰκείας φύσεως ἑκάστῳ ἐστίν. χρὴ δὲ ἐννοεῖν ὡς ὁποῖα ἐμπαθῶς ἑκάστῳ σημεῖα ἐπιγίνεται, τὰ αὐτὰ εἴ τις [ἐν γένει] ἔχει, μάλιστα τὸ πάθος αὐτῷ ἐνίδρυται,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ὅσα ὑπὸ τῶν σημείων δηλοῦται· οἷον, ἐὰν σημεῖα ἔχῃ ὁποῖα τοῦ βουλευομένου, φροντιστὴν καὶ εὔβουλον τοῦτον λέγε. ἕτερος ἐὰν ἔχῃ σημεῖα τοῦ δόλον ἢ ἀπάτην τινὰ τυρεύοντος, καὶ μὴ παρὼν ἐστι, καινὸν αὐτὸν ὁρᾷς δόλον, ὅτι ἀρτύνει τινί, τοῦτον ἀπόφαινε δολερόν. τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἀθυμοῦντός τις ἔχων σημεῖα, κἂν μηδεμιᾷ τότε συνέληθῃ ὀργῇ, ὀργίλον αὐτὸν νόμιζε. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν παραφυλάξεις ὁμοίως. ὁπόσοις γε μὴν γυναικεῖον εἶδος ἐπιπρέπει, ἔν τε τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις, τὰ μὲν εἰς ἡδυπάθειαν καὶ ἀφροδίτην εἰσὶ γυναικεῖοι, τολμηροὶ δὲ καὶ ἀναιδεῖς, καὶ πανουργίαις καὶ ἀπιστίαις καὶ ἀπάταις χαίροντες. καὶ γὰρ ταῦτα γυναικεῖα. οἱ δὲ νέοι ὄντες, εἶδος τε ἔχοντες γηραιοῦ, οὗτοι δειλοί, καὶ δύσκολοι, καὶ ὕποπτοι, καὶ φθονεροί, καὶ εὐλαβεῖς, καὶ ἄβουλοι καὶ ὀρέγονται τοῦ ποιῆσαι, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ φόβου οὐ κινοῦσιν.

β. Περὶ κεφαλῆς.

Κεφαλὴ μικρὰ πάνυ, ἀναίσθητον ἄνδρα κατηγορεῖ, καὶ ἀσώτερον. κεφαλὴ μείζων τοῦ συμμέτρου, εὐαίσθητον μὲν, ἀνδρεῖόν τε, καὶ ἀνελεύθερον ἄνδρα κατηγορεῖ. κεφαλὴ πάνυ μεγάλη, δυσαίσθητον, καὶ σφόδρα ἀμαθῆ ἄνδρα δηλοῖ. λοξότης κεφαλῆς, ἀναίδειαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. οἱ πάνυ ὑψηλὰς κεφαλὰς ἔχοντες, αὐθάδεις ἄνδρες. οἱ τὰ ὄπισθεν τῶν κοίλων ταπεινὰ ἔχοντες, ἄψυχοι ἄνδρες εἰσίν. ὅσοι δὲ τὰ παρ' ἑκάτερα τῆς κεφαλῆς κοῖλα ἔχουσι, δολεροί, καὶ παλίγκοτοι. κεφαλὴ μέση, χθαμαλὴ ἠρέμα, εὖ
80 μεγέθους ἔχουσα καὶ ὀρθότητος, καλλίων ἐστὶ πασῶν τῶν κεφαλῶν, εἴς τε εὐαισθησίαν καὶ μεγαλόνοιαν.

γ. Περὶ χροιῶν, καὶ τριχῶν.

Οὐκ αὐτοτελές ἐστι φυσιογνωμονῆσαι τὰ ἀπὸ τῶν χροιῶν καὶ τριχῶν σημεῖα. ὅθεν οὐδὲ κατὰ ἔθνη ἀποφαίνεσθαι οἷος τίς ἐστιν ἀπὸ τοῦ ἔθνους, διὰ τὸ ἐπιμεμῖχθαι [αὐτοὺς] ἀλλήλοις τοὺς ἀπὸ τῶν

ἐθνῶν,

ἐθνῶν, καὶ Σύρους μὲν ἐν Ἰταλίᾳ, Λίβυας δὲ ἐν Θρᾴκῃ, καὶ ἄλλους ἀλλαχοῦ διεσπάρθαι. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ μὲν ὑπὸ τὴν ἄρκτον οἰκοῦντες, εὐήλικές εἰσι, λευκοί, σιμοί, παχυσκελεῖς, συμπληθεῖς σαρκὶ λαγαρᾷ, προγάστορες, ἁπλοϊκοί, θυμώδεις, ὀλιγόβουλοι, θερμοί, καὶ δυσμαθεῖς. [οἱ δὲ ὑπὸ τὴν μεσημβρίαν, μελανότριχες, οὐλότριχες, μελανόφθαλμοι, λεπτοσκελεῖς, εὐμαθεῖς,] πολυγνώμονες, κουφόνοες, ψεῦσται, κερδαλέοι, ἐπίκλοπα νοήματα ἔχοντες. ἧσσον δὲ καὶ μᾶλλον ἑκάτεροι αὐτῶν ἕκαστον τούτων ἔχοντες, ὅσον προσεχεῖς ἀλλήλοις εἰσίν, ἢ πάλιν διαστήματι πλείονι κεχωρισμένοι τῆς μεσημβρίας, ἢ τῆς ἄρκτου. τὰ δὲ μέσα τῆς οἰκήσεως, μέσην ἔχει τὴν ἰδέαν, καὶ συμμιγῆ τά τε σημεῖα, καὶ τὰς γνώμας. οἱ δὲ ἑῷοι καὶ ἑσπέριοι καὶ μεσημβρινώτεροι εἰσίν, αὐτοὶ ἐν αὑτοῖς διαφέρουσιν. ἔχουσι γὰρ διαφορὰν Λίβυες οἱ τὰ ἄκρα τῆς Λιβύης τὰ ἑσπέρια νεμόμενοι, καὶ Ἰβήρων οἱ εἰς τὴν ἔξω θάλασσαν καθήκοντες, καίτοι ἀμφότεροι [ἑσπέριοι] εἰσιν· ἀλλ' οἱ μὲν Λίβυες, Αἰθίοψιν ὅμοιοι, οἱ δὲ εἰσὶ Κρῆτες. ὡς [γὰρ] ἐν βραχεῖ δηλῶσαι, ἡ μὲν μεσημβρία, ξηρότητι καὶ θερμότητι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κέχρηται· ἡ δὲ ἄρκτος, ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι. τὰ δὲ ἄλλα χωρία, καθόσον τούτων ἑκατέρᾳ πλησιάζει, καὶ τῆς κράσεως μεταλαμβάνει, καὶ φύει τά τε ἄλλα καὶ ἀνθρώπους, κατὰ λόγον τῆς οἰκείας κράσεως, τά τε εἴδη καὶ τὰ ἤθη παρεχόμενα. πλὴν ἡ αἰτία τοῦ ποικίλους εἶναι, πολλοὺς λέληθε, εἰ μὴ διὰ τὸ πολλοὺς ἀπὸ ἄλλων ἐθνῶν εἰς ἕτερα μετελθόντας κατοικῆσαι. δῆλον [δὲ] ἀπὸ τῶν προειρημένων σημείων. ἡ μέλαινα χροιά, δειλίαν καὶ πολυμηχανίαν· ἡ δὲ ξανθὴ καὶ λευκή, δύναμιν καὶ θυμὸν λέγει. τὸ δὲ πάνυ λευκὸν ἄκρατον, ἀνανδρίαν σημαίνει. πυρρὸν δὲ σῶμα, πανωλεθρίαν, καὶ πολυτρόπου τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. χροιὰ δὲ ἀναπεβαμμένη ὑπὸ χλωρὸς, δειλίας μεστὸν δείκνυσι καὶ κακομηχανίας,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

εἰ μὴ ὑπὸ νόσου γένοιτο. τὸ δὲ μελαγχλωρὸν καλούμενον χρῶμα, δειλὸν, γαστρίμαργον, ὀργίλον, γλωσσαλγίαν ἄνδρα σημαίνει. τὸ δὲ φλογῶδες χρῶμα, σημαίνει τὸν ἄνδρα κατήγορον εἶναι. τὸ πράως ἐρυθρὸν, εὐφυῆ, καὶ ὀξυκίνητον, καὶ εὐμαθῆ ἄνδρα κατηγορεῖ. ταῦτα μὲν περὶ παντὸς τοῦ σώματος.

δ. Περὶ μετώπου.

Μέτωπον στενὸν, οὐκ ἐλάχιστον ὑπάρχει σημεῖον [μόνον] ἀμαθίας. μέτωπον μέγα, νωθρὸν ἄνδρα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σημαίνει. μέτωπον μακρὸν, εὐαισθησίαν καὶ εὐμάθειαν τοῦ ἀνδρὸς μαρτυρεῖ. μέτωπον χθαμαλὸν, οὐκ ἐπαινετοῦ ἀνδρὸς σημεῖον. μέτωπον κυρτὸν, ὑψηλὸν, καὶ περιφερὲς, ἀναίσθητον καὶ ἀναίσχυντον ἄνδρα δηλοῖ. μέτωπον βραχὺ, οὐκ ἀγαθὸν ἄνδρα δηλοῖ. μέτωπον ὥσπερ λόφου καὶ ὀρύγματος ἔχον ἐν ἑαυτῷ, πανοῦργον καὶ ἄπιστον ἄνδρα κατηγορεῖ. ἐνίοτε δὲ καὶ μωρὸν, καὶ μανιώδη, ἐὰν καὶ τῶν ἄλλων ἔχῃ σημεῖα. μέτωπον τετράγωνον, καλὸν σημεῖον κατὰ λόγον τοῦ προσώπου εἴδους. ἄριστον γὰρ καὶ συνετὸν, καὶ μεγαλόνουν, καὶ ἀνδρεῖον σημαίνει. μέτωπον κατωφερὲς, αὐθάδη ἄνδρα δηλοῖ. μέτωπον πάνυ τετραμμένον, ἀμέριμνον ἄνδρα σημαίνει. μέτωπον ῥυσὸν, φροντιστὴν δηλοῖ.

ε. Περὶ τριχῶν.

Οὐλόθριξ ἀνὴρ, πάνυ δειλὸς, καὶ βδελυρός ἐστιν. ὁ δὲ εὐθύθριξ, ἀχρειότερος, καὶ ἀνοητότερος. ἄριστον δὲ σημεῖον, τὸ μέσον τούτων ἔχον. σκληρὰ θρὶξ, θηριώδη ἄνδρα δηλοῖ. οὕτως γὰρ καὶ τῶν θηρίων καὶ Φίλων τις κακοήθη τοῦτον λέγει καὶ δόλιον. τὸ δὲ μέσον τῶν τριχῶν, ἐπαινετοῦ σημεῖον. μαλακαῖς δὲ πάνυ θριξὶ τετριχῶσθαι, γυναικεῖον δηλοῖ τὸ ἦθος. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάνυ σκληραὶ τρίχες, οὐκ ἀγαθόν. ἀγριότητα γὰρ τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. τὸ δὲ μέσον τούτων, ἀρίστου ἀνδρὸς σημεῖον. μέλαινα κόμη,

δειλὸν

δειλὸν καὶ πολυκερδῆ δηλοῖ. ἡ δὲ ξανθὴ καὶ ὑπόλευκος, ὁποία Σκυθῶν, σκαιότητα δηλοῖ, ἤγουν κακότητα καὶ ἀγριότητα. τὸ δὲ πράως ὑπόξανθον, εἰς εὐμάθειαν, καὶ ἡμερότητα, καὶ εὐτυχίαν τείνει. πυρρότης δὲ ἄκρατος κατὰ τὸ τῆς ῥοιᾶς ἄνθος, οὐκ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γὰρ αὐτῶν τὰ ἤθη ἐστὶ θηριώδη. σκέλη τετριχωμένα πάνυ θριξὶ πυκναῖς καὶ μεγάλαις, δυσμαθῆ καὶ ἀγριώτερον σημαίνουσιν. ὅσοι δὲ ὀσφύας καὶ μηροὺς τῶν ἄλλων χωρὶς μηρῶν πολύτριχας ἔχουσι, λάγνοι ἄνδρες εἰσί. γαστὴρ καὶ στῆθος ἐπὶ πολὺ ἐὰν κομᾷ, κουφόνουν τὸν ἄνδρα καὶ ἀλλοπρόσαλλον εἶναι, καὶ ἀσθενῆ δηλοῦσι. στέρνα δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τετριχωμένα θριξὶ δασείαις, θερμοβούλους, καὶ εὐψύχους ἄνδρας σημαίνει. 81 εἰ δὲ ὤμους καὶ μετάφρενα τετριχωμένα ἴδῃς, παρείκαζε τούτους τοῖς ὀρνέοις ἐν ταῖς ψυχαῖς. ὡς ὑψηλὰ γὰρ τὰ νοήματα, καὶ [οὐ] στερεὰ δείκνυται αὐτῶν τὰ βουλεύματα. τὸ δὲ πολὺ σῶμα δασύτριχες τριχὶ στερεᾷ καὶ καταπύκνῳ, βραδὺν ἄνδρα δηλοῖ. καὶ τοῦ μετώπου δὲ, εἰ ἡ εἰς τὸ μέσον ἐπικαταβαίνουσα ῥὶς τετρίχωται, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν οὔ, μεγαλοψυχίας καὶ πλήρους δυνάμεως ἐστὶ σημεῖον. τρίχες ὀρθαὶ ἑστῶσαι, δειλίαν καὶ κακομηχανίαν τοῦ ἀνδρὸς σημαίνουσιν. ὅσοις τῶν ὀφρύων τὰ μὲν πρὸς τὴν ῥῖνα κατανεύει, τὰ δὲ ἐφ' ἑκάτερα, εἰς τοὺς κροτάφους χωρεῖ, τούτους εἰς τοὺς χοίρους εἴκαζε. τοιοῦτοι γὰρ τῇ γνώμῃ καὶ τῇ ψυχῇ ὑπάρχουσιν. οἱ δὲ σφόδρα σύνοφρυες, ἀνιαροί. πρέπει γὰρ αὐτοῖς ἡ λύπη.

ς. Περὶ ὀφθαλμῶν.

Ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ λάμποντες ὡς ὕδωρ, χρηστὰ ἤθη ἀνδρὸς σημαίνουσιν. εἰ δὲ τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν ἔχουσι πλατείας, κακοήθεις ἄνδρας σημαίνουσιν. εἰ δὲ μακρὰς τὰς κόρας ἔχουσι, κακομηχάνους ἄνδρας δηλοῦσιν. ὄφεις γὰρ, καὶ ἰχνεύμονες, πίθηκοί τε,

καὶ ἀλώπεκες, καὶ ὅσα ἄλλα λεπτὸν ἐμβλέπουσι, κακομήχανα. τούτων οὖν τῇ κακομηχανίᾳ καὶ οἱ τοιούτους ὀφθαλμοὺς ἔχοντες ἀναφέρονται. ὅσοι δὲ ἀνίσους τοὺς τροχοὺς τῆς κόρης ἔχουσιν, ἀνόητοι ἄνδρες. εἰ δὲ πρὸς τῷ σημείῳ τούτῳ καθέζεται αὐτῶν τῷ μετώπῳ νέφη ἢ κυανᾶ, ἢ χλωρά, ἢ ἑτερόχροια, τοὺς τοιούτους δαίμων βλάψει παντοίαις βλάβαις· μή σε λάθῃ. εἰ δὲ τὰ νέφη ταῖς ὀφρύσιν ἐπικάθηνται, οἱ δὲ κύκλοι ταῖς κόραις ἐπακολουθοῦσι κατὰ τὸ αὐτὸ ἀεί, ἄνομοι οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες, καὶ ἄνομα ἔργα τελέσουσιν, ἢ φόνοις συγγενῶν, ἢ μίξεις ἢ βρώσεις ἀνόμους καὶ εἰδωλοθύτους, ὁποῖα τὰ θύματα Πέλοπος ἐν πόλει Μυκήνῃ, Οἰδίποδός τε Λαΐου ἐν Θήβαις, ὅς κατὰ ῥῆμα τοῦ Θρακὸς λέγεται γενέσθαι. καὶ ἐὰν οἱ κύκλοι τῶν ὀφθαλμῶν ἀεὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἐπακολουθοῦσιν, οἱ τοιοῦτοι πεπλανημένοι. ὅσοι δὲ ἀναστρεφομένους περὶ τὴν κόρην τοὺς κύκλους ἔχουσι, συνδεδεμένους τῆς κινήσεως, τούτοις δέδοται ἔργα ἄνομα, ἅπερ αὐτῶν ἡ ψυχὴ μαινομένη ποιήσει καὶ ταῖς βουλαῖς, ὥσπερ ἐλαυνομένη δαίμονι οὐκ ἀγαθῷ. ἀπεχθήσονται τούτων ἕνεκεν, ἄλλα καὶ ἄλλα φρονοῦντες, οὐδὲν τελοῦσιν, ἀλλὰ πάντα ἀναστρέφουσι. τούτων οἱ ὀφθαλμοὶ οἴδασιν εἶναι κατήγοροι τῶν κρυφίων. τὰ γὰρ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σημεῖα, εἴδωλά ἐστι τῶν ἐν τῇ καρδίᾳ παθημάτων. ὅσοι πεπηγότας καὶ ἐξεστηκότας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσιν, ἀτόπους σημαίνουσιν ἄνδρας. οἱ μὲν ὑγρότεροι τῶν τοιούτων ὀφθαλμῶν, δειλοὺς σημαίνουσιν ἄνδρας· οἱ δὲ ξηρότεροι, πλήρεις ταραχῶν· οἱ δὲ ὠχρότεροι, μανικοὺς ἄνδρας. ὅσοι δὲ τὰς ὀφρῦς ἐγείρουσι, καὶ τὸ πνεῦμα ἀνασπῶσι, δύσβουλοι ἄνδρες, ὠμόφρονες, κακόνοοι, παλίγκοτοι. ὀφθαλμοὶ ἐξεστηκότες ὑπέρυθροι μεγάλοι, γαστρίμαργον καὶ λάγνον τὸν ἄνδρα μαρτυροῦσιν. ἐὰν [δὲ] τῶν τοιούτων ὀφθαλμῶν κάτω ὁρῶνται, σημεῖον ὅτι ἡ ἀναίδεια τὸν ἄνδρα ἔχει, ἄδικόν τε ὄντα, καὶ πλέον ἀμή-

ἀμήχανον. ὀφθαλμοὶ μικροὶ ἑστῶτες, φιλοχρήματον, καὶ πολὺ κέρδος ἐπινοοῦντα ἄνδρα σημαίνουσιν. εἰ δὲ καὶ τὸ πᾶν σῶμα ἅμα τοῖς σημείοις τούτοις παρέσεσι, ὀργίλον ἄνδρα καὶ βίαιον δηλοῖ. εἰ δὲ καὶ τὸ μέτωπον ἅμα τῇ ὀφρύσι ἀνασπᾶ εἰς τὸ μέσον, κερδαλεώτατον ἄνδρα σημαίνει. γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς πεπηγότας ἀλαμπεῖς ἔχοντι, μηδέποτε φιλίαν συνάψῃς, μηδὲ γείτονα ἔχῃς. δολερὸς γὰρ οὗτος, καὶ εἰς τὰ δεινὰ ἀγρυπνῶν, καὶ ἐπὶ συμφοραῖς ἑτέρων. φεῦγε ἐκ τοῦ τοιούτου, μηδὲ ἐν ὁδῷ πορευθῇς μετ' αὐτοῦ. ὀφθαλμοὶ κινούμενοι, ὡς ταραχώδεις ὑπάρχοντες, ὑπονοητικὸν καὶ ἄπιστον ἄνδρα δηλοῦσιν. οἱ δὲ μεγάλοι τῶν ὀφθαλμῶν, κινοῦντες τὰ βλέφαρα ἐπὶ πλεῖστον, ἀνδρεῖον σημαίνουσιν ἄνδρα περὶ τὴν ψυχικὴν ἰδέαν. οἱ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ταχὺ κινοῦντες, τὰ βλέφαρα δὲ οὐχ ὁμοίως, θαρραλέοι καὶ τολμηταὶ οἱ τοιοῦτοι ὑπάρχουσιν ἄνδρες. ἡ δὲ τόλμη αὐτῶν ἐν δεινοῖς. οἱ δὲ βραδυκίνητοι ὀφθαλμοί, νωθεῖς καὶ βραδεῖς δηλοῦσι τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀργούς, καὶ δυσμαθήτους. ὀφθαλμοὶ πάντα θεωροῦντες ἀχλυώδη, ματαίου ἀνδρὸς καὶ ἀκολάστου κατηγοροῦσιν. ὀφθαλμοὶ μεγάλοι, σημαίνουσιν ἀποπληξίαν τοῦ ἀνδρός, καὶ ματαιότητα, γαστριμαργίαν τε, καὶ οἰνοφλυγίαν, καὶ λαγνείαν· καὶ μάλιστα εἰ βρέχουσιν οἱ ὀφθαλμοί. ὀφθαλμοὶ μικροὶ ὑπόδρομοι γλαυκοί, ἀναιδεῖς, ἀπίστους καὶ ἀδίκους ἄνδρας σημαίνουσιν, εἰς τὰ ἀλλότρια κακὰ φρονοῦντας, καὶ ἀπὸ συμφορᾶς ζῶντας. ὀφθαλμοὶ μικροί, χαροποί, μέλανες, τὰ αὐτὰ σημαίνουσι· παρ' ὅσον οἱ μὲν 82
χαροποί, ἐμπληκτότερον ἄνδρα· οἱ δὲ μέλανες, δυσοργητότερον, καὶ ἀναίσμωτον [ἐκ τοῦ ἀθέου σημείου.] ὀφθαλμοὶ κλυζόμενοι κυμαίνοντες ἑαυτούς, ἐπαφρόδιτον καὶ ἐμπαθῆ ἄνδρα δηλοῦσιν, οὔτε δὲ ἄδικον, οὔτε κακοῦργον, οὔτε ἄμουσον· οὔτε φημὶ φαῦλον τὸ τοιοῦτο σημεῖον. ὀφθαλμοὶ μικροὶ μικρὰς τὰς κόρας ἔχοντες,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἀνελευθέρων, καὶ φιλοχρήματον, καὶ πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσιν. ὀφθαλμοὶ γλαυκοὶ ξηρότεροι, ἄνομα ἤθη τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. χολῇ γὰρ ἐστὶν ὁ τοιοῦτος βεβαμμένος. κυάνεοι ὀφθαλμοὶ, ἐπειδὰν ὑγρότεροι καὶ κρείττονές εἰσι τῶν ἄλλων κοινῶν ὀφθαλμῶν, δολερὸν ἄνδρα κατηγοροῦσιν. ὅσοι δὲ ὀφθαλμοὶ κυάνεοι, ὑγροὶ ὄντες, εὐσταθεῖς εἰσι καὶ μεγάλοι, ἄριστα ἤθη τοῦ ἀνδρὸς δηλοῦσι. θυμώδεις δὲ καὶ οὗτοί εἰσιν. ὅσοι δὲ ἀσθενῶς τὰ κύκλα ἔχοντες τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ εἰσὶν ὑπολευκότεροι, ἀδύνατοι οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες καὶ δειλοὶ ὑπάρχουσιν. ὀφθαλμοὶ ἀσθενεῖς γίνονται μὲν ἐν τοῖς χαροποῖς μᾶλλον, ἢ ἐν τοῖς γλαυκοῖς. τέως δὲ περὶ τῶν γλαυκῶν ἀσθενῶν ὁ λόγος. ψηφίδες οὖν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, κυάνεαι δὲ παρὰ ταῖς κόραις, [ὅμοιοι] κατὰ μέγεθος κέγχρου· ἕτεραι δὲ ξανθαὶ, ἴσαι ταῖς ἄλλαις. τούτων ἐν στίχῳ οὐσῶν ἀπαραλλήλω, ὡς ὅρμος περιακολουθεῖ τὴν κόρην. οἱ τοιοῦτοι ὀφθαλμοὶ, δολερὰ ἤθη καὶ ἐπίκλοπα τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν. εἰ δὲ ἀσθενεῖς καὶ μικροί εἰσιν οἱ ὀφθαλμοὶ, κερδαλεώτερον, καὶ δουλοπρεπῆ, φιλοχρήματόν τε, καὶ πλέον διανοούμενον, ἕτερα λέγοντα καὶ ἄλλα ποιοῦντα κρυφῇ. καὶ ἐν τούτοις χαίρει, κἂν μηδὲν εἴη αὐτῷ τὸ διάφορον. καὶ ἁπλῶς ὅσα κακὰ, πάντα ἐπικερδῆ ποιεῖν ὀρέγεται, ἔν τε τῷ κρυπτῷ, ἔν τε τῷ φανερῷ· πλὴν πάλιν ὅσον ὑπὸ δειλίας κωλύεται. ἀσθενὴς γὰρ ἐστὶ κατὰ τοὺς λογισμοὺς ὁ τοιοῦτος ἀνήρ· ἐπεὶ καὶ τὸ εἶδος τῶν ὀφθαλμῶν ὅμοιόν ἐστιν. ὀρθὴ στάσις ὀφθαλμῶν, ἄριστον ἄνδρα δηλοῖ. ὀφθαλμοὶ ἄνω ἐσταλμένοι, ματαιοσύνης καὶ ἀποπληξίας σημεῖον, ἢ νόσου τῆς ἱερᾶς καλουμένης, γαστριμαργίας τε, καὶ λαγνείας, καὶ οἰνοφλυγίας. εἰ δὲ καὶ σὺν τούτοις τοῖς σημείοις τρόμος ἐνῇ, οὐ μακρὰν ἐστὶν ἐπιληψίας. εἰ δὲ ὠχροί εἰσιν, ὠμὸν καὶ ἀπάνθρωπον τὸ φρόνημα σημαίνουσι, καὶ δειλόφθονον, καὶ μιαιφόνον. εἰ ὑπέρυθροι δὲ πέλονται καὶ μεγάλοι,

λοι, ἄνδρα φιλοπότην καὶ φιλόκωμον σημαίνουσι, φιλογύναιον, φιλόκυνον, ἄσχημα φθεγγόμενον, κρατίω, καὶ μάταιον. ὀφθαλμοὶ κάτω ἐστραμμένοι, ἢ δεόμενοι, τὰ αὐτὰ τοῖς ἄνω ἐστραμμένοις δηλοῦσι, περισσότερον δὲ, ὅτι θυμὸν ἄγριον σημαίνουσι, καὶ ὀργὴν μὴ μαλακιζομένην. ἐὰν δὲ ὁ μὲν εἷς ὀφθαλμὸς ἄνω χωρῇ, ὁ δὲ ἕτερος κάτω, καὶ ἔτι τρόμος ἐν αὐτοῖς ἐνῇ, καὶ αἱ ὀφρύες συμμύονται, καὶ τὸ μέσον πλέον τραχὺ, καὶ πυκνὸν ἀναφαίνον αὐτοῖς, οὗτος ὁ ἀνὴρ εἰς τέλος ἤλασεν ἐπιληψίας. ὀφθαλμοὶ περιεστραμμένοι, εἰ μὲν εἰς τὰ δεξιὰ χωροῦσι, μωρὸν σημαίνουσιν· εἰ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ, λάγνον. εἰ δὲ παραβλέποι ὄντες εἰς τὸ ἐντὸς ὡς ἐπὶ τὴν ῥῖνα, ἐπιχαρῆ, καὶ ἀφροδισιαστὴν, καὶ φιλητὸν ἄνδρα, καὶ ἐρωτικὸν σημαίνουσιν. εἰ δὲ ξηρότεροί εἰσιν, καὶ ἀνεῳγμένοι, μὴ ἐνυπάρχοντος τρόμου, λοσσὸν σημαίνει, οὐχὶ δὲ εἰς ἀφροδίτην κεχαρισμένον, οὐδὲ χάρισιν, ἢ ἔρωτι. ἐντροπὴ γὰρ αὐτοὺς περιείληφε καὶ δίκη. εἰ δὲ τρόμος ἔνεστι σὺν δάκρυσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, πάντολμον ἄνδρα σημαίνουσιν. οἱ χαροποὶ ὀφθαλμοὶ ἀπὸ τῶν μελάνων χωρίζονται. πολλὰ γὰρ αὐτῶν τὰ εἴδη. καὶ οἱ μὲν μέλανες ὀφθαλμοὶ, ἄνανδρα ἤθη, καὶ δειλίαν, καὶ ἀπιστίαν δηλοῦσιν· οἱ δὲ χαροποὶ, τοιοῦτοί εἰσι τῷ εἴδει. ἡ μὲν γὰρ χρόα ἐπιπρεπὴς αὐτοῖς τῷ εἴδει μέλαινα. καὶ ἐὰν ὦσι κέγχροι ἐν τοῖς μέλασι πυρραὶ, ἢ λευκαὶ, ἢ ἐπιλευκότεραι, ἄλλαι δὲ χρυσοειδεῖς, καὶ ἄλλαι τῶν ὠχρῶν μεμιγμέναι τῷ πυρρῷ, ἢ τοῦ μέλανος τούτοις. εἰσὶ δὲ καὶ αἱματώδεις κέγχροι καὶ τοῖς μέλασιν. ἄλλοι δὲ τῷ μὲν κέγχρῳ διαφοροῦσιν εἰς τὰ εἴδη τῶν ὀφθαλμῶν· πάντες δὲ τοῦ τόξου τὴν ἔξω μέλαιναν φοροῦντες τὴν ἐπὶ ταύτῃ πυρρά. ἕτεροι δὲ ὑπολευκότερα ἔχουσι τὰ πυρρὰ ἐν τοῖς μέλασι, τὰ μὴ πάνυ πυρρά· ὅτι ἀπὸ μακρόθεν καὶ τὸ μέλαν ἐπιτρέχει, γενναίων ἀνδρῶν τὰ ἤθη σημαίνει, καὶ συνετῶν, ἀλάλων, καὶ μεγάλων ἐν ψυχαῖς. ὅσοις δὲ τὰ πυρρὰ ταῦτα καὶ μὴ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

κεγχρωτὰ εἴη, ἀλλὰ τετράγωνα, ὑπολάμπῃ ὥσπερ πῦρ, καὶ παρὰ τούτοις κέγχροι ὠχραὶ ταῖς πυρώδεσι μεμιγμέναι εἰσί, καὶ ἕτεραι γλαυκαί, ὡς αἱματώδεις καὶ κυάνεαι περιθέουσι τὰς κόρας, [οὗτοι κάκιστοι.] μεγάλοι δὲ ὀφθαλμοί, καὶ στίλβοντες κινούμενοι, δεδορκότες, καθάπερ θυμούμενοι βλέπουσιν ἄνθρωποι, καὶ τὰ βλέφαρα αὐτῶν ἀνοίγονται, πάντες οὗτοι ἄγριοι ἄνδρες. τῶν γὰρ λύκων καὶ συῶν ἀγρίων τὰ τοιαῦτα. εἰ καὶ ὑπολάμπει ἔσω ὡς πῦρ, καὶ πρὸς τούτοις κέγχροι ὠχραὶ ταῖς πυρώδεσι μεμιγμέ-
83 ναι εἰσί, καὶ ἕτεραι γλαυκαί, καὶ ἁπλῶς καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, καθάπερ οἱ λύκοι καὶ οἱ ἄγριοι σύες τὰ σημεῖα ἔχοντες, εἰσὶν ἄνδρες ὠμότεροι, ἀγριώτεροί τε, καὶ ἁρπακτικώτεροι. ἐν δὲ τοῖς χαροποῖς ὀφθαλμοῖς, ὅσον εἰσὶν αἱ κέγχροι, μείζονες δὲ αἱ κέγχροι οὖσαι, ἢ ἐλάττονες, ἡμερώτερα ἤθη δηλοῦσιν. ὠχροὶ ὀφθαλμοί, δολερωτέρους σημαίνουσιν ἄνδρας. οἱ δὲ αἱματώδεις, ἀβουλοτέρους, καὶ θερμοὺς τελειοῦντας ὅπερ νομίσουσιν. ὅσοι δὲ ὀφθαλμοὶ οὐ κέγχροις χαροποῖς, ἀλλ' εἰσὶ πεποικιλμένοι τισὶ τοιούτοις τὸ μέγεθος καὶ τὴν χροιάν. τούς τε μέλανας ὀφθαλμούς, ἢ καὶ πυρρούς ἔχουσιν ἐν ὑγροῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ οὐ φαίνεται ἄλλο σημεῖον ἄτοπον, ἄνδρα δηλοῦσι μεγαλόνουν, δίκαιον, συνετόν, εὐφυῆ, πέρα δὲ τοῦ μετρίου παιδείας τὴν. εἰ δὲ χλωρὸν ἐστὶν ἐπὶ τῷ μέλανι τῶν τοιούτων ὀφθαλμῶν, δολερόν, ἄδικον, κλέπτην ἀργύρου, γυναιξί τε αἰσχρῶς καὶ ἀσώτως ὁμιλοῦντα. εἰ δὲ πισιν ὅλοι εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοὶ ὅμοιοι τῇ χρόᾳ τῆς ῥοιᾶς, καὶ ξηρότεροι, ματαιότητα τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν· ἐν δὲ ὑγροῖς, μεγαλόνοιαν, καὶ ἀνδρείαν, καὶ εὐθυλογίαν, καὶ ὀρθοβουλίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι· ταχύτερον δὲ εἰς ὀργὴν, καὶ εἰς ἀφροδίσια ἔργα ἐπτοημένον ἄνδρα δηλοῦσιν. ὀφθαλμοὶ κοῖλοι πάνυ, οὐκ ἐπαινετοί. ὅσοι δὲ κοῖλοι ὄντες ὥσπερ ὕδωρ ἐν ἀγγείῳ, εἰ δὲ μὴ ὑποκινοῦνται, καὶ μεγάλοι εἰσίν, οὐ πονηροὺς ἄνδρας

ἄνδρας σημαίνουσιν, εἰ μή τι ἄλλο παρακολουθήσει σημεῖον. τὴν γὰρ κοιλότητα ἥ τε ἰκμὰς καὶ τὸ μέγεθος παραμυθεῖται. ὀφθαλμοὶ κοῖλοι καὶ μικροί, ἤθη δούλου σημαίνουσιν, ἐπίβουλον ἀνθρώποις, ζήλῳ καὶ φθόνῳ τετηκότα. ξηρότεροι δέ, καὶ πρὸς τοῖς εἰρημένοις κακοῖς ἀπιστίαν καὶ ἱεροσυλίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσιν. οἱ μὲν οὖν ἀτενεῖς ὀφθαλμοί, χρηστότερα ἐμφαίνουσιν ἤθη· οἱ δὲ ὑπορρέοντες, δολερώτερα. εἰ δὲ τῇ ἀβρότητι ὑπορρέοιεν, μωρότερα. οἱ ὀφθαλμοὺς ἐξέχοντας ἔχοντες, οὐκ ἐπαινετοὶ ἄνδρες. οἷς μὲν οἴδημα περίκειται κύκλῳ, τὰ δὲ ὡς τάφρος βαθεῖα καὶ στενὴ παρακολουθεῖ, δολερὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. οἱ δὲ [πάντες] ἀνεστηκότες, λεοντείαν, καὶ ματαιότητα, καὶ μανίαν τῶν ἀνδρῶν κατηγοροῦσιν. προπήδησις ὀφθαλμῶν αἱματωδῶν, οἰνοφλύγων ἀνδρῶν καὶ γαστριμάργων σημεῖον. εἰ δὲ γλαυκοί εἰσιν οὗτοι, ἀδίκους καὶ ἀσυνέτους εἶναι τοὺς ἄνδρας. εἰ δὲ καὶ τὰ βλέφαρα αὐτῶν κραδιῶνται, πλείονα τὴν ἄνοιαν αὐτοῦ σημαίνουσιν. εἰ δὲ οἰδοῦντες εἰσὶ ξηρότεροι, πατροφόνοι τε, καὶ μιαιφόνοι, παιδοφθόροι τε, καὶ φαρμακοί, καὶ τὰ ὅμοια τούτων. εἰ δὲ ὑψηλοί εἰσιν οἱ ὀφθαλμοί, μεγάλοι καὶ λαμπροί, καὶ εὐλαβεῖς, καὶ ὑγρὸν βλέποντες, δικαίους, συνετούς, φιλομαθεῖς, ἔρωτος πλήρεις ἄνδρας δηλοῦσιν· ὁποῖος ἦν Σωκράτης ὁ φιλόσοφος. ὀφθαλμοὶ τοῦ προσώπου πολὺ ἐξέχοντες, μικροὶ πάνυ καὶ πυρροί, οὐ φρενήρη ἄνδρα, ἀλλὰ παρειμένον καὶ τὴν γλῶτταν καὶ τὸ σῶμα δηλοῦσιν. ὀφθαλμοὶ σκοτεινοί, οὐ πολύφρονας σημαίνουσιν ἄνδρας· ξηροὶ δὲ ὄντες, ἀνωτέρους δηλοῦσιν ἄνδρας. εἰ δὲ μικροί εἰσι θολεροί, ἐπιβούλους, κακοτέχνους τε, καὶ προβούλους σημαίνουσιν ἄνδρας. ὀφθαλμοὶ σκολινοὶ ὑγροί, αὐτάρκως μεγέθους ἔχοντες, εὐσταθεῖς, φροντιστάς, πολυθεάμονας, εὐμαθεῖς τε καὶ εὐλαβεῖς, καὶ δειλούς, καὶ φειδομένους ἄνδρας δηλοῦσιν. οἱ δὲ αὐχμώδεις, δολερούς, ἀπίστους τε, καὶ ἀκολάστους δηλοῦσιν. αἱ

εὐφεγγεῖς ὀφθαλμοί, ἄριστοί εἰσιν, εἰ μὴ ἄλλο τι ἀντιλέγει σημεῖον. ἐὰν μαρμαρύσσωσιν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ φῶς ἐν αὐτοῖς ἐστιν, ἐν γλαυκοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ αἱματώδεσι, θερμὸν ἐν ἑκάστῳ πράγματι καὶ πάντολμον τὸν ἄνδρα δηλοῦσιν, ὡς ἐγγὺς μανίας εἶναι. εἰ δὲ ἐν χλωροποῖς εἴη ἡ μαρμαρυγή, δειλίαν σημαίνει. πάνυ γὰρ χρῆμα οὗτοι φοβοῦνται, καὶ πίπλοισι, καὶ πάντα ὑπονοοῦσι. ὀφθαλμοὶ δὲ μέλανες μαρμαρύσσοντες, κακίστους, καὶ δολίους καὶ κακομηχάνους σφόδρα δηλοῦσιν ἄνδρας. εἰ δὲ οἱ τοιούτοις ὀφθαλμοὺς ἔχοντες ὑπογελῶσιν, εἰς ἀκρότητα πάσης κακίας ἐλθεῖν ἀνάγκη αὐτούς.

Ὀφθαλμοὶ ἔνυγροι γοργὸν βλέποντες, θυμώδεις, ἰσχυρούς, μανικούς, βαρυλόγους, ταχυέργους, ἀπρονοήτους, ἀτόλμους, καὶ πρὸς τὸ λέγειν ὅμως κάκιστοί εἰσιν οἱ ἄνδρες οὗτοι. οἱ δὲ ξηροὶ ὀφθαλμοί, κακίστους καὶ ἀνόμους κατηγοροῦσιν ἄνδρας. εἰ δὲ μικρότεροί εἰσι καὶ κοῖλοι, χείρους εἰσὶν ὅμως καὶ φρόνημα ἔχοντες, ἐπίβουλοι, κρυψίνοοι, τὸν σκοπὸν καὶ τὸν νοῦν αὐτῶν ὑποκρύπτοντες, πάντων δὲ ἐπιθυμοῦντες, ἢ ἐπιθυμηταὶ ἄνδρες ὄντες. εἰ δὲ ἐπὶ τούτοις ὀφθαλμοῖς φοινίον ἐστὶν ἐνιδεῖν, ὀφρύες τε βαρεῖαι, βλέφαρα ὀρθά, θυμόν τε, καὶ δύναμιν, ἀβουλίαν τε, καὶ κακίαν, καὶ εὐτολμίαν τοῖς ἀνδράσι σημαίνουσιν. ὅσοι δὲ τὸ ἐπιφοίνιον οὕτως ἔχουσιν ὡς εἴρηται, τά τε βλέφαρα καὶ τὰς ὀφρῦς, τὸ δὲ βλέμμα αὐτῶν βαρὺ [καὶ] πικρὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπάρχει, χείρονα ταῦτα
84 τῶν ῥηθέντων σημεῖα. ὅσοις ὀφθαλμοῖς ἡδονὴ καὶ γέλως ἐνοικεῖ, οὐ πολύ εἰσιν ἐπαινετοί. εἰσὶ γὰρ τὰ ἐν τούτοις δολεροί, κρύπτοντες τὸν νοῦν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῶν, κακομήχανοί τε καὶ κακοῦργοι. ὅσοι δὲ ἅμα τῷ γελᾶν ὑποβλέπουσιν, καὶ ξηροί εἰσιν ἅμα, κακίστων ἀνδρῶν τὸ σημεῖον. ὀφθαλμοὶ κοῖλοι γέλωτα ἔχοντες, κακόν τι βουλεύεσθαι τὸν ἄνδρα μαρτυροῦσιν. εἰ δὲ ἀνεῳγμένους καὶ σεσηρότας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντές εἰσί τινες, αἱ

πράξεις

πράξεις αὐτῶν εἰς ἄνομα ἔργα συντελοῦνται. τοὺς δὲ πάνυ ἀνεῳγμένους καὶ γελῶντας ὀφθαλμοὺς ἔχοντας ἄνδρας, ἐπιβουλοτέρους μαρτυροῦσιν. εἰ δὲ ξηροί εἰσιν, ἄνακτα μὲν ἤθη, καὶ κακῶν ἀπάθειαν δηλοῦσι, μάταιοι δὲ καὶ ἄσοφοι καὶ ἀκόλαστοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι. ὀφθαλμοὶ μειδιῶντες ἅμα ὑγρότητι, βλέφαρα ἀνειμένα, μέτωπον μακρόν, τὰ ἀμφότερα λαγαρὰ ἤθη δηλοῦσι· δίκαιοι, ἥμεροι, εὐσεβεῖς, φιλόξενοι, συνετοί, εὔβουλοι, εὐμαθεῖς, ἔρωτος πλήρεις τοὺς ἄνδρας μαρτυροῦσιν. ὀφθαλμοὶ σκυθρωπάζοντες ἅμα ὑγρότητι, συνετὸν μὲν ἢ φιλοτεχνίαν ἄνδρα μαρτυροῦσιν. ἐὰν δὲ συμβῶσι, καὶ αἱ ὀφρύες εἰσὶ κεχαλασμέναι, καὶ τὸ μέτωπον χαλαρὸν ἅμα τῇ σκυθρωπότητι, πιστοῦ ἀνδρὸς τὰ σημεῖα, εὐσεβοῦς τε, καὶ εὐβούλου, καὶ σώφρονος. ξηροὶ δὲ ὀφθαλμοὶ λυπηροὶ βλέποντες, φιλοφροσύνης εἰσὶ πλήρεις. εἰ δὲ τὸ μέτωπον εἴη βαρύ, καὶ βλέμμα ἀτενές, βλέφαρα ὀρθά, ἀχρειόβουλον ἄνδρα σημαίνουσι, πᾶν ἔργον ποιῆσαι σπεύδοντα, καὶ οὐδὲν τῶν κακῶν φειδόμενον, ἀλλ' ὥσπερ ὑπ' ἀνάγκης ἐλαυνόμενον, οὕτω πᾶν τὸ αὐτῷ δοκοῦν πληροῦν σπεύδοντα. ὀφθαλμοὶ συγκλειόμενοι, καὶ πάλιν ἐπανοιγόμενοι, ἐπίβουλον καὶ ἐπίτειπλον ἄνδρα σημαίνουσι. καὶ εἰ μὲν ὑγροί εἰσι, φροντιστὴν καὶ φιλοτεχνίαν· εἰ δὲ ξηρὸς αὐτοῖς ἐστι, καὶ ἅμα ὠχρότης, μανίαν ἢ ἐπιληψίαν δηλοῦσι νοσεῖν τὸν ἄνδρα. ὅτοις δὲ ὀφθαλμοῖς ἡ στάσις ἐστὶν ἀεί, εἰ μὲν πρὸς τὸ συγκλείεσθαι ὑπορρέοιεν, καὶ εἰς τὸ ἄνω χωροῦσιν, ἀκόλαστον, μάταιόν τε, καὶ μαινόμενον ἄνδρα μαρτυροῦσιν. εἰ δὲ καὶ ὑγροὶ ὄντες, εἰσὶ καὶ ὀρθοί, καὶ συγκλείονται μετὰ μεγέθους, καὶ τοῦ εὐλαμποῦς, καὶ μετώπου λείου, εὐλαβῆ ἄνδρα σημαίνουσιν, εὔβουλόν τε, καὶ φιλομαθῆ, γλυκύνουν τε καὶ ἐρωτικὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. εἰ δὲ ξηροί εἰσι, θρασύν, κακομήχανόν τε, καὶ ἄδικον σημαίνουσιν. ὁ δὲ τὸ μέτωπον ἔχων βαρύ, ὀφρῦς τε συνεστραμμένας, βλέφαρα σκλη-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ρὰ, πεπηγότα, ἀγριώτερος τὸν θυμὸν, τόλμαις ἑτοιμότερος, χαυνούμενος τοῖς ἐπαίνοις καὶ ταῖς τιμαῖς· πειθόμενος δὲ ἐν δώροις ὁ τοιοῦτος ἀνήρ. ὅσοι δὲ τὰ βλέφαρα οὐκ ἔχουσιν ὀρθὰ, οὐδὲ τὰς ὀφρῦς ἀκλινεῖς, ἀλλὰ τρόμος αὐτοῖς ἔνεστι, καὶ ὄμμα ἅμα καὶ τὸ βλέμμα ὑποκινεῖται, οὗτοι, ἀνδρόγυνοι ὄντες, ἄνδρες εἶναι βιάζονται. ὀφθαλμοὶ πυκνὰ ἐπιμεγάλα ἀνοιγόμενοι, καὶ ἅμα ἱστάμενοι ὡς νοοῦντες, τὴν αἰτίαν αὐτῶν δηλοῦσι, καὶ τὴν ἔννοιαν. δηλοῖ καὶ αὐτοὺς τὸ ξηρὸν, τὸ ὑγρὸν, τὸ λαμπρὸν, τὸ μαλακὸν, τὸ ἔκλαμπρον, τὸ σκοτεινὸν, τὸ μέγα, τὸ μικρὸν, τὸ κοῖλον, τὸ ὑψηλὸν, τὸ ἀτενὲς, καὶ τἄλλα ἅττα ἐπὶ τούτοις πολλάκις εἴρηται. ὅσοι οὖν ἀεὶ ὀφθαλμοὶ ἀνεῳγμένοι εἰσὶ, σκοτεινοὶ ὄντες, καὶ ὑγροὶ, φροντιστὰς δηλοῦσιν ἄνδρας· εἰ δὲ πρὸς τούτοις ἥμερον βλέπουσι, καὶ χρηστοὺς σημαίνουσιν. ὀφθαλμοὶ ἐκπεπετασμένοι ξηροὶ, μαρμαρύσσοντες καθαρὸν καὶ λάμποντες, ἀναισχύντους καὶ πολυτόλμους δηλοῦσιν ἄνδρας. ὀφθαλμοὶ σκαρδαμυκτοὶ, δειλίας κατήγοροί εἰσιν. ἐπίβουλοι δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι, καὶ δόλον κρύπτοντες· ἢ κακόν τι κρυπτὸν ἀρτύουσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες. αὐτοὶ δὲ οὗτοι, διάστροφοι ἢ ὕπωχροι ὄντες, μωρίαν δηλοῦσιν. ὀφθαλμοὶ ἀσκαρδάμυκτοι, δεινὸν βλέποντες, κακόν τι μηχανᾶσθαι τὸν ἄνδρα κατηγοροῦσι. πράως δὲ ὁρῶντες, καὶ νοτίδος ἐνούσης, φροντιστὴν ἄνδρα, φιλομαθῆ, ἐρωτικὸν, ἥμερα ἤθη κεκτημένον σημαίνουσι. ὅσοι δὲ, ἀσκαρδάμυκτοι ὄντες, ὠχροὶ ἢ φοινικοῖ φαίνονται, ἅμα ξηρότητι, κακίαν, καὶ μάλιστα, καὶ ὀργὴν, ἢ δαιμονικὴν κακότητα, ἢ μωρίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. εἰ δὲ τοιοῦτοι ὄντες, αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς περιδινοῦνται, μανίᾳ καρτερᾷ συνέχονται. ἡ κύστις ὀφθαλμοῦ κάτωθεν περιεσκεμμένη, οἰνόφλυγας καὶ ὑπνηλοὺς ἄνδρας σημαίνει. εἰ δὲ καὶ ἄνω οὐχὶ κάτω περιέσκεπται μόνον, ὁμοίως σημαίνει. ὅσοι ὀφθαλμοὶ ὑποφοινίσσουσιν, εἰ μὲν ἅμα ξηρότεροι, πολλὴν ὀργὴν ἔχειν τὸν ἄνδρα κατηγοροῦσιν· εἰ δὲ ὑγρότεροι, οἰνόφλυγα σημαίνουσι.

γλαυκότης ὀφθαλμῶν, ἀγριώτερον ἄνδρα δηλοῖ. γλαυκὰ γὰρ τῶν ἀλόγων ζώων τὰ πλείονα· τὰ δὲ ἥμερα, μελανώτερα που εὑρήσεις. τῶν δὲ γλαυκῶν τὸ μὲν λίαν λευκὸν, δειλόν· τὸ δὲ χολῶδες, ἀγροικὸν ὄντα δηλοῖ· τὸ δὲ ταῖς ἐλαίαις κατὰ τὴν χροιὰν ὅμοιον, δυνατὸν ἄνδρα δηλοῖ. τοῦ γε μὴν μέλανος, τὸ μὲν πάνυ μέλαν, δειλόν τε, καὶ δολερόν· τὸ δὲ ὑπόξανθον, ἰσχυρόν τε, καὶ μεγαλόψυχον. ε

τὰ μαρμαρύσσοντα ὄμματα μεγαλοχροίας ἔχοντα, χαίροντα ἄνδρα εἰς κλεψοσύνας σημαίνει. ὀξεῖς ὀφθαλμοὶ ταραχώδεις, ἅρπαγας σημαίνουσιν. οἱ δὲ λεπτοὶ ὄντες, τὰ βλέφαρα ἐπιβάλλοντες, ἀνδρόγυνον τὸν τοιοῦτον σημαίνουσιν. οἱ δὲ τὸ ἕτερον τῶν βλεφάρων ὑποβάλλοντες, καὶ ἀναστρεπόμενοι ἀμαυρότητα, πράως τε καὶ μαλακῶς βλέποντες, φανταστὴν, καλλωπιστὴν, καὶ μοιχὸν τὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. ἕτεροι δὲ καὶ τὰ μέσα τῶν βλεφάρων συμμύουσι καὶ καθέλκουσι, τὰ δὲ ἀμφοτέρωθεν ἀνασπῶσι καὶ ἅμα ὡς φοβούμενοι. μοιχοὶ καὶ αὐτοὶ δηλονότι εἰσὶν οἱ ἄνδρες.

Περὶ ὤτων. ζ.

Ὦτα μεγάλα, ἀναίσθητον ἄνδρα σημαίνει. ὦτα δὲ μικρὰ, κακοήθη καὶ πανοῦργον ἄνδρα δηλοῦσιν. ὦτα μικρὰ ἑστηκότα, καὶ ὥσπερ κυνῶν ὑπάρχοντα, μωρὸν ἄνδρα κατηγοροῦσιν. ὦτα τετράγωνα, μέγεθος αὔταρκες ἔχοντα, ἀνδρεῖον καὶ καλὸν μαρτυροῦσι τὸν ἄνδρα. ὦτα διαγεγλυμμένα, συνετὸν ἄνδρα δηλοῦσιν. ὦτα διάγλυφα καὶ στρογγύλα, εἰ καὶ λίαν εἰσὶν, ἀμαθῆ δηλοῦσιν. ὦτα στενὰ καὶ μακρὰ, βάσκανον καὶ κακοήθη ἄνδρα κατηγοροῦσι.

Περὶ ῥινῶν. η.

Ῥινὸς τὸ ἄκρον λεπτὸν ὑπάρχον, ἐπιζεῖν τοῦ ἀνδρὸς τὴν ὀργὴν σημαίνει. παχὺ δὲ καὶ χθαμαλὸν, μιαρὸν ἄνδρα δηλοῖ. ῥινὸς τὸ ἄκρον ἁδρὸν, καὶ ἀμβλὺ, καὶ στρογγύλον, καὶ καρτερὸν, ἀν-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ἀνδρείου καὶ μεγαλοψύχου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. ὥσπερ λεόντων γὰρ τὸ σημεῖον, καὶ κυνῶν τῶν γενναίων. ῥὶς μακρὰ καὶ λεπτή, ὀρνιθῶδες. τοιαῦτα γὰρ καὶ τὰ τοῦ ἀνδρὸς ἤθη. τῆς ῥινὸς τὸ πρὸς τὸ μέτωπον εἰ διώρθωται, καλόν, καὶ ἀνδρεῖον, καὶ συνετὸν ἄνδρα σημαίνει. τὸ δὲ ἐναντίον τούτου, θηλυδρίαν καὶ ἀμαθέστερον σημαίνει τὸν ἄνδρα. εὐθύτης ῥινός, γλώττης ἀκρασίαν τινὰ λέγει. ῥὶς ἡ μείζων, καλλίονα δηλοῖ ἄνδρα. εἰ δὲ πάνυ μικρὰν βλέπεις, παλιμβόλου κατηγόρημα ἀνδρός ἐστιν. οἱ δὲ γρυπὴν ῥῖνα ἔχοντες, μεγαλόνοες ἄνδρες. οἱ δὲ σιμοί, λάγνοι καὶ μοιχοὶ ἄνδρες. μυκτῆρας ἀνεῳγμένους βεβαρεῖς οἱ ἔχοντες, θυμώδεις καὶ δυνατοί, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ταύρων καὶ τῶν λεόντων. οἱ δὲ πεφραγμένοι, μωροὺς δηλοῦσι. σκολιαὶ πάνυ ῥῖνες, σκολιὰ καὶ τὰ νοήματα καὶ τὰ ἐνθυμήματα τῶν ἀνδρῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δηλοῦσιν.

θ. Περὶ πνεύματος.

Πνεῦμα τὸ ἀεὶ ἀναφέρον ὡς ἄπνοου, φροντιστοῦ ὑπάρχει ἀνδρός. τὸ δὲ ποταπὴ ἡ φροντίς, παρὰ τῶν ὀφθαλμῶν μάθε τὸ ἀκριβές. εἰ δὲ ἀτρεμές ᾖ, καὶ ἐπὶ πολὺ ἀθρόως λέγει, ὥσπερ ἐκ παλιρροίας καὶ πλημμυρώδους, λύπῃ τινὶ συνέχεται. εἰ δὲ κεφαλῆς ἅμα ἐπικινουμένης ἐπιστενάζει, μετανοοῦντι ἔοικε κακόν τι ποιῶν, ἢ ἰδών. ἐὰν [δὲ] δεδορκὼς τοῖς ὀφθαλμοῖς ταῦτα [ποιῇ,] προβουλεύει κακὰ μᾶλλον ἢ μετανοεῖ. πνεῦμα ἰὸν ὅλῃ, καὶ ἀκτυπὶ χωροῦν, τὴν δύναμιν καλὴν ἔχειν δηλοῖ. ὅταν δὲ ὑποβρύχῃ καὶ μεγάλα ἀναπνῇ, ἀργότητα καὶ οἰνοφλυγίαν δηλοῖ. ὁπόσοις δὲ τὰ ἄσθματα ἀεὶ καθάπερ εἰσδρομοῦν τὸ πνεῦμα ἐλαύνει, ἄβουλοι, κακόθυμοι, πολυεπίθυμοι, πολυλόγοι οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες ὑπάρχουσιν. ὅσοι δὲ ὑψηλὸν ἐμπνέουσι, καὶ αὖθις πυκνόν τε καὶ ἐλαφρὸν τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς ῥισὶν ἐμπνεῖ, δειλία καὶ ἀθυ-

μία

μία ἐν τούτοις ἐστί· γίνονται δὲ ἀνδρόγυνοι, ὅταν τἄλλα σημεῖα τούτοις συμμαρτυρῇ.

ι. Περὶ παρειῶν καὶ προσώπου.

Παρειαὶ σαρκώδεις, ῥαθυμίαν καὶ οἰνοφλυγίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. παρειαὶ λεπταὶ πάνυ, κακοήθειαν καὶ πανουργίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. παχεῖαι γνάθοι, ἐὰν εἰσὶ διεστηκότες τῶν ὀφθαλμῶν, βάσκανον ἄνδρα δηλοῦσι. παρειαὶ στρογγύλαι, δόλιον ἦθος δηλοῦσι τὸν ἄνδρα ἔχειν. παρειαὶ μακραί, φλύαρον καὶ ματαιολόγον δηλοῦσι. Πρόσωπον τὸ πάνυ σαρκῶδες ὑπάρχον, εὐπαθοῦς καὶ ἡβῶντος ἀνδρός. πρόσωπον ἄσαρκον, φροντιστοῦ καὶ ἐπιβούλου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. πρόσωπον λίαν μέγα, μωρίαν καὶ ἀμαθίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. εἰς γὰρ τὸ πρόσωπον μάλιστα ἐπιφαίνεται μεγαλοπρέπειά τε, καὶ ἀνελευθερία, καὶ εὐήθεια, καὶ κακοήθεια. ἔστι γὰρ καὶ ἀνιαρὸν πρόσωπον, καὶ σπουδῆς πλῆρες, καὶ παιδείας, καὶ εὐβουλίας, καὶ ἀπονοίας· καὶ ἀμαθές, καὶ ὀδυρτικόν, καὶ ἐγρήγορον· καὶ τὰ ἄλλα, ὡς ἕκαστα ἔχει φύσεως καλῆς ἢ φαύλης, φαίνεται πάνυ, καὶ ὁποῖον πάθος προσέοικε τούτῳ πρὸς φυσιογνωμονεῖν. καὶ περὶ παρειῶν εἴρηται ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ αὖθις εἰρήσεται. παρειῶν σπασμοὶ καὶ προσώπων, εἰ μὲν ἐπὶ στυγναῖς ὄψεσιν εἶεν, μωρίαν δηλοῦσιν· εἰ δὲ ἐπὶ 86
φαιδραῖς, μοιχείαν κατηγοροῦσι τοῦ ἀνδρός. πρόσωπα αὐτὰ καθ' αὑτὰ ἐρυθρά, ταχεῖς ἄνδρας δηλοῦσιν· εἰ δὲ μόναι αἱ παρειαὶ τοιαῦται εἰσίν, οἰνόφλυγας δηλοῦσι.

ια. Περὶ στόματος.

Στόμα μήτε προπετές, μήτε πάνυ χθαμαλὸν [ἐπαινεῖ· τὸ μὲν γὰρ προπετές, ἀνοίας καὶ ματαιολογίας καὶ θρασύτητος· τὸ δὲ χθαμαλόν,] δειλίας καὶ παλιμβολίας σημεῖον. μικρὸν στόμα, γυναικεῖον ἦθος τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ· μεῖζον δὲ στόμα, ἀνδρείου

σημεῖον. ἡ δὲ ἐπὶ πολὺ ἀνατομὴ τοῦ στόματος, πολυτόμφρον, ὠμόφρονα, καὶ ἀνόσιον ἄνδρα δηλοῖ. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κυνῶν στόματα. ὅσοις κατὰ τοὺς κυνόδοντας κορυφοῦνται τὰ χείλη, κακόθυμοι ἄνδρες, ὑβρισταί, κράκται, ἐπίβουλοι. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κυνῶν στόματα. ὅσοις δὲ τὸ στόμα προήκεται ἐπὶ πολύ, τὰ δὲ χείλη εἰσὶ παχέα καὶ στρογγύλα, καὶ ἀνασεσυρμένα εἰς τὸ ἔξω, ὡς χοίρων τούτων τὰ ἤθη, καὶ τὰ ἔργα, τῷ ἐπιβεβλῆσθαι ἀφρονέστερον. εἰ δὲ τὸ κάτω χεῖλος προέχει, ἄκακα μὲν τὰ ἤθη, ματαιότερα δὲ ὡς ἐπὶ πολὺ καὶ χυδαιότερα. στόμα μικρὸν προέχον ἔξω, κακοήθη ἄνδρα καὶ ἐπίβουλον σημαίνει. στόμα μυλλὸν καὶ ἔμβροθρον, φθονερόν, κακοήθη, καὶ ἀκόλαστον ἄνδρα σημαίνει.

ιβ. Περὶ φωνῆς.

Φθέγγεσθαι βαρὺ πάνυ καὶ σαθρόν, ἀνόητον καὶ ὑβριστήν, καὶ γαστρίμαργον ἄνδρα δηλοῖ. ἠχὴ κακοηχεστέρα καὶ βληχωδεστέρα, ἀναίσθητον ἄνδρα δηλοῖ. ὅσοις δὲ ἀπὸ βαρέος ἀρξαμένοις φθόγγου εἰς ὀξὺ τελευτῶν, καὶ τραχεῖς τε, καὶ δύσθυμοι ὑπάρχουσιν. ὀξὺ δὲ καὶ αὐχμηρὸν φθέγμα, ποικιλίας σημεῖόν ἐστιν. εἰ δὲ ὀξὺ καὶ μαλακὸν καὶ εὐκαμπὲς φθέγγοιτο, ἀνδρογύνου ἐστὶ σημεῖον. ὅσοι δὲ κοῖλον βοῶσι, καὶ ἀκαμπὲς ἠχοῦσι, γενναῖα τούτοις τὰ ἤθη, καὶ μεγαλόνοια τούτους κοσμεῖ, καὶ δικαιότης. ὅσοι δὲ μαλακόν τι καὶ βαρὺ φθέγγονται, ἀγαθὰ καὶ τούτοις τὰ νοήματά εἰσιν. οἱ δὲ κλαγγηδὸν ἐκβοῶντες ὀξύ τι καὶ ὀρνίθιον, οὗτοι μάταιοι, καὶ χαῦνα καὶ ὑψηλὰ νοοῦσι. ἀσθενὴς δὲ φωνή, καὶ ἅμα ὑποκλαίουσα, φιλοκερδῆ, καὶ λυπηρόν, καὶ πᾶσιν ὑπονοούμενον σημαίνει. ὅσοι δὲ ἐν ῥινὶ φθέγγονται, ψευδεῖς, κακοήθεις, φθονεροί, δῄοι εἰς βλάβην ἄλλων. [σφοδρὸν] καὶ ὑπόσαθρον φθέγγεσθαι, ὀργίλον, βίαιον, ἄνομον, καὶ μισάνθρωπον δηλοῖ. ὀξὺ δὲ καὶ ἀσθενές, δειλίας

δειλίας καὶ βασκανίας σημεῖον. ταχὺ δέ, ἄβουλον καὶ ἀνόσιον δηλοῖ. τὸ βραχὺ φθέγγεσθαι, ἀργίας καὶ δειλίας σημεῖον. οἱ χαλεπῶς φθεγγόμενοι, κακοί, ἀνόητοι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ εἰσιν. εἰ δέ τι ἄλλο καὶ φωνήν, πρὸς τὴν ἄλλων ζώων ἑκάστῳ, ὅστις ὅμοια φθέγγοιτο, ἀναφέρειν χρὴ ἕκαστον, καὶ διαιρεῖν εἰς τὸ ὅμοιον ἦθος. καὶ γὰρ χοίρων, καὶ πιθήκων, καὶ ὄνων, καὶ ἵππων τινές, καὶ ἀγέλαι προβάτων, καὶ ἄλλων ζώων, ὁμοίας φωνὰς ἀφιᾶσιν. εἰδέναι δὴ λοιπὸν καθόλου προσήκει, ὡς ἐν κινήσει, καὶ φωνῇ, καὶ χροιᾷ, καὶ μεγέθους καὶ μελῶν ἁρμονίᾳ, τὸ μέσον τούτων εὔχρηστον, ὡς τὸ πολύ· τὸ δὲ ἐναντίον, βαρὺ ὑπάρχει.

Περὶ γενείων. ιγ.

Οἱ μακρὰ γένεια ἔχοντες, πολὺ κακοί, λαλοῦντες πολλὰ περὶ τὸ χρέος, καὶ ὑπογλωσσότεροί εἰσιν. οἱ δὲ μικρογένειοι, τὰ πάντα μάλιστα κακοὶ ἄνδρες, ἐπίβουλοι. καὶ γὰρ οἱ ὄφεις τοιοῦτοι εἰσί. γένεσιν ἐὰν τοῖς προσθμοῖς στρογγύλου σχῆμα ἀναφύῃ, ἄνανδρον καὶ γυναικώδη τὸ σημεῖον λέγει. γένειον κατὰ τὸ ἄκρον ἐσχισμένη, ὡς δικόρυφος φαίνεσθαι, εἰ μὲν ἐπὶ πολὺ τὸ σχίσμα, δολερὸν ἄνδρα σημαίνει· εἰ δὲ αὔταρκες τὸ σχίσμα τοῦ γενείου ἐστίν, εἰς ἀφροδίτην καὶ χάριτας φέρει τὸ σημεῖον.

Περὶ χειλῶν. ιδ.

Χείλη χαλαρὰ ὡς ἐπιβεβλῆσθαι τῷ κάτω τὰ ἄνω, μεγαλόνοιαν καὶ ἀνδρείαν δηλοῦσι. τῶν γὰρ λεόντων τοιαῦτα τὰ χείλη. τὰ γὰρ λεπτὰ χείλη, ἐπὶ τὸ μεῖζον αὐτῶν στόμα ἐπιτείνεται). εἰ δὲ ἐπὶ μικροῖς στόμασι λεπτά εἰσι χείλη, δειλόν, ἄνανδρον, καὶ δολερὸν σημαίνουσι.

Περὶ τραχήλου. ιε.

Τράχηλος πάνυ λεπτός, δειλὸν καὶ κακοήθη ἄνδρα σημαίνει, εἰ καὶ μακρὸς ὑπάρχει. ὁ δὲ παχὺς ἅμα καὶ εὐμήκης, θυμι-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

κὸν ἄνδρα, καὶ μεγάλαυχον, καὶ αὐθάδη σημαίνει. ὁ δὲ μήκους μετρίου, καὶ πάχους μετρίου ἔχων, ἔστι δὲ εὐπαγὴς καὶ ἰσχυρὸς ὁ τράχηλος, σημαίνει ἰσχυρὸν, εὐμαθῆ, καὶ εὐφυῆ πρὸς ἀρετὴν ἄνδρα. ὁ δὲ τοιοῦτος τράχηλος, ἐνίοτε καὶ ἀσθενῆ, καὶ πολύοργον, καὶ κακομήχανον σημαίνει ἄνδρα. ὅτοις δὲ ὁ τράχηλος τοῖς νεύροις κατατείνεται, κακοὶ οἱ τοιοῦτοι. εἰ δὲ καὶ ἄλλα συμβαίνουσι, μωραίνουσι, καὶ μωρείας οἱ ἄνδρες ἐπιλαμβάνονται. καὶ οἱ μεγάλα δὲ αὐχένια πεπλεγμένα περὶ τὸν τράχηλον ἔχοντες, ἄφωνοι. οἱ δὲ παχεῖαν καὶ εὐφυῆ τὴν σάρκα τοῦ τραχήλου ἔχοντες, δειλοὶ ἄνδρες.

87 ὅτοις δὲ τῶν ἐπαυχενίων σπόνδυλοι παχεῖς εἰσι, πολὺ τῶν ἄλλων εἰσὶ παχύτεροι ἄνδρες. οἱ δὲ σκληροὶ τράχηλοι, ἀμαθεῖς ἄνδρας σημαίνουσιν. οἱ δὲ ὑγροὶ τράχηλοι, ἄνδρας εὐμαθεῖς σημαίνουσι. παχὺς αὐχὴν ὑπερλοφίας, ἀμαθῆ σὺν ὕβρει τὸν ὄντα μαρτυρεῖ. τράχηλος πεπηγὼς ἀκλινὴς, κακὸν, αὐθάδη, καὶ ἀμαθῆ ἄνδρα μαρτυρεῖ. τράχηλοι δὲ ἀσθενεῖς γίνονται διὰ μωρείαν, οἷς καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα συμβαίνει. ἄλλοι δὲ, ἀκλινεῖς τραχήλους ἔχοντες, οἳ δεῖ ἀκκίζουσιν αὐτοὺς, καὶ τείνουσι τέχναις καὶ πόνοις μεγάλοις, πολὺ κεκλασμένους ὄντας. οὗτοι δὲ, ἀνδρόγυνοι ὄντες, διορθοῦσιν αὐτούς· φαντάζονταί τε τὴν ἀναίδειαν ἀποκρύπτειν καὶ ἀκολασίαν· κατηγοροῦσι δὲ αὐτῶν, χειλῶν σπασμὸς, καὶ ὀφθαλμῶν περιστροφὴ, καὶ ποδῶν παράλλαξις, καὶ ὀσφύων κίνησις, καὶ χειρῶν λύσις, καὶ φωνῆς κραυγή. καὶ οἱ τράχηλοι αὐτῶν οὐ διαρκοῦσι πεπηγμένοι εἶναι, ἀλλ' ὑποτρέμουσιν, ἅτε τῆς τάσεως αὐτῶν βιαζομένης. κλάσις δὲ τραχήλου, ἀνδρόγυνον δηλοῖ, εἰ καὶ τὰ ἄλλα συντρέχει σημεῖα. τὸ δὲ αὐτάρκες, ἀρίστου ἀνδρὸς σημεῖον. ἄνω ἐσταλμένος τράχηλος, ὑβριστοῦ, ἀνοήτου, καὶ ὑπερηφάνου ἀνδρὸς σημεῖον· εἰ μὴ ἄρα διὰ μαλακίαν αὐτὸ ποιεῖ. ὁ δὲ ἐπικεκυφὼς τράχηλος, μωροῦ ἀνδρὸς κατηγόρημα. οὗτος δέ ποτε καὶ φροντιστὴν δηλοῖ, καὶ φαῦλον, καὶ κακοήθη, καὶ μὴ ἔχοντα ἁπλότητα, μηδὲ εὐθυμίαν, μηδὲ λαμπρότητα. τράχηλος εἰς τὰ δεξιὰ βλέπων, κοσμίου καὶ σώφρονος, καὶ φρονίμου ἀνδρός· εἰ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ, ἀνοήτου. εἰ δὲ ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν οἷον δή ποτε ὁ τράχηλος βλέπει, οὐκ ἀγαθὸν τὸ σημεῖον. βέβλαπται γὰρ ὁ ἀνὴρ τὰς φρένας.

Περὶ φάρυγος. ιϛ.

Φάρυγξ τραχεῖα, κουφόνουν, πολύγονον, φλύαρον, καὶ περίγλωσσον ἄνδρα σημαίνει. εἰ δὲ ἐκτὸς τοῦ βρόγχου σπόνδυλον ὀξέχοι, σωφρόνουν ἄνδρα λέγει, εἰς δὲ γλῶσσαν μὲν τὸν οὐκ εἶναι θρασύν. οἱ ἔσωθεν σπόνδυλοι, ὄντες ἀδροὶ, καὶ ὑπότοποι τοῦ φάρυγγος, δυσοργήτους, ἀνιαροὺς συμπότας δηλοῦσιν ἄνδρας. Κλεῖδες συμπεφραγμέναι, οὐκ ἀγαθὴν αἴσθησιν τὸν ἄνδρα σημαίνουσιν ἔχειν, οὐδ' ἀγαθοεργὸν εἶναι τὸν τοιοῦτον ἄνδρα. αἱ δὲ ἐστηκυῖαι, ἄνανδρον σημαίνουσι τὸν τοιοῦτον. αἱ δὲ σύμμετρον τῆς φύσεως ἔχουσαι, συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον σημαίνουσιν.

Περὶ ὤμων. ιζ.

Ὦμοι παχεῖς, οὐκ ἐπαινοῦσι τὸν ἄνδρα. ὦμοι δὲ λαγαροὶ, ἀνανδρίαν καὶ δειλίαν σημαίνουσιν. οἱ δὲ λεπτοὶ, καὶ ὀξεῖς τὰς κορυφὰς, κακοήθη ἄνδρα δηλοῦσιν.

Περὶ χειρῶν. ιη.

Ἐὰν ἐπιμήκεις ὑπάρχωσιν αἱ ὠλέναι, ὡς καταχρέμασθαι τὰς χεῖρας ἄχρι τῶν γονάτων, ὀξέος καὶ ἰσχυροῦ ἀνδρὸς τὸ τοιοῦτον σημεῖον ὑπάρχει. κολοβαὶ δὲ ἂν ὦσιν, ὡς μὴ ἀφικνεῖσθαι εἰς γόνατα, καὶ ἐν τῷ ἐσθίειν συναντᾶν ταῖς χερσὶ τὴν κεφαλὴν ἀναγκάζεσθαι, κακοτελεῖς, κάκιστοι, εἰς τὸ κακὸν ὑποχαίροντες, καὶ τούτων ἐπιχειροῦντες, καὶ φθονεροί. καρτεραὶ ὠλέναι καὶ πήχεις,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἀγκῶνές τε ὀρθοφυεῖς, ἀρίστου ἀνδρὸς σημεῖον· τὰ δὲ ἐξίτηλα, ἀνάνδρου σημεῖον. τὰ δὲ πολὺ σαρκώδη, ἀμαθοῦς τε καὶ ἀναισθήτου ἀνδρὸς σημεῖον. Χεῖρες ἁπαλαὶ καὶ μαλακαὶ, εὐφυῆ ἄνδρα σημαίνουσι. χεῖρες πάνυ κολοβαὶ, μηνίας ὑπάρχουσι σημεῖον. εἰ δὲ εἰσὶ παχεῖαι, καὶ μὴ βαρεῖαι. γεναὶ καὶ λεπταὶ χεῖρες, ἀπιστότατον δηλοῦσιν ἄνδρα. παχεῖαι χεῖρες κοντοὺς ἔχουσαι δακτύλους, ἄπληστον ἄνδρα δηλοῦσι. μικραὶ δὲ πάνυ χεῖρες, πανοῦργον καὶ κλέπτην δηλοῦσιν.

ιθ. Περὶ στήθους.

Οἷς τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ χωρίον ἄχρις ἄκρου στήθους καταμετρούμενον, μεῖζον εὑρίσκεται τὸ ἐνθένδεν ἄχρι τῆς ἐκφύσεως τοῦ τραχήλου, τουτέστι τῆς ζεύξεως, μωροὺς καὶ γαστριμάργους ἄνδρας λέγε. στήθη μεγάλα ἀρθρώδη, ἐπαινεῖν χρή. ἀνδρείου γὰρ ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. τὰ δὲ ἀσθενῆ στήθη, μικρόψυχον ἄνδρα καὶ ἀσθενῆ σημαίνει. πολύσαρκα δὲ στήθη, ἀμαθῆ καὶ δειλὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. ὅσοις δὲ ἀδρανεῖς οἱ μαστοὶ ἐκκρέμανται, καὶ ὅλον τὸ στῆθος μέγα καὶ πλατύσαρκον λαγαρὸν, μοιχοί τε καὶ οἰνόφλυγες οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες.

κ. Περὶ μεταφρένου.

Μετάφρενον ἰσχυρὸν, ἀρίστου ἐνὶ ἀνδρός· τὸ δὲ ἀσθενὲς καὶ μικρὸν, δειλοῦ καὶ μικροψύχου τὸ σημεῖον. σὰρξ δὲ ἐπαιρήσασα τὸ μετάφρενον καὶ μεγαλώσασα, ἀνόητον ἄνδρα σημαίνει. εἰ δὲ στενοτάτη ἐπαυξήσει τοῖς μεταφρένοις σὰρξ, μωρὸν ἄνδρα σημαίνει. μετάφρενον πλατὺ, μεγαλόνουν ἄνδρα δηλοῖ. τὸ δὲ περάως στρογγύλον, συνετὸν, καὶ χαρίεντα, καὶ εὐχάριστον. μετά-
88 φρενον κυρτὸν, καὶ ὦμοι εἰς τὸ στῆθος ἐπικεκλιμένοι, κακοήθη καὶ βάσκανον ἄνδρα σημαίνουσιν. εἰ δὲ καὶ τὸ σῶμα ἐπικεκλασμένον φαίνεται πρὸς τοῖς εἰρημένοις, κακέκτον ἄνδρα κατηγορεῖ, φθονερόν τε, καὶ φιλάργυρον, καὶ φειδωλόν. τὰ δὲ στέρνα ὑπερυθριῶντες,

ζέειν

ζέειν ἔνδον τὴν ὀργὴν ἀναγγέλλει· ὥσπερ καὶ τὸ τὰς τῶν αὐχένων φλέβας, καὶ τὰς περὶ τοὺς κροτάφους, οἰδούσας ἔχειν, ἐμφανεῖς εἶναι, ὡς αἱματώδη ἔχειν τὴν χροιάν.

κα. Περὶ κυφότητος.

Κυφὸς ἀνὴρ, οὐκ ἀγαθὸς, εἰ μὴ ὑγρομιξία ἐστὶν ἐν αὐτῷ, ἢ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα ἀντιπαρεστήκει. τὸν δὲ εὔζωον ἄνδρα, φιλόθηρα νόει. οὕτω γὰρ καὶ τὸ σημεῖον μαρτυρεῖ τοιοῦτο δε.

κβ. Περὶ πλευρῶν, γαστρὸς, ὀσφύος, γονάτων, ἰσχίων, κνημῶν.

Πλευραὶ λεπταὶ, ἀσθενῆ, ἄνανδρον, καὶ δειλὸν σημαίνουσι τὸν ἔχοντα. αἱ δὲ πάνυ σκληραὶ καὶ σαρκώδεις, ἀμαθῆ σημαίνουσιν ἄνδρα. αἱ δὲ περιφανεῖς, καὶ πλήρεις ὥσπερ οἰδοῦσαι, κακοήθη καὶ φλύαρον ἄνδρα μαρτυροῦσι. Γαστέρες λαγαραὶ, εὐρωστίαν ψυχῆς καὶ φιλοφροσύνην σημαίνουσιν. αἱ δὲ ἰσχναὶ πάνυ καὶ κεναὶ, δειλίαν, κακοήθειαν, γαστριμαργίαν τοῦ ἀνδρὸς κατηγοροῦσι. γαστέρες λαγαραὶ καὶ σαρκώδεις, εἰ μὲν μαλθακαί εἰσι, καὶ ἔξω κρέμανται, ἀνόητον, οἰνόφλυγα, καὶ ἀκόλαστον δηλοῦσιν ἄνδρα. εἰ δὲ σκληρᾷ σαρκὶ συμπεπηγυῖα ἡ γαστὴρ ὑπάρχει, κακοήθη, γαστρίμαργον ἐμφαίνει τὸν ἄνδρα. Ὀσφὺς ὀστώδης ἰσχυρὰ, ἀνδρείας σημεῖον ὑπάρχει. σαρκώδης δὲ καὶ μαλακὴ ὀσφὺς, γυναικεῖα ἤθη τοῦ ἀνδρὸς κατηγορεῖ. ἡ δὲ εἰς ὀξὺ ἀπηγμένη ὀσφὺς, γυναικώδη, ἀκόλαστον, καὶ δειλὸν τὸν ἄνδρα κατηγορεῖ. Νῶτος πλατὺς, στερεὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα σημαίνει· εἰ δὲ ἐναντίως, τὰ ἐναντία. Οἱ τὰ γόνατα ἔσω νεύοντες, γυναικεῖοί τε καὶ θηλυδρίαι. Ἰσχία παχέα γυναικεῖον ἄνδρα σημαίνει. ἰσχία ὀστώδη, ἀνδρείαν μαρτυροῦσιν ἑκάστῳ αὐτῶν. λεπτὰ δὲ ὀλιγόσαρκα, ὥσπερ εἰστετηκότα, πανούργου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. τοιαῦτα γάρ καὶ τὰ τῶν πιθήκων. Κνῆμαι εὖ ἔχουσαι μεγέθους, διηρθρωμέναι, στερεὰς γενναίας ἄνδρα δηλοῦσι, καὶ εὐφυῆ. ἁπαλαὶ δὲ καὶ ἄναρθροι, δειλὸν καὶ ἀνανδρότερον κατηγοροῦσι. λεπταὶ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

δὲ πάνυ, δειλὸν καὶ κακόηθη σημαίνουσιν ἄνδρα. αἱ δὲ νευρώδεις κνῆμαι, ἀκολασίας πολλῆς μετέχουσιν. ὅσαι δὲ τῶν κνημῶν πλησίον εἰσί, κατὰ τὸ μέσον παχεῖαι οὖσαι, βδελυροὺς, καὶ ἀναιδεῖς, καὶ ἀσώτους ὡς τὰ πολλὰ δηλοῦσι. κνημῶν δὲ καὶ πτερνῶν παχύτης, δουλοπρεπῆ ἄνδρα καὶ ἀμαθῆ. ὅμοια δὲ ταῖς κνήμαις καὶ περὶ μηρῶν λέγε. Σφυρὰ διηκριβωμένα στερεὰ, γυναῖον ἄνδρα δηλοῦσι. τὰ μαλακὰ δὲ καὶ λεῖα σφυρὰ, ἄνανδρον σημαίνουσι. λεπτὰ δὲ καὶ πάνυ σφόδρα, δολίου καὶ ἀκολάστου ἀνδρὸς τὸ σημεῖον. παχέα δὲ σφυρὰ, καὶ κολοβώδεις δακτύλους, καὶ πτέρνας παχείας, καὶ πόδας σαρκώδεις, καὶ κνήμας παχείας ὅσοι φύουσι, μωραίνουσιν, ἐξηχοῦσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἢ δαιμονίζονται. Πόδες νευρώδεις, ἀρθρώδεις, γενναῖα ἤθη ἀνδρὸς καὶ ἀνδρίαν σημαίνουσιν, ὁποῖος ἦν καὶ Ἡρακλῆς. ἁπαλοὶ δὲ πόδες καὶ σαρκώδεις, τοιαῦτα καὶ τὰ ἤθη παρέχονται, τουτέστιν ἁπαλοὺς ἄνδρας, καὶ ἐν τούτοις συνερχομένους σημεῖον. πόδες κολοβοὶ καὶ παχεῖς, θηλυώδεις ψυχῆς εἰσὶ σημεῖα. οἱ δὲ πάνυ μακροὶ, πολυπράγμονος καὶ κακομηχάνου εἰσὶν ἀνδρός. μικροὶ δὲ πόδες καὶ λεπτοὶ, πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσιν. πόδες κυρτοὶ, οἱ κάτωθεν κοῖλοι, κακὸν ἄνδρα σημαίνουσιν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ μαλακὰ ἔχοντες, καὶ ἕως τῶν σφυρῶν βαίνοντες, πανοῦργοι οἱ τοιοῦτοί εἰσιν ἄνδρες.

κδ. Περὶ δακτύλων.

Οἱ τοὺς δακτύλους συμφυεῖς ἔχοντες, μάχλοί εἰσι, συνδίκω. εἰ δὲ συνεσταλμένους ἔχουσι τοὺς δακτύλους, πανοῦργοι καὶ κακόηθεις ἄνδρες εἰσί. δάκτυλοι μακροὶ πάνυ ὄντες καὶ λεπτοὶ, ἀνοητοτέρους ἄνδρας σημαίνουσιν. δάκτυλοι παχεῖς κολοβοὶ, τολμητὴν, ἀπονενοημένον, καὶ θηλυώδη ἄνδρα δηλοῦσιν. οἱ πολὺ δὲ μακροὶ καὶ λεπτοὶ, ἀνοητοτέρους, καὶ ὑποχαυνοτέρους, καὶ φλυ-

αρωτέρους ἄνδρας σημαίνουσιν. οἱ δὲ εὐμεγέθεις καὶ εὐειδεῖς δακτύλους ἔχοντες, ἄριστοι ἄνδρες. Ὄνυχες πλατεῖς, λευκοὶ, ὑπόξανθοι, εὐφυῆ δηλοῦσιν ἄνδρα· οἱ δὲ στενοὶ καὶ περιμήκεις καὶ κυρτοὶ, ἀναίσθητον καὶ θηλυώδη ἄνδρα σημαίνουσιν· οἱ δὲ σφόδρα σκολιοὶ, ἅρπαγα δηλοῦσιν ἄνδρα. μικροὶ πάνυ ὄνυχες μέλανες, πανοῦργον ἄνδρα σημαίνουσιν. οἱ δὲ στρογγύλοι ὄνυχες, πάνυ μοιχοὺς ἄνδρας σημαίνουσιν. περιείρηται μὲν ὅτι τῶν ἄλλων τὰ πολλά μοι ἀξιόλογα, εἰ μόνον τις καθ᾽ ἕκαστον ἐφ᾽ ἑαυτοῦ σκοπήσῃ, μάλιστα δὲ ὄνυχες.

ΟΡΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ἰδεῶν, ἐκ τῶν τοῦ αὐτοῦ Πολέμωνος Φυσιογνωμονικῶν. 89

Περὶ εἴδους ἀνδρείου. α.

ΕΙΔΟΣ ἀνδρείου· ὄρθιον τὸ πᾶν σχῆμα, πλευραὶ καὶ ἄρθρα τοῦ σώματος πάντα ἐρρωμένα, ὀστᾶ μεγάλα, κόμη σκληρὰ, κοιλία πλατεῖα, κοίλη, ὦμοι καρτεροὶ, ὠμοπλάται εὐρεῖαι διεστηκυῖαι, στέρνα ῥωμαλέα καὶ μετάφρενα, ἰσχία σκληρὰ, σκέλη σαρκώδη, περὶ τὰ σφυρὰ καρτερεία, πόδες ἀρθρώδεις, χρῶμα ὀξύτερον, βλέμμα ὑγρὸν, ὀφθαλμοὶ οὐ μεγάλοι, οὐδὲ ἀνεῳγμένοι, οὐδὲ πάλιν ἠσφαλισμένοι· ὀφρύες οὐ τεταμέναι, μέτωπον τέλειον, οὐ μὴν γε ὀλίγον· φωνὴ ἀπηνεστέρα, ἰσχυρὰ, μεγάλη· πνεῦμα εὐπαθές. τοιοῦτος μὲν ὁ ἔμψυχος καὶ καρτερικὸς, καὶ ταῦτα αὐτοῦ τὰ σημεῖα.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

β. Περὶ εἴδους δειλοῦ.

Εἶδος δειλοῦ ἐστιν οὕτως· τρίχες αὐτοῦ μαλακαί, τὸ πᾶν σχῆμα ἀνειμένον, τράχηλος μακρός, τὸ χρῶμα μέλαν ἢ ὠχρόν, τὰ ὄμματα ταραχώδη, βλέφαρα ταχυκίνητα· περὶ δὲ τῆς ἀναπνοῆς φυσήματι ἀσθενής· σκέλη λεπτά, ὀφρῦς μακρά, στέρνα ἀσθενῆ, χεῖρες μακραί, φωνὴ λιγυρά, μαλακή. ταῦτα ὑπάρχουσι σημεῖα δειλοῦ.

γ. Περὶ εἴδους εὐφυοῦς.

Τὸν εὐφυῆ τοιοῦτον εἶναι νόει· εὖ μεγέθους ἔχοντα, λευκὸν, ὑπέρυθρον, οὐ πάνυ οὖλον οὐδὲ εὐθύτριχον, τὸ πᾶν σῶμα ὄρθιον, τὰ ἄρθρα ἀπολελυμένα ἀλλήλων, σὰρξ μετρία ἁπαλή, σκέλη καὶ μηροὶ εὐτραφεῖς, σφυρὰ καρτερά, ποδῶν καὶ χειρῶν ἄρθρα γυμναῖα, δάκτυλοι ἁπλοῖ, εὐμήκεις, διεστῶτες ἀπ' ἀλλήλων· ἐπηρμένα πρόσωπα καὶ σαρκώδη, οὐ μὴν λεπτά· ὀφθαλμοὶ ὑγροί, εὐλαμπεῖς, χαροποί· τὸ ἐν αὐτοῖς ἦθος γεγηθός.

δ. Ἀναισθήτου σημεῖα.

Ἀναισθήτου σημεῖα ταῦτα· ἢ λευκὸς πάνυ, ἢ πάνυ μέλας· σαρκώδης, προγάστωρ, παχυσκελής· τὰ δὲ ἄρθρα μικρὰ συνδεδεμένα, καὶ κλεῖδας συμπεφυκυίας ἔχων, τράχηλον κολοβὸν παχὺν, ἄκρα τέλεια, παρειὰς σαρκώδεις, μέτωπον στρογγύλον, βλέμμα συμφυὲς καὶ χαυνές.

ε. Ἀναισχύντου σημεῖα.

Ἀναισχύντου μὲν σημεῖα τάδε· ὀφθαλμοὶ ἀνεπτυγμένοι λαμπροὶ, βλέφαρα εἰσπεπετασμένα, παχέα· παχύπους, παχύχειλ, ἀντίον ὁρῶν, ἄνω τείνων ἑαυτὸν, πυρρὸς τὴν χροιάν, τὴν φωνὴν ὀξύς.

ς. Κοσμίου σημεῖα.

Σημεῖα δὲ κοσμίου ταῦτα· βαρὺ φθέγγεται, βραχὺ δέ· καὶ τὰ

βλέφαρα

βλέφαρα κινεῖ μέσως, οὔτε συνεχῶς, οὔτε διὰ χρόνου· χλωρωπὸς, ὑγρὸν δὲ ὁρῶν, οὐ λαμπρόν· ἐρυθήματος ὑπόπλεως. τοιοῦτον οὖν τὸν κόσμιον στοχάζου.

ζ. Εὐθύμου σημεῖα.

Τὸ μέτωπον αὐτοῦ χθαμαλὸν, λεῖον, σαρκῶδες, καὶ τὸ πᾶν πρόσωπον σαρκωδέστερον· τὸ δὲ εἶδος ὑπνηλόν· ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ, εὐλαμπεῖς, ὡς δεδορκότες· κίνησις σχολαία, φωνὴ ἠπία.

η. Ἀνιαροῦ σημεῖα.

Πρόσωπον ἰσχνὸν, μέτωπον ῥυσὸν, ὀφρύες ἐκπεπετασμέναι, βλέφαρα ἐντεταμένα· κινεῖται ὥσπερ ὑπνινοί.

θ. Ἀνδρογύνου σημεῖα.

Ὑγρὸν βλέπει καὶ ἰταμὸν ὁ ἀνδρόγυνος, καὶ δονεῖται τὰ ὄμματα, καὶ περιτρέχει· μέτωπον ἀπαλὸν καὶ παρειάς· αἱ ὀφρύες οἰδαίνουσι κατὰ χώραν, τράχηλος κέκλιται, ὀσφὺς οὐκ ἀτρεμεῖ· κινεῖται πάντα τὰ μέλη ἅλματι· γονάτων κρότος καὶ χειρῶν φαίνεται· ὡς ταῦρος περιβλέπει εἰς ἑαυτὸν, καὶ καταβλέπει· φωνὴ λεπτὸν, κράζει τὸ λιγυρὸν, σκολιὰ πάνυ, καὶ πάνυ ἔντρομα.

ι. Πικροῦ σημεῖα.

Τὸ πρόσωπον σέσηρε· ὠχρὸς, ἰσχνὸς, παχὺ καὶ ξηρὸν βλέπων, ῥυτιδῶδες πρόσωπον ἔχων· φθέγγεται σφοδρόν· εὐθύθριξ, μελάνθριξ· ἐν τῷ ἀσθενεῖν χεῖρας συγκροτεῖ ἢ ἀνατρίβει, καὶ πολλάκις πόδας ἐπιρρήσσει.

ια. Πράου σημεῖα.

Ἰσχνὸς τὸ εἶδος, σὰρξ ὑγρὰ, καὶ πολλή· καὶ εὐμεγέθης, καὶ εὐσύμμετρος τῷ σχήματι, καὶ εὔσαρκος· σὰρξ μαλθακὴ τοῖς μέλεσι· τὸ βλέμμα εὐσταθὲς, βραχὺ κίνημα καὶ σχολιὸν, φωνὴ βαρεῖα, μαλακή· τὴν τριχῶν ὁ περίδρομος ἀναθρώσκων. 90

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ιβ. Ὁ εἴρων, καὶ ἐναντιόβουλος.

Τοὺς ὀφθαλμοὺς ἅμα ἔχει οἷον λαγαρούς, βλέμμα ὑπόκομψον, φωνὴν ὑφειμένην· βαίνει εὐστρόφως, καὶ κινεῖται τὰ πάντα εὐρύθμως.

ιγ. Σημεῖα φιλοχρημάτου ἀνδρός.

Τὸν δὲ φιλοχρήματον ἄνδρα τοιοῦτον εἶναι νόει· μικρομελῆ, μικρόμματον, μικροπρόσωπον· ταχὺ περιπατεῖν· ἐγκεκυφότα, παχύφωνον, ὀξύφωνον, τὴν χροιὰν ὑποφοινίσσοντα. Φιλόκαμος καὶ οἰνόφλυξ, ἔσται δασὺς ἀνὴρ θριξὶν, εὐθυγλύφος, μέλας, δασεῖαν τὴν ὑπήνην ἔχων, κροτάφους δασεῖς, ὄμμα λιπαρὸν, καὶ στίλβον, καὶ μεμυδύασον· φιλόκωμος, φιλόοινος.

ιδ. Περὶ μωροπονήρων.

Γίνονται δὲ καὶ μωροπόνηροι, [ἔχοντες μικτὰ σημεῖα μωρίας καὶ πονηρίας. κατὰ τοῦτ᾽ οὖν εἰσὶ μωροπόνηροι] ὥσπερ τῶν θηρίων, τὰ τοῦ αὐτοῦ γένους ἔχοντα, τὰ μὲν, ἥμερα, τὰ δὲ, ἄγρια ἐστί. τούτων γὰρ καθ᾽ ἕκαστα ἐπισκοπεῖν δεῖ. τὰ μὲν τῶν ἡμέρων, εὐηθικώτερα, καὶ ταραχωδέστερα, καὶ δειλά. ὅπερ ἂν ἐπισκέψασθαι ἔνι μάλιστα ἐπὶ αἰγῶν ἀγρίων, καὶ προβάτων· ἔτι δὲ καὶ ἵππων, καὶ ὄνων, καὶ ὅσα τοιαῦτα εἴδη ἔχει. ὅμως, τὰ μὲν ἥμερα, πραότερα καὶ λειότερα, καὶ ἠπιώτερα· τὰ δὲ ἄγρια, ξηρότερα, καὶ παχύτερα, καὶ σφοδρότερα. καὶ τὸν νοῦν αὐτῶν τοῖς ἤθεσιν ἀκόλουθον. καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων τοίνυν οὕτω χρὴ διαιρεῖν. τὸ γὰρ διπλοῦν τοῦτο τῆς ἰδέας ἐν ἀνθρώποις φαίνεται, καθ᾽ ἕκαστα τῶν σημείων. δίκαιοι [γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων] γίνονται. ἄλλοι μὲν ἀγριώτερα τὰ ἤθη ἔχουσιν, ἄλλοι δὲ ἡμερώτεροι· καὶ σώφρονες καὶ ἀνδρεῖοι ὁμοίως. τὸ δὲ διάφορον τῶν σημείων βραχύτητι, καὶ σκληρότητι, καὶ μαλακίᾳ, καὶ ἀναιδείᾳ, καὶ πραότητι· καὶ τὸ ὑγρόν τε καὶ ξηρὸν διαιρετέον οὕτως [καὶ] ἐπὶ ἀδικίας καὶ ἀκολασίας. καὶ ἐν τούτοις γὰρ τοῖς σημείοις τὸ ἥμερόν τε καὶ ἄγριον προσπεφυκὸς ἔχει. τὴν μὲν ἀγριωτέραν, ἀδικίαν, τὴν δὲ ἠπιωτέραν, δικαιοσύνην λέγε. καὶ ἐν τοῖς ἀνδρογύνοις, οἱ μὲν πολλοί, ἄγριοι, οἱ δὲ ἕτεροι, τιθασοί εἰσι. καὶ τούτων οὐκ ὄντων τῶν σημείων, ἕτερα διαιρεῖσθαι σημεῖα μόνα οἷς εἶπον.

ὁ μωροπόνηρός ἐστι τετανόθριξ, κεφαλὴν ἔχων στερεάν, λοξήν, ὦτα ὑπερμεγέθη ἐπικεκλασμένα, αὐχένα καὶ τράχηλον στρογγύλον, [ἄκρα σφυρῶν,] μέτωπον στερρόν, βραχύ· ὀφθαλμοὺς σκοτεινούς, μικρούς, ξηρούς, κοίλους, ὑπορρέοντας ἀτενῶς· παρειὰς στενάς, ἐπιμήκεις· γένειον μακρόν· στόμα ἄθυρον, ἄκλειστον, ὡς διεσχισμένον, περιμήκες δὲ πρόσωπον ὡς διεῤῥωγὸς φέρει· κυρτός, προγάστωρ, παχυσκελής· ποδῶν καὶ χειρῶν ἄρθρα περιμήκη, παχέα καὶ σκληρά· ὑπόχλωρος δὲ ὤν, ὥσπερ ὕπνου ἢ κραιπάλης πλήρης· φωνὴ βληχώδης, ἀχρεία, μικρὰ θρασεῖα.

Θυμώδεις σημεῖα τάδε εἰσί. ιε.

Ὀρθὸς τῷ σχήματι, εὔπλευρος, εὔρυθμος, ἐπίπυῤῥος· ὠμοπλάται διεστηκυῖαι μεγάλαι, καὶ ἐγκρατεῖς· λεῖος τὰ περὶ στῆθος καὶ βουβῶνα· δασυπώγων, τὰ νῶτα εὐρύς· ὁ περίδρομος τῶν τριχῶν κάτω βλέπων· καὶ ὅσοις δὲ περὶ τὴν κεφαλὴν δέρμα περιέσταται· καὶ οἱ στρογγυλοπρόσωποι· καὶ ὀφρύες οἷαι τῶν στρεφνῶν· καὶ ῥινῶν κοιλότης.

Φιλολοιδόρου σημεῖα. ις.

Τὸ ἄνω χεῖλος μετέωρον, καὶ κάτω περιπετές· ὑπέρυθροι, ἐπίπυῤῥοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας· ἴδοι δ᾽ ἄν τις καὶ ἐπὶ τῶν γεγηρακότων ἵππων.

Λάγνου σημεῖα. ιζ.

Λευκόχρως, δασὺς τῇ ὑπήνῃ, εὐθείας καὶ παχείας τὰς τρίχας ἔχων· λιπαρὸν δὲ ὄμμα καὶ μάργον, σκέλη λεπτὰ καὶ νευρώδη, καὶ ὅλος ὀρνιθώδης, δασύτης σκελῶν, γαστρὸς καὶ ὀμμά-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

των λιπαρότης· καὶ τὸ ἀνεσπᾶσθαι τὸ χεῖλον πρὸς τὴν ῥῖνα καὶ περιφέρειαν κοίλην ἔχειν τὸν τόπον τὸν μεταξὺ τῆς ῥινὸς καὶ τοῦ χειλέου· οἷον εἶχε Σωκράτης ὁ καλός. καὶ οἷς ὑγροὶ οἱ ὀφθαλμοί, οἱ τοιοῦτοι λάγνοι· καὶ οἷς ἡ φλὲψ ἐν τῷ βραχίονι· καὶ οἱ ἠρεινοὶ τὰς κνήμας.

ιη. Λάλου σημεῖα.

Οἱ τὰ ἄνω μείζω ἔχοντες, καὶ γλαφυροὶ τῷ εἴδει, καὶ δασεῖς τὰ περὶ τὴν κοιλίαν.

ιθ. Φιλοΰπνου σημεῖα.

Οἱ τὰ ἄνω ἔχοντες μείζω, καὶ ὑπνώδεις, καὶ θερμοί, καὶ εὔηκτον σάρκα ἔχοντες.

κ. Φθονεροῦ σημεῖα.

Οἱ τὰ ἀριστερὰ μείζω ἔχοντες, καὶ οἷς αἱ ὀφρύες ἐπὶ τὰ βλέφαρα καθήκουσιν.

κα. Ἐφυβριστοῦ σημεῖα.

Ὅσοις ὁ σπόνδυλος ἐξέστηκε κατὰ τὴν συναφὴν τοῦ τραχήλου, ὑβρισταί. ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς. οἱ τῶν χειλῶν τὸ κάτω τοῦ ἄνω προβεβλημένον ἔχοντες, βλᾶκες, μετέωροι, ἀσθενεῖς, μωροθεροι. ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους.

κβ. Δειλοῦ σημεῖα.

Οἱ τὴν ῥῖνα ἄγαν πλατεῖαν ἔχοντες, δειλοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὗς.

κγ. Ῥαθύμου σημεῖα.

Οἱ τὴν ῥῖνα ἄγαν βραχεῖαν ἔχοντες, ῥάθυμοι. ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς βοῦς. οἱ τῶν ὀρνίθων τοὺς πλατυρύγχους τὴν εὐθεῖαν ἔχοντες, περίγλωσσοι. ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ, καὶ τὰς ῥώνας. οἱ τὴν ῥῖνα βραχεῖαν καὶ σιμὴν ἔχοντες, κλέπται, καὶ λάγνοι. ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ἐλάφους, καὶ τοὺς ἀγρίους ὗς. ὅσοις μυκτῆρες πεπλα-

μένοι

μένοι καὶ σιμοί, θυμώδεις. ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐν τῷ θυμῷ γινόμενον. ἴδοι δ' ἄν τις καὶ ἐπὶ τῶν γεννάδων ἵππων. οἱ τὸ πρόσωπον σαρκῶδες ἔχοντες, ῥάθυμοι. ἀναφέρεται ἐπὶ τὸ θῆλυ καὶ τοὺς βοῦς. οἱ τὸ πρόσωπον ἄγαν ὀστῶδες ἔχοντες, ἐπίπονοι, καὶ δειλοί, καὶ ψυχροί. ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους καὶ πιθήκους καὶ ἐλάφους. οἱ τὸ πρόσωπον ἄγαν μικρὸν ἔχοντες, κακοῦργοι. ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. οἱ τὸ πρόσωπον μικροπρεπὲς ἔχοντες, μικρόψυχοι, ἀνελεύθεροι. οἱ μεγάλα ἔχοντες χείλη, ἀσελγεῖς· οἷς δὲ μεῖζον τὸ ἄνω τοῦ κάτω, ἄψυχοι. οἷς δ' ἔμπαλιν τοῦ ἄνω τὸ κάτω, ἐναντίον, βλᾶκες. κυνόδοντες δέ εἰσιν, οἷς τὰ κάτω τῶν κυνοδόντων ἐπῆρται. ἰώδεις, εἰς δὲ τοὺς τομίας κίναιδοι.

κδ. Τῷ ἐρῶντι ὑπάρχει τοιαῦτα σημεῖα.

Ὀφθαλμοὶ κοῖλοι οὐ δακρύοντες, φαινόμενοι δὲ ὡς αἱ ἡδονῆς πεπλασμένοι εἰσίν· κινεῖται δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ βλέφαρα πυκνά. τῶν τοῦ σώματος μερῶν συμπιπτόντων, μόνοις τοῖς ἐρῶσιν οὐ συμπίπτουσι. πορνεία ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ἐν μετεωρισμοῖς ὀφθαλμῶν καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις γινώσκεται.

Ταῦτα ὅσα εἴρηται καθάπερ ἐν γραφαῖς, καὶ ἄνευ χροίας, καὶ ἄνευ γραμμῆς, μόνον τύποι ἀνδρῶν εἰκασμένοι εἰσί. τά τε πολλὰ, καὶ πλεῖστα εἴδη ἀνθρώπων, ἐκ τῶν πολλῶν τε καὶ καθ' ἕκαστον μέρος εἰπὼν σημείων ταῖς μίξεσιν αὐτῶν καὶ ταῖς δυνάμεσιν, ἄλλοτε πρὸς ἄλλον πειθόμενός τε καὶ ἀπιστῶν, τεκμαίρου, ἀσφαλεστάτην εὑρίσκων τὴν ἐπιστήμην.

κε. Γυναῖκες ἑταιρίστριαι.

Γυναικώδεις, φιλάνδριοι, ἀκάθαρτοι, αἷς αἱ κνῆμαι πρὸς τὸ σφυρὸν παχεῖαι, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν μικρὸν ἀπεσχισμένοι, ὥσπερ τοῖς στενόποσι τῶν ὀρνίθων· καὶ οἱ σκαφοειδεῖς, ὥσπερ περίδρομος τῆς κεφαλῆς.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

κϛ. Περὶ εὐνούχων.

Εὐνούχοις τῆς ἐκ φύσεως κακίας σημεῖά ἐστι κἀκείνοις ἅπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις· καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ εἰσιν ὠμόφρονες, δολεροί, κακοῦργοι· ἕτεροι δὲ ἑτέρων δόλων εἰσὶν ἐργάται. τὸν δὲ τίμιον εὐνοῦχον, ἐὰν μεταβάλλῃ ἅμα τῇ τολμήσει βιάζεται καὶ πλέον τῆς συγγενοῦς φύσεως, ὡς μὴ ἰσχύων εἰς τὸ αὐτὸ διαμένειν.

κζ. Περὶ πελμάτων.

Οἱ στενόποδες, ἠλίθιοι, δειλοί· οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τὸ ἀντίκοιλον τοῦ ποδὸς, ἀλλ' ὅλῳ βαίνοντες, πανοῦργοι, ὥσπερ καὶ τὴν ἀλώπεκα λόγος ἔχει. οἱ βραχυδάκτυλοι καὶ παχυδάκτυλοι χειρῶν τε καὶ ποδῶν, ἠλίθιοι. πάντως δὲ οὐ τούτοις ὑπολαμβάνειν τοῦτο, ἀλλ' εἰ σῶμα μήτε βραχεῖς, μήτε παχεῖς ὦσιν· ἀμέλει δὲ οὕτως ὑπολαμβάνων. οἱ συμπεφυκότας τοὺς δακτύλους ἔχοντες, δειλοί, ὥσπερ οἱ κύνες εἰσίν.

~~Liber de ventis MS. in Bibl. Regis Gallica cod. 1213~~ videtur esse Constantini, qui Plinius Hom...

III. Lamp. p. 647.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ ΤΟ Α.

MSS. cod. Reg. 484. Vindob. 83.
a Constantino p. 169. 6-7 Polemone ...

Paris. 1540. 8°
Graece Rom. 1545. 4. cum Aeliano
Gr. lat. interprete Iano Cornario Basil. 1544. 8°.

ΤΗΝ φυσιογνωμονικὴν μέθοδον ἀπό τε Ἀριστοτέλους ἀναλεξάμενος, καὶ ταύτην ἐπὶ πλέον ἢ ἐξ ἄλλων ἐρανισάμενος, αὐτοῖς τε τοῖς ἔργοις ἐπιτυγχάνων τῶν ἀνθρώπων, ἐγυμνασάμενος, ἔγνων χρῆναι καθάπερ σηκοῖς ἱεροῖς, ὡς ἄγαλμα σεμνὸν ἐνιδρῦσαι τοῖς γράμμασι, μέγα τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἐσόμενον ὄφελος. ἐπεὶ σιγώντων μὲν ἐστὶν ἀπόκρισις, λαλεῖ δὲ διὰ τοῖς σημείοις ἡ φύσις, τοὺς τρόπους ἑκάστου κηρύττουσα. διὸ παραφράσας [μὲν] τὰ Πολέμωνος εἰλημμένα, τῇ κοινῇ τῆς λέξεως κέρδος κοινὸν τοῖς ἐντυγχάνουσιν περιποιούμενος, προσθεῖναί τε καὶ τὰ παρ' ἑαυτοῦ ἡμῖν γνωσθέντα τῇ διδασκαλίᾳ. τῷ χρόνῳ δὲ

Gallice per Jos. le Bon. Paris. 1556. 8°.

Adamantius Medicinae Professor. Socrat. VII. 13. hic autor videtur esse φυσιογνωμικῶν. citatur a Sch. Hesiodi ad Theogon. ἐκ τῆς περὶ ἀνέμων
Adamantij medici qui ab Aëtio citatur videndum ... antiquior an idem ... potest autor ... Brodaeus.
Adamantii liber de ventis MS. in Bibl. Regis Gallica cod. 1213 teste Labbe p. 111

νῳ δὲ ταῦτα γράψας, ἐτήρουν τὴν ἔκδοσιν μετὰ τὸν ἡμέτερον βίον, τοῖς φιλολόγοις χρήματα καλὰ παιδείας θησαυριζόμενος. οὔτε γὰρ τῶν ἄλλων τι τῶν ἐκποιηθέντων ἡμῖν, προηρούμην ἀγαγεῖν εἰς τὸ μέσον, τὴν κατὰ τῶν ζώντων ἐπιβουλὴν ὑφορώμενος, ἀπὸ φθόνου μὲν φυομένην, ἥκιστα δὲ κατὰ τῶν σπουδαίων ἀκολουθεῖν εἰθισμένην. ἐπεὶ δὲ, φίλτατε Κωνστάντιε, παραδεῖν σοι τοῦθ' ἡμᾶς παρεκαλέσω τὸ σύγγραμμα, τῷ πόθῳ σου παρακληθεὶς, δέδωκα τὴν συγγραφὴν, μὴ μελλήσας, ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ, κατὰ τὸν "Ὅμηρον εἰπεῖν. τοσοῦτον ἄρα φιλικὴ χάρις οἶδε μεταθεῖναι κρίσιν "βουλήσεως. θείων δὲ ἀνδρῶν, εἴπερ ἄλλο τι, καὶ τὸ φυσιογνωμονικὸν εὕρημα, πλεῖστα καὶ μέγιστα τοὺς μαθόντας δυνάμενον ὠφελεῖν. οὔτε γὰρ παρακαταθήκην δοίη τις ἄν, οὔτε τι κειμήλιον ἢ γαμετὴν ἢ παῖδας πιστεύσειεν, ἢ καὶ φιλίας ἁπλῶς ἢ συνόδου κοινωνήσειε, τοῖς ἀπιστίας ἢ ἀσελγείας ἤ τινος κακουργίας ἐπὶ τῆς μορφῆς σημεῖα περιλάμποντα φέρουσιν. πάντων γὰρ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνθρώπων, καθάπερ ἀπό τινος θεοπέμπτου ἀπλανοῦς μαντείας, ἦθος "καὶ προαίρεσιν βίων, ὁ φυσιογνώμων ἐπίσταται· ὡς τὰς μὲν τῶν χρη"στῶν φιλίας μόνον αἱρεῖσθαι, τὰς δὲ τῶν πονηρῶν κακίας παρὰ πεῖρας "φυλάττεσθαι. διόπερ τοῖς σώφροσι προσήκει, πάσῃ σπουδῇ ταύτης τῆς τέχνης ἐκποιεῖν τὴν σημείωσιν. φυσιογνωμονεῖν δὲ, μάλιστα σκοποῦντα τὸ ἐξηλλαγμένον, παρά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ χωρίον εἶδος. πολλοῖς γὰρ ἀπᾴδοντα τῆς τε ἡλικίας καὶ τοῦ ἔθνους σημεῖα πρόσεστιν· ἅτινα πρόδηλον ἔχει τὴν τοῦ εἴδους κατάληψιν· προδηλοτέραν δὲ, [τὰ] κατὰ πόλιν καὶ ἔθνη προσόντα σημεῖα. ῥᾴδιον γὰρ, ὅλου γένους κατὰ φύλα τῶν ἀνθρώπων ἐπιγνῶναι τοὺς τρόπους. αἱ τῶν δὲ τῶν ἐθνῶν, τὰ μὲν ἐπίκοινα σημεῖα, πάνυ ὀλίγα· κατ' ἄνδρα δὲ, μάλα διαφέρει τὰ σημεῖα. Αἰγυπτίοις μὲν γὰρ τοῖς πᾶσιν ἔπεστι κοινὰ σημεῖα, ἐξ ὧν τὸ γένος ἅπαν φυσιογνωμονεῖται· καὶ Αἰθιόπων

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἀλλὰ καὶ Σκύθαις καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κατὰ γένος, ὡς καὶ ἐν ὑστέρῳ λεχθήσεται. ἰδίᾳ δὲ ἀνδρὶ ἑκάστῳ, μεγάλα τὰ διάφορα τῶν σημείων. καὶ γὰρ δεῖ γνῶναι μᾶλλον κατ' ἄνδρα, ὡς ἰδίᾳ διαφέρουσιν, ἢ κατὰ ἔθνη. οὕτω δὲ κατ' ἄνδρα φυσιογνωμονεῖν, ἐν βραχέσατόν ἐστι. τῶν δὲ σημείων αἱροῦ τὰ μέγιστα καὶ δοκιμώτατα· καὶ ἄλλοις ἄλλων μᾶλλον πειρῶ. ἀλλὰ γὰρ ἄλλων δυνάμεις παρέχει. μέγιστον αἱ μίξεις τῶν σημείων τὸ διάφορον ἀπεργάζονται ἐν τῇ τέχνῃ. τὰ γὰρ πολλὰ ἤθη καὶ βουλεύματα τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τῆς μίξεως τῶν σημείων κατανοεῖται. συμβαίνει δὲ ἐνστάσεις τινὰς γίνεσθαι τοῦ εἴδους, παρὰ τὸ καθεστηκὸς χαρὰν ἐσχηκότων, ἢ λυπηθέντων, ἢ θυμωθέντων, ἢ θυμουμένων, ἢ ἐπὶ νηστείᾳ, ἢ ἐπὶ πλησμονῇ τινί, ἢ ἐπιθυμίᾳ, ἢ σκεπτομένων, ἢ ὁρώντων, ἢ ἀκουόντων. καὶ πολὺ μὲν ἐν ταῖς τοιαύταις συντυχίαις ἐκτρέπεται τὸ εἶδος, ἀλλ' ἔστιν ἃ καὶ ἀκίνητα μένει τῶν σημείων. ὁπόσα δὲ καὶ μεθίσταται, οὐκ ἴσον πᾶσι μεταστήσεται, ἀλλὰ τῆς οἰκείας φύσεως ἑκάστῳ ἐγγύς. χρὴ δὲ ἐννοεῖν, ὡς ὁποῖα ἐν πάθει ἑκάστῳ σημεῖα ἐπιγίνεται, τοιαῦτα εἴ τις ἔχει, μάλιστα τὸ πάθος αὐτῷ ἐνίδρυται, ὅπερ ὑπὸ τῶν σημείων δηλοῦται. οἷον, ἐὰν σημεῖα ἔχῃ ὁποῖα τοῦ βουλευομένου ἐστί, φροντιστικὸν καὶ εὔβουλον τοῦτον λέγε. ἕτερος, ἐὰν ἔχῃ σημεῖά τινα τοῦ δόλον ἢ ἀπάτην τινὰ τυρεύοντος, κἂν μὴ παρ' ὃν καιρὸν αὐτὸν ὁρᾷς, δόλου τότε ἀρτύῃ τινός, τοῦτον ἀποφαίνου δολερόν. τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ θυμουμένου τις ἔχων σημεῖα, κἂν μηδεμιᾷ τότε συνέχοιτο ὀργῇ, ὀργίλον αὐτὸν ἐρεῖς. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν παραφυλάξεις ὁμοίως. ὁπόσοις γε μὴν γυναικεῖον εἶδος ἐπιτρέχει ἔν τε τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις, τὰ μὲν εἰς ἡδυπάθειαν καὶ ἀφροδίτην, εἰσὶ γυναικεῖοι· τολμηροὶ δὲ καὶ ἀναιδεῖς, καὶ πανουργίαις καὶ ἀπάταις καὶ ἀπιστίαις χαίροντες. καὶ γὰρ ταῦτα γυναικεῖα. ὅσοι δέ, νέοι ὄντες, εἶδος ἔχουσι γηραιόν, οὗτοι δειλοί, καὶ δύσκολοι, καὶ ὕποπτοι, καὶ

φθονεροί, καὶ εὐλαβεῖς, καὶ εὔβουλοι· καὶ ὅσα ἄλλα ἀγαθὰ ἢ κακὰ τῷ γήρᾳ προσέσεστιν, ἔχουσιν. ὅσοι δ' αὖ εἰς γῆρας εἴδη διαφυλάττουσι παιδικά, οὗτοί εἰσι φιλοπαίκται, φιλογέλωτες, κακῶν ἀμαθεῖς, ἁπλοῖ. καὶ συνελόντα εἰπεῖν, κατὰ τὸ εἶδος οὗ κέκτηνται. γίνεται δὴ ἐν ἀνθρώποις εἴδη ὀρνιθοειδῆ τε καὶ θηριοειδῆ, οὐ παντελῶς, ἀλλὰ τρόποις ἐξεικασμένα· τοῦ μὲν, πλέον, τοῦ δὲ, ἔλασσον τοῦ θηριοειδοῦς ἔχοντος. εἰς ὅ τι οὖν τοῦ θηρίου ἡ μορφὴ τοῦ ἀνθρώπου φέρει, [καὶ εἰς ὅσον,] κατὰ τοῦτο χρὴ φυσιογνωμονεῖν αὐτόν. καὶ εἰ πολλῶν δὲ θηρίων συντρέχοιεν εἰς τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον τύποι, ἀπὸ πάντων τούτων χρὴ φυσιογνωμονεῖν αὐτόν· ὅσα γὰρ εἴδη οἱ ἄνθρωποι, τοσαῦτα καὶ ἤθη κέκτηνται. σημεῖά τε ἐστὶ παντὶ τῷ [τοῦ] ἀνθρώπου σώματι. καὶ φωνὴ δὲ, καὶ πνεῦμα, καὶ χρόα, εἰς τὸ φυσιογνωμονεῖν συντελεῖ. τὰ δὲ πολλὰ τῶν σημείων καὶ τὰ σύνολα, τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐνίδρυται· καὶ ὥσπερ διὰ πυλῶν τούτων ἡ ψυχὴ διαφαίνεται. δεῖ δὲ ἀκριβῶς τε καὶ λεπτῶς ὁρᾶν τε καὶ καταμετρεῖν τὰ ὄντα ἐν αὐτοῖς σημεῖα· μικρὰ γὰρ ὄντα, μεγάλας ἔχει τὰς διαφοράς. χρὴ δὲ μὴ παραλέγειν τοῦτον, ὃν μέλλεις φυσιογνωμονεῖν, ἵνα μὴ κατασκευάσῃ ἑαυτὸν μετασχηματίζων, καὶ ταράξῃ τὰ σημεῖα.

Περὶ ὀφθαλμῶν ὑγρῶν.

β. Ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ, λάμποντες ὡς λιβάδες, ἤθη χρηστὰ φαίνουσιν. παίδων ὀφθαλμοὶ, τοιοῦτοι. εὐρύτης κορῶν, ἠλίθιον· μικρότης δὲ, κακομηχανίαν κατηγορεῖ· ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις, ὄφεις μὲν καὶ ἰχνεύμονες, πίθηκοι καὶ ἀλώπεκες, καὶ ὅσα [ἄλλα] κακομήχανα, λεπτὸν ἐκδέδορκε· πρόβατα δὲ καὶ βόες, καὶ ὅσα εὐήθη, πλατὺ δέδορκεν. ὅσα δὲ φρενῶν εὖ ἔχει, τούτων αἱ κόραι κατὰ λόγον τῶν ὀφθαλμῶν εἰσίν. ὅσοι δ' ἀνίσους τοὺς τροχοὺς τῶν κορῶν ἔχουσιν, ἀθέμιτοι. οἱ δ' ἴσους ἔχοντες, φίλοι δίκης. καὶ οἱ περι-

δεδινημένους ταῖς κόραις τοὺς κύκλους ἔχοντες καθάπερ ἐλαυνομένους, ἀθέμιτοι. εἰ δὲ τὸ σημεῖον τοῦτο ἐφίζοιτο αὐτῶν τῷ μετώπῳ οἷ νέφη χλωρὰ ἢ κυανᾶ ἢ ἐπέρυθρα ἢ ἀχλυώδη ὑπὲρ τῶν ὀφρύων φανταζόμενα, [τούτων] εἰς τὰ οἰκεῖα δαίμων κατασκήψας, παντοίαις ἄταις αὐτοὺς ἐλαύνει. εἰ δὲ τὰ μὲν νέφη μὴ ἐφίζοιτο ταῖς ὀφρύσιν, οἱ δὲ κύκλοι τὰς κόρας περιθέοιεν, δεῖ ἐπισκέψασθαι εἰ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀεὶ περιθέουσιν· ὅπερ ἐστὶ δεῖγμα τοῦ ἀθέμιτα αὐτοὺς ἐργάζεσθαι, ἢ τινας φόνους συνειδέναι, ἢ μίξεις ἢ βρώσεις ἀθεμίτους καὶ θυεστείους. εἰ δὲ ἐν τῇ κινήσει οἱ κύκλοι ἀναστρέφονται, καὶ μεταξὺ στάσιν τινὰ ἢ κίνησιν λαμβάνουσι, τούτοις δρᾶται μὲν οὐδὲν, καταθύμια δέ ἐστιν αὐτοῖς ἔργα ἀθέμιτα· καὶ ποτὲ μὲν ὀρέγονται τοῦ ποιῆσαι, ἄλλοτε δὲ ἀπὸ φόβου ἢ ὄκνου κωλύονται.

γ

Περὶ ὀφθαλμῶν πεπηγότων.

Πεπηγότες ὀφθαλμοὶ, πάντες ἄτοποι. οἱ μὲν γὰρ ὑγρότεροι, δειλούς· οἱ δὲ ξηρότεροι, μωρούς· οἱ δὲ ὠχρότεροι, ἐμβροντήτους σημαίνουσι. ὅσοι δὲ καὶ τὰς ὀφρῦς ἐγείρουσι καὶ τὸ πνεῦμα ἀνασπῶσι, δύσβουλοι, ὠμόφρονες, κακοφραδέες, κενόφρονες, παλίμβολοι. ὀφθαλμοὶ ἑστηκότες ὑπέρυθροι μεγάλοι, γαστριμαργίας καὶ λαγνείας μάρτυρες. ἐὰν δὲ καὶ τῶν τοιούτων καὶ τὰ κάτω τῶν ὀφθαλμῶν ἀποσχίζοιντο, ταῦτα κατηγορεῖ καὶ ἀναίδειαν, ἀδικίαν, ἀπληστίαν, ἀμηχανίαν. ὀφθαλμοὶ μικροὶ ἑστῶτες, φαίνουσι φιλοχρήματον, καὶ πάντοθεν κέρδη περιποιοῦντα. εἰ δὲ καὶ τὸ μέτωπον ἅμα ταῖς ὀφρύσι συνῴη εἰς τὸ μέσον, κερδαλεώτερός ἐστιν ὁ ἀνήρ. εἰ δὲ [καὶ] τὸ πᾶν σῶμα ἅμα τοῖς σημείοις τούτοις καθέλκοιτο, παρέσει καὶ τὸ ὀργίλον αὐτὸν εἶναι καὶ βοητικόν. γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς πεπηγότας ἀλαμπεῖς ἔχοντι, μήποτε φιλίαν συνάψῃς, μηδὲ γείτονα ἔχειν ἢ πολίτην εὔξῃ. ὀλέθριος γὰρ αὐτὸς, καὶ εἰς τὰ δεινὰ ἄγρυπνος ἐπὶ συμφοραῖς ἑτέρων. ὀφθαλμοὶ ἑστῶτες [μικροὶ] ὑγροὶ, μέτωπον ἀνειμένον, βλέφαρα κινούμενα, δεικνύουσιν ἄνδρα φροντιστὴν, φιλόλογον, φιλομαθῆ. τοῦτο μόνον πεπηγότων ὀφθαλμῶν σχῆμα βέλτιστον.

Περὶ ὀφθαλμῶν κινουμένων. δ.

Ὀφθαλμοὶ κινούμενοι ταχέως, ταραχώδη, ὑπονοητικὴν, ἄπιστον, μελητικὴν μᾶλλον ἢ δραστήριον δηλοῦσιν. καὶ οἱ μὲν μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν κινοῦντες τὰ βλέφαρα, ἐπίπλαστον καὶ ἀνάλκιδές εἰσι τὴν ψυχήν· οἱ δὲ τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς ταχὺ κινοῦντες, τὰ δὲ βλέφαρα οὐχ ὁμοίως, θαρσαλέοι οὗτοι· εἰσὶ δὲ τολμηταὶ ἐν τοῖς δεινοῖς. εἰ δὲ βραδυκίνητοι, νωθεῖς, ἀργοὶ, δυσαίσθητοι, χαλεπῶς ἀρχόμενοι, δυσκατάπαυστοι. τὸ δὲ μέσον τῆς κινήσεως, μέσα πάντων ὧν εἶπον, σημαίνει. ὀφθαλμοὶ πάντῃ περιθέοντες ἀχλυώδεις, μαργοσύνης κατήγοροι. ὀφθαλμοὶ μεγάλοι, εἰ τρέμουσιν, ἀποπληξίαν καὶ μαργοσύνην, καὶ γαστριμαργίαν, καὶ οἰνοφλυγίαν, καὶ ἀργίαν τεκμαίρονται. ὀφθαλμοὶ μικροὶ ὑπόζομοι γλαυκοὶ, ἀναιδεῖς, ἄπιστοι, ἄδικοι, τὰ ἀλλότρια πράσσοντες κακὰ, ζῶντες ἀπὸ συμφορῶν. ὀφθαλμοὶ μικροὶ ὑπόζομοι χαροποὶ ἢ μέλανες, τὰ αὐτὰ σημαίνουσι· παρ' ὅσον, οἱ μὲν χαροποὶ, ἐμπληκτότεροι καὶ ἀβουλότεροι· οἱ δὲ μέλανες, δυσοργητότεροι καὶ ἀναίσχυντοι. ὀφθαλμοὶ κλυζόμενοι κυμαίνοντες ἐν αὐτοῖς, εἰς ἀφροδίσια καὶ εὐπάθειαν ἐπτόηνται· οὔτε δὲ ἄδικοι, οὔτε κακοῦργοι, οὔτε φύσεως φαύλης, οὔτε ἄμουσοι.

Περὶ ὀφθαλμῶν γλαυκῶν. ε.

Ὁπότε γλαυκοὶ ὄντες, μικροτάτας κόρας ἔχουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ, ἀνελεύθεροι καὶ πανοῦργοι καὶ φιλοχρήματοι μᾶλλον ἢ ἄλλοι εὑρίσκονται. γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ ξηρότεροι, ἄγρια καὶ ἀνώμαλα ἤθη κατηγοροῦσι· χολῇ μὲν βεβαμμένοι εἰσὶν, ἀλλ' οὐ κυανῷ. οἱ δὲ κυανοῖ, ἐπίπαν ὑγρότεροί εἰσι. καὶ εἰσὶν οὗτοι πολὺ κρείττονες τῶν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἑτέρων. ὅσοι δὲ ὑγροὶ ὄντες, δυσαθεῖς εἰσὶ καὶ ἀλαμπεῖς καὶ μεγάλοι, ἤθη ἄριστα ὀφθαλμῶν παρέχονται. θυμοειδεῖς δὲ καὶ οὗτοί εἰσιν. ὅσοι δὲ ἀσθενῆ τὰ γλαυκὰ ἔχοντες, ὑπολευκότεροί εἰσιν, ἀνάλκιδες, καὶ δειλοὶ πάντων μάλιστά εἰσιν ὧν εἶπον. τὰ δὲ ἄλλα, ὡς τοῖς ἄλλοις σημείοις χρῶ καὶ ἐπὶ τούτων. ὀφθαλμοὶ αἰόλοι, μᾶλλον γίνονται ἐν τοῖς χαροποῖς ἢ ἐν τοῖς γλαυκοῖς. πέως δὲ περὶ τῶν γλαυκῶν αἰόλων λέγω. ψηφῖδες εἰσὶ κυαναῖ περὶ τὰς κόρας κατὰ μέγεθος κέγχρου· ἕτεραι δὲ ξανθαί, ἴσαι ταῖς ἄλλαις τούτων ἐν στοίχῳ οὐσῶν παρ' ἀλλήλων, ὡς ὅρμος περιθεὶς τὴν κόρην. οἱ τοιοῦτοι τοίνυν ὀφθαλμοί, δολερὰ ἤθη καὶ ἐπίκλοπα μάλιστα ὀφθαλμῶν κέκτηνται· ἀγχινοίας δὲ καὶ συνέσεως ἱκανῶς αὐτοῖς μέτεστιν· ἄτολμοι δέ εἰσιν. οἱ δὲ αἰόλοι ὀφθαλμοὶ καὶ μικροί, οὗτοι εἶεν κερδαλεώτεροι, καὶ δουλοπρεπεῖς, καὶ θῶπες τῶν ἐν δυνάμει, καὶ φιλοχρήματοι· καὶ πράττοντές τι κρύφα, χαίρουσι, καὶ εἰ μηδὲν εἴη τὸ διάφορον, κρύφα ἢ ἐκ τοῦ φανεροῦ εἰπεῖν ἢ ποιῆσαι· καὶ τὰ πάντα ἐπὶ κέρδει ποιεῖν ὀρέγονται, πλὴν ὅσα ὑπὸ δειλίας κωλύονται. ἀνάλκιδες γάρ εἰσι κατὰ τοὺς λαγωοὺς [οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες.] οἷς δὲ τὸ εἶδός ἐστι τῶν ὀφθαλμῶν ὅμοιον, [καὶ] ὀρθὴ στάσις ὀφθαλμῶν, ἄριστοι. ὀφθαλμοὶ αἰωεσαλευμένοι, μωροσύνης καὶ ἀποπληξίας σημεῖον, ἢ νόσου τῆς ἱερᾶς καλουμένης, λαγνείας τε καὶ γαστριμαργίας καὶ οἰνοφλυγίας. εἰ δὲ καὶ πρὸς τούτοις τρόμος ἐνείη, οὐ πόρρω ἥκουσιν ἐπιληψίας. εἰ δὲ ὠχροί εἰσιν, ὠμόφρονες, ἀπάνθρωποι, καὶ δειλόφθονοι, καὶ μιαιφόνοι. ὑπέρυθροι δὲ μᾶλλον ὄντες καὶ μεγάλοι, γίνονται [φιλοπόται,] φιλόκυβοι, φιλογύναιοι, [φιλόκυνοι,] ἄκοσμα φθεγγόμενοι, κεκρακότες, μάργοι δὲ μάλιστα. ὀφθαλμοὶ κάτω ἐστραμμένοι [ἢ] δυόμενοι, τὰ αὐτὰ τοῖς ἄνω ἐστραμμένοις δηλοῦσιν· περιττότεροι δὲ, ὅτι ἔκοτοί εἰσι, καὶ μῆνιν ἀγρίαν καὶ ἀμείλικτον ἔχουσιν. ἐὰν δὲ ὁ

μὲν

μὲν τῶν ὀφθαλμῶν, ἄνω χωρῇ, ὁ δὲ, κάτω καθέλκηται, καὶ [ἔτι] τρόμος ἐν αὐτοῖς εἴη, αἵ τε ὀφρύες σπῶνται, καὶ ἆσθμα βραχὺ καὶ πυκνὸν ἀναφέρηται, οὗτος [εἰς τέλος] ἐλήλακεν ἐπιληψίας.

Περὶ ὀφθαλμῶν παρεστραμμένων. ε.

Ὀφθαλμοὶ παρεστραμμένοι, εἰ μὲν εἰς τὰ δεξιὰ χωροῖεν, μωρίαν· εἰ δὲ εἰς τὰ ἀριστερά, μαχλοσύνην κατηγοροῦσιν· εἰ δὲ παραβλῶπες ὄντες, εἰς τὸ ἐντὸς ὡς ἐπὶ τὴν ῥῖνα νεύοιεν, χάρισι καὶ ἀφροδίτῃ καὶ ἔρωτι εἰσὶ φίλοι. ἐὰν δὲ ξηρότεροι ὦσιν καὶ ἀναπεπταμένοι, μὴ ἐνόντος τρόμου, κακοὶ καὶ πονηροί, οὐ μέντοι κεχαρισμένοι χάρισιν ἢ ἔρωσιν· αἰδὼς δὲ σφᾶς περιλέλοιπε καὶ δίκη. εἰ δὲ τρόμος ἐνείη, κακοῦργοι καὶ πάντολμοι.

Περὶ αἰόλων ὀφθαλμῶν. ζ.

Οἱ χαροποὶ ὀφθαλμοὶ ἀπὸ τῶν μελαίνων χωρίζονται τῷ αἰόλῳ. πολλὰ γὰρ αὐτῶν τὰ εἴδη. καὶ οἱ μὲν μέλανες ὀφθαλμοί, ἄνανδρα ἤθη καὶ φιλοκερδῆ καὶ ἄπιστα δηλοῦσιν· οἱ δὲ χαροποί, τοιοίδε εἰσιν· εἰ μὲν χροιὰ ἐπιτρέπει αὐτοῖς μέλαινα, ὡς ἁπλῶς ἰδεῖν· ἐσαθροῦντι δὲ, κέγχροι ἔνεισι πυρραὶ οὐ σφόδρα· αἱ δὲ, λευκαί, καὶ ἔτι λευκότεραι· ὀλίγαι δὲ ὠχραί, καὶ ὀλίγαι τοῦ ὠχροῦ τῷ πυρρῷ μεμιγμέναι, ἢ τοῦ μέλανος τύποις. εἰσὶ δὲ καὶ αἱματώδεις κέγχροι ἐν τοῖς μέλασιν. ὀλίγοι δὲ κεγχρωτὰ μὲν οὐ φέρουσι τὰ εἴδη τῶν ὀφθαλμῶν, πάντως δὲ τοῦ τροχοῦ τὴν ἔξω ἴτυν μέλαιναν φοροῦντες, τὴν ἐπὶ ταύτης πυρράν. ἕτεροι δὲ ὑπολευκότερα ἔχουσι τὰ πυρρὰ ἐν τοῖς μέλασι τὰ μὴ πάνυ πυρρά. ὁπόσοις πόρρωθεν τὸ μέλαν μόνον ἐπιπρέπει, γενναῖα τὰ ἤθη, συνετά, δίκαια, εὐφυῆ, μεγάλα σημαίνει. ὅσοις δὲ τὰ πυρρὰ ταῦτα, πάνυ πυρρὰ τετράγωνα, καὶ μὴ κεγχρωτὰ ἔνι, καὶ ὑπολάμπει ἔσω ὡς τὸ πῦρ, καὶ πρὸς τούτοις κέγχροι ὠχραὶ τοῖς πυρρώδεσι μεμιγμέναι εἰσί, καὶ ἕτεραι γλαυκαί, ἴτυες δὲ αἱματώδεις ἢ κυαναῖ περιθέουσι τὰς κόρας, οὗτοι κάκιστοι. μεγάλοι δὲ

ὀφθαλμοὶ καὶ στίλβοντες κινούμενοι δεδορκότες, οἱ δὲ θυμούμενοι δεδόρκασιν ἄνθρωποι, καὶ τὰ βλέφαρα σφῶν ἀναπέπταται, πάντων οὗτοι χείριστοι· λύκων γὰρ καὶ ὑῶν ἀγρίων τοιαῦτα εἴδη· οἱ δὲ καὶ τούτων ὠμότεροι, ἀγριώτεροι, ἁρπακτικώτεροι. ἐν δὲ τοῖς χαροποῖς ὀφθαλμοῖς, ἴσαι ἂν αἱ κέγχροι ὦσιν, ἀγριώτερα τὰ ἤθη, δυσοργητότερα, καὶ ὑβριστικώτερα, καὶ μοιχιδιώτερα ἀποτελοῦσι· μείζους δὲ οὖσαι ἢ ἐλάσσους, ἠπιώτερα σημαίνουσι. αἱ δὲ αἱματώδεις τῶν κέγχρων ἐν τοῖς μέλασι, φαρμακώδεις ἀνθρώπους μηνύουσιν· ὥσπερ αἱ ὠχραί, μαγγανείας καὶ φαρμάκων ἐπιστήμονας. οἱ μὲν οὖν ὠχροί, δειλότεροι· οἱ δὲ αἱματώδεις, ἀβουλότεροι [καὶ] θερμότεροι. ὅτοις δὲ οὐ κέγχροι εἰσὶ χαροποί, ἀλλ' ἴτυς ἔνεστι πεποικιλμένη, δολερώτεροι. εἰ δ' αἱματώδεις, τῆς ἴτυος τὸ μέγεθος καὶ τὴν χροιὰν ἐπισκέπτου. ἴτυς μέλαινα στενή, ἑτέρα δὲ ἐπὶ ταύτης πυρρὰ ἐν ὑγροῖς ὀφθαλμοῖς, εἴ γε μηδὲν ἄλλο ἄτοπον φαίνοιτο, ἄνδρα δηλοῦσι μεγαλόνουν, συνετόν, δίκαιον, εὐφυῆ, παιδεραστὴν πέρα τοῦ μετρίου. ἡ δὲ χλωρὰ ἴτυς ἐπὶ τῇ μελαίνῃ, δολερόν, ἄδικον, κλῶπα ἀργυρίου, γυναιξὶν αἰσχρῶς ὁμιλοῦντα. ἴτυες αἰόλοι, τὴν χροιὰν ταῖς ἴρισιν ἐμφερεῖς, ἐν μὲν ξηροτέροις ὀφθαλμοῖς μωροσύνην δηλοῦσιν· ἐν δὲ ὑγροῖς, μεγαλόνοιαν, καὶ εὐπρέπειαν, καὶ ἀνδρείαν, καὶ ὀρθοβουλίαν. ταχύτεροι δὲ εἰς ὀργήν, καὶ εἰς τὰ ἀφροδίσια ἔργα [πάντα] ἐπτοημένοι.

η. Περὶ ὀφθαλμῶν κοίλων.

Κοῖλοι πάνυ ὀφθαλμοί, οὐκ ἐπαινετοί· ὁπόσοι δὲ κοῖλοι ὄντες, ὥσπερ ὕδωρ ἐν ἀγγείῳ ὑποκινοῦνται, [εἰ] καὶ μεγάλοι εἶεν, οὐ πονηροί, εἰ μή τι ἄλλο σημεῖον κατηγοροίη. τὴν γὰρ κοιλότητα, ἥ τε ἰκμὰς καὶ τὸ μέγεθος παραμυθοῦνται. κοίλων γὰρ καὶ σμικρῶν, ἤθη δόλια, ἐπίβουλα ἀνθρώποις, ζήλῳ καὶ φθόνῳ τετηκότα. ξηρότεροι δὲ ὄντες, πρὸς τοῖς εἰρημένοις κακοῖς, ἀπιστίαν καὶ προδοσίαν

σημαίνουσιν. οἱ δὲ ὑπορρέοντες, δολερώτερα· εἰ μέντοι ἅμα ὑγρότητι ὑπορρέοιεν, μωρότερα.

θ. Περὶ ὀφθαλμῶν ἐξεχόντων.

Τῶν ἐξεχόντων ὀφθαλμῶν, οἱ οὐκ εἰσὶν ἐπαινετοί, τοῖς μὲν οἴδημα περίκειται κύκλῳ, τοῖς δὲ ὡς τάφρος βαθεῖα καὶ στενὴ περιθεῖ, δολεροὶ τὸ ἦθος· οἱ δὲ ἀνεστηκότες, μωροσύνην κατηγοροῦσιν. περιπετεῖς ὀφθαλμοὶ αἱματώδεις, οἰνοφλύγων καὶ γαστριμάργων. εἰ δὲ γλαυκοὶ οὗτοι εἶεν, ἀδίκους μέν, ἀσυνέτους δὲ ἴσθι. εἰ δὲ [καὶ] τὰ βλέφαρα αὐτοῖς βαρύνει, πλείων ἡ ἄνοια. εἰ δὲ οἰδοῦντες εἶεν μικροί, πατροκτόνοι, καὶ μητροκτόνοι, παιδοκτόνοι τε καὶ φαρμακεῖς. εἰ δὲ ὑψηλοὶ ὄντες ὀφθαλμοί, μεγάλοι τε καὶ λαμπροὶ καὶ εὐαγεῖς εἶεν καὶ ὑγρὸν βλέποντες, δίκαιοι, συνετοί, φιλομαθεῖς, ἔρωτος πλήρεις· οἷος ἦν ὁ φιλόσοφος Σωκράτης. ὀφθαλμοὶ τοῦ προσώπου πολὺ ἐξέχοντες, μικροὶ πάνυ καὶ πυρροί, οὐ φρενήρη, ἀλλὰ παραφερόμενον καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν γλῶτταν εἶναί φασιν.

ι. Περὶ ὀφθαλμῶν παλλομένων.

Ὀφθαλμοὶ μικροὶ παλλόμενοι, κακομηχάνους καὶ δολίους· μεγάλοι δέ, ἀνοήτους καὶ μώρους ἐλέγχουσιν. ὅσοι δὲ ὥσπερ ἐκθρώσκοντες πάλλονται, κακοὶ οὗτοι, ἐὰν μὴ μεγέθους εὖ ἔχωσι, καὶ ὑγρὸν καὶ λαμπρὸν βλέπωσιν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ὀφθαλμοί, [νοήματα] ἁδρά, ὑψηλά, [καὶ] δραστήρια ἔργων μεγάλων παρέχονται, τόλμης καὶ μεγαλονοίας εἰς ἄκρον ἥκοντες· ὀργῆς δὲ ἀκρατεῖς καὶ μέθης, μεγάλαυχοι, κουφόνοι, οὐ πόρρω ἐπιληψίας· κλέος δὲ ἔχειν ὀρέγονται μεῖζον ἢ κατ' ἀνθρώπους, ὥσπερ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος. περιλοιδοῦντες ὀφθαλμοί, ἀστεργεῖς, ὠμόφρονες, γαστρίμαργοι, λάγνοι, κιθάρας καὶ αὐλοῦ καὶ μουσικῆς ἥττους. τὰ δ' ἄλλα ἐκ τῶν ἄλλων σημείων τεκμαίρου. ὀφθαλμοὶ πελιδνοί, εἰ καὶ τὰ ἐντὸς σημεῖα ὁμολογοίη, ἄπιστοι, ἄδικοι, πολυτολμίαι.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

ια. Περὶ ὀφθαλμῶν σκολιῶν.

Ὀφθαλμοῖς σκολιοῖς ἄτη ἐνοικεῖ· ξηρότεροι δὲ ὄντες, ἀπιστότεροι· εἰ δὲ καὶ μικροὶ εἶεν, δολεροὶ, ἐπίβουλοι, κακότεχνοι, παλίμβουλοι. ὀφθαλμοὶ σκότιοι ὑγροὶ [καὶ] αὐτάρκως μεγέθους ἔχοντες, εὐσταθῆ, φροντιστὴν, πολυθεάμονα, εὐμαθῆ, εὐλαβῆ, δειλὸν, καὶ ἐγγὺς φειδωλίας δηλοῦσιν. οἱ δὲ ἀχλυώδεις αὐτῶν, δολεροὶ, ἄπιστοι, ἀκόλαστοι.

ιβ. Περὶ εὐφεγγῶν ὀφθαλμῶν.

Οἱ δ' ἐναντίοι τούτοις εὐφεγγεῖς, ἄριστοι ὀφθαλμῶν, εἰ μή τι ἄλλο ἀντιλέγει σημεῖον. πάντα γὰρ ἀκριβῶς ἐπισκέπτεσθαι δεῖ.

ιγ. Περὶ μαρμαρυσσόντων ὀφθαλμῶν.

Ἐὰν μαρμαρύσσωσιν [οἱ] ὀφθαλμοὶ, καὶ φῶς ἐν αὐτοῖς ᾖ, οὐκ ἀγαθοί· μαρμαρυγὴ γὰρ, εἰ ἐν γλαυκοῖς καὶ αἱματώδεσιν ὀφθαλμοῖς εἴη, θερμουργίαν καὶ πολυτολμίαν δηλοῖ, ὡς ἐγγὺς μανίας ἥκειν· εἰ δὲ ἐν χαροποῖς εἴη, δειλίαν· πάνυ γὰρ χρῆμα οὗτοι φοβοῦνται καὶ πτώσσουσι, καὶ πάντα ὑπονοοῦσι. μέλανες δὲ ὀφθαλμοὶ μαρμαρύσσοντες, κάκιστοι, καὶ δειλοὶ, καὶ κακομήχανοι σφόδρα. εἰ δὲ οἱ τοιούτους ὀφθαλμοὺς ἔχοντες, καὶ γελῷεν, εἰς ἀκρότατα κακίας ἥκουσιν. ὀφθαλμοὶ γοργὸν βλέποντες, δεινοί· οἱ μὲν ὑγρὸν βλέποντες, θυμοειδεῖς, ἀλκιμοι, πριμαυνέες, εὐθυεπεῖς, ταχύεργοι, ἀπερινόητοι, ἀκόμψοι, ἄκακοι· εἰ δὲ ξηρὸν, κάκιστοι, ἀθέμιστοι· εἰ δὲ καὶ μικρότεροι εἶεν καὶ κοῖλοι, χείρους, ὠμόφρονες, ἐπίβουλοι, κρυψίνοι, πολυπορέσται. εἰ δὲ ἐπὶ τοιούτοις ὀφθαλμοῖς ἐπισκύνιον βαρὺ θείη, καὶ ὀφρύες εἰσὶ τραχυνόμεναι, βλέφαρά τε ὀρθὰ, σημαίνει καὶ ἀλκὴν μετὰ εὐβουλίας. ὅσοι δὲ τὸ μὲν ἐπισκύνιον καὶ τὰς ὀφρῦς, τὰ δὲ βλέφαρα μὴ οὕτως ἔχουσι, τὸ δὲ βλέμμα τραχὺ καὶ πικρὸν, χείριστοί εἰσιν οὗτοι πάντων.

ιδ. Περὶ ὀφθαλμῶν γελώντων.

Ὀφθαλμοὶ οἷς ἡδονὴ καὶ γέλως ἐνοικεῖ, οὐ πάνυ ἀγαθοί εἰσι·

γὰρ

γὰρ καὶ ἐν τούτοις δολεροὶ, κρυψίνοι, κακομήχανοι, κακοῦργοι. ὁπόσοι δὲ ἅμα τῷ γέλωτι ὑποβλέπουσι, καὶ ξηροί εἰσι, κάκιστοι ὀφθαλμῶν. καὶ οἱ κοῖλοι δὲ ὀφθαλμοὶ, γελῶντα ἔχοντες, ὥσπερ λοχῶντες, κακόν τι τυρβάζουσι. καὶ εἰ τὰ ἐκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν κινοῖτο, οἷον μέτωπον καὶ παρειαὶ καὶ ὀφρύες καὶ χείλη, κακὸς γέλως οὗτος. βουλὴν γὰρ ἐπιεικῆ πονηρὰν, ἢ πρᾶξιν ἄδικον σημαίνει. καὶ οἱ μὲν πρὸς τῷ σεσηρέναι, μύωσί γε καὶ ὁρῶσιν ἀτενὲς, βουλεύονται ἔργα ἄδικα. εἰ δὲ ἀναπεπταμένους καὶ σεσηρότας ἔχοιεν, πέπρακται αὐτοῖς ἀθέμιτα ἔργα. τοὺς δὲ καὶ μεγάλα γελῶντας, ἐπιβουλοτέρους καὶ κακουργοτέρους μαντεύονται, εἰ ξηροὶ εἶεν· εἰ δὲ ὑγροὶ ὦσιν, ἄκακα μὲν ἤθη, μάταια δὲ παρέχονται, κακῶν ἀπαθῆ, ἀνόητα, ἄστοργα, ἀκόλαστα. ὀφθαλμοὶ μειδιῶντες ἅμα ὑγρότητι, βλέφαρα ἀνειμένα, μέτωπον μαλακὸν, τὰ ἀμφὶ τὰ [βλέφαρα] λαγαρὰ, ἤθη δηλοῦσι μεγαλοπρεπῆ, δίκαια, ἥμερα, εὐσεβῆ, φιλόξενα, συνετὰ, εὔβουλα, ἔρωτος πλέα.

ιε. Περὶ ὀφθαλμῶν σκυθρωπῶν.

Ὀφθαλμοὶ σκυθρωπάζοντες ἅμα ὑγρότητι, φροντίζουσι, [καὶ] φιλοτεχνοῦσιν. ἐὰν δὲ συμμύωσιν αἱ ὀφρύες ὡς χαλαραὶ, καὶ τὸ μέτωπον χαλαρὸν ἅμα τῇ σκυθρωπότητι, πιστὰ τούτων ἤθη, βέβαια, χρηστὰ, εὔβουλα, πινυτά. ξηροὶ δὲ ὀφθαλμοὶ λυπηρὸν βλέποντες, ἄτης εἰσὶ πλήρεις. εἰ δὲ καὶ μέτωπον εἴη τραχὺ, καὶ βλέμμα ἀτενὲς, [καὶ] βλέφαρα ὀρθὰ, ἄγρια βουλεύματα τούτοις. πᾶν [τε] ἔργον οὗτοι ποιήσειεν ἂν, καὶ οὐδὲν κακὸν ἀτέλεστον αὐτοῖς.

ις. Περὶ ὀφθαλμῶν συγκλειόντων [καὶ μυόντων.]

Ὁπόσοι δὲ ὀφθαλμοὶ πυκνὰ συγκλείονται, καὶ αὖθις ὑπανοίγονται, ἐπίβουλοι οὗτοι καὶ ἐπίκλοποι· εἰ μέντοι ὑγροὶ εἶεν, φροντισταὶ, καὶ φιλότεχνοι. εἰ δὲ τρόμος αὐτοῖς ἐνείη, καὶ ἅμα ὠχρότης, μεγαλοσυνην ἢ ἐπιληψίαν δηλοῦσιν. ὁπόσοις δὲ ἡ αὐτὴ στάσις

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἀεὶ ἐστὶν, εἰ μὲν πρὸς τὸ συγκλείεσθαι ἀπορρέοιεν, καὶ ἐς τὸ ἄνω χωροῖεν, μαχλοσύνην [καὶ μαργοσύνην] κατηγοροῦσιν. εἰ δὲ ὀρθοὶ ὄντες συγκλείοιντο, εἰ μὲν ὑγροὶ εἶεν μετὰ μεγέθους καὶ τοῦ εὐλαμποῦς, καὶ μετώπου λείου, εὐλαβεῖς, εὔβουλοι, φιλομαθεῖς, καὶ γλυκύθυμοι καὶ ἐρωτικοί. εἰ δὲ ξηροὶ εἶεν, θρασεῖς, κακομήχανοι, ἄδικοι. ὁ δὲ πρὸς τούτῳ μέτωπον ἔχων τραχὺ, ὀφρῦς συνεστραμμένας, βλέφαρα σκληρὰ πεπηγότα, ἀγριώτερος τὸν θυμὸν, τολμαρὸς, ἐντιμότερος, χαιρόμενος μέντοι τοῖς ἐπαίνοις καὶ τιμαῖς, πειθόμενος μέντοι καὶ δώροις. ὅτῳ δὲ οὐχ οἷοί τε εἰσὶ τὰ βλέφαρα ἔχειν ὀρθὰ, οὐδὲ τὰς ὀφρῦς ἀκλινεῖς, ἀλλὰ τρόμος αὐτοῖς ἔνεστιν, καὶ ἅμα τὸ βλέμμα ὑποκινεῖται, οὗτοι ἀνδρόγυνοι ὄντες, ἄνδρες εἶναι βιάζονται.

ιζ. Περὶ ὀφθαλμῶν ἀναπεπταμένων.

Ὀφθαλμοὶ πυκνὰ ἀνοιγόμενοι ἐπὶ μέγα, καὶ ἅμα ἱστάμενοι, ἤ τι νοοῦντες ἢ μετανοοῦντες, (τὴν γὰρ ἔννοιαν αὐτῶν ὁποία ἐστὶ σημαίνει) ἀπαγορευτέοι. τὸ ξηρὸν, τὸ ὑγρὸν, τὸ σκότιον, τὸ λαμπρὸν, τὸ μικρὸν, τὸ μέγα, [τὸ] κοῖλον, ὑψηλὸν, μαλθακὸν, ἀτενὲς, [καὶ] τἄλλα ἐπὶ τούτοις ἃ πολλάκις εἴρηται, ταῦτα μνημονεύων διευνήσῃ καὶ περὶ ὧν μὴ εἴρηται, ἐκ σαυτοῦ νοῶν φυσιογνωμονεῖν. ὅτῳ δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἀεὶ ἀνεῳγμένοι εἰσὶ, σκότιοι μὲν ὄντες καὶ ὑγροὶ, φροντισταί. εἰ δὲ πρὸς τῷδε ἤπιον βλέποιεν, προσέσται καὶ χρηστοῖς εἶναι. ὀφθαλμοὶ ἐκπεπετασμένοι ξηροὶ μὲν μαρμαίροντες, ἱλαρὸν καὶ λαμπρὸν δεδορκότες, ἀναισχύντοις καὶ πολυτόλμοις δηλοῦσιν.

ιη. Περὶ ὀφθαλμῶν σκαρδαμυττόντων καὶ ἀσκαρδαμύκτων.

Ὀφθαλμοὶ σκαρδαμύττοντες, δειλίας κατήγοροι. εἰ δὲ καὶ ξηροὶ εἶεν, ἐπιβουλεύουσί τινι, ἢ δόλον κρύπτουσιν, ἢ κακόν τι λα-

θραῖον

θραῖον ἀρτύουσιν. οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι, διάστροφοι ἢ ὕπωχροι ὄντες, μανίαν μαρτυροῦσιν. ὀφθαλμοὶ ἀσκαρδάμυκτοι, δεινὸν δεδορκότες, κακόν τι ἐοίκασι μηχανᾶσθαι. καθαροὶ δὲ ἑστῶτες, ἢ καὶ νοτίδος ἐνούσης, φροντιστὰς, φιλομαθεῖς, ἥμερα ἤθη κεκτημένους, ἐρωτικοὺς δηλοῦσι. εἰ δὲ ἀσκαρδάμυκτοι ὄντες, ὠχροὶ ἢ φοινικοῖ φαίνονται ἅμα ξηρότητι, ἄτην καὶ μνήμην σκαιὰν, καὶ μῆνιν, καὶ φθόνου προβολὴν, ἢ ἄλλην δή τινα δαιμονίαν κακότητα ἐμφαίνουσιν. εἰ δὲ τοιοῦτοι ὄντες, αὐτοὶ ἐν αὐτοῖς περιδινοῖντο, μανία κρατερὰ συνέχονται.

ιθ. Περὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς κύστεων.

Κύστις ὀφθαλμοῖς κάτωθεν προσκειμένη, οἰνόφλυγας· ἄνω δὲ, ὑπνηλούς· ἄμφω δὲ οὖσαι, ἀμφότερα σημαίνουσι.

κ. Περὶ ὀφθαλμῶν ὀξέων.

Οἱ ὀξεῖς ὀφθαλμοὶ ταραχώδεις, ἅρπαγες. οἱ ἰλλώπτοντες, ἀνδρόγυνοι. οἱ δὲ τὸ ἕτερον τῶν βλεφάρων ἐπιβάλλοντες, καὶ ἀναστρεπόμενοι ἅμα ὑγρότητι, πράως τε καὶ μαλθακῶς βλέποντες, ἁβριωταὶ, καλλωπισταὶ, μοιχικοί. ἔνιοι δὲ, τὰ μέσα τῶν βλεφάρων καθέλκουσι, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν ἀνασπῶσι, καὶ ἅμα ἰλλώπτουσιν· οὓς καὶ αὐτοὺς μοιχικοὺς λέγων, οὐκ ἂν ἁμάρτῃς. ὁμοίως [δὲ] καὶ τοὺς τὰ μέσα [μὲν] τῶν βλεφάρων ἀνασπῶντας, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν συγκλείοντας.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ Φυσιογνωμονικῶν τὸ Β.

α. Φυσιογνωμονεῖν δεῖ καὶ κατὰ μέρη καὶ μέλη ἕκαστα, καὶ χροιὰν ἑκάστην, καὶ κινήσεις, καὶ πνεύματα, καὶ φωνὰς, καὶ ὅσα ἄλλα ἐστὶ μετὰ τούτων. χρὴ δὲ εἰδέναι, ὡς ἀφ' ἑνὸς σημείου καθ' αὐτὸ, καὶ ἀπὸ δύο, οὐ χρὴ βεβαίως δοκεῖν ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ἀπὸ πλειόνων καὶ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

μειζόνων, τῶν ἀλλήλοις ὁμολογούντων πάντων· τὰ δὲ ἄλλα σημεῖα, πρὸς τὰ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀνακρίνεσθαι. ταῦτα γὰρ ἐπικρατεῖ· εἰ γὰρ τὰ ἐκτὸς, τούτοις ὁμολογοίη, ἀψευδὴς ἔσται ἡ φυσιογνωμονία. τῶν δὲ ἄλλων σημείων, δυνατώτερα μὲν, τὰ πλησίον τῶν ὀφθαλμῶν· οἷον μέτωπον, ῥὶς, στόμα, παρειαὶ, κεφαλή· δεύτερα δὲ, τὰ ἀμφὶ τράχηλον καὶ στέρνα· τρίτα [δὲ,] τὰ ἀμφὶ ὤμους, καὶ χεῖρας, καὶ σκέλη, καὶ πόδας· ὕστατα δὲ, τὰ περὶ γαστέρα· μεγίστη δὲ εἰς ἐπίκρισιν, ἡ πάντος τοῦ ἀνθρώπου ἐπιπρέπεια, ἐπὶ πᾶσι τούτοις φανταζομένη· ἣν ἐπὶ πᾶσι [σφραγῖδα πάντων χρὴ ἐφορᾶν. τοῦτο δὲ λόγον μὲν οὐκ ἔχει ἐφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ] τὰ καθ' ἕκαστα σημεῖα, τά τε ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοῦ, συντίθησι τὸ πᾶν εἶδος τοῦ ἀνθρώπου. πάντων γὰρ ἀθροισθέντων, ἤδη τὸ πιστὸν φαίνεται). τὰ δὲ μέγιστα τῆς διακρίσεως τῆς ἐπιπρεπείας καὶ φανερώτατα, τὸ τῷ ἄρρενι ἐοικὸς, [ἢ] τῷ θήλει, καὶ τῶν ζώων τῶν ἄλλων. ἕκαστα γὰρ ἤθη τῶν θηρίων ἑκάστου καταφανῆ ἐστι τοῖς εἴδεσιν, ἤθεσι τοῖς ἐκείνοις ἕκαστα ἐοικότα· οἷον λέοντος ἦθος, θυμικὸν καὶ ἄλκιμον, καὶ τὸ εἶδος τοιοῦτον· παρδάλεως δὲ, ἀβρὸν καὶ ὀργίλον, καὶ λοχητικὸν καὶ ἐπίβουλον, δειλὸν ἅμα καὶ θρασὺ, καὶ ἡ μορφὴ τούτοις ἔοικεν· ἄρκτος δὲ, ὠμόφρων, δολία, σκαιά. καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ ζώοις κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπιφαίνεται τὸ οἰκεῖον κέρδος· συὶ ἀγρίῳ, ὀργὴ ἀπερινόητος· βοΐ, σεμνότης, ἀκακία· ἵππῳ, μεγαλαυχία, φιλοτιμία· ἀλώπεκι, τὸ δολερὸν καὶ ἐπίβουλον· πιθήκῳ, τὸ βωμολοχικὸν καὶ εἰρωνικόν· προβάτῳ, τὸ εὔηθες· τράγῳ, τὸ μάργον· ὑΐ, τὸ μιαρὸν καὶ γαστρίμαργον· καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἑρπετῶν τε καὶ πετεινῶν τὰ εἴδη τοῖς ἤθεσιν ἔοικεν. εἰ τοίνυν ἀνθρώπου μέρος τι ἢ μέλος θηρίῳ ἢ ὄρνιθι ἐοικὸς ἔχει, ἀπὸ τούτων χρὴ αὐτὸν φυσιογνωμονεῖσθαι. χαροποὺς καὶ κοίλους μετρίως ὀφθαλμοὺς εἴπερ ἴδοις, λέοντος μέμνησο· εἰ πάνυ κοῖλοι, κακοήθεις εἰσὶ, καὶ πίθηκον ἐννόει· εἰ ἐπίπεδοί εἰσι, βοῶν ὀφθαλμοὺς τούτους

λέγε·

λέγε· εἰ περιπαλεῖς εἶεν ὀφθαλμοὶ, ἀνοήτου καὶ ὑβριστοῦ, ὥσπερ ὄνου. βελτίω δὲ τὰ ἄρρενα τῶν θηλείων. [ὡς γὰρ] ἐπιπλεῖστον τὸ μὲν ἄρρεν, γενναῖον, ἄδολον, δίκαιον, θυμοειδὲς, φιλότιμον, ἄκακον· τὸ δὲ θῆλυ, ἀγεννὲς, πικρὸν, δολερὸν, κουφόνουν, ἄδικον, φιλόνεικον, θρασύδειλον. τὸ θῆλυ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχει τοῦ ἄρρενος κεφαλὴν μικροτέραν, σῶμα ἔλαττον, τρίχας μαλακωτέρας, [μελαντέρας,] πρόσωπον στενώτερον, ὀφθαλμοὺς στίλβοντας [καὶ] μεμβρυάσοντας, τράχηλον λεπτότερον, στήθη ἀσθενέστερα, ἁπαλώτερα· ἰσχία καὶ μηροὺς περισαρκότερα, λεπτοκνημότερα· γόνυ ἄκρον, χειρῶν καὶ ποδῶν ἄκρα κομψότερα· τὴν πᾶσαν ὄψιν τοῦ σώματος μαλακωτέραν, ἀμελεστέραν, ἀβροτέραν, σαρκὶ ὑγρᾷ κεχρημένην, ἀναρθροτέραν [τε,] καὶ λεπτὸν εὐρυτέραν· φωνὴν ἰσχνοτέραν, τὸ βάδισμα μικρότερον καὶ πυκνότερον, τὰ μέλη καμπτόμενα μᾶλλον· ἡ κίνησις ὑγροτέρα. τὸ δὲ ἄρρεν, τὰ ἐναντία τούτων φέρεται. τοίνυν τῶν θηρίων πάντων, ὁ λέων ἐπιπλεῖστον τοῦ ἄρρενος εἴδους ἐστὶ μετέχων· ἡ δὲ πάρδαλις, θηλυμορφοτάτη. τῶν [δὲ] ὀρνίθων, ἀετοὶ, ἀρρενωποί· πέρδιξ δὲ, θηλύμορφος. τῶν γε μὴν ἑρπετῶν, ὁ μὲν δράκων, ἀρρενικώτατος· ἡ δὲ ἔχιδνα, θηλύμορφος.

Περὶ τῶν ἐκ γενετῆς εὐνούχων. β.

Εὐνούχοις τοῖς ἐκ φύσεως, κακίω σημεῖά ἐστιν, ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις· καὶ ὡς τὸ πολὺ εἰσὶν ὠμόφρονες, δολεροὶ, κακοῦργοι· ἕτεροι δὲ, ἑτέρων μᾶλλον. τῶν δὲ τομιῶν εὐνούχων ἔνια μεταβάλλει ἅμα τῇ τομῇ. σημεῖα δὲ τῷ πλείονι τῆς συγγενοῦς φύσεως ἐμμένει.

Περὶ ὀνύχων. γ.

Ὄνυχες πλατέες λευκοὶ ὑπόξανθοι, εὐφυοῦς ἀνδρός· οἱ δὲ στενοὶ καὶ περιμήκεις καὶ κυρτοὶ, ἀναισθήτου καὶ θηριώδους. οἱ δὲ σκολιοὶ σφόδρα, ἀναιδεῖς, ἅρπαγες· οἱ δὲ προσφυεῖς τῇ σαρκὶ, ἐπιπλεῖον

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἀμαθήτου καὶ θηριώδους. μικροὶ πάνυ ὄνυχες, πανουργίας σημεῖον. ὁμοίως δὲ καὶ ὠχροὶ καὶ μέλανες καὶ τραχεῖς. εἰ δὲ στρογγύλοι πάνυ εἶεν, λάγνων τὸ σημεῖον. ὡς παρείρηται μέντοι, οὐδὲ τῶν ἄλλων σημείων τὰ πολλὰ ἀξιόλογα, εἰ μόνον τις καθ' ἑαυτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ σκοποῖτο· ἥκιστα δὲ, ὄνυχες.

δ. Περὶ δακτύλων.

Ὁπόσοι δακτύλους ἔχουσι συμφυεῖς, ὑώδεις καὶ μιαροί εἰσιν· εἰ δὲ συνεστραμμένους ἔχοιεν, πανοῦργοι, κακοήθεις, φιλοχρήματοι. μικροὶ δὲ πάνυ ὄντες καὶ λεπτοὶ, ἀνοητοτέρους δηλοῦσι. δάκτυλοι κολοβοὶ καὶ παχεῖς, τολμητὴν, ἀπειροειδῆ, θηριώδη· καὶ οἱ πάνυ μακροὶ καὶ λεπτοὶ, ἀνοητότεροι. οἱ δὲ εὖ μεγέθους καὶ συμμετρίας ἔχοντες, ἄριστοι.

ε. Περὶ ποδῶν.

Πόδες νευρώδεις, ἐλευθερώδεις, γενναῖα ἤθη, ἀνδρεῖα· ἁπαλοὶ δὲ καὶ σαρκωδέστεροι, μαλακώτερα καὶ τὰ ἤθη παρέχονται. πόδες κολοβοὶ καὶ παχεῖς, θηριώδους φύσεως σημεῖον· οἱ δὲ μακροὶ πάνυ, πολυπράγμονος, κακομηχάνου· οἱ δὲ μικροὶ, πανοῦργοι. πόδες κυρτοὶ, κάτωθεν κοῖλοι, κακοί· ὁμοίως καὶ οἱ τὰ κάτω ὁμαλὰ ἔχοντες, καὶ ὡς τοῖς σφυροῖς βαίνοντες, πανοῦργοι.

ς. Περὶ σφυρῶν.

Σφυρὰ διηκριβωμένα, γενναίου ἀνδρός· τὰ δὲ μαλακὰ καὶ λεῖα, ἀνανδροτέρου· λεπτὰ δὲ πάνυ, δειλοῦ καὶ ἀκολάστου. παχέα δὲ σφυρὰ, καὶ πτέρνας παχείας, καὶ πόδας σαρκώδεις, καὶ κολοβοὺς δακτύλους, καὶ κνήμας παχείας ὅσοι φοροῦσιν, ὡς ἐπὶ [τὸ] πλεῖστον μεμήνασιν, ἢ μωραίνουσι.

ζ. Περὶ κνημῶν [καὶ μηρῶν.]

Κνῆμαι εὖ μεγέθους ἔχουσαι, ἠρθρωμέναι, στερεαὶ, γενναίου ἀνδρὸς καὶ εὐφυοῦς· ἁπαλαὶ δὲ καὶ ἄναρθροι, δειλοτέρου καὶ ἀνανδροτέρου· αἱ δὲ λεπταὶ πάνυ, δειλοῦ καὶ κακοήθους· αἱ δὲ πρὸς τούτοις νευρώδεις, καὶ ἀκολασίας πολλῆς μετέχοντος. ὅσαι δὲ τῶν κνημῶν κατὰ τὸ μέσον πλήρεις εἰσὶν ὡς κύουσαι, βδελυροὺς, καὶ ἀκολάστους, καὶ ἀναιδεῖς δηλοῦσιν. ὡς τὸ πολὺ δὲ κνημῶν καὶ πτερνῶν παχύτης, δουλοπρεπὲς, ἀμαθές. ὅμοια δὲ ταῖς κνήμαις καὶ περὶ [τῶν] μηρῶν λέγε.

η. Περὶ γονάτων [καὶ ἰσχίων.]

Οἱ τὰ γόνατα ἔσω νεύοντες, ὥσπερ συγκρούειν, γυναικεῖοι, καὶ θηλυδρίαι. ἰσχία παχέα, γυναικεῖα· ὀστώδη δὲ, ἀνδρεῖα· λεπτὰ δὲ, ὀλιγόσαρκα, ῥικνὰ, ὥσπερ ἐκτετηκότα, πανούργου πρὸς ἀνδρός. τοιαῦτα γὰρ καὶ τὰ πιθήκων.

θ. Περὶ ὀσφύος.

Ὀσφὺς ὀστώδης, καρτερὰ, ἀνδρεία· σαρκώδης δὲ καὶ μαλακὴ, γυναικεία· ἡ δὲ εἰς ὀξὺ ἀφιγμένη, ἀκολασίαν καὶ δειλίαν κατηγορεῖ.

ι. Περὶ νώτου.

Νῶτον πλατὺ στερεὸν, ἄνδρα γενναῖον, θυμοειδῆ ποιεῖ· τὸ δὲ ἐναντίον, τὰ ἐναντία λέγει.

ια. Περὶ κυφότητος.

Κυφὸς ἀνὴρ, οὐκ ἀγαθός· εἰ μὴ ὑπερμέλεια αὐτῷ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα ἀστεῖα προσείη. τὸν δὲ εὔζωνον, φιλόθηρα ἐννόει.

ιβ. Περὶ πλευρῶν καὶ γαστρός.

Πλευραὶ λεπταὶ καὶ ἀσθενεῖς, ἀνανδρίαν, δειλίαν· αἱ δὲ πάνυ σκληραὶ καὶ σαρκώδεις, ἀμαθίαν· αἱ δὲ περιφερεῖς καὶ πλήρεις ὡς οἰδοῦσαι, φλυαρίαν [καὶ] κακοήθειαν σημαίνουσιν [αἱ δὲ ἰσχναὶ πάνυ καὶ κεναὶ, δειλίαν καὶ κακοήθειαν καὶ γαστριμαργίαν σημαίνουσι.] Γαστέρες λαγαραὶ, εὐρωστίαν ψυχῆς καὶ μεγαλοφροσύνην σημαίνουσι. γαστέρες μεγάλαι σαρκώδεις, εἰ μὴ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

μαλθακαὶ εἶεν καὶ ἐκκρεμεῖς, ἀναισθησίαν, οἰνοφλυγίαν, ἀκολασίαν· εἰ δὲ σκληραὶ, σαρξὶ συμπεπηγυῖαι, γαστριμαργίαν καὶ πανουργίαν ἐμφαίνουσιν.

ιγ. Περὶ στηθῶν καὶ μαστῶν καὶ μεταφρένου.

Ὁπόσοις τὸ ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ χωρίον ἄχρις ἄκρου στήθους καταμετρούμενον, μεῖζον εὑρίσκεται, ἢ τὸ ἐντεῦθεν ἄχρις ἐκφύσεως τοῦ τραχήλου, βοροὶ καὶ γαστρίμαργοι γίνονται. στήθη μεγάλα ἀρθρώδη, ἐπαινεῖ· λεπτὰ δὲ καὶ ἀσθενῆ, μικροψυχίαν καὶ ἀνανδρίαν δηλοῖ· πολύσαρκα δὲ, ἀσυμπάθειαν καὶ σκαιότητα. ὅσοις δὲ οἱ μαστοὶ ἐκκρεμεῖς εἰσι, καὶ τὸ πᾶν στέρνον ἀμφιλαφὲς σαρκὶ λαγαρόν, λάγνοι καὶ οἰνόφλυγες. μετάφρενον κρατερὸν, ἄριστον· τὸ δὲ ἀσθενὲς καὶ λεπτὸν, δειλία καὶ μικροψυχία πρέπει. σαρξ δὲ ἐπιπεφυκυῖα μεταφρένοις ἀμφιλαφὴς, ἀναισθησίαν κατηγορεῖ καὶ στενὴ, μωρίαν. μετάφρενον εὐρὺ, μεγαλονοίας· τὸ δὲ παράπαν στρογγύλον, ἀγχινοίας καὶ χαρίτων σημεῖον. κυρτὸν ὁ φέρων μετάφρενον, καὶ ὤμους εἰς τὸ στῆθος ἐπικεκλασμένους, κακοήθης ἐστὶ καὶ βάσκανος· εἰ δὲ [καὶ] τὸ σῶμα ἐπικεκλασμένον, φειδωλὸς καὶ φιλάργυρος.

ιδ. Περὶ κλειδῶν καὶ ὤμων.

Κλεῖδες συμπεφραγμέναι, οὐκ εὐαίσθητον, οὐδὲ ἐνεργὴν σημαίνουσιν· αἱ δὲ διεστηκυῖαι, ἄνανδρον· τὸ δὲ σύμμετρον τῆς ἀνοίξεως αὐτῶν, συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον. ὦμοι παχεῖς, οὐκ ἐπαινετοί· οἱ δὲ καρτεροὶ, ἀνδρείων ἠθῶν εἰσί· λαγαροὶ δὲ, ἀνάνδρων [τε] καὶ δειλῶν· οἱ δὲ λεπτοὶ καὶ ὀξεῖς τὰς κορυφὰς, κακοήθων· εἰ δὲ παντελῶς ἀνάρθροι εἶεν, μωρῶν.

ιε. Περὶ ὠλενῶν καὶ πήχεων καὶ χειράκρων.

Ἐὰν ἐπιμήκεις ὦσιν αἱ ὠλέναι, ὡς κατακρεμασθείσας τὰς χεῖρας ἄχρι τῶν γονάτων ἐξικνεῖσθαι, εὐπραξίας καὶ ἰσχύος τὸ

σημεῖον

σημεῖον· κολοβαὶ δὲ οὖσαι, ὡς μὴ ἀφικνεῖσθαι εἰς γόνατα, καὶ ἐν τῷ ἐσθίειν συναντῶν ταῖς χερσὶ τὴν κεφαλὴν ἀναγκάζεσθαι, κακοτελεῖς καὶ ἐπιχαιρεκάκους καὶ φθονεροὺς δηλοῦσι. καρτερὰς εἶναι ὠλένας καὶ πήχεις, ἀγκῶνάς τε ἀρθρώδεις, ἄριστον· τὰ γὰρ ἐξίτηλα, ἄνανδρα· τά τε πάνυ σαρκώδη, ἀμαθῆ [καὶ] ἀναίσθητα. χεῖρες ἁπαλαὶ καὶ μαλθακαὶ, εὐφυεῖς πρὸς ἀνδρός· αἱ δὲ σκληραὶ ἅμα μεγέθει, ἀνδρεῖον μὲν, δυσμαθῆ δὲ εἶναι δηλοῦσι. χεῖρες πάνυ κολοβαὶ, μωρίας σημεῖον· εἰ δὲ εἶεν παχεῖαι, καὶ μιαρίας· στεναὶ δὲ [καὶ] λεπταὶ, ἁρπακτικωτάτων. παχεῖαι χεῖρες, κοντοὺς ἔχουσαι τοὺς δακτύλους, κλεπτίσαται. μικραὶ δὲ πάνυ χεῖρες, πανουργίας καὶ κλεπτοσύνης σημεῖον. λεπταῖς δὲ καὶ σκολιαῖς χερσὶ, φλυαρίαν καὶ γαστριμαργίαν τεκμαίρου.

ις. Περὶ τραχήλου.

Τράχηλος, ὁ μὲν πάνυ μακρὸς καὶ λεπτὸς, δειλῶν καὶ κακοήθων· ὁ δὲ παχὺς ἅμα μήκει, θυμικῶν καὶ μεγαλαύχων, αὐθαδῶν τε· ὁ δὲ μετρίως μήκους ἔχων καὶ πάχους, εὐπαγής τε καὶ ῥωμαλέος, ἀλκίμων, εὐμαθῶν, εὐφυῶν πρὸς ἀρετήν· λαγαρὸς δὲ καὶ ἀσθενὴς, πανούργων, κακομηχάνων. ὁπόσοις ὁ τράχηλος νεύροις κατατείνεται, σκαιοὶ οὗτοι. εἰ δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα συμβαίνει, καὶ μωραίνουσι, καὶ μανίας ἐπιλαμβάνονται. καὶ οἱ μεγάλα ἀγγεῖα ἐπὶ τῷ τραχήλῳ πεπλεγμένα ἔχοντες ἐμφανῆ, σκαιοί· οἱ δὲ ὑπερφυῶς παχυτράχηλοι, δυσόργητοι, σκαιοὶ, ἀμαθεῖς, ὑώδεις· οἱ δὲ κολοβοτράχηλοι, θρασύδειλοι, [σκαιοί.] ὅσοις δὲ τῶν ὑπαυχενίων σπονδύλων τραχέων ὄντων ἐξέχει πολὺ τῶν ἄλλων ὁ κατὰ τὴν συμβολὴν τῶν ὠμοπλατῶν, ὅθεν ἐκφύεται ὁ τράχηλος, οὗτοι ὑβρισταί. οἱ δὲ σκληροτράχηλοι, ἀμαθεῖς. τραχὺς αὐχὴν, ὥσπερ λοφιὰ, ἀμαθοῦς σὺν ὕβρει. τράχηλον πεπηγότα, ἀκλινῆ, σκαιὸν καὶ αὐθάδη· καὶ ἀμαθίαν δὲ ἀνατίθει. ἴσοι δὲ διὰ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

μωρείαν γίνονται ἀκλινεῖς τράχηλοι, οἷς καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα συμβαίνει. ἄλλοι δὲ ἀκλινεῖς τραχήλους ἔχοντες, οἰακίζουσιν ἑαυτοὺς καὶ τείνουσι, τέχναις καὶ πόνοις μεγάλοις, μάλα κεκλασμένους ὄντας. οὗτοι δὲ, ἀνδρόγυνοι ὄντες, εἶτα ὀρθοῦντες αὐτοὺς, οἴονται τὴν μαλακίαν ἐπικρύπτειν· κατηγοροῦσι δὲ αὐτῶν, χειλῶν σπασμὸς, καὶ ὀφθαλμῶν ῥοπὴ, καὶ ποδῶν διαφορὰ, καὶ ὀσφύος κίνησις, καὶ χειρῶν ἄλεις, καὶ φωνῆς κραυγή. καὶ γὰρ οἱ τράχηλοι αὐτῶν, οὐ διαρκῶς πεπηγέναι δύνανται, ἀλλ' ὑποτρέμουσιν, ἅτε τῆς στάσεως βιαζομένης· ἡ δὲ τραχήλου κλάσις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνδρογύνου, εἰ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα συντρέχει· τὸ δὲ αὔταρκες τῆς στάσεως καὶ τῆς εὐπηξίας, ἄριστον. ἄνω ἐστραμμένος τράχηλος, ὑβριστοῦ καὶ ἀνοήτου καὶ ὑπολάγνου, εἰ μὴ ἄρα διὰ μαλακίαν αὐτὸ ποιεῖ· ὁ δὲ ἐπικεκυφὼς τράχηλος, δύναται μὲν μωρείαν, δύναται δὲ ἔσθ' ὅτε καὶ φροντιστικὸν καὶ φθονερὸν καὶ κακοήθη, καὶ ἔξω ἁπλότητος καὶ εὐθυμίας καὶ ἀβεβαιότητος σημαίνειν. τράχηλος [δὲ] εἰς [μὲν] τὰ δεξιὰ βλέπων, κοσμίου, καὶ φροντιστοῦ, καὶ σώφρονος· εἰς δὲ τὰ λαιὰ, μάχλου καὶ ἀνοήτου· εἰς ὁπότερον δ' ἂν ᾖ μέρος ἄγαν κεκλιμένος, οὐκ ἀγαθός· βεβλάφθαι γὰρ τὰς φρένας δηλοῖ. Φάρυγξ τραχεῖα, κουφόνου ἀνδρὸς, φλυάρου, λαβραγόρου· εἰ δὲ [εἰς] τῶν τοῦ βρόγχου σπονδύλων ἐξέχει, κουφόνου μὲν, οὐ μὴν θρασέος εἰς γλῶτταν· μετέωρα δὲ φρονοῦσι νοήματα· οἰνωθέντες μέντοι, ὀδυρταὶ, καχύποπτοι, δυσόργητοι, ἀνιαροὶ συμπόται ἐγνώσθησαν.

ιζ. Περὶ γενύων καὶ χειλῶν.

Μακρογένυες, οὐ πάνυ κακοὶ, λαλίστεροι δὲ πέρα τοῦ δέοντος, καὶ ὑπολαγνότεροι. οἱ δὲ μικρογένυες, κακοὶ τὰ πάντα, μάλιστα δὲ ὠμοὶ καὶ ἐπίβουλοι· καὶ γὰρ οἱ ὄφεις τοιοῦτοι. γένυι τῇ κάτω εἰ πάνυ στρογγύλον σχῆμα περιγράφει, ἄνανδρόν ἐστι καὶ γυναι-

κεῖον·

κεῖον· τὸ δὲ ὑποτετράγωνον, ἀνδρεῖον. γένυος τῆς κάτω τὸ ἄκρον ἐσχισμένον, ὥστε δικόρυφον γίνεσθαι, εἰ μὲν ἐπὶ πολὺ τὸ σχίσμα εἴη, δολεροὺς σημαίνει· εἰ δὲ αὐτάρκως ἡ διαίρεσις ἔχοι, εἰς ἀφροδίτην καὶ χάριτας ἔχει τὸ σημεῖον. χείλη δὲ λεπτὰ, ἐπὶ στόματι μείζονι, ἐπὶ τῇ συγχειλίᾳ χαλαρὰ, ὡς ἐπιβεβλῆσθαι τοῖς κάτω [τὰ] ἄνω, μεγαλόνοιαν καὶ ἀνδρείαν δηλοῖ· λεόντων γὰρ τὰ τοιαῦτα. χείλη δὲ ἐπὶ μικροῖς στόμασι λεπτότερα δεινῶς, ἄνανδρον καὶ δολερόν. στόμα μήτε ἐπίπεδον πάνυ, μήτε προπετὲς, [ἐπαινεῖ· τὸ μὲν γὰρ προπετὲς,] ἀνοίας καὶ ματαιολογίας καὶ θρασύτητος· τὸ δὲ χθαμαλὸν, δειλίας καὶ παλιμβουλίας σημεῖον. μικρὸν στόμα, γυναικείοις ἤθεσι καὶ εἴδεσιν ἔοικε· τὸ δὲ μεῖζον, ἀνδρεῖον. ἡ δ' ἐπὶ πολὺ ἀνατομὴ στόματος, πάνυ βορὸν, ὠμόφρονα, ἀνόητον, ἀνόσιον· τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κυνῶν στόματα. ὅσοις κατὰ τοὺς κυνόδοντας κορυφοῦται τὰ χείλη, κακόθυμοι, ὑβρισταὶ, κράκται, ἐπεσβόλοι· τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν κυνῶν στόματα. ὅσοις δὲ τὸ πᾶν στόμα προέκειται ἐπὶ πολὺ, τά τε χείλη ἐστὶ παχέα καὶ στρογγύλα, καὶ ἀνεστραμμένα εἰς τὸ ἔξω, ὑώδεις οὗτοι τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔργα. τὸ ἄνω χεῖλος τῷ κάτω ἐπιβεβλῆσθαι, ἐμφρονέστερον. εἰ δὲ τὸ κάτω χεῖλος προέχοι, ἄκακα μὲν τὰ ἤθη, ματαιόφρονα δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἠλιθιώτερα. στόμα μικρὸν προέχον ἔξω, κακοήθους καὶ ἐπιβούλου. στόμα κοῖλον ὡς ἐμβοθρευόμενον, φθονερῶν καὶ κακοήθων· μάλιστα δὲ, ἀκολάστων.

ιη. Περὶ ῥινός.

Ῥινὸς τὸ ἄκρον λεπτὸν, ἐπαύξειν τὴν ὀργὴν μηνύει· παχὺ δὲ πάνυ καὶ χθαμαλὸν, μιαρείαν ἤθους κατηγορεῖ. ῥινὸς τὸ ἄκρον, ἁδρὸν καὶ ἀμβλὺ καὶ στρογγύλον καὶ κρατερὸν εἰ θεάσαιο, τοῖς ἔχουσιν ἀνδρείαν καὶ μεγαλαυχίαν μαρτυρεῖ, ἐς λέοντα ὁρῶν καὶ κυνῶν τοὺς γενναίους. ῥὶς μακρὰ καὶ λεπτὴ πάνυ, ὀρνιθῶδες. τοιαῦτα

οἵων καὶ τὰ ἤθη προσδόκα. τῆς ῥινὸς τὸ πρὸς τὸ πρόσωπον διηρθρῶσθαι, καλόν, ἀνδρεῖον, καὶ συνετόν· τὸ δὲ ἐναντίον τούτου, θῆλυ καὶ ἀμαθέστερον. ἰθύτης ῥινός, γλώσσης ἀκρασίαν κατηγορεῖ. ῥὶς ἡ μείζων, ἀμείνων· ἡ δὲ πάνυ μικρά, κλεπτοσύνης καὶ παλιμβολίας κατήγορος. γρυποῖς, μεγαλόνοια πρέπει· σιμοῖς δέ, λαγνεία. μυκτῆρας ἀναπεπταμένους, θυμοῦ καὶ ὀργῆς μάρτυρας τίθει· στενοὺς δὲ ὄντας καὶ στρογγύλους καὶ πεφραγμένους, μωρίας. σκολιαῖς δὲ πάνυ ῥισί, [πάνυ] σκολιὰ καὶ τὰ νοήματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἕπεται.

ιθ. Περὶ μετώπου.

Μέτωπον στενόν, οὐκ ἐλάχιστον σημεῖον ἀμαθίας· καὶ τὸ λεῖον δέ, μετὰ νωθείας ὡς τὸ πολύ. μέτωπον μακρόν, εὐαισθησίαν καὶ εὐμαθίαν δείκνυσι. μήτε πάνυ χθαμαλὸν ἐπαίνει μέτωπον· ἄνανδρον γάρ· μήτε κυρτὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ περιφερές· ἀναισθησίαν γὰρ καὶ ἀναισχυντίαν σημαίνει. μηδαμῇ τραχεῖ μετώπῳ χαῖρε, μηδὲ ὥσπερ λόφους καὶ ὀρύγματα ἔχοντι ἐν αὐτῷ. πανουργίας γὰρ καὶ ἀπιστίας κατήγορα πάντα τὰ τοιαῦτα· ἔσθ' ὅτε δέ, καὶ μωρίας καὶ μανίας, συντρεχόντων καὶ τῶν ἄλλων σημείων. μέτωπον τετράγωνον, μεγέθους εὖ ἔχον καὶ κατὰ λόγον τοῦ ἄλλου εἴδους, ἄριστον εἴς τε ἀνδρείαν καὶ σύνεσιν καὶ μεγαλόνοιαν κέκριται. οἱ κατηρεφῆ μέτωπα ἔχοντες, αὐθάδεις· οἱ δὲ πάνυ τεταμμένα, ἀμέριμνοι· οἱ δὲ ῥυσσά, φροντισταί.

κ. Περὶ παρειῶν καὶ προσώπου.

Παρειαῖς σαρκώδεσι, ῥαθυμίαν καὶ οἰνοφλυγίαν παρεῖναι λέγε· ταῖς δὲ ἄγαν λεπταῖς, κακοήθειαν καὶ πανουργίαν. βάσκανοι δὲ καὶ ὅσοις παχεῖαι οὖσαι αἱ γνάθοι διεστήκασι τῶν ὀφθαλμῶν. στρογγύλαι παρειαί, δολίων· αἱ δὲ λίαν μακραί, φλυάρων καὶ ματαιολόγων. πρόσωπον τὸ πάνυ ἀνθρώπου, σαρκῶδες μὲν οἷς, εὐπαθοῦς καὶ ἡδυῶντος ἀνδρός· ἄσαρκον δέ, φροντιστοῦ καὶ ἐπιβούλου. μικρὰ δὲ πρόσωπα, μικρὰ καὶ ἤθη λέγε· τὰ δὲ λίαν μεγάλα, μωρίαν καὶ ἀμαθίαν κατηγορεῖ. Προσώπῳ δὲ μάλιστα ἐπιφαίνεται μεγαλοπρέπεια, καὶ ἀνελευθερία, καὶ κακοήθεια· ἔστι γὰρ καὶ λυπαρὸν πρόσωπον, καὶ σπουδῆς πλῆρες καὶ παιδείας, καὶ ἀμειδές τε καὶ εὐμειδές, καὶ ὀδυρτικόν, καὶ ὑπνηλὸν καὶ ἐγρήγορον· καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἔχει φύσεως, οὕτω μάλα φαίνεται. ὁποῖα οἵων πάθη ἔοικε, κατὰ τοῦτο χρὴ φυσιογνωμονεῖν. σπασμοὶ προσώπου καὶ παρειῶν, εἰ μὲν ἐπὶ στυγναῖς προσόψεσιν εἶεν, μανίαν ἢ μωρίαν· εἰ δὲ ἐπὶ φαιδραῖς, μαχλοσύνην δηλοῦσιν.

Περὶ ὤτων. κα.

Ὦτα μεγάλα φοροῦσιν [οἱ] ἀναίσθητοι· μικρὰ δέ, κακοήθεις καὶ πανοῦργοι· ἑστῶτα δὲ λίαν μικρά, καὶ ὥσπερ περιειλημμένα, μωροί. τετράγωνα δὲ ὦτα μεγέθους αὐτάρκως ἔχοντα, εὐαίσθητοι καὶ ἀνδρεῖοι. καὶ τὰ διαγεγλυμμένα μὲν οἱ ἔχοντες, εὐμαθεῖς καὶ συνετοί· τὰ δὲ ἀδιάγλυφα, ἀμαθεῖς.

Περὶ κεφαλῆς. κβ.

Κεφαλὴ μικρὰ πάνυ, ἀναίσθητον καὶ ἀσύνετον σημαίνει· ἡ δὲ μείζων τῆς συμμέτρου, εὐαίσθητον καὶ ἀνδρεῖον καὶ μεγαλοπρεπῆ· ἡ δὴ ἀσύμμετρος, εὐαίσθητον μέν, ἄνανδρον δὲ καὶ ἀνελεύθερον πάνυ· ἡ δὲ μεγάλη πάνυ, δυσαίσθητον καὶ ἀμαθῆ. λοξοὶ δὲ τὰς κεφαλὰς ἄνδρες, ἀναιδεῖς· οἱ δὲ πάνυ ὑψηλοί, αὐθάδεις. οἱ τὰ ὄπισθεν τῶν κεφαλῶν χθαμαλὰ ἔχοντες, εὔψυχοι. ὅσοι δὲ τὰ παρ' ἑκάτερα τῆς κεφαλῆς κοῖλα ἔχουσι, δολεροὶ καὶ παλίγκοτοι. κεφαλὴ μέση χθαμαλὴ ἠρέμα, εὖ μεγέθους τε καὶ ὀρθότητος ἔχουσα, ἀρίστη πασῶν εἴς τε εὐαισθησίαν καὶ μεγαλόνοιαν.

κγ. Περὶ χροιῶν καὶ τριχῶν.

Οὐκ ἀσυντελῆ εἰς τὸ φυσιογνωμονῆσαι τὰ ἀπὸ τῶν τριχῶν καὶ χροιῶν σημεῖα· ὅθεν οὐδὲ κατ᾽ ἔθνη ῥᾴδιον ἀποφήνασθαι, οὕτως ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἔθνους, ἄλλως τε καὶ διὰ τὸ ἐπιμεμίχθαι ἀλλήλοις τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, καὶ Σύρους μὲν ἐν [τῇ] Ἰταλίᾳ, Λίβυας δὲ ἐν Θρᾴκῃ, καὶ ἄλλους ἀλλαχοῦ διεσπάρθαι. ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ οἱ μὲν ὑπὸ τῇ ἄρκτῳ οἰκοῦντες, εὐμήκεις εἰσὶ, ξανθοὶ, λευκοὶ τὰς χρώμας, ἁπαλότριχες, γλαυκοὶ, σιμοὶ, παχυσκελεῖς, περιπληθεῖς σαρκὶ λαγαρᾷ, περιγάστορες, ἁπλοῖ, θυμοειδεῖς, ὀλιγόβουλοι, θερμόβουλοι, δυσμαθεῖς. οἱ δὲ ὑπὸ τῇ μεσημβρίᾳ, μελανότριχες, οὐλότριχες, μελανόφθαλμοι, λεπτοσκελεῖς, εὐμαθεῖς, πολυγνώμονες, κακόφονοι, ψεῦσται, κερδαλέοι, ἐπίκλοπα νοήματα ἔχοντες. ἧττον δὲ καὶ μᾶλλον ἑκάτεροι αὐτῶν ἕκαστα τούτων ἔχουσι, ὅσῳ προσεχεῖς ἀλλήλων εἰσὶν, ἢ πάλιν διαστήματι πλείονι κεχωρισμένοι τῆς μεσημβρίας, ἢ τῆς ἄρκτου. τὰ δὲ μέσα τῆς οἰκήσεως, μέσην ἔχει τὴν ἰδέαν, καὶ συμμιγῆ σημεῖα καὶ τὰς γνώμας. οἱ δὲ ἑῷοι καὶ ἑσπέριοι, καθὸ μεσημβρινώτεροι καὶ ἀρκτικώτεροί εἰσιν, αὐτοὶ ἑαυτῶν διαφέρουσιν. ἔχουσι γὰρ διαφορὰν τινων, οἱ τὰ ἄκρα τῆς Λιβύης τὰ ἑσπέρια νεμόμενοι, καὶ Ἰβήρων οἱ εἰς τὴν ἔξω θάλασσαν καθήκοντες· καίτοι ἀμφότεροι ἑσπέριοί εἰσιν· ἀλλὰ οἱ μὲν Λίβυες, Αἰθιοψὶν ὅμοιοι· οἱ δὲ Ἴβηρες Κελτοῖς. ὡς γὰρ ἐν βραχεῖ δηλῶσαι, ἡ μὲν μεσημβρία, ξηρότητι καὶ θερμότητι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κέκραται· ἡ δὲ ἄρκτος, ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι· τὰ δὲ ἄλλα χωρία, καθόσον τούτων ἑκατέρᾳ πλησιάζει, καὶ τῆς κράσεως τά τε εἴδη καὶ τὰ ἤθη παρεχομένης. πλὴν ἀλλὰ τοῦτον πολλοῖς γεγένηται, τὸ πολλοὺς ἀπ᾽ ἄλλων ἐθνῶν εἰς ἕτερα μετελθόντας κατῳκηκέναι.

Περὶ

κδ. Περὶ εἴδους Ἑλληνικοῦ.

Εἰ δέ τισι τὸ Ἑλληνικὸν καὶ Ἰωνικὸν γένος ἐφυλάχθη καθαρῶς, οὗτοί εἰσιν αὐτάρκως μεγάλοι ἄνδρες, εὐρύτεροι, ὀρθοὶ, εὐπαγεῖς, λευκότεροι τὴν χρόαν, ξανθοί· σάρκες κρᾶσιν ἔχοντες μετρίαν, εὐπαγεστέραν· σκέλη ὀρθὰ, ἄκρα εὐφυῆ· κεφαλὴν μέσην τὸ μέγεθος, περιαγῆ· τράχηλον εὔρωστον· τρίχωμα ὑπόξανθον, ἁπαλώτερον, οὖλον πράως· πρόσωπον τετράγωνον, χείλη λεπτὰ, ῥῖνα ὀρθήν· ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς, χαροποὺς, γοργοὺς, φῶς πολὺ ἔχοντας ἐν αὐτοῖς· εὐοφθαλμότατον γὰρ πάντων ἐθνῶν τὸ Ἑλληνικόν.

κε. Περὶ χροιᾶς.

Δῆλον δὲ ἀπὸ τῶν προλελεγμένων, ὅτι μέλαινα χροιὰ, δειλίαν καὶ πολυμηχανίαν μηνύει· ἡ δὲ λευκὴ καὶ ὑπόξανθος, ἀλκὴν καὶ θυμὸν λέγει· τὸ δὲ πάνυ λευκὸν ἄκρατον, εἰς ἀνδρείαν φέρει· πυρρὸν δὲ τὸ σῶμα πᾶν, δολεροῦ καὶ πολυτρόπου ἀνδρὸς ἐστὶ δεῖγμα. χροιὰ δὲ ἀνατετραμμένη ὑπόχλωρος, δειλίας ἅμα καὶ κακομηχανίας σημεῖον, εἰ μὴ ὑπὸ νόσου γεγένηται. τὸ δὲ μελίχλωρον καλούμενον χρῶμα, δειλὸν, γαστρίμαργον, λάλον, ὀργίλον, γλώσσαλγον. τὸ δὲ φλογοειδὲς χρῶμα, ἐμμανές· τὸ δὲ πράως ἐρυθρὸν, εὐφυὲς, εὐμαθὲς, ὀξυκίνητον. ταῦτα μὲν περὶ παντὸς σώματος· κατὰ μέρος δὲ, τὰ στέρνα ὑπέρυθρα ὄντα, ζέειν ἔνδον τὴν ὀργὴν ἀπαγγέλλει, ὥσπερ εἴ τις καὶ τὰς περὶ τὸν αὐχένα φλέβας, καὶ τὰς ἐν τοῖς κροτάφοις, οἰδούσας ἔχει ὡς ἐμφανεῖς εἶναι, καὶ αἱματώδη ἔχει τὴν χροιάν. πρόσωπα αὐτὰ καθ᾽ ἑαυτὰ ἐρυθρὰ, αἰσχυντηλοὺς δηλοῖ. εἰ δὲ μόναι αἱ παρειαὶ τοιαῦται εἶεν, οἰνόφλυγας σφᾶς λέγε. περὶ δὲ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς χροιῶν, εἴρηται μὲν ἤδη· καὶ ἐνταῦθα δὲ, ὅσα ἡ χρεία ἀπαιτεῖ, λεχθήσεται.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Ὅσοι ὀφθαλμοὶ ὑποφοινίσσουσιν, εἰ μὲν ἅμα ξηρότητι διακαεῖς εἶεν, ὀργίλους εἶναι λέγων, οὐκ ἂν ἁμάρτοις· εἰ δὲ ἅμα ὑγρότητι, οἰνόφλυγες. γλαυκότης ἐν ὀφθαλμοῖς, ἀγριώτερον· μελανότης, ἡμερώτερον· γλαυκὰ γὰρ τῶν ἀγρίων ζώων τὰ πλεῖστα· τὰ δὲ ἥμερα, μελανόμματά πως εὑρήσεις. τῶν δὲ γλαυκῶν τὸ μὲν λίαν γλαυκὸν, δειλόν· τὸ δὲ χολῶδες, ἄγριον· τὸ δὲ τῇ ἐλαίας κατὰ τὴν χροιὰν ὅμοιον, δόκιμον. τοῦ γεμίου μέλανος, τὸ μὲν πάνυ μέλαν, δειλόν τε καὶ δολερόν· τὸ δὲ ὑπόξανθον, καρτερόν τε καὶ μεγαλόψυχον· τὰ γὰρ μαρμαρύσσοντα ὄμματα, μαργοσύνην κατηγορεῖ· τοιοῦτον γὰρ καὶ ἡ αἲξ βλέπει. τὰ δὲ πυρρώδη, ἀναισχυντίαν· κυνὸς γὰρ τοῦτο τοῖς ὀφθαλμοῖς τεκμήριον. ὠχρὰ δὲ ὄμματα καὶ ἀλλοχροίας ἔχοντα, πονηρὸν ἄνδρα καὶ ὑποπτίαν σημαίνει. σίλβοντες ὀφθαλμοὶ, ἀφροδίσιοι· οἵους ἔχουσιν οἱ ὄρνιθες.

κϛ.

Περὶ τριχῶν.

Ἄνδρα οὐλότριχα, δειλὸν καὶ κερδαλέον λέγε· τὸν δὲ ἰθύτριχα, ἀγριώτερον καὶ ἀνοητότερον· ἀρίστη δὲ κόμη, ἡ τὸ μέτριον τούτων ἔχουσα· ἐπεὶ [καὶ] πυκνότης τριχῶν ἄκρα, θηριώδης· καὶ ψιλότης δὲ, κακοηθείας καὶ δόλου σημεῖον· τὸ δὲ τούτων μέτριον, ἐπαινετόν. μαλακαῖς δὲ πάνυ θριξὶ τετριχῶσθαι, γυναικεῖον. οὐ μὴν αἱ πάνυ σκληραὶ τρίχες, ἀγαθαί· ἀγριότητος γὰρ [τὸ] σημεῖον· τὸ δὲ μέτριον, καὶ ἐν τούτοις ἄριστον. μέλαινα κόμη, δειλίαν καὶ πολυκερδίαν ἀπαγγέλλει. ἡ δὲ ἄγαν ξανθὴ καὶ ὑπόλευκος, ὁποία Σκυθῶν καὶ Κελτῶν, ἀμαθίαν καὶ σκαιότητα, καὶ ἀγριότητα· τὸ δὲ πράως ὑπόξανθον, εἰς εὐμαθίαν καὶ ἡμερότητα καὶ εὐτεχνίαν συντείνει. πυρρότης δὲ ἄκρατος, καὶ τὸ τῆς ῥοιᾶς ἄνθος, οὐκ ἀγαθόν· ὡς ἐπὶ πλεῖστον γάρ ἐστιν αὐτῶν τὰ ἤθη θηριώδη, καὶ ἀναίσχυντα καὶ φιλοκερδῆ. σκέλη τετριχωμένα πάνυ θριξὶ πυκναῖς καὶ μεγά-

μεγάλαις, δυσμαθίαν καὶ ἀγριότητα σημαίνει. ὅσοις δὲ ὀσφύες καὶ μηροὶ χωρὶς τῶν ἄλλων μερῶν πολύτριχές εἰσι, λαγνείας εὐτυχοῦσι. γαστέρα καὶ στήθη ἐπὶ πολὺ κομῶντας, κουφόνους καὶ ἀλλοπροσάλλους καὶ ἀσελγεῖς λέγε. ὤμους δὲ καὶ μετάφρενα τετριχῶσθαι, ὀρνίθιον ἄντικρυς· μετάρσια γὰρ νοήματα καὶ οὐ στερεὰ δείκνυται. στέρνα δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τετριχωμένους θριξὶν ἀμφιλαφέσι, θερμοβούλους καὶ διψύχους λέγε. τὸ δὲ πᾶν σῶμα δεδασύνθαι τριχὶ στερεᾷ καὶ ἀμφιλαφεῖ, βοῶδες. τοῦ δὲ αὐχένος τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ δασύνεσθαι, πρὸς ἀλκῆς τε καὶ εὐψυχίας νόμιζε. καὶ τοῦ μετώπου δὲ εἰ εἰς τὸ μέσον ἐπικαταβαίνοι ἡ χαίτη, εἰς δὲ τὰ ἑκατέρωθεν ὑποχωροίη, μεγαλοψυχίας καὶ ἀλκῆς πλήρης ὁ τοιοῦτος. τρίχες δὲ ὀρθαὶ ἑστῶσαι, δειλίας καὶ κακομηχανίας μάρτυρες. ὅσοις τῶν ὀφρύων τὰ πρὸς τῇ ῥινὶ κάτω νεύει, τὰ δὲ ἐφ' ἑκάτερα εἰς τοὺς κροτάφους χωρεῖ, τούτους ὑσὶν εἴκαζε· οἱ δὲ σφόδρα δασόφρυες, ἀνιαροί· πρέπει γὰρ αὐτοῖς ἀνία.

Περὶ κινήσεως.

κζ.

Περὶ δὲ κινήσεως, τάδε ἴσθι· ὡς τὸ μὲν αὐτοφυὲς αὐτῆς καὶ ἀπερινόητον, χρὴ διαγινώσκειν κατὰ τὸ πρέπον. ὅσοι δὲ σχηματίζουσιν ἑαυτοὺς, καὶ κινοῦνται, ἐπιτετηδευμένοις φυσιογνωμόνει καὶ τούτοις. τριπλοῦν δὲ τὸ γένος τούτων. οἱ μὲν γὰρ, σεμνότητα προσεινοῦσιν, ἀρχὰς καὶ δυνάμεις ἐν πόλει μνώμενοι καὶ γάμους ἐνδόξους· ἐνίοτε δὲ εἰς εὐτέλειαν καὶ φειδωλίαν καὶ πενιχρίαν καὶ εἰς στυγνότητα ἑαυτοὺς μετατυποῦσι, δι' οὕσπερ ἂν ἀρέσειν τρόπου τούτοις νομίσωσιν, οὓς θεραπεύουσιν. ἕτεροι δὲ ἁβρύνονται αὐτῶν· οἱ μὲν γὰρ, παιδικοῖς ἀρέσαι βουλόμενοι· οἱ δὲ, ἄνδρας ἐφ' ἑαυτοὺς, ὥσπερ γυναῖκες, προσκαλούμενοι. τὸ δὲ τρίτον εἶδός ἐστι, τῶν ἀνδρογύνων μὲν ὄντων φύσει, πλαττόντων δὲ αὑτοὺς εἰς τὸ ἀνδρεῖον· διεφωρῶνται ῥᾳδίως. καὶ γὰρ βάδισμα καὶ φθέγμα καὶ βλέμμα

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

μιμεῖσθαι σπουδάσαντες ἀνδρὸς, εἴπερ ἐξαίφνης φοβηθεῖεν, ἢ καὶ ἀνιαθεῖεν, ταχὺ παλινδρομοῦσιν εἰς τὴν ἑαυτῶν φύσιν· καὶ χωρὶς δὲ τούτου, τὸ ἐπιτηδευόμενον αὐτῷ, οὐχ ἁπλῶς ἄν τις καταμάθοι. οἱ μακρὰ βαίνοντες, τελεστικοὶ παντὸς πράγματος, μεγαλόνοι. οἱ μικρὰ βαίνοντες, ἄπρακτοι, πικροί· ἔνιοι δὲ καὶ φειδωλοὶ, καὶ ἐπίκλοποι τὰ ἤθη, καὶ λαθραῖα βουλόμενοι. ταχυτὴς δὲ ἐν κινήσει, ἅμα μὲν ὀρθότητι καὶ λαμπρότητι, εἶδος θερμόβουλον, ἐγχειρητικὸν, δραστήριον ἔφηνεν. εἰ δὲ ταχὺ βαίνων ὑφορῷτο καὶ πτώσσοι, τὸ πᾶν εἶδος καθέλκοι, καὶ συνάγοι ἑαυτὸν, φειδωλίας [καὶ δειλίας] καὶ κακομηχανίας καὶ ἀνελευθερίας πιστὰ παρέχει τεκμήρια. ἅμα δὲ κινήσει ταχείᾳ, τάραχος ἐν ὀφθαλμοῖς, καὶ κεφαλῆς ἀστασία, καὶ ἄσθματα, ταῦτα εἴδη κακορέκτου καὶ μεγαλορέκτου καὶ φυλακτέου ἀνδρός. ὁ δὲ ταχὺ μὲν, μικρὰ δὲ βαίνων, φιλοκερδὴς, κακοῦργος, δειλίας τε εἰς ἄκρον ἥκων. σχολαία βάδισις, αὐτοφυὴς μὲν, νωθεστέρα, βαθυγνώμονα δὲ καὶ πρᾳεῖα, εἰ μὴ ἀντιλέγοι τὰ μείζω σημεῖα. εἰ δὲ ἑκὼν βραδύνοι, καὶ ἐφιστάμενός γε ἐν ταῖς ὁδοῖς περιβλέποι ὑψαυχενῶν, ἴσθι [καὶ] ὑβριστὴν ὄντα καὶ ὑπερήφανον καὶ μοιχικόν. χεῖρας δὲ καὶ πόδας καλὸν ἐπιφωρᾶσθαι· ἐπέχειν κατὰ ταὐτὸν τῷ παντὶ ἐπὶ κινήσεως. ὁ δὲ ἐν τοῖς ὤμοις ὑποκινούμενος καὶ ἅμα πράως κεκυφὼς, μεγαλονοίας καὶ ἀνδρείας [illegible] ἥκει· οὕτω γὰρ καὶ λέων βαίνει. ὁ δὲ ἐν τοῖς ὤμοις ὑποκινούμενος, ὀρθὸς δὲ ὢν καὶ ὑψαυχενῶν, αὐθάδης τε καὶ ὑβριστής· οὕτω γὰρ βαίνει [ὁ] ἵππος. καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ἀπὸ τούτων συμβάλλειν ἂν δύναιο. οἱ δὲ παντὶ τῷ σώματι κινούμενοι, ὤμοις τε, καὶ καθ' ἕκαστον τῶν μελῶν, ἀνδρόγυνοί εἰσι· τοῦτο γὰρ ἄντικρυς γυναικεῖον. ἀνδρόγυνοι δὲ καὶ οἱ κλίνοντες αὑτοὺς εἰς τὰ δεξιὰ τῇ κινήσει. οἱ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἐπικλίνοντες, ἀνοητότεροι. ὅσοι δὲ κατακλῶσι σφᾶς αὐτοὺς καὶ ἐγκλίνουσι, κόλακές εἰσι· τοῦτο γὰρ ποιεῖ ὁ κύων, ὅταν σαίνῃ καὶ θωπεύῃ.

Περὶ

Περὶ πνεύματος. κη.

Πνεῦμα δὲ λίαν ἀτρεμοῦν ὡς ἀπνόῳ ἐοικέναι, φροντιστοῦ ἀνδρός· (ὁποία δὲ ἡ φροντὶς, παρὰ τῶν ὀφθαλμῶν μάνθανε) εἰ δὲ ἀτρεμὲς ἂν ἐπὶ πολὺ ἀθρόως ἐπίοι, ὥσπερ ἐκ παλιρροίας καὶ πλημμυρίδος, λύπῃ τινὶ συνέχεται. εἰ δὲ [καὶ] κεφαλὴν ἐπικινῶν ἅμα ἐπιστένει, μετανοοῦντι ἔοικεν κακόν τι δράσας ἢ εἰπών. ἐὰν δὲ δεδορκόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς ταῦτα ποιῇ, προβουλεύει κακὰ μέλλον, ἢ μετανοεῖ. πνεῦμα λεῖον, σχολῇ καὶ ἀψοφητὶ χωροῦν, τὴν γνώμην εὖ ἔχειν δηλοῖ. ὅταν δὲ ὑποβρυχᾶται καὶ μεγάλα ἀναπνέῃ, ἀγριότητα καὶ οἰνοφλυγίαν κατηγορεῖ. οἱ δὲ ἀσθματίαι, ὁπόσοις καθάπερ ἐκ δρόμου τὸ πνεῦμα ἐλαύνεται, ἄβουλοι, κακόθυμοι, παντορέκται, παντοεπεῖς. ὅσοι δὲ μετάρσιον ἐμπνέουσι, καὶ αὖθις πυκνόν τε καὶ ἐλαφρὸν τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς ῥισὶν ἐμπνεῖ, δειλία καὶ ἀθυμία ἐν τούτοις ἐστί. γίνονται δὲ καὶ ἀνδρόγυνοι, ὅταν τὰ ἄλλα σημεῖα συμμαρτυρῇ.

Περὶ φθόγγου, ἢ φωνῆς. κθ.

Φθέγγεσθαι βαρὺ πάνυ καὶ σταθερὸν, ἀνοήτῳ καὶ ὑβριστῇ καὶ γαστριμάργῳ πρέπει. ἠχὴ δὲ κακοηχεστέρα βληχωδεστέρα, ἀναισθήτου. ὅσοι δὲ ἀπὸ βαρέος ἀρξάμενοι φθόγγου, εἰς ὀξὺ τελευτῶσιν, ὀργηταί, δύσθυμοι. ὀξὺ δὲ καὶ αὐχμηρὸν φθέγγεσθαι, ποικίλου ἀνδρός ἐστιν. ὁ δὲ ὀξὺ καὶ μαλακὸν καὶ εὐλαμπὲς φθεγγόμενος, ἀνδρόγυνον ἐπισημαίνει. ὅσοι δὲ κοῖλον καὶ βαρὺ καὶ ἀκαμπὲς ἠχοῦσι, γενναῖα τούτοις τὰ ἤθη, καὶ μεγαλόνοια αὐτοὺς κοσμεῖ, καὶ δικαιότης. ὅσοι δὲ μαλακόν τι καὶ βαρὺ φθέγγονται, ἤπια καὶ τούτοις τὰ νοήματα. οἱ δὲ κλαγγηδὸν φθεγγόμενοι, ὀξύ τε καὶ ὀρνίθιον φθέγμα ἱέντες, μάργοι καὶ λάγνοι, καὶ μετάρσια νοοῦντες. ἀσθενὴς δὲ φωνὴ καὶ ἅμα γοερὰ, φιλοκερδῆ, καὶ ἀνιαρὸν, καὶ ὕποπτον ἐν πᾶσιν ἄνδρα σημαίνει. ὁπόσοι δὲ ἐν ῥινὶ φθέγγονται, ψευδεῖς, κακοήθεις,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

βάσκανοι, πήμασιν ἄλλων χαίροντες. [σφοδρὸν φθέγγεσθαι καὶ ὑπόσαθρον, ὀργὴν καὶ βίαν,] καὶ ἀνομίαν καὶ μισανθρωπίαν σημαίνει. ὀξὺ δὲ καὶ ἀσθενὲς φθέγγεσθαι, ἀργίας καὶ δειλίας· παχὺ δὲ, ἀβουλίας καὶ ἀνοίας σημεῖον. οἱ χαλεπῶς φθεγγόμενοι, κακοὶ καὶ ἀνόητοι ὡς ἐπιτοπολύ. εἰ δέ τι καὶ ἄλλο φωνῆς τῶν ζώων, πρὸς ἕκαστον, ὅταν τις ὅμοια φθέγγηται, ἀναφέρειν τε καὶ διαιρεῖν χρὴ εἰς τὸ ὅμοιον ἦθος. οἱ μὲν γὰρ, κυσίν· οἱ δὲ, πιθήκοις· οἱ δὲ, ὄνοις· οἱ δὲ, ἵπποις· οἱ δὲ, ἄρκτῳ· ἄλλοι δὲ, προβάτῳ, καὶ ἄλλοις ζώοις ὁμοίαν φθογγὴν ἀφιᾶσιν. εἰδέναι γε μὴν καθόλου προσήκει, ὡς ἐν κινήσει καὶ φωνῇ, καὶ χροιᾷ, καὶ μεγέθει, καὶ μελῶν ἁρμονίᾳ, τὸ μέσον τῆς κράσεως χρηστὸν ὡς τὸ πολύ· τὸ δὲ ἐναντίον, κακόν.

λ. ## ΠΕΡΙ ΕΙΔΩΝ
ἀνθρωπείων.

Ὅρους δὲ εἰδῶν ἀνθρώπων ὑποδεῖξαι ἀναγκαῖον οὐ πάντας, ἀλλ' ὅσοι ἀξιόλογοι αὐτῶν. ἀπὸ γὰρ τύπων οὐ χαλεπὸν καὶ τὰ λοιπὰ γινώσκειν.

λα. ### Εἶδος ἀνδρείου.

Εἶδος οὖν ἀνδρεῖον· ὄρθιον τὸ πᾶν σχῆμα, πλευραὶ καὶ ἄρθρα καὶ τὰ πάντα ἄκρα τοῦ σώματος ἐρρωμένα· ὀστέα μεγάλα, καὶ μὲν σκληρά· κοιλία πλατεῖα· καὶ κοῖλοι ὦμοι, καρτεραὶ ὠμοπλάται, πλευραὶ διεστηκυῖαι, στέρνα ῥωμαλέα καὶ μετάφρενα, ἰσχίον σκληρόν· σκέλη σαρκώδη, περὶ τοῖς σφυροῖς καρτερά· πόδες ἀρθρώδεις· χρῶμα ὀξύτερον· βλέμμα ὑγρὸν, γοργόν· οὐ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ, οὐδὲ πάνυ ἀναπεπετασμένοι, οὐ μὴν οὐδὲ μύοντες· ὀφρύες οὐ τεταμέναι· μέτωπον οὔτε λεῖον, οὔτε τραχύ· φωνὴ ἀπηνεστέρα, ἰσχυρὰ, μεγάλη· πνεῦμα εὐσταθές. τοιοῦτος μὲν ὁ εὔψυχος καὶ ἰσχυρός.

Εἶδος

Εἶδος δειλοῦ. λβ.

Ὁ δὲ δειλὸς, τοιοῦτος· τρίχες μαλακαί, τὸ πᾶν σχῆμα ἀνειμένον· τράχηλος μακρὸς, τὸ χρῶμα μελανόχρουν, τὸ ὄμμα ταραχῶδες, βλέφαρα ταχυκίνητα, ἆσθμα θορυβῶδες, σκέλη λεπτὰ, ὀσφὺς μακρὰ, στέρνα ἀσθενῆ· μακρόχειρ· φωνὴ λιγυρὰ, μαλακή.

Εἶδος εὐφυοῦς. λγ.

Τὸν δὲ εὐφυῆ, τοιόνδε εἶναι χρή· μεγέθους εὖ ἥκοντα, λευκὸν, ὑπέρυθρον, ξανθὸν, οὐ πάνυ οὐλὸν οὐδὲ εὐθύτριχα· τὸ πᾶν σῶμα ὄρθιον ὄντα, μέλη μεγάλα, τὰ ἄρθρα ἀπολελυμένα ἀλλήλων· σὰρξ μετρίως ἁπαλή, σκέλη καὶ μηροὶ εὐτραφεῖς· σφυρὰ καρτερά· ποδῶν [καὶ] χειρῶν ἄρθρα γλαφυρά· δάκτυλοι ἁπαλοὶ, εὐμήκεις, διεστῶτες ἀλλήλων· πρόσωπα οὐ πάνυ σαρκώδη, οὐδὲ μὴν λεπτά· ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ, εὐλαμπεῖς, χαροποί· τὸ ἐν αὐτοῖς ἦθος γεγηθός.

Εἶδος ἀναισθήτου. λδ.

Τὸν δὲ ἀναίσθητον, τοιοῦτον εἶναι πρέπει· λευκὸν πάνυ, σαρκώδη, προγάστορα, παχυσκελῆ· τὰ δὲ ἄρθρα μικρὰ, συνδεδεμένα· κλεῖδας συμπεφυκυίας· τράχηλον κολοβὸν, παχύν· ἄκρα ἀτελῆ, παρειὰς σαρκώδεις, μέτωπον στρογγύλον, βλέμμα κωφὸν, ἀχλυές.

Εἶδος ἀναισχύντου. λε.

Ἀναίσχυντον δὲ ἄνδρα οὕτω χρὴ πεφυκέναι· ὀφθαλμοὶ ἀνιστάμενοι, λαμπροί· βλέφαρα ἀναπεπετασμένα, παχέα· ταχύπους, παχύρριν, ἀντίον ὁρῶν, ἄνω τείνων ἑαυτὸν, πυρρὸς τὴν χροιὰν, τὴν φωνὴν ὀξύς.

Εἶδος κοσμίου. λϛ.

Ὁ δὲ κόσμιος βραχὺ φθέγγεται, βραχὺ βαίνει, τὰ βλέφαρα

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

κινεῖ μέσως, οὔτε συνεχῶς, οὔτε διὰ χρόνου· χλωρόπον, οὐ λαμπρόν, οὐδὲ ὑγρὸν ὁρῶν· ἐρυθήματος ὑπόπλεώς ἐστιν.

λζ. Εἶδος ἀθύμου.

Σημεῖα ἀθύμου· μέτωπον σαρκῶδες, λεῖον, ὁμαλόν· καὶ τὸ πᾶν πρόσωπον σαρκωδέστερον· τὸ εἶδος ὑπνηλόν· ὀφθαλμοὶ ὑγροί, ἀλαμπεῖς, οὐ δεδορκότες· κίνησις σχολαία, φωνὴ ἠπία.

λη. Εἶδος ἀνάρου.

Πρόσωπον ἀνάρου ἰσχνόν, μέτωπον ῥυσσόν, ὀφρύες ἀπεστραμμέναι, βλέφαρα ἐκτεταμένα. κινεῖται δέ, ὥσπερ οἱ ὑπερινοί.

λθ. Εἶδος ἀνδρογύνου.

Ὁ δὲ ἀνδρόγυνος, ὑγρὸν βλέπει καὶ ἰταμόν, καὶ δονεῖται τὰ ὄμματα καὶ περιτρέχει· μέτωπον ἁπαλὸν καὶ παρειάς· αἱ ὀφρύες μένουσι κατὰ χώραν, τράχηλος κέκλιται, ὀσφὺς οὐκ ἀτρεμεῖ· κινεῖται πάντα τὰ μέλη καὶ ἐπιθρώσκει· δημαλίας ἐστί, γονύκροτος· χρῶν φοραὶ ὕπτιαι· περιβλέπει ἑαυτόν· φωνὴ λεπτή, ἐπικλάζουσα, λιγυρά, σχολαία πάνυ.

μ. Εἶδος πικροῦ.

Πικρὸν δὲ ἄνδρα χρὴ σεσηρέναι, ὕπωχρον εἶναι, ταχὺ καὶ ξηρὸν βλέπειν, μέτωπον ῥυσσόν, φθέγγεσθαι σφοδρόν, ἀσθμαίνειν, χεῖρας συγκροτεῖν ἢ ἀνατρίβειν πολλάκις, πόδας ἐπιρρήσσειν.

μα. Εἶδος πρᾳέος.

Ὁ δὲ πρᾶος ὧδε πέφυκε· καρτερὸς τὸ πᾶν εἶδος, εὔσαρκος σαρκὶ ὑγρᾷ, μαλθακῇ· τοῖς μέλεσι σύμμετρος· τὸ βλέμμα εὐσταθές, βραδυκίνητον· σχολαία φωνή, μαλακή· τῶν τριχῶν ὁ περίδρομος ἄνω θρώσκων.

μβ. Εἶδος εἴρωνος.

Ὁ δὲ εἴρων [ἐστὶ] παλίμβολος, τὰ ἀμφὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς λαγαρὰ ἐχέτω, τὸ βλέμμα ὑπόκομψον, φωνὴν ὑφειμένην· βαινέτω εὔστροφον· καὶ κινείσθω πάντη εὐρύθμως.

μγ. Εἶδος φιλαργύρου.

Τὸν δὲ φιλάργυρον ἄνδρα τοιόνδε εἶναι λέγε· μικρομελῆ, μικρόμματον, μικροπρόσωπον, ταχυβάδιστον, ἐγκεκυφότα, ταχύφωνον, ὀξυβόην, τὴν χροιὰν ὑποφοινίσσοντα.

μδ. Εἶδος φιλοκύβου.

Δασὺς ἀνὴρ θριξὶν εὐθυτενέσι μελαίναις· δασεῖαν τὴν ὑπήνην ἔχων, κροτάφους δασεῖς, ὄμμα λιπαρὸν καὶ στίλβον καὶ ἀμβλυωποῦν· ὁ τοιοῦτος φιλόκυβος, φιλορχηστής, φιλόκωμος.

με. Περὶ ἡμέρου καὶ ἀγρίου.

Γίνονται δὲ καὶ μεσοπόνηροι, ἔχοντες μικτὰ σημεῖα μεσείας καὶ πονηρείας. κατὰ τοῦτ᾽ οὖν εἰσὶ μεσοπόνηροι· ὥσπερ τῶν θηρίων, ὅσα τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα, τὰ μέν, ἥμερα, τὰ δέ, ἄγρια ἐστί. τούτων γὰρ τὰ καθ᾽ ἕκαστον ἐπισκοπῶν εἴσῃ, ὡς ἔοικε μὲν ἀλλήλοις τὰ εἴδη ἑκατέρων· ὅμως δέ, τὰ μὲν τῶν ἡμέρων, ἐστὶν εὐηθικώτερα· τὰ δὲ τῶν ἀγρίων, τραχύτερα καὶ σκαιότερα καὶ ταραχωδέστερα ὡς τὸ πολύ. ὅθεν ἂν ἐπισκέψαιο μάλιστα ἐπὶ αἰγῶν ἀγρίων, καὶ προβάτων καὶ ἵππων καὶ ὄνων, καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἐοικότα γὰρ τοῖς εἴδεσιν. ὅμως τὰ μὲν ἥμερα, [πρᾳότερα καὶ λειότερα] καὶ ἠπιώτερα· τὰ δὲ ἄγρια, καὶ τραχύτερα, καὶ σκαιότερα, καὶ σφοδρότερα, καὶ ξηρότερα. καὶ τὰ ἤθη οὖν αὐτῶν, τοῖς εἴδεσιν ἀκολουθεῖ. καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων τοίνυν οὕτω χρὴ διαιρεῖν. τὸ γὰρ διπλοῦν τοῦτο τῆς ἰδέας καὶ ἐν ἀνθρώποις φύεται καθ᾽ ἕκαστον τῶν σημείων. δίκαιοι γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων γίνονται· ἀλλ᾽ οἱ μέν, ἀγριώτεροι ταῦτα ἔχουσιν· οἱ δέ, ἡμερώτεροι. καὶ σώφρονες ὁμοίως καὶ ἀνδρεῖοι. τὸ δὲ διάφορον τῶν σημείων, τραχύτητι, καὶ λειότητι, καὶ τῷ ἀγρίῳ τε καὶ ξηρῷ διαιρετέον. οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ ἀδικίας καὶ ἀ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

κολασίας ἔχει. καὶ ἐν τούτοις γὰρ τοῖς σημείοις τοῖς αὐτοῖς οὖσι, τὸ ἥμερόν τε καὶ ἄγριον προσπεφυκὸς, τὴν μὲν, ἀγριωτέραν ἀδικίαν, τὴν δὲ, ἠπιωτέραν δείκνυσι. καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, οἱ μὲν, ἄγριοι· ἕτεροι δὲ, τιθασοί εἰσι· καὶ τούτων αὐτῶν οὐκ ἄλλῳ τινὶ τὰ σημεῖα, ἀλλ' ἢ μόνοις οἷς εἴρηκα, διαιρεῖται.

μς. Εἶδος μωροπονήρου.

Ὥσπερ καὶ τοῦ μωροπονήρου, τετύπωται ἡ κεφαλὴ, στενὴ, λοξή· ὦτα ἅμα μεγέθει ἐπικεκλασμένα· αὐχὴν καὶ τράχηλος στρογγυλὸς· ὀφθαλμοὶ ξηροὶ, σκολιοὶ, μικροὶ, κοῖλοι, ὑπορρέοντες, ἀτενεῖς· παρειαὶ στεναὶ, ἐπιμήκεις· γένειον μακρόν· στόμα ἄθυρον, προμήκες, ἄκλειστον, ὡς διεσχισμένα τὰ πρόσωπα φαίνεσθαι· κυρτὸς, προγάστωρ, παχυσκελὴς, ποδῶν καὶ χειρῶν ἄκρα παχέα καὶ σκληρά· ὑπόχλωρος κυλοιδιῶν ὥσπερ ἐξ ὕπνου καὶ κραιπάλης· φωνὴ βληχώδης, μικρὰ, θρασεῖα.

μζ. Ἐπίλογος.

Ταῦτα ὅσα εἴρηται, καθάπερ ἐν γραφαῖς ἀρχαίοις, γραμμῇ μόνῃ τύποι ἀνδρῶν εἰκασμένοι εἰσί· τὰ δὲ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ εἴδη ἀνθρώπων, ἐκ τῶν πολλῶν τῶν καθ' ἕκαστον μέρος ὄντων σημείων, ταῖς μίξεσιν αὐτῶν καὶ ταῖς δυνάμεσιν, ἄλλοις τε πρὸς ἄλλο πειθόμενος τε καὶ ἀπίστων τεκμαίρου.

ΜΕ-

alij Melampod. Anthology. f. 529.

Παλμῶν ἑρμηνευτὴς Gesner. 1. Apophth. f. 413. Casaub. p. 51. lect. Theocrit.
citat Φημονόην, Ἀρχιφῶντα p. 225.
digiti pedis planetis [illegible] p. 230

ΜΕΛΑΜΠΟΔΟΣ ΙΕΡΟΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ, Περὶ Παλμῶν μαντική, πρὸς Πτολεμαῖον βασιλέα.

ΟΣΑ μὲν ταῖς ἔμπροσθεν βίβλοις, κράτιστε βασιλεῦ Πτολεμαῖε συνέγραψά σοι, ἐκ τῶν ἀδύτων στηλῶν τὰ πέρατα σημειωσάμενος, καὶ τὰ σύμβολα συνέγραψα. ἐπεὶ δὲ καὶ νῦν ἀπέσταλάς μοι συγγράψασθαί σοι περὶ τῶν γινομένων παλμῶν ἐν τοῖς μέλεσι τῶν ἀνθρώπων, μεγάλην καὶ ἡδίστην ἡγοῦμαι τὴν ἐπιταγὴν ταύτην. καὶ ἑτέρων οὖν τετυχηκὼς δωρεῶν, συνέλεξά σοι καὶ τάδε.

Κορυφὴ ἐὰν ἄλληται, λύπας καὶ ἀηδίας σημαίνει, ἢ ὁδὸν πορευθῆναι μακράν· δούλῳ, ὕβριν· παρθένῳ, ἄνδρα· χήρᾳ, λύπην· ἐν ἄλλοις, ἔκφευξιν κακῶν, δῆθεν κακῶς πράσσοντι· παρθένῳ, γάμον, ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν Ἀθηνᾶν ἐκ τῆς κορυφῆς ἔκτισε· χήρᾳ, ὁμοίως γάμον· πλουσίῳ, ζημίαν, καὶ ἐπιβουλήν· στρατιώτῃ, προκοπήν· ναύτῃ, χειμῶνα. ἐπὶ δὲ κορυφῆς αὐτοῦ οἱ χρηματιζόμενοι σωθήσονται.

Κεφαλὴ ἐὰν ἄλληται, ἢ αἱ τρίχες ὀρθαὶ ἵστανται, ἢ ἐν μακρῷ φέρωσιν ἐπιμόνως πλείονα χρόνον, ἐπιβουλὴν σημαίνει ἢ ἀπὸ φίλου υἱοῦ καὶ συγγενοῦς ζημίαν· δούλῳ, νόσον· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ὕβριν· πενομένοις, καὶ ἐν ἐνδείᾳ τυγχάνουσιν, ἀγαθὰ δηλοῖ· πλουσίοις, ἀσθένειαν, καὶ ἐπηρμάσασιν τοῦ βίου· νοσοῦντι δὲ, ζωήν. ἄλλως κεφαλὴ ἐὰν ἄλληται ἐπὶ πλείονα χρόνον, κακόν τι σημαίνει· δούλῳ, δεσπότου θάνατον· χήρᾳ, βλάβην. ἐν ἄλλοις, ὑποταγὴν, καὶ αὖθις ἐλευθερίαν δηλοῖ. κεφαλὴ ὅλη ἐὰν ἄλληται, θάνατον δηλοῖ· ἐν ἄλλοις ἀγαθὰ πολλὰ σημαίνει. κεφα-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

λῆς δὲ ὄπισθεν μέρος μέχρι τοῦ κύκλου ἐὰν ἅλληται, κατὰ πάντα ἔχθραν καὶ ἐπιβουλὴν δηλοῖ, καὶ οἰκείων θάνατον· τοῖς δὲ λοιποῖς, συμφοράν· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, ἐπιτυχίαν καλοῦ ἀνδρός· χήρᾳ, νόσον· ἐν ἄλλοις, πλουσίῳ, κίνδυνον· γεωργῷ, κόπον. κεφαλῆς δὲ δεξιὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, ἀγαθὸν δηλοῖ· δούλῳ, χαρὰν καὶ ἐλευθερίαν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, κακόν, καὶ ἐπιμονὴν τῆς χηρείας. κεφαλῆς δὲ ἀριστερὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, βλάβην δηλοῖ πλουσίῳ, εὐωχίαν δούλῳ, μετάβασιν οἰκίας· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ὕβριν.

Ἐγκέφαλος ἐὰν ἅλληται, νόσον δηλοῖ τῷ ὑγιαίνοντι· τῷ νοσοῦντι δέ, ὑγείαν, καὶ αὔξησιν τοῦ σώματος καὶ βίου· ἀτέκνοις, τέκνον καὶ χαράν· ἐνδήμοις, ἀποδημίαν, καὶ ἄφιξιν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα· στρατιώτῃ, καὶ ναύτῃ, κεφαλῆς κίνδυνον δηλοῖ.

Μέτωπον ἐὰν ἅλληται, ἰταμοῖς καὶ ἀναιδέσι πράγμασιν ἐμπεσεῖσθαι δηλοῖ· δούλῳ, δεσπότου θάνατον· παρθένῳ, ἐπιβουλήν· χήρᾳ, βλάβην. μετώπου δὲ δεξιὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, μέγας καὶ ἐγκρατής ἐστιν ὁ τοιοῦτος· δούλῳ, ὕβριν· παρθένῳ, συμβουλήν. μετώπου ἀριστερὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, κατὰ πάντα κακὸν δηλοῖ, καὶ κλαυθμόν· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, ψόγον. μετώπου δὲ μέσον ἐὰν ἅλληται, πένθος δηλοῖ· δούλῳ, κακόν· παρθένῳ, ὠφέλειαν· χήρᾳ, ὕβριν. ἐν ἄλλῳ ἀγαθὸν δηλοῖ ἐν παντί.

Κρόταφος δεξιὸς ἐὰν ἅλληται, κατὰ πάντα ἀγαθόν· δούλῳ, ἀνωμαλίαν· παρθένῳ, εὐωχίαν πρόσκαιρον· χήρᾳ, ἀποδημίαν, καὶ ὠφέλειαν. κρόταφος εὐώνυμος ἐὰν ἅλληται, κατὰ πάντα ἀγαθόν, ὠφέλειαν ἀπροσδόκητον δηλοῖ· δούλῳ, ἀνωμαλίαν· παρθένῳ, ἐκκοπὴν γάμου· χήρᾳ, ἀγαθόν.

Ὀφρὺς δεξιὰ ἐὰν ἅληται, νόσον δηλοῖ ὀλίγον χρόνον, καὶ μετ' ὀλίγον εὐπορίαν· πένητι, πλοῦτον· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, ψόγον·

χήρᾳ,

χήρᾳ, ὕβριν. ὀφρὺς ἀριστερὰ ἐὰν ἅλληται, ἀγαθὸν πολὺ σημαίνει ἀπροσδόκητον· ἀλλὰ καὶ εὐτυχήσει, καὶ πίστιν ἕξει. ὀφρύων δὲ μέσον ἐὰν ἅλληται, κατὰ Φημονόην, κακὸν ἅπασι· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

Ὀφθαλμὸς δεξιὸς ἐὰν ἅλληται, κατὰ Φημονόην καὶ Αἰγυπτίους καὶ Ἀντιφῶντα, ἐχθροὺς ὑποχειρίους ἕξει. ἀλλ' ἔτι καὶ ἀποδήμους. ὀφθαλμοῦ δεξιοῦ δὲ ἄνω βλέφαρον ἐὰν ἅλληται, ἐπίκτησιν πολύτως δηλοῖ· κατὰ δὲ Ἀντιφῶντα, πρᾶξιν καὶ ὑγείαν· δούλῳ, ἐπιβουλήν· χήρᾳ, ἀποδημίαν. δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ δὲ κάτω βλέφαρον ἐὰν ἅλληται, δάκρυα δηλοῖ· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, ὑποταγήν. ὀφθαλμοῦ δεξιοῦ κανθὸς ἐὰν ἅλληται, ἢ ὁ μήλης, πένητι ἀηδίαν δηλοῖ· δούλῳ, διαβολήν· παρθένῳ, κίνδυνον· χήρᾳ, ψόγον· ἐχθροῦ ἀποδημοῦντος ἐπέλευσιν δηλοῖ. ὀφθαλμὸς ἀριστερὸς ἐὰν ἅλληται, ἥξει τις αὐτῷ ἀπὸ ξένης, ὃν μάλιστα ἀγαπᾷ· ἢ αὐτὸς ὁδὸν πορεύσεται· καὶ εἰ προσέφυγέ τις ἐξ αὐτοῦ μακρὰν ὁδόν, εὑρήσει τοῦτον. καὶ διὰ θηλυκῶν προσώπων ἐλπίδα δηλοῖ· πένητι δὲ ὁδὸν πορευθῆναι ἐπ' ἀγαθῷ. ἐν ἄλλοις δὲ πολλὰ κοπιᾶσαι, καὶ ὀλίγα κτήσασθαι δηλοῖ. ὀφθαλμοῦ ἀριστεροῦ δὲ ἄνω βλέφαρον ἐὰν ἅλληται, πένητι ἐπίκτησιν δηλοῖ, καὶ εὐπορίαν· δούλῳ, ἐπιβουλήν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ἀγαθόν· πλουσίῳ, εὐωχίαν· γεωργῷ, καὶ κυνηγῷ, ὠφέλειαν· στρατιώτῃ, προκοπήν. ὀφθαλμοῦ ἀριστεροῦ ὁ δεξιὸς κανθὸς ἐὰν ἅλληται, ἤγουν ὁ πρὸς τὴν ῥῖνα, ὑγείαν καὶ σωτηρίαν δηλοῖ. ὁ δὲ ἀριστερὸς ἐὰν ἅληται, ἐπὶ πάντων ἀγαθὸν δηλοῖ. ὀφθαλμοῦ ἀριστεροῦ δὲ κάτω βλέφαρον ἐὰν ἅλληται, ἀηδίαν σημαίνει· δούλῳ, διαβολήν· παρθένῳ, ἀφθαρσίαν· χήρᾳ, ὕβριν. ὀφθαλμοῦ ἀριστεροῦ ὁ κανθὸς ἰοβόλος ἀλλόμενος, ἀηδίας καὶ λύπας δηλοῖ παντί· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, νόσον. ὀφθαλμοῦ ἀριστεροῦ ἡ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

οὐρὰ ἐὰν ἅλληται, ἀγαθὰ πολλὰ δηλοῖ· δούλοις, πίστεως ἐπιτυχεῖν, ὅθεν ἂν ὠφεληθήσεται· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, λύπην.

Ῥινὸς δεξιὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, ἀηδίας φυγὴν δηλοῖ· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, ὑποταγήν. ῥινὸς ἀριστερὸν μέρος ἀλλόμενον, ἀγαθὰ δηλοῖ ἀπροσδόκητα· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, ὑποταγήν. τὸ μέσον τῆς ῥινὸς ἀλλόμενον, λύπην δηλοῖ· δούλῳ, ἀηδίαν· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, ψόγον. ῥὶς ὅλη ἐὰν ἅλληται, κατὰ πάντα ἀγαθὰ δηλοῖ ἀπροσδόκητα. τὸ ἄκρον τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τῆς ῥινὸς ἐὰν ἅλληται, ζημίαν δηλοῖ· δούλῳ, κακοπάθειαν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, διαβολήν.

Μυκτὴρ δεξιὸς ἐὰν ἅλληται, ὠφέλειαν δηλοῖ· δούλῳ, καὶ παρθένῳ, καὶ χήρᾳ, ἀηδίαν. μυκτὴρ ἀριστερὸς ἐὰν ἅλληται, ὠφέλειαν δηλοῖ· δούλῳ, οἰκίας μετάστασιν· παρθένῳ, ἄνδρα· χήρᾳ, ὠφέλειαν. τὸ μέσον τοῦ μυκτῆρος ἀλλόμενον, ζημίαν καὶ ὕβριν δηλοῖ· δούλῳ, εὐφρασίαν· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

Μῆλον δεξιὸν ἀλλόμενον, ὕβριν ἀπροσδόκητον δηλοῖ· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, ὕβριν. μῆλον ἀριστερὸν ἀλλόμενον, κατὰ πάντα ἀγαθὸν δηλοῖ· δούλῳ, μακρὰν ἀποδημίαν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

Χεῖλος τὸ ἄνωθεν ἐὰν ἅλληται, διάκρισιν πρός τινα καὶ νίκην σημαίνει· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, κέρδος. χεῖλος τὸ κάτω ἀλλόμενον, ὠφέλειαν, ἢ ἔργου ζημίαν δηλοῖ.

Σιαγὼν δεξιὰ ἐὰν ἅλληται, ὠφέλειαν δηλοῖ· δούλῳ, οἰκονομίαν τῆς εὐθηνίας· παρθένῳ, νόσον· χήρᾳ, ψόγον. σιαγὼν ἀριστερὰ
107 ἀλλομένη, λύπην δηλοῖ ἐπὶ πράγματι ὀλίγῳ· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, εὐφρασίαν.

Γνάθος δεξιὰ ἀλλομένη, εὐφρασίαν δηλοῖ· δούλῳ, πόρον· παρθένῳ, συμβουλίαν· χήρᾳ, ὠφέλειαν. γνάθος ἀριστερὰ ἀλλομένη, κακοπάθειαν δηλοῖ· δούλῳ, νόσον· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, ἀηδίαν.

Ὠτίον δεξιὸν ἀλλόμενον, ἢ ἠχοῦν, χαρὰν ἐπί τινι σημαίνει· δούλῳ, εὐφρασίαν· παρθένῳ, ἐπίκτησιν· χήρᾳ, ἀγαθόν. ὠτίον ἀριστερὸν ἀλλόμενον, ὑψηλόν τι γενέσθαι δηλοῖ· δούλῳ, ἐγχείρησιν μεγάλων πραγμάτων· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ἀφαίρεσιν. ὠτίου δεξιοῦ τὸ ἔσωθεν ἀλλόμενον, κακόν τι σημεῖον. ὠτίου λαιοῦ τὸ ἔξωθεν ἀλλόμενον, κακόν τι σημεῖον· ἀκούσεταί τι, καὶ οὐ χαρήσεται· δούλῳ δὲ καλόν.

Γενείου τὸ δεξιὸν μέρος ἀλλόμενον, ἀγαθῶν ἐπίκτησιν δηλοῖ τοῖς πᾶσι. γενείου τὸ ἀριστερὸν ἀλλόμενον, ἐλπίδας ἀγαθὰς πᾶσι δηλοῖ, καὶ πᾶσιν ἀγαθόν. γένειον ἀλλόμενον, πολυγήρειαν δηλοῖ.

Οὐρανίσκος ἀλλόμενος, εὐφρασίαν δηλοῖ, καὶ ζημίαν· τὸ δὲ εὐώνυμον, ἀγαθόν. Βρόγχος ἐὰν ἅλληται, δούλῳ καὶ ἐλευθέρῳ ἀγαθὸν δηλοῖ. Ὀδόντες ἐὰν ἀλλόμενοι συγκρούωσιν, ἀγαθὸν δηλοῦσι. Στόμα ἐὰν ἅλληται, ὄψεται γυναῖκα διὰ πολλοῦ τοῦ χρόνου, ἐφ' ᾧ καὶ χαρήσεται. Καρδία ἐὰν ἅλληται, ἀγαθὸν δηλοῖ πᾶσιν ἄλλοις, ἱλαρότητα· δούλῳ, ἐλευθερίαν· παρθένῳ, νωθρείαν· χήρᾳ καὶ στρατιώτῃ, εὐφρασίαν· ἐμπόρῳ, πρᾶξιν· ἄλλοις ἐπίβουλος φίλος δηλοῦται.

Τραχήλου τὸ δεξιὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, ἐλευθέρῳ, φόβον· δούλῳ δέ, νόσον σημαίνει· τοῖς δὲ λοιποῖς πᾶσι, καλόν. τραχήλου ἀριστερὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, ἀγαθόν. Φάρυγγος τὸ δεξιὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, εὐφρασίαν δηλοῖ δούλῳ καὶ ἐλευθέρῳ, κέρδος. Φάρυγγος τὸ λαιὸν μέρος ἀλλόμενον, φεῦξιν ἀηδίας πᾶσι δηλοῖ· ἄλλοις ἐλευθέραν δόξαν σημαίνει· δούλῳ, κακὸν ἀκοῦσαι· στρατιώτῃ, χρημάτων ἐπίκτησιν· ἀπόρῳ, πόρον ἐκ θηλυκῶν προσώπων, παρθένῳ, ἀηδίαν· κυβερνήτῃ, ἔπαινον. Αὐχένος δεξιὸν μέρος ἐὰν ἅλληται, ἀγαθὸν δηλοῖ· δούλῳ μέν, μερίμνας· παρθένῳ δέ, μνηστήν· χήρᾳ, κόπον· στρατιώτῃ, ἀμεριμνίαν. τὸ δὲ εὐώνυμον,

πονηρόν τι δηλοῖ· δούλῳ, κόσμον· παρθένῳ, ἄνδρα· χήρᾳ, εὐφρασίαν· δούλῳ, ἀγαθόν. τοῖς δὲ λοιποῖς, οὐ καλόν· ἄλλοις, ἐπιβουλὴν δηλοῖ· ἐν δὲ στενοχωρίαις ὄντι, εὐσταθῆ· κακοῖς δούλοις νόσον· παρθένῳ, εὐωχίαν ἔμψυχον· στρατιώτῃ, δάκρυα· ἐμπόρῳ, ἀπόδοσιν· κυβερνήτῃ, εὐπλοίαν. ὁ δὲ εὐώνυμος, ἐλευθέρῳ ἀηδίαν σημαίνει· δούλῳ δὲ, νόσον· χήρᾳ πρὸς εὐπροσδόκητον· στρατιώτῃ, καθαίρεσιν· ἐμπόρῳ, βλάβην· κυβερνήτῃ, λύπην· γυναικί, ἀηδίαν· ἄλλοις, ὁδοιπόρων ζημίαν, δούλων λύπας· τοῖς δὲ λοιποῖς πᾶσι καλόν, ἄλλοις εὐωχίαν πᾶσι δηλοῖ.

Ὦμος δεξιὸς ἀλλόμενος, ὠφέλειάν τινα δηλοῖ· χειροτέχνῃ μὲν, πρᾶξιν· δούλοις δὲ, ὠφέλειαν, καὶ θάνατον δεσπότου· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, κέρδος· ἐμπόροις, ὠφέλειαν· κυβερνήτῃ, εὐπορείαν· γυναικί, χαράν. ὦμος λαιὸς ἀλλόμενος, ἐπιβουλὴν ὑπὸ γυναικὸς σημαίνει, ἀλλὰ ὠφέλιμον. ὤμου δὲ μέσον ἀλλόμενον, πολλῶν ἀγαθῶν κυρίευσιν, καὶ δούλων δηλοῖ, καὶ ἐλευθέρων. ὠμοπλάτης εὐώνυμος ἀλλόμενος, ἐὰν ἐπὶ ξένοις ἀφροσύνην σημαίνει· καὶ τοῖς ἐνδανείζουσιν, ἀπόδοσιν χρεῶν· δούλοις καὶ κλέπταις μετάβασιν· παρθένῳ, νωθρείαν· χήρᾳ, κίνδυνον· στρατιώτῃ, εὐφροσύνην μετὰ κέρδους· τοῖς δὲ λοιποῖς, κόπον. τὸ δὲ τῆς εὐωνύμου ὠμοπλάτης δεξιὸν ἀλλόμενον, ἀγαθὸν σημαίνει· δούλῳ, διαβολήν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ἀπὸ νόσου σωτηρίαν. ἐν ἄλλοις ἔκφευξιν ἀηδίας δηλοῖ· ὑπὸ δὲ γυναικῶν ἀκαταστασίαν· δούλῳ, ἀνάπαυσιν ἐκ τῆς δουλείας· παρθένῳ, ἀηδίαν· χήρᾳ, ψόγον· στρατιώτῃ, δάκρυα· ἐμπόροις, ἀπόδοσιν· κυβερνήτῃ, εὐπλοίαν. τὸ μέσον τῶν ὠμοπλατῶν ἀλλόμενον, εὐπορείαν δηλοῖ· δούλῳ, κακοπάθειαν καὶ εὐχαριστίαν· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, διαβολήν. ἀκρώμιον δεξιὸν ἀλλόμενον, ἐλευθέρῳ, εὐκρασίαν δηλοῖ· δούλῳ, κακῶν ἀνάπαυσιν· παρθένῳ, μνηστείαν· χήρᾳ, ἱλαρείαν· στρατιώτῃ, κίνδυνον.

Βρα-

Βραχίων δεξιὸς ἀλλόμενος, τέκνων καὶ χρημάτων ἐπίκτησιν δηλοῖ· τοῖς δὲ δανείζουσιν, ἐξ ἑτέρων βλάβην· ἄλλῳ τέκνα αὐτοῦ ἔσεσθαι ἐπὶ χεῖρας· δούλῳ, πίστιν πραγμάτων μεγάλων· παρθένῳ, ὑποταγήν· χήρᾳ, ὠφέλειαν. Βραχίων εὐώνυμος ἀλλόμενος, ἀπὸ τῶν οἰκείων προσώπων ἐπικουρείαν σημαίνει· δούλῳ δὲ, ἐλευθερείαν· ἄλλῳ, λύπην δηλοῖ.

Μῦς δεξιὸς ἀλλόμενος, ζημίαν σημαίνει πᾶσιν· ὁ δὲ εὐώνυμος, κέρδος ἀπροσδόκητον δηλοῖ.

Ἀγκὼν δεξιὸς ἀλλόμενος, ὠφέλειαν δηλοῖ· δούλῳ, κακῶν ἀπαλλαγήν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ὕβριν. ὁ δὲ εὐώνυμος, ὑπό τινος προσώπου ζημίαν δηλοῖ· ἄλλοις, εὐφρασίαν δηλοῖ· δούλῳ, προκοπήν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ὕβριν.

Πῆχυς δεξιὸς ἀλλόμενος, βλάβην δηλοῖ· δούλῳ, εὐφρασίαν· παρθένῳ, ἀπορείαν· χήρᾳ, ἀηδίαν· ὁ δὲ εὐώνυμος, ἀηδίαν δηλοῖ· δούλῳ, εὐπορείαν· παρθένῳ, εὐφρασίαν· χήρᾳ, ὁμοίως.

Χεὶρ δεξιὰ ἀλλομένη, ὠφέλειαν σημαίνει· ἡ δὲ εὐώνυμος, πίστεως φυλακὴν δηλοῖ. Καρπὸς δεξιὸς ἀλλόμενος, ἃ ὀφείλει χρήματα, ἀποδώσειν σημαίνει· ἔσεσθαι δὲ καὶ ἐν πενίᾳ, καὶ ὀλιγοχρονίᾳ. τοῦτο ἐπὶ πᾶσι δηλοῖ· ἐν ἄλλοις δὲ κακὸν δηλοῖ· δούλῳ, χαλεπόν· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, ἀποδημίαν. ὁ δὲ εὐώνυμος, ἐπιβουλὴν σημαίνει ἕνεκα πραγμάτων, ὕστερον δὲ ὠφέλειαν. ἐν ἄλλοις, ἀρρωστίαν δηλοῖ· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, ὠφέλειαν. Ἀντίχειρ ὁ δεξιὸς ἀλλόμενος, ἀγαθὸν δηλοῖ· δούλῳ, εὐφρασίαν· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, ἁρπαγήν· ὁ δὲ εὐώνυμος, ἀποβολὴν βίου δηλοῖ· δούλῳ, ἐλευθερείαν· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, ὠφέλειαν. τὸ πλάγιον τῆς χειρὸς ἀλλόμενον, ἐμπεσεῖσθαι 108
εἴς τινα πράγματα μόχθον δηλοῖ· δούλῳ, εὐπορείαν· παρθένῳ, ἀγαθόν· χήρᾳ, κακόν. ἐν ἄλλοις ἐξοδιασμοὺς ἑκουσίους δηλοῖ. τὸ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, καταδούλωσιν ἐξ ἀνθρώπων δηλοῖ· δούλῳ, μεταβολὴν βίου· παρθένῳ, ἀγαθόν· χήρᾳ, εὐφρασίαν. ἄλλοις κέρδος τι σημαίνει. Χειρὸς δεξιᾶς τὸ μέσον, ἤτοι τὸ κοῖλον ἀλλόμενον, ὠφέλειαν σημαίνει, καὶ ἀλλοτρίου πράγματος· ἐν ἄλλοις κέρδος δηλοῖ· δούλῳ, ἀηδίαν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, κέρδος. τῆς δὲ εὐωνύμου, εὐτυχίαν μεγάλην δηλοῖ, καὶ ἐχθρῶν κράτησιν. ἐν ἄλλοις ἐχθρῶν κυρίευσιν δηλοῖ· δούλῳ, ἀμεριμνίαν· παρθένῳ, [ὕβριν,] γάμον· χήρᾳ, ὕβριν. Τὸ ἐπιμύλιον τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐὰν ἅλληται, πονηρὸν σημαίνει· δούλῳ, ἀναβολήν· παρθένῳ, ἀηδίαν· χήρᾳ, ὠφέλειαν. ἄλλοις ἀπροσδόκητον ἀγαθὸν σημαίνει.

Δάκτυλος μικρὸς τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἀλλόμενος, πίστεως μείζονος ἀξιωθήσεσθαι δηλοῖ· ἐπεὶ Ἑρμοῦ ἐστιν ὁ δάκτυλος. ἐν ἄλλοις, πείρωσιν δηλοῖ· δούλῳ, διαβολήν· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, ὕβριν. ὁ μετὰ τὸν μικρὸν δεύτερος δάκτυλος τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ὁ καλούμενος παράμεσος, ἀλλόμενος, πολλῶν χρημάτων κυρίευσιν σημαίνει· ἔστι γὰρ ἡλίου ὁ δάκτυλος· ἄλλοις πολλῶν ἀγαθῶν ἐπίκτησιν δηλοῖ· δούλῳ, κακόν· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, εὐφροσύνην. δάκτυλος ὁ τρίτος τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ἤτοι ὁ μέσος, βασκανίας δηλοῖ καὶ λοιδορίας· Κρόνου γὰρ ὁ δάκτυλος. ἐν ἄλλοις δόξαν γλέαθαι δηλοῖ· δούλῳ, ὑποταγήν· παρθένῳ, νόσον· χήρᾳ, ὠφέλειαν. δάκτυλος τέταρτος ἀλλόμενος, ζημίαν μεθ' ὕβρεως δηλοῖ· Ἄρεος γάρ ἐστιν ὁ δάκτυλος. ἐν ἄλλοις δὲ βλάβην δηλοῖ· ἐλευθέρῳ, ἐκκοπήν· παρθένῳ, κέρδος· χήρᾳ, ὠφέλειαν. δάκτυλος ὁ μέγας, ὁ καὶ ἀντίχειρ καλούμενος, ἀλλόμενος, ἐπίκτησιν πολλῶν ἀγαθῶν δηλοῖ· καὶ ἐπὶ τέκνοις, καὶ ἐπὶ γυναικὶ χαρήσεται· ἔστι γὰρ Ἀφροδίτης ὁ δάκτυλος. ἄλλοις ἀπαλλαγὴν δηλοῖ· δούλῳ, ἀγαθόν· παρθένῳ, ἄνδρα· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

Ὄνυχες

Ὄνυχες τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐὰν ἅλλωνται, κέρδος δηλοῦσιν ἀπροσδόκητον· δούλῳ, εὐφρασίαν· παρθένῳ, μνηστείαν. ὄνυξ τοῦ μικροῦ δακτύλου τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐὰν ἅλληται, ἢ μυρμηκιᾷ, καταπάλην δηλοῖ· δούλῳ, τέκνον· παρθένῳ, ἄνδρα· χήρᾳ, κόπον· ὁ τοῦ δευτέρου ἐὰν ἅλληται, ἐξουσίαν δηλοῖ· δούλῳ, δεσπότου θάνατον· παρθένῳ, ψόγον· χήρᾳ, καλόν. ὁ τοῦ τρίτου, καὶ τοῦ τετάρτου, λύπας δηλοῦσιν· δούλῳ δὲ, ἀγαθόν. ὁ τοῦ μεγάλου, αὔξησιν δηλοῖ βίου.

Δάκτυλος μικρὸς εὐωνύμου χειρὸς ἀλλόμενος, πολλὰ ἀγαθὰ δηλοῖ πᾶσιν. ὁ δεύτερος αὐτοῦ, ἐγκληματικὸς, δηλοῖ λύπην, καὶ ἀπολογίαν ἐπὶ μεγάλων προσώπων· δούλῳ ἐν πίστει ὄντι, κατηγορίαν. ὁ μέσος, λύπην δηλοῖ διὰ πρᾶγμα ἴδιον, καὶ αὔξησιν βίου, καὶ τέκνων, καὶ χρημάτων σημαίνει. ὁ μέγας τῆς εὐωνύμου χειρὸς, παλαιὰν ἀπώλειαν σημαίνει κομίσασθαι.

Ὄνυχες εὐωνύμου χειρὸς ἀλλόμενοι, ὠφέλειαν δηλοῦσι μετὰ δυσχολίας τινός.

Μάλη δεξιὰ ἀλλομένη, μάχας δηλοῖ, καὶ λύπας ἐκ τῶν οἰκείων πρὸς ὀλίγον πλουτεῖ· καὶ ἡ εὐώνυμος ὁμοίως.

Μασθὸς δεξιὸς ἀλλόμενος, πρᾶξιν δηλοῖ μεγάλην. ἐν ἄλλοις, εὐφρασίαν δηλοῖ. μασθὸς εὐώνυμος ἀλλόμενος, πλοῦτον σημαίνει. μασθοῦ τὸ μέσον ἀλλόμενον, ἀγαθῶν φρενῶν ἐστὶ σημεῖον.

Στῆθος ἀλλόμενον, εὐωχίαν δηλοῖ πλουτεῖ. ἐν ἄλλοις πληρωθήσεται ἡ διάνοια φόβου. Καρδία ἀλλομένη, ἐπιβουλὴν φίλου δηλοῖ.

Γαστὴρ ἀλλομένη, πλουσίῳ, ἀναλώματα ποιῆσαι δηλοῖ· πένητι δὲ τροφήν· ἄλλοις, εὐφρασίαν δηλοῖ.

Κοιλία ἀλλομένη, ἀγαθὰ σημαίνει· ἄλλοις τέκνα ὀνησιφόρα.

δηλοῖ. κοιλίας δεξιὸν μέρος ἀλλόμενον, νόσον ὀλιγοχρόνιον δηλοῖ. Λαγὼν δεξιὸς ἀλλόμενος, ἀποδημίαν δηλοῖ· ἄλλοις ἀγαθὰ πολλὰ σημαίνει. λαγὼν εὐώνυμος ἀλλόμενος, εὐφρασίαν δηλοῖ πᾶσιν· ἄλλοις ἐργασίαν δηλοῖ. Πλευρὰ δεξιὰ ἀλλομένη, πλουσίῳ χρόνιον πενίαν δηλοῖ· δούλῳ δὲ, εὐπορείαν καὶ χαρὰν· ἐν ἄλλοις ὠφέλειαν δηλοῖ. πλευρὰ δὲ εὐώνυμος ἀλλομένη, μοχθήσαντι εὐστάθειαν δηλοῖ ἐν παντὶ βίῳ. Σπλὴν ἀλλόμενος, ἀρρωστίαν δηλοῖ. Ἧπαρ ἀλλόμενον, δυσθυμίαν σημαίνει. ἰξύος δὲ δεξιὸν μέρος ἀλλόμενον, οἰκείων καὶ φίλων· ἐν ἄλλῳ, ἀγαθὸν δηλοῖ. ἰξύος δὲ εὐώνυμον μέρος ἀλλόμενον, λύπας δηλοῖ. ἐν ἄλλοις, ἀκαταστασίαν δηλοῖ.

Ῥάχης τὰ δεξιὰ ἀλλόμενα, ἐχθρῶν περικρατῆσαι δηλοῖ πᾶσιν.

Νῶτος δεξιὸς ἀλλόμενος, ὕβριν δηλοῖ· ὁ δὲ εὐώνυμος, πλουσίῳ, εὐωχίαν δηλοῖ· πένητι δὲ, κάματον.

Βάλανος ἀλλόμενος, δούλῳ εἰς ἀφροδίτην ἐλθεῖν δηλοῖ.

Ἄκρωμος ἀλλόμενος, ἡδονήν τινα τις εὕρεται σημαίνειν.

Ὄρχις δεξιὸς ἀλλόμενος, βίου καὶ τέκνων ἐπίκτησιν δηλοῖ. ὄρχις εὐώνυμος ἀλλόμενος, εὐωχίαν, καὶ γυναικὸς ὠφέλειαν δηλοῖ.

Πυγὴ δεξιὰ ἀλλομένη, ἐπὶ διαφθορὰν τῷ ἔχοντι πραγματείαν καὶ ἐργασίαν δηλοῖ. πυγὴ εὐώνυμος ἀλλομένη, πλουσίῳ ἀναλώματα ποιῆσαι δηλοῖ· τοῖς δὲ λοιποῖς, ἀγαθὴν ἐν ἄλλοις μηχόντων κυρείουσιν. Δάκτυλος ἀλλόμενος, κέρδος ἀπροσδόκητον δηλοῖ.

Κοτύλη δεξιὰ ἀλλομένη, κίνησιν ἐπὶ περισκοπὴν δηλοῖ παντί· ἐν ἄλλοις, ἀγαθὸν σημαίνει. κοτύλη εὐώνυμος ἀλλομένη, λύπης τινὸς ἀπαλλαγὴν δηλοῖ· ἐν ἄλλοις, ἀηδίαν σημαίνει.

Γλουτὸς

Γλουτὸς δεξιὸς ἀλλόμενος, εὐπορείαν δηλοῖ· καὶ ὁ εὐώνυμος δὲ αὐτό.

Βουβὼν δεξιὸς ἀλλόμενος, βίας καὶ ταραχὰς δηλοῖ. βουβὼν εὐώνυμος ἀλλόμενος, οὐκ ἀγαθὸν σημαίνει.

Μηρὸς δεξιὸς ἀλλόμενος, ὠφέλειαν δηλοῖ· ἐν ἄλλοις δὲ, ἐχθρῶν κράτησιν δηλοῖ. μηρὸς εὐώνυμος ἀλλόμενος, ἐπιβουλὴν καὶ δόλον δηλοῖ· ἐν ἄλλοις, ὁδὸν ἐπωφελῆ δηλοῖ πορευθῆναι. Ὀπισθομήριον δεξιὸν ἀλλόμενον, ψόγον προσημαίνει· ἐν ἄλλοις, καλοκἀγαθείαν δηλοῖ. ὀπισθομήριον εὐώνυμον ἀλλόμενον, ἐπιβουλὴν δηλοῖ· ἄλλοις, εὐπορείαν δηλοῖ.

Γόνυ δεξιὸν ἀλλόμενον, εὐωχίαν δηλοῖ πλουτεῖ· ἄλλοις δὲ, εὐπορείαν. γόνυ εὐώνυμον ἀλλόμενον, ἀηδίαν μεγάλην δηλοῖ.

Ἀγκύλη δεξιὰ ἀλλομένη, ἀηδίαν δηλοῖ· ἡ δὲ εὐώνυμος, εὐφρασίαν δηλοῖ.

Κνήμη δεξιὰ ἀλλομένη, ἐπίσημον δηλοῖ, ἢ ὁδὸν μακρὰν πορευθῆναι· ἡ δὲ εὐώνυμος, ἀνδράσι λύπην, γυναιξὶ δὲ ψόγον, ἄλλοις ἀρρωστίαν δηλοῖ.

Ἀντικνήμιον δεξιὸν ἀλλόμενον, εὐπορείαν δηλοῖ· τὸ δὲ εὐώνυμον, ἀποβολὴν ὑπάρξεσθαι ἢ πονηρόν τι δηλοῖ.

Γαστροκνήμιον δεξιὸν ἀλλόμενον, ἀπροσδόκητα ἀγαθὰ πᾶσι δηλοῖ· τὸ δὲ εὐώνυμον, ἐμπόδιον τῆς προκειμένης ὁδοῦ.

Κερκὶς δεξιὰ ἀλλομένη, λύπην δηλοῖ· ἡ δὲ εὐώνυμος, ὁδὸν ἐπικερδῆ δηλοῖ.

Σφυρὸν δεξιὸν ἀλλόμενον, ὠφέλειαν δηλοῖ· τὸ δὲ εὐώνυμον, νικῆσαι ἐν κριτηρίῳ δηλοῖ.

Ἀστράγαλος δεξιοῦ ποδὸς ἀλλόμενος, μέριμναν δηλοῖ, ἢ ἀηδίαν· καὶ ὁ τοῦ εὐωνύμου δὲ αὐτό.

Πτέρνη δεξιὰ ἀλλομένη, εὖ πορευθῆναι δηλοῖ· καὶ δὲ τοῦ εὐω-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

νύμου τὸ αὐτό. ὁμοίως καὶ τὸ κοῖλον τῶν δύο ποδῶν. τὸ δὲ τοῦ εὐωνύμου, καὶ καλὸν δηλοῖ. ἄλλοις τὸ κοῖλον τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἀλλόμενον, ὁδὸν πορευθῆναι ἐπωφελῆ τῇ ψυχῇ, καὶ ἔμπαλι πατῆσαι ἔνθα οὐκ εἰσῆλθεν ἄλλος, δηλοῖ.

Ταρσὸς δεξιὸς ἀλλόμενος, καλὸν δηλοῖ· ὁ δὲ εὐώνυμος, εὐφρασίαν.

Τέλμα δεξιὸν ἐὰν ἅλληται, ὁδὸν πορευθῆναι δηλοῖ· τὸ δὲ εὐώνυμον, χρόνιον ἀποδημίαν σημαίνει.

Τὸ πλάγιον τοῦ βήματος τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τὸ ἔξω, ἀσθένειαν δηλοῖ· τὸ δὲ τοῦ εὐωνύμου, εὐφρασίαν δηλοῖ.

Δάκτυλος μικρὸς τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἀλλόμενος, ὠφέλειαν δηλοῖ· ὁ δεύτερος, ἐργασίαν δηλοῖ· ὁ τρίτος καὶ μέσος, ἀγαθὸν σημαίνει· δούλῳ, ἀποδημίαν· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, εὐωχίαν. καὶ ὁ μετ᾽ αὐτόν, ἀποδημίαν δηλοῖ δούλῳ, καὶ παρθένῳ, βλάβην· χήρᾳ, νόσον· ἐν ἄλλοις, ὠφέλειαν. ὁ μέγας, ἀποδημίαν δηλοῖ· δούλῳ, κατάστασιν· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, ἱλαρείαν.

Ὄνυχες δεξιοῦ ποδὸς ἐὰν ἅλλωνται, ἢ μυρμηκιῶσι, μαλακισθῆναι πρὸς ὀλίγον δηλοῖ· δούλῳ, εὐρωστίαν· παρθένῳ, καὶ χήρᾳ, ψόγον. ὁ τοῦ μικροῦ δακτύλου ὄνυξ, ἀγαθόν· ὁ τοῦ δευτέρου, ἀποδημίαν ἀγαθήν· ὁ τοῦ τρίτου, ἀηδίαν· ὁ τοῦ τετάρτου, ὠφέλειαν· ὁ τοῦ πέμπτου, ἀγαθόν.

Δάκτυλος μικρὸς εὐωνύμου ποδὸς ἀλλόμενος, ἀγαθὸν σημαίνει· δούλῳ, ἀλλαγὴν δεσπότου· παρθένῳ, ὕβριν· χήρᾳ, εὐωχίαν. ὁ δεύτερος, ἀποδημίαν ἀγαθὴν δηλοῖ· δούλῳ, εὐφροσύνην· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, ὑποταγήν. ὁ μέσος, ἀηδίαν δηλοῖ· δούλῳ, ὠφέλειαν· παρθένῳ, νωθρείαν· χήρᾳ, ἀηδίαν. ὁ τέταρτος, ὠφέλειαν ἀπὸ φίλων δηλοῖ· δούλῳ, νόσον· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, διαβολήν. ὁ μέγας, ἀγαθὰ σημαίνει μέγιστα· δούλῳ, εὐπορίαν· παρθένῳ, γάμον· χήρᾳ, ὠφέλειαν.

Ὄνυχες ἀριστεροῦ ποδὸς ἀλλόμενοι, ἢ μυρμηκιῶντες, πλουσίῳ μέν, ἀηδίαν σημαίνουσι· πένητι δέ, πλοῦτον· δούλῳ, βλάβην· παρθένῳ, συμβουλήν· χήρᾳ, ψόγον.

Ὅλον τὸ σῶμα ἀλλόμενον, ἡμέρας τινὰς φυλάξασθαι δηλοῖ· δούλῳ, μὴ ἐπιβουλευθῆναι· παρθένῳ, μὴ κινδυνεῦσαι· χήρᾳ, μὴ νοσῆσαι.

ΠΕΡΙ ΕΛΑΙΩΝ
τοῦ σώματος.

Ἐὰν ἔστιν εἰς τὸ μέτωπον τοῦ ἀνδρός, πολλῶν ἀγαθῶν ἔσται κύριος. εἰ δὲ εἰς τὸ μέτωπον τῆς γυναικός, ἢ γυνὴ βασιλεύσει, ἢ μεγίστη ἔσται. ἐὰν ἔξω τῶν ὀφρύων τοῦ ἀνδρός, λαμβάνει γυναῖκα ἀγαθήν, καὶ εὔμορφον· εἰ δὲ γυναικός, καὶ ἔστιν ἡ χροιὰ αὐτῆς πυρρά, λαμβάνει ἄνδρα πλούσιον, καὶ εὔμορφον. εἰ δὲ ἐπὶ τῶν ὀφρύων τοῦ ἀνδρός, οὐ δεῖ συζυγῆναι αὐτόν, ὅτι πέντε γυναικῶν ἀνὴρ γενήσεται. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς γυναικός. ἐὰν ᾖ εἰς τὴν ῥῖνα τοῦ ἀνδρός, καὶ ἡ χροιὰ αὐτοῦ ἔσται πυρρά, ἀκόρεστος ἔσται τῆς συνουσίας, ὅτι καὶ εἰς τὸ κρυπτὸν ἔχει ἐλαίαν. ἐὰν ᾖ εἰς τὴν ῥῖνα ἢ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τῆς γυναικός, ὁμοίως ἀποβήσεται τῷ ἀνδρί, ὅτι καὶ αὐτὴ εἰς τὸ κρυπτὸν ἐλαίαν ἔχει. ἐὰν εἰς τὸ πλάγιον τῆς ῥινὸς τοῦ ἀνδρός, ξενιτεύσει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. ἐπὶ δὲ γυναικός, κακοποδίνα γενήσεται, ὅτι καὶ εἰς κρυπτὸν ἐλαίαν ἔχει. ἐὰν εἰς τὸ μάγουλον τοῦ ἀνδρός, πλούσιος γενήσεται. ἐπὶ δὲ γυναικός, ἐὰν εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς σιαγόνος, ἐμπαθὴς ἔσται, ὅτι καὶ εἰς τὸ ὑπογάστριον ἔχει. ἐὰν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ ἀνδρός, λήψεται γυναῖκα πλουσίαν καὶ καλήν. ἐὰν εἰς τὰ χείλη τοῦ ἀνδρὸς ἐλαία ᾖ, πολύφαγος ἔσται. ὁμοίως καὶ ἐπὶ γυναικῶν. ἐὰν εἰς τὸν πώγωνα ἔχει ὁ ἀνὴρ ἐλαίαν, πλούσιος ἔσται χρυσίῳ καὶ ἀργυρείῳ. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ γυναικός, ὅτι

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

καὶ εἰς τὸν σπλῆνα ἔχῃ. ἐὰν εἰς τὰ ὦτα ἔχῃ ὁ ἀνήρ, πλούσιος καὶ εὐλογημένος ἔσται. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ γυναικός, ὅτι καὶ εἰς τὸν μηρὸν ἐλαίαν ἔχῃ. ἐὰν εἰς τὸν τράχηλον ἔχῃ ὁ ἀνήρ, πλούσιος ἔσται σφόδρα· ὁμοίως καὶ ἐπὶ γυναικός. ἐὰν εἰς τὸν αὐχένα ἔχῃ ὄπισθεν ὁ ἀνήρ, ἀποκεφαλίζεται. ἐὰν εἰς τὰς ψύας, πτωχὸς ἔσται, καὶ ἀπὸ ψυχῆς βαστάζων ζήσει. ἐπὶ γυναικὸς ὁμοίως. ἐὰν εἰς τοὺς ὤμους, δέσμιος ἔσται, καὶ θλιβόμενος. ἐὰν εἰς τὴν μάλην, λήψεται γυναῖκα πλουσίαν καὶ καλήν. καὶ ἡ γυνὴ ὁμοίως. ἐὰν εἰς τὰς χεῖρας, πολύτεκνος ἔσται. καὶ ἡ γυνὴ ὁμοίως. ἐὰν εἰς τὸ στῆθος, πένης ἔσται. καὶ ἡ γυνὴ ὁμοίως. ἐὰν ἐπάνω τῆς καρδίας, πολυπόνηρος ἔσται. τῇ δὲ γυναικὶ τοῦτο συμβαίνῃ, ὅταν εἰς τὸν μαστὸν τὴν ἐλαίαν ἔχῃ. ἐὰν εἰς τὴν κοιλίαν, φάγοι ἀμφότεροι ἔσονται. ἐὰν εἰς τὸν σπλῆνα, ἐμπαθεῖς, καὶ ἐπίνοσοι. ἐὰν εἰς τὸ ὑπογάστριον, ἐμπαθεῖς ἔσονται. III ἐὰν εἰς τὸ κρυπτόν, ἄπληστοι ἔσονται ὑπὸ τῆς συνουσίας. ἐὰν εἰς τὸ φυσικόν, ὁ μὲν ἀνὴρ ἀρρενότοκος ἔσται, ἡ δὲ γυνὴ τοὐναντίον. ἐὰν εἰς τὸν μηρόν, πλούσιοι ἔσονται. ἐὰν εἰς τὰ γόνατα, λήψεται γυναῖκα πλουσίαν. ἡ δὲ γυνή, εἰ μὲν εἰς τὸ δεξιὸν γόνυ, ἀγαθὴ ἔσται· εἰ δὲ εἰς τὸ ἀριστερόν, πολύτεκνος ἔσται. ἐὰν εἰς τὸν ἀστράγαλον, ὁ ἀνὴρ [τὴν γυναῖκα] ἀπόστροπον ποιεῖ ἀπὸ τῆς χιτωνίας· ἡ δὲ γυνή, τὸν ἄνδρα ἀπὸ τῆς ἐξουσίας. εἰ δὲ εἰς τοὺς πόδας ἔχουσιν ἐλαίαν, πολύτεκνοι ἔσονται.

Σημείωσαι οὖν τὸ ἐπὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· ἐὰν ᾖ ἡ ἐλαία εἰς τὰ δεξιὰ μέρη, πλούσιοι καὶ ἀγαθοὶ πάντων γίνονται· εἰ δὲ εἰς τὰ εὐώνυμα, ἐμπαθεῖς καὶ πτωχοὶ ἔσονται.

ΑΡΙ-

... magna dubitatio est sive Aristotelis sive Theophrasti. Gal. III. 13. K.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
περὶ χρωμάτων.

a.

Ἁπλᾶ τῶν χρωμάτων ἐστίν, ὅσα τοῖς στοιχείοις συνακολουθεῖ· οἷον πυρί, καὶ ἀέρι, καὶ ὕδατι, καὶ γῇ. ἀὴρ μὲν γὰρ καὶ ὕδωρ, καθ᾽ ἑαυτὰ τῇ φύσει λευκά· τὸ δὲ πῦρ καὶ ὁ ἥλιος, ξανθά. καὶ ἡ γῆ δέ, [ἐστὶ] φύσει λευκή· παρὰ δὲ τὴν βαφήν, πολύχροος φαίνεται. δῆλον δ᾽ ἐπὶ τῆς τέφρας τοῦτ᾽ ἐστίν. ἐκκαυθέντος γὰρ τοῦ τὴν βαφὴν πεποιηκότος ὑγροῦ, λευκὴ γίνεται· οὐ παντελῶς δέ, διὰ τὸ τῷ καπνῷ βεβάφθαι, μέλανι ὄντι. διὸ καὶ ἡ κονία ξανθὴ γίνεται, τοῦ φλογοειδοῦς καὶ μέλανος ἐπιχρώζοντος τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ μέλαν χρῶμα συνακολουθεῖ τοῖς στοιχείοις, εἰς ἄλληλα μεταβαλλόντων. τὰ δ᾽ ἄλλα ἐκ τούτων εὐσύνοπτα, τῇ μίξει κεραννυμένων ἀλλήλοις γίνεται. τὸ δὲ σκότος, ἐκλείποντος τοῦ φωτὸς γίνεται. τριχῶς γὰρ τὸ μέλαν ἡμῖν φαίνεται. ἢ γὰρ ὅλως τὸ μὴ ὁρώμενόν ἐστι τῇ φύσει μέλαν, ἢ ἀφ᾽ ὧν μηδὲν ὅλως φέρεται φῶς πρὸς τὰς ὄψεις. τὸ γὰρ μὴ ὁρώμενον, ὅταν ὁ περιέχων τόπος ὁρᾶται, φαντασίαν ποιεῖ μέλανος. φαίνεται δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἡμῖν ἅπαντα μέλανα, ἀφ᾽ ὅσων ἀραιὸν καὶ ὀλίγον ἀνακλᾶται τὸ φῶς. διὸ καὶ αἱ σκιαὶ φαίνονται μέλαιναι. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὕδωρ, ὅταν τραχυνθῇ, καθάπερ ἡ τῆς θαλάττης φρίκη. διὰ γὰρ τὴν τῆς ἐπιφανείας τραχύτητα, ὀλίγων τῶν αὐγῶν προσπιπτουσῶν καὶ διασπωμένου τοῦ φωτός, τὸ σκιερὸν μέλαν φαίνεται· καὶ τὸ νέφος, ὅταν ᾖ πυκνὸν ἰσχυρῶς, διὰ τοῦτο. κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ τούτοις καὶ τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀήρ, ὅταν ᾖ μὴ παντελῶς διαδύνον τὸ φῶς. καὶ γὰρ ταῦτα δοκεῖ μέλανα, βάθος ἔχοντα, διὰ τὸ παντελῶς ἀραιὰς ἀνακλᾶσθαι τὰς ἀκτῖνας. τὰ γὰρ μεταξὺ μόρια τοῦ φωτὸς αὐτῶν, ἀ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

πάντα εἶναι δοκεῖ μέλανα, διὰ τὸ σκότος. ὅτι δὲ τὸ σκότος οὐ χρῶμα, ἀλλὰ στέρησίς ἐστι φωτός, οὐ χαλεπὸν ἐξ ἄλλων τε πολλῶν καταμαθεῖν, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ μηδὲ αἰσθητὸν εἶναι τὸ πηλίκον καὶ ποῖόν τι τῷ σχήματι τετύχηκεν ὂν τὸ σκότος, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁρατῶν. τὸ δὲ φῶς ὅτι πυρός ἐστι χρῶμα, δῆλον ἐκ τοῦ μηδεμίαν ἄλλην ἢ ταύτην ἔχον εὑρίσκεσθαι χρόαν, καὶ διὰ τὸ μόνον τοῦτο δι' ἑαυτοῦ ὁρατὸν γίνεσθαι, τὰ δ' ἄλλα διὰ τούτου. ἐπισκεπτέον δὲ τοῦτο. ἔνια γὰρ οὐκ ὄντα πῦρ, οὐδὲ πυρὸς εἴδη τῇ φύσει, φῶς ποιεῖν φαίνεται. εἰ μὴ ἄρα τὸ μὲν τοῦ πυρὸς χρῶμα φῶς ἐστιν, οὐ μέντοι καὶ τὸ φῶς, πυρός ἐστι χρῶμα μόνον, ἀλλ' ἐνδέχεται μὴ μόνῳ μὲν ὑπάρχειν τῷ πυρὶ τὴν χρόαν ταύτην, εἶναι μέντοι χρῶμα τὸ φῶς αὐτοῦ. οὐδενὶ γοῦν ἄλλῳ τὴν ὅρασιν αὐτοῦ συμβαίνει γίνεσθαι πλὴν τῷ φωτί, καθάπερ καὶ τὴν τῶν ἄλλων σωμάτων ἁπάντων, τῇ τοῦ σώματος φαντασίᾳ. τὸ δὲ μέλαν χρῶμα συμβαίνει γίνεσθαι ὅταν ὁ ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ πυρὸς διακαυθῇ. διὸ καὶ πάντα τὰ καόμενα, μελαίνεται, καθάπερ ξύλα καὶ ἄνθρακες, σβεσθέντος τοῦ πυρός, καὶ ὁ ἐκ τοῦ κεράμου καπνός, ἐκκρινομένου τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐν τῷ κεράμῳ ὑγροῦ, καὶ καομένου. διὸ καὶ ὁ καπνὸς γίνεται μελάντατος, ὁ ἀπὸ τῶν πιόνων καὶ λιπαρῶν, οἷον ἐλαίου, καὶ πίσσης, καὶ δᾳδός, διὰ τὸ μάλιστα ταῦτα καίεσθαι, καὶ συνεχῆ εἶναι. μέλανα δὲ καὶ ταῦτα γίνεται, δι' ὅσων ῥεῖ τὸ ὕδωρ, ὅταν βρυωθέντων, περὶ αὐτὰ ἐξηρανθῇ τὸ ὑγρόν, καθάπερ καὶ τὰ ἐν τοῖς τοίχοις κονιάματα. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ καθ' ὕδατος λίθοι. καὶ γὰρ οὗτοι βρυωθέντες, ὕστερον ἀποξηρανθέντες, τῷ χρώματι γίνονται μέλανες. τὰ μὲν οὖν ἁπλᾶ τῶν χρωμάτων, ταῦτα καὶ τοσαῦτά ἐστι.

β. Τὰ δ' ἄλλα ἐκ τούτων τῇ κράσει, καὶ τῷ μᾶλλον καὶ τῷ ἧττον γιγνόμενα, πολλὰς καὶ ποικίλας ποιεῖ χρωμάτων φαντασίας. κατὰ μὲν τὸ μᾶλλον καὶ [τὸ] ἧττον, ὥσπερ τὸ φοινικοῦν καὶ τὸ ἁλουργές,

γές

κατὰ δὲ τὴν κρᾶσιν, ὥσπερ τὸ λευκὸν, καὶ τὸ μέλαν, ὅταν μιχθέντα, φαιοῦ ποιήσῃ φαντασίαν. διὸ τὸ μέλαν καὶ σκιερόν, τῷ φωτὶ μιγνύμενον, φοινικοῦν. τὸ γὰρ μέλαν μιγνύμενον τῷ τε ἀπὸ τοῦ ἡλίου, καὶ τῷ ἀπὸ τοῦ πυρὸς φωτί, θεωροῦμεν ἀεὶ γιγνόμενον φοινι- 535 κοῦν· καὶ τὰ μέλανα πυρωθέντα πάντα, εἰς χρῶμα μεταβάλλοντα φοινικοῦν. αἵ τε γὰρ καπνώδεις φλόγες, καὶ οἱ ἄνθρακες, ὅταν ὦσι διακεκαυμένοι, φαίνονται χρῶμα ἔχοντες φοινικοῦν. τὸ δ' ἁλουργές, εὐανθὲς μὲν γίνεται καὶ λαμπρόν, ὅταν τῷ μετρίῳ λευκῷ καὶ σκιερῷ κραθῶσιν ἀσθενεῖς αἱ τοῦ ἡλίου αὐγαί. διὸ καὶ περὶ ἀνατολὰς καὶ δύσεις, ὁ ἀὴρ πορφυροειδής ἐστιν, ὅτε φαίνεται περὶ ἀνατολὴν καὶ δύσιν ὄντος τοῦ ἡλίου. ἀσθενεῖς γὰρ οὖσαι τότε μάλιστα, πρὸς σκιερὸν ὄντα τὸν ἀέρα προσβάλλουσιν. φαίνεται δὲ καὶ ἡ θάλαττα πορφυροειδής, ὅταν τὰ κύματα μετεωριζόμενα, κατὰ τὴν ἔγκλισιν σκιασθῇ. πρὸς γὰρ τὸν ταύτης κλισμόν, ἀσθενεῖς αἱ τοῦ ἡλίου αὐγαὶ προσβάλλουσαι, ποιοῦσι φαίνεσθαι τὸ χρῶμα ἁλουργές· ὃ καὶ ἐπὶ τῶν πτερωμάτων θεωρεῖται γιγνόμενον· ἐκκλινόμενα γάρ πως πρὸς τὸ φῶς, ἁλουργὲς ἔχει τὸ χρῶμα. ἐλάττονος δὲ τοῦ φωτὸς προσβάλλοντος, ζοφερόν, ὃ καλοῦσιν ὄρφνινον. πολὺ δὲ καὶ τῷ πρώτῳ μέλανι κραθέν, φοινικοῦν. εὐανθὲς δ' ὂν καὶ στίλβον, εἰς τὸ φλογοειδὲς χρῶμα μεταβάλλει. κατὰ γὰρ τὴν πρὸς ἄλληλα κρᾶσιν οὕτως ληπτέον, ἐξ ὑποκειμένου τεθεωρημένου χρώματος ποιοῦντας τὴν μίξιν, ἀλλὰ μὴ πάντων ὁμοίαν γένεσιν ποιοῦντας. ἔστι γὰρ τῶν χρωμάτων, οὐχ ἁπλῶς μέν, λέγω δ' ἔχει πρός τινα τὸν αὐτὸν τῶν συνθέτων, ὅνπερ τὰ ἁπλᾶ πρὸς ἑαυτά, διὰ τὸ τὰ ἁπλᾶ πρὸς μίξιν ἑνὸς ἔχειν, καὶ μὴ εὔσημον ἐν τῷ παντί, καὶ προσδιεχωρισμένον κατασκευάζειν ὁμοίως. τὴν γὰρ τοῦ ἁλουργοῦς ἢ φοινικοῦ κρᾶσιν λέγοντας, ἀνάγκη ὁμοίως τοῖς ἐκ τούτων μιγνυμένοις, καὶ ποιοῦσιν ἄλλην χρόαν, τὴν γένεσιν διηγεῖσθαι, καὶ μὴ ὁμοίαν ἔμφασιν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ποιεῖν. διόπερ ἐκ τοῦ προεσκιασμένου ληπτέον καὶ θεωρητέον τὴν κρᾶσιν, οἷον ὅτι τὸ οἰνωπὸν χρῶμα γίνεται, ὅταν ἀκράτῳ τῷ μέλανι καὶ στίλβοντι κραθῶσιν αὐγαὶ ἠεροειδεῖς, ὥσπερ καὶ αἱ τῶν βοτρύων ῥᾶγες. καὶ γὰρ τούτων οἰνωπὸν φαίνεται τὸ χρῶμα ἐν τῷ πεπαίνεσθαι· μελαινομένων δέ, τὸ φοινικοῦν εἰς τὸ ἀλουργὸν μεταβαίνει. κατὰ δὲ τὸν ὑποδεδειγμένον τρόπον, θεωρητέον πάσας τὰς τῶν χρωμάτων διαφορὰς, ἐκ κινήσεως τὴν ὁμοιότητα λαμβάνοντας καθ' αὑτὸ τὸ φαινόμενον, τὴν ἐν ἑκάστῳ μίξιν ὁμοιοῦντας, καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος, ἐν γενέσει τινὶ καὶ κράσει ποιουμένων φαντασίαν, καὶ πίστιν προσφερομένους. δεῖ δὲ καὶ πάντων τούτων ποιεῖσθαι τὴν θεωρίαν, μὴ καθάπερ οἱ ζωγράφοι τὰ χρώματα ταῦτα κεραννύντας, ἀλλ' ἀπὸ τῶν εἰρημένων τὰς ἀνακλωμένας αὐγὰς, πρὸς ἀλλήλας συμβάλλοντας. μάλιστα γὰρ δύναιτ' ἄν τις κατὰ φύσιν θεωρῆσαι τὰς τῶν χρωμάτων κράσεις· τὰς δὲ πίστεις καὶ τὰ ὅμοια, δεῖ ἐν οἷς ἡ γένεσις ἐστὶ φανερὰ τῶν χρωμάτων. ταῦτα δὲ μάλιστά ἐστι, τό τ' ἀπὸ τοῦ ἡλίου φῶς, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ πυρὸς, καὶ ὁ ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ. κεραννύμενα γὰρ πως μᾶλλον καὶ ἧττον, ταῦτα μάλιστα πάσας (ὡς εἰπεῖν) τὰς χρόας ἀποτελεῖ. ἐπιληπτέον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων χρωμάτων ταῖς αὐγαῖς κεραννυμένων, τὴν ὁμοιότητα. οἱ γὰρ ἄνθρακες καὶ ὁ καπνὸς, καὶ ὁ ἰὸς, καὶ τὸ θεῖον, καὶ τὰ πτερώματα κεραννύμενα, τὰ μὲν ταῖς τοῦ ἡλίου αὐγαῖς, τὰ δὲ ταῖς τοῦ πυρὸς, πολλὰς καὶ ποικίλας ποιοῦσι μεταβολὰς χρωμάτων. τὰ δὲ καὶ τῇ πέψει θεωρητέον, γινόμενα ἐν φυτοῖς καὶ καρποῖς, καὶ τριχώμασι, καὶ πτερώμασι, καὶ τοιούτοις πᾶσι.

γ. Δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν τὸ πολυειδὲς καὶ τὸ ἄπειρον τῶν χρωμάτων, διὰ πόσα συμβαίνει γίνεσθαι. εὑρήσομεν γὰρ, ἤτοι διὰ τὸ τῷ φωτὶ καὶ ταῖς σκιαῖς ἀνίσως καὶ ἀνωμάλως τὰς κράσεις λαμ-

βάνεσθαι

βάνεσθαι. καὶ γὰρ αἱ σκιαὶ καὶ τὸ φῶς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, πολὺ διαφέρουσιν αὐτῶν. ὥστε καὶ καθ' αὑτὰς καὶ μετὰ τῶν χρωμάτων μιγνύμεναι, ποιοῦσι μεταβολὰς χρωμάτων, ἢ τῷ τὰ κεραννύμενα, τῷ πλήθει καὶ ταῖς δυνάμεσι διαφέρειν, ἢ τῷ λόγους ἔχειν μὴ τοὺς αὐτούς. πολλὰς γὰρ καὶ τὸ ἀλουργὲς ἔχει καθ' αὑτὸ [τὰς] διαφορὰς, καὶ τὸ φοινικοῦν, καὶ τὸ λευκὸν, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα μίξιν, καὶ εἰλικρίνειαν αὐτῶν. ποιεῖ δὲ διαφορὰν καὶ τὸ λαμπρὸν ἢ στίλβον εἶναι τὸ μιγνύμενον ἢ τοὐναντίον, αὐχμηρὸν καὶ ἀλαμπές. ἔστι δὲ τὸ στίλβον, οὐκ ἄλλο τι, ἢ συνέχεια φωτὸς καὶ πυκνότης. τὸ δὲ χρυσοειδὲς γίνεται, ὅταν τὸ ξανθὸν καὶ τὸ ἡλιῶδες πυκνωθὲν ἰσχυρῶς, στίλβῃ. διὸ καὶ οἱ τῶν περιστερῶν τράχηλοι, καὶ τῶν ὑδάτων οἱ σταλαγμοὶ, φαίνονται χρυσοειδεῖς, τοῦ φωτὸς ἀνακλωμένου. ἔστι δὲ ἃ λεαινόμενα τρίψει καὶ δυνάμεσί τισιν, ἀλλοίας ἴσχει καὶ ποικίλας χρόας, ὥσπερ καὶ ὁ ἄργυρος παρατριβόμενος, καὶ χρυσὸς, καὶ χαλκὸς, καὶ σίδηρος. καί τινα γένη λίθων διαφόρους ποιεῖ χρόας, [καθάπερ καὶ μέλαιναι οὖσαι, λευκὰς γράφουσι γραμμάς.] διὰ τὸ πάντων τῶν τοιούτων, τὰς μὲν ἐξ ἀρχῆς συστάσεις, ἐκ μικρῶν εἶναι μορίων, καὶ πυκνῶν, καὶ μελάνων· ὑπὸ δὲ τῆς ἐν τῇ γενέσει βαφῆς, ἁπάντων τῶν πόρων κεχρωσμένων, δι' ὧν διελήλυθεν αὐτῶν ἡ βαφὴ, ἄλλην ἐσχηκέναι τὴν τοῦ χρώματος φαντασίαν. ὃ δὲ ἀποτριβόμενος ἀπ' αὐτῶν, οὐκέτι γίνεται χρυσοειδὴς, οὐδὲ χαλκοειδὴς, οὐδ' ἄλλην οὐδὲ μίαν [τοιαύτην] ἔχων χροιὰν, ἀλλὰ πάντως μέλας, διὰ τὸ τοὺς μὲν πόρους παρατριβομένων αὐτῶν, ἀναρρήγνυσθαι, δι' ὧν ἡ βαφὴ διελήλυθε, φύσει δὲ καὶ τῶν αὐτῶν εἶναι.] τοῦ γὰρ πρότερον [τούτων] χρώματος οὐκέτι ὄντος ἡμῖν φανεροῦ, διὰ τὸ διασπᾶσθαι τὴν βαφὴν [ἐν τῇ τρίψει,] τὸ κατὰ φύσιν ὑπάρχον αὐτοῖς χρῶμα ὁρῶμεν. διὸ καὶ πάντα φαίνεται μέλανα. ἐν δὲ τῷ παραβιβάζεσθαι πρὸς ὁμαλὲς καὶ λεῖον ἕκαστον τούτων, καθάπερ καὶ πρὸς τὰς

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

βασάνοις, ἀποβάλλοντα τὸ ἐν αὐτοῖς χρῶμα, τὸ μέλαν δηλονότι, ἀπολαμβάνει πάλιν τὴν ἀπὸ γενέσεως χρόαν, [ἐν τῇ συναφῇ καὶ συνεχείᾳ, τὸ τῆς βαφῆς διαφαινόμενον.] ἐπὶ δὲ τῶν καυσίμων, καὶ διαλυομένων καὶ τηκομένων ἐν τῷ πυρὶ, ταῦτα πλείστας ἔχει χρόας, ὅσων ὁ καπνός ἐστι λεπτὸς καὶ ἀεροειδὴς, καὶ τὰ χρώματα σκιώδη· ὥσπερ ὅ τε ἀπὸ τοῦ θείου, καὶ τῶν ἰωμένων χαλκείων, καὶ ὅσα ἐστὶ πυκνὰ καὶ λεῖα, καθάπερ ὁ ἄργυρος. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ὅσα σκιώδεις ἔχει τὰς χρόας, [καὶ] λειότητος μετέχει, ὥσπερ τὸ ὕδωρ καὶ τὰ νέφη, καὶ τὰ τῶν ὀρνίθων πτερώματα. καὶ γὰρ ταῦτα διά τε τὰς αὐγὰς τὰς προσπιπτούσας, καὶ τὴν λειότητα, ἄλλοτε ἄλλως κεραννυμένας, ποιεῖ διαφόρους τὰς χρόας, καθάπερ καὶ ὁ σκότος. τῶν δὲ χρωμάτων οὐδὲν ὁρῶμεν εἰλικρινὲς οἷόν ἐστιν, ἀλλὰ πάντα κεκραμένα ἑτέροις. καὶ γὰρ ἂν μηδενὶ τῶν ἄλλων, ταῖς γε τοῦ φωτὸς αὐγαῖς καὶ τῆς σκιᾶς κεραννύμενα, ἀλλοῖα, καὶ οὐχ οἷά ἐστι, φαίνεται. διὸ καὶ τὰ ἐν σκιᾷ θεωρούμενα, καὶ ἐν φωτὶ καὶ ἡλίῳ, καὶ
536 σκληρᾶς αὐγῆς ἢ μαλακῆς, καὶ κατὰ τὰς ἐγκλίσεις οὕτως ἢ οὕτως ἔχοντα, καὶ κατὰ τὰς ἄλλας διαφορὰς, ἀλλοῖα φαίνεται. καὶ τὰ πρὸς τῷ πυρὶ καὶ τῇ σελήνῃ, καὶ τῶν λύχνων αὐγαῖς, διὰ τὸ καὶ τὸ φῶς ἑκάστου τούτων ἀλλοιοτέραν ἔχειν χρόαν. καὶ τῇ πρὸς ἄλληλα δὲ μίξει τῶν χρωμάτων. δι' ἀλλήλων γὰρ φερόμενα, χρώζεται. τὸ γὰρ φῶς, ὅταν μὲν προσπεσὸν ὑπό τινος χρωσθῇ, καὶ γένηται φοινικοῦν ἢ ποῶδες, καὶ τὸ ἀνακλασθὲν προσπέσῃ πρὸς ἕτερον τι χρῶμα, πάλιν ὑπ' ἐκείνου κεραννύμενον, ἄλλην τινὰ λαμβάνει χρώματος κρᾶσιν. καὶ τοῦτο πάσχον συνεχῶς μὲν, οὐκ αἰσθητῶς δὲ, ἐνίοτε προσφαίνεται πρὸς τὰς ὄψεις, ἐκ πολλῶν μὲν κεκραμένον χρωμάτων, ἑνὸς δέ τινος τῶν μάλιστα ἐπικρατούντων ποιοῦν τὴν αἴσθησιν. διὸ καὶ [τὰ] καθ' ὕδατος ὑδατοειδῆ μᾶλλον φαίνεται, καὶ τὰ ἐν τοῖς κατόπτροις, ὁμοίας ἔχοντα χρόας ταῖς τῶν κατόπτρων. ὃ καὶ

τὸν ἀέρα οἰητέον συμβαίνειν. ὥστε ἐκ τριῶν ἐστὶ τὰς χρόας ἁπάσας μεμιγμένας, τοῦ φωτός· καὶ δι' ὧν φαίνεται τὸ φῶς, οἷον τοῦ τε ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος· καὶ τρίτου τῶν ὑποκειμένων χρωμάτων, ἀφ' ὧν ἀνακλᾶσθαι συμβαίνει τὸ φῶς. τὸ δὲ λευκὸν καὶ διαφανὲς, ὅταν μὲν ἀραιὸν ᾖ σφόδρα, φαίνεται τῷ χρώματι ἀεροειδές· ἐπὶ δὲ τῶν πυκνῶν, ἐπὶ πάντων ἐπιφαίνεταί τις ἀχλὺς, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ὕδατος καὶ ὑέλου, καὶ τοῦ ἀέρος, ὅταν ᾖ παχύς. τῶν γὰρ αὐγῶν διὰ τὴν πυκνότητα πανταχόθεν ἐκλειπουσῶν, οὐ δυνάμεθα τὰ ἐντὸς αὐτῶν ἀκριβῶς διορᾶν. ὁ δ' ἀὴρ, ἐγγύθεν μὲν θεωρούμενος, οὐδὲν ἔχειν φαίνεται χρῶμα· διὰ γὰρ τὴν ἀραιότητα, ὑπὸ τῶν αὐγῶν κρατεῖται, κρατούμενος ὑπ' αὐτῶν, πυκνοτέρων οὐσῶν [καὶ] διαφαινομένων δι' αὐτοῦ. ἐκ βάθους δὲ θεωρουμένου, ἐγγυτάτω φαίνεται τῷ χρώματι κυανοειδὴς, διὰ τὴν ἀραιότητα. ᾗ γὰρ λείπει τὸ φῶς, ταύτῃ σκότῳ διειλημμένος φαίνεται κυανοειδής. ἐπιπυκνωθεὶς δὲ, καθάπερ καὶ τὸ ὕδωρ, πάντων λευκότατόν ἐστιν.

Τὰ δὲ βαπτόμενα πάντα τὰς χρόας ἀπὸ τῶν βαπτόντων λαμβάνει. πολλὰ δὲ καὶ τοῖς ἄνθεσι καὶ τοῖς φυομένοις, καὶ τῶν ῥίζαις βάπτεται, καὶ φλοιοῖς, καὶ ξύλοις, καὶ φύλλοις, καὶ καρποῖς. ἔτι δὲ πολλὰ μὲν γῇ, πολλὰ δ' ἀφρῷ, πολλὰ δὲ καὶ μελαντηρίᾳ· τὰ δὲ καὶ τοῖς τῶν ζῴων χυλοῖς, καθάπερ καὶ τὸ ἁλουργὲς τῇ πορφύρᾳ. τὰ δὲ οἴνῳ, τὰ δὲ καπνῷ, τὰ δὲ κονίᾳ, τὰ δὲ θαλάττῃ, ὥσπερ τὰ τριχώματα τῶν θαλαττίων· καὶ γὰρ ταῦτα [πάντα] ὑπὸ τῆς θαλάττης γίνονται πυρρά. καὶ ὅλως ὅσα χρόας ἰδίας ἔχει. ἀεὶ γὰρ ἀπὸ πάντων αὐτῶν, ἅμα τῷ τε ὑγρῷ καὶ τῷ θερμῷ, τῶν χρωμάτων συνδιεισιόντων εἰς τοὺς τῶν βαπτομένων πόρους, ὅταν ἀποξηρανθῇ, τὰς ἀπ' ἐκείνων χρόας ἀπολαμβάνει. διὸ καὶ πολλάκις αὐτῶν ἐκπλύνεται, τῶν ἀνθῶν ἐκ τῶν πόρων ἐκρυέντων. πολλὰς δὲ καὶ αἱ στύψεις ἐν τῇ βαφῇ ποιοῦσι διαφορὰς καὶ μίξεις, καὶ τὰ πάθη τῶν βαπτο-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

μένων, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς κράσεως εἴρηται, περαίτερον. βάπτεται δὲ καὶ τὰ μέλανα τῶν ἐρίων. οὐ μὴν ὁμοίως γε [καὶ] τῷ χρώματι γίνεται λαμπρὰ, διὰ τὸ βάπτεσθαι τοὺς πόρους αὐτῶν, εἰς τοὺς τῶν ἀνθῶν εἰσιόντας. τὰ δὲ μεταξὺ διαστήματα τῆς τριχὸς, μηδεμίαν λαμβάνειν βαφὴν. λευκὰ μὲν ὄντα, καὶ παρ᾽ ἄλληλα κείμενα τοῖς χρώμασι, ποιεῖ πάντα φαίνεσθαι τὰ ἄνθη λαμπρότερα· τὰ μέλανα δὲ, τοὐναντίον, σκοτεινὰ καὶ ζοφώδη. διὸ καὶ τὸ καλούμενον ὄρφνινον, εὐανθέστερον γίνεται τῶν μελάνων ἢ τῶν λευκῶν. οὕτω γὰρ ἀκρατέστερον αὐτοῖς φαίνεται τὸ ἄνθος, κεραννύμενον ταῖς τοῦ μέλανος αὐγαῖς. καθ᾽ αὑτὸ [μὲν] γὰρ τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν πόρων, οὐχ ὁρᾶται διὰ σμικρότητα, καθάπερ οὐδὲ κασσίτερος τῷ χαλκῷ κραθεὶς, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν τῶν τοιούτων. τῶν δὲ βαπτομένων τὰ χρώματα, ἀλλοιοῦται διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας.

ε. Τὰ δὲ τειχώματα καὶ τὰ πληρώματα, καὶ τὰ ἄνθη, καὶ οἱ καρποὶ, καὶ τὰ φυτὰ πάντα, ὅτι μὲν ἅμα τῇ πέψει πάσας τὰς τῶν χρωμάτων λαμβάνει μεταβολὰς, φανερὸν ἐκ πολλῶν. τίνες δέ εἰσιν ἑκάστοις τῶν φυομένων ἀρχαὶ τῶν χρωμάτων, καὶ ποίας τὰς μεταβολὰς ἐκ ποίων λαμβάνουσι, καὶ δι᾽ ἃς αἰτίας ταῦτα πάσχει, κἂν εἴ τινας ἄλλας ἀπορίας αὐτοῖς συμβαίνει παρακολουθεῖν, περὶ πάντων τούτων ἐπισκεπτέον ἐκ τῶν τοιούτων. ἐν πᾶσι δὴ τοῖς φυτοῖς ἀρχὴ τὸ ποῶδές ἐστι τῶν χρωμάτων. καὶ γὰρ οἱ βλαστοὶ καὶ τὰ φύλλα, καὶ οἱ καρποὶ, γίνονται κατ᾽ ἀρχὰς ποώδεις. ἴδοι δ᾽ ἄν τις τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ὑομένων ὑδάτων· ὅπου ἂν πλείονα χρόνον συστῇ τὸ ὕδωρ, πάλιν ἀποξηραινόμενον, γίνεται τῷ χρώματι ποῶδες. κατὰ λόγον δὲ συμβαίνει, καὶ τὸ πρῶτον ἐν πᾶσι τοῖς φυομένοις τοῦτο συνίστασθαι τῶν χρωμάτων. τὰ γὰρ ὕδατα πάντα χρονιζόμενα, κατ᾽ ἀρχὰς μὲν γίνεται χλωρὰ, κεραννύμενα ταῖς τοῦ ἡλίου αὐγαῖς· κατὰ μικρὸν δὲ μελαινόμενα, πάλιν τῷ χλωρῷ μιγνύμενα, γίνεται ποώδη. τὸ γὰρ ὑγρὸν, ὥσπερ εἴρηται, καθ᾽ ἑαυτὸ παλαιούμενον καὶ καταξηραινόμενον, μελαίνεται, καθάπερ καὶ τὰ ἐν

τὰ ἐν ταῖς δεξαμεναῖς κονιάματα. καὶ γὰρ τούτων ὅσα μὲν ἐστὶν ἀεὶ καθ᾽ ὕδατος, ταῦτα μὲν ἄπλυτα γίνεται μέλανα, διὰ τὸ κατ᾽ αὐτὰ μὲν ξηραίνεσθαι διαψυχόμενον τὸ ὑγρόν· ὅσον δὲ ἀπαντλούμενον ἡλιοῦται, τὸ μὲν ποῶδες γίνεται, διὰ τὸ τὸ ξανθὸν τῷ μέλανι κεραννύσθαι. τὸ δὲ μᾶλλον τοῦ ὑγροῦ μελαινομένου, τὸ ποῶδες γίνεται κατακορὲς ἰσχυρῶς, καὶ πρασοειδές. διὸ καὶ πάντων οἱ παλαιοὶ βλαστοὶ, πολὺ μᾶλλόν εἰσι τῶν νέων μέλανες· οἱ δὲ, ξανθότεροι, διὰ τὸ μήπω τὸ ὑγρὸν ἐν αὐτοῖς μελαίνεσθαι. τῆς γὰρ αὐξήσεως αὐτῶν βραδυτέρας γινομένης, καὶ τῆς ὑγρασίας πολὺν χρόνον ἐμμενούσης, διὰ τὸ ψυχόμενον ἰσχυρῶς μελαίνεσθαι τὸ ὑγρὸν, γίνεται πρασοειδὲς, ἀκράτῳ τῷ μέλανι κεραννύμενον. ἐν ὅσοις δὲ τὸ ὑγρὸν μὴ μίγνυται ταῖς τοῦ ἡλίου αὐγαῖς, τούτων διαμένει τὸ χρῶμα λευκὸν, ἐὰν μὴ χρονιζόμενον καὶ καταξηραινόμενον μελανθῇ περαίτερον. διὸ καὶ τὰ μὲν ὑπὲρ γῆς, χλωρὰ πάντων [τῶν] φυομένων τὸ πρῶτον ἐστί· τὰ δὲ κατὰ γῆς, [οἱ] καυλοὶ καὶ ῥίζαι, λευκαί. καὶ οἱ βλαστοὶ κατὰ γῆς μὲν ὄντες, εἰσὶ λευκοί· περιαιρεθείσης δὲ τῆς γῆς, τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς (ὥσπερ εἴρηται) πάντες γίνονται ποώδεις, διὰ τὸ καὶ τὴν ὑγρασίαν τὴν διὰ τῶν βλαστῶν εἰς αὐτοὺς διηθουμένην, τοιαύτην ἔχειν τὴν τοῦ χρώματος φύσιν, καὶ ταχέως αὐτὴν εἰς τὴν αὔξησιν καταναλίσκεσθαι τὴν τῶν καρπῶν. ὅταν δὲ μηκέτι αὐξάνωνται, διὰ τὸ μὴ κρατεῖν ἤδη τὸ θερμὸν τῆς ἐπιρρεούσης τροφῆς, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἀναλύηται τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τῆς θερμότητος, καὶ πεπαίνωνται οἱ καρποὶ πάντες, συνεψομένης ὑπό τε τοῦ ἡλίου καὶ τῆς τοῦ ἀέρος θερμότητος, τῆς ἐν τοῖς καρποῖς ὑγρασίας, ἀπολαμβάνουσι τὰς ἀπὸ τῶν φυτῶν χρόας, καθάπερ καὶ τὰ βαπτόμενα τῶν ἀνθῶν. διὸ κατὰ μικρὸν χρώζονται, καὶ μάλιστα αὐτῶν τὰ πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραμμένα, καὶ τῆς ἀλέας. ὥστε καὶ τὰς χρόας αὐτῶν ἅμα ταῖς ὥραις μεταβάλλειν. [φανερὸν δὲ τοῦτό ἐστι.] οἱ γὰρ τοῦ ποώδους χρώματος ἅπαντες ἤδη πεπαινόμενοι,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

μεταβάλλουσιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν χρῶμα. καὶ γὰρ λευκοί, καὶ μέλανες, καὶ φαιοί, καὶ ξανθοί, καὶ μελανοειδεῖς, καὶ σκιοειδεῖς, καὶ σχεδὸν ἁπάσας ἔχοντες γίνονται τὰς τῶν χρωμάτων διαφοράς. ἐπεὶ δὲ τὰ πλεῖστα γίνεται τῶν χρωμάτων, πλειόνων κεραννυμένων ἀλλήλοις, φανερὸν ὅτι καὶ τὰς ἐν τοῖς φυτοῖς χρόας ἀνάγκη τὰς αὐτὰς ἔχειν κράσεις. διὰ γὰρ τούτων τὸ ὑγρὸν διηθούμενον, καὶ μεθ᾽ ἑαυτοῦ συνεκκλύζον, ἁπάσας λαμβάνει τὰς τῶν χρωμάτων δυνάμεις. καὶ τούτου συνεψομένου, περὶ τὰς τῶν καρπῶν πέψεις, ὑπό τε τοῦ ἡλίου καὶ τῆς τοῦ ἀέρος θερμότητος, ἕκαστα καθ᾽ ἑαυτὰ συνίσταται τῶν χρωμάτων, τὰ μὲν θᾶττον, τὰ δὲ βραδύτερον, καθάπερ συμβαίνει καὶ περὶ τὴν βαφὴν τὴν τῆς πορφύρας. καὶ γὰρ ταύτην ὅταν κόψαντες ἅπασαν ἐξ αὐτῆς τὴν ὑγρασίαν ἐκκλύσωσι, καὶ ταύτην ἐκχέαντες, ἑψῶσιν ἐν ταῖς χύτραις, τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲν ὅλως ἐν τῇ βαφῇ τῶν χρωμάτων φανερόν ἐστι, διὰ τὸ κατὰ μικρὸν ἕκαστον αὐτῶν τοῦ ὑγροῦ συνεψομένου μᾶλλον, καὶ τῶν ἐπιπαρχόντων ἐν αὐτοῖς χρωμάτων μιγνυμένων ἀλλήλοις, πολλὰς καὶ ποικίλας λαμβάνει διαφοράς. καὶ γὰρ μέλαν [καὶ λευκόν,] καὶ ὄρφνινον, καὶ ἀεροειδές, καὶ τότε ἅπαντα γίνεται συνεψηθέντων· ὥστε διὰ τὴν κρᾶσιν μηκέτι καθ᾽ αὑτὸ μηδὲν τῶν ἄλλων χρωμάτων φανερὸν εἶναι. τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν καρπῶν. ἐν πολλοῖς γάρ, διὰ τὸ μὴ πάσας ἅμα γίνεσθαι τὰς τῶν χρωμάτων πέψεις, ἀλλὰ τὰ μὲν αὐτῶν συνίστασθαι πρότερον, τὰ δ᾽ ὕστερον, ἐξ ἑτέρων εἰς ἕτερα μεταβάλλουσιν, ὥσπερ καὶ οἱ βότρυες καὶ οἱ φοίνικες. καὶ γὰρ οὗτοι ἐνίοτε μὲν πρῶτον γίνονται φοινικοῖ· τοῦ δὲ μέλανος ἐν ἑαυτοῖς συνισταμένου, μεταβάλλουσι [πάλιν] εἰς τὸ οἰνωπόν· τὸ δὲ τελευταῖον γίνονται κυανοειδεῖς, ὅταν ἤδη καὶ τὸ φοινικοῦν πολλῷ καὶ ἀκράτῳ [τῷ] μέλανι μιχθῇ. τὰ γὰρ ὕστερον ἐπιγινόμενα τῶν χρωμάτων, ὅταν κρατήσῃ, τὰς προτέρας χρόας ἐξαλλάττει. μάλιστα δὲ τοῦτο ἐπὶ

μελαινῶν

μελαινῶν καρπῶν φανερόν ἐστι. σχεδὸν γὰρ αὐτῶν οἱ πλεῖστοι, καθάπερ εἴρηται, κατ᾽ ἀρχὰς μὲν ἐκ τοῦ ποώδους μεταβάλλοντες, μικρὸν ἐπιφοινικίζουσι, καὶ γίνονται πυρροί· ταχὺ δὲ μεθίστανται πάλιν ἐκ τοῦ πυρροῦ, καὶ ἀκράτου τοῦ μέλανος ἐν τοῖς τοιούτοις ἐνυπάρχοντος. δηλοῖ δέ· καὶ γὰρ τὰ κλήματα, καὶ τὰ ἔρια, καὶ τὰ φύλλα πάντων ἐστὶ τῶν τοιούτων μέλανα, διὰ τὸ πλεῖστον ἐν αὐτοῖς ὑπάρχειν τὴν τοιαύτην χρόαν· ἐπεὶ διότι γε τῶν καρπῶν οἱ μέλανες, καὶ ἀμφοτέρων τῶν χρωμάτων μετέχουσι, φανερόν ἐστι. πάντων γὰρ ὁ χυλὸς γίνεται τῶν τοιούτων οἰνωπός. τὰ δὲ χρώματα ἐν τῇ γενέσει ὕστερον τὰ φοινικᾶ τῶν μελάνων. δηλοῖ δέ. καὶ γὰρ τὰ ὑπὸ τοὺς σταλαγμοὺς ἐδάφη, καὶ ὅλως ὅπου συμβαίνει γίνεσθαι μετρίαν ὑδάτων ἔκρυσιν ἐν τόποις σκιεροῖς, ἅπαντα μεταβάλλει πρῶτον ἐκ τοῦ ποώδους εἰς τὸ φοινικοῦν χρῶμα, καὶ γίνεται [τὸ] ἔδαφος ὡς αἷμα τὸ ἀρτίως ἐπεσφαγμένον κατὰ τὸν τόπον τοῦτον, καθ᾽ ὃν ἂν λάβῃ τὸ ποῶδες τῶν χρωμάτων τὴν πέψιν. τὸ δὲ τελευταῖον, καὶ τοῦτο μέλαν ἰσχυρῶς γίνεται καὶ κυανοειδές. ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν καρπῶν. ὅτι δὲ χρωμάτων ὑστέρων ἐπιγινομένων, ὅταν κρατήσῃ τὰ πρότερον, τὸ χρῶμα τῶν καρπῶν μεταβάλλει, καὶ διὰ τῶν τοιούτων ῥᾴδιον συνιδεῖν. καὶ γὰρ τῆς ῥοιᾶς ὁ καρπός, καὶ τὰ τῶν ῥόδων φύλλα, κατ᾽ ἀρχὰς μὲν ἤδη γίνεται λευκά· τὸ δὲ τελευταῖον ἤδη χρονιζομένων ἐν αὐτοῖς τῶν χυλῶν, ὑπὸ τῆς πέψεως ἀποχραίνεται, καὶ μεταβάλλει [πάλιν] εἰς τὸ τοῦ ἁλουργοῦ χρῶμα, καὶ τὸ φοινικοῦν. τὰ δὲ καὶ πλείους ἐπ᾽ αὐτοῖς ἔχει χρόας, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς μήκωνος ὁ ὀπός, καὶ ἐπὶ τῆς ἐλαίας ὁ ἀμόργης. καὶ γὰρ οὗτος τὸ μὲν πρῶτον γίνεται λευκός, καθάπερ καὶ ὁ τῆς ῥοιᾶς καρπός. λευκανθεὶς δέ, πάλιν εἰς τὸ φοινικοῦν μεταβάλλει χρῶμα· τὸ δὲ τελευταῖον πολλῷ τῷ μέλανι κραθείς, γίνεται κυανοειδής. διὸ καὶ τὰ τῆς μήκωνος φύλλα, τὰ μὲν ἄνω, ἔχει φοινικοῦντα, διὰ τὸ γίνεσθαι

НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА ОНУ им. И. И. МЕЧНИКОВА

ταχεῖαν αὐτῶν τὴν ἔκπεψιν· τὰ δὲ πρὸς ταῖς ἀρχαῖς, μέλανα, ἤδη τύπου τοῦ χρώματος ἐν αὐτοῖς ἐπικρατοῦντος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ καρποῦ. καὶ γὰρ τὸ τελευταῖον γίνεται μέλας. ἐν ὅσοις δ' ὑπάρχει τῶν φυτῶν ἓν χρῶμα μόνον, οἷον τὸ λευκὸν, ἢ τὸ μέλαν, ἢ τὸ φοινικοῦν, ἢ τὸ ἁλουργὸν, τούτων δὲ ἁπάντων οἱ καρποὶ διαμένουσιν ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντες τοῦ χρώματος φύσιν, ὅταν ἅπαξ ἐκ τοῦ ποώδους εἰς ἄλλην χρόαν μεταβάλλωσι. τὰ δ' ἄνθη τοῖς καρποῖς, ἐπ' ἐνίων μὲν, ὁμόχροα συμβαίνει γίνεσθαι, καθάπερ ἔχει ἐπὶ τῆς ῥοιᾶς· καὶ γὰρ ὁ καρπὸς αὐτῆς γίνεται φοινικοῦς, καὶ τὸ ἄνθος. ἐπ' ἐνίων δὲ πολὺ τῷ χρώματι διαφέρει, οἷον ἐπί τε τῆς δάφνης, καὶ τοῦ κιττοῦ. τὸ μὲν γὰρ ἄνθος ἐστὶν αὐτῶν ἁπάντων ξανθόν· ὁ δὲ καρπὸς, μέλας. φοινικοῦς δὲ καὶ ὁ τῆς μηλέας. καὶ γὰρ ταύτης τὸ μὲν ἄνθος ἐστὶ λευκὸν ἐπιπορφυρίζον· ὁ δὲ καρπὸς, ξανθός. τῆς δὲ μήκωνος, τὸ μὲν ἄνθος, φοινικοῦν· ὁ δὲ καρπὸς, ὁ μὲν, μέλας, ὁ δὲ, λευκὸς, παρὰ τὸ καὶ τὰς πέψεις τῶν ἐνυπαρχόντων αὐτοῖς χυλῶν κατ' ἄλλους γίνεσθαι χρόνους. ῥᾴδιον δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν συνιδεῖν. καὶ γὰρ τῶν καρπῶν ἔνιοι, καθάπερ εἴρηται, πολλὰς διαφορὰς καὶ χρωμάτων, καὶ ὀσμῶν, καὶ χυμῶν, ἅμα τῇ πέψει λαμβάνουσι. διὸ καὶ τὰς ὀσμὰς, καὶ τοὺς χυλοὺς πολὺ διαφόρους συμβαίνει τοῖς ἄνθεσι καὶ τοῖς καρποῖς συνακολουθεῖν. ἔτι δὲ μᾶλλον τοῦτο ἐστὶν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀνθῶν φανερόν. τοῦ γὰρ αὐτοῦ φύλλου, τὸ μὲν, ἐστὶ μέλαν, τὸ δὲ, φοινικοῦν. ἐνίων δὲ τὸ μὲν, ἐστὶ λευκὸν, τὸ δὲ, πορφυροειδές. οὐχ ἥκιστα δὲ τοῦτο φανερόν ἐστιν ἐπὶ τῆς ἴριδος. πολλὰς γὰρ ἔχει καὶ τοῦτο τὸ ἄνθος ἐν αὐτῷ ποικιλίας, παρὰ τὰς τῆς πέψεως διαφορὰς, ὥσπερ καὶ τῶν βοτρύων, ὅταν ἤδη πεπαινόμενοι τυγχάνωσι. διὸ καὶ πάντων μάλιστα συμβαίνει πέττεσθαι τῶν ἀνθῶν τὰ ἄκρα· τὰ δὲ πρὸς ταῖς ἀρχαῖς, ἀχρούστερα γίνεται πολλῷ. ἐφ' ἐνίων γὰρ ὥσπερ ἐκκάεται τὸ ὑγρὸν πρότερον ἢ λαβεῖν τὴν οἰ-

κείαν

κείαν πέψιν. διὸ καὶ τὰ μὲν ἄνθη, τῷ χρώματι διαμένει· οἱ δὲ καρποὶ, πεττόμενοι μεταβάλλουσι. τὰ μὲν γὰρ, διὰ μικρότητα τῆς τροφῆς ταχέως ἐκπέττεται· οἱ δὲ καρποὶ, διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὑγρασίας, εἰς πάσας ἅμα τῇ πέψει τὰς κατὰ φύσιν χρόας μεταβάλλουσι. φανερὸν δὲ τοῦτο ἐστὶ, καθάπερ εἴρηται πρότερον, καὶ ἐπὶ τῶν βαπτομένων ἀνθῶν. τὰ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ὅταν βάπτοντες [τὴν πορφύραν] καθιῶσι τὰς αἱματίδας, ὄρφνιαι γίνονται καὶ μέλαιναι, καὶ ἀεροειδεῖς· τοῦ δ' ἄνθους συνεψηθέντος ἱκανῶς, ἁλουργὸν εὐανθὲς γίνεται καὶ λαμπρόν. ὥστ' ἀνάγκη καὶ τῶν ἀνθῶν ὁμοίως πολ- 538 λὰ τοῖς χρώμασι τῶν καρπῶν διαλλάττειν· καὶ τὰ μὲν ὑπερβαίνειν, τὰ δὲ ἀπολείπειν τῶν κατὰ φύσιν χρωμάτων, διὰ τὸ τῶν μὲν ἀτελῆ, τῶν δὲ τελείαν γίνεσθαι τὴν πέψιν. τὰ μὲν οὖν ἄνθη καὶ τοὺς καρποὺς [διὰ ταύτας τὰς αἰτίας συμβαίνει τοῖς χρώμασιν] ἀλλήλων διαφέρειν. τὰ δὲ φύλλα τῶν πλείστων δένδρων τὸ τελευταῖον γίνεται ξανθὰ, διὰ τὸ τῆς τροφῆς ἀπολειπούσης, φθάνειν αὐτὰ καταξηραινόμενα πρότερον ἢ μεταβάλλειν εἰς τὸ κατὰ φύσιν χρῶμα· ἐπεὶ καὶ τῶν ἐπιρρεόντων καρπῶν ἔνιοι γίνονται τῷ χρώματι ξανθοὶ, διὰ τὸ καὶ τούτων τῆς πέψεως πρότερον τὴν τροφὴν ὑπολείπειν. ἔτι δ' ὅ τε σῖτος, καὶ τὰ φυόμενα πάντα. καὶ γὰρ ταῦτα τὸ τελευταῖον γίνεται ξανθά. τὸ γὰρ ὑγρὸν ἐν αὐτοῖς οὐκ ἔτι μελαινόμενον, διὰ τὸ καταξηραίνεσθαι ταχέως, ποιεῖ τὴν τοῦ χρώματος μεταβολήν. μελαινόμενον γὰρ, καὶ τῷ χλωρῷ κεραννύμενον, γίνεται (καθάπερ εἴρηται) ποῶδες. ἀσθενεστέρου δὲ τοῦ μέλανος ἀεὶ γινομένου, πάλιν κατὰ μικρὸν εἰς τὸ χλωρὸν μεταβάλλει χρῶμα, καὶ τὸ τελευταῖον γίνεται ξανθόν· ἐπεὶ τά γε τῆς ἀπίου φύλλα, καὶ τῆς ἀνδράχνης, καὶ τινων ἄλλων πεττόμενα γίνεται φοινίκια. πλὴν ὅσα καὶ τούτων καταξηραίνεται ταχέως, ταῦτα γίνεται ξανθὰ, διὰ τὸ τούτων πρὸ τῆς πέψεως τὴν τροφὴν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ὑπολείπῃ. Τὰς μὲν οὖν τῶν φυτῶν διαφορὰς δι' ἄλλων μάλιστα συμβαίνειν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας.

ς. Γίνεται δὲ καὶ τὰ τριχώματα καὶ τὰ πτερώματα καὶ τὰ δέρματα καὶ ἵππων καὶ βοῶν καὶ προβάτων, καὶ ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἄλλων ζῴων ἁπάντων, καὶ λευκὰ καὶ φαιὰ, καὶ πυρρὰ καὶ μέλανα, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. λευκὰ μὲν, ὅταν ἐπὶ ὑπὸ τῆς πέψεως τὸ ὑγρὸν τὸ οἰκεῖον ἔχον χρῶμα, καταξηρανθῇ. μέλανα δ', τοὐναντίον, ὅταν αὐτὸ ἐν τῇ γενέσει τὸ περὶ τὸ τρίχωμα ὑγρὸν, καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασι, παλαιούμενον καὶ χρονιζόμενον, διὰ τὸ πλῆθος μελανθῇ. πάντων γὰρ τῶν τοιούτων, ὅ τε χρὼς καὶ τὰ δέρματα γίνεται μέλανα. φαιὰ δὲ καὶ πυρρὰ, καὶ ξανθὰ, καὶ τὰς ἄλλας ἔχοντα χρόας, ὅσα φθάνει καταξηραινόμενα πρότερον, ἢ τελέως ἐν αὐτοῖς μεταβάλλειν εἰς τὸ μέλαν χρῶμα τὸ ὑγρόν. οἷς δὴ ἀνωμάλως τοῦτο συμβῇ, καὶ τὰ χρώματα τοιαῦτα γίνεται ποικίλα. διὸ καὶ πάντα τοῖς δέρμασι καὶ τῷ χρώματι συνεπακολουθεῖ· ἐπεὶ καὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐμπύρρων καὶ τὰ τριχώματα λευκόπυρρα γίνεται· τῶν δὲ μελάνων, μέλανα· κἂν κατὰ μέρος τι τοῦ σώματος ἐξαλφωθῇ λεύκη, καὶ τὰς τρίχας ἴσχουσιν ἁπάσας λευκὰς κατὰ τὸν τόπον τοῦτον, καθάπερ καὶ τὰ ποικίλα τῶν ζῴων. οὕτως ἅπαντα τὰ τριχώματα καὶ τὰ πτερώματα τοῖς δέρμασι συνακολουθεῖ, καὶ τὰ κατὰ μέρος, καὶ τὰ κατὰ σῶμα ὅλον. ὁμοίως δὲ καὶ τούτοις ὁπλαὶ, καὶ χηλαὶ, καὶ ῥύγχη, καὶ κέρατα. καὶ γὰρ ταῦτα, τῶν μὲν μελάνων γίνεται μέλανα· τῶν δὲ λευκῶν, λευκά· διὰ τὸ καὶ τούτοις ἅπασι, διὰ τοῦ δέρματος τὴν τροφὴν εἰς τὴν ἐκτὸς περιοχὴν διηθεῖσθαι. ὅτι δὲ τοῦτό ἐστιν αἴτιον, οὐ χαλεπὸν ἐκ πολλῶν συνιδεῖν. τῶν τε γὰρ παιδίων ἁπάντων αἱ κεφαλαὶ κατ' ἀρχὰς μὲν γίνονται πυρραὶ, διὰ τὴν τῆς τροφῆς ὀλιγότητα. φανερὸν δὲ τοῦτό ἐστι. καὶ γὰρ ἀσθενεῖς αἱ τρίχες καὶ ἀραιαὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἔτι δὲ καὶ βραχεῖαι τὸ πρῶτον ἅπασιν ἐπιγί-

ιονται

νονται τοῖς παιδίοις· προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας, μελαίνονται, πάλιν χρονιζομένοις αὐτοῖς, διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐπιρρεούσης τροφῆς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὴν ἥβην καὶ τὸ γένειον, ὅταν ἄρχωνται τὸ πρῶτον ἡβᾶν καὶ γενειᾶν, καὶ αὗται γίνονται κατ' ἀρχὰς μὲν πυρραὶ ταχέως, διὰ τὴν ὀλιγότητα τῆς ὑγρασίας ἐν αὐταῖς καταξηραινομένης· τῆς τροφῆς δὲ πλέον ἐπὶ τὸν τόπον φερομένης, μελαίνονται πάλιν. αἱ δ' ἐπὶ τοῦ σώματος, πλεῖστον χρόνον πυρραὶ διαμένουσι, διὰ τὴν ἔνδειαν τῆς τροφῆς· ἐπεὶ καθ' ὃν ἂν χρόνον αὐξηθῶσι, καὶ ταύτας ὁμοίως συμβαίνει μελαίνεσθαι, καθάπερ καὶ τὰς ἐπὶ τῆς ἥβης, καὶ [τὰς ἐπὶ] τῆς κεφαλῆς. φανερὸν δέ ἐστι. καὶ γὰρ ὅσα μῆκος ἔχει τῶν τριχωμάτων, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ ἐστι, τὰ μὲν πρὸς τῷ σώματι, μελάντερα, τὰ δὲ πρὸς τοῖς ἄκροις, ξανθότερα. καὶ αἱ [μὲν] τῶν προβάτων καὶ τῶν ἵππων καὶ ἀνθρώπων, διὰ τὸ τὴν τροφὴν αὐτοῖς ἐλαχίστην ἐπὶ τούτοις φέρεσθαι τοῖς τόποις, καὶ καταξηραίνεσθαι ταχέως. γίνονται δὲ καὶ τὰ πτερώματα τῶν μελάνων ὀρνίθων, τὰ μὲν πρὸς τῷ σώματι, μελάντερα πάντων· τὰ δὲ πρὸς τοῖς ἄκροις, ξανθότερα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῦτον, καὶ τὰ περὶ τὸν τράχηλον, καὶ ὅλως ὅσα βραχεῖαν τῆς τροφῆς λαμβάνει. δῆλον δὲ καὶ γὰρ ὑπὸ τῆς τελειώσεως ἅπαντα τὰ τριχώματα μεταβάλλει, καὶ γίνεται πυρρὰ, διὰ τὸ πάλιν τὴν τροφὴν ὑπολείπουσαν, καταξηραίνεσθαι ταχέως. τὸ δὲ τελευταῖον, λευκὰ, πρότερον ἢ μελανθῆναι τὸ ὑγρὸν, τῆς τροφῆς ἐν αὐτοῖς ἐκπεπτομένης. μάλιστα δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν ὑποζυγίων φανερόν ἐστι. πάντων γὰρ τὰ τριχώματα γίνεται λευκά. τῶν γὰρ τόπων οὐ δυναμένων ὁμοίως ἐπισπᾶσθαι τὴν τροφὴν, διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ θερμοῦ, ταχέως καταξηραινόμενον τὸ ὑγρὸν, γίνεται λευκόν. καὶ τὰ περὶ τοὺς κροτάφους μάλιστα πάντων πολιοῦται, καὶ ὅλως περὶ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πεπονηκότας τῶν τόπων. παρὸ καὶ διὰ τὰ μάλιστα εἰς τοῦτο τὸ χρῶμα μεταβάλλει, ὅταν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

τὴν φύσιν ἀπαλλάξῃ τὴν οἰκείαν. καὶ γὰρ λαγὼς γέγονεν ἤδη λευκός, καὶ μέλας δή ποτε πέφηνε καὶ ἔλαφος καὶ ἄρκτος· ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ ὄρτυξ, καὶ πέρδιξ, καὶ χελιδών. ὅταν γὰρ ἀσθενήσωσι τῇ γενέσει, πάντα τὰ τοιαῦτα, διὰ τὴν ὀλιγότητα τῆς τροφῆς πρὸ ὥρας ἐκπεπτόμενα, γίνεται λευκά. οὕτως καὶ τὰ τῶν παίδων εὐθὺς καὶ τὰς κεφαλὰς ἔχει λευκάς, καὶ τὰ βλέφαρα καὶ τὰς ὀφρῦς, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστῳ πρὸς τὸ γῆρας φανερῶς [ἅπασι,] δι' ἀσθένειαν καὶ ὀλιγότητα [τῆς τροφῆς] συμβαίνει τοῦτο τὸ πάθος τὸ τῆς πολιώσεως. διὸ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ζῴων ἀσθενέστερα γίνονται τὰ λευκὰ τῶν μελάνων. πρὸ τοῦ γὰρ τὴν αὔξησιν αὐτῶν τελειωθῆναι, διὰ τὴν ὀλιγότητα τῆς τροφῆς ἐκπεπτόμενα, γίνεται λευκά, καθάπερ καὶ τῶν καρπῶν ὅσοι νενοσηκότες τυγχάνουσι. καὶ γὰρ οὗτοι πολὺ μᾶλλον δι' ἀσθένειαν ἐκπέπτονται. ὅσα δὲ γίνεται λευκά, πολὺ διαφέροντα [ἐκ] τῶν ἄλλων· οἷον ἵπποι καὶ κύνες. τὰ δὲ τοιαῦτα μεταβάλλει πάντα ἐκ τῶν κατὰ φύσιν χρώματος εἰς τὸ λευκόν, διὰ τὴν εὐτροφίαν. τὸ γὰρ ὑγρὸν ἐν τοῖς τοιούτοις οὐ χρονιζόμενον, ἀλλ' ἀναλισκόμενον διὰ τὴν αὔξησιν, γίνεται μέλαν. τὰ πλεῖστα γάρ ἐστι τῶν τοιούτων ὑγρὰ καὶ εὔκαρπα, διὰ τὴν εὐτροφίαν. διόπερ οὐδὲ μεταβάλλει τὰ λευ-

539 κὰ τῶν τριχωμάτων. φανερὸν δὲ τοῦτό ἐστι. καὶ γὰρ τὰ μέλανα πρότερον τῆς πολιώσεως, γίνεται πυρρά, ἤδη τῆς τροφῆς ἐν αὐτοῖς ἀπολειπούσης, καὶ μᾶλλον ἐκπεπτομένης· τὸ δὲ τελευταῖον, λευκά. καίτοι τινὲς ὑπολαμβάνουσι μέλανα γίνεσθαι πάντα, διὰ τὸ συγκαίεσθαι τὴν τροφὴν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, καθάπερ καὶ τὸ αἷμα, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον· διαμαρτάνοντες. ἔνια γὰρ καὶ τῶν ζῴων εὐθὺς ἐν ἀρχῇ γίνεται μέλανα, οἷον κύνες, καὶ αἶγες, καὶ βόες, καὶ ὅλως ὅσων τὰ δέρματα καὶ τὰ τριχώματα κατ' ἀρχὰς ἔχει τροφήν, προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας, ἧττον. καίτοι γε οὐκ ἐχρῆν· ἀλλὰ πάντως ἔδει τοιαῦτ' εἶναι καὶ τὰ τριχώματα καὶ τὴν ἀκμήν, καθ' ὃν

χρόνον

χρόνον μάλιστα αὐτῶν ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ θερμόν, καὶ μᾶλλον ἅπαντα πολιοῦσθαι κατ' ἀρχάς. πολὺ γὰρ ἁπάντων ἀπὸ πρώτης [συστάσεως] ἀσθενέστερόν τι γίνεται τὸ θερμόν, ἢ καθ' ὃν χρόνον ἄρχεται τὰ τριχώματα αὐτῶν λευκαίνεσθαι. φανερὸν δὲ τοῦτό ἐστι καὶ ἐπὶ τῶν λευκῶν. ἔνια μὲν γὰρ εὐθὺς ἴσχει τὸ χρῶμα λευκότατον, ὅσα καὶ τούτων πλείστην ἔχει κατ' ἀρχὰς τὴν τροφήν, καὶ μὴ πρὸ ὥρας ἐν αὐτῇ καταξηραίνεται τὸ ὑγρόν. προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας, ξανθά, τῆς τροφῆς αὐτοῖς ἐλάττονος ὕστερον ἐπιρρεούσης. τὰ δέ, ἐν ἀρχῇ μέν, γίνεται ξανθά· κατὰ δὲ τὴν ἀκμήν, λευκότατα· καθάπερ καὶ τῶν ὀρνίθων μεταβάλλουσι τὸ χρῶμα πάλιν, τῆς τροφῆς ἐν αὐτοῖς ὑπολειπούσης. δηλοῖ δέ· πάντα γὰρ αὐτὰ γίνεται ξανθὰ καὶ περὶ τὸν τράχηλον, καὶ ὅλως ὅσα ἀπανίζει τροφῆς τῆς ἐν αὐτοῖς ὑπολειπούσης. δῆλον δέ. ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ πυρρὸν, εἰς τὸ λευκὸν μεταβάλλει, καὶ τὸ μέλαν πάλιν εἰς τὸ πυρρόν, οὕτω καὶ τὸ λευκὸν εἰς τὸ ξανθόν. συμβαίνει δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν. ἔνια γὰρ ἐκ τῆς ὑστέρας πέψεως, ἀνατρέχει πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν. μάλιστα δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ῥοιᾶς φανερόν ἐστι. τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς οἱ κόκκοι γίνονται φοινικοῖ, καὶ τὰ φύλλα, δι' ὀλιγότητα τῆς τροφῆς ἐκπεπτομένης· ὕστερον δὲ πάλιν μεταβάλλουσιν εἰς τὸ ποῶδες χρῶμα, πολλῆς τροφῆς ἐπιρρεούσης, καὶ τῆς πέψεως οὐ δυναμένης κρατεῖν ὁμοίως. τὸ τελευταῖον δέ, πεπτομένης ἤδη τῆς τροφῆς, πάλιν γίνεται τὸ χρῶμα φοινικοῦν. καθόλου δὲ εἰπεῖν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τριχωμάτων καὶ πτερωμάτων, ἅπαντα λαμβάνει τὰς μεταβολάς, οἷς μέν, (καθάπερ εἴρηται) τῆς τροφῆς ἐν αὐτοῖς ὑπολειπούσης, οἷς δέ, τοὐναντίον πλεοναζούσης. διόπερ ἄλλα κατ' ἄλλους χρόνους τῆς ἡλικίας, καὶ λευκότατα καὶ μελάντατα γίνεται τῶν τριχωμάτων· ἐπεὶ καὶ τῶν κοράκων τὰ πτερώματα τὸ τελευταῖον εἰς τὸ ξανθὸν χρῶμα μεταβάλλει, τῆς τροφῆς ἐν αὐτοῖς ὑπολειπούσης. τῶν δὲ τριχωμάτων οὐδὲν οὔτε φοι-

νικοῦν, οὔθ' ἁλουργὸν, οὔτε πράσινον, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν ἔχον τοιαύτην γίνεται χρόαν, διὰ τὸ πάντα τὰ τοιαῦτα χρώματα γίνεσθαι, μιγνυμένων αὐτοῖς τῶν τοῦ ἡλίου αὐγῶν· ἔτι δὲ τῶν τριχωμάτων τῶν ὑγρῶν, ἐντὸς τῆς σαρκὸς συμβαίνειν τὰς μεταβολὰς, καὶ μηδεμίαν αὐτὰ λαμβάνειν μίξιν. δῆλον δ' ἐστί· καὶ γὰρ τῶν πτερωμάτων, τὰ μὲν, ἐξ ἀρχῆς οὐδὲν γίνεται τῷ χρώματι τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὰ ποικίλα τῶν ὀρνέων, πάνθ' (ὡς εἰπεῖν) μέλανα, οἷον ὅ τε ταὼς, καὶ ἡ περιστερὰ, καὶ ἡ χελιδών· ὕστερον δὲ λαμβάνει πάσας τὰς τοιαύτας ποικιλίας, ἤδη τῆς πέψεως αὐτῶν ἔξω τοῦ σώματος γινομένης, ἔν τε τοῖς πτερώμασι καὶ τοῖς καυλοῖς· ὥστε συμβαίνει (καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν) καὶ τούτων ἔξω τοῦ σώματος γίνεσθαι τὴν [τῶν χρωμάτων] πέψιν. διὸ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ζώων, τά τε ἔνυδρα καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ κογχύλια, παντοδαπὰς ἴσχει χρωμάτων μορφὰς, πολλῆς δὲ καὶ τούτοις τῆς πέψεως γινομένης. τὴν μὲν οὖν περὶ τὰ χρώματα θεωρίαν, μάλιστ' ἄν τις ἐκ τῶν εἰρημένων δύναιτο συνιδεῖν.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΤΙΝΟΣ

εἰς τὰ Ἀριστοτέλους περὶ φυτῶν προοίμιον.

Τῷ τῆς Ἀριστοτελικῆς ἀειθαλοῦς φιλοσοφίας λειμῶνι, πολλαὶ μὲν καὶ ἄλλαι δέλτοι κατὰ τὰ εὐγενῆ παραπεφύκασι τῶν φυτῶν, παμφόρους μὲν οἷς θεωροῦμεν, πολύχορας δὲ καὶ οἷς διαπραττόμεθα, προϊέμεναι τοὺς καρπούς. αὐτὴ δὲ πρὸς ταῖς ἄλλαις καὶ ἡ περὶ τῶν ὅσα καὶ φυτῶν, εὐφυὴς βραχὺ μὲν, ἀλλὰ συχναῖς τὰ λοιπὰ χάρισι βρύον, καλλίστοις ἐκφορίοις τοὺς τῶν λόγων ἐραστὰς δεξιουμένη· οὐ μόνον λέγω τοὺς ἡμετέρους, τοὺς πάνυ, τοὺς περιφανεῖς, τοὺς ἐς λόγους καὶ τὴν σοφίαν ἀπαραμίλλους, καὶ τὴν σύνεσιν

Αὐσ-

Αὔσονας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ μοίρας Ἰταλιωτικῆς· καὶ οὐ τούτους μόνον, † ἀλλὰ καὶ ὅσους τοιούτους οἶδα τῶν εὐδαιμόνων Ἀράβων γέφον, καὶ τῶν Ἰνδῶν. συχνὸν γὰρ ἐνέβαλεν ἵμερον τῶν ἑαυτοῦ συγγραμμάτων 413 τοῖς ὁπουδήποτε φιλοσόφοις, ὁ ἐκ Σταγείρων ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ φιλόσοφος. ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον φυτὸν, οὐκ οἶδ' ὅπως οὐ μόνον ἔν τισι πέπονθε παρ' ἡμῖν ἀλλοίωσίν τινα, τάχα περὶ τὸ χεῖρον, (οἷα φιλεῖ ὁ χρόνος ποιεῖν) ἀλλὰ καὶ προθέλυμνον ἐκκοπέν. τὸ μὲν ὂν ἀπόστροφον, ὡς οὐδ' ἄν ποτε φυλευσόμενον οἶδεν, οὐδὲ μὴ προσῆλθεν ἐς φῶς. ὑπὲρ ἔτη τὰ ἴσα, καὶ Ἰταλοὺς μακρῶν χρόνων σὺν ἡμῖν χηρεύων τοῦ χρήματος, τοῖς Ἄραψιν ἐγνωρίζετο μόνοις, οἵτινες τῶν τούτου καρπῶν ἀφθόνως ἀπήλαυον. ἀλλά τις, Κελτὸς μὲν τὸ γένος, ἐς τοσοῦτον δὲ τῆς τῶν Ἰταλῶν σοφίας ἐλάσας, ὥστε τῶν πρωτείων παραχωρεῖν μηδενὶ, εἶτα βραχὺ τοῦτο, καίπερ ὂν, μὴ τοσοῦτον καθ' ἑαυτὸν οἰηθεὶς, ἂν μὴ καὶ τὴν τῶν Ἀράβων μετὰ τῆς τῶν Λατίνων μεταλάβῃ γνῶσιν, καὶ τὴν καλλίστην ἕξιν ἀσκήσειεν, ὅλος γοῦν καὶ τοῦ ἔργου, καὶ εἰς πέρας τὴν γνώμην ἀγαγεῖν θέλει, καὶ τυχεῖν παντοίως τοῦ ἐφετοῦ. στέλλεται λοιπὸν τὴν ἀλλοδαπὴν, χρῆται τοῖς Ἄραψι παιδευταῖς· καὶ τῇ εὐφυΐᾳ συμμετρήσας σπουδὴν, τοσοῦτον εὐμοίρησε παιδείας, φασὶν, ὡς δύνασθαι τὰ τῶν Ἀράβων εἰς Ἰταλοὺς, καὶ τὰ τῶν Ἰταλῶν μεταπορθμεύειν εἰς Ἄραβας. οὗτος οὖν πρὸς τισὶν ἄλλαις, καὶ τὴν περὶ φυτῶν τήνδε βίβλον μεθερμηνεύει, κἀκ τῶν λογικῶν Ἀραβικῶν λειμώνων, ὅσα καὶ φυτὸν εὐγενὲς, εἰς τὰς Ἰταλικὰς μετακηπεύει φυταλιάς. ἔχαιρε γοῦν Ἰταλὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ τὰ μεγάλα ἐκόμπαζε· ταῖς Ἀριστοτελικαῖς γὰρ φιλοτιμεῖσθαι βίβλοις ὑπὲρ πάντας βρενθύεται· καὶ τοσοῦτον ἐνεκαυχᾶτο τῷ χρήματι, Ξέρξης οὐχ ἧττον ἐκεῖνος εἰς ἣν ὑπεσκιάσθη, καὶ ἣν χρυσέαν ἔδειξε πλάτανον. ἦλθον εἰς ἐπιθυμίαν (μακροῦ ἐξότου χρόνου) κἀγὼ τοῦ φυτοῦ. λόγοι γάρ μοι.

τὴν τοῦ κόσμου πάντων χρῆμα τὸ τιμιώτατον. ἐπόθουν ἐμφορηθῆναι τῶν τούτου καρπῶν, τῶν νοημάτων εἰς ἕξιν ἐλθεῖν. ἐψυχαγώγει μοι τὴν ἐπιθυμίαν ἐλπίς, καὶ τὴν ἐλπίδα πάλιν εὐχὴ διεδέχετο. ἀλλὰ μέχρι πολλοῦ τὰ τῆς ἐπιθυμίας ἀτέλεστα ἡ ἐλπίς, καὶ μόνον ἐλπίς· τὰ δὲ τῆς εὐχῆς, ἐπετείνετο. τί δὴ ἡ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων παντελὴς αἰτία, καὶ ὑπερτελὴς καὶ προτέλειος, ἠρεμίαν τῇ ἐπιθυμίᾳ χορηγεῖ, τῇ ἐλπίδι πέρας, καὶ τὰ τῆς αἰτήσεως τῇ εὐχῇ; Ἰταλὸς γάρ τις ἔκ ποθεν ἡμῖν αἰφνιδίως ἀναφανείς, ἱκανῶς ἔχων λογικῆς παιδείας καὶ γνώσεως, πρόσεισιν ἐς ἡμᾶς, ἀσπάζεται χαριέντως, τὰ φιλικὰ προσλαλεῖ· εἶτα τὴν ποθουμένην βίβλον ἡμῖν ἐγχειρίζεται. ηὐφράνθην αὐτός, ὡς ἐφ' ἑρμαίῳ τῷ χρήματι. ἐδεξάμην τὴν βίβλον ἐνθύμως, ὅλος αὐτῆς ἐγενόμην, τὸν ἐγκείμενον νοῦν ἀνελεξάμην ἐπιμελῶς, καὶ οἶδ' ὡς ἐν ἐσόπτρῳ τῇδε, πρώτης αὐτῆς βαλβίδος τῶν Ἀριστοτέλους ἔργων, καὶ τοὺς Ἀριστοτελικοὺς κατὰ τῶν πάλαι φιλοσόφων ἀντιλογικοὺς ἐλέγχους. ἀδικεῖν δὲ ᾠήθην, μὴ τοὺς λόγους, τοῖς λόγοις αὐτοῖς καὶ τοῖς αὐτῶν ἐρασταῖς, καὶ χαρίσασθαι βασκάνου ψυχῆς ηὐλαβήθην, εἰ μὴ ταύτην ἱκανῶς ἔχων ὑπὸ τῆς ἄνωθεν χάριτος, πρὸς τὴν Ἑλλάδα μεθερμηνεύσαιμι γλῶτταν, καὶ ταῖς λοιπαῖς Ἀριστοτελικαῖς δέλτοις δείξαιμι συναρίθμιον. τῷ τοι καὶ σὺν θεῷ τὸ ἔργον διώκουσα, καὶ εἰς κοινὴν προὐθέμην τὴν βίβλον τοῖς ἀγαθυμένοις ἀπόλαυσιν, πολλὴν εὑρὼν τὴν δυσχέρειαν, καὶ τὴν τῶν νοημάτων σύγχυσιν, διὰ τὰς συχνὰς τῶν μεθερμηνεύσεων μεταβολάς, ἐκ τῆς ἡμετέρας εἰς τὴν τῶν Ἰταλῶν, εἰς τοὺς Ἄραβας ἐκεῖθεν, καὶ πάλιν ἐξ Ἀράβων εἰς Ἰταλούς, καὶ εἰς ἡμᾶς ἐκ τούτων ἐπ' ἔφαζον. ὁ γὰρ διπρόσωπος, ὅσον ἐπὶ ταύτῃ τῇ βίβλῳ, ὁ Σπαγλείτης ὤφθη κατὰ τὸν θρυλλούμενον Ἰανὸν ἐκεῖνον, ὃν καὶ εἰς χρόνον ἄγει λόγος ἰσχνός· ἀλλὰ πολύμορφος κατὰ τὸν Πρωτέα τὸν Φάριον. ἐπεὶ δὲ πᾶσα δέλτος ἐκ μιᾶς πρὸς

ἑτέραν μεταφερομένη διάλεκτον, ἢ κατὰ λέξιν, ἢ κατ' ἔννοιαν προχωρεῖ· καὶ ἡ μὲν ὑστέρα, τὸ σαφὲς ἔχουσα, τοῦ ἀκριβοῦς ἀπολείπεται, ἡ δ' ἑτέρα καὶ προτέρα, προσόντος τοῦ ἀκριβοῦς, εἰς ἀσάφειαν καταστρέφεται, ἡμεῖς, ὡς ἀσφαλεστέρῳ τούτῳ τῷ μέρει καὶ ἀδιαβλήτῳ στοιχοῦντες, καθὼς καὶ ἐν ἑτέραις πεποιήκαμεν δέλτοις, τῆς ἀκριβείας ἐχόμεθα. ἵνα δὲ μὴ φαινοίμεθα καὶ χώραν τῇ ἀσαφείᾳ διδόντες, ἣν κακίαν παντελῆ τοῖς λόγοις ἐγνώκαμεν, ἑρμηνείαις τισὶ καὶ σχολικαῖς παρασημειώσεσιν, εἴ τι που ἐκ τῆς ἀσαφείας ἄχαρι καὶ ἀτερπές, ἐψυχαγωγήσαμεν, κἀκ τῆς σκληρᾶς καὶ τραχείας τοὺς λογικοὺς ὁδίτας εἰς τὴν λείαν τε καὶ πλατεῖαν ἐχειραγωγήσαμεν, καὶ τὴν εὐχαριστίαν τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς, καὶ τήν, ὡς εἰκός, ἀνθομολόγησιν ἀπενείμαμεν. τοῦτο γὰρ ἀφ' ἡμῶν ἀπαιτεῖ τῶν ὑπὸ χεῖρα ὁ μόνος σοφὸς καὶ δυνατὸς Θεός, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον. τίνος γὰρ ἄλλου δεῖται παρ' ἡμῶν, (ὡς διά τινος τῶν προφητῶν περὶ ἑαυτοῦ λέγει) τὸν οὐρανὸν πληρῶν καὶ τὴν γῆν, καὶ οὗ ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, κατὰ τὸν Δαβίδ, καὶ μεθ' οὗ πᾶς ἀγρὸς παντοίοις ὡραϊσμένος φυτοῖς;

ΤΟ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ

τοῦ Ἀριστοτέλους βιβλίον Α.

Η ΖΩΗ ἐν τοῖς ζώοις καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς εὑρέθη· ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς ζώοις φανερὰ καὶ πρόδηλος, ἐν τοῖς φυτοῖς δὲ κεκρυμμένη καὶ οὐκ ἐμφανής. εἰς τὴν ταύτης γοῦν βεβαίωσιν, πολλὴν ἀνάγκη ἐστὶ ζήτησιν προηγήσασθαι. a.
συνίσταται γάρ, πότερον ἔχουσιν ἢ οὐχὶ τὰ φυτὰ ψυχήν, καὶ δύναμιν ἐπιθυμίας, ὀδύνης τε καὶ ἡδονῆς καὶ διακρίσεως. Ἀναξαγόρας μὲν οὖν καὶ Ἐμπεδοκλῆς, ἐπιθυμίᾳ ταῦτα

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

κινεῖσθαι λέγουσιν, αἰσθάνεσθαί τε καὶ λυπεῖσθαι καὶ ἥδεσθαι διαβεβαιοῦνται. ὧν ὁ μὲν Ἀναξαγόρας, καὶ ζῶα εἶναι, καὶ ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι εἶπε, τῇ τε ἀποῤῥοῇ τῶν φύλλων, καὶ τῇ αὐξήσει τοῦτο ἐκλαμβάνων. ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς, γένος ἐν τούτοις κεκραμένον εἶναι ἐδόξασεν. ὡσαύτως καὶ ὁ Πλάτων ἐπιθυμεῖν μόνον αὐτὰ, διὰ τὴν σφοδρὰν τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως ἀνάγκην, ἔφησεν. ὃ ἐὰν συσταίη, ἥδεσθαι ὄντως αὐτὰ καὶ λυπεῖσθαι, αἰσθάνεσθαί τε, σύμ-
414 φωνον ἔσται. ἂν δὲ συσταίη τοῦτο, τῷ ἐπιθυμεῖν, εἰ καὶ ἀεὶ τῷ ὕπνῳ ἀνακτῶνται, καὶ ἐγείρονται ταῖς ἐγρηγόρσεσι, σύμφωνον ἔσται. ὡσαύτως καὶ ἐὰν ζητήσωμεν, εἰ πνοὴν καὶ γένος ἐκ συγκράσεως ἔχουσιν, ἢ τὸ ἐναντίον, πολλὴν ἂν τὴν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, καὶ μακρὰν ποιησόμεθα τὴν ζήτησιν. τὸ δὲ τὰ τοιαῦτα παραλιμπάνειν, καὶ μὴ ἐναναλώτοις περὶ τὰ καθ᾽ ἕκαστον ἐρεύναις ἐνδιατρίβειν, πρέπον ἐστί. τινὲς δὲ ἔχειν ψυχὰς τὰ φυτὰ εἶπον, ὅτι γεννᾶσθαι, τρέφεσθαι, καὶ αὐξάνεσθαι, νεάζειν καὶ χλοάζειν, γηρᾶ τε διαλύεσθαι τεθεωρήκασιν· ἐπεὶ γὰρ οὐδὲν ἄψυχον ταῦτα μετὰ τῶν φυτῶν ἔχει κοινά. διότι δὲ ἔχουσι ταῦτα τὰ φυτὰ, καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ ὡσαύτως κατέχεσθαι ἐπίστευον. ἀλλὰ πρότερον τοῖς φανεροῖς, εἶτα καὶ τοῖς κεκρυμμένοις ἀκολουθήσωμεν. λέγομεν τοίνυν, ὡς ἐὰν εἴ τι τρέφεται, ἤδη καὶ ἐπιθυμεῖ, καὶ ἡδύνεται μὲν τῷ κόρῳ, λυπεῖται δὲ ὅτε πεινᾷ· καὶ οὐκ ἐμπίπτουσιν αὗται αἱ διαθέσεις, εἰ μὴ μετὰ αἰσθήσεως. τούτου ἄρα θαυμάσιος μὲν, οὐ μὴν φαῦλος πλανᾶται σκοπὸς, ὃς καὶ τὰ φυτὰ αἰσθάνεσθαι καὶ ἐπιθυμεῖν ἐδόξασεν. ὁ δὲ Ἀναξαγόρας, καὶ ὁ Δημόκριτος, καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ νοῦν καὶ γνῶσιν ἔχειν εἶπον τὰ φυτά. ἡμεῖς δὲ, τὰ τοιαῦτα ὡς φαῦλα ἀποπεμπόμενοι, τῷ ὑγιεῖ ἐνστῶμεν λόγῳ. λέγομεν οὖν, ὅτι τὰ φυτὰ οὔτε ἐπιθυμίαν, οὔτε αἴσθησιν ἔχουσιν. ἡ γὰρ ἐπιθυμία, οὐκ ἔστιν εἰ μὴ ἐξ αἰσθήσεως· καὶ τὸ τοῦ ἡμετέρου

δὲ

δὲ θελήματος τέλος, πρὸς τὴν αἴσθησιν ἀποστρέφεται. οὐχ εὑρίσκομεν γοῦν ἐν τοῖς τοιούτοις αἴσθησιν, οὔτε μέλος αἰσθανόμενον, οὔτε ὁμοιότητα αὐτοῦ, οὔτε εἶδος διωρισμένον, οὔτε τι ἀκόλουθον τούτῳ, οὔτε τοπικὴν κίνησιν, οὔτε ὁδὸν πρός τι αἰσθητὸν, οὔτε σημεῖόν τι δι᾽ οὗ ἂν κρίνωμεν ταῦτα αἴσθησιν ἔχειν, καθὼς καὶ σημεῖα δι᾽ ὧν ἐπιστάμεθα ταῦτα καὶ τρέφεσθαι καὶ αὐξάνεσθαι εὑρίσκομεν. οὐδὲ συνίσταται παρ᾽ ἡμῖν τοῦτο, εἰ μὴ διότι τὸ θρεπτικὸν καὶ αὐξητικὸν νοοῦμεν μέρη εἶναι τῆς ψυχῆς. ὁπόταν γοῦν τὸ τοιοῦτο φυτὸν εὑρίσκωμεν τι μέρος ψυχῆς τοιαύτης ἐν ἑαυτῷ ἔχον, ἐξ ἀνάγκης νοοῦμεν καὶ ψυχὴν ἔχειν αὐτό· ὅτε δὲ στερεῖται αἰσθήσεως, τότε αἰσθητικὸν αὐτὸ μὴ εἶναι, μὴ ἐγχωρεῖν οὐ δεῖ· ἡ γὰρ αἴσθησις αἰτία ἐστὶν ἐλλάμψεως ζωῆς. τὸ δὲ θρεπτικὸν, αἰτία ἐστὶν αὐξήσεως πράγματός τινος ζῶντος. αὗται δὲ αἱ διαφοραὶ προβαίνουσιν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅτι δυσνόητον ἐν ταὐτῷ μεταξὺ ζωῆς καὶ τῆς στερήσεως αὐτῆς μέσον τι καταλαβεῖν. εἴποι δέ τις ἂν, ὡς ἐπεὶ τὸ φυτὸν ζῶν ἐστὶν, ἤδη τοῦτο καὶ ζῶον εἴποιμεν ἄν. οὐδαμῶς. καὶ γὰρ δυσχερές ἐστι τὴν διοίκησιν τοῦ φυτοῦ ἀποδιδόναι τῇ διοικήσει τῆς ψυχῆς τοῦ ζώου. τὸ γὰρ τὰ φυλὰ τοῦ ζῴου ἀποφάσκειν οὕτως, τοῦτο ἐστὶν ὅτι οὐκ αἰσθάνονται. καὶ γάρ εἰσι καὶ τινὰ ζῶα γνώσεως ἐστερημένα. ἐπεὶ δὲ ἡ φύσις τὴν τοῦ ζώου ζωὴν ἐν τῷ θανάτῳ φθείρουσα, πάλιν ἐν τῷ ἰδίῳ γένει ταύτην διὰ γενέσεως συντηρεῖ, πάντῃ ἀσύμφωνόν ἐστιν, ἵνα μέσον ἐμψύχου τε καὶ ἀψύχου, ἄλλο τι μέσον τιθῶμεν. ἐπιστάμεθα ὅτι καὶ τὰ κογχύλια εἰσὶ ζῶα, γνώσεως ἐστερημένα, διότι εἰσὶ φυλὰ ἐν ταὐτῷ καὶ ζῶα. μόνη ἄρα ἡ αἴσθησίς ἐστιν αἰτία, δι᾽ ἣν ταῦτα λέγονται ζῶα. τὰ γὰρ γένη διδόασι τοῖς οἰκείοις εἴδεσιν ὀνόματα καὶ ὁρισμούς· τὰ δὲ εἴδη τοῖς οἰκείοις ἀτόμοις ὀνόματα. δεῖ δὲ τὸ γένος ἐκ μιᾶς καὶ κοινῆς αἰτίας εἶναι ἐν τοῖς πολλοῖς, καὶ οὐκ ἐκ πολλῶν. ὁ λόγος δὲ τῆς αἰτίας, δι᾽ ἣν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

† βεβαιοῦται τὸ γένος, οὐ τῷ τυχόντι ἐστὶ γνώριμος. πάλιν εἰσὶ ζῷα ἅπερ στεροῦνται γένους θήλεος· ἕτερα ἅπερ οὐ γεννῶσιν, ἕτερα ἅπερ κίνησιν οὐκ ἔχουσι· καὶ εἰσὶν ἄλλα διαφόρων χρωμάτων, καὶ εἰσί τινα ἃ ποιοῦσι τόκον ἑαυτοῖς ἀνόμοιον· εἰσί τε ἄλλα ἃ αὐξάνουσιν ἐκ τῆς γῆς, ἢ ἐκ δένδρων. τίς οὖν ἐστιν ἡ ἀρχὴ ἡ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ζῴου; τί ἄλλο, εἰ μὴ τὸ εὐγενὲς ζῷον, ὃ τὸν οὐρανὸν περιοδεύει, τὸν ἥλιον, τὰ ἄστρα, καὶ τοὺς πλανήτας, τὰ ἀπὸ τοῦ ἐνεργουμένης ἐξωτερικὰ ἀμφιβολίας ἃ δὴ καὶ ἀπαθῆ εἰσιν; ἡ γὰρ αἴσθησις, τῶν αἰσθανομένων πάθος. ἰστέον δὲ καὶ ὅτι οὐκ ἔχουσι τὰ φυτὰ κίνησιν ἐξ ἑαυτῶν. τῇ γὰρ γῇ εἰσι πεπηγότα· ἡ δὲ γῆ, ἀκίνητός ἐστι. συλλογισώμεθα τοίνυν, πόθεν αὕτη ζωή, ἵνα ποιήσωμεν καὶ αὐτὰ αἰσθητικά. οὐ γὰρ περιέχει ταῦτα ἓν πρᾶγμα κοινόν. λέγομεν δέ, ὅτι τῆς ζωῆς τῶν ζῴων κοινή ἐστιν αἰτία ἡ αἴσθησις. αὕτη δὲ ποιεῖ διάκρισιν, μέσον ζωῆς καὶ θανάτου. ὁ οὐρανὸς δέ, ἐπεὶ διοίκησιν ἔχει εὐγενεστέραν καὶ ἀξιολογωτέραν τῆς ἡμετέρας διοικήσεως, ἀπεμακρύνθη τούτων. δεῖ τοίνυν, ἵνα τὸ ζῷον τὸ τέλειον καὶ τὸ ἠλαττωμένον ἔχῃ τι κοινόν· καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς. τῇ ταύτης γνώσει στερῆσαι δεῖ, ἵνα περὶ τῆς ἀποχωρῇ τῶν τοιούτων ὀνομάτων, ὅτι οὐκ ἔστι μέσον. ἡ δὲ ζωή, ἐστὶ μέσον· τὸ γὰρ ἄψυχον οὐκ ἔχει ψυχήν, οὐδέ τι τῶν μερῶν αὐτῆς. τὸ δὲ φυτόν, οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν στερουμένων ψυχῆς, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐστί τι μέρος ψυχῆς· ἀλλ' οὐκ ἔστι ζῷον, ὅτι οὐδὲ αἴσθησις ἐν αὐτῷ. ἐξέρχεται δὲ ἐκ ζωῆς εἰς μὴ ζωὴν κατὰ βραχύ, ὡς καὶ τὰ καθ᾽ ἕκαστον. δυνάμεθα δὲ καὶ ἄλλως λέγειν, ὅτι ἔμψυχον τὸ φυτόν, καὶ οὐ λέγομεν ὅτι ἄψυχον. εἰ ἔχει δὲ ψυχήν, οὐ λέγομεν ὅτι καὶ τινὰ ἤδη ἔχει αἴσθησιν. πρᾶγμα γὰρ τὸ τρεφόμενον, οὐκ ἔστιν ἄνευ ψυχῆς. πᾶν δὲ ζῷον ἔχει ψυχήν. τὸ δὲ φυτόν, ἔστιν ἀτελὲς πρᾶγμα. πάλιν τὸ ζῷον ἔχει μέλη διωρισμένα, τὸ φυτὸν ἀδιόριστα. ἔχει δὲ ὕλην οἰκείαν κινήσεως

ἣν ἔχει ἐν ἑαυτῷ. πάλιν δυνάμεθα λέγειν τὰ φυτὰ ψυχὴν ἔχειν, ὅτι ψυχή ἐστιν ἡ ποιοῦσα ἐν αὐτοῖς γίνεσθαι τὰς κινήσεις. ἐπιθυμία δέ, καὶ κίνησις ἡ ἐν τόποις, οὐκ ἔστιν εἰ μὴ μετ᾽ αἰσθήσεως. πάλιν τὸ ἕλκειν τροφήν, ἔστιν ἐξ ἀρχῆς φυσικῆς, καὶ τοῦτ᾽ αὐτὸ ἐστὶ τὸ κοινὸν ζῴου καὶ φυτοῦ. οὐκ ἔσται δὲ φροντὶς ἐπὶ τῇ ἑλκύσει τῆς τροφῆς, αἰσθήσεως τὸ παράπαν· ὅτι πᾶν τὸ τρεφόμενον χρήζει ἐν τῇ οἰκείᾳ τροφῇ δύο ποιοτήτων τινῶν, θερμότητός φημι, καὶ ψυχρότητος· καὶ διὰ τοῦτο δεῖται τροφῆς ὑγρᾶς ὁμοίως καὶ ξηρᾶς· ἡ δὲ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης, εὑρίσκεται ἐν βρώμασι ξηροῖς καὶ ὑγροῖς. οὐδεμία δὲ τῶν τοιούτων φύσεων, χωρίζεται τοῦ συμμετόχου αὐτῆς. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ περάτως ἐλλείπει ἡ τροφὴ τῷ τρέφοντι συνεχής, ἕως καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς φθορᾶς· καὶ ὀφείλουσι χρῆσθαι ταύτῃ τὸ ζῷον καὶ τὸ φυτὸν τοιαύτῃ, ὁποῖόν ἐστιν ἑκάτερον αὐτῶν.

Διερευνήσωμεν οὖν καὶ τοῦτο, ὃ παρῃτήσατο ἐν τῷ ἡμετέρῳ B.
λόγῳ, περὶ ἐπιθυμίας φυτοῦ καὶ κινήσεως αὐτοῦ, καὶ ψυχῆς ἰδίας, καὶ εἴ τι ἀναλύεται ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ φυτοῦ, ὅ ἐστιν εἰς πνοήν. Ἀναξαγόρας γὰρ εἶπε ταῦτα ἔχειν καὶ πνοήν· καὶ πῶς; εἰ γὰρ εὑρίσκομεν 415
πολλὰ ζῷα μὴ ἔχοντα πνοήν· καὶ πάλιν εὑρίσκομεν ἀκριβῶς, ὅτι τὰ φυτὰ οὔτε ὑπνώττουσιν, οὔτε γρηγοροῦσι. τὸ γὰρ γρηγορεῖν οὐδέν ἐστιν, εἰ μὴ ἀπὸ διαθέσεως τῆς αἰσθήσεως· τὸ δὲ ὑπνώττειν οὐδέν, εἰ μὴ ἀσθένεια αὐτῆς· καὶ οὐχ εὑρίσκεταί τι τούτων ἐν πράγματι, τρεφομένῳ μὲν πάσαις ὥραις κατὰ διοίκησιν μίαν, ἐν τῇ οἰκείᾳ δὲ φύσει μὴ αἰσθανομένῳ. τὸ γὰρ ζῷον ὅτε τρέφεται, τότε συμβαίνει ἀναβαίνειν ἀναθυμίασιν ἀπὸ τῆς τροφῆς πρὸς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ὑπνώττειν ἐκεῖθεν πάντως· καὶ ὅταν καταναλωθῇ ἡ ἀναθυμίασις ἡ ἀναβαίνουσα πρὸς τὴν κεφαλήν, τότε γρηγορεῖ. ἔν τισι δὲ τῶν ζῴων ἐστὶν αὕτη ἡ ἀναθυμίασις πολλή, καὶ τέως ὀλίγον ὑπνώττουσι. ὁ δὲ νυσταγμός ἐστι συνοχὴ τῆς κινήσεως· ἡ δὲ συνοχὴ πάλιν ἠρε-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

μία πραγματείας κινουμένου. ὃ δὲ μάλιστα καὶ κυρίως ἐστὶ ζητητέον ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ, τοῦτό ἐστιν, ὅπερ εἶπεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἤγουν εἰ εὑρίσκεται ἐν τοῖς φυτοῖς γένος θῆλυ καὶ γένος ἄρρεν, καὶ εἰ ἔστιν εἶδος κεκραμένον ἐκ τούτων τῶν δύο γενῶν. λέγομεν τοίνυν, ὅτι τὸ ἄρρεν, ὅτε γεννᾷ, εἰς ἄλλο γεννᾷ, καί εἰσιν ἄμφω κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων. ἐπεὶ γοῦν εὑρίσκεται ἐν τοῖς φυτοῖς, ὅτι ἔχει τὰ φυτὰ γένος ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ πάντως τὸ μὲν ἄρρεν ἐστὶ τραχύτερον καὶ σκληρότερον, καὶ μᾶλλον φείασον, τὸ δὲ θῆλυ ἀσθενέστερον, καὶ καρποφόρον πλέον, πάλιν ὀφείλομεν ζητεῖν, πότερον εὑρίσκονται ταῦτα τὰ δύο γένη κεκραμένα ἅμα ἐν τοῖς φυτοῖς, ὡς εἶπεν Ἐμπεδοκλῆς. ἀλλ' ἐγὼ οὐχ ὑπολαμβάνω τοῦτο τὸ πρᾶγμα οὕτως ἔχειν. τὰ γὰρ κεκραμένα, ὀφείλουσιν εἶναι πρότερον ἁπλᾶ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ εἶναι καθ' αὑτὸ μὲν τὸ ἄρρεν, καθ' αὑτὸ δὲ τὸ θῆλυ, κἀντεῦθεν κιρνᾶσθαι. ἡ δὲ κρᾶσις οὐκ ἔσται, εἰ μὴ διὰ τὴν οἰκείαν γένεσιν. εὑρέθη γοῦν ἐν τοῖς φυτοῖς πρὸ τῆς κράσεως κρᾶσις, ἣ καὶ ὀφείλει εἶναι αἰτία ποιητικὴ καὶ παθητικὴ ἐν μιᾷ ὥρᾳ· ἀλλ' οὐχ εὑρίσκεται ἀρρενότης καὶ θηλύτης ἡνωμέναι ἔν τινι τῶν φυτῶν. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ᾖ, τάχα ἂν τὸ φυτὸν ἦν τελειότερον τοῦ ζώου. καὶ πῶς, εἴπερ τὸ ζῷον οὐ δέεται ἐν τῇ οἰκείᾳ γενέσει πράγματός τινος ἐξωτερικοῦ, τὸ δὲ φυτὸν τοῦτο δεῖται ἐν τοῖς καιροῖς τοῦ ἔτους; δεῖται γὰρ ἡλίου, καὶ εὐκρασίας, καὶ τοῦ ἔαρος πλέον καὶ τούτων δεῖται μᾶλλον ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐκφύσεως αὐτοῦ. ἔστι δὲ καί τις ἀρχή, τῆς μὲν τροφῆς τῶν φυτῶν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ πάλιν ἀρχὴ ἑτέρα ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῦ ἡλίου. εἶπε δὲ καὶ Ἀναξαγόρας, ὅτι ἡ ὑγρότης τούτων ἐστὶν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ διὰ τοῦτο ἔφη πρὸς Λεχίνεον, ὅτι ἡ γῆ μήτηρ μέν ἐστι τῶν φυτῶν, ὁ δὲ ἥλιος πατήρ. ἀλλὰ τὴν κρᾶσιν τοῦ ἄρρενος τῶν φυτῶν καὶ τοῦ θήλεος, ὀφείλομεν διατυπῶσαι, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ· οἷον ὅτι τὸ σπέρμα τοῦ φυτοῦ ὅμοιόν ἐστιν ἐγκυμονήσει ζώου, ἥτις ἐστὶ μίξις ἄρρενός τε καὶ θήλεος. καὶ ὥσπερ ἐστὶν ἐν τοῖς ᾠοῖς ὅτε

γίνεται νεοσσός, ἔστιν ἐντεῦθεν καὶ ἡ τροφὴ αὐτοῦ μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ὥρας τῆς συμπληρώσεως, καὶ τῆς οἰκείας ἐξόδου· καὶ τότε τὸ θῆλυ ἐκτίθησι τὸν νεοσσὸν ἐν μιᾷ ὥρᾳ· οὕτω καὶ τὸ σπέρμα τοῦ φυτοῦ. εἶπε πάλιν Ἐμπεδοκλῆς, ὅτι τὰ φυτά, εἰ καὶ νεοσσούς, οὐ γεννῶσι· διότι τὸ γεννώμενον οὐ γεννᾶται, εἰ μὴ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ σπέρματος. καὶ ὅπερ μὲν ἐξ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ τροφὴ γίνεται τῆς ῥίζης, καὶ τὸ γεννώμενον κινεῖται αὐτὸ ἑαυτὸ παραυτίκα. ὅμως οὕτως ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν καὶ ἐν τῇ μίξει τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων φυτῶν, ὡς ἐπὶ τῶν ζώων, ὅτι καὶ ἡ μίξις τῶν φυτῶν ἐστιν ἐν διοικήσει τινί· ἀλλ' ἐν τοῖς ζώοις, ὅτε μίγνυνται, τὰ γένη μίγνυνται, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν γενῶν, αἳ ἦσαν πρότερον κεχωρισμέναι, καὶ προῆλθεν ἐκ τούτων ἀμφοτέρων πρᾶγμά τι ἕν· ὃ δὴ οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς φυτοῖς. οὐ γὰρ ὅτε μίγνυνται τὰ γένη, καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν μετὰ ταῦτα γίνονται κεχωρισμέναι. εἰ γοῦν ἡ φύσις ἔμιξε τὸ ἄρρεν μετὰ τοῦ θήλεος, καλῶς προέβη· ὅτι οὐχ εὑρίσκομεν ἐνέργειάν τινα ἐν τοῖς φυτοῖς παρὰ τὴν γένεσιν τῶν καρπῶν. οὐδὲ γάρ ἐστι ζῷον κεχωρισμένον τοῦ θήλεος, εἰ μὴ ἐν ὥραις αἷς οὐ συνάπτεται. τοῦτο δέ ἐστι, διά τε πολλὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, καὶ διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ ἐπιστήμας. εἰσὶ δὲ οἵτινες τὰ φυτὰ πεπληρωμένα ὑπολαμβάνουσι, καὶ τὴν χάριν τῆς ζωῆς αὐτῶν εἶναι διὰ τὰς δύο δυνάμεις ἃς ἔχει, ἤγουν διὰ τὴν τροφὴν τὴν ἐπιτηδείαν εἰς τὸ τρέφειν αὐτά, καὶ διὰ τὴν μακρότητα τῆς οἰκείας ἐπάρξεως, καὶ τοῦ καιροῦ ὁπότ' ἂν βλαστάνῃ καὶ καρποφορῇ ἡ ζωὴ αὐτῶν, καὶ στρέφηται πρὸς αὐτὰ ἡ νεότης αὐτῶν, καὶ οὐ γίνεται ἐν αὐτοῖς τι περιττόν. οὐ δέεται τὸ φυτὸν ὕπνου, διὰ πολλὰς αἰτίας, ὅτι κεῖται τὸ φυτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ δεσμεῖται ὑπ' αὐτῆς, καὶ οὐκ ἔχει κίνησιν ἐν ἑαυτῷ· οὐδὲ ὅρον διωρισμένον ἐν τοῖς οἰκείοις μέρεσιν, οὔτε αἴσθησιν ἔχει, οὔτε κίνησιν αὐθαίρετον, οὔτε ψυχὴν τελείαν· τοῦτο δὲ ἔχει μᾶλλον μέρος μέρους ψυχῆς· καὶ τὸ φυτὸν οὐκ ἐδημιουργήθη διὰ τὸ φυτόν. καὶ πάλιν ἐὰν εἴπῃ τις, ὅτι

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† τὸ φυτὸν δεῖται μὲν τροφῆς εὐτελοῦς καὶ μοχθηρᾶς· εἰ καὶ δεῖται δὲ τοιαύτης, ὅμως κατὰ πολὺ σαθρᾶς καὶ συνεχοῦς, καὶ μὴ ῥᾳδίως διαφθειρομένης· κἀντεῦθεν συνίσταται, ἵνα τὸ φυτὸν ἔχῃ τι κρεῖττον παρὰ τὸ ζῶον· καὶ διὰ τοῦτο ἀνάγκη καὶ πράγματα ἄψυχα εἶναι εὐγενέστερα τῶν ἐμψύχων. ἀλλὰ ἔργον τοῦ ζώου ἐστὶ κρεῖττον παρὰ πολὺ ἔργον τοῦ φυτοῦ. ἄλλως τε εὑρίσκομεν καὶ ἐν τῷ ζώῳ πάσας τὰς δυνάμεις τὰς ἐν τῷ φυτῷ, καὶ ἄλλας πολλάς· οὐ μὴν καὶ ἔμπαλιν. εἶπε πάλιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὅτι τὰ φυτὰ ἔχουσι γένεσιν ἐν κόσμῳ ἠλαττωμένῳ, καὶ οὐ τελείῳ κατὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ. ταύτης δὲ συμπληρουμένης, οὐ γεννᾶται ζῶον. ἀλλ' οὗτος ὁ λόγος ἀνάρμοστός ἐστι· διότι ὁ κόσμος ὁλοτελής ἐστι, καὶ διηνεκῶς καὶ οὐκ ἔπαυσε πώποτε γεννᾶν ζῷα καὶ φυτά, καὶ πάντα ἀλλοῖα εἴδη. ἐν ἑκάστῳ δὲ εἴδει τῶν φυτῶν, ἔστι θερμότης καὶ ὑγρότης φυσική· ἥτις ὁπόταν ἀναλωθείη, ἀσθενοῦσι τὰ φυτά, καὶ γηράσκουσι, καὶ φθίνουσι, καὶ ξηραίνονται. καὶ τινὲς μὲν λέγουσι τοῦτο φθοράν, ἄλλοι δ' οὐχί.

γ. Τινὰ τῶν φυτῶν ἔχουσί τι ὑγρὸν ὡς ῥητίνην, ὡς κόμμι, ὡς σμύρναν, ὡς θυμίαμα, καὶ ὡς κόμμι Ἀραβικόν. πάλιν τινὰ δένδρα ἔχουσι δεσμούς, καὶ φλέβας, καὶ κοιλίαν, καὶ φίβρους, καὶ φλοιόν, καὶ μυελὸν ἐντός. καὶ τινά, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰσὶ φλοιός. καὶ τινῶν μὲν ὁ καρπὸς ὑπὸ τὸν φλοιόν, ἤγουν ἐντὸς τοῦ φλοιοῦ καὶ τοῦ φίβρου. καὶ τινὰ μὲν μέρη τοῦ δένδρου εἰσὶν ἁπλᾶ, ὡς ὁ χυμὸς ὁ εὑρισκόμενος ἐν αὐτοῖς, καὶ οἱ δεσμοί, καὶ αἱ φλέβες· τινὰ δὲ εἰσὶ σύνθετα ἐκ τούτων, ὡς κλάδοι, καὶ λύγοι, καὶ φύλλα. ταῦτα δὲ πάντα οὐχ εὑρίσκομεν ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς. τινὰ γὰρ τῶν φυτῶν ἔχουσι καὶ ταῦτα, καὶ ἄλλα μέρη, λύγους καὶ φύλλα, κλάδους, αὐτῶν
416 καὶ βλαστούς, καὶ φλοιὸν τὸν περικυκλοῦντα τὸν καρπόν. καὶ καθὼς εἰσὶ καὶ ἐν τοῖς ζῴοις μέρη ὁμοιομερῆ, οὕτω καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς. καὶ ἕκα-

στα

στα τῶν μερῶν τοῦ φυτοῦ σύνθετα, εἰσὶν ὅμοια μέλεσι ζῴου. ὁ δὲ φλοιὸς τοῦ φυτοῦ, ὅμοιός ἐστι φυσικῶς δέρματι ζῴου· οἱ δὲ δεσμοὶ πάλιν ὅμοιοι νεύροις ζῴου. ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐν αὐτῷ. καὶ τινὰ μὲν τῶν μερῶν διαιροῦνταί πως διὰ μερῶν ἀνομοίων, τινὰ δὲ ὁμοίων, οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ πηλοῦ. καὶ γὰρ οὗτος ἑνὶ τρόπῳ διαιρεῖται διὰ τῆς γῆς μόνον, καὶ ἀλλοτρόπως διὰ τῶν στοιχείων. ὡσαύτως καὶ ὁ πνεύμων, καὶ ἡ σάρξ, διαιροῦνται μὲν περάτως, καί εἰσι μέρη τούτων, σάρξ καὶ πνεύμων· ἄλλως δὲ διαιροῦνται καὶ διὰ τῶν στοιχείων· ὁμοίως καὶ αἱ τῶν φυτῶν ῥίζαι. πλὴν οὐ διαιρεῖται καὶ ἡ χεὶρ εἰς ἄλλην χεῖρα, οὐδὲ ἡ ῥίζα εἰς ἄλλην ῥίζαν, οὐδὲ τὰ φύλλα εἰς ἄλλα φύλλα. ἐν ταύταις γοῦν ταῖς ῥίζαις, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς φύλλοις ἐστὶν ἡ σύνθεσις. πάλιν τινὲς μὲν τῶν καρπῶν εἰσὶν ἐκ μερῶν ὀλίγων συγκείμενοι, τινὲς δὲ ἐκ μερῶν πολλῶν, ὡς ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν. αὗται γὰρ ἔχουσι φλοιόν, σάρκα, καί τι ὀστρακῶδες, καὶ σπέρμα, καὶ καρπόν. τινά τε ἔχουσι καὶ περικαλύμματα. πάντα δὲ τὰ σπέρματά εἰσιν ἐκ δύο φλοιῶν. καὶ μέρη μὲν τῶν φυτῶν εἰσὶν ἅπερ εἴπομεν. ἡ δ' ἀκρότης τοῦ παρόντος λόγου ἐστί, διαιρεῖσθαι ταῦτα τὰ μέρη τῶν φυτῶν, τὰ περικαλύμματα αὐτῶν, καὶ τὰς αὐτῶν διαφοράς· ὅπερ ἐστὶ πάνυ δυσχερές· καὶ ἐξαιρέτως, τὸ διαιρεῖσθαι τὴν οὐσίαν αὐτῶν, καὶ τὸ χρῶμα, καὶ τὸν καιρὸν τῆς διαμονῆς αὐτῶν, καὶ τὰς συνοχὰς τὰς περιπιπτούσας αὐτοῖς· καὶ ὅτι οὐκ ἔχουσι τὰ φυτὰ ἤθη ψυχῆς, οὐδὲ διάθεσιν ἴσην διαθέσει ψυχῆς. ἐὰν γοῦν κατὰ ἀναλογίαν θῶμεν τὰ μέρη τῆς ψυχῆς μετὰ τῶν μερῶν τοῦ φυτοῦ, μηκυνθήσεται ὁ λόγος, καὶ τυχὸν οὐδὲ δυνηθείημεν διεξελθεῖν ἂν ταῦτα, μεγάλαις διαφοραῖς ἀπαριθμοῦντες τὰ μέρη τῶν φυτῶν. καὶ γὰρ μέρος ἑκάστου πράγματος, ἐκ τοῦ ἰδίου γένους ἐστί, καὶ ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας. καὶ ὅταν γεννηθῇ τι εἶδος φυτοῦ, μένει ἐν τῇ οἰκείᾳ διαθέσει, ἂν μή τινι χρονικῇ ἀσθενείᾳ καὶ βαρείᾳ τῆς οἰκείας ἐκπέσῃ τοιᾶσδε †

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† διαθέσεως. Τῶν ἀνθέων τοίνυν, καὶ τῶν καρπῶν, καὶ τῶν φύλλων τῶν ἐν φυτοῖς, τινὰ μὲν ἐν παντὶ ἔτει εἰσί, τινὰ δὲ οὐχ οὕτως ἔχουσι· οὐδὲ διαμένουσιν ὡς ὁ φλοιός, καί τι σῶμα πίπτον ἀπὸ πράγματος, τοῦ ἀπορρίπτοντος τοῦτο διά τινα αἰτίαν. οὐ μένουσι δὲ ταῦτα ἐν τῷ φυτῷ, ὅτι πολλάκις πίπτουσιν ἐξ αὐτοῦ μέρη τινὰ μὴ διωρισμένα, ὡς τρίχες ἐξ ἀνθρώπων, καὶ ὄνυχες. πλὴν γίνονται τρίχες ἢ ἐν αὐτοῖς τοῖς μέρεσιν ὅθεν ἐξέπεσον, ἢ ἐκτὸς ἐν ἄλλοις. καὶ ἤδη φανερὸν γέγονεν, ὅτι τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ οὐκ εἰσὶ διωρισμένα, εἴτε καὶ μή, ἀλλὰ μόνον ἀδιόρειστα. ἡμῖν δὲ αἰσχρόν ἐστι λέγειν πράγματα, μεθ' ὧν αὐξάνεται τὸ ζῶον καὶ συμπληροῦται μετ' αὐτῶν, μὴ εἶναι μέρη αὐτοῦ, ἀλλ' εἶναι κατὰ τὰ φύλλα, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τὰ ἐν τῷ φυτῷ, καίτοι καὶ οὐκ ὦσι διωρισμένα τὰ τοιαῦτα μέρη τοῦ ζώου, καίτοι καὶ κατὰ μικρὸν ἐκπίπτωσιν, ὡς τὰ κέρατα τοῦ ἐλάφου, καὶ κόμη τινῶν ζώων, καὶ τρίχες ἄλλων, ἃ δὴ κρύπτουσιν ἑαυτὰ κατὰ τὸν χειμερινὸν καιρὸν ἐν ὀπαῖς, καὶ ὑπὸ τὴν γῆν πίπτουσι, καίτοι καὶ τὸ τοιοῦτον πάθος παρόμοιον ἔχουσι τῇ πτώσει τῶν φυτῶν. ὀφείλομεν οὖν εἰπεῖν περὶ τῶν πραγμάτων ὧν πρότερον ἱστορήσαμεν, καὶ ἄρξασθαι ἀπαριθμεῖν τὰ ἴδια μέρη τῶν φυτῶν καὶ τὰ κοινά, καὶ τὰς τούτων διαφοράς. Λέγομεν τοίνυν, ὡς ἐπὶ τοῖς μέρεσι τῶν φυτῶν ἐστὶ μεγάλη διαφορά, ἐν τῷ πλήθει καὶ ἐν τῇ ὀλιγότητι, ἐν τῷ μεγέθει καὶ ἐν τῇ σμικρότητι, ἐν τῇ δυνάμει καὶ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. τοῦτο δέ ἐστιν, ὅτι ὁ χυμὸς ὁ ἐν τοῖς μεγάλοις δένδροις, ἔν τισι μέν ἐστιν ὡς γάλα, οἷον ἐπὶ τῆς συκῆς· ἔν τισιν ὅμοιος ὑγρᾷ πίσσῃ, ὡς ὁ χυμὸς ὁ στάζων ἐκ τῆς ἀμπέλου· ἔν τισι δὲ ἀρχέγονος, ὡς ἐν τῷ ὀριγάνῳ καὶ ἐν φυτῷ τῷ λεγομένῳ ὀπιγαῖς, καὶ ἐν ἄλλοις. πάλιν ἔστι δὲ φυτὸν τὸ ἔχον μέρη ξηρά, ἕτερον ὑγρά, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ ἔστι τὸ ἔχον μέρη καὶ διακεκριμένα, οὔτε ὅμοια, οὔτε ἴσα. καὶ τινὰ μὲν ἔχουσιν ὅμοια μέρη, οὐκ ἴσα δέ· τινὰ ἴσα μέν, οὐχ ὅμοια δέ, καὶ ὅτι οὐκ ἔστι

ἐστὶ τόπος ἐν τούτοις ὡρισμένος. αἱ διαφοραὶ δὲ τῶν φυτῶν, ἐν τοῖς οἰκείοις μέρεσι γινώσκονται καλῶς· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ σχήματα αὐτῶν ἐκ τοῦ χρώματος, ἐκ τῆς ἀραιότητος, ἐκ τῆς πυκνότητος, ἐκ τῆς τραχύτητος, καὶ ἐκ πάντων ἄλλων τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς, ἐν ἰσότητι, ἐν αὐξήσει φυσικῇ, ἐν διακρίσει, ἐν μεγέθει, ἐν σμικρότητι. καί εἰσι μὲν τὰ αὐτὰ τοιούτου τρόπου, ἔχουσι δὲ καὶ διαφορὰς πολλάς, καθὼς προείπομεν. †

Καὶ πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ προάγουσι καρπὸν ἐπάνω τῶν ἰδίων φύλλων, τινὰ δὲ ὑποκάτω τῶν φύλλων. καὶ τινῶν μὲν ὁ καρπὸς ἀπῃώρηται τοῦ ἰδίου φιτροῦ, τινῶν δὲ ἀπὸ τῆς ῥίζης, ὡς τὰ ἐν Αἰγύπτῳ φυτά, τὰ λεγόμενα μεγαεῖται. τινῶν δὲ οἱ καρποὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ τινῶν οἱ καρποὶ καὶ τὰ φύλλα, καὶ οἱ δεσμοὶ ἀδιάκριτοί εἰσι. καὶ τινῶν τὰ φύλλα πρὸς ἄλληλα ὅμοια, ἄλλων δὲ οὔ. καὶ τινὰ μὲν ἔχουσι κλάδους ἴσους, τινὰ δὲ οὐ τοιούτους· εἰσὶ δὲ καὶ μέρη, ἅπερ ὀνομάζομεν ἐν πᾶσι τοῖς δένδροις, αὔξησιν παρέχοντα καὶ πρόσθεσιν, ὡς ἡ ῥίζα, οἱ λύγοι, οἱ φιτροί, καὶ οἱ κλάδοι· καὶ ταῦτα παρομοιοῦνται μέλεσιν ἀνθρώπων τοῖς περιέχουσι πάντα τὰ ἄλλα μέρη. καὶ ἡ μὲν ῥίζα μεσιτεύει ἔν τε τῷ φυτῷ, καὶ τῇ τροφῇ· καὶ καλοῦμεν αὐτὴν οὐ μόνον ῥίζαν, ἀλλὰ καὶ αἰτίαν ζωῆς. αὕτη ζωὴν τοῖς φυτοῖς προσφέρει. καὶ φιτρὸς μέν ἐστιν, ὁ μόνος γινόμενος ἀπὸ τῆς γῆς, καί ἐστιν ὅμοιος ἡλικίᾳ ἀνθρώπου· παραφυάδες δέ εἰσι, τὰ ἀπὸ τῆς ῥίζης τοῦ δένδρου βλαστάνοντα· κλάδοι δέ, οἵτινες αὐξάνουσιν ἐπάνω τῶν παραφυάδων. οὐχ εὑρίσκονται δὲ ταῦτα ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς. καὶ πάλιν τῶν κλάδους ἐχόντων, τινὰ μέν εἰσι διηνεκῆ, τινὰ δὲ οὐχί, μᾶλλον δὲ ἀπὸ ἔτους μετ' ἔτος. καὶ πάλιν εἰσὶ φυτὰ μὴ ἔχοντα κλάδους, μηδὲ φύλλα, ὡς οἱ μύκητες, καὶ τὰ ὅμοια. οἱ κλάδοι δέ, οἱ γινόμενοι ἐν τοῖς δένδροις, καὶ οἱ φλοιοί, καὶ οἱ φιτροί, καὶ οἱ μυελοί, οὐ γίνονται εἰ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† μὴ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χυμοῦ τῶν δένδρων. καί τινες καλοῦσιν αὐτὸ τὸ
μυελὸν τὸν ἐν τοῖς δένδροις, μήτραν, ἄλλοι σπλάγχνα, ἕτεροι δὲ καρ-
δίαν. ταῦτα δέ, καὶ αἱ φλέβες, καὶ ἡ σὰρξ ὅλου τοῦ δένδρου, ἐκ
τῶν τεσσάρων στοιχείων πεφύκασι. καὶ πολλάκις εὑρίσκονται μέ-
ρη τινὰ ἐπιτήδεια εἰς τὸ γίνεσθαι φύλλα καὶ ἄνθη. καὶ λύσει δέ τινες
βραχεῖς εἰσιν, εἰς τὸ γίνεσθαι ἐπιτήδειοι ἄνθη, ὡς ἐπὶ τῶν ἰτεῶν. τινὲς
δὲ καὶ ἄνθη καὶ καρποὺς ἐν τοῖς δένδροις, καὶ τἄλλ' ὁπόσα γίνονται
ἐκ σπέρματος, καὶ ὅσα περικαλύπτουσιν αὐτά. καὶ πάλιν τῶν φυ-
τῶν εἰσὶ τινὰ δένδρα, τινὰ δὲ μέσον δένδρων καὶ βοτανῶν· καὶ ταῦτα
ὀνομάζονται θάμνοι. καὶ τινὰ μέν εἰσι βοτάναι, τινὰ δὲ λάχανα.
417 σχεδὸν οὖν πάντα τὰ φυτὰ τοῖς τούτοις ὑποπίπτουσιν ὀνόμασι.
πάλιν εἰσὶ δένδρα, ἅπερ ἔχουσιν ἐκ τῆς οἰκείας ῥίζης φύσιν, καὶ γί-
νονται ἐν αὐτοῖς κλάδοι πολλοί, ὡς συκαῖ, καὶ ἐλαῖαι· τινὰ δ' οὔ.
πάλιν εἰσὶν ἄλλα φυτά, μέσον, εἰς εἴπομεν, δένδρων καὶ βοτανῶν
σμικρῶν, τὰ λεγόμενα θάμνοι, ἔχοντα ἐν ταῖς ῥίζαις αὐτῶν πολ-
λοὺς κλάδους, ὡς τὰ καλούμενα ἄγνοι καὶ βάτοι. λάχανα δὲ εἰσι
τὰ ἔχοντα πολλοὺς φύσεις ἐκ μιᾶς ῥίζης, καὶ πολλοὺς κλάδους, ὡς τὸ
πήγανον, αἱ κράμβαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἰσὶ δὲ καὶ βοτάναι, αἵτινες οὐκ
ἔχουσι φύσιν ἐκ τῆς οἰκείας ῥίζης, ἀλλὰ παραυτίκα φέρουσι φύλλα.
καὶ τινὰ μὲν κατὰ πᾶν ἔτος γίνονται καὶ ξηραίνονται, ὡς σῖτος, καὶ
τὰ παραπλήσια, τινὰ δ' οὔ. οὐ δυνάμεθα δὲ ταῦτα ἐπίστασθαι, εἰ
μὴ διὰ συλλογισμῶν καὶ παραδειγμάτων, καὶ ὑπογραφῶν.
πάλιν εἰσὶ βοτάναι εἰς δύο ἄκρα κλίνουσαι, ὡς τὸ λεγόμενον λάχα-
νον βασιλικόν· εἰσὶ δὲ ἄλλαι, αἱ λεγόμεναι ἐν ταύτῃ βοτάναι καὶ
λάχανα· καί τινες ἄλλαι, αἱ ἐν τῷ γίνεσθαι μὲν πρώτως φαί-
νονται ἐν σχήματι στάχυος, μετὰ ταῦτα γίνονται δένδρα, ὡς οἱ Ἀσ-
βικοὶ βέντελοι, καὶ τὸ φυτὸν τὸ λεγόμενον ἡλιοσκόπιον. μυρσί-
νη δέ, καὶ μηλέα, καὶ ὄχνη, καὶ τὰ λοιπὰ ὅμοια δένδρα, εἰς τὸν
ἄλ-

-μος περιέχονται, ὧν πολλοὶ καὶ μάταιοί εἰσι κλάδοι, ἐκ τῶν ῥιζῶν αὐτῶν φυόμενοι· καὶ διὰ τοῦτο πρέπον παραδεῖξαι ταῦτα, ἵνα ὦσιν παράδειγμα καὶ συλλογισμός. οὐ γὰρ ὀφείλομεν διερευνᾶν ὁρισμοὺς ἐν πᾶσι. πάλιν τῶν φυτῶν, τὰ μέν εἰσι κατοικίδια, τὰ δὲ κηπαῖα, καὶ ἕτερα ἄγρια. τοιουτοτρόπως δὲ λέγομεν ὄχνας καὶ ἄλλα φυτῶν εἴδη τοιαῦτα ἄγρια, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐξ ἐπιμελείας γεωργικῆς. πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μὲν ποιοῦσι καρπόν, τινὰ δ' οὔ, ὡς ἰτέαι, καὶ τινὰ εἴδη δρυῶν. καὶ τινὰ μὲν ποιοῦσιν ἔλαιον, τινὰ δ' οὔχι. καὶ τινὰ μὲν ποιοῦσι φύλλα, τινὰ δ' οὔ. καὶ τινῶν πίπτουσι τὰ φύλλα, τινῶν δ' οὔ. καὶ τισὶ μὲν γίνονται κλάδοι, τισὶ δ' οὔ. περὶ διαφορᾶς γοῦν τῶν φυτῶν ἐν μεγέθει καὶ σμικρότητι, ἐν ὡραιότητι καὶ ἀμορφίᾳ, ἐν χρηστότητι καρπῶν καὶ κακίᾳ, πολλά ἐστιν εἰπεῖν. πάλιν τὰ ἄγρια δένδρα, μᾶλλον καρποφοροῦσι παρὰ τὰ κηπαῖα· καὶ οἱ καρποὶ τῶν κηπαίων, κρείττονές εἰσι τῶν ἀγρίων. καὶ τινὰ μὲν τῶν φυτῶν γίνονται ἐν τόποις ξηροῖς, τινὰ δὲ ἐν θαλάσσῃ· καὶ τινὰ μὲν ἐν ποταμοῖς, ἀλλὰ δὲ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ· καὶ τινὰ ἐν τόποις μὲν ἄλλοις μεγάλα, ἐν ἑτέροις δὲ μικρά. καὶ τινὰ μὲν γίνονται ἐν ὄχθαις ποταμῶν, τινὰ δὲ ἐν λίμναις. καὶ τῶν γινομένων ἐν τόποις ξηροῖς, τινὰ μὲν γίνονται ἐν ὄρεσι, τινὰ δὲ ἐν πεδιάσι. καὶ τινὰ ζῶσιν ἐν τόποις ξηροτάτοις, ὡς τὰ ἐν τῇ γῇ τῶν Αἰθιόπων, καὶ ἐκεῖσε κρειττόνως αὐξάνουσι, παρ' ἀλλαχοῦ. καὶ τινὰ μὲν ζῶσιν ἐν τόποις ὑψηλοῖς, τινὰ δὲ ἐν χθαμαλοῖς. καὶ τινὰ μὲν ζῶσιν ἐν τόποις ὑγροῖς, τινὰ δὲ ξηροῖς, τινὰ ἐν ἑκατέροις, ὡς ἡ ἰτέα. τὰ γοῦν φυτὰ κατὰ πολὺ ἐναλλάττονται τῇ διαφορᾷ τῶν τόπων, καὶ ἐντεῦθεν χρὴ κατανοεῖν τὰς διαφορὰς αὐτῶν.

Πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μὲν τῇ γῇ πεπήγασι, καὶ οὐ φιλοῦσι ε.
χωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῆς· τινὰ δὲ ἐν τόποις κρείττοσι μεταλλάττεται. ὁ-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

† μοίως τινὲς τῶν καρπῶν κρείττονές εἰσιν ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, παρὰ τῷ ἑτέρῳ. καὶ τινῶν μὲν τὰ φύλλα σκληρά εἰσι, τινῶν δὲ λεῖα· καὶ τινῶν μὲν ἐσχισμένα, ὡς τὰ τῶν ἀμπέλων καὶ τῶν συκῶν, τινῶν δ' οὔ· ἑτέρων δὲ κατὰ πολὺ ἐσχισμένα, ὡς τὰ τῆς πεύκης. τινὰ δὲ φυτά εἰσιν ὅλως φλοιὸς μεσιτεύων. καὶ τινὰ ἔχουσι δεσμούς, ὡς οἱ κάλαμοι, τινὰ δ' οὔ. καὶ τινὰ ἔχουσιν ἀκάνθας, ὡς αἱ ῥάμνοι· τινὰ δὲ ἐστέρηνται ἀκανθῶν. καὶ τινὰ ἔχουσι πολλοὺς κλάδους, ὡς ἡ ἀγρία μορέα, τινὰ δ' οὔ. καὶ τινὰ μὲν ἔχουσι διαφορὰς ἄλλας ἐξ ὧν προβαίνουσι παραφυάδες, καὶ ἐξ ὧν οὐχί. τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλοθέν ἐστιν, εἰ μὴ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ῥιζῶν. τινὰ δὲ ἔχουσι μίαν ῥίζαν, ὡς ἡ σκίλλα· αὕτη δὲ φύεται ἐκ τοῦ ἐδάφους, καὶ ταχέως πρόεισιν, ὅτι ὑποκάτω πλατύνεται, καὶ ἀκολουθοῦσα μᾶλλον διακρίνεται τῷ ἡλίῳ. ὅταν γὰρ προσβάλῃ αὐτῇ, αὐξάνει. οὕτως δὲ καὶ τὰς παραφυάδας ταύτης κάτωθεν ἐκμυζᾷ. πάλιν τῶν χυλῶν τῶν ἐν τοῖς καρποῖς, οἱ μέν εἰσι ποτοί, οἱ δὲ οὐ ποτοί. καὶ ποτοὶ μέν, οἱ τῶν σταφυλῶν, καὶ τῶν ῥοιῶν, καὶ λοιπῶν ἄλλων πολλῶν· ἄποτοι δέ, ἄλλων φυτῶν. καὶ τινῶν μέν εἰσι λιπαροί, ὡς οἱ τῆς ἐλαίας, τῆς πεύκης, καὶ τῆς καρύας, τινῶν δ' οὔ. καὶ τινῶν μὲν γλυκεῖς καὶ μελιηδεῖς, ὡς τῶν φοινίκων, καὶ τῶν συκῶν· καὶ τινῶν μὲν θερμοὶ καὶ δριμεῖς, ὡς τοῦ ὀριγάνου, καὶ τοῦ σινήπιος· τινῶν δὲ πικροί, ὡς τοῦ ἀψινθίου, καὶ τῆς κενταυρέας. πάλιν τῶν καρπῶν οἱ μέν εἰσι σύνθετοι, ἐκ σαρκὸς καὶ κόκκων καὶ λεμμάτων, ὡς οἱ σίκυοι· τινὲς δὲ ἐκ χυμοῦ καὶ κόκκων, ὡς αἱ ῥοιαί. καὶ τινὰ μὲν τοὺς φλοιοὺς ἔχουσιν ἐκτός, τὴν δὲ σάρκα ἐντός· τινὰ δὲ τὸ ὀστοῦν ἐντός; καὶ τὴν σάρκα ἐκτός. τινὰ δέ εἰσιν, οἷς παραυτίκα γίνεται τὸ σπέρμα, καὶ τὸ περικάλυμμα ᾧ περικαλύπτεται, ὡς οἱ καρποὶ τῶν φοινίκων καὶ τῶν ἀμυγδάλων· τινῶν δ' οὐχί. καὶ τινὲς καρποί εἰσι βρώσιμοι, καὶ κατὰ συμβεβηκὸς ἄβρωτοι· καὶ τινὲς καρποὶ ἡμῖν μὲν ἄβρωτοι,

ἄλλοις

ἄλλοις δὲ βρώσιμοι· ὡς ὁ ὑοσκύαμος καὶ ὁ ἐλλέβορος, ἀνθρώποις μὲν δηλητήριον, τροφὴ δὲ τοῖς ὄρτυξι. † πάλιν τινὲς τῶν καρπῶν εἰσιν ἐν θήκαις, ὡς οἱ κόκκοι τοῦ κυάμου· τινὲς ἐν περικαλύμματι, καὶ ἐν λέμματι, ἤγουν ὑφάσματί τινι, ὡς ἐν σίτῳ εὑρίσκεται, καὶ τοῖς λοιποῖς. καὶ τινὲς μὲν ἐν σαρκί εἰσιν, ὡς οἱ τῶν φοινίκων καρποί· τινὲς δὲ ἤγουν ἐν οἰκίσκοις πολλοῖς, καὶ ἐν λέμμασι, καὶ ἐν ὀστράκοις, ὡς τὰ κάρυα. καὶ τινὲς μὲν ὀξέως πεπαίνονται, ὡς οἱ καρποὶ τῆς μορέας καὶ τῆς κεράσου· τινὲς δὲ βραδέως, ὡς πάντες οἱ καρποὶ οἱ ἄγριοι, ἢ οἱ πλείονες αὐτῶν. καὶ τινὰ μὲν τῶν φυτῶν ὀξέως προάγουσι φύλλα καὶ καρπούς, τινὰ δὲ βραδέως· καὶ τούτων τινὰ τῷ χειμῶνι ἀκολουθοῦσι, πρὶν ἂν πεπανθῶσι. καὶ πάλιν τὰ χρώματα τῶν φύλλων, καὶ τῶν καρπῶν, καὶ τῶν ἤγουν ἐπ' αὐτοῖς ὑφασμάτων, λίαν εἰσὶ διάφορα. τινὰ γὰρ τῶν φυτῶν ἐν τῇ οἰκείᾳ ὁλότητι εἰσὶ χλοάζοντα. καὶ τινὰ μὲν ἐκκλίνουσιν εἰς μελανίαν, τινὰ δὲ εἰς λευκότητα· καὶ τινὰ εἰς ἐρυθρότητα, διὰ τὴν θερμότητα τὴν ἐκκαίουσαν τὸν ἀέρα τὸν κεκραμένον μετὰ τοῦ προσγείου. πάλιν τὰ σχήματα τῶν καρπῶν, [εἰ εἰσὶν ἄγρια, καὶ] διαφόρων εἰσὶ θέσεων. οὐ γὰρ πάντες οἱ καρποὶ γωνιώδεις, οὐδὲ πάντες διὰ γραμμῆς εὐθείας.

Πάλιν τῶν ἀρωματοφόρων δένδρων, τινῶν μὲν ἡ ῥίζα ἀρω- ς.
ματική ἐστιν, τινῶν ὁ φλοιός, τινῶν δὲ ξύλον. ἄλλων τὰ μέρη ὅλα εἰ- 418
σὶν ἀρωματικά, ὡς τὸ βάλσαμον. πάλιν τῶν δένδρων τὰ μὲν φύονται ἐκ σπερμάτων, τὰ δὲ δι' ἑαυτῶν. καὶ πάλιν τὰ μὲν ἀπὸ ῥιζῶν ἐκσπῶνται καὶ μεταφυτεύονται, τὰ δὲ ἐκ τοῦ φιτροῦ· τὰ δέ, ἐκ τῶν κλάδων, ἢ διὰ τοῦ σπέρματος. καὶ τινὰ μὲν δι' ἑαυτοῦ κατὰ μικρὸν ἐκλείπονται, τινὰ δὲ ἐν τῇ γῇ. καὶ τινὰ μὲν ἐν τοῖς δένδροις φυτεύονται, ὡς τὰ ἐγκεντριζόμενα. ἔστι δὲ βελτίων ὁ ἐγκεντρισμὸς ὁμοίων εἰς ὅμοια. ἔστι δὲ καὶ ἀναλογία ἀλλήλοις, δι' ἧς ἀρίστως συμβαίνουσι τὰ ἀνόμοια, ὡς αἱ μηλέαι μετὰ τῶν ὀχνῶν. ἐν δὲ τοῖς ὁμοίοις, ὡς συκῆ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† ἐν συκῇ, καὶ ἄμπελος ἐν ἀμπέλῳ, καὶ ἀμυγδαλῆ ἐν ἀμυγδαλῇ. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ἐμφυλλισμὸς ἐν ἄλλοις διαφόροις γίνεται, ὡς ἀρτεμισία εἰς ἀγρίαν ἀρτεμισίαν, καὶ καλλιέλαιος εἰς ἀγριέλαιον, καὶ ἡ μορέα εἰς πολλὰ δένδρα. τῶν δένδρων πάλιν τὰ ἄγρια, καὶ τὰ κηπαῖα, καὶ πᾶν φυτὸν, οὐ παρέχει σπέρμα ὅμοιον τῷ σπέρματι, ἐξ οὗ ἀνεφύη ἕκαστον. τινὰ γὰρ κρεῖττον σπέρμα ποιοῦσι, τινὰ χεῖρον. καὶ ἐκ τινῶν κακῶν σπερμάτων καλὰ δένδρα προβαίνουσιν, ὡς τὰ ἐξ ἀμυγδαλῆς πικρᾶς, καὶ ῥοιᾶς ὀξώδους. τινῶν δένδρων πάλιν σπέρμα ἀσθενὲς γίνεται, ἐκλείπει δὲ γενέσθαι καλὰ αὐτά, ὡς αἱ πεῦκαι καὶ οἱ φοίνικες. οὐ προέρχονται δὲ ῥαδίως ἐκ σπέρματος κακοῦ καλὰ δένδρα, οὐδὲ ἐκ σπέρματος ἀγαθοῦ κακὰ δένδρα. τὸ δὲ ἐκ πονηροῦ γενέσθαι ἀγαθὸν, καὶ τὸ ἐναντίον, ἐν τοῖς ζῴοις πολλάκις εὑρίσκεται. πάλιν δένδρον ἔχον σκληρὸν λίαν τὸν φλοιὸν, χεῖρον ἀποκαθίσταται· ἐὰν δὲ σχισθῇ ἡ ῥίζα αὐτοῦ, καὶ τῇ σχισμῇ λίθος ἐμβληθῇ, εὔφορον γίνεται. ἐν δὲ τοῖς φοίνιξιν ἂν φύλλα, ἢ ψῆνες, ἢ φλοιὸς τοῦ ἄρρενος φοίνικος, τοῖς φύλλοις τοῦ θήλεος συντεθείη, ἵνα πως συναφθῶσι, ταχέως πεπαίνονται οἱ καρποί. κωλύεται δὲ καὶ ἡ πτῶσις αὐτῶν. διακρίνεται δὲ ὁ ἄρρην ἀπὸ τοῦ θήλεος, ὅτι πρώτως βλαστάνουσι τὰ αὐτοῦ φύλλα, ἅ εἰσι παρὰ τὰ τοῦ θήλεος σμικρότερα, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς εὐωδίας. ἀλλαχοῦ δὲ ἔκ τινος τούτων, ἢ ἐκ πάντων συμβαίνει. τυχὸν δὲ καὶ εἰ ἐκ τῆς εὐωδίας τοῦ ἄρρενος ἐπαγάγῃ τι ὁ ἄνεμος πρὸς τὸν θῆλυν, πεπαίνονται καὶ οὕτως οἱ καρποί, ὥσπερ ὁπότε τὰ φύλλα τοῦ ἄρρενος τῷ θήλει ἀπαιωρῶνται. συκαῖ ὡσαύτως ἀγρίαι εἰς τὴν γῆν ἐξαπλωθεῖσαι, συμβάλλονται τὰ πολλὰ ταῖς κηπαίαις συκαῖς. τὰ βαλαύστια ταῖς ἐλαίαις συμβάλλουσιν, ὅπως ὁμοῦ φυλάττωνται.

ζ. Πάλιν τῶν φυτῶν τινὰ μεταλλάττονται εἰς ἄλλο εἶδος, ὡς ἡ καρύα,

† καρύα, ὅταν γηράσῃ. λέγουσι πάλιν, ὡς ἡ καλαμίνθη μεταβάλλεται εἰς ἡδύοσμον· καὶ τὸ βάλιον δὲ τμηθὲν καὶ φυλαχθὲν παρὰ τὴν θάλασσαν τυχὸν, ἔσται σισύμβριον. φασὶ πάλιν ὡς ὁ σῖτος καὶ τὸ λίνον μεταβάλλονται εἰς ἕτερον εἶδος. βελένιον δὲ τὸ δηλητηριῶδες, τὸ γινόμενον ἐν τῇ Περσίδι, μεταφυτευόμενον ἐν Αἰγύπτῳ ἢ ἐν Παλαιστίνῃ, γίνεται βρώσιμον. ὡσαύτως ἀμυγδαλῆ, καὶ ῥοιά, μεταβάλλονται ἀπὸ τῆς ἰδίας κακίας διὰ γεηπονίαν εἰς τὸ χρηστότερον. ἀλλ' αἱ ῥοιαὶ μὲν, χοιρείας κόπρου ἐμβεβλημένης ταῖς ῥίζαις, καὶ δι' ὕδατος ψυχροῦ καὶ γλυκέος ποτιζόμεναι, βελτιοῦνται· ἀμυγδαλαῖ δὲ, ἥλων ἐμπηγνυμένων αὐταῖς, καὶ κόμμεως διὰ πολλοῦ καιροῦ ἐκεῖθεν ἐκβαλλομένου, βελτιοῦνται. πολλὰ δὲ φυτὰ ἄγρια διὰ ταύτης τῆς ἐπιτεχνήσεως γίνονται κηπαῖα. τόπος δὲ καὶ γεηπονία σφόδρα τούτοις συμβάλλονται, καὶ μᾶλλον ὁ τοῦ ἔτους καιρὸς, οὗ χρήζουσι μᾶλλον οἱ φυτευταί. πάλιν τῶν φυτῶν τὰ πλείονα φυτεύονται ἐν ἔαρι, ὀλίγα ἐν χειμῶνι καὶ φθινοπώρῳ, καὶ ὀλίγιστα ἐν θέρει, μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ κυνάστρου. ἐν ὀλίγοις δὲ τόποις γίνεται ἡ τοιαύτη φυτεία· καὶ οὐδέποτε γίνεται, εἰ μὴ σπανίως ἐν τῇ Ῥώμῃ κατὰ τήνδε τὴν ὥραν. ἐν Αἰγύπτῳ δὲ οὐ γίνεται ἡ φυτεία, εἰ μὴ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ. πάλιν τινὰ τῶν φυτῶν ἐκ τῶν οἰκείων ῥιζῶν φύλλα προβάλλονται, τινὰ ἐκ τῶν οἰκείων κόμμεων, ἢ ἐκ τῶν οἰκείων ξύλων. καὶ τινὰ μὲν πλησίον τῆς γῆς, τινὰ δὲ πόρρω, τινὰ ἐν μέσῳ. καὶ τινὰ μὲν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ καρποφοροῦσι, τινὰ δὲ πλεονάκις, ἀλλ' οὐ πεπαίνονται οἱ καρποί, ἀπομένουσι δὲ ὠμοί. καὶ τινὰ δένδρα εἰσὶν εὔφορα διὰ πολλῶν χρόνων, ὡς αἱ συκαῖ· τινὰ ἐν ἑνὶ καρποφοροῦσιν ἔτει, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ ἀνακτῶνται ἑαυτάς, ὡς αἱ ἐλαῖαι πολλοὺς κλάδους προβαλλόμεναι, οἷς καὶ περικαλύπτονται. καὶ τινὰ μὲν τῶν φυτῶν εὐφορώτερά εἰσιν ἐν γήρᾳ· τινὰ δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου μᾶλλον καρποφοροῦσιν ἐν νεότητι, ὡς ἀμυγδαλαῖ,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† καὶ ὄχναι, καὶ ἀπίλεοι. ἡ διαφορὰ δὲ τῶν φυτῶν τῶν ἀγρίων καὶ τῶν κηπαίων, διακρίνεται δι' ἀρρένων καὶ θηλέων, ὁπόταν ἕκαστον αὐτῶν γνωρισθείη διὰ τῶν ἰδιωμάτων τῶν εὑρισκομένων ἐν αὐτοῖς· ὅτι τὸ μὲν ἄρρεν ἐστὶ πυκνότερον, σκληρότερον, καὶ πολυκλονώτερον, ἧττον ὑγρὸν, καὶ ταχύτερον εἰς πέπανσιν, καὶ φύλλα ἔχον διάφορα καὶ παραφυάδας· τὸ δὲ θῆλυ, ἐπ' ἔλαττον ἔχει ταῦτα. δεῖ τοίνυν, ὅταν κατανοήσωμεν ταῦτα, πάλιν σχολάσαι πῶς ἂν γνοίημεν τὰ δένδρα καθ' αὑτὰ, καὶ τὰ γένη καθ' αὑτά. περὶ τῶν βοτανῶν ὡσαύτως, πῶς ἂν κατανοήσωμεν ἃ εἶπον οἱ παλαιοί· πῶς, ἐὰν ἐπιμελῶς σκοπήσωμεν τὰς βίβλους αὐτῶν, ἃς ἔγραψαν, καὶ δυνηθείημεν διερευνῆσαι τοῦτον τὸν μυελὸν ἐρευ- συνοπτικῇ, καὶ γνωρίσαι βοτάνας τὰς ἐλαιώδεις, καὶ βοτάνας τὰς σπέρμα μόνον ἐχούσας, καὶ τὰς βοήθειαν χορηγούσας, καὶ τὰς ἰατρικὰς καὶ τὰς φθοροποιούς. ὡσαύτως καὶ τὰ δένδρα μετὰ τῶν βοτανῶν. πρὸς δὲ τὸ μαθεῖν καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν, ὀφείλομεν ζητῆσαι τὴν γένεσιν τούτων, πῶς τινὰ μὲν γίνονται ἐν τισὶ τόποις, ἐν ἄλλοις δὲ οὔ. ἔτι δὲ καὶ τὰς φυτείας αὐτῶν, καὶ τὰς ῥίζας, καὶ τὰς διαφορὰς τῶν χυλῶν, καὶ τῶν ὀσμῶν, καὶ τοῦ γάλακτος, καὶ τοῦ κόμμεως, καὶ τὴν χρηστότητα καὶ τὴν κακίαν ἑκάστων, καὶ τὰς διαμονάς, τινῶν μὲν διαμένουσιν οἱ καρποὶ, τινῶν δὲ οὔ· καὶ δι' ἣν αἰτίαν τινῶν μὲν σήπονται συντόμως, τινῶν δὲ βραδέως, ἐρευνῆσαί τε καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν φυτῶν, καὶ μᾶλλον τῶν ῥιζῶν· καὶ πῶς τινῶν μὲν καρποὶ μαλθάσσονται, τινῶν δὲ οὔ· καὶ πῶς τινὲς ἀφροδίσια παρακαλοῦνται, τινὲς δὲ ὕπνον, τινὲς δὲ καὶ διαφθείρουσι, καὶ πολλὰς ἄλλας διαφοράς· καὶ πῶς τινῶν μὲν οἱ καρποὶ ποιοῦσι γάλα, τινῶν δὲ οὔ.

ΑΡΙ-

†

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΕΡΙ φυτῶν βιβλίον τὸ β. 419

ΤΟ δένδρον τρεῖς ἔχει δυνάμεις· πρώτην ἐκ τοῦ a
γένους τῆς γῆς, δευτέραν ἐκ τοῦ γένους τοῦ ὕδατος, τρίτην ἐκ τοῦ γένους τοῦ πυρός. ἀπὸ τῆς γῆς γάρ ἐστιν ἡ ἔκφυσις τῆς βοτάνης· ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ἡ σύμπηξις· ἀπὸ τοῦ πυρὸς, ἡ ἕνωσις τῆς συμπήξεως τοῦ φυτοῦ. βλέπομεν δὲ πολλὰ τούτων καὶ ἐν τοῖς ὀστρακώδεσιν. εἰσὶ γὰρ ἐν τούτοις τρία· πηλὸς, ἐξ οὗ γίνεται πλίνθος ὀστρακώδης· δεύτερον, ὕδωρ, ὅπερ ἐστὶ τὸ στερροῦν τὰ ὀστρακώδη· τρίτον, τὸ πῦρ, τὸ συνάγον τὰ μέρη αὐτοῦ, ἕως τ' ἂν πληρωθείη δι' αὐτῶν ἡ τούτου γένεσις. ἡ φανέρωσις γοῦν ὅλης τῆς ἑνώσεως τούτων, ἀπὸ τοῦ πυρός ἐστιν, ὅτι ἀραιότης ἔνεστι τοῖς ὀστρακώδεσι κατὰ τὰ ἴδια μέρη. καὶ ὁπόταν μίξῃ ταῦτα τὸ πῦρ, τελευτᾷ ἡ ὕλη τοῦ ὑγροῦ, καὶ συγκολλῶνται τὰ μέρη τοῦ πηλοῦ, περιέρχεταί τε ξηρότης ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ὑγροῦ. καὶ διὰ τὴν ἐπικράτειαν ἕπεται πέψις ἐν παντὶ ζώῳ, καὶ φυτῷ, καὶ μετάλλοις. πέψις γάρ ἐστιν, ὅτι ἡ ὑγρότης καὶ θερμότης ἰδίως πέρατι ἀκολουθεῖ. ἔστι δὲ τοῦτο ἐν τῇ πέψει τοῦ λίθου καὶ τῶν μετάλλων ἐκφανές· ἐν δὲ ζώῳ δὲ καὶ τῷ φυτῷ, οὐχ οὕτως, ὅτι τούτων τὰ μέρη οὐκ εἰσὶ συμπεπηγότα εἰς ἓν ὡς τοῖς λίθοις· καὶ ὅτι ἐκ τούτων κατάρροή τις περιβαίνει, ἐκ δὲ τῶν λίθων καὶ τῶν μετάλλων, οὐκ ἔξεισι κατάρροή, ἤ τις ἱδρώς. τὰ γὰρ μέρη αὐτοῦ, οὐκ εἰσὶν ἀραιά· κἀντεῦθεν οὐδέ τινα ἀπ' αὐτῶν ἐξέρχονται, ὡς ἀπὸ τοῦ ζώου καὶ τοῦ φυτοῦ περιττώματα. οὐδὲ γίνεται ἔξοδός τις ἄλλη [ἢ] ἀπὸ τῆς ἀραιότητος. ἐν ᾧ γὰρ ἀραιότης οὐκ ἔστιν, ἀπ' αὐτοῦ παντελῶς οὐδέν τι ἐξέρχεται. διὰ τοῦτο στερεόν ἐστιν, εἰς ὃ αὐξάνεσθαί τι οὐ πέφυκε. καὶ γὰρ τὸ αὐξάνεσθαι πεφυκὸς, δεῖται

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

τόπου, ἐν ᾧ ἂν πλατυνθείη καὶ περατωθείη. λίθοι δὲ καὶ ὄστρακα, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀεί εἰσιν ἐν ταὐτῷ, οὔτε αὐξάνονται, οὔτε ἐκτείνονται. πάλιν τοῖς φυτοῖς δευτέρῳ τρόπῳ ἔνεστι κίνησις, ἔνεστι καὶ ἐφέλκυσις, ἥτις ἐστὶ δύναμις ἐκ τῆς γῆς ἐφελκομένη τὸ ὑγρόν. ἔσ[τι] τε τῇ ἐφελκύσει κίνησις, ἥτις ἔρχεται εἰς τόπον, καὶ τελευτᾷ πως ἡ πέψις· καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, αἱ μικραὶ βοτάναι μιᾷ ἡμέρᾳ μιᾶς ἡμέρας γεννῶνται. οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς ζώοις. ἡ ὕλη ἐν τοῖς ζώοις ἐστὶ καθ' ἑαυτὴν καὶ διῃρημένη. οὐκ ἔστι δὲ [illegible] πέψις, εἰ μὴ ἐν χρήσει μάλιστα καὶ αὐτή. ἡ ὕλη δὲ τοῦ φυτοῦ, τότε ἐστὶ πλησίον, καὶ διὰ τοῦτο ὀξυτέρα ἐστὶν ἡ τούτου γένεσις· γεννᾶται δὲ καὶ αὐξάνει, καὶ ὅπερ μᾶλλον ἐστὶ λεπτὸν ἐν αὐτῷ, παρὰ τὸ πυκνόν. τὸ γὰρ πυκνὸν, πολυτρόπων δεῖται δυνάμεων, διά τε τὴν διαφορὰν τοῦ ἰδίου σχήματος, καὶ διὰ τὸ μῆκος τῶν μερῶν αὐτοῦ πρὸς ἄλληλα. κἀντεῦθεν ὀξυτέρα καὶ φυτοῦ γένεσις, διὰ τὴν λεπτότητα ἑτέρου πρὸς ἕτερον, καὶ ταχυτέρα ἡ τελείωσις. τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰσὶν ἀραιά, ὅτι ἡ θερμότης αὐτοῦ τὴν ὑγρότητα πρὸς τὰ ἄκρα τῶν φυτῶν ἐφέλκεται· διασπείρεταί τε ἡ ὕλη ἡ θρεπτικὴ εἰς ὅλα τὰ μέρη αὐτῶν· ὃ δὲ περιττεύει, ἐκχεῖται. ὥσπερ δὲ ἐν τοῖς βαλανείοις ἡ θερμότης τὴν ὑγρότητα ἐφέλκεται, καὶ ταύτην εἰς ἀτμίδα μεταστρέφει· αὕτη δὲ κουφιζομένη, ὁπόταν περιττεύσῃ, μεταβάλλεται εἰς σταγόνας· οὕτως καὶ ἐν τοῖς ζώοις καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς τὰ περιττώματα ἀναβαίνουσιν ἀπὸ τῶν κατωτέρων ἐπὶ τὰ ἀνώτερα, καὶ καταβαίνουσιν ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων ἐπὶ τὰ κατώτερα. τοιουτοτρόπως δὲ καὶ οἱ ποταμοὶ οἱ ὑπὸ τὴν γῆν, γεννῶνται ἀπὸ τῶν ὀρέων. ὕλη γὰρ αὐτῶν εἰσὶν οἱ ὑετοί. καὶ ὅταν πληθυνθῶσι τὰ ὕδατα, καὶ στενοχωρῶνται ἐντὸς τῆς γῆς, γίνεται ἐκ τούτων ἀτμὶς περιττή, ἥτις διὰ τὸν ἐντὸς συμπιεσμὸν σχίζει τὴν γῆν· καὶ οὕτω φαίνονται πηγαὶ καὶ ποταμοί, οἱ πρότερον μὴ φαινόμενοι, ἀλλ' ἐγκεκρυμμένοι τυγχάνοντες.

Ἐκτεθήκαμεν δὲ αἰτίας περὶ τῆς γενέσεως τῶν πηγῶν καὶ τῶν ποταμῶν, ἐν τῷ ἡμετέρῳ βιβλίῳ τῷ περὶ μετεώρων, ἐν ᾧ εἴπομεν καὶ περὶ σεισμῶν, ὅτι πολλάκις δεικνύουσιν οὗτοι πηγὰς καὶ ποταμούς, οἳ πρότερον οὐκ ἐφαίνοντο· οἶδα ὅτι σχίζεται ἡ γῆ ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως. πολλάκις δὲ εὑρίσκομεν, ὅτι καὶ πηγαὶ καὶ ποταμοὶ συζβέννυνται, ὅτε γίνεται σεισμός. τοῦτο δὲ τῷ φυτῷ οὐ συμβαίνει, ὅτι ἀὴρ ἐν τῇ ἀραιότητι τῶν μερῶν αὐτοῦ ἐστί. καὶ τοῦτο δὲ πάλιν σημεῖον, ὅτι σεισμὸς οὐδὲ ἐν τοῖς τόποις τοῖς ψαμμώδεσι πέφυκε γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν τόποις πυκνοῖς καὶ σκληροῖς, ὁποῖοι εἰσὶν οἱ τῶν ὑδάτων καὶ τῶν ὀρέων. καὶ γὰρ συμβαίνει σεισμὸς ἐν τοῖς τόποις τούτοις, ὅτι τὸ ὕδωρ ἐστὶ στερρόν, καὶ οἱ λίθοι στερροί· τῇ φύσει δὲ τοῦ ἀέρος τοῦ θερμοῦ καὶ ξηροῦ, ἔνεστι τὸ ἀναβαίνειν ἐκ τῆς κουφότητος. ὅτε γοῦν συνέλθωσι τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ κατακλειδῶσι, συνωθοῦσι τὸν τόπον, καὶ ἐντεῦθεν ἐξέρχεται ἀπ' αὐτοῦ βιαία ἀναθυμίασις. ἐὰν δὲ ὁ τόπος ᾖ ἀραιός, οὐκ ἂν ἐξήρχετο οὕτως, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τῆς ψάμμου συμβαίνει. ἐξέρχεται γὰρ καὶ ἐντεῦθεν ἀναθυμίασις, ἀλλὰ κατὰ βραχύ· καὶ διὰ τοῦτο οὐ γίνεται σεισμός. ἁπλῶς οὖν καὶ ἐν τοῖς στερεοῖς πᾶσι τοῦτο οὐ συμβαίνει, λέγω, τὸ κατὰ βραχὺ τὸν ἀέρα ἐξέρχεσθαι. συναγόμενα γὰρ τὰ μέρη τούτου, δύναται τὴν γῆν σχίζειν· καὶ τοῦτο ἐστὶν αἰτία τοῦ σεισμοῦ ἐν σώμασι στερεοῖς. ἐν τοῖς μέρεσι δὲ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, σεισμὸς οὐ γίνεται, ἀλλ' ἐν ἄλλοις πᾶσι, καὶ πλειστάκις, ἔν τε τοῖς ὀστρακώδεσι, καὶ ἐν ὑέλῳ, καὶ λοιποῖς μετάλλοις. ἐν ᾧ γὰρ σώματί ἐστι πολλὴ ἀραιότης, ἔνθα καὶ τὴν ἀναθυμίασιν ἀναβαίνειν συμβαίνει. ὑποκουφίζει γὰρ αὐτὴν ὁ ἀήρ. καὶ συχνάκις τοῦτο βλέπομεν, ὅταν βάλλωμεν χρυσὸν εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ ἄλλο τι βαρύ, καὶ παραυτίκα βυθίζεται· καὶ πάλιν ὅταν βάλλωμεν ξύλον ἀραιὸν ἢ βραχύ, καὶ ἐπιπλέει, καὶ οὐ βυθίζεται. ὅθεν οὐ διὰ τὰ φύλλα, οὐ καταδύεται τὸ καταδυόμενον πολλάκις ξύλον, οὐδὲ διὰ τὸ ὑποκείμενον τὸ βαρύ, ἀλλ' ὅτι τὸ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† μὲν ἐστὶ στερρὸν καὶ πυκνόν, τὸ δὲ ἀραιόν· τὸ δὲ ἀραιόν, πλὴν τὰ ἀπ[illegible] βυθίζεται. ἔβενος δέ, καὶ τὰ αὐτῷ παραπλήσια, βυθίζεται, ὅτι μικρά ἐστιν ἐν τούτοις ἡ ἀραιότης· καὶ οὐδέ ἐστιν ἐν αὐτοῖς ἀὴρ ὁ δυνάμενος ταῦτα κουφίσαι. καταδύονται δέ, ὅτι τὰ μέρη αὐτῶν λίαν εἰσὶ πυκνὰ καὶ στερρά. πλὴν δὲ ἔλαιον, καὶ πάντα τὰ φύλλα, τοῦ ὕδατος ὑπερέχονται, καὶ τοῦτο ἤδη ἀποδεικνύομεν. ἔγνωμεν γὰρ ὅτι
420 ἐν τούτοις ἐστὶν ὑγρότης καὶ θερμότης· καὶ ἔθος τοῦ ὑγροῦ ἐστι τοῖς τοῦ ὕδατος μέρεσι συνάπτεσθαι. ἡ δὲ θερμότης ποιεῖ ἀνάγεσθαι τὸ ὑγρόν, καθὼς παρέπεται ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἀέρος. ἔθος δὲ καὶ τοῦ ὕδατος, τὸ κουφίζειν πάντα πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπιφάνειαν· ἔθος τοῦ τοῦ ἀέρος ἐπιφανείας, ὥστε ποιεῖν αὐτὸν ἀνέρχεσθαι. τὴν δὲ ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, οὐχ ὑπερβαίνει τὸ ὕδωρ. ἡ γὰρ ὅλη ἐπιφάνεια αὐτοῦ, μία ἐστὶ μετὰ τῆς τοῦ ἀέρος. καὶ διὰ τοῦτο αὔξει καὶ τὸ ἔλαιον ὑπεράνω τοῦ ὕδατος. εἰσὶ δὲ καί τινες λίθοι οἳ τοῦ ὕδατος ὑπερέχονται, διὰ τὸ κενὸν μόνον τὸ ἐν τούτοις μεῖζον ὂν τῶν ἐν αὐτοῖς μερῶν, καὶ διὰ τὸ τὸν τόπον τοῦ ἀέρος μείζονα εἶναι τοῦ τόπου τοῦ σώματος τῆς γῆς. φύσει γάρ ἐστι τοῦ ὕδατος, ὑπεράνω βαίνειν τῆς γῆς· τοῦ δὲ ἀέρος, ὑπεράνω βαίνειν τοῦ ὕδατος. ἡ τοῦ ἀέρος τοίνυν φύσις, τοῦ ἐγκλειομένου τῷ λίθῳ, ἀναβαίνει ἐπάνω τοῦ ὕδατος, καὶ τῷ ὅλῳ ἀέρι συνάπτεται. καὶ γὰρ ἕκαστον τὸ οἰκεῖον ὅμοιον ἐφέλκεται, ἢ συνακολουθεῖ ἡ φύσις τοῦ μέρους τῷ ὅλῳ ᾧ συζεύγνυται. εἰ τοίνυν ἔσται τις ῥαχία κούφη, τὸ μὲν ἥμισυ αὐτῆς καταδύσεται ἐν ὕδασι, τὸ δὲ λοιπὸν ὑπερέξεται, ὅτι μεῖζον ἐν αὐτῷ ὁ ἀὴρ τοῦ λοιποῦ σώματος τοῦ λίθου. διὰ τοῦτο πάντα τὰ δένδρα βαρύτερά εἰσι τῶν τοιούτων λίθων.

οἱ ἐν τοῖς ὕδασι δὲ λίθοι, γίνονται ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν ὑδάτων τῆς ἰσχυρᾶς. γίνεται γὰρ πρότερον ἀφρός, εἶτα συμπήγνυται οὗτος οἷα γάλα τι λιπαρόν. καὶ ὅτε τὸ ὕδωρ τῇ ψάμμῳ προστρίβεται, συναθροίζει ἡ ψάμμος τὴν λιπότητά πως τοῦ ἀφροῦ.

ξηραί

ξηραίνει τε αὐτὴν ἡ ξηρότης τῆς θαλάσσης μετὰ περιττῆς τῆς ἁλυκότητος· καὶ οὕτω συνάγονται τὰ μέρη τῆς ψάμμου, καὶ τῷ ἐπιμήκει τοῦ χρόνου γίνονται λίθοι. † ἡ δήλωσις δέ, ὅτι ἡ θάλασσα ποιεῖ καθ' ἑαυτὴν ψάμμον, οὕτως ἐστίν. ἅπασα γῆ, οὐκ ἔστι γλυκεῖα. ὅτε γοῦν ἔστη ἐν αὐτῇ τι ὕδωρ, κωλύεται ὁ ἀὴρ ἀλλοιῶσαι αὐτό. εἶτα χρονίζοντος τῷ τόπῳ τοῦ ἐμπεριειλημμένου ὕδατος, ἐπεὶ οὐ δύναται τοῦτο παρομοιῶσαι ἑαυτῷ ὁ ἀήρ, (κυριεύουσι γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι τὰ μέρη τὰ γεώδη, ἅ εἰσιν ἁλυκά) ἀνάγκη ἐπὶ πλέον θερμανθέντα κατὰ βραχύ, καὶ ἄμφω ποιῆσαι πηλὸν ἔμφυτον. τοῦτο δὲ οὐ δύναται γενέσθαι ἐν ὕδασι γλυκεροῖς, ὅτι κυριεύει ἐν τούτοις ἡ ξηρότης τῆς γῆς, καὶ ἢ μεταβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς, ἢ πλησίον αὐτῆς τοῦτο ποιεῖ, καὶ ἑκάτερον ἀλλοιοῦται. σκληρύνουσα δὲ ἡ σκληρότης τῆς γῆς κατὰ τὴν δύναμιν τῆς συμπήξεως αὐτῆς, τὴν ὑπόστασιν τοῦ ὕδατος, διαιρεῖ τὸν πηλὸν εἰς ἴδια μέρη σμικρά· καὶ διὰ τοῦτο γίνεται ἡ γῆ ἡ τῇ θαλάττῃ πλησιάζουσα, ψαμμώδης. οὕτως καὶ αἱ πεδιάδες, αἵτινες οὐκ ἔχουσιν ὅπερ αἲ περικαλύψῃ αὐτὰς ἀπὸ τοῦ ἡλίου, εἰσί τε καὶ μεμακρυσμέναι ἀπὸ ὕδατος γλυκεροῦ. ξηραίνει γὰρ ὁ ἥλιος τὰ μέρη τῆς ὑγρότητος τῆς γλυκείας· ἀπομένει δέ, ὅ ἐστιν ἐκ τοῦ γεώδους τῆς γῆς. καὶ διότι ἐνδιατρίβει ὁ ἥλιος ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ τῷ ἀπερικαλύπτῳ, διαχωρίζονται τὰ μέρη τοῦ πηλοῦ, καὶ γίνεται ἐντεῦθεν ψάμμος. τούτου δὲ σημεῖόν ἐστιν, ὅτι [εἰ] ἐν τοιούτῳ τόπῳ βαθὺ κοιλαίνομεν, καὶ εὑρίσκομεν πηλὸν ἔμφυτον, καὶ ἔστιν οὗτος ῥίζα ψάμμου, καὶ οὐ γίνεται ψάμμος, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός. συμβαίνει δὲ τοῦτο, ὅτι ἔστι διατριβὴ τῆς κινήσεως τοῦ ἡλίου, ὡς ἔφημεν, καὶ μακρυσμὸς ἀπὸ ὕδατος γλυκεροῦ.

Τοιουτοτρόπως νοητέον καὶ περὶ τῆς ἁλμυρότητος τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης. ἡ ῥίζα μὲν γὰρ πάντων τῶν ὑδάτων ἐστὶ γλυκερά, καὶ οὐκ ἄλλως συμβαίνει αὐτῇ ἁλμυρότης, εἰ μὴ κατὰ τὸν τρόπον τὸν λεχθέντα. καὶ τοῦτο σημεῖόν ἐστιν αἰσθητόν, ὅτι ἡ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† γῆ μέν ἐστιν ὑποκάτω τοῦ ὕδατος, τὸ δ' ὕδωρ ὑπεράνω ἐξ ἀνάγκης, καὶ φυσικῶς· κἀντεῦθεν καὶ κυριώτερον συμβέβηκε τῷ ὕδατι τὸ εἶναι στοιχείῳ, παρὰ τῇ γῇ. ἐφρόνησαν δέ τινες στοιχεῖον εἶναι τὸ πάντων τῶν ὑδάτων πλεῖστον· πλεῖστον δέ ἐστι τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης· καὶ διὰ τοῦτο καὶ στοιχεῖον πάντων ἐκρίθη τῶν ὑδάτων. ἔτι δὲ τὸ ὕδωρ φυσικῶς ὑπερέχον τῆς γῆς, καὶ λεπτότερον αὐτῆς. καὶ διὰ τοῦτο ἀπεδείξαμεν ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ πάντως κουφότερόν ἐστι τὸ γλυκὺ τοῦ ἁλμυροῦ. πλὴν λάβωμεν καὶ ὡς ἐν παραδείγματι δύο σκεύη τινά, καὶ θῶμεν ἐν αὐτοῖς ὕδωρ γλυκύ, καὶ ὕδωρ ἁλμυρόν· μετὰ ταῦτα περιλάβωμεν ᾠόν· θῶμεν δὲ τοῦτο ἐν τῷ ὕδατι τῷ γλυκεῖ, καὶ αὐτίκα καταδύσεται. μετὰ ταῦτα θῶμεν αὐτὸ καὶ ἐν τῷ ὕδατι τῷ ἁλμυρῷ, καὶ ὑπερνήξεται, καὶ ἀναβήσεται ἐπάνω τῶν μερῶν τοῦ τοιούτου ὕδατος· διότι τὰ μέρη τούτου οὐ διαζεύγνυνται, ὡς τὰ μέρη τοῦ ὕδατος τοῦ γλυκεροῦ. ἐκείνου μὲν γὰρ τὰ μέρη οὐ δύνανται ὑπομένειν, διὰ τὴν λεπτότητα, βάρος· τούτου δὲ διὰ τὴν παχύτητα, δύνανται. καὶ διὰ τοῦτο οὐ καταδύεται τὸ ἐπιτεθὲν αὐτῷ. οὕτω φυσικῶς ἐν τῇ νεκρᾷ θαλάσσῃ, οὔτε καταδύεται ζῷον, οὔτε πνίγεται. κυριεύει γὰρ ἡ ξηρότης ἐν αὐτῇ, τὸ ἐν παντὶ ὅπερ ἐστὶ πλησίον τοῦ σχήματος τῆς γῆς. Φαίνεται τοίνυν ἐντεῦθεν, ὅτι τὸ ὕδωρ τὸ παχύ, ἐστὶν ὑποκάτω τοῦ μὴ παχέος· τὸ γὰρ παχύ, ἐστὶν ἐκ τῆς φύσεως τῆς γῆς· τὸ δὲ λεπτὸν καὶ ἀραιὸν ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀέρος. καὶ διὰ τοῦτο ὑπερέχει τὸ ὕδωρ τὸ γλυκὺ πάντων τῶν ὑδάτων. ἐκεῖνο γάρ ἐστιν ὕπαρχον τῆς γῆς πορρωτέρω. ἤδη τοιγαροῦν ἔγνωμεν, ὅτι τὸ ὕδωρ τὸ πορρωτάτω τῆς γῆς φυσικόν ἐστι· καὶ τὸ γλυκὺ τοῦ θαλαττίου ὑπερκεῖσθαι ἀπεδείξαμεν· καὶ φυσικὸν τοῦτο εἶναι, τῷ ῥηθέντι σημείῳ φανερὸν καὶ ἀναγκαῖον ἐγίνετο. Πνίγεται δὲ τὸ ἅλας ἐν ἰσαμένοις ὕδασιν, οἷς τὸ γλυκὺ τῷ ἁλμυρῷ. ὑπερβαίνει δὲ ἡ ἁλμυρότης τῆς γῆς, ἐκείνην τὴν ἁλ-

μυρότητα. ἀπομένει γὰρ ἐκείνῃ μὲν ἀὴρ ἐγκεκλεισμένος, ταύτῃ δ' οὔ. καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκεῖνο τῆς γῆς τὸ σῶμα, γλυκύτητός τινος κατὰ πάντα τρόπον μετέχον, εἰ καὶ τὸ γένος τοῦτο ἐξ ὕδατός ἐστιν, ὃ ἐξέρχεται ἐξ αὐτῆς τῆς γῆς ὡς ἱδρώς. †

γ. Πρὸς τούτοις ὀφείλομεν εἰδέναι, ὅτι καὶ αἱ βοτάναι καὶ τὰ [τούτων] εἴδη, οὐκ εἰσὶν εἰ μὴ ἐκ συνθέσεως, καὶ οὐκ ἐξ ὕλης ἁπλῆς, ἀλλ' ὥσπερ ἐστὶν ἡ ἁλυκότης ἀπὸ τοῦ ὕδατος τῆς θαλάσσης, καὶ τῆς οὐσίας τῶν ψάμμων. αἱ ἀναθυμιάσεις γὰρ ἀναβαίνουσαι, ὅταν συμπαγῶσι, δύνανται συμπεριλαβεῖν τὴν αἰτίαν τῆς τῶν βοτανῶν ὑπάρξεως. καταπίπτει γὰρ ἀὴρ ἐντεῦθεν, καὶ δροσίζει τὸν τόπον, καὶ προέρχονται ἐξ αὐτοῦ διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ἀστέρων, τὰ εἴδη τῶν σπερμάτων. ὕλη δὲ ἀναγκαία ἐστὶ τὸ ὕδωρ, εἰ καὶ διαφορά ἐστιν ἐν τῇ φύσει τοῦ ὕδατος. τὸ γὰρ ἀνερχόμενον οὐκ ἔστιν εἰ μὴ ὕδωρ γλυκύ· τὸ δὲ ἁλμυρόν, βαρύ ἐστι, καὶ οὐ συναναβαίνει τῷ γλυκεῖ· τὸ δὲ ὑπερβαῖνον, τοῦτο τὸ λεπτότερόν ἐστι τοῦ ὕδατος. ὃ δὴ ἂν ἐφελκυσθείη ὑπὸ τοῦ ἀέρος, λεπτύνεται, καὶ ἐπὶ πλέον ἀναβαίνει· 421 κἀντεῦθεν γίνονται πηγαὶ καὶ ποταμοὶ ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ εἰς πολὺ διαβρέχουσι. καὶ σημεῖον τούτου ἐστὶ φλέγμα καὶ αἷμα τὸ ἀνερχόμενον εἰς τὸν ἐγκέφαλον. ὥσπερ γάρ τι ἐκ τῶν τροφῶν μετὰ τῆς ἀναθυμιάσεως ἀνέρχεται, οὕτω καὶ εἰς πάντα τὰ ὕδατα. καὶ γὰρ καί τι τοῦ ὕδατος τοῦ γλυκεροῦ ἄνεισι μετ' ἐκείνου ὃ ἐξήρανεν ἡ θερμότης, εἰς τὸ εἶδος τοῦ ἀέρος, ὅς ἐστιν ἀκριβῶς ὑπεράνω παντὸς γλυκέος ὕδατος καὶ ἁλμυροῦ. παράδειγμα δὲ τοῦ λόγου τούτου εὑρήκαμεν πολλάκις ἐν τοῖς βαλανείοις. ὅταν γὰρ τὸ ὕδωρ τὸ ἁλμυρὸν καταλάβῃ θερμότης, λεπτύνει τὰ μέρη αὐτοῦ, ἀναβαίνει τε ἡ ἀναθυμίασις, ἥτις ἦν ἐν τῷ ἐδάφει τοῦ βαλανείου, καὶ ἀναχωροῦσι τὰ πυκνὰ μέρη τῆς ἁλυκότητος μετὰ τοῦ ὑγροῦ τοῦ φυσικοῦ, (οὐδὲ γάρ εἰσιν ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀέρος) ἵνα ἀκολουθήσωσι τῇ ἀναθυμιάσει, ἥτις μία

† μετὰ τὴν ἄλλην προχωρεῖ ἄνω. ὅταν γοῦν προχωρήσωσι πολλαί, καταπίζεται ὁ ὄροφος· κἀντεῦθεν συνάγεται, καὶ συμπήγνυται, καὶ ἐπιστρέφει, καὶ κάτω στάζει τὸ ὕδωρ τὸ γλυκύ. καὶ οὕτως ἐν πᾶσι τοῖς βαλανείοις τοῖς ἁλμυροῖς ἐστὶν ὕδωρ γλυκύ. αἱ τοίνυν βοτάναι αἱ φυόμεναι ἐν τοῖς ὕδασι τοῖς ἁλυκοῖς, οὐκ ὀφείλουσιν ἔχειν πληθυσμόν, διὰ τὴν ξηρότητα. καὶ γὰρ τὸ φυτὸν δύο δεῖται, ὕλης λέγω καὶ τόπου, τῇ ἰδίᾳ φύσει ἁρμοζόντων. ὅταν γοῦν τὰ τοιαῦτα δύο παρῶσιν ὁμοῦ, προκόπτει τὸ φυτόν. ὅταν δὲ εὕρωμεν ὕλην πορρωτάτω τῆς εὐκρασίας, ἐπικενῆς ἐστιν. ἐμποδὼν γάρ ἐστι τῷ εἶναι, ὅτ᾽ ἐν τόπῳ εἶναι μὴ εὔκρατος. ἔτι κοινῶς οὐχ εὑρίσκομεν φυτὸν ἐν χιόνι, πλὴν βλέπομεν φυτόν ποτε φαινόμενον ἐν αὐτῇ, καὶ τινὰ ζῶα, ἐξαιρέτως ἕλμινθας. οὗτοι γὰρ γίνονται ἐν τῇ χιόνι, καὶ φλόμος, καὶ πᾶσαι βοτάναι πικραί. ἀλλ᾽ ἡ χιὼν οὐ ζητεῖ τὸ προχωρεῖν ἐπὶ τούτῳ, ἂν μὴ καὶ συζητηθείη τις αἰτία ἐν αὐτῇ. καὶ αὕτη ἐστίν, ὅτι ἡ χιὼν κατέρχεταί ποτε ὁμοία καπνῷ, συμπηγνῦσί τε ταύτην ἄνεμος, καὶ συσφίγγει ἀήρ. πλὴν γίνεται καὶ ἀραιότης τις ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτῆς. κατέχεται γὰρ ἐν τούτοις θερμόν τι μέρος ἀέρος, καὶ μετὰ ἐξ αὐτῆς ὕδωρ σεσημμένον. ὅταν γοῦν ὁ ἀὴρ ὁ ἐγκεκλεισμένος πλείονος γένηται πλατύνσεως, καὶ ὁ ἥλιος παρουσιάσηται, ἀπορρήγνυται ὁ ἀὴρ ὁ συμπιληθεὶς ἐν τῇ χιόνι, καὶ φαίνεται ἡ ὑγρότης ἡ σεσημμένη, ἥτις καὶ συμπήγνυται μετὰ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου· καὶ οὕτω φύονται πικραὶ βοτάναι. ἐὰν δὲ ᾖ ὁ τόπος περικεκαλυμμένος, οὐ γίνονται ἐν αὐτῷ βοτάναι, ἀλλ᾽ ἢ ἄνευ φύλλων. ἀπεχώρησε γὰρ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ εὐκρασία τῆς γῆς, ἡ ὁμογενὴς αὐτῇ· ὅθεν ἄνθη καὶ φύλλα ἐν βοτάναις σμικραῖς μεμιγμένα εὑρίσκονται ἐν τόποις κεκεραμένοις καθαρῶς διὰ ἀέρος καὶ ὕδατος. ἐν ἑτέροις δὲ μὴ τοιούτοις, οὐδαμῶς εἰσὶ τὰ ἄνθη, καὶ τὰ φύλλα τῶν φυτῶν τῶν συμβαινόντων ἐν τῇ χιόνι. ὁμοίως καὶ ἐν τόποις πολλοῖς ἁλμυροῖς καὶ ξηροῖς, ὡς ἐπι-

πλεῖστον

πλεῖστον, οὐ φαίνεται φυτόν. οὗτοι γὰρ οἱ τόποι πόρρω εἰσὶν εὐκρασίας. † ἐλαττοῦνται γὰρ ἡ γῆ, ἐξ ἧς μακρὰν εἰσὶν ὑγρότης καὶ θερμότης, ἅπερ εἰσὶ διὰ γλυκέος ὕδατος. γίνεται δέ ποτε ἡ γλυκερὰ γῆ νεκρά, καὶ τότε οὐ γίνονται ἐν αὐτῇ ὀξέως βοτάναι. ἐν τόποις δὲ θερμοῖς, ὅπου ἐστὶν ὕδωρ γλυκύ, καὶ θερμότης πολλή, προφθάνει πέψις ἐκ τῶν δύο μερῶν, ἐκ τῆς διαθέσεως τοῦ τόπου, καὶ μετὰ τοῦ ἀέρος τοῦ ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντος. ἡ δὲ πέψις τοῦ ἀέρος ἐκ τῆς θερμότητός ἐστι τοῦ ἡλίου, τοῦ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ. ἐντεῦθεν καὶ τὰ ὄρη ἐφέλκονται ὑγρότητα, βοηθεῖ τε αὐτοῖς καὶ ἡ θερμότης τοῦ ἀέρος. ἐπισπεύδει δὲ καὶ ἡ πέψις· καὶ διὰ τοῦτο φυτά, ὡς ἐπιτοπολύ, ἐν τοῖς ὄρεσι φύονται. ἐν δὲ ταῖς ψάμμοις νικᾷ, ὡς προέφημεν, ἡ ἁλμυρότης· καὶ ἀπομένουσιν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ψάμμου ἀραιότητες ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας. ὁ τοίνυν ἥλιος οὐκ ἔχει δύναμιν, ἵνα ἐν αὐταῖς ἀπαρτίσῃ καὶ βεβαιώσῃ συνέχειαν οὐσίας. τῷ τοι καὶ φυτὰ ἐν αὐταῖς ὡς τὰ πολλὰ οὐ γίνονται· εἰ δὲ καὶ γίνονται, οὐ κατὰ εἴδη ἴδια καὶ διάφορα, ἀλλὰ κατὰ εἴδη ὅμοια πρὸς ἄλληλα.

Τὰ δὲ φυτὰ ἃ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ ὕδατος γίνωνται, οὐκ ἄλλως γίνονται, εἰ μὴ διὰ τὸ πάχος τοῦ ὕδατος. ὅταν γὰρ θερμότης ἅψηται τοῦ ὕδατος, ἥτις ἄνω που οὐκ ἔχει πῶς ἂν κινηθείη, τότε προέρχεται ἐπ᾽ αὐτῇ παρόμοιόν τι νεφέλῃ, ὀλίγον τε τοῦ ἀέρος κατέχει, καὶ σήπεται τὸ τοιοῦτον ὑγρόν, ἐφέλκεταί τε αὐτὸ ἡ θερμότης, ἥτις ἐκλείνεται εἰς τὴν ὄψιν τοῦ ὕδατος, καὶ γίνεται ἐντεῦθεν φυτόν. οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν, ὅτι ἡ ῥίζα ἐν τοῖς μέρεσιν ἑδράζεται τῆς γῆς, ἔχουσα μέρη διῃρημένα. οὐκ ἔχει δὲ πάλιν οὐδὲ φύλλα, ὅτι μακρὰν ἐστὶν ἀπὸ τῆς εὐκρασίας, καὶ οὐδὲ τὰ μέρη αὐτοῦ εἰσὶ συμπεπηγότα. τοῦτο δὲ τὸ φυτόν, οἷον εἰς ὁμοιότητα φύλλων γίνεται, [καὶ καλεῖται ἐπίπερον.] τῶν δὲ λοιπῶν φυτῶν τῶν ἐν τῇ γῇ, ἐπεὶ τὰ τῆς γῆς μέρη εἰσὶ

δ.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† συμπεπηγότα, καὶ τὰ μέρη ἐξ ἀνάγκης τούτων εἰσὶ τοιαῦτα. τὰ γὰρ φυτὰ, τὰ ἐν τῇ γῇ συμπεπηγότα, γίνονται ἐκ σήψεων ἐν τόπῳ ψυχρῷ καὶ καπνώδει. αἱ γὰρ σήψεις κατέχουσιν ἀέρα· καὶ ὅταν πληθύνωνται οἱ ὑετοὶ καὶ οἱ ἄνεμοι, ὁ ἥλιος φαίνεσθαι ποιεῖ αὐτὰς, κατεπείγει τε ξηραίνεσθαι καὶ συμπήγνυσθαι, καὶ ἡ ξηρότης τῆς γῆς τὰς ῥίζας αὐτῶν ποιεῖ· καὶ γίνονται ἐντεῦθεν φυτὰ, καὶ μύκητες, καὶ ὕδνα, καὶ τὰ ὅμοια. πάντα δὲ ταῦτα γίνονται ἐν τόποις θερμοῖς κατὰ λόγον, διότι ἡ θερμότης πέττει τὸ ὕδωρ ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, κατέχει τε ταύτην ὁ ἥλιος, καὶ γίνεται ἀναθυμίασις, καὶ ἐντεῦθεν συμβαίνει ἡ ἀλλοίωσις εἰς φυτόν. ὁμοίως καὶ ἐν πᾶσι τόποις (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον) θερμοῖς πληροῦται ἡ τοῦ φυτοῦ ἀπάρτισις. οἱ δὲ τόποι οἱ ψυχροί, εἰ καὶ οὗτοι τὸ ὅμοιον ποιοῦσι ποτὲ, πλὴν ἐκ τοῦ ἐναντίου. ὁ γὰρ ψυχρὸς ἀὴρ, τὸ θερμὸν συμπιέζει κάτω, συμπήγνυσί τε τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ ὁ τόπος ἕψησιν πάσχει μετὰ τῆς παρούσης ὑγρότητος αὐτῷ. τοῦ γοῦν περιττοῦ ὑγροῦ ξηρανθέντος, σχίζεται ὁ τόπος, καὶ ἐξέρχονται ἐξ αὐτοῦ φυτά. ἐν τόποις δὲ γλυκεροῖς, ἐν οἷς τὸ ὕδωρ μὴ ἐπιπολὺ συμβαίνει χωρίζεσθαι, ὁπόταν ὁ ἀὴρ τῇ γῇ ἐγκλειόμενος ξηρανθῇ, ἡ ὑγρότης τε τοῦ ὕδατος συμπαγῇ, καὶ ὁ αὐτὸς ἀὴρ μείνῃ ἐν τοῖς ἐνδοτέρω τοῦ ὕδατος, ἐξέρχονται φυτὰ, ὡς τὸ νούφαρ τὸ ἰατρικὸν, καὶ εἴδη βοτανῶν ἄλλα πολλὰ καὶ σμικρῶν, ἃ δὴ τουτοτρόπως γίνονται. πλὴν οὐκ εἰσὶν ἐκτεταμένα, διότι αἱ ῥίζαι αὐτῶν εἰσὶν ἐπιπολαίως ἐν τῇ γῇ. ἐν τόποις ὡσαύτως ἐν οἷς ὕδωρ θερμὸν βρέχει, πολλάκις φυτὰ γίνονται, διότι ἡ θερμότης τοῦ ὕδατος ἐφέλκεται ἀναθυμιάσεις προσφάτοις ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ δὲ ψυχρὰ φύσις τῆς ὑγρότητος τοῦ ὕ-
422 δατος, ὑποκάτω ἀπομένει, καὶ συμπήγνυται ὁ ἀὴρ ἐν τούτῳ τῷ ὑγρῷ. καὶ ὅταν πεφθῇ ἡ θερμότης τοῦ ἀέρος, πάλιν ἐν τούτῳ

γίνε-

γίνεται τὸ φυτὸν, οὐκ ἄλλως, εἰ μὴ ἐν καιρῷ πολλῷ. αἱ βοτάναι δὲ αἱ μικραὶ, αἱ φαινόμεναι ἐν τόποις θειώδεσι, γίνονται ὅταν ἄνεμοι ὀξέως πνέωσιν, ἀντίπνοιαί τε ποιῶσι, καὶ ἀντιπλήττωσιν ἀλλήλοις, καὶ ἐξεγερθῇ ἀὴρ ὁ ἐν αὐτοῖς, καὶ θερμανθῇ ὁ τόπος, καὶ γίνηται ἐντεῦθεν πῦρ, καὶ μετὰ ταῦτα γίνηται ὅπερ ἐστὶν ἐν τῷ βάθει ἀρσενίκιον, ὃ καταβαίνει ἐκ τῆς ἰλύος τοῦ ἀέρος, καὶ ἐφέλκεται πῦρ μετὰ σήψεως· (τοῦτο γὰρ τὸ ἀρσενίκιον) ποτε γὰρ γίνεται ἐκ τούτου φυτά. οὐ πολλὰ δὲ ταῦτα περιβάλλεται φύλλα, καθὼς προαπεδείξαμεν, ὅτι ἡ εὐκρασία ἐκ τούτων πόρρω ἐστίν. ὅπερ δὲ φέρει τρόφιμόν ἐστι φυτόν· ἐκεῖνο φύεται ἐν τόποις θερμοῖς, κούφοις καὶ ὑψηλοῖς, καὶ μᾶλλον ἐν τῷ κλίματι τῷ τρίτῳ καὶ τῷ τετάρτῳ. καὶ πάλιν τὸ δένδρον ποιεῖ τι εἰς τι τροφίμου, ἐκεῖνο γίνεται ἐν τόποις ὑψηλοῖς καὶ ψυχροῖς· καὶ διὰ τοῦτο πληθύνονται τὰ εἴδη ἐν τόποις τοιούτοις, διὰ τὴν ἐφέλκυσιν τοῦ ὑγροῦ, καὶ τὴν εὐκρασίαν τὴν ἐκ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, ἐν ἡμέραις χειμεριναῖς. ὁμοίως καὶ ὁ πηλὸς ὁ ἔμφυτος, ὀξέως παράγει φυτὰ πίονα. ἡ συμπίλησις γὰρ τῆς ὑγρότητος τούτου, ἐν τόποις γλυκεροῖς γῆς, ὡς προειρήκαμεν. †

ε. Πάλιν τὸ φυτὸν τὸ ἐν τοῖς λίθοις τοῖς στερροῖς γινόμενον, μακρῷ χρόνῳ συμβαίνει. ὁ γὰρ ἀὴρ ὁ ἐμπεριειλημμένος τούτοις, βιάζεται ἀναβῆναι· ἔξοδον δὲ μὴ εὑρίσκων, διὰ τὴν ἰσχυρότητα τῶν λίθων, ἐπαναστρέφει καὶ θερμαίνει ἑαυτὸν, ἐφέλκεταί τε τὸ ὑγρὸν τὸ ἀναπολειφθὲν τοῖς λίθοις ἄνω, ἐξέρχεταί τε ἀναθυμίασις σὺν ὑγρότητι, μετὰ ἀναλύσεως σμικροτάτων μερῶν τῶν ἐν τοῖς λίθοις. καὶ γὰρ πολλάκις ἔθος ἐστὶ τοῖς λίθοις, ἵνα βοηθῇ αὐτοῖς ὁ ἥλιος διὰ τῆς ἰδίας πέψεως. καὶ οὕτω γίνεται ἐξ αὐτῶν φυτόν· ὃ δὴ οὐκ ἀναβαίνει, ἐὰν μὴ πλησίον ᾖ γῆς, ἢ ὑγροῦ. ἡ γὰρ ὑπόστασις τοῦ φυτοῦ δεῖται γῆς, ὕδατος, καὶ ἀέρος. κατανοείσθω τοιγαροῦν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† τὸ φυτόν· καὶ εἰ ἔστι πλησίον τοῦ ἡλίου, ταχέως γίνεται· εἰ δὲ ἔστιν ὁ ἥλιος πρὸς δυσμάς, βραδύνει πάλιν τὸ φυτόν· ἐν ᾧ κυριεύει τὸ ὕδωρ, οὐ παραχωρεῖ τῷ ἀέρι ἀναβαίνειν· καὶ διὰ τοῦτο οὐ τρέφεται. ὁμοίως καὶ ἡ ξηρότης, ὅταν κατακρατήσῃ, ἀναστρέφει ἡ φύσις θερμότης εἰς τὰ ἄκρα, καὶ βύει τοῦ φυτοῦ τὰς ὁδούς, δι' ὧν οἱ πόροι· διὰ τοῦτο οὐ τρέφεται τὸ φυτόν.

ε. Καθολικῷ δὲ λόγῳ, πᾶν φυτὸν τεττάρων ἐνδεῖται, σπέρματος διωρισμένου, τόπου ἁρμοδίου, ὕδατος συμμέτρου, καὶ ἀέρος ὁμοίου. ὅταν οὖν ταῦτα πάντα συντελεσθῶσι, γίνεται φυτόν, καὶ αὐξάνει· ὅτε δὲ ταῦτα ἀποχωρήσουσι, ἀσθενεῖ τῇ ἀποχωρήσει καὶ τὸ φυτόν. πάλιν τὸ φυτὸν τὸ παρὸν ἐν ὄρεσιν ὑψηλοῖς, εἰ ἔσται ὁδος, ἔσται παχύτερον καὶ προσφυέστερον εἰς ἰατρείαν· ὁ καρπὸς δὲ ὁ σκληρότερος εἰς πέψιν, οὐχ ὡς ἐπιτοπολὺ τρέφει. τόποι ἀπομεμακρυσμένοι τοῦ ἡλίου, οὐκ εἰσὶ πολλῶν βοτανῶν γεννητικοί. ὁμοίως, ἐὰν ὁ ἥλιος μακρότητα τῇ ἡμέρᾳ παράγῃ ἐν τῇ κινήσει αὐτοῦ, καὶ κατακυριεύῃ τῆς ὑγρότητος, οὐκ ἔχει τὸ φυτὸν δύναμιν φύλλα καὶ καρποὺς παράγειν. τί δὲ καὶ περὶ τῶν φυτῶν χ νοσιν, ἃ γίνονται ἐν ὑδαρώδεσι τόποις; ἐν τούτοις ὅτε τὸ ὕδωρ ἠρεμεῖ γὰρ καθάπερ ἰλύς, καὶ οὐκ ἔστι δύναμις ἐν τῷ ἀέρι, ἵνα ἀπ σῃ τὰ μέρη τοῦ ὕδατος. κατέχεται γὰρ αὐτὸς ὁ ἀὴρ ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, καὶ κωλύει τὴν παχύτητα τοῦ ὕδατος ἀναβαίνειν. γοῦν πλημμυρήσῃ ἄνεμος ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ, καὶ συσφίγξῃ γῆν, συμπιέσῃ τε ἑαυτὸν ὁ ἐμπεριειλημμένος ἀήρ, καὶ συμπ ἄνεμος τὴν ὑγρότητα, περιελεύσεται ἐκ ταύτης τῆς ὑγρότητ φυτὰ οὐ πολὺ διαφέροντα ἀλλήλων ἐν εἴδει καὶ σχήματι, διὰ διαμονὴν καὶ παχύτητα τοῦ ὕδατος, καὶ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλ ἄνωθεν. πάλιν περὶ τῶν φυτῶν ἅ εἰσιν ἐν τόποις ὑγροῖς, καὶ ἐπιφάνεια αὐτῶν φαίνεται ἐν τῇ ὄψει τῆς γῆς χλοάζουσα, λέγομεν

ἐν ἐκεί

ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ μικρά ἐστιν ἡ ἀραιότης. ὅταν οὖν ἐμπεσὼν ὁ ἥλιος κινήσῃ τὴν ἐν ἐκείνῳ ὑγρότητα, καὶ θερμάνῃ τὸν τόπον τῇ συμβαινούσῃ κινήσει, καὶ τῇ θερμότητι τῇ περιειλημμένῃ τοῖς ἐνδοτέροις τῆς γῆς, (ὅπερ δὴ οὐ συμβαίνει ἐν οἷς οὐκ ἔχει τὸ φυτὸν ὅθεν ἂν αὐξηθῇ) καὶ ἡ ὑγρότης τῇ ἰδίᾳ ἐκτάσει διαχυθῇ, γίνεται καπνὸς ὑπεράνω τῆς γῆς, ὡς ὕφασμα χλοάζον, κἀντεῦθεν γίνεται φυτόν, μὴ ἔχον φύλλα, ὑπάρχον ἐκ τοῦ γένους τοῦ φυτοῦ τοῦ φαινομένου εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος. ἔστι δὲ μεῖζον ἐκείνου, διότι πλησίον ἐστὶ τῆς γῆς, εἰ καὶ οὐκ ἀναβαίνειν καὶ ἐπεκτείνεσθαι δύναται. † πολλάκις δὲ καὶ ἐν φυτοῖς ἄλλο φυτὸν γίνεται, οὐ τοῦ αὐτοῦ εἴδους καὶ τῆς αὐτῆς ὁμοιώσεως, ἄνευ ῥίζης. κινεῖται δὲ τοῦτο οὕτως· ὁπόταν φυτὸν πολλῶν ἀκανθῶν ἐν πίονι ὕδατι κινήσῃ, ἀνοίγονται τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ ἀνιμᾶται ὁ ἥλιος τὰς ἐν αὐτῷ σήψεις, πέψιν τε ποιεῖ τούτῳ, καὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει εἰς τὸν τόπον τὸν σεσημμένον, βοήθειαν χορηγεῖ μετὰ θερμότητος εὐκράτου, κἀντεῦθεν αὐξάνει τὸ φυτόν, ὡς δοκεῖν νήματα ἐκτείνεσθαι εἰς ὅλον ἑαυτό. καὶ τοῦτο ἴδιόν ἐστι τοῖς φυτοῖς τοῖς ἔχουσι πολλὰς ἀκάνθας. τότε γοῦν γίνεται ἡ λεγομένη λινόζωσις, καὶ τὰ ταύτῃ ὅμοια. πᾶσαι δὲ αἱ βοτάναι, καὶ εἴ τι αὐξάνει ἐπάνω τῆς γῆς, καὶ ἐν τῇ γῇ, πρόεισιν ἔκ τινος τούτων τῶν πέντε, ἅ εἰσι, σπέρμα, καὶ ὑγρότης ἐξ ὕδατος, τόπος ἐπιτήδειος, ἀήρ, καὶ φυτεία. καὶ ταῦτα τὰ πέντε εἰσίν, ὡς ἂν εἴποι τις, ῥίζαι φυτῶν.

ϛ. Τριπλῶς δὲ ἡ τῶν δένδρων εὐποιΐα ἀκολουθεῖ. ἢ γὰρ προάγουσι τοὺς καρποὺς πρὸ τῶν φύλλων, ἢ σὺν ἅμα τοῖς φύλλοις, ἢ μετὰ τὰ φύλλα. ἔστι τοίνυν φυτὸν ὅπερ οὐκ ἔχει ῥίζαν ἢ φύλλα· ἔστι καὶ ὅπερ φέρει [illegible] ἄνευ καρποῦ καὶ φύλλων, ὡς ἡ λεγομένη χρυσοκόμη, ἢ χρυσίτις. ἀλλὰ τὰ φυτὰ ἃ καρπὸν πρὸ τῶν φύλλων προάγουσι,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

πολλὴν ἔχουσι τὴν πιότητα. ὅταν γοῦν ἐκταθῇ ἡ θερμότης, ἡ οὖσα φυσικῶς τοῖς φυτοῖς, ταχύνει καὶ ἡ τούτου πέψις, ῥώννυταί τε καὶ ζεῖ ἐν τοῖς κλάδοις τοῦ φυτοῦ, κωλύει τε τὸν χυμόν, ἵνα μὴ ἀναβαίνῃ ἀπ' αὐτοῦ· κἀντεῦθεν προχωροῦσι καρποὶ καὶ φύλλα. αἱ δὲ τοῖς φυτοῖς αἳ ταχύτερα τὰ φύλλα προάγουσι, τί νοητέον; αἱ διαθέσεις τῶν ὑγρῶν εἰσὶ πολλαί. ὅτε γοῦν ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἄρξηται διασπείρειν τὰ μέρη τοῦ ὕδατος, ἄνω ἐφέλκεται ὁ ἥλιος
423 τὰ μέρη τῆς ὑγρότητος, καὶ βραδύνει ἡ πεπειρότης· διότι ἡ πέψις τοῦ καρποῦ οὐκ ἔστιν εἰ μὴ ἐν συμπήξει, καὶ προηγοῦνται τὰ φύλλα τῶν καρπῶν τῇ προσαγωγῇ τῆς πολλῆς ὑγρότητος. πολλάκις δὲ συμβαίνει αὖθις καὶ πιότης, ὁπόταν ἡ ὑγρότης ἐν τοῖς φυτοῖς πέψιν λάβῃ, καὶ ἀναβῇ ἐξ αὐτῆς ἀτμὶς πυκνή, καὶ ἑλκύσῃ αὐτὴν ὁ ἀὴρ μετὰ τοῦ ἡλίου. τότε γὰρ ἐξέρχεται ἐκ τῆς ὑγρότητος ἐκείνης καὶ πιότης, καὶ καρπός, καὶ φύλλα μιᾷ ἐκθέσει. οἱ παλαιοὶ δὲ σοφοὶ τὰ φύλλα πάντα καρποὺς εἶναι διεβεβαιοῦντο. ἰστέον οὖν, ὡς ὁπόταν ἡ ὑγρότης τόση ἐστίν, ὥστε μὴ πεπαίνεσθαι, μηδὲ συμπήγνυσθαι διὰ τὴν ἐκ τοῦ ἀέρος ἀνάπτυξιν, καὶ τὴν ἄνωθεν σπουδὴν τῆς ἐφελκύσεως τοῦ ἡλίου, τότε ἡ ὑγρότης αὐτὴ εἰς ἣν οὐκ ἐνηργήθη πέψις, ἀλλοιοῦται εἰς φύλλα· ἃ δὴ οὐκ ἔχουσιν ἄλλον σκοπόν, εἰ μὴ τὴν ἐφέλκυσιν τῆς ὑγρότητος, καὶ ἵνα ὦσι καὶ περικαλύμματα τῶν καρπῶν ἀπὸ τῆς σφοδρότητος τοῦ ἡλίου. οὐ τοίνυν ὁμοίως δεῖ ἵνα τὰ φύλλα ὦσιν, ὡς οἱ καρποί. ὁ γὰρ χυμὸς ὁ ἀναβαίνων, ἀλλοιωθείς, οὗτός ἐστι τὰ φύλλα, ὡς εἴπομεν. τοιουτοτρόπως ἐστὶν ἡ κρίσις καὶ ἐν ταῖς ἐλαίαις, αἳ πολλάκις στερίσκονται τῶν ἰδίων καρπῶν. ὁπόταν γὰρ ἡ φύσις πέψιν ποιήσῃ, ἀναβαίνει παραφόρως ἐκ τῆς λεπτότητος, ὅπερ οὐκ ἐπέφθη ἐκ τῆς θερμότητος. ἔστιν οὖν αὕτη ἡ ὑγρότης φύλλα· ἡ δὲ πέψις, ἐστὶν αὐτός. ὅταν δὲ τελειωθῇ τῷ δευτέρῳ ἔτει ἡ πέψις, γίνονται καρποί, καὶ ἐκ-

βαίνει εἰς τέλος ἡ ὕλη κατὰ τὸν τόπον τὸν ἐν αὐταῖς. αἱ ἄκανθαι ὡσαύτως εἰσὶν ἐκ τοῦ γένους τῶν φυτῶν, οὐ μὴν τῆς αὐτῆς φύσεως. λέγω οὖν, ὅτι ἐν τοῖς φυτοῖς ἐστὶν ἀραιότης, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς φύσεως αὐτοῦ ἐστὶ πέψις, καὶ ἀναβαίνει ὑγρότης ψυχρά, καὶ μετ' αὐτῆς βραχεῖα διάκρισις, διερχομένη ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀραιότητι. ποιεῖ γοῦν ταύτην συμπήγνυσθαι ὁ ἥλιος, κἀντεῦθεν εἰσὶν αἱ ἄκανθαι. διὰ τοῦτο καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν ἐστὶ πυραμοειδές. ἔστι γὰρ ἡ βάσις αὐτῶν ἀρχομένη ἀπὸ πάχεος, καὶ προχωροῦσα εἰς ἰσχνόν. τοῦτο δὲ γίνεται, διότι κατὰ βραχὺ ὁ ἀὴρ ἐπεκτεινόμενος τοῖς φυτοῖς, αὐξάνει τὰ μέρη αὐτοῦ, μετ' ἐπιτάσεως τῆς ὑλικῆς. τοιουτοτρόπως καὶ πᾶν δένδρον ἢ φυτὸν γίνεται, οὗ ἡ κεφαλή ἐστι πυραμοειδής.

Ἡ χλοάζουσα δὲ χροιά, ὀφείλει εἶναι πρᾶγμα κοινότατον η.
ἐν τοῖς δένδροις. βλέπομεν γάρ, ὅτι ὥσπερ κοινή ἐστιν ἡ λευκότης ἐντός, οὕτως καὶ ἡ χλωρότης ἐκτός. καὶ τοῦτό ἐστιν, ὅτι ὕλη χρῶνται πλησιωτέρα, καὶ μᾶλλον πεπεμμένη. δεῖ τοίνυν ἵνα ἡ χλωρότης ἐν πᾶσι τοῖς φυτοῖς, ὅτι αἱ ὕλαι ἕλκουσι καὶ ἀραιοῦσι τὸ ξύλον τοῦ δένδρου, βραχεῖάν τε ἡ θερμότης πέψιν ἐργάζεται, καὶ ἀπομένει ἐκεῖ τι ὑγρόν, ὃ φαίνεται ἔξωθεν. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ χλωρότης ἡ ἐν τοῖς φυτοῖς, ἐὰν μὴ μείζων ἡ πέψις γένηται. ὀφείλει δὲ εἶναι μέση ἐν τοῖς φύλλοις καὶ ἐν τοῖς ξύλοις τῇ δυνάμει. ἡ δὲ χλωρότης οὐ φθείρεται, ἐὰν ἡ ὑγρότης ἐν αὐτῇ, ἥτις ἐστὶν ἐκ τοῦ γένους τῆς γῆς. ἐξ ἀμφοτέρων γοῦν τούτων, ἡ χροιὰ γίνεται ἡ χλωρά. τούτου σημεῖον, ὅτι οἱ φλοιοὶ τοῦ δένδρου, ὅταν ξηραίνωνται αὐτοί, μελαίνονται, ἐντὸς δέ εἰσι λευκοί. ἐν τοῖς δένδροις γοῦν μεταξὺ τῶν δύο χρωμάτων, χρῶμα χλωρὸν γίνεται ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτῶν. τοῦ δὲ σχήματος τῶν φυτῶν, τρεῖς εἰσι τρόποι. τινὰ γὰρ ἄνω προχωροῦσι, τινὰ κάτω, τινὰ μέσον. τὰ μὲν οὖν ἄνω ἐκτεινόμενα, ἔχουσιν αἰτίαν, ὅτι ἡ φύσις αὐτῶν φαίνεται ἐν τῇ ἐντελεχωνῇ,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† καὶ ἕλκει τὴν θερμότητα, καὶ συμπιέζει ἐν ἑαυτῇ τὸν ἀέρα τὸν ὄντα ἐν ταῖς ἀραιότησιν αὐτῆς. πυραμιδοῦται δέ, ὥσπερ πυραμιδοῦται τὸ πῦρ ἐν ταῖς ἰδίαις ὕλαις, καὶ κουφίζεται. ὅσα δὲ κάτω ἐκτείνεται, τούτων οἱ πόροι συμπήγνυνται. ὅταν γὰρ πέψις γένηται, τότε ἡ ὕλη πυκνοῦται τοῦ ὑγροῦ, ἐν ᾧ ἐστιν ἡ ἐντεριώνη, κἀντεῦθεν ἐκπορεύεται μὲν τὸ λεπτὸν ἄνω, ἐπαναστρέφει δὲ τὸ ὑγρὸν πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα κάτω. κινεῖ γὰρ ταύτην ἡ οἰκεία βαρύτης. ἃ δὲ φυτὰ μέσον τῶν δύο εἰσίν, ἔχουσιν οὕτως· λεπτύνεται τὸ ὑγρόν, ὅτι ἡ φύσις τῆς εὐκρασίας γειτνιάζει τῇ πέψει, εἰσί τε καὶ οἱ πόροι μέσοι, καὶ ἡ ὕλη ἐπεκτείνεται καὶ ἄνω καὶ κάτω. ἔστι δὲ ἡ μὲν πρώτη πέψις, ὑπὸ τὸ φυτόν· ἡ δὲ δευτέρα, ἐν τῇ ἐντεριώνῃ, ἥτις ἐξέρχεται μὲν ἀπὸ τῆς γῆς, ἔστι δὲ καὶ ἐν μέσῳ τοῦ φυτοῦ· καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται ἡ διαίρεσις, ἥτις συμβαίνει ἀπὸ τῆς δευτέρας, οὐκ ἀπὸ τῆς πρώτης πέψεως. ἡ δὲ τρίτη πέψις, ἐστὶν ἐν τῷ ζώῳ. οὐ γὰρ γίνεται αὕτη ἡ πέψις, εἰ μὴ διὰ τὴν διαίρεσιν τῆς φύσεως τῶν μελῶν, καὶ τὴν διάστασιν τῶν φυσικῶν πρὸς ἄλληλα. τὰ δὲ φυτά, γείτονά εἰσι πρὸς ἑαυτά, καὶ διὰ τοῦτο πληθύνονται ἐν πολλοῖς τόποις. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δέ, ἡ ὕλη τῶν φυτῶν κάτω ἐκκλίνεται. τὰ σχήματα τοίνυν τῶν φυτῶν εἰσιν ἐν τῇ φύσει καὶ τῇ ποσότητι τῶν σπερμάτων· τὰ ἄνθη δὲ τῶν φυτῶν, καὶ οἱ καρποί, εἰσὶν ἐν ταῖς ὑγρότησι, καὶ ἐν ταῖς ὕλαις. κεῖται τοίνυν ἡ πρώτη κίνησις καθολικῶς, καὶ ἡ πέψις ἐν πᾶσι τοῖς ζῴοις, καὶ οὐκ ἀποχωροῦσιν ἀπ' αὐτῆς πάντα τὰ ζῶα. ἐν τοῖς φυτοῖς δέ ἐστιν ἡ πρώτη πέψις, εἶτα ἡ πέπανσις κατὰ τὴν τροφὴν αὐτῶν. ἕκαστον οὖν δένδρον ἀναβαίνει ἀεί, ἕως ἂν πληρωθείη. αἰτία δὲ αὕτη ἐστίν, ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ζῴων ἑκάστου τὸ μῆκος, πλησίον ἐστὶ τοῦ ἰδίου πλάτους· ἐν τοῖς φυτοῖς δὲ πόρρω, ὅτι ἡ ῥίζα αὐτοῦ, ἕλκει τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ, ἀποδίδωσιν

δίδωσιν

† δίδωσιν εἰς ἀνάβασιν, ἵνα δημιουργηθῇ τὸ φυτόν. ἡ διαφορὰ δὲ τῶν φυτῶν ἐν τοῖς κλάδοις, ἐστὶν ἐκ τῆς περιττῆς ἀραιότητος. ὅταν γὰρ συμπιεσθῶσιν οἱ χυμοί, θερμαίνεται ἡ φύσις, καὶ σπεύδει εἰς τὴν πέψιν, κἀντεῦθεν ἐντυποῦνται οἱ κλάδοι, καὶ φαίνεται τὰ φύλλα, ὡς προείπομεν.

θ. Τὰ δὲ τῶν δένδρων φύλλα, πίπτειν ἐστὶ διὰ τὴν ἐπιφορὰν τῆς ὀξείας ἀραιότητος. ὅταν γὰρ πεφθῇ ἡ ὑγρότης μετὰ τῆς ὕλης, πυραμιδοῦται, καὶ μετὰ ταῦτα καταχναίνουσι. καὶ ὅταν φανῇ ἡ ὕλη τῇ πέψει πεπληρωμένη, τότε τελείως βύονται τὰ ἄκρα τῶν πόρων ἄνω. καὶ διὰ ταῦτα ἐπεὶ τὰ φύλλα οὐκ ἔχουσιν ὕλην, ξηραίνονται καὶ πίπτουσιν. ἐὰν δὲ συμβῇ τὸ ἐναντίον ὧν εἴπομεν, οὐ πίπτει τὸ φυτὸν εἰς στέρησιν τῶν ἰδίων φύλλων. ὅταν δὲ πάλιν νικήσῃ τὸ φυτὸν ψυχρότης, θερμαίνει αὐτὸ ἡ ἐγκλειομένη τούτῳ θερμότης, καὶ ἡ φανέρωσις τῆς ψυχρότητος γίνεται ἐκτὸς ἐν τοῖς ἄκροις αὐτοῦ, καὶ ἀποτελειοῦνται ἐντεῦθεν φύλλα γλαυκά, καὶ οὐδὲ πίπτουσιν, ὡς οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν καὶ τῶν μυρσινῶν, καὶ τῶν λοιπῶν. ὁπόταν δὲ ἔχωσι τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτὰ δύναμιν τοῦ ἕλκειν σφοδρῶς, γίνεται καρποφορία ὁμοῦ· ἥτις συμβαίνει, ὅτι χρῆται ἡ φύσις 424 πέψει κατὰ διαδοχὴν συχνῇ, καὶ ἐν ἑκάστῃ πέψει καρπὸν προάγει πολύν. καὶ διὰ τοῦτο τινὰ φυτὰ καὶ πολλάκις ἐν τῷ χρόνῳ καρποφοροῦσι. τὸ δὲ φυτὸν ὅπερ ἐστὶν ὡς ἡ φύσις τοῦ ὕδατος, μόλις καρποφορεῖ, διὰ τὴν ἐπικράτειαν τῆς ὑγρότητος αὐτοῦ, καὶ τὸν πλατυσμὸν τῶν ἰδίων πόρων, καὶ τὴν ἀπόρροιαν τῶν ἰδίων ῥιζῶν. ὅτε δὲ ἰσχυροποιηθῇ τὸ θερμόν, ταχύνεται ἡ τούτου πέψις, καὶ λεπτύνεται ἡ ὑγρότης, καὶ συμπήγνυται· [οὐ δὴ οὕτως πάλιν γίνεσθαι συμβαίνει.] καὶ τοῦτο εὑρίσκεται ἐν πάσαις ταῖς βοτάναις ταῖς λεπταῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ ἔν τισι λαχάνοις. φαιότης δὲ γίνεται ἐν τόποις σφόδρα θερμοῖς, καὶ ἔστιν ἐν τούτοις ὀλίγος καρπὸς

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† ἐκ τῆς ὑγρότητος, διότι εἰσὶ στενοὶ οἱ πόροι. ὅταν γοῦν θελήσῃ ἡ φύσις πέψιν ποιῆσαι, μὴ ἔχουσαν ὑγρότητα ἀρκοῦσαν τῇ ὕλῃ, τότε γίνονται οἱ πόροι στενότεροι. ἐπειδὰν στρέφῃ γοῦν ἡ πέψις, καὶ συνέχῃ ταύτην ποιῇ ἡ θερμότης, καὶ φαίνεται τότε τὸ μέσον λευκοῦ ἢ μέλανος ἐν χρώματι. καὶ ὅτε τοῦτο τοιουτοτρόπως γένηται, τότε τὸ ξύλον φθάνει γίνεσθαι μέλαν, καὶ πᾶν τὸ πλησιάζον τοῦ φυτοῦ· καὶ τοῦτο ἐστὶν ἰδεῖν ἀπὸ τοῦ ἐβένου καὶ τῆς πτελέας. ὁ δὲ ἔβενος καταδύεται ἐν τῷ ὕδατι, ὅτι τὰ μέρη αὐτοῦ εἰσι συμπεπιλημένα, καὶ οἱ πόροι στενοί, καὶ ἀὴρ οὐκ εἰσέρχεται ἐν αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐκ τῶν ξύλων τῶν λευκῶν βυθίζεται, ἔστι διὰ τὴν στενότητα τῶν πόρων καὶ τὴν παχύτητα τῆς ὑγρότητος, τῆς βυούσης τοὺς πόρους, ὥστε μὴ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν ἀέρα. Ὁ δὲ αἶθος, ἐκ λεπτῆς ὕλης μόνον ἐστίν, ὅταν ἄρξηται ἡ πέψις· καὶ διὰ τοῦτο προσέρχεται τοῦ φυτοῦ, ὡς ἐδείξαμεν. ἐνδοῦθεν οὖν δεικνύομεν καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν τὰ φυτὰ ἐκφέρουσι φύλλα πρότερον, εἶτα καρπούς. δὲ ἐν τοῖς φυτοῖς τοῖς ἔχουσι στενοὺς πόρους γίνεται χρῶμα, ἔστιν ἐν χρώματι σαπφείνῳ, καὶ διότι συμπιέζονται αὐτοῦ τὰ μέρη εἰς λευκότητά τινα. ὅταν δὲ εἰς εὐκρασίαν φθάσῃ, ἐστὶ γλαυκόν. διότι δὲ τινὰ φυτὰ ἄνθη οὐκ ἔχουσιν, ἔστιν ἡ αἰτία, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον ἐστὶ τοῦτο διὰ τὴν διαφορὰν τῶν ἐν αὐτοῖς μερῶν, καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς λεπτότητα καὶ τραχύτητα καὶ παχύτητα. οὐκ ἔχουσι δὲ ἄνθη φοίνικες, συκαῖ, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Τὸ δὲ φυτὸν τὸ παχεῖς ἔχον φλοιούς, ἐκλείνεται κατὰ τὴν ἔκτασιν τῆς ὑγρότητος, καὶ κατὰ τὴν συνώθησιν τῆς θερμότητος. καὶ τοῦτο ἐστὶν ἐν τῇ πεύκῃ καὶ τῷ φοίνικι. Τὸ δὲ φυτὸν τὸ γάλα ἐκβάλλον, ἔχει τοῦτο ἐν τῷ μέσῳ· ἔστι τε ἡ θερμότης ἀποκάτω ἰσχυροτέρα, καὶ μένει ἐκεῖ πιότης. ὁπόταν οὖν ἄρξηται ἡ θερμότης πέττειν, στρέφεται ἡ πιότης εἰς τὴν οἰκείαν ὑγρότητα, καὶ συμπήγνυσι ταύτην συμπήξει βρα-

χεία

χεία. καὶ θερμαινομένου τοῦ τόπου, γίνεται ἡ ὑγρότης λιπαρά, ὁμοία γάλακτι, ἐγείρεταί τε ἀναθυμίασις ἀπὸ τῆς ὑγρότητος, τῆς ἑλκούσης τὸ γάλα ἐκεῖνο εἰς τὰς ἀκρότητας, καὶ κατέχει ἡ ὑγρότης τὴν θερμότητα τὴν φαινομένην, καὶ οὕτω συμπήγνυται τὸ γάλα. φύσις γάρ ἐστι τῆς θερμότητος, τὸ συμπηγνύειν. ὁποιονδή τι δὲ γάλα, πολλῆς συμπήξεως τότε γίνεται, ὅταν ἐν τῷ δένδρῳ ψύχος φανῇ. συμπηγνύμενον γὰρ μετὰ ταῦτα, ἐξέρχεται τοῦ οἰκείου τόπου· καὶ ἐνδοῦθεν ἐστὶ τὸ κόμμι. Τὸ κόμμι δὲ τὸ θερμόν, προσέρχεται ἐν τῷ στάζεσθαι. ὁπόταν γοῦν τοῦ ἀέρος ἅψηται, συμπήγνυται καὶ καταρρεῖ ἐν τόπῳ εὐκράτῳ, καὶ ἔστιν ὅμοιον ὕδατι. ἕτερον δὲ χέεται, καὶ συμπήγνυται ὅμοιον λίθοις ἢ κογχυλίοις. ὅτε δὲ κατὰ σταγόνας μένον ἐν τῷ οἰκείῳ εἴδει, γίνεται ὡς τὸ λεγόμενον σημεῖον. τὸ δὲ ἀλλοιούμενον ὡς λίθος, ἔστι κατὰ τὸ φαινόμενον λίαν ψυχρόν. ποιεῖ δὲ τοῦτο ἡ θερμότης τοιοῦτον εἶναι. ὅταν δὲ ἡ ψύχος, καὶ καταρρῇ, ἀπολιθοῦται. Πάλιν τῶν δένδρων τινὰ ἀλλοιοῦνται ἐν τῷ χειμῶνι, καὶ ποτὲ μὲν γίνονται χλωρά, ποτὲ δὲ γλαυκά, καὶ οὐ φθείρονται οὔτε τὰ φύλλα αὐτῶν, οὔτε οἱ καρποί, ὅτι τὰ φυτὰ ἐν οἷς τοῦτο συμβαίνει, ἔχουσιν ἐπολύω θερμότητα παχεῖαν, καὶ ἐν ταῖς ῥίζαις ὑγρότητα λεπτήν· ὅθεν ἐν τῇ προόδῳ τοῦ ἔτους κατέχει ἡ ὑγρότης ἐκεῖνο τὸ χρῶμα διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ ἀέρος. καὶ ὅτε παραβάλλει ἡ θερμότης πρὸς τὴν ψυχρότητα, ὠθεῖ ἡ θερμότης τὴν ὑγρότητα ἔξωθεν, μετὰ τοῦ οὐδὲ ἔβαψε χρώματος τοῦ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ δένδρου, ἀκολουθοῦντος. ὅτι τὸ στρέφεται πάλιν ἡ ψυχρότης καὶ ἡ ξηρότης εἰς ἐνέργειαν, καὶ ἡ ὑγρότης κατέχει τὴν θερμότητα, τότε τὸ χρῶμα φαίνεται τὸ γλαυκόν.

Πικρὸς δὲ γίνεται καρπός, ὅτε ἡ θερμότης καὶ ἡ ὑγρότης οὐκ εἰσὶ πλήρεις ἐν τῇ πέψει. ἡ ψυχρότης γὰρ καὶ ἡ ξηρότης, ἐμπο- 1.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

† ῥίζουσι τὴν τελείωσιν, καὶ οὕτω στρέφεται εἰς πικρίαν ὁ καρπός. τούτου σημεῖον, ὅτι τὸ πικρὸν εἰς πῦρ ἐμβληθὲν γλυκαίνεται. δένδρα δὲ ὅσα γίνωνται ἐν ὕδατι ὀξώδει, ποιοῦσι καρπὸν γλυκύν, διότι τὸ ὀξῶδες ἕλκει μετὰ θερμότητος τοῦ ἡλίου, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἰδίας ποιότητος· καὶ τοῦτο ψυχρότης ἐστὶ, καὶ ξηρότης· κἀντεῦθεν ἀπομένουσιν ὑγρότητές τινες ὀλίγαι ἔνδον γλυκεῖαι· θερμαίνεται τε καὶ ἡ κοιλία τοῦ δένδρου, ὅταν παρεσμένη ἐς αὐτὴν ὁ ἥλιος· καὶ οὕτως γίνεται ὁ χυμὸς τοῦ καρποῦ στύφος ὀλίγον. καὶ ὃς πλέον πεπεμμένος γίνηται, διαλύεται κατὰ μικρὸν τὸ ὀξῶδες, ἕως ἂν καταναλωθῇ καὶ φανῇ ἡ γλυκύτης. ἕως ἂν τείνῃ ὁ καρπὸς γλυκύς, τὰ δὲ φύλλα αὐτοῦ καὶ οἱ ἀκρέμονες ξηροί. ὅταν δὲ τελειωθῇ ἡ πεπειρότης, ἐπὶ πλέον γίνεται ὁ καρπὸς πικρός. τοῦτο δὲ ἐστι διὰ τὴν περισσὴν θερμότητα, μετὰ βραχείας ὑγρότητος. καταναλίσκεται γὰρ ἡ ὑγρότης, ποιεῖ τε ὁ καρπὸς τὴν θερμότητα ἀναβαίνειν, καὶ ἔστι τότε ὁ καρπὸς πικρός. γίνονται δὲ καὶ οἱ πυρῆνες πυραμοειδεῖς διὰ τὴν ἐφέλκυσιν τοῦ θερμοῦ, καὶ τὴν περιττὴν ψυχρότητα καὶ ὑγρότητα τὴν ἐντὸς κειμένην, ἃ εἰσιν ἐκ γένους τοῦ ὀξώδους ὕδατος. μένει γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐν μέσῳ, καὶ καταπυκνοῦται, καὶ ἰσχναίνουσι τὰ ἄκρα. τὰ δένδρα δὲ τὰ ὄντα ἐν γῇ εὐκράτῳ, ἐπιταχύνουσι τὴν πεπειρότητα, περὶ τῶν χειμερινῶν ἡμερῶν· ὅτι ἡ θερμότης ὅταν ᾖ πλησίον τῆς εὐκρασίας, γίνεται δὲ καὶ ἡ ὑγρότης φανερά, καὶ ὁ ἀὴρ καθαρός, καὶ οὐ δεῖται ὁ καρπὸς πολλῆς θερμότητός τε καὶ πέψεως, σπεύδει τότε ἡ τοῦδε πεπειρότης, καὶ περαιοῦσι τῶν ἡμερῶν χειμερινῶν. ἐν πᾶσι γοῦν τοῖς δένδροις, ὅτε περ φυλλωθῶσιν, ἐπικρατεῖ τὸ πικρὸν, ἢ τὸ στρυφνόν· ἐπεὶ [γὰρ] ἡ ὑγρότης, ὅταν ἐν τοῖς ἄκροις γένηται αὐτῶν, πέτηκε τοὺς τόπους τοὺς ὄντας ἐν τῷ μέσῳ τῶν δένδρων, ἐξ ὧν ἐστι καὶ ἡ ὕλη τῶν καρπῶν, περιέχεται ξηρότης, καὶ ἐπακολουθεῖ τῇ ὑγρότητι, καὶ οὕτω γίνεται ἡ περὶ

πέψις

πέψις δριμεῖα, ἢ πικρά, ἢ στρυφνή. αἰτία δὲ ἐστιν, ὅτι μετὰ θερμότητος †
καὶ ὑγρότητός ἐστι πέψις. ὅταν δὲ ἐπικρατήσῃ ὑγρότης καὶ ξηρότης 425
τοῦ θερμοῦ, ἔστιν ἐξ αὐτοῦ καρπὸς ἐν τῇ ἀρχῇ οὐκ εὔπεπτος, διότι ἡ γένεσις τοῦ καρποῦ ἐν τῇ ἀρχῇ ἐστι χωρὶς γλυκύτητος. τῶν μυροβαλάνων δὲ δένδρων, ἐν τῇ ἀρχῇ, ὅταν φανῶσιν, οἱ καρποί εἰσι γλυκεῖς· κοινῶς δὲ εἰσι στρυφνοί, καὶ ἐν τῇ κράσει αὐτῶν πικροί. αἰτία δὲ ἐστιν, ὅτι τὸ δένδρον αὐτῶν ἐστιν ἀραιὸν τοῖς κλάδοις. ἐν ὥρᾳ δὲ πέψεως, ὅταν ὦσιν οἱ πόροι πλατεῖς, ἕπεται θερμότης τῇ ὑγρότητι, καὶ πεπειροῦνται οἱ καρποί, καὶ εἰσὶν ἐν τῇ ἀρχῇ γλυκεῖς. πάλιν ἀκολούθως ἕλκει διὰ τὴν ἀραιότητα τοῦτο τὸ δένδρον πόρους, ἐπικρατεῖ τε ψυχρότης καὶ ξηρότης τοῦ θερμοῦ καὶ ὑγροῦ, κἀντεῦθεν ἀλλοιοῦνται οἱ καρποὶ εἰς στρυφνότητα. ἐπικρατεῖ πάλιν ὁ ἥλιος μετὰ τῆς θερμότητος, διὰ τῆς ἐφελκύσεως τῆς περιττῆς ξηρότητος ἐν τῷ σπέρματι ἐκείνῳ, ὅπερ ἐστὶν ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῶν δένδρων, νικᾷ τε ἡ ψυχρότης τὴν ξηρότητα, καὶ εἰσὶν οἱ καρποὶ ἰσχυρᾶς στρυφνότητος. ἐντεῦθεν δὲ πάλιν ἀναβαίνει θερμότης φυσικὴ ἄνω, καὶ βοηθεῖ αὐτῇ ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἔξωθεν, νικᾷ τε ἡ θερμότης καὶ ἡ ξηρότης, καὶ γίνονται οἱ καρποὶ πικροί.

NOTATIO DIVERSÆ LECTIONIS E PRÆ-cipuis editionibus, interpretum versionibus, doctorumque virorum obseruationibus: opera & studio Friderici Sylburgii, qui de suo quoque adiecit non pauca.

Primus huius tomi tractatus, De Xenophanis, Zenonis, & Gorgiæ dogmatibus, adeo corruptus est in vulgatis exemplaribus, vt emendationem eius aggredi, sit propemodum carcinomati manus admouere. Quia tamen in ceteris libris editionum discrepãtiam exponere instituimus, & quæ ad emẽdationem conducere videntur, in mediũ proferre cœpimus, huic quoque debiti officii pars qualiscumque impendenda fuit, donec vel nos, vel alii, melioribus adminiculis fulti, alio tẽpore melius aliquid præstemus. Porro vt præsens institutum cursim prosequar, pag. 1, versu 8, distinctio est ambigua etiam in cet. ed. V. 11, legendum fortassis εἰ τί ἐστιν ἀεί. V. 15, Leonici & Camotii editio habent οἴεται. an conuenientius sit οὐδέ, acutiores iudicent. V. 17, fortasse leg. εἰς ἓν τὸ γῆν. Seq. v. L. & C. sine distinctione habent δύο εἶναι περί. V. 20, fortasse leg. ἓν εἶναι: vel, ἕν τι εἶναι. Inclusum ὑποχωρῆσαι seq. v. abest ab Isingriniana ed.

P. 2, v. 2, L. αὐτόθεν: errore ambiguo. ἄλλοθεν tamẽ minus huc quadrare videtur. nec etiam si ὑπέστη ibidem legas, sat expleta videtur sententia.

P. 3, v. 1, post οὕτως fortasse distinguendum. V. 6, forsan rectius συμφῆσαι. Seq. v. C. pro τι habet τε: quæ particula ferri potest, si ad γενέσθαι referamus e seq. membro τὰ πράγματα. V. 15, Hesiodi locus desum[ptus] est ex Theogonia: qui quia in v[ulg.] ed. vno versu auctior est, & in q[ui]busdam diuersus, ex illis huc ad[scri]betur: ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ᾽ α[ὐτὰρ] ἔπειτα Γαῖ᾽ εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀ[σφα]λὲς αἰεί· Τάρταρά τ᾽ ἠερόεντα μυχῷ χ[θονὸς] εὐρυοδείης· Ἠδ᾽ ἔρος, ὃς κάλλιστος ἀ[θανά]τοισι θεοῖσι. V. 21, fortasse leg. [...] γε δοκεῖ.

P. 4, v. 10, C. γινόμενα, præs. temp. V. 12, possis etiam legere οὐκ ἔτι μ[...] Sequenti etiam versu metrum [po]stulare videtur ἀνθρώποι ἤδη ὥρα[...] Sequens Empedoclis locus, v. 1[...] tatur etiam in Metaphys. 74, 2[...] V. 20, in corruptione huius loc[i] re consentiunt exemplaria, vide[tu]r autem & ipse desumptus ex Em[pe]docle. V. 28, L. & C. ἅπαντα: & m[...] γιγνόμενα, eodẽ tempore quo in p[ræ]ced. commate.

P. 5, v. 1, pro οὐσίαν nescio an r[e]ctius legerimus εἶναι: sicut scilicet E[u]ripides Anaxagoræ præceptor[is] dogma hoc citat, ὡς οὐρανός τε γ[αῖά τ᾽ ἦν] μορφὴ μία, apud Dionys. Halic[arn.] posterioris tomi pag. 57, v. 21; & [a]pud Diodorum Siculum lib. 1, p[...] 5. V. 7, forsan leg. πάντη ὁμ[...] ῥυσμῷ, vt Metaphys. 11, 26: 134[...] V. 12, L. & I. εἶναι τι μηδέν. sed veriu[s for]tassis ἔστι μηδέν. Forsan etiam leg. μὴ γέγονε δέ. V. 16, C. γίγν[...] γιγνόμενα. V. 22, infra 11, 21, [...]κλου: & seq. v. μεταστῆναι: rectius. [...]

h. ἰσοπαλής: minus conuenienter. Citat eundem locum etiam Henricus Stephanus Poeseωs philosophicæ p. 44, ex Platone.

P. 6, v. 3, inclusa ἤ abest a L. & C. ed. V. 20, forsan leg. εἰ γάρ, *si enim*. V. 27, L. & C. ἀγέννητον, *infectum*.

P. 7, v. 12, L. & C. κενόν: itidemque mox v. 14. V. 13, pro πόθον fortasse legendum πόθεν, *vnde*. V. 18, inclusum οὐδέν, additum ex C. ed. V. 25, vsitatius ὑπ᾽ ἐκείνου εἰρ.

P. 8, v. 1, ἐπιπρόσθησις legitur etiam supra 2, 8. sed haud scio an rectius ἐπιπρόσθεσις, per ε: de quo vocabulo dictum in libr. de Cœlo, ad 57, 5. ἐπιπροσθεῖν certe sequ. v. hoc innuere videtur. Forsan ibidem rectius λέγει, *dicit*. V. 4, congruentius ὅτι οὐ συμμιγνυμ. V. 6, C. ἅπαντι. V. 9, in L. & C. ed. titulus est Περὶ Ξενοφάνους: idem scilicet qui huius tractatus initio. V. 12, inclusa, ἤ ἐξ, desunt in L. & C. ed. V. 13, L. & C. εἰ τοὐναντ. *si contrá*. V. 19, forsan leg. τὸ ὂν ἐξ οὐκ ὄντος γίγνεσθαι. V. 21, post αὐτὸν desideratur εἶναι. V. 28, infin. δεῖν, *oportere*, habent etiam L. & C.

P. 9, v. 8, inclusa γάρ, abest a L. & C. ed. V. 24, L. & C. ἐξ ὁμοίας: & seq. v. ἀγέννητος, *infectus, ortu carens*.

P. 10, v. 7, in vulg. edit. indicatiue scriptum θέλει: itidemque v. 21, λαμβάνει: & v. 24, ἔχει: contra potentialis particulę priuilegium. V. 12, Ising. margo h. τοιούτῳ δὲ ὄντι εἶναι αἰσθάνεσθαι. V. 18, πάντα elliptice positũ pro κατὰ πάντα: vel potius transpositione facta, hic aduerbialiter legendum πάντη ἐπὶ λειον, & mox v. 20 nominaliter πάντα ὁρᾶν. V. 22, inclusa τό abest a L. & C. edit. Seq. v. ἔχων masculino fine scriptum etiam in cet. ed. V. 24, L. λεκτικόν: parum ad rem. V. 28, Ising. margo, ἀλλ᾽ αὐτὸ τοῦ μέσου πλεῖστον ἀπέχει.

P. 11, v. 3, C. h. τότε, idque ipsum in præcedens membrum transfert. V. 7, L. & C. pro τὸ μὴ ὄν, habent vnam vocem τήμιον: minus apte. Sic v. 17, pro ταὐτὰ cet. edit. minus conuenienter habent ταῦτα. V. 26, forsan rectius ὁμοίοις μὲν οὖν συμβ. Seq. v. pro τὸ ἕν L. & I. habent τὸ ὄν. quod idem cum in sequ. commate repetatur, ego C. ed. sequi malui.

P. 12, v. 11, etiamsi legas ἀπόφασις ἡ τῶν ἐλεγχθέντων, siue λεχθέντων: & seq. v. μεταλαμβάνειν: tamen ne sic quidem sententia recte constat. V. 13, nescio an rectius κατηγορεῖσθαι. V. 20, C. εἷς μόνον θεός. V. 21, L. & C. κύκλῳ θεόν: corrupte. nec multo aptius κύκλῳ θεῖν. Sequ. v. dubito an rectius εἶναι φησί. V. 24, inclusa, absunt a C. ed. Ibidem siue οὕτως legamus, siue οὗτος, parum extricatur sententia.

P. 13, v. 3, δῆλῳ recte a nobis repositum esse pro vulgato δήλως, manifestum est ex 16, 10. V. 9, L. & C. ἀγένητα, *infecta*: at non item v. 11. Eodem v. 11, eædem ed. h. γινόμενα, præs. temp. V. 14, nescio an rectius κατὰ τὴν τοῦ περ. V. 22, L. & C. nom. casu habent τό: sed tũc pro seq. ὄντι diuise leg. foret ὄν τι.

P. 14, v. 9, forsan leg. ξυγχωροίη, vt in seq. commate εἴη. Ising. margo pro seq. καὶ legit καί. V. 14, f. l. ἔτι ὁμοίως φ. V. 19, L. & C. pro τό τι habẽt ὅτι τό: nec post ἄνω distinguunt. V. 27, f. leg. ἤτοι ἀγέννητον εἶναι.

P. 15, v. 17, forsan rectius ἐκεῖνοι,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

illi. Sic v.20 legendum potius singul. φησὶ, vt v. seq. V.25, leg. videtur μετεννοεῖ, vel μετενόει: & seq. v. ἐννόησιν.

P.16, v.6, C. ἐν τοιαύτου, aucto errore. V.8, fortasse leg. χολῇ, *vix*. Sequentia confer cum huius tractatus initio, 13, 2.

P.18, v.4 & 5, infra in paraphrasi 34, 17, legitur, ἐφ' ὧν ἁρμόττει τὸ ὅλ.

P.20, v.26, nescio an rectius γραμμῆς ἢ δύο. vise paraphrasin infra 33, 27: & 42, 15.

P.21, v.10, rectius, τὴν ἡμίσειαν κινηθ. expuncta καί. V.20, rectius post παρὰ ταῦτα interpunges, quam ante. V.25, infra in paraphrasi exceptiue legitur ἢ γραμμή, *quàm linea*, 41, 9. V.28, post ἡ γραμμὴ ἄρα interpungendum esse, paraphrasis declarat 41, 14.

P.22, v.7, pro μένει paraphrasis habet copulatiuam καί, 41, 23.

P.23, v.2, rectius οὐδὲν γίνεται μ. vt infra 42, 6. Sequenti etiam versu congruentius videtur ἐνυπάρχουσιν, vt infra 25, 7.

P.24, v.10, fortasse rectius ἅπτονται γραμμῇ, dandi casu.

P.26, v.7, paraphrasis libri περὶ ἀτόμων γραμμῶν, in Leon. & Is. edit. sine auctoris nomine ponitur: Camotius eam Georgio Pachymerio tribuit. quæ etsi omitti potuisset, postquam Henricus Stephanus Aristotelis textum nobis reddidit: tamen quia in vulgatis editionibus hucusque recepta fuit, suo eam loco relinquere visum est; præsertim quia parum occupat spatii, & ad textus illustrationem plurimum confert.

P.27, v.9, initium hic est textus Aristotelici, iisdem verbis quibus supra, 16, 17. V.24, forsan rectius compar. gr. ὀλίζους, *pauciores*.

P.28, v.6, Leon. & Cam. ἐσσῶνται, more Dorico: at non item pag. sequ. v.14. V.15, possis etiam legere σύνεσις, *intelligentia*. V.19, rectius sic distingues, ἰδέας τιθέμενοι, ταῖς ἁπλῶς δι' ἐκείνας (seu δι' ἐκείνων) κατασκευάζ. vt patet ex 18, 21: necnon ex 36, 14.

P.29, v.7, locus hic in Leon. & C. edit. paulum mutato commatum ordine sic legitur: ἵνα μὴ πρότερα τῶν προτέρων εὑρεθεῖεν τὰ μέρη τοῦ ὅλου. ἐπεὶ ὁ συλλογισμὸς δεικτικός· τὰ στοιχεῖα, ἄτομα ὄντα, οὐ διαιρεθήσονται, ἵνα μὴ τῶν ἀρχῶν ἀρχαὶ εὑρεθεῖεν· πρότερα γὰρ τὰ μέρη τῶν ὅλων, τῶν δὲ στοιχείων οὐδὲν πρότερον. ὥστε τὰ αὐτά σ.

P.30, v.4, εἴη ἂν absque negatione legitur etiam supra in textu Arist. 17, 15. V.21, nescio an mutila hic sit partitio. nam pag. sequ. v.21, plenius sic exponitur, σύμμετροι εἰ.. ἢ καὶ μήκει καὶ δυνάμει, ἢ δυνάμει μόνον, μὴ δὲ μήκει. itidemque 33, 2: & supra 20, 10.

P.31, v.16, πλατυκῶς per υ scriptum etiam in cet. ed.

P.32, v.1, Is ingr. margo neutro genere habet τὸ θ. sed masculinum ὁ θ, tueri videntur quæ sequuntur versu 20 & deinceps.

P.33, v.22, Is ing. ἐκτεθεῖσαν, *extensam*: at non item in sequ. Forsan etiam v.1 legendum προστεθεῖσα, vt mox versu 4.

P.34, v.14, nescio an rectius πρότερον μ. vel, πρότερον μὲν λέγεται ὡς οὐκ ἀνάγκη. Sequenti certe versu conuenientius leges ἀπείρους ἔχοι διαι-

σεις, vt supra 16, 20: & pag. sequ. v. 1, 19.

P.35, v.1, Leon. & Cam. aduerbialiter ἀπείρως: minus congruenter, vt modo dictum est. V.4, Leon. & Cam. οὐδὲν δεῖ. Eædem pro sequenti disiunctiua ἢ, habent conditionalem εἰ: minus apte: vt patet etiam ex 18, 12.

P.36, v.25, inclusa καί, addita est ex C. & L.

P.37, v.3, auctoris verba quæ hic citantur, supra exstant 18, 25. V.18, pro ἐφ' ὅσων supra legitur ἐφ' ὅσον, 35, 11: & καθ' ὅσον ibid. 22.

P.38, v.11, locus de Zenone supra exstat 19, 2.

P.39, v.2, auctoris verba exstant supra 19, 16. V.22, nescio an rectius δίκαιον εἴη. attamen ἢ supra quoque legitur 20, 6.

P.40, v.2, L. & C. τοῖς διχοτομήμασι. V.15, eædem sine coniunctione habent οὔτε ἀμερής. V.18, in eisdem inter σύμμετροι & ἑαυταῖς, insertum ἄτομοι: parum congruenter: vt patet etiam ex 20, 11.

P.41, v.9, L. & C. μεταξὺ ἡ γραμμή, vt supra quoque in textu auctoris, 21, 25. sed hæc lectio videtur magis consentanea. V.27, supra in auctoris textu scriptum οὐδὲ γραμμή, sine αἱ, 22, 10.

P.42, v.12, L. & C. mascul. gen. ἔστι ὡς, minus congruenter. supra omissa est hæc particula 23, 12. V.22, inclusa γὰρ, abest a L. & C. ed.

P.43, v.14, rectius Μηχανικὰ προβλήματα, vt v. 28. quomodo Latinarum quoque editionum titulus habet, *Aristotelis Stagiritæ Quæstiones mechanicæ*. atque adeo totus liber cum problematibus seu quæstionibus constet, veriorem esse inscriptionem istam arguit. quapropter etiam cum reliquo Problematum corpore coniungi hæc debuissent: præsertim cum aliæ quoque mathematici generis quæstiones ibi legantur. V.24, sunt qui μηχανικήν malint, quia Leonicenus itidem vertit; *eam artis partem quæ huiusmodi succurrit difficultatibus, mechanicam appellamus.* Sed cum Græcæ structuræ alia sit ratio, vulgatam lectionem retinere nihil vetat. Antiphontis autem locus quem hic respicit, is videtur esse qui citatur Ethic. 6, 101, 27, Τέχνη τύχην ἔστερξε, καὶ τύχη τέχνην. citatur ex eodem poeta etiam alius non multum absimilis, Rhetor. 92, 11.

P.44, v.12, Is. σὺν ἀλλήλοις: minus belle. V.20, Is. ἀναγκαῖα: perperam. sensus enim est, ἀναγκαῖον ἐστί. Sequenti etiam versu perperam in cet. edit. scriptum ὁπτηρῶν: quod pluralis, non singularis est numeri. V.22, congruentius subiunctiuum γίνηται.

P.45, v.25, inclusum αὐτήν non agnoscit Camot. edit. nec Leoniceni versio, *propter eandem caussam*.

P.46, v.6, Is ingr. nom. casu habet κινουμένη. quæ lectio ferri non potest, nisi tollas τῆς ἐγγύς: sicut Leonicenus quoque vertit, *quamobrem in circulo, quæ plus a centro distat linea, eadem vi commota, citius fertur quam illa quæ minus distat.* V.17, Is. & C. τὴν ϛ. perperam, vt tum schema ipsum declarat, tum Leon. versio. V.19, sensus postulat εἰ οὖν: Leonic. vertit

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

quoniam igitur, ἐπεὶ οὖν. V.24, τῷ μείζονι agnoſcit etiam Leoniceni verſio, *maiori*: Cam.edit. habet μεγάλῳ, *magno*: Iſ.editio neutrum habet. Ibidem τὸ α legendum eſſe, non τὸ δ, (vt habet Iſ.editio) docet etiam Leoniceni verſio, *& A erit ad* F. V.27, Iſ. τῶν πλειόνων. ſed τῶν πλευρῶν probat etiam Leoniceni verſio, *neceſſario ſecundum laterum proportionē fertur.*

P.47, v.10, ſunt qui malint ἡ φερομένη κατὰ τὴν περιφέρειαν: vel, μὴ φερομένη: quod radius non feratur recte; quia numquam eſſet perpendicularis diametro. V.27, cum φέρεται τὴν μὲν, ſubaudiendum ſubſtantiuum φοράν.

P.48, v.9, Leo. diuiſe l. δῆλον ὅτι, *manifeſtum eſt quod*. ἥξει ſequenti verſu agnoſcit eiusdem Leoniceni verſio; *ſimiliter etiam* A M *ad ipſam* A M *perueniet.* V.15, idem legit ἐν τῷ ἐλάττονι κύκλῳ, *in minore circulo.* V.19, incluſum εὐθεῖαι abeſt a C. edit. V.27, comma iſtud, τὴν η β τῆς ω β, redūdare videtur quibusdam, aut emphaſeως cauſſa repeti.

P.49, v.1, forſan conuenientius ἀμφοτέροις: Leonicenus ambigue vertit, *proportionaliter vtrimq; accidit.* V.3, idem Leon. diſtinguit poſt τὸ παρὰ φύσιν: *ſi igitur maius eſt quod eſt ſecūdum naturam in maiori, & quod eſt prater naturam, magis vtique hic coincidet vno modo.* V.7, poſt ἐπιζευχθῶσι quibusdam deeſſe videtur εὐθεῖαι: quod tamen nec Leonicenus agnoſcit. V.8, Leon. disiunctiue legit ἢ μείζων, & mox ἢν ἐλάττων ἔχῃ: *ſi autem minor aut maior quam ſit* F B, *erit illa quam latum eſt* B. V.11, incluſa, non videntur ſuo loco poſita, vt adn. Iſ.ed. margo. V.27, Leon. legit, βαρύτερον γὰρ τοῦ ξύλου μέρος ἐν ᾧ ἡ ῥίζα ἐστί: *ligni enim grauior illa pars in qua eſt radix.*

P.50, v.1, quidam cod. habent [illegible] ſed ὅταν cum Iſ. & Cam. probat etiam Leoniceni verſio; *quando deorſum lato pondere, quispiam id amouet.* V.11, quidam malunt ἡ α δ, vt v.16. Sequens comma Leonicenus abſoluto caſu legit, ἐκβαλλομένου δὴ τούτου, *hoc igitur deorſum proiecto.* V.17, nota ἐὰν cum indic. modi verbo. V.28, Leon. l. τὸ ε, *minus enim eſt* E.

P.51, v.3, quidam legunt διαιρεῖ, vt mox v.7. Seq. v. I. & C. habent κ ξ: itidemque v.8. Leon. habet, *vbi* N G. noſtra ſcriptura cū ſuo ſchemate conſentit. V.17, Leon. dandi caſu legiſſe videtur τῷ θ: *quare maius eſt* K O *quam* L R, *ipſo* P K L. V.24, προσλαμβανούσης intellectum reſpicit, maſculinum ſcilicet [illegible] Locus autem quem indicat, extat huius tractatus initio, 45, 26. V.26, Leon. legit ὡς ζυγόν, ſeu ζυγὸς ὤν: *an quoniam ipſe vectis eſt in cauſa, libra exſiſtens, ſpartū inferne habens.*

P.52, v.3, incluſa, abſunt a Leon. verſione. Idem ſeq. v. legiſſe videtur τό τε κινοῦν: *quod mouet & quod mouetur.*

P.53, v.18, membrum iſtud, τὸ δὲ ὑπομόχλιον εἰς τοὐναντίον στρέφεται, quibusdam videtur redundare. Iidem ibidem legunt, ἡ θάλαττα μετὰ αὐτῆς. Sequens membrum in C. edit. ſic legitur, εἰ δὲ ἐκεῖνο εἰς τὸ ἐκτὸς, ſine diſtinctione. Leon. videtur legiſſe ἐκεῖνο δὲ ἐκτὸς, ſic enim vertit; *mare vero interius, & illud exterius.* V.24, idem pro κινοῦν legit τῷ κινοῦντι: *quoniam mouenti facillimum eſt ab extremo motum mouere.*

P.54, v.18, incluſa, non agnoſcit Leoniceni verſio. Sic v.21, incluſum τὸ μέσον, abeſt a Cam.editione: & pro καθεστηκὼς quidam legunt μεθεστηκώς. vulgatam ſcripturam expreſſit Leoniceni verſio; *ſtās autem erit medium.* Idem ſeq. v. dandi caſu legit τῷ β, *ei quod in mari eſt, extremo, videlicet* B. V.26, pro ἐπὶ ἄνω eadem verſio habet *retro*: & ſeq. v. pro ἔνθα ἢ ἔνθα, *vbicumq; fuerit.*

P.55, v.3, ὥσπερ agnoſcit etiam Leon. verſio; *& queādmodum ſcalmus remo.* V.16, q. cod. h. ἐκ κεραίας: quo alludere videtur Leoniceni verſio, *quādo ex puppi nauigare voluerint.* V.18, idem L. legit, πόδα ποιησάμενοι: *illam vero qua proram verſus eſt, pedem facientes, relaxant.* Seq. v. ἀντισπᾷ pro vulg. ἀντισπᾷ agnoſcit idē, dum vertit; *an quia retrahere quidem multo exſiſtente vento gubernaculum non poteſt; pauco autem poteſt, quem conſtringunt.*

P.56, v.2, Leon. plenius legit, μικρῷ ἅπτεσθαι μέρει, *quoniam parua ſui parte planum contingunt.* V.6, obſcurum locum idem ſic vertit; *cum igitur ad rectum ſuper planum circuli fuerit diameter, planum ſecundum punctum contingente circulo, aquale vtrimque pondus diſterminat diameter.* Idem v.20 legit, ὥσπερ ἡ διάμετρος πρὸς τὴν διάμετρον, οὕτω κύκλος μείζ. πρὸς ἐλ. *& ſicut diameter ad diametrum, ita maior circulus ad minorem.* Rurſum v.22, idem legit, ὁμοίως ἐστὶν εὐκίνητος, *ſimiliter eſt bene mobilis.*

P.57, v.14, I. & C. μείζω. ſed μεῖζον probat etiam Leon. verſio; *quod grauius quidem eſt, maius autem leniore & minore.* V.19, σκυτάλων in ſequētibus etiam eundem accentum habet; cum regula poſtulet σκυταλῶν.

P.58, v.1, rectius πορρωτέρον, aut πορρωτέρω. De κάμαρ autem nihil reperi, nec apud Græcos, nec apud Latinos lexicographos. nam κάματα *fouea, hiatus*, apud Heſychium, nihil huc faciunt: nec multo magis huc quadrat κώδωρ. *foramen acus, ſpecilli, & remi*, apud eundem. aliquanto magis huc congruit κοιας, quod idem exponit σφαίρας ἢ λίθους: ſed genere & numero diſcrepat. Sunt qui putent legēdum ἀπαρτήσας τὸ ξύσμα. Leonicenus vertit, *quam cum illud ſuſpendit.* vt videatur legiſſe ἄρτημα, ſicut infra 60,24: 61,24. V.9, Leon. legit, ὅσῳ δ᾽ ἂν ᾖ μεῖζον ἀπὸ τοῦ κέντρου, τοσούτῳ κινεῖται θᾶττον. ſic enim locum vertit; *quia in funda vſu, manus quidem fit centrum; funda vero, quod a centro exit. quāto autem productius fuerit id quod a centro eſt, tanto citius mouetur.* μεῖζον vero pro μήκιον, ſeu μᾶσσον, id eſt μακρότερον, vſurpatur etiā paulo poſt, v.17. V.21, μέγεθος elliptice accipiendum erit pro κατὰ τὸ μέγεθος, *ad magnitudinē quod attinet*: aut legendum τοῦ αὐτοῦ μεγέθους. nam τὸ ἴσον μέγεθος vereor ne ſit audacius. Sequentia paulo rectius ſic leges; ῥᾷον κατεάσσεται περὶ τὸ γόνυ, ἐὰν ἴσον ἀποστήσας τις, τῶν ἄκρων ἐχόμενος, καταγνύῃ. ſic certe Leonicenus; *cur eiusdem magnitudinis lignum facilius genu frangitur, ſi quis aque diductis manibus, extrema cōprehendens, fregerit, quam ſi iuxta genu?* Nota ibi-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

dem κατεπάσεται cum augmento, pro κατάσεται seu κατάγνυται.

P.59,v.13,I.& C. κυλιουμέναις: perperam. nam aut κυλιομέναις scribendum, aut κυλινδουμέναις. V.23, de μεῖζον pro μᾶλλον, modo dictum ad p. præced. v.9. Seq.v.Leon. pro καμπτόμενος videtur legisse καμπτὸς, *si igitur flexilis fuerit vectis.*

P.60,v.3, Leon. l. τό τε βάρος, τό τε ὑπομόχλιον: *vterque autem & pondus habet, & hypomochlion, quod diuellit & comprimit.* V.22, nota hic τροχαλίας, & mox v.25 τροχαλίας: itidemque pag. seq. v.1 & 3. Posterior scriptura citatur etiam ex Polybio & Polluce: sed reperitur etiam τροχιλία, & oxytonως τροχιλιά: item neutro gen. τροχάλιον & τροχίλιον. V.23, Is. distinguit post ἐναντίως, Leonicenus ante; *siquis trochleas componens duas in tignis duobus ad se inuicem iunctis, contrario ad trochleas modo circulo funem circumduxerit.*

P.62,v.5, rectius τοῦτο, vel τοσοῦτον: vt Leon. *tantundem trahit ponderis ei quod in altera iacet lance.* vel cum Cam. ed. post τοῦτον distinguendum est: vt id pronomen feratur ad præced. nomen τὸ σταθμόν. V.16, quidam nom. casu malunt ἕκαστον. Inclusa quæ mox sequuntur, non agnoscit Leonicenus. sic enim locum vertit; *quorum vniuscuiusque quod intrinsecus est ad appendiculum, statera est dimidium: & omnino istuc libra est, vnam quidem habens lancem, in qua pondus appenditur; alteram vero, vbi in statera æquipondium.* Rursum v.17, Cam. coniuncte habet ἐπίταδε, vt ἐπίταδα supra 50,4.

P.63,v.1, Leon. nom. casu leg... ὑπομόχλιον: *hypomochlion namque vnumquodque spartum superne co... sistens; pondus vero, id quod lancin... est.* V.6, ἐξαιροῦσι legendum e... pro vulg. ἐξαίρουσι, satis declarat ... ρεῖ v.17, & ἐξαίρεσις v.15. V.19, Le... on. legit; συνάψις ἢ, ἐφ' οὗ ι' ὁ ... βάρος. sic enim vertit; *connexio ve... vbi G: dens autem, pondus.* alioqu... posses etiam fortasse legere, ὁ ... ἐφ' οὗ ἡ συνάψις, τὸ βάρος. ἑκάτερον ... β ζ, καὶ ἅμα λαβὸν, κινεῖ. V.24, Leo... ἀφαιρεῖται: *multum enim aufertur ... rium.*

P.64,v.2, Leon. plane diuersa... secutus est lectionem, dum ver... *quemadmodum igitur fuere di... secundum extrema motis* CD, ... E, *sic a parua faciliter potentia co... ducuntur:* ὥσπερ οὖν ἦσαν ἐκβεβλημ... κατὰ τὰ ἄκρα κινουμένων τῶν γ δ αἱ ε ζ, ... συνάγονται ῥᾳδίως ὑπὸ μικρ. ἰσχύος. Ide... v.4 pro fœm. τὴν & ταύτην, neutro ge... nere legit ὃ & τοῦτο: *quod igitur cu... percussione fecisset pondus, id val... tiores illa* E C & F D *vectes effici...* V.23, idem legit τῆς πλευρᾶς: *minus p... transit quam ipsum latus.*

P.65,v.3, post τὴν α γ πλευρὰν, qu... dam inserunt hoc commation, ... τὴν β δ, β α. V.6, inclusa, iisdem ... dentur redundare. V.22, iide... sic legunt, ἡ μὲν διάμετρος ἐλάττων ... ἡ δὲ α γ πλευρὰ, μείζων τῆς β γ. Leoni... nus vulgatam scripturam sic exp... sit; *quanto enim acutior fuerit ... bus, diameter quidem minor fi... autem maior; latus vero ipsi... minus.* V.25, τὴν μίαν, quibus... videtur redundare, si secūdum ... ble-

blema hic quodammodo repeti intelligamus.

P.66,v.24, inclusa, e Cam. edit. inserta, agnoscit etiam Leoniceni versio; *maioris circuli maior, minoris minor.* V.27, distinctionem post δῆλον, agnoscit eadem versio; *manifestum est: & sic fiunt aliquando quidem æquales lin.*

P.67,v.5, ζ ι repetitur etiam infra, v.16 & 17: & exprimitur etiam a Leoniceno; *vbi* F I. cum igitur ι in nostro schemate non sit expressum, in vltimæ lineæ extremo post λ collocari poterit, sicut in Lat. editionibus. V.17, nota diuersitatem modi in ἴσαι & γίνηται. Sequenti versu quidam post ἡ α γ ὀρθὴ πάλιν, addunt πρὸς τὴν η θ. V.20, Leon. gen. casu legit τοῦ μείζονος: & sequenti versu distinctione post ἀμφοτέραις posita, pro μὲν legit μηδέ: *hoc autem neque aliqua intercedente mora maioris ad minorem, vt scilicet per aliquod temporis spatium staret in eodem puncto; neque transiliente aliquod punctum; maiorem quidem æqualem minori pertransire, hunc autem maiori, absurdum est.* V.23, idem legit, ἔτι δὲ, μιᾶς κιν. οὔσης ἀεί: *præterea, vnica etiam semper exsistente motione.*

P.68,v.2, Is ingr. & Cam. ὃ μὲν πέφυκε. sed negatiuam μὴ probat etiam Leoniceni versio; *quod a se ipso moueri natum non sit.* Idem v.4 neutro gen. legit αὐτὸ καθ' αὑτὸ, *si ipsum per se moueretur:* & v.6, τὴν αὐτοῦ: *non enim suam ipsius mouetur motionem.* V.7, in vulg. edit. est εἰ δή, *si ergo.* sed ἔτι seu ἔστω probat etiam Leoniceni versio; *sit igitur circulus m.* V.8 & 12, in eisdem edit. scriptum ὠθεῖν, contra analogiam. V.11, genit. τῆς εὐθείας agnoscit etiam Leoniceni versio; *æqualem igitur ipsius recta pertransierunt.* sed quidam malunt τὴν εὐθεῖαν. V.13, Leon. legit, εἰ μηδὲν αὐτὸς τῇ αὑτοῦ κινήσει κινεῖται, *si nihil ipse sui ipsius motione mouetur.* V.15, quid. leg. ὅ τε ἐλάσσων τοσοῦτον ἐκεῖν. V.24, Is ingr. & Cam. προσθῶσαι, errore ambiguo. προσθεῖναι probat etiam Leon. versio; *aut coniungere vtrumlibet alteri.*

P.69,v.2 & 3, Leon. τὴν αὑτοῦ κίν. *non suam ipsius motionem mouetur alter.* V.5, ὁ μικρὸς agnoscit cum Cam. edit. etiam Leoniceni versio; *paruus mouetur quantum ille.* Is. habet contrarium, ὁ μέγας. V.11, Is. margo nom. casu habet κέντρον: Leoniceni versio, ambigua est; *esse enim vtriusque circuli centro non eodem vtitur.* V.27, λοξοῖς idem L. vertit *transuersis,* πλαγίοις *obliquis.* Nota ibidem πονέσι per ε, in cet. quoq; ed.

P.70,v.17, I. & C. τῇ δὲ β. sed nom. ἡ tum sensus postulat, tum probat Leoniceni versio; B *autem angulus, æqualis ei vbi est* G. V.21, inclusa, absunt a Leon. versione. V.26, Leon. *quia tot sunt restes in lectulo, quot sunt quatuor:* ὅτι τοσαῦτα ἐν τῇ κλίνῃ σπαρτία, ὅσα ἔνεστι τέσσαρα.

P.71,v.1, Is. ὅσων: Leon. *quantum est* A B. V.9, neutri gen. relatiuum ὅσα, est etiam in cet. ed. cum structura postulet potius fœm. ὅσαι. V.13, Leon ἀπ' ἄκρου φέρειν, *longa ligna ab extremo super humeros ferre.* V.18, idem legit, ῥᾷον αἴρεται ἐκ μέσου ἢ ἀπ'

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ἄκρȣ· διὸ καὶ τὸ οὕτω φέρειν ῥᾷδιον: *quoniam facilius ex medio eleuatur quam ab extremo: & ideo sic ferre est facilius.* V.21, idem masc. gen. ὁ αἴρων ἢ φέρων: *vbi habet is qui eleuat aut fert.*

P.72, v.2, Leon. legit, ἔστω μέσον ἐφ' οὗ α: *vniuersum pondus ad vnum vergit medium, quó eleuatur aut fertur. Sit medium vbi* A: *extrema,* BC. V.18, rectius κηλώνεια, per ω in secunda syllaba, vt apud Hesych. & Suidam. apud eundem Hes. legitur etiam κηλώνια, sine diphthongo. V.26, Leon. legit ἢ εἰ: *demittenti quidem maius fit pondus, quam si solummodo vacuum demitteret.* V. 27, Is. ὁ μόλυϐδης, sed articulum ὁ cum Cam. probat etiã Leon. *sursum id rapit plumbum.* Seq. v. C. ἐκείνῳ: Leon. *quamobrem faciliora hoc modo ambo sunt quam illo:* ῥᾷονα οὕτω τὰ ἄμφω ἢ ἐκείνως.

P.73, v.2, ὁμοίως positum pro ἴσως, *pariter.* V.6, rectius ἀπέχῃ: vel inserto αὖ, legendum, ὅσῳ αὖ πλέον ἀπέχῃ, vt v.3. V.15, quidam malunt τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς γῆς. vulgatam scripturam expressit Leonicenus; *ipsi terræ circumferentiæ.* Sequentem periodum ellipticam elliptice expressit idem; *non enim, quod ad rectã est ipsi pauimento:* subaudito tali aliquo commatio, *caussa est.* Sed sunt qui legere malint οὕτω γὰρ. V.18, forsan rectius πρὸς ὀρθὰς, fœm. genere, vt v.16, & 24. Seq. certe versu Leon. legit γίνεσθαι δεῖ: *& fieri oportet cum surgit.*

P. 74, v. 1, αἴρονται non agnoscit Leoniceni versio; *& simul surgere continget.* V.5, cum ἀρχομένας subaudiendum e præced. infinitiuum verbum κινεῖσθαι, vt declarat etiam Leon. versio; *quàm moueri incipientes.* V.17, I. & C. coniuncte [illegible] itidemque Leon. *an videlicet quam.* V.28, idem L. legit, συμβαίνει δὴ ἀμφότ. sic enim locum vertit; *ne[...] mouebit quidpiam. accidit autem [...] lis ambo istæc habere.* vt videatur librarius e duplici scriptura, συμβαίνει & συμβαίνῃ, per errorẽ fecisse vnam.

P.75, v.2, Leon. τὸ μὲν γὰρ, οὐδὲν κι[...] *alterum namque, nihil mouet; alterum vero, nihil mouetur.* V.4, I. & C. [...]νομένῳ: itidemque v.13: contra morem. V.6, I sing. nom. casu τὸ μὲν, & τὸ δὲ [...] dat. τῷ cum Camot. probat etiam Leon. versio; *quamobrem illius extrema in duob. sunt circulis; hoc quidem, minori; illo vero, maiori.* V. [...] inclusa, absunt a C. ed. sed agnoscit etiam Leon. versio; *transuersum impellit illud ad minorem.* V.10, Leon. expunctis istis, ἕως ποτε μὲν, pro εἰ leg[...] sic enim vertit; *donec ad medium peueniat. An quia quod fertur, [...] se habet modo ad omnes circulos propter medium.* V.18 idem legit [...] *quorumcumque autem superior a principio fuerit latio, ea finiens idem [...]ciet.* V.20, nota hic ταχύτητι, & paulo ante v.14 ταχυτῆτος: hoc, more A[ttico]; illud, more communi. V.2[...] quidam, si vera sit lectio, τὸ μὲν [...]μενον vertendum dicunt *quod ni[...]cit;* id est, quod rapitur. Leon. re[...] ta significatione passiua, pro [...] δή: *Restat igitur vt id quod [...]peratur, ad interiorem trãsferatur.* V.25, inclusa [...], addita est ex eius[dem] L. versione; *quoniam vero per[...] ad medium, finem quidem effic[...] quidpiam moueatur.*

P.76, v.1, libri περὶ ἀκουστῶν, vnum tantum exemplar habui, Stephani scilicet editionem; eamque ita emendatã, vt pauca hic censura indigeant.

P.78, v.15, forsan conuenientius ἀνώμαλος, *inæqualis.*

P.79, v.8, διακινεῖσθαι significat hic τὸ κινεῖσθαι διασκεδαννυσθαι seu διαχεῖσθαι. V.21, nescio an rectius μέν τι: vt τὶ sit *aliqua ex parte, aliquatenus.* τῷ minus videtur congruere.

P.80, v.23, δευτέρων nomen quid hic sibi velit, non video: nec scio tamen an conuenientius sit εὐθέων seu εὐθυτέρων. Infra 86, 18, mentio fit τελείων αὐλῶν. V.25, distinctio post εὐθέως potius quam ante ponenda videtur.

P.81, v.3, cum λευκαὶ & φαιαὶ non satis certum est φωναί ne an χορδαὶ, an aliud simile subintelligendum sit. V.15, siquis χυμοῖς malit, talis erit variatio qualis infra 248, 18, 19. V. 18, pro διὸ conuenientius legemus διά.

P.82, v.3, σωύτρημα pro σωύτειμμα hic quærere, non videtur necesse.

P.83, v.15, ὑπεῖκειν legitur etiam versu 11. alioqui maluerit fortasse aliquis ὑπεκφεῖν. V.27, post μαλακωτέρας subaudiendum ἀφιέναι seu ἐκπίπτειν τὴν φωνήν.

P.84, v.24, cõuenientius (opinor) κατάτασιν, *contentionem,* vt v.27 κατατείνασθαι.

P.85, v.2, negatiue legendum videtur μὴ γίνηται, vel οὐ μία γίνηται. Sic versu 15, contrario sensu legendum videtur ἀδηλότερος: quemadmodum etiam Dionys. Halicarnass. 175, 22, de Isocratis phrasi, ὑγρὰ καὶ ὁμαλὴ, καὶ ὥσπερ ἔλαιον ἀψοφητὶ διὰ τῆς ἀκοῆς ῥέουσα.

P.86, v.9, τῷ ἅμα, suspectum est: nec an αὐτῶν pro τῷ reponendum sit, mihi quidem constat. V. 25, post ἀρτηρίας deest accus. casus substantiuum: forsan ἀνωμαλίαν, seu ἀνώμαλον εὔρυνσιν: vt colligitur ex Problem. 92, 24: 290, 17. In eisdem Problem. 94, 22, ἡ τοῦ φάρυγγος ἔμφραξις, eiusmodi siue παχύτητα siue βραχύτητα parere dicitur.

P.87, v.28 forsan conuenientius τὰ σκέλη: vel in sequenti commate τοὺς πόρους.

P. 88, v.15, conuenientius videtur πνεύματος, *spiritus.* De ἰσχνοφώνων autem nomine (v.11) quæ mea sit coniectura, in Problem. exposui ad 100, 3.

P.89, v.1, hic quoque liber, cum in superioribus editionibus partim mutilatus, partim corruptus esset, Stephani industria & integrior nobis & correctior est datus. sed vt in sordibus eluendis raro tanta potest adhiberi accuratio, vt non aliquot maculæ oculos & manus fugiant, ita in hoc quoque tractatu accidit. Cum igitur & nos ad eum emaculandum aliquid conferre officii ratio postulet, in variæ scripturæ indicatione ea proferemus quæ ingenii nostri tenuitas obiter perspicere potuit: cetera iis relinquemus qui & otio abundant, & doctrina iudicioque pollent maiore. Porro ad principium libri quod attinet, Stephanus monet, in manuscriptis exemplaribus non esse idem quod in

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

vulgatis libris initiũ; sed illud quod seorsum vulgatarum editionum textui subiunctum est infra, a pag. 120 v. 7, vsque ad pag. 123, v. 17. quæ non adulterina esse, sed Aristotelica, ex eo licet coniicere, quod quæ Steph. Byzantius in Τῆνος ex θαυμασίοις ἀκούσμασιν Aristotelis citat, ea sub finem illius additamenti leguntur, 123, 13. Sed vicissim in hoc ipso additamento quædam sunt, quæ in vulgatis editionibus sparsim reperiuntur. Iam vt ad notationum seriem reuertar, in prima narratione, v. 3, quatuor suspecta sunt nomina. Nam pro Ἡσαίνῳ monte, qui interpreti *Hesenus* est, in Hist. animal. l. 9, c. 45, legitur ὄρει τῷ Μεσσαπίῳ, *monte Messapio*, seu (vt in Gazæ versione est) *Messapo*. Ptolemæus in Pannoniæ descriptione Κετίου ὄρους & Βεβίων ὀρέων meminit p. 135. Deinde Μηδικὴ legitur etiam in Historia Animalium, lib. 2, c. 1: & l. 9, c. 45: nec multum absimiliter infra 110, 28, τὴν τῶν Σκυθῶν καὶ Μεδῶν χώραν. sed verior scriptura est per αι, sicut apud Ptolem. 195, Μαιδικὴ στρατηγία, *Mædicus ducatus*, seu *Mædica præfectura*. quod clarius etiã apud Stephanum Byz. indicat alphabeti series; dum scribit, Μαιδοὺς Thraciæ gentem esse; cuius pars cum in Macedoniam finitimam transisset, Μαιδοβιθυνοὶ sit vocata: atque inde esse gentile possessiuum Μαιδικός, Μαιδική. Tertio, pro βόλινθος, quod interpreti quoque *Bolinthus* est, in Historia animalium l. 2, c. 1: & l. 9, c. 45, legitur βόνασος: De partib. animal. lib. 3, c. 2, βόνασος: apud Plin. l. b. 8, c. 15, *bonasus*. Postremo pro μόνεπος, quod apud interpretem quoque legitur, Hist. animal. lib. 9, c. 45, est μόναπος: apud Ælianum Hist. anim. lib. 7, c. 3, μόναι... quibus Gesnerus quoque in Bonasi historia monuit, pag. 151. V. 8, ... λέγεται conuenientius scribemus ... γεσθαι, *dici*. V. 13, τὸ ὀξὺ de cornibus intelligendum est: sicut interpres quoque vertit, *mucronibus deorsum versus aures porrectis*. Pro seq. ... χόε, Leoniceni & Camotii editio habet ἡμιπηχεῖς: parum apte. interpres vertit *plus semisextario*, ἡμιξέστου ... nostrum ἡμιχόε vocabulũ infra quoque sic vsurp. 113, 28: & Hist. anim. l. 9, c. 45, de hoc ipso bonaso. Idem seq. v. legit ὡσεὶ (seu ὡσανεὶ) λελεπισμένα, *perinde ac rasa decorticataq́*. Gesnerus mauult λελιπασμένα, *veluti peruncta*: sicut in Hist. anim. l. 9, c. 45 legitur, ἡ δὲ μηλανία καλὴ καὶ λιπαρὴ τοῦ κέρατος... V. 19, rectius, πεφραγμένου μὲν οὖν ... ποιεῖν φασι τὸν ἄφοδον: vt satis declarant hæc in Hist. anim. l. 9, c. 45, πεφραγμένου μὲν οὖν καὶ φοβουμένου, τὸ ποιεῖν ... ἀπεράκτου δ᾽ ὄντος, οὐκ ἐπικαίει. vbi notetiam masc. gen. τὸν ἄφοδον pro excremento: cum in secessus signif. id vocabulum sit fœmininum. V. 26, C. & L. ἀφεῖναι: & mox gen. casu ... ἐπέβη. Eadem narrantur Hist. anim. l. 9, c. 45.

P. 90, v. 1, Isingrinii & Stephani editio habent φαβῶν, masc. gen. V. 10, ζύποις pro ζύγοις positum: vel ... sequenti comma te legendum, ... οὐκ ἔστι ῥᾴδιον εὑρεθῆναι, vt infra 12, ... vbi eadem narratio repetitur. Eodem loco rectius v. 12 leges ... ται. V. 16, L. & C. τὸ ἱερεῖον: nihil ... rem. ἱέλον agnoscit etiam interpres ... *naillitum*. V. 18, C. ἐμβαλόντες. V. 23, L. & C. Κεφαλωνία, vno λ.

P. 91, v. 2, rectius accus. casu ὑποκύψαντα. V. 3, Is. & Steph. ἐχίδνας φάγειν: minus belle. In sequentibus nota transitionem a plurali numero ad singularem. V. 8, ἴκτις, cum genitiuo ἴκτιδος, barytonως legitur etiam apud Suid. V. 17, L. εἰσφρήσωσιν: belle. & sequ. v. C. barytonως κόγχων: sed quia præcessit κόγχας, Stephanus κογχῶν mauult. De merulis albis v. 20, narrat in Arcadicis etiam Pausanias 250, 39. V. 23 μέλι legendum esse pro vulgato μὲν, declarat etiam interpr. *A quibusdam fertur mel anthinum circa Melum Cnidumq́ nasci.* Sequenti v. κατὰ τὴν ἐριθάκην, videtur significare *sicut erithaca*. Plinius certe lib. 11, c. 14, ἀνθινὸν μέλι nominatum tradit mel vernum, fauo e vernis floribus constructo. V. 26, locum hunc de Pontico melle, citat ex hoc Aristotelis libro Stephanus Byzantius in Τραπεζοῦς: sed clausula paulum mutata: sic; ἀφ᾽ οὗ τοὺς φαγόντας, ὑγιαίνοντας μὲν, ἐξίστασθαι, τοὺς δ᾽ ἐπιληπτικούς, ὑγιαίνοντας ἀπαλλάττεσθαι.

P. 92, v. 10, conuenientius accus. casu τοὺς Ταυλαντίους καλουμένους: sicut etiam interpr. vertit, *Illyrios ferunt, quos Taulantios vocant, ex melle vinum reddere.* V. 12, nota ἕψουσιν, & p. seq. v. 26 ἕψοισιν. V. 15, pro εὔπνουν interpres habet *sincerus*. sonat potius *neruos & vires habens*. Sed posses etiam legere εὔστομον. V. 24, rectius φασὶ διεσκαρφῆσθαι. Seq. v. Κύπρῳ & μύας agnoscit etiã interpres; *In Cypro insula metas aiunt ferrum deuorare.* Sed veram lectionem esse Γυάρῳ & μύας, ex Plinio & Suida docet Marsilius Cagnatus Variarum obseruationum lib. 2, cap. 17. Idem etiam ex Antigono Carystio refert St. Byzantius: & historia ista in Antigoni editionibus numero est XXI. Ex Theophrasto etiam mures ferrum & aurum rodere, adnot. Henr. Stephanus. V. 27, περὶ agnoscit etiam interpres; *comportatum cõstruere peculiari præ omnibus aliis studio.* Sequens ἀναχίζουσιν idem vertit *effossum secant*.

P. 93, v. 2, interpres legit μυιῶν, *muscarum*. cui lectioni aduersantur sequentia masculina. Idem v. 7 legit ἐχιώδεις: *alias viperis similes esse, quas & echidnas vocant*. Sed rectius retento ἐχινώδεις, pro ἐχίδνας cũ Gesnero legemus ἐχίνας: sicut scilicet apud Herodotum lib. 3, p. 179, Libycorum muriũ tertia species ἐχῖνες nominantur. vel etiam ἐχινίδας: vt intelligantur mures echinici generis, quasi echinorum soboles. In Historia animalium, in fine libri 6, dicuntur Ægyptii mures σκληρὰν ἔχειν τὴν θρίχα, σχεδὸν ὥσπερ οἱ χερσαῖοι ἐχῖνοι. V. 7, infra 124, 3, legitur περὶ Κιλικίαν. V. 14, L. & C. γίνεται. V. 17, quod Aristoteles hic Abydi cõtigisse narrat, Horatius in epistola ad Iulium Florum, Argis cuidam vsuuenisse refert, vt adnot. Petr. Victor. Var. lect. lib. 3, c. 9. Infra Demarato cuidam simile accidisse dicitur, 123, 10. V. 22, Is. margo καὶ γὰρ pro καὶ περ. V. 24, inclusa, absunt a L. & Cam. ed. V. 26, rectius Ψιττακηνή, vt manifestum e St. Byz.

P. 94, v. 2, inclusa ὧν, abest a L. & C. ed. V. 3, q. c. τὴν περὶ Παμφυλίαν:

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

vt Steph.adn. V.4, *Atitaniam* habet etiam interpres: at Steph.Byz. Ἀτιντανίαν. Ibidem L. & C. habent τοῖς ὁσίοις τοῖς Ἀπολλ. V.8, inclusus articulus τῇ, abest a L. & C.ed. Ex Annonis autem περίπλῳ quod citat, exstat Frobenianæ editionis pag.40. V.12, cum τῷ ἑβδόμῳ subaudiendum ἐπὶ δέκα. V.21, μάριθαν, *maritham*, habet interpres quoque. veriús ne sit Θρακίαν, non ausim affirmare. fit autem Θρακίου mentio non infra tantum, sed etiam in Alexandri Problem.322,17. ἀσίνου quoque mentio fit iterum 123, 16: nec multum absimilis alia narratio est 111,2. V.26, q.c. ἐξανίησι pro ἀνίεται: teste Steph.

P.95, v.6, αὐτῷ abest a L.ed. V.12, forsan cum coniunctione legendum, χασμάτων τε πεπληρωμένων ὄντ. V.14, pro Μισηνοῦ L. & C. edit. corrupte habent ἀσημίου μησινοῦ: cuius scripturæ vestigium est etiam apud interpr. *ferri Chalybici Mysiniq;*. Quosdam cod. Ἀμισηνοῦ habere, adn. Steph. V.16, conuenientius accus. casu πλυνάντας. Seq.v. interpres legit πλύσεως: *illam e lotura frequentiore subsidentem hypostasin.* V.20, εἰ μὴ agnoscit etiam interpres; *& nisi vna tantum fornace coqueretur.* Seq.v. L. & C. contracte habent τὰ ἐργυείου. V.24, rectius βαυκάλας: vt apud Athen.238,51: vbi legitur etiam dimin. βαυκάλιον.

P.96, v.5, inclusa ἀλλ', abest a L. & C.ed. V.10, L. & C. θίγοντι: minus vsitate. De Ilisso fl. Pausanias in Atticis aliquoties: at de καλλιστεφάνῳ olea in Eliacis 162,30. V.22, apud Antigonum in Paradoxis narrationibus, historia CLXXVIII, est Μυθόπολις. Præcedens narratio apud eũdem est ordine CLXXII. V.26, διότι pro ὅτι positum. V.27, miraculum de fonte ad viam Syracusanam, ex hoc libro citatur a Sotione infra 124,5.

P.97, v.1, L. & C. habent Παλικοῖς quam lectionem etiam Henr. Stephanus se in sui exemplaris margine inuenisse tradit. sed veriorẽ scripturam esse Παλικοῖς, & hic, & infra in Sotione 124,8, declarat apud Macrobium & Steph. Byzantium Æschylus, dum Palicos deos denominatos ait, ὅτι ἀποθανόντας, πάλιν εἰς ἀνθρώπους ἱκέσθαι. Exstat vero locus apud Steph. in Παλική Siciliæ oppido: apud Macrobium autem, Saturn.lib.5,c.19: vbi multa tum de diis istis, tum de fonte, etiã e Græcis scriptoribus. V.4, apud St.Byz. loco iam citato est εἰς ἑαυτὸν, in se. cetera iisdem prope verbis ibi leguntur sed sine auctoris nomine. V.11, κυανοῦν agnoscit etiam versio; *caeruleum metallum*. Apud Steph. Byz. est κυανοῦ: malim ego κυανοῦ, *cyani*. Seq. L.ed.h. εὑρίσκεσθαι: C. εὑρίσκεται. nostræ lectionis, quam Henr. Stephanus e vetere cod. substituit, clara vestigia sunt etiam apud Stephanum Byz. V.13, Antigonus Mirabilium narratione CXLVI scribit τὰς καλουμένας διαφέρειν ἐν δύο ὀργυιαῖς χαλκῷ. V.21, forsan rectius ἐστὶ τὸ αὐτ. V.24, L. & C. στενώτατον: vt interpres quoq; vertit, *spatium angustissimum*. Ii. margo, ἐν γὰρ ταύτῃ στενότατοι. Pro sequentibus Plinius videtur legisse, ἐκ τῶν ἀετῶν ἑτερογόνων, dum vertit, *ex diuerso* (h. e. diuersi generis) *aquilarum coitu*. quod non displicet. quamquam magis inclinat animus vt legatur ἀετῶν ἑτερογόνων:

hoc sensu: Ex coitu aquilarum, pullus alter fit haliæetus (idque vicissim, nunc mas scilicet, nunc fœmina) donec vtriusque sexus haliæeti prognati fuerint. ex his deinde ossifraga nascitur: ex ossifragis, percni, aquilarũ generis; & vultures. hi tandem etsi vultures gignant maiores, quoniã tamen ii steriles sunt, οὐ διορίζουσι περὶ τοὺς γῦπας, non dicuntur peculiarem speciem gignere. speciem enim illam appello, quæ possit sibi simile procreare. inquit Gesnerus in Aquila, 167,36. V.28, rectius, opinor, σημεῖον τοῦ τύπου.

P.98, v.1, L. & C. νεοπλείαν. Eædem v.3, καταχυθῇ: parũ apte. V.9, inclusum φωλεύοντα abest ab eisdem editionibus: itidemq; ea quæ inclusa sunt v.11,12,13. Interpretis quoq; versio hic mutila est. Stephanus e vet.cod. locũ expleuit. περὶ τῶν φωλευόντων autem scripsit etiam Theophrastus, teste Athenæo: & Aristot. ipse Hist.anim. l.8,c.13, & sequentibus. V.16, interpres ante αὐτῶν addit aduerbium temporale τότε: *quippe quæ tum quietem agant.* V.20, pro ἐπιληπτικοῖς p. seq.v.21 legitur ἐπιλήπτοις. V.26, inclusa, nec interpres habet, nec L. & C. editio: Steph. ex antiq. libro inseruit.

P.99, v.16, τῇ ἀρετῇ expressit etiam interpres; *virtute præstantes*: idemq; loquendi genus est etiam infra 117, 1, οἳ τὴν ἀρετὴν οὐκ ἔχουσι κατὰ τὴν βρῶσιν. Marsilius Cagnatus Obseruationũ lib.2,c.16, coniicit legendũ esse βρωτῇ ἀρετῇ: quia Plin. l.9,c.57, de fossilib. piscib. e Theophrasto narrãs, ait eos esse cibis gratissimos. sed an βρωτὴ pro βρώσις in vsu sit, valde ego sane dubito: βρωτὺς autem, in carmine tãtummodo locum habet. V.19, L. & C. ἀποβάλωσι, præs. temp. V.25, L. περανθῇ: C. & I. ἐντὸς περανθῇ: verã scripturam περιρανθῇ Steph. e vet. cod. nobis restituit. Eædem ed. ibidẽ h. παραυτίκα πίπτειν ποιεῖν: leui tum structuræ tum sententiæ mutatione.

P.100, v.1, Παῦλον non agnoscit versio Latina. V.8, L. & C. αἰρομένοις: minus belle. V.20, accus. Μίνω probat etiam interpres; *Minoa fugiens.* V.22, conuenientius λίμνη κεῖται, seu λίμνη ἐστί: sicut interpr. quoq; vertit, *iuxta flumen est*.

P.101, v.1, L. & C. κόμμοι: rectius κόμμι. V.12, commation istud, τῇ Σικελίᾳ, Stephanus a suo libro vetere abesse scribit. quapropter si quis id nolit tollere, vel cũ eodem Stephano legere poterit ἐν τῇ Σικελίᾳ παρὰ τῇ καλ. vel ἐν τῆς Σικελίας τῇ καλ. Porro quod hic de Ætnæa spelũca narratur, confirmari videtur etiam a Silio Italico lib.14, vbi canit; *Ætna deûm lucis sacrã dedit ardua dextram. Hìc specus, ingentem laxans telluris hiatum, Cæcum iter ad manes tenebroso limite pandit; Qua nouus ignotas hymenæus venit in oras. Hac Stygius quondam, stimulãte cupidine, rector, Ausus adire diem; mæstoq; Acherõte relicto, Illicitas egit currũ per inania terras. Tũ rapta præceps, Ætnæa virgine cessit; Attonitos cæli visu, luceq; cauentes In Stygarursus equos, & prædã condidit vmbris.* Confirmari idẽ videtur ẽt his Claudiani; *Ætnææ Cereri proles optata virebat Vnica:* & rursum; *Ætnæos apices solo cognoscere visu, Non aditu tẽtare licet: pars cetera frondet*

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

Arboribus; nullo teritur cultore cacumen. Sed Ciceronis potius sequenda videtur auctoritas, qui Ennam nobis hic pro Ætna suggerit. nam li. 4 in Verrem, de Sicilia verba faciens: *Et natas esse has in his locis deas*, (inquit) *& fruges in ea terra primum repertas, arbitrantur: & raptam esse Liberam, quam eandem Proserpinam vocant, ex Ennensium nemore: qui locus, quod in media est insula situs, Vmbilicus Siciliæ nominatur. quam cum inuestigare & conquirere Ceres vellet, dicitur inflammasse tædas iis ignibus qui ex Ætnæ vertice erumpunt: quas sibi cum ipsa præferret, orbem omnium peragrasse terrarum. Enna autem, vbi ea gesta esse memorantur, est loco præcelso atque edito: quo in summo est æquata agri planities, & aquæ perennes: tota vero omni aditu circumcisa atque dirempta est. quam circa lacus luciq; sunt plurimi, & lectissimi flores omni tempore anni: locus vt ipse raptũ illum virginis, quem iam a pueris accepimus, declarare videatur. etenim propter est spelunca quædam, conuersa ad aquilonem, infinita altitudine: qua Ditem patrem ferunt repente cum curru exstitisse, abreptamque ex eo loco virginem secum asportasse, & subito non longe a Syracusis penetrasse sub terras; lacũq; in eo loco repente exstitisse, vbi vsque ad hoc tempus Syracusani festos dies anniuersarios agunt, celeberrimo virorum mulierumq; conuentu.* V. 10, L. ἀφαπῆν: minus vsitate. V.17, L.& C. ϖρώτως: possemus etiam legere τῷ ϖρώτον. V.23, forsan rectius ὕλῃ ϖαντοδαπλῶ. V.27, Stephanus adnotat, nisi ἀπείπασθαι nouam [...] quam significationem hic haber[...] ponendam esse post ipsum hyp[...] astolen, & pro ζημιοῦ legendum [...] μιοῦται.

P.102, v.1, L.C.& I. πάντας ἀπο[...] ἵνα μὴ διαπλάσωσι. nostra & Stephani [...]ctio, e vetere libro desumpta, con[...]uenientior est. ἐπ' αὐτῶν autem, [...] versu, si mendo careat, Stephan[...] accipiendum putat pro *Sub ipsorum imperio, Ipsis imperium tenentibus*. V.4, interpres videtur legisse [...] κῆς καὶ τῶν Κελτιβήρων: *adusque Cel[...] Gallos & Celtiberos.* V.7, L.& C. καθ' οὗ: & seq. v. ξενικόν: parum con[...]nienter. V.11, malim, ϖρὸς τὸ ϕα[...]μακον μὴ διαδῦναι, *ne venenum pe[...]tret.* V.14 & 16, si ϕυτὸν malis p[...] ϕύλλον, per me licet. V.22, L.& C. Γυμνασίαις: itidemque interpres, *Gymnasiis insulis*. nostra scrip[...] per η, exstat etiam apud Stephan[...] Byzantium; qui nomẽ istud for[...]tum scribit ab appellatiuo γύμνη[...]μνητος: propterea quod æstate nu[...] incederet ea gens: alio vocabulo [...]ctos esse Baleares. V.26, L.& C. [...] ταγυναῖκας: poetice. V.28, inclu[...] absunt ab eisd. ed.

P.103, v.11, malim ἐξαιρεῖν. V.[...] L.& C. διερεθίζεσθαι: & seq. v. λαβεῖν [...] quis ibidem fut. tẽpore malit [...] σκευάσεται, facile feram. V.21, [...] gatæ editiones hoc in loco habe[...] Θάλεια: at infra 107, 19, Αἰγιδάλεια: co[...]pte, vt monuit Petrus Victor. V[...] lect. lib. 32, c. 23. Stephanus Byz. [...] Tyrrhenorum insulam triplici [...]do nominatam tradit, Αἰθάλην, Αἰ[...]λεαν, & Αἰθαλίαν: Latinis *Ilua* dic[...] V.[...]

V.23, forsan rectius ϖαρ' αὐτοῖς: vt interpres quoque vertit *istic*. V.25, vulg. ed. habent Πωπάνιον: itidemque interpres. ego Victorium sequi malui. Idem Victorius seq. v. pro Οἰναρέα legit Ὀλαπέρρα. Ibidem pro ὑπερβολῇ quid. cod. habent καθ' ὑπερβολήν. V.28, κάτω abest a quibusd. edit. Ibidem conuenientius fortasse nominandi casu legeris ὕλη παντοδαπή.

P.104, v.2, Victorius actiue legit ϖεριϊστάναι. Sequ. v. τούτοις exprimit etiam interpres; *alios eiusdem sortis surrogant*. alioqui maluerit fortasse aliquis τούτοις. V.8, Μελάγχαιναν habet etiam interpres. Suidas Sibyllam Cumanam nominatam scribit Amaltheam & Herophilen. Sequenti versu rectius fortasse Λευκανῶν, *Lucanorũ*. Leucadii enim lõgius a Cumis absunt. V.10, interpr. legit Κήτιον: *Cetes ab ipsis appellatur*. quosdam cod. Μακέπαιων habere, testitur Henr. Steph. V.21, Is. & St. hoc loco habent Αντιπαθένης, & initio historiæ Αλκιμαθένης. itidemque interpres. Leoniceni & Camotii editio vtrobique Alcisthenem vocat. Henr. Stephanus etiã tertiam lectionem adnotat, Αλκιμένης. V.28, nota hic, & paulo ante v.21, ἄκραι Ιαπυγίαν: at infra 109, 25, ἄκρα τῆς Σικελίας: quæ variatio est etiam apud Dionys. Halicarnassæum: prius loquendi genus, 9, 41: & 10, 21: posterius, 41, 26.

P.105, v.2, κινεῖσθαι συμβέβηκε interpres ad præsens tempus extendit; *digito vno mobilis*. sed videtur potius ad Herculis ętatem restringenda historia: vt significet, lapidem istum, cum ab Hercule tolleretur & transferretur, vno digito fuisse motum, licet plaustralem. V.5, forsan rectius aduerb. αὐτοῦ, *ibi*. V.13, L.& C. pro ὅτι habent ὅστις, *qui*: itidemq; interpres. V.17, L.& C. ὁμοιότητι ἀνθρώπων. nostram lectionem expressit etiam interpres, *a vestigii humani similitudine*: & confirmant tum alii, tum Pausanias Phocicis, 332, 7: vbi prolixe hanc historiam tractat. Pro Ιχνοῦσα vero malim ego quidem Ιχνοῦσσα, velut contractum ex ἰχνιόεσσα. V.23, Steph. ϖροσφοράν. V.26, inclusa μὲν abest a L.& C. ed.

P.106, v.9, inclusus articulus τῆς, abest a L.& C. ed. V.11, q.c. ἐν τῇ Ιταλίᾳ, pro ϖερὶ Ιταλίαν. Ibid. mox fortasse rectius αὐτή, *ipsa*. V.13, si ἐλάττους legas, structura erit concinnior. De Auerno autem lacu meminit etiam Sotion infra 126, 19. V.18, pro αὐτοῦ L.& C. habent αὐτοῦ: quod ferri potest, si aduerbialiter accipiatur. V.20, C. ἐν αὐτῷ, masc. gen.

P.107, v.2, inclusus articulus τῆς, additus ex L.& C. edit. V.8, L.& C. Κορκυραϊκοῖς, more communi. Seq. v. pro Ἑρκυνίων in Meteorolog. 28, 16, legitur Αρκυνίων. quæ scriptura etsi ad Germanicam appellationem accedit propius, magis tamen obtinuit altera, per ε: atq; ita est ẽt apud Suid. Ἑρκύνιοι δρυμοί, & apud Steph. Byz. Ἑρκύνιον ὄρος. V.11, nescio an rectius gen. casu κἀκείνου. V.19, pro vulg. Αἰγιδάλεια legendum esse Αἰθάλεια seu Αἰθαλία, supra docui ad 103, 21.

P.108, v.11, L.& C. γίνεσθαι, præs. temp. V.12, μετὰ τὸ agnoscit etiam interpr. *postquam a Tarentinis in-*

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Arboribus; nullo teritur cultore cacumen. Sed Ciceronis potius sequenda videtur auctoritas, qui Ennam nobis hic pro Ætna suggerit. nam li. 4 in Verrem, de Sicilia verba faciens: *Et natas esse has in his locis deas,* (inquit) *& fruges in ea terra primum repertas, arbitrantur: & raptam esse Liberam, quam eandem Proserpinam vocant, ex Ennensium nemore: qui locus, quod in media est insula situs, Vmbilicus Siciliæ nominatur. quam cum inuestigare & conquirere Ceres vellet, dicitur inflammasse tædas iis ignibus qui ex Ætnæ vertice erumpunt: quas sibi cum ipsa præferret, orbem omnium peragrasse terrarum. Enna autem, vbi ea gesta esse memorantur, est loco præcelso atq; edito: quo in summo est æquata agri planities, & aquæ perennes: tota vero omni aditu circumcisa atque dirempta est. quam circa lacus luciq; sunt plurimi, & lectissimi flores omni tempore anni: locus vt ipse raptũ illum virginis, quem iam a pueris accepimus, declarare videatur. etenim propter est spelunca quædam, conuersa ad aquilonem, infinita altitudine: qua Ditem patrem ferunt repente cum curru exstitisse, abreptamque ex eo loco virginem secum asportasse, & subito non longe a Syracusis penetrasse sub terras; lacũq; in eo loco repente exstitisse, vbi vsque ad hoc tempus Syracusani festos dies anniuersarios agunt, celeberrimo virorum mulierumq; conuentu.* V. 10, L. ἀπαρφάπυ: minus vsitate. V.17, L.& C. παρόπτω;: possemus etiam legere τὸ παρῶπον. V.23, forsan rectius ὕλαν τι παντοδαπήν. V.27, Stephanus adnotat, nisi ἀπείπαθαι nouam aliquam significationem hic habeat, ponendam esse post ipsum hypodiastolen, & pro ζημιοῦν legendum ζημιοῦνται.

P. 102, v. 1, L.C.& I. πάντας ἀφεῖναι, ἵνα μὴ διαπλάσωσι. nostra & Stephani lectio, e vetere libro desumpta, conuenientior est. ἐπ᾽ αὐτῶν autem, sequ. versu, si mendo careat, Stephanus accipiendum putat pro *Sub ipsorum imperio, Ipsis imperium tenentibus.* V.4, interpres videtur legisse τῆς Κελτικῆς καὶ τῶν Κελτιβήρων: *adusque Celtas Gallos & Celtiberos.* V.7, L. & C. καθ᾽ οὗ: & seq. v. ξενικόν: parum conuenienter. V.11, malim, πρὸς τὸ τὸ φάρμακον μὴ διαδῦναι, *ne venenum penetret.* V. 14 & 16, si φυτὸν malis pro φύλλον, per me licet. V. 22, L.& C. Γυμνασίαις: itidemque interpres, in *Gymnasiis insulis.* nostra scriptura per η, exstat etiam apud Stephanum Byzantium; qui nomẽ istud formatum scribit ab appellatiuo γυμνῆτος: propterea quod æstate nuda incederet ea gens: alio vocabulo dictos esse Baleares. V.26, L.& C. παγχώδακας: poetice. V.28, inclusa absunt ab eisd. ed.

P. 103, v. 11, malim ἐξαιρεῖν. V.13, L. & C. διερεθίζεσθαι: & seq. v. λαβεῖν. Si quis ibidem fut. tẽpore malit ἀποσκευάσεται, facile feram. V. 21, vulgatæ editiones hoc in loco habent Αἰγιδάλια: corrupte, vt monuit Petrus Victor. Var. lect. lib. 32, c. 23. Stephanus Byz. hanc Tyrrhenorum insulam triplici modo nominatam tradit, Αἰθάλην, Αἰθάλειαν, & Αἰθαλίαν: Latinis *Ilua* dicitur. V.23,

V.23, forsan rectius παρ᾽ αὐτοῖς: vt interpres quoque vertit *istic.* V. 25, vulg. ed. habent Ποπώνιον: itidemque interpres. ego Victorium sequi malui. Idem Victorius seq. v. pro Οἰναρέα legit Βολατέρρα. Ibidem pro ὑπερβολῇ quid. cod. habent καθ᾽ ὑπερβολήν. V.28, κάτω abest a quibusd. edit. Ibidem conuenientius fortasse nominandi casu legeris ὕλη παντοδαπή.

P. 104, v. 2, Victorius actiue legit παρίστασθαι. Sequ. v. τοιούτοις exprimit etiam interpres; *alios eiusdem sortis surrogant.* alioqui maluerit fortasse aliquis τούτοις. V. 8, Μελάγχαιναν habet etiam interpres. Suidas Sibyllam Cumanam nominatam scribit Amaltheam & Herophilen. Sequenti versu rectius fortasse Λευκανῶν, *Lucanorũ.* Leucadii enim lõgius a Cumis absunt. V. 10, interpr. legit Κήτιον: *Cetes ab ipsis appellatur.* quosdam cod. Μακέσπιον habere, testitur Henr. Steph. V. 21, Is. & St. hoc loco habent Αντισθένης, & initio historiæ Αλκισθένη. itidemque interpres. Leoniceni & Camotii editio vtrobique Alcisthenem vocat. Henr. Stephanus etiã tertiam lectionem adnotat, Αλκιμένη. V. 28, nota hic, & paulo ante v. 21, ἄκραι Ιαπυγίαν: at infra 109, 25, ἄκρα τῆς Σικελίας: quæ variatio est etiam apud Dionys. Halicarnassæum: prius loquendi genus, 9, 41: & 10, 21: posterius, 41, 26.

P. 105, v. 2, κινεῖσθαι συμβέβηκε interpres ad præsens tempus extendit; *digito vno mobilis.* sed videtur potius ad Herculis ętatem restringenda historia: vt significet, lapidem istum, cum ab Hercule tolleretur & transferretur, vno digito fuisse motum, licet plaustralem. V. 5, forsan rectius aduerb. αὐτοῦ, *ibi.* V. 13, L. & C. pro ὅτι habent ὅστις, *qui:* itidemq; interpres. V. 17, L. & C. ὁμοιότητι ἀνθρώπων. nostram lectionem expressit etiam interpres, *a vestigii humani similitudine:* & confirmant tum alii, tum Pausanias Phocicis, 332, 7: vbi prolixe hanc historiam tractat. Pro Ιχνοῦσσα vero malim ego quidem Ιχνοῦσα, velut contractum ex ἰχνόεσσα. V. 23, Steph. περισφοράν. V. 26, inclusa μὲν abest a L. & C. ed.

P. 106, v. 9, inclusus articulus τῆς, abest a L. & C. ed. V. 11, q. c. ἐν τῇ Ιταλίᾳ, pro περὶ Ιταλίαν. Ibid. mox fortasse rectius αὐτή, *ipsa.* V. 13, si ἐλάττους legas, structura erit concinnior. De Auerno autem lacu meminit etiam Sotion infra 126, 19. V. 18, pro αὐτοῦ L. & C. habent αὐτοῦ: quod ferri potest, si aduerbialiter accipiatur. V. 20, C. ἐν αὐτῷ, masc. gen.

P. 107, v. 2, inclusus articulus τοῦ, additus ex L. & C. edit. V. 8, L. & C. Κορκυραϊκοῖς, more communi. Seq. v. pro Ἑρκυνίων in Meteorolog. 28, 16, legitur Αρκυνίων. quæ scriptura etsi ad Germanicam appellationem accedit propius, magis tamen obtinuit altera, per ε: atq; ita est ẽt apud Suid. Ἑρκύνιοι δρυμοί, & apud Steph. Byz. Ἑρκύνιον ὄρος. V. 11, nescio an rectius gen. casu κἀκείνου. V. 19, pro vulg. Αἰγιδάλια legendum esse Αἰθάλεια seu Αἰθαλία, supra docui ad 103, 21.

P. 108, v. 11, L. & C. γίνεσθαι, præs. temp. V. 12, μετὰ τὸ agnoscit etiam interpr. *postquam a Tarentinis in-*

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

habitari cœptus est. sed haud scio an verius πρὸ τοῦ, *antequam.* V.15, L.& C. Σίγιον: itidemq; interpr. *Sigium.* V.19, eædem pro αὐτὸν habent αὐτοῦ, *ibi.* V.21, ab eisdem ed. abest commation istud, τὸ παρ' αὐτοῖς: itidemque v.24, inclusa ista, τῶν βαρβάρων. V.25, eædem habent τὴν καλουμένην Γαργαρίαν. sed Καλαβρίαν probat etiam interpres. Ibidem non inconcinne pro accus. τὴν Ἰταλίαν reposueris gen. τῆς Ἰταλίας. Seq. v. L.& C. h. Μεταποντίνοις: apud Steph. Byz. vtrumq; legitur.

P.109, v.1, L.& C. τὰ ἔργα: itidemque interpres vertit, *vt opera consecraret.* V.6, inclusa καὶ, abest ab eisd. ed. Eædem v.9 habent οἱ πλησιόχωροι αὐτῶν. De Troadibus autem quæ naues incenderint, narrant inter alios etiam Dionysius Halicarnasseus & Polyænus. V.18, L. & C. κἀκείνας: recte. Iam Τρῳάδας ἑλκεσιπέπλους Homerus cum alibi dicit, tum Il. η: & Δαρδανίδας βαθυκόλπους Il. σ. V.22, L.& C. neutro gen. τὸ βάχηλον: parum vsitate. De Agathocle autem quod hic memoratur, Aristotelis tempora fere excedit. nam Aristoteles, natus Olympiade XCIX, decessit anno ætatis LXIII; vt testatur Dionysius Hal. tomi post. p.121, v.22: Agathocles autē, inclarescere cœpit Olympiade CXV, vt tradit Diodorus Siculus initio libri XIX. Vnde suspicari liceat, Aristotelicis non nulla ab aliis esse admista; non nulla etiam detracta: quod accidit etiam Problematis. V.28, non minus apte accus. casu legeris τοὺς βουλομένους.

P.110, v.4, L.& C. οὐ μικρῷ. interpres nobiscum; *sed turbulētiore nonnihil.* V.6, δεύτερον agnoscit idem interpr. *quod si iteret.* sed fortasse rectius δεύτερος. V.10, nota ὡς δ' ἂν pro ὅταν δέ. V.18, pro ἀποπλίσμασι interpres habet *guttis:* quasi legerit ἀποπτύσμασι. fortasse non minus verum ἀποσφαιρίσμασι. Ibidem mox quidam cod. habent ἀγνοεῖν: itidemque interpres; *tantum imperitos natura eius oportet accedere.* sed ἀγνεύειν (seu ἁγνεύειν) verius esse, manifestum est ex 126, 23. V.23, pro ἀναπίπτειν interpres videtur legisse ἀναΐσσειν, dum vertit *exsilire.* Posses etiam legere ἀναπηδᾶν, vt pag. seq. v.4: vel ἀναρρίπτειν, vt seq. v. ἀναρραίνειν. In sequentibus ceteræ editiones magnam locorum confusionem habent. nam in illis post supra dictum verbum ἀναρραίνειν, legitur τῷ καὶ τὸ δύο κόρακας εἶναι διὰ τέλους, cum reliqua historiæ parte, quæ infra est 117, a v.8 vsque ad 11. quæ autem in istorum locum sunt reposita, mirum οὕτω ψυχροῦ, vsque ad χιόνι (sic enim legendum, non χόνι, vt in aliis editionibus habetur eo loco qui est infra 114, 3. nam post τοῖς βαρβάροις ἀγρίοις, πολὺ μεγίστοις ἁπάντων τῶν ἐθνῶν, in illis sequitur, ψυχροῦ ὥστε χιόνι [illegible] quum legendum sit ἁπάντων τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι γίγνεσθαι. quæ verba pro illis a Stephano reposita fuerunt, translata nimirum ex loco qui est 117, 6. nam post ea verba quæ sunt v.6, τὴν ἱερωσύνην ἔχοντος, in illis editionibus habetur, θαυμαστὸν δὲ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι γίγνεσθαι: quum θαυμαστὸν initium sit sententiæ ad alium locum pertinentis, & verba ista, τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι γίγνεσθαι, alius loci sententiam claudant. sed & γίγνεσθαι male illic pro γίγνεσθαι legitur. Nos Stephanum secuti sumus. V.27, C. Θείαν, sine diphthongo. V.28, Σκυθῶν καὶ Μεδῶν agnoscit etiam interpres; *circa Scythas Medosq;.* L. & C. habent Σιθῶν: pro quo maluerit fortasse aliquis Σιθόνων, vt intelligatur Sithonia, Thraciæ pars. pro Μεδῶν sane rectius Μαιδῶν scribi, supra docui ad 89, 6. Antigonus Mirabilium historia CLI habet, περὶ τὴν τῶν ἀγρίων Θρακῶν χώραν: & Thracii lapidis mentio tum alibi tum in Alexandri Problematis, 322, 17.

P.111, v.8, μικρὸν agnoscit etiam interpr. *nō exiguum.* nec videtur necesse aduerb. μακρὰν reponere. V.12, τῷ caussali signif. accipiēdum pro διὰ τό. Is margo deesse aliquid, vel aliud mendum subesse adnotat. V.13, rectius singul. Σκοπύσῃ seu Σκοπύασῃ: vt præter Pausaniam, Stephanū Byz. & alios, Sotion quoq; infra nominat 124, 12. V.17, pro Ἀμφιπόλεως Hist. anim. lib. 9, c.36, legitur Κεδροπόλεως: quod Gesnero minus probatur: quia Cedropolin Cariæ tribuunt geographi. V.25, non minus apte legeris [illegible], sine τῶν. V.27, cet. edit. Ἐπεὶ, absque aspir. Eadem ex Theopompo refert Antigonus Mirabilium historia 189.

P.112, v.10, μεῖζον excusari potest, si Κανθαρώλεθρον neutro genere accipiamus. alioqui mascul. gen. legendum μείζονα. V.13, pro Κύκλωψιν infra in Sotione legitur Χρωψὶ, 124, 27: apud Antigonum, Mirabilium historia CLVI, est media inter has scriptura, Κιγχρώψωσι. rectius fortasse Κίχρωψι, seu Κίγχρωψι: apud Plinium l.31, c.2, ex Theopompo, *Cychros.* V.16, Κερσωνία, & αὐτὰ, in cet. edit. desunt, excepta initiali κ. Stephanus e vet. cod. locum suppleuit. Sed rectius fortasse Κρηστωνία, per η: vt cum apud alios, tum apud Stephanum Byz. V.23, Leon. aspirate Ἠλίδι: ad quam scripturā pertinet quod Paus. narrat 148, 20. Apud eundem etiam sequens miraculum narratur 204, 21.

P.113, v.3, inclusum εἶναι abest a L. & C. ed. De ictinis (seq. v) meminit idem Pausanias 161, 14. V.8, pro Κολύσσοις apud interpr. est *Colubris.* verum nomen est Λουσοῖς infra 124, 14: & apud Antigonum Mirabilium historia CLII, ex Theopompo. sic etiam apud Plin. lib. 31, c.2, *in Lusis Arcadia quodam fonte mures terrestres viuere & conuersari.* V.11, historiam de duobus Cranone coruis, Steph. Byzant. ex Callimachi Θαυμασίοις citat: & fortasse cum ea coniungenda est quæ infra legitur 117, 8. V.14, L. C. & I. hab. ἐν δὲ Ἀπολλωνίᾳ, τῇ πλησίον κειμένῃ τῆς Ἀτλαντίνων χώρας: minus belle. Præterea pro Ἀτλαντίνων rectius legemus Ταυλαντίων, *Taulantiorum:* cuius populi supra quoque facta est mentio 92, 10. Brodæus certe sic corrigit Miscell. lib 4, c.23. V.21, L.& C. masc. gen. ὅσος: minus belle. V.22, malim καὶ ὃ θαυμ. vel ὅ τε θαυμ. vt interpres quoq; vertit; *& quod magis mirere.* V.24, Is ingr. & Steph. Μεγάρων πόλιν: itidemque interpres, *& Megaram Peloponnesi vrbem:* perperam. Megara enim extra Peloponnesum a geographis statuitur.

P.114, v.4, de transpositione a Stephano hic facta, supra dictum

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

est ad 110, 24. in qua nõ habeo quod desiderem: nisi quod historia quæ hic de Siculo freto sequitur, cum ea coniungi debuisset quę supra est 110, 2. nam vt superiorem, ita & hanc ex Polycrito desumptam esse, satis declarat hîc relatiuum ὅσον, v. 5. Aut illa igitur huic præponenda erit; aut hęc illi subiungenda. V. 6, L. & C. Τυρρήνου πελάγους: minus vsitate. V. 8, L. C. & I. ante ἐκ μεγάλου repetunt participium φερόμενον, ex v. 6. V. 11, L. & C. οὐχ ὅμοιον: itidemque interpr. *nec similes maris.* ἀφρώδεις sequ. v. referendum non ad proximum substãt. μετεωρισμὸν, sed ad remotius κῦμα, v. 9. V. 13, τοῖς συρμοῖς deest in L. C. I. V. 15, nescio an conuenientius συγκλυσμόν. V. 18, pro ἐξ ἀνάγκης Steph. putat legendum ἐκ γῆς. Seq. v. L. & C. ἐκ τοῦ δέους. V. 24, κυκωμένην pro vulg. κυκλουμένην Stephanus e vet. libro nobis restituit. V. 25, L. C. I. χόας καταλαβεῖν: minus conuenienter.

P. 115, v. 3, forsan rectius plur. ἀντιστάμασι. V. 5, L. & C. παρεχομένων στήλ. parum congruenter. V. 7, inclusum Δημήτειος abest a L. C. I. itidemque a versione Lat. V. 10, forsan rectius Φοινικοῦσσαν καλεῖσθαι: sicut etiam interpr. *nomen ex eo traxisse vt Phœnicusa appelletur.* V. 15, pro ἐπεὶ si ἔτι malis, per me licet. V. 16, vt hic Αἰνιακῆς χώρας legitur, ita Αἰνιακὸς κόλπος apud Steph. Byz. a primitiuo Αἰνία, quod Perrhæbiæ est oppidum: ciues ipsi, Αἰνιᾶνες appellantur: vt docet idem St. V. 18, C. pro Αἰνιᾶνες habet Ακαρνᾶνες: itidemq; interpres. minus recte. nam & Stephano Byz. Ὑπάτη est πόλις Αἰνιάνων. V. 26, in corrupto isto epigrammate mire consentiunt editiones, & Latina item versio. Sequ. v. si legas τῇδ᾽ ἀγόλαν ἐλάων, melius constat metrum. Sunt autẽ bini pentametri elegiaci, ad singulos hexametros heroicos additi.

P. 116, v. 6, inclusus articulus ᾗ, additus ex L. & C. sed fortasse rectius ἐν τῇ καλουμένῃ Ἰτύκῃ. Seq. v. Ἑρμαία per αι legitur apud Strab. 967. V. 8, L. & C. diuise ἐπ᾽ ἐκεῖνο. Ibidem inclusum ὡς, additum ex eisd. ed. V. 10, C. Φοινικοῦς: sicut scilicet Latini *Punicis.* sed Φοινικικοῦς, quod habet etiam L. editio, Grææ etymologiæ magis est consentaneum. V. 14, L. & C. λέγεται. V. 17, forsan cõuenientius ῥῶπον, *merces.* V. 20, L. & C. λέγουσι περὶ Φοίνικας. quam præpositionem si admittere velimus, rectius ponetur ante τὰ Γάδειρα. V. 24, inclusa μὲν, abest a L. & C. ed. nec agnoscit eam interpr. *quæ æstibus maris rigantur.* Seq. v. L. θυώων, vno ν. V. 28, possimus etiam μόνων legere.

P. 117, v. 6, de restituta huius loci lectione, supra dictum ad 110, 23. Historia vero de duobus coruis, fortasse coniungenda cum ea quę supra est 113, 11. V. 11, L. & C. Ἀρδιαῖς, & seq. v. Αὐταριτῶν. nostra scriptura cum Stephani Byz. onomastico consentit. V. 22, mallem ἀκρίδας πνίγειν. Seq. v. inclusum τάχιστα, abest a L. & C. edit.

P. 118, v. 8, pro τὸ τοῦ rectius fortasse leg. τότε, *tunc:* & mox ἐγχέοντες, *infundentes.* Forsan etiam rectius ibidem τὰς κοπρίας. V. 12, L. & C. in fin. ἔχειν, *habere.* V. 18, eædem ed. habent ἅμα κινηθῶνται: ea nimirum significatione qua

qua Horat. *quo simul meâris:* pro *Cum.* V. 21, L. & C. προσφυσᾶ τὰ πρόσωπα τ. κ. V. 23, L. & C. ὑαίνων, contra regulam. Est autem hic quoque locus veteris libri ope a Stephano suppletus & correctus: quem Gesnerus ex Æliano sic correxerat tomi 1 pag. 627, ὁ ἐπειδὰν προσίδῃ θηρίον ἢ ἄνθρωπον κοιμώμενον, τὸν δεξιὸν πόδα ταῖς ῥισὶ προσφέρον, νάρκην ἐργάζεται καὶ πῆξιν βιαιοτάτην, ὥστε μὴ δ. vbi etiam nota eum cum vulg. ed. retinere πῆξιν pro πλῆξιν: minus conuenienter. V. 28, forsan rectius, ἐκεῖνο μὲν οὖν οὐ ποιεῖ. Cam. pro μὲν habet μήν.

P. 119, v. 2, L. & C. περιπάσωσι. Ibidem sensus est, τὸ τούτου γευσάμενον ἀπόλλ. Seq. v. C. πρὸς τὸ οὐρεῖν: parum conuenienter. V. 10, C. in fin. ποιεῖν. V. 14 L. & C. διανεύονται: itidemque interpr. *qui in partem vtramq; deuolui solent.* minus apte. V. 21, αὐτῇ agnoscit etiam interpr. *in Teno vrbe ipsa.* sed verius fortasse αὐτὸν: s. τὸ ἱερὸν ἥρω. V. 28, λέγειν positum pro particip. λέγοντος.

P. 120, v. 3, interpres quoque hîc Mirabilium historiam clausit. V. 7, talis quæpiam requiri videtur lectio: ὕδωρ ἐστὶ ὅρκιον Διός· οἱ δὲ καλοῦσιν αὐτὸν ἀτρήμαιον· οὗ πηγὴ κ. α. δ. V. 12, concinnius ἀποπλεῖν δυνάνται. V. 15, narrationem de Ætnæi riui erga pios fratres reuerentia, percẽset etiam Pausanias in Phoc. 344, 40. Sequens historia de Phidia, exstat etiam in libro De mundo, 20, 12. V. 27, inclusa, addita sunt ex libro De arte Poetica, 234, 25. vbi pro Βίτυος scriptum Μίτυος: apud Plutarch. vero in lib. De sera numinis vind. Μίτυος, 982.

Ibidem seq. v. pro οὖν & γίνεσθαι, legitur γὰρ & γενέσθαι.

P. 121, v. 6, in libello Plutarchi De fluuiis, pag. 65, pro Μωδῶν scriptum Μωνδαί. V. 9, etymo cõuenientius σεῖστρον, per ς. V. 20, historia de capris Cretensibus, supra etiam exposita est 90, 7. Sequens quoq; narratio de capris Cephaleniis, ibidem exstat v. 23: & tertia de ceruis Achaicis, v. 9,

P. 122, v. 3, sepis serpentis descriptio, est etiam apud Pausaniam Arcad. 239, 8. V. 16, σώφρονα legẽdum esse pro vulg. ἄφρονα, tum ipsa narratio declarat, tum cõfirmat liber Plutarchi de fluuiis, p. 50. V. 23, apud Strab. lib. 6 legitur, ὁ μὲν οὖν Σύβαρις, τοὺς πίνοντας ἵππους ἀπ᾽ αὐτοῦ, πταρτικοὺς ποιεῖ. itidemque est apud Eustathium: sed vetera quædam exemplaria ibi quoque, vt hic, scribunt πτυρτικούς: teste H. Stephano. Ad sequentia pertinent Pliniana ista, lib. 31, c. 2: *Theophrastus in Thuriis Crathim candorem facere; Sybarim, nigriciam bobus ac pecoribus. quin & homines sentire differentiam eam. nam qui Sybarim bibant, nigriores esse, durioresq;, & crispo capillo: qui ex Crathide, candidos, molliores que, ac porrecta coma.* V. 25, pro Κέρβης apud Antigonum, Mirabilium historia LXXXIIII, est Κέρων: itidemque apud Plin. loco modó citato; *Eudicus* (forsan rectius *Eudoxus*) *in Hestiæotide fontes duos tradit esse: Ceronem, ex quo bibentes oues nigras fieri: Nelea, ex quo albas: ex vtroq; autem varias.* V. 26, vulg. libri habent Λυκάρμῳ: & sequenti versu πρὸς ἀμβλυώττει: nostra lectio de-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ſumpta eſt e libro Plutarchi de fluuiis, pag. 49.

P. 123, v. 1, Βερέκαυτος, Βερεκυύτιος, & ſimilia, per τ ſcribuntur apud Stephanum Byzantium, Heſychium, Suidam. V. 5, poſt μιτεχουσῶν apud Plutarch. in libro De fluuiis ex Clitophonte adduntur hæc: αἱ δὲ ὥραν ἔχουσαι γάμου, ἐὰν ὁρῶσιν αὐτὸν, οὐδὲν ἀδικοῦνται παρὰ τῶν ὑβρίζειν θελόντων. V. 10, rectius fortaſſe Δημόδραπον. Nõ multum abſimilis hiſtoria eſt in Problematis (215, 12) de Maraco Syracuſano: item ſupra de Abydeno quodam, 93, 17. V. 13, Τλώω & σύγκραμα, pro vulg. Τήλω & σύγκριμα, repoſita ſunt e Stephano Byzantio: e quo etiam inſertum eſt ſequẽs incluſum πάνυ. Citat idem ibidem aliud eiuſdem inſulæ miraculũ ex Athenæi lib. 2: quod infra eſt 131, 21. V. 15, verius fortaſſe Σιθωνία ex St. Byz. V. 27, Cteſię locus eſt in collectaneis ab Henr. St. editis, pag. 33.

P. 124, v. 3, ſupra 93, 7, eſt περὶ Σικελίαν. Sequens hiſtoria ſupra eſt 96, 26. V. 12, narratio de Scotuſſano fonte, ſupra exſtat 111, 13. Eadẽ apud Antigonum in Mirabilibus eſt ordine CLVII. V. 15, de Luſio fonte ſupra 113, 8: & apud Antigonũ in Mirabilibus, hiſtoria CLII. V. 18, narratio quę hic ex Iſigono citatur, apud Antigonum in Mirabilib. eſt ordine CLXIII. V. 21, de Clitorio fonte plenius p. ſeq. v. 16. V. 23, pro Μέμη apud Plin. l. 2, c. 103, eſt *Neminia*. V. 27, de Χρώψι ſupra dictum ad 112, 13.

P. 125, v. 2, hiſtoria de Æthiopico fonte, apud Antigonum ordine eſt CLX. Exſtat autẽ locus in Cteſiæ collectaneis a Steph. editis, p. 27. ſed qui illa ex Cteſia excerpſit, omiſit id quod Sotio hic ait, aquam illam colore referre cinnabari. vnde & Plin. l. 31, c. 2, fontem rubrum videtur appellaſſe: inquit Hẽr. Steph. De Iſidis fonte, v. 5, narrat idẽ Antigonus hiſtoria CLXIIII. V. 7, de Ammonis fonte idem narrat hiſtoria CLIX. V. 9, rectius ἐν Λύγκῳ, vel ἐν Λυγκεσταῖς, vt ex St. Byz & Strabone cognoſcimus. Meteorolog. l. 2, in fine c. 3, recte ſcriptũ περὶ Λύγκον: apud Antigonum, Mirabiliũ hiſtoria CLXXX, perperã ἐν Λυκήσταις: melius apud Plin. l. 2, c. 103, *in Lynceſtis*. V. 16, de Clitorio fonte, qui vini tedium afferat, meminit idẽ Plin. l. 31, c. 2. V. 24, apud Vitruuium legitur μήτ' ἐπὶ λ. & ſeq. v. θερμῆς pro τερπνῆς: teſte Henr. Steph.

P. 126, v. 1, apud Vitruu. legitur αὖ ἀπ' Ἄργεος: & ſeq. v. ἤλυθεν pro ἵκετον. ac melius fortaſſe, Stephani iudicio. V. 3, pro ἐν τῇ Κίῳ, apud Vitruu. eſt *in inſula Chio*: apud Plinium, *Cea inſula*, teſte eodem Steph. V. 19, Ἄυερνος & Κῦμαι, Latino more ſcripta ſunt: Græco more ſupra 106, 14, Κύμη & Ἄορνος. hiſtoria eadẽ eſt apud Plin. l. 31, c. 2. De Gelæ quoq; fonte, v. 24, ſupra ex Polycrito 110, 2. V. 27, de Electridum inſularum fonte ſupra 100, 22.

P. 127, v. 1, Herodoti exemplaria 265 habent Πίαστρον, & in marg. Πίστυρον. V. 7, cũ fin. εὑρήσει, ſubaudiendum ὅτι: vel infin. legendum εὑρήσειν. Sic v. 13, vſitatius fœm. gen. τὴν περὶ μῆκος. V. 14 rectius περιεχομένη, vt apud Dion. Hal. l. Rom. Antiq. l. 1, 11, 47, de hac ipſa Cutiliarum inſula fluitante meminit etiam Plin. lib. 2, c. 95. Seq. v. procul dubio legendum Λάκος Ὀυαδίμονος, *Lacus Vadimonis*: cuius prolixa deſcriptio eſt apud Pliniũ iuniorem epiſtola 20, lib. 8. meminit eiuſdem etiam Plinius maior l. 2, c. 95.

P. 128, v. 2, apud Strab. 250, legitur Σαβάτα. alioqui mallet fortaſſe aliquis Πάκατος, *Lacus Pacatus*. de Albano lacu ſimile quid narrat Dion. Hal. l. 1, 57, 28. V. 10, ſi ἄφθονον πλῆθος malis, per me licet. Sic v. 21, non minus congruenter leges ὅτι σημεῖον.

P. 129, v. 15, poſſis etiam legere κατά τι. V. 17, congruentius δεῖ, vt in ſequ. comm. ἔχει. Sic v. 21, non minus apte legeris αὐτά, l. τὰ ὕδατα. quidam ſingulariter legunt αὐτό: ſicut in proxima periodo ſequitur ῥέον. V. 22, q cod. ὁμοίως πάχον.

P. 130, v. 4, ſupra Κεράνωνι, 113, 11: itidemque apud Steph. Byzantium. quæ in appellatiui περιεκτικοῦ accẽtum habet, vt ἀμπελὼν, κοπρὼν, & ſimilia. V. 11, de olei fonte ſupra 110, 18: 126, 22. Antigonus Mirabilium hiſtoria CLIIII, Mytiſtrati quoque in Sicilia talem eſſe fontem narrat.

P. 131, v. 3, nota Ionicam contractionem in Τρέλλις pro Τρόηλις: ſeq. v. ἀπαλλυμένοις Atticam potius contractionem habet, ex ἀναπολυομένοις ſcilicet. V. 9, Βαΐς nomine intelligendus videtur Baius Vlyſſis ſocius, a quo Baias denominatas refert Strabo 267. aut legendum Βαΐων. V. 21, ſi ad metrum redigenda ſint verba, legendum erit, χειμῶν δὲ πᾶσα δύναμις ὕδασι ἀφθίται. V. 25, πλόον legendum eſſe pro vulg. πλέον, ſatis manifeſtum eſt ex Herodoti lib. 4, p. 250: vbi etiam paulo aliter eſt, ἀπὸ δὲ τούτου, πρὸς θαλάσσης τεσσέρων ἡμερέων πλόον, πικρὸς δεινῶς.

P. 132, v. 8, haud ſcio an rectius προβαίνουσι, *progred*. In ſeq. ſane commate, ad præcedens ἡμῶν melius quadrat finita ſtructura, τῶν κρηνῶν. V. 17, Oporini & Camotii editio hab. κρηνῶδιν: parum ad rem. Παγρὸς autem dici videtur a Pagris, Pieriæ oppido: cuius pręter Stephanum Byz. meminit etiam Strabo 870. Ακανίας autem, v. 20, fortaſſe ab Acanis: quod Ptolemæo emporiũ eſt in Aualite ſinu. V. 21, Ptolemæus 308, tranſpoſitis vocalib. habet Μάγυλον. V. 23, apud Steph. Byz. eſt Λυρναττεῖς. V. 26, Αἰκανίας e duob. corruptum videtur: vt talis quæpiam ſit lectio, παρὰ δὲ Αἰγαίοις, Καυνίας. ſed coniectura hæc lubrica eſt. V. 28, Opor. Ποταμοῦς. Seq. incluſa δὲ, abeſt a C. ed.

P. 133, v. 2, hic quoque Op. habet Ποταμοῦς, vt pag. præced. v. 28. V. 4, rectius fortaſſe διέστακεν: ſicut ſcilicet Dionyſ. Halic. tomi poſt. p. 25, v. 22, hoc ipſum verbum actiue in diſparandi ſignif. vſurpat: itemque καθίστακε pro *conſtituit*, 196, 11. aut mutato relatiui caſu legendum αἷς διέστηκεν. Ibid. mox haud ſcio an verior lectio ſit, ὅτε Ταῦρος ἐπὶ τὰ Ῥώσια ὄρη. V. 13 certe eſt, τοῦ Ῥωσίων σκοπέλου. V. 6, pro Τήῳ incertum eſt ſitne Τλώῳ legendum, an Τήλῳ: quarum vtraq; a Stephano Byz. in Cycladum numero ponitur. Τέως, Ioniæ ciuitas, minus huc videtur facere. V. 7, poſſes etiã legere τῷ Κυρηναίων λιμ. vt p. præc. v. 25. V. 10, neſcio an rectius τριθμίας, dẽpta ppoſ. κατά. V. 13, Κάρβας eſt etiã apud

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

Theophrast. in fine libri De ventis: sed discrepantia est in subiecto. ibi enim non Apeliotes, sed Eurus Carbas nominari dicitur: τ ἀπηλιώτην ἢ, (inquit) Ἑλλησποντίαν· Καρβᾶν ἢ Φοίνικες. V.15, Op. & C. accus. casu habent Ὀρθόνοτον: parum congruenter. nec satis scio an verior appellatio sit Εὐρόνοτος. In Geoponicis certe ὁ νότος (auctore Dionysio) ἔχει μεσάζοντας αὐτὸν τ Λιβόνοτον & Εὐρόνοτον. V.17, conuenientius esse videtur νοτώδη: sicut Latine quoque *Auster* dictus putatur velut Hauster, ab hauriēdo: quia plerumque pluuias secum trahat. nisi potius hic legendum est, διὰ τὸ νότιον εἶ: & in seq. κατ' ἀμφότερα ἢ, ἰοστώδη. V.19, talis quępiam requiritur lectio; λευκαίνεται γδ ἔυπου πνέοντος ὁ ἀήρ, seu ὁ οὐρανός. quo alludit etiam Horatius, cū lib. 1 Carminum, oda 7, canit, *Albus vt obscuro deterget nubila cælo Sæpe notus, neque parturit imbres Perpetuos.* At v.22, post ἐαπίεα, quid desideretur, non æque promptum est diuinare. fortasse autem ἐαπίρας quoque etymologiam exposuit auctor; sic, ὁ ἢ ἐαπίεα, διὰ τὸ τ ἕω ὥρας φέρει: vt Sappho quoque apud Etymolog. innuit, Ἕσπερε πάντα φέρων ὅσα φαινόλις ἐσκέδασ' αὔως. V.23, in vulg. exempl. præpostere legitur Σκυπλίος. Ibidem mox procul dubio legendum ἀπὸ Σκύλλης. In sequentibus vero, syllabarum quidem & structurę numerus sat belle expletur, si legamus, κτ ἢ Ἡρακλεώτας, Φρυγίας. sed an historiæ quoque ac geographiæ consentanea sit ea scriptura, nō satis tutum est affirmare. Sic v.25, haud scio an verius sit Γάβαγον. Sicut autem hic Iapyx a multis Argestes vocari dicitur, ita Gellius lib.2, c.22, Caurum, Argestem, & Iapygem, eundem facit. V.28, rectius fortasse Καικίας, *Circias*. apud Theophr. sane, in calce libri de Ventis, eius lectionis est vestigium, in hisce: οἱ μὲ οὖν Ὀλυμπίαν ἢ Σκίρωνα καλοῦσιν οἱ περὶ Σικελίαν, ... P.134, v.2, Op. & C. Πυραίους. ego Πυρραίους malui: quia Πύρρα Stephano Byzantio maritima ciuitas est in Lesbo; at Πυραία, pars Thessaliæ, in continente. Situum vero delineationem, quæ in sequentib. promittitur, nulla e vulgaris editionibus habet. Quantum autem partim ex hac enumeratione, partim ex Meteorologicis (57, 11) & lib. De mundo (.., 27) potest colligi, hoc ordine sunt ponendi, orbe ab imo dextram versus circumducto: Ζέφυρος, λὶψ, ..., Νότος, εὐρόνοτος, εὖρος, Ἀπηλιώτης, καικίας: μέσης, Βορέας seu Ἀπαρκτίας, θρασκίας, ἰάπυξ seu ἀργέστης. e qua itē plaga quisque spiret, & cui sit oppositus, probe ibidē declaratur. V.8, si pro ... πνεύσωσι, legas ὅσοι πνέουσι, sat belle cōstabit sentētia. V.17, pro οἱ ἢ, singulariter potius legēdum ὁ δὲ: vt arguit exterior positi numeri ratio. Totus locus positi ... ne ad verbum desumptus est ex Meteorolog. lib.2, p.59, v.16.

P.135, v.2, Leoniceni, Isingrinii & Camotii ed. h. Φυσιογνωμικά. sed cū in ipso textus principio v.21, legantur φυσιογνώμονες & φυσιογνωμονεῖν, ego titulo quoque Φυσιογνωμονικά scribere haud quaquam dubitaui. V.3, principium tractatus huius, citatur a Stobæo in Φυσικαῖς ἐκλογαῖς, lib. 1, pag. ... sed scriptura in quibusdam diuersa. Primum enim ibi pro articulo αἱ legitur cōiunctio &, vt etiam in Leon. & Is. editione. Deinde pro σώμασιν ibidem est ἀνθρώποις: minus conuenienter. Interpres sane tū articulum αἱ, cum Camotio, tum nomen σώμασι, cum vulg. editionibus agnoscit; *Quod anima sequantur corpora.* V.5, vulg. ed. hab. μὲθ' ἑαυτάς: mihi καθ' ἑαυτάς cū Stobæo & interprete magis placuit. V.6, inclusa, ἢ & πάνυ, absunt ab eodem Stobæo: itidemq; seq. v. ἐν τοῖς. V.10, Stob. h. συμπαθεῖν: & mox, φανερόν ἐστι τι. V.11, inclusa n abest ab eod. St. V.12, St. οὐδεὶς οὐδὲ ... ἔχει. V.14, St. οὐδὲν γάρ τι ζ. & seq. v. εἶδος ἔχον ... V.16, St. nomin. casu καὶ ἡ ψυχή: & mox ὡς pro ὥσπερ. Seq. v. idem St. habet τοιαῦτα ... Interpretis versio, *talem formam*, magis accedit ad vulg. lectionem. V.18, rectius ἐκ τ ἰδέας: vt cum Stobæo interpres quoque habet *ex forma*. V.19, vulg. scripturam, κυνηγετικὰς, agnoscit etiam interpr. *& venatores canes*. Stob. habet κυνηγετικὰς θῆρας. Seq. clausula, apud Stob. sic exarata est; εἰ ἢ ταῦτα ἀληθῆ ἐστιν, ἀληθὴς ἂν εἴη ἡ φυσιογνωμονία. In Organo quoque, Analyticorum priorum libro 2, cap. vltimo, philosophus docet an e physiognomonia possint duci argumenta, & quo modo. quod caput, huius libri est breue quoddam compendium. V.24, Cam. οἱ δ', ὅτι τὸ ... σῶμά τι, εἶτα τ ὅμοιον τῷ σώματι σῶμα ἔχοντα: interpr. *alii autem in talibus corpori simile habenti corpus, etiam animam similem putabant.*

P.136, v.6, ἁμαρτάνουσι, ex Cam. ed. additum est: sequens ἂν, videtur expungendum, velut otiosum. V.22, λέοντι pro vulg. λέγοιτο, probat cum C. etiam interpres; *leoni quam ceruo similior.*

P.137, v.9, inclusum ὄν, e sequentibus additam, (versu sc. 12, 15, 28) expressit etiam interpr. *passionem eorum quæ sunt in intellectu.* V.21, vulg. edit. nomin. casu habent ἰατρὸς ἢ κιθαρῳδός. sed accus. casum & structuræ lex requirit, & probat etiam interpres; *medicum aut citharœdum non contingit cognoscere.* Seq. v. Is. margo legendum notat μαθὼν τι μάθημα, vel μαθὼν ὁποιοῦν μάθημα. quarum lectionum priorem secutus interpr. vertit, *nam addiscens aliquam disciplinam, nullum mutat signorum quibus vtitur physiognomon.* V.24, C. δὴ οὖν.

P.138, v.3, interpres hanc verborum structuram habet, λαμβάνεται & ἐστιν ἅπαντα: *e quibus generib. accipiantur & sint omnia.* V.11, idem interpr. pro περὶ videtur legisse περὶ seu ὅτι: *quæcumq; manifesta de physiognomonizatis.* V.12, inclusa καὶ ὅτι τι, ex Is. marg. addita, exprimit etiam interpr. *cuiusmodi signa referantur ad singula.* Seq. v. Latina editio habet nouam sectionem, cum peculiari titulo, *De coloribus.* sic v. 15, nouam sectionē *De pilis*: itidemque in seq. V.14, αἱ μὲ ὀξεῖαι, agnoscit etiam interpres, *acuti quidem*. sed cum parum ad colores quadret ea lectio, vereor ne perperam substituta sit pro ἐρυθραὶ aut πυρραί: vt infra 178, 27.

P.139, v.1, L. & I. εὐεκτικὴ φύσις: minus conuenienter. V.3, ἀκρωτήρια

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

ἐγκρατῆ repetitur etiam infra 142,13. paulo post, v. 10, pro eodem ἰσχυρά. V.7, C. κατὰ τὰς ὁμοιότητας λαμβάνεται τῶν παθῶν. Seq. v. paulo conuenientius, πάσχοντί τι: & mox, ἔχοι τις ὅταν ὀργ. sic enim etiam interpres vertit; *quando enim, dum patitur, aliquid fit: vt si hoc habet quãdo irascitur.* vise infra 190, 16. V. 10, pro λιπαρώτερα interpr. habet *crassiora*. λαπαρώτερα minus belle quadrat ad ἀκρωτήρια. Confer hæc cum iis quę philosophus in Hist. anim. tradit sub finem lib. 4, & initio l. 9: vbi prolixius de vtriusque sexus proprietatibus disserit. V. 12, conuenientius fortasse ἤθεσι τοῖς ἐκτὸς ἐπιφαιν. vt v. 7. Interpres parum belle, *quæ accipiuntur manifesta in moribus.* V. 17, οἷον εἰ agnoscit idem interpres; *vt si necesse sit.* sed haud scio an rectius coniuncte leg. οἱονεί. Seq. v. μικρὸν agnoscit idem interpr. *& paruum secundum morem:* cum procul dubio legendum sit πικρὸν, vt infra 42,8. V. 19, C. φθονερῷ εὐείσκειν σημεῖα. V. 23, rectius ἐναντίον: vt interpr. *quod contrarium est huic quandoque iuxta passiones physiognomonizare & mala.*

P. 140, v. 2, C. βαρύφωνα φθέγγ. rectius fortasse βαρύφωνον. V. 8, C. τῶν δι' εἰρημένα: parum congruenter. interpr. vertit; *nisi sint discrepantum inter se alia aliis credibiliora.* V. 13, L. masc. gen. ὀρθὸς, vt pag. seq. v. 17. V. 20, pro ἰσχίον interpr. legit γένειον, *gena*. Polemo & Adamantius μέτωπον infra 181,25: 218,26. non multum absimile ἐπισκύνιον apud eosdem 168, 17: & 198,23. V. 24, inclusa εἰ abest a L. editione. Camotius melius ἐ

σκαρδαμύττοντα: vt pag. seq. v. 23. V. 27, rectius (opinor) πεπαμβλυκώς τὸ δὲ τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου (vt supra 138,5: & 141,13) εὐμετάβολον, κατηφές.

P. 141, v. 3, εὔλυτα agnoscit etiam interpr. *bene soluta:* C. contrario sensu δύσλυτα. V. 5, Cam. τείχωμα τὸ μὴ σκληρ. V. 10, κωφὸν non agnoscit interpres. V. 14, ὁμοιότητας cum C probat idem interpr. *secundum similitudines accipit*. atque ita etiam infra est 144,7. L. & I. parum conuenienter habent ὠμοπλάτας. V. 2[illegible] forsan καὶ τῇ διαλέκτῳ. Ibidem [illegible] interpr. videtur legisse εὐμενής, dum vertit *mitis.* V. 28, ante τὰ [illegible] interpr. inserit Ἀθύμου σημεῖα. sic enim vertit; *Inanimosi signa; rugosa facie*.

P. 142, v. 2, repetitionem istam κεκλασμένα τῶν ὀμμάτων, agnoscit etiam interpr. *confracta oculorum*. paulo planior ergo sententia fuerit, si praeced. v. ante ἅμα periodicam distinctionem collocemus: vt praecedentia adiectiua referantur ad ἀθυμίας σημεῖα. V. 14, vulg. lectioné exprimit etiam interpr. *capillorum ambitu floridus, deorsum tendens.* Polemo 185,17, omittit εὐανθής. V. 21, C. Κορίνθιος ἢ Λευκάδιος: interpres nobiscum; *qualis fuerit Leucadius Corinthius.* V. 22, L. & I. φιλόδωροι. lectionem λολοίδοροι agnoscit præter interpr. etiam Polemo 185,21: & auct. [illegible] Paulo post infra repetit 149,25. τὰ εἴδη προπετεῖς ita potest accipi [illegible] seq. v. 5 γλαφυροὶ τὰ εἴδη. itidemque interpres vertit *specie proni*. Polemo [illegible] V. 26 [illegible] habet καὶ κάτω προπετεῖς. [illegible] interpr. legit ἐρωτητικοί, *interrogabundi* parum ad rem.

P. 143, v. 4, commation istud, ἢ γυπώδεις, non agnoscit interpres. apud Polemonem infra 186,10, est ὑπογνώδεις. V. 11, ψυχῆς pro vulg. ψυχὴ legit etiam interpres; *quando enim animæ est tristari.* V. 13, L. & I. εἰ μὲν οὖν ἔτι τῆς ψυχῆς λελυμένης τὴν ἐπὶ τοῦ σώματος μορφὴν οὖσαν, τὴν μ. nullo plane sensu. nostra & Cam. lectio interpretis quoque cõsensum habet; *Si quidem igitur anima dissoluta formam quæ est in corpore, adhuc exsistere cõtigerit.* V. 19, C. πρὸς αὐτοῖς: sicut etiam interpr. *& diætis vtentes in ipsis.* V. 21, interpr. λύεται, *soluitur.* V. 25, pro ὡς δὲ L. & C. habent τὸ μὴ: Is. margo [illegible] interpres nescio quæ vestigia secutus vertit; *multa autem animalia sunt, & quæ operantur, hæ quidē propria passiones vniuscuiusq; sexus animalium sunt; alia vero communes.*
V. 28, L. pro ἢ οὐ λοφούρων, habet ἢ λοθούρων: itidemque prior editio Aldi: Camot. ἢ ὀθούρων: Bud. ἢ μοθούρων. posset etiam ὀφούρων admitti: quod Hesych. & adiectiue exp. ὁ δυνάμενος συγγίνεσθαι, & substantiue ὄνος.

P. 144, v. 2, ἕξις hic pro πλῆσις videtur positum, vt infra 166,26. nisi forte legendum ἔκστασις, vt pag. præced. v. 29. V. 5, rectius indic. μέλλει. V. 12, non minus conuenienter legeris κώλυται. V. 22, fortasse rectius ἑπόμενον. interpres sane vertit *consequens.*

P. 145, v. 2, L. & I. ἐπιχειροῦν μὲν οὖν [illegible] interpres nobiscum; *conamur nutrire.* Ibidem malim cum articulo, τὰ προσηνέστερα. V. 7, conuenientius fortasse διαφθείρεσθαι [illegible] *minus nos persuaderi ac seduci patimur.*
Ibidem L. & C. μάλιστα ὁρώμεθα: interpres nobiscum; *maxime fortes sumus.* V. 8, L. & I. εἶναι pro εἶξαι: & seq. v. ἁρμόσῃ. V. 10, commation istud, καὶ αὐθευθέστερα, nec Cam. agnoscit, nec interpres. non absurde fortasse legeris καὶ ἀμαθέστερα, vt infra 203,11. V. 14, L. μακροκεφαλώτερο: minus vere: vt patet etiam ex 203,5. Inclusa καὶ seq. v. abest a L. & C. ed. V. 19, fortasse congruentius ἠθῶν μᾶλλον ἢ γυναικοτέραν. V. 21, γένη agnoscit etiam interpres, *natura sunt fortiore, & iustiore genere.* structura paulo conuenientior fuerit, si scribas λέγει. De sexus differentia & morum proprietate prolixe philosophus disserit etiam initio lib. 9 Hist. anim.

P. 146, v. 2, forsan rectius ὑπὸ τῷ μετώπῳ. V. 3, commation istud, οἷον ἄσυλον, interpres non habet: nec suspicione profecto caret, sicut nec ἀνάστειλον infra 153,17: quod de eodem leone ibidem vsurpatum, interpres vertit *eleuatum*. haud scio an verior scriptura sit οἷον ἀνάσιλλον: sicut scilicet apud Hesych. ἀνάσιλλον est τείχωμα τὸ διὰ τοῦ μετώπου ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἐστραμμένον: (Etymol. ἀνεστραμμένον) & ἀνασεσιλλῶσθαι, ἐστραμμένας ἔχειν τὰς τρίχας. ita enim locus e loco videtur corrigendus apud lexicographum. ἀνάσιλλον ergo (s. τείχωμα) erunt hîc pili sursum versus erecti: quales Germanica lingua *contrasetas* appellat, Itali & Galli *contrapilos.* V. 4, vulg. lectionem agnoscit etiã interpres, *grossum, moderatũ.* C. l. παχὺ σύμμετρον: Gesn. παχὺ συμμέτρως, *moderate crassum:* ne sibi auctor videatur cõtradicere. Idē Ges. κατὰ ῥῖνα paulo ante, v. 3, nõ *iuxta nasum*

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

cum vet.interpr.vertit, ſed *e regione naſi.* V.13, L. & C. περὶ τὴν κεφαλὴν δεκτικόν. noſtram & Cam. ſcripturam probat etiam interpr. *circa animam, datiuum & liberale.* rectius in Organo 197,11, ὁ λέων, ἀνδρεῖον καὶ μεταδοτικόν. quod probat etiam Geſn. in Leonis deſcriptione 652,34. Idem Geſn. ibidem mauult ἐλευθέριον, cum interprete. ſed ἐλεύθερον tamen eidem leoni ſic tribuitur in Hiſt.anim.lib.1,6, 15. φιλόνικον pro vulg. φιλόνεικον probat idem interpres cum vertit *amans victoriæ.* V.19, rectius (opinor) ἐπιπολαιοτέροις. V.24, μικρὸν agnoſcit etiam interpr. *puſillum eſt.* Geſn. 942, 20, mauult μιαρὸν, *improbum.* ſed fortaſſe non minus apte legeris πικρὸν, *aſperum & ſæuum.* de qua commutatione ſupra quoque dictum 139,18. In ſeq. ſtructuræ ordo eſt, ζῶα ὅσων τὰ μετειληφότα τῆς ἐκπρεπείας: id eſt, quæ prædita ſunt maiori ἐκπρεπείᾳ, in quibus decentior forma & geſtus apparent.

P.147, v.10, nota hic τὰ δάκτυλα: & paulo ante, verſu 8, οἱ δάκτυλοι. Seq. v. ὄρτυγας τοὺς στενόποδας, agnoſcit etiam interpr. *ad ortygas ſtrictorum pedum.* ſed verior ſcriptura videtur eſſe ὄρνιθας τοὺς στεγανόποδας. qua de re monuit etiam Geſn. in Coturnice, 345, 48: vbi συμπεφραγμένους vertit *arcte cõiunctos*, velut conſepitos. Paluſtres autem aues στεγανόποδας eſſe, indicant hæc in Hiſt.anim. 39,24, τὰ δὲ πλωτά, στεγανόποδά ἐστι. & rurſum lib.8, c.3, καὶ ὅσοι μὲν στεγανόποδες, ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι ποιούμενοι τὴν πλείστην διατριβήν. V.21, L. & C. γονυκαμψι: minus apte. videtur autem γονύκροτοι dici, quibus genua in greſſu tam arcte coeunt, vt propemodum collidantur & complodantur: vt ſatis declarat Polemonis & Adamantii paraphraſis infra 179,22: 205,8. V.26, incluſa καὶ, addita ex interpr. *carnoſum & pinguem.*

P.148, v.1 & 2, C. ζωνοὺς ὄντας: vt interpr. quoque, *lumboſos eſſe.* Pro eodem apud Adamantium eſt εὔζωνος, 205,21: apud Polemonem εὔζων, 179,6. V.2, L. & I. λιπαρώδεις: itidemque ſequ. v. λιπαροί. quam ſcripturam licet interpres quoque ſecutus ſit, ego tamen cum Cam. λαπαροῦ vocabulum malui: vt infra 179,14: 205, 27. V.11, incluſus articulus ὁ, additus ex 178,10: 206,5. ſimilis locus eſt 142,28. V.14, C. συνεζευγμένοι. poſſumus etiam legere συνεζωσμένοι. non multum diuerſa ſignif. v.22 legitur πρὸς τὸ στῆθος συνηγμένοι: quo reſpexiſſe videtur interpres, dum vertit *in arctum redactum.* in συνηγμένοι ibidem vulg. ſcripturam retinui: licet alibi rectius legatur συνεζωσμένοι, per ω. V.16, C. copulatiue, καὶ ἀνδρείας: & ſeq. v. τὰ στήθη: vt inf. 178,13: 206,7. V.22, C. κυρτὸν ἐπισφόδρα: & ſeq. v. ἀφανίζοντα.

P.149, v.2, ταῦτα agnoſcit etiam interpres, *hæc dico.* ſed rectius fortaſſe ταῦτα λέγω καὶ περὶ μηρῶν καὶ ποδῶν. V.3, C. ἐπὶ τὸ φαινόμενον: vt interpr. quoque vertit *ad apparentem.* V.8, C. compoſ. προσδέχονται: & mox συμπεφραγμένα: interpr. *concluſa.* V.13, C. πίονα: more communi. interpr. vertit carnoſum. V.18, interpr. videtur legiſſe, ὡς τὸ ἄνω χεῖλος πρὸς τὸ κάτω ἐπιβάλλειν πρὸς τὰς συνθ. *ita vt ſuperius labium ad inferius protendatur ad coniunctionem labiorum.* vt paulo poſt, v.22, & infra 175,21: 209,5. V.22, idem interpr. legit κατὰ τοὺς κυνόδοντας ἐπανεστηκότας, *circa dentes caninos ſupereminentes.* Adamantius infra 209,13, dicit, ὅσοις κατὰ τοὺς κυνόδοντας κορυφοῦται τὰ χείλη. itidemque Polemo 174,3. Ibidem mox idem interpr. legit ἀγεννεῖς, *ignobiles.* V.28, idem interpr. pro ἀκρόθεν habet *in extremitate.*

P.150, v.1, incluſum ὀξεῖαν, additũ ex interpr. *qui naſum extremum acutum habent.* Sequenti v. pro ἄκραν Polemo & Adamantius infra in paraphraſi habent ἁδρὰν, 171,26: 209,25. qua de re monuit etiam Geſnerus in Leone, 646,26. V.4, fortaſſe rectius ἐπὶ γρυπὸν, diuiſe. V.14, pro τὰ πρόσωπα L. & I habent νῶτα. interpres legit λίαν, ἄγαν, σφόδρα: *qui valde paruam habent.* V.18, malim οἷς δὲ μή. V.20, L. & C. ἔπ τὸρ. fortaſſe leg. ἐπεὶ δ' ὅσοις ἐμπίπτει. Sic certe interpr. *quibus vehementer cadunt quæ ante oculos apparent vt veſiculæ.*

P.151, v.5, L. αἰσθητικοί: quod epitheton ad præcedentia quidem videtur congruere: ſed ad ſequentia non item. Hiſt.anim.lib.1,15,1, paulo aliter frontis ſigna explicantur. V.9, incluſa, ex C. addita, agnoſcit etiam interpres: ſed cum confuſione neſcio qua. videtur ergo συννεφὲς hic dici *corrugatum*, rugis ceu nubibus obductum: ἀπνὲς vero *exporrectum*, ſeu γαληνὸν, *ſerenum*, vt in ſeq. Geſnerus quoque in Cane ſic legit, 185, 40. & lectionem iſtam poſtulant etiam ſequ. v.12. V.11, nota γαληνεῖς, & mox ſeq. v. γαληνή. interpr. videtur legiſſe ἀπνὲς, vt v.9. vertit enim; *qui cũ blandiuntur, contractam* (potius *exporrectam, explicatam*) *habent frontem.* V.16, L. & Iſ. contrario modo: οἱ τὴν κεφαλὴν μεγάλην ἔχοντες, αἰσθητικοί· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς κύνας. οἱ δὲ μικρὰν, αἰ αἰσθητοι· ἀναφέρεται ἐπὶ τοὺς ὄνους. itidemque interpr. *Qui habent magnum caput, ſenſati; refertur ad canes: qui vero paruum, inſenſati; refertur ad aſinos.* mihi Cam. lectio viſa eſt magis conſentanea. nec multũ diſcrepant quæ Polemo & Adam. infra tradunt, 158, 15: 211,18. Sed rurſum illi alteri lectioni videtur patrocinari quod in Hiſt.anim. legitur 20,7, τὸ λοφούρων γένος πᾶν μικρὰν ἔχει τὴν κεφαλήν: e quo genere aſinum etiã eſſe, docet eadem hiſtoria 11,16. V.18, C. λοξοί, vt infra 158,18: 211,22. interpres nobiſcum vertit *pineata.*

P.152, v.2, τὰ poſt οἷς vel expungendum, vel elliptice accipiendum pro κατὰ τά. V.15, nota Ion. μελαίνη, pro communi μέλαινα. V.20, οἰνωποὶ agnoſcit etiam interpres. ſed rectius cum Geſnero (276,51) legemus αἰγωποί: ſicut De gener.anim.lib.5, 304, 6, ἔνια δ' αἰγωπά, καθάπερ τὸ τῶν αἰγῶν αὐτὸ πλῆθος. at Hiſt.anim.lib.1,13,25, τὸ αἰγωπὸν dicitur eſſe ἤθους τοῦ βελτίστου σημεῖον, καὶ πρὸς ὀξύτητα ὄψεως κράτιστον. Adamantius infra 214,9, pro οἰνωποὶ habet μαρμαρύσσοντα ὄμματα. V.21, C. πυρρώδεις. V.26, in L. inter τοῖς & αὐτοῖς hoc ſcholion inculcatum eſt, μή ποτε θέλῃ ἀνθρώποις. quo ſignificatur, videndum eſſe ne forte pro αὐτοῖς legendum ſit ἀνθρώποις. ſed τοῖς αὐτοῖς eſt etiam infra 153,4. V.28, cum ταῦτα ſubaudiendum τὰ ζῷα. ad ὄρνιθας enim melius quadrat οὗτοι.

P.153, v.5, L. & C. τῶν νώτων: & tamen

neutro gen. δασύ. vt duplex hic sit lectio; τὸ νῶτον δασὺ, & τὸ νῶτον δασύ. V. 7, C. ἐλευθέριοι: de qua scriptura supra quoque dictum ad 146, 13. V. 8, συνόφρυες legitur etiã apud Polemonem infra 161, 22: apud Adamantiũ vero δασύφρυες, 215, 14. Mentio huius superciliorum physiognomoniæ fit etiam in Histor. anim. lib. 1, 13, 4. V. 15, ἄκρυλοι agnoscit etiã interpres, *in extremitate crispi*. V. 17, de συνεστῖλον supra dictum ad 146, 3. V. 21, cõuenientius ls. ὁ βραδυβάμων: vt declarat in sequentib. aduerbium βραδέως: quamquam C. & L. pro eo quoque habent βραχέως. Interpres hunc locum de incessu omisit. V. 23, rectius μακρὰ βαίνειν, vt apud Homerum μακρὰ βιβάς: & infra 216, 4. sic certe seq. v. est βραχέα βαίνειν. V. 25, pro εὐπελεστικὸν legendum vel ἐκπελεστικὸν, vel diuise ἐπὶ πελεστικόν. V. 26, fortasse leg. ταχυβάμων βραχυβάμων: vt prius, ἐπιθετικὸν, posterius vero οὐ τελεστικὸν significet. quo respicere videtur quæ Adamantius habet infra 206, 5. V. 27, forsan περὶ δὴ, vel περὶ οὗ. Seq. gen. φορᾶς agnoscit etiã interpres. vt cum αἱ τοιαῦται subaudiẽdum videatur φυσιογνωμονίαι. Interpres vertit, *eadem referuntur*, τὰ αὐτὰ διαφέρεται.

P. 154, v. 1, L. γαλεαγκῶνες: corrupte: vt patet etiam ex interprete, qui Græcam vocem retinuit. Supra quoque eadem vox ab auctore vsurpata est, 142, 21. apud Galenum vero in Lexico Hippocr. proparoxytonως scriptum γαλεάγκωνες, sicque appellari dicuntur οἱ σμικρὸν μὲν καὶ ἄτροφον ἔχοντες τὸν βραχίονα, τὰ δὲ κατὰ τὸν ἀγκῶνα, ὀγκωδέστερα, ὥσπερ αἱ γαλαῖ. quæ vocabuli significatio parum huc videtur congruere. Adamantius in paraphrasi infra 216, 21, pro eo habet αὐθάδεις καὶ ὑβρισταί. vt fere aliquis malit γαυριάζοντες. V. 2, fortasse rectius ἐγκυφότες. V. 9, L. & Cam. προῶτα sed προιόντα agnoscit etiam interpres, *prima mouentur*. καπηλευτικοὶ seq. v. corruptum videtur e duplici scriptura, καπηλαίνοντες, & καπηλεύοντες. Ibid. mox L. & C. ἐπιβέβληκε. Seq. v. rectius τὰς ὄψεις, seu τὰς κόρας. Interpres hunc aphorismum omisit. V. 15, infra mutato commatum ordine legitur, τὰς γυναῖκας καὶ τὴν ἐπι…πτεῖαν, v. 23: itidemque v. 25. V. 16, λευκώματος pro vulg. λευκόμματος probat etiam interpr. *tincturam albuminis*. V. 24, βαρύτονον & πιθήκειον probat etiam interpres. sed cum in vulg. edit. sit βαρύκοιον, Gesnerus in Cane, (224, 38) ex Adamantio (217, 22) legi posse adnotat, ὅσοι βαρὺ καὶ μέγαλον φωνοῦσι, μεγαλόφρονες. verumtamen cum etiam paulo ante (v. 18) præcedat, οἱ μέγα φωνοῦντες βαρύτονοι, ne bis de eadem vocis differentia videatur agi, hæc verba, μέγα καὶ πιθήκειον tamquam differẽtias vocis, relinqui posse censet, & mox subiici μεγαλόφρονες, aut simile quid. V. 26, rectius forsan Attice ταῖς οἰς. nam οἶς est potius Ionicum.

P. 155, v. 4, pro posteriore ἢ καὶ, interpr. legit ἢ ἅ: *siccis carnib. vt a natura, aut etiam coloribus, aut quæ per caliditatem corporib. superueniunt*. aliqui nõ incõmode pro duab. istis particulis substitui posset vna, οἷα, qualia sicut v. 9 idem interpr. legit χρώματα ἃ διὰ ψύξιν ἐγγ. *aut colorib. qui propter frigiditatẽ innascuntur*. V. 11, L. post συναινεῖς addit τι. Eadem hæc ætiologia v. 16 post αἰσθητικοὶ in C. ed. repetitur: parũ conuenienter. V. 22, interpr. l. οὐ πολλοὶ ὄντες, *non multi exsistentes*. Idem seq. v. l. προχωροῦσι: *nec etiam paullatim exsistentes procedunt*. V. 26, malim, εἴη οἱ ἀσύμμ.

P. 156, v. 13, post Aristotelis Physiognomonica, ceteros quoque Physiognomonicorum scriptores visum est subiicere. multa enim quæ ab Aristotele breuius vel obscurius dicta sunt, ab istis prolixius & dilucidius tradũtur: non pauca ab eisdẽ adduntur quę ab Aristot. sunt omissa. Quoniam ergo nulla fere superiorũ editionum reperiuntur exemplaria, ne conferẽdi deesset occasio, hic eis locum tribuendũ censui; præsertim cũ tomus hac ratione ad iustã magnitudinẽ perduci posse videretur. Porro, vt institutũ prosequar, Polemonis vnum tantummodo exẽplar habui, Romanum scilicet: idq; plerisq; in locis ita corruptũ, vt verę lectionis vestigia pene prorsus sint obliterata, nec aliũde q̃ ex Aristotele, Adamantio, & verisimilib. coniecturis, recta scriptura possit erui. In multis etiam dictio adeo est impura, vt non Polemonis Atheniensis, sed hominis semibarbari esse videatur. In nõnullis tamen, Adamãtii exemplarib. est integrior. quę potissima caussa fuit cur eum libr. in hoc cõtuberniũ reciperim, nec ob fœdas maculas plane reiecerim. V. 19 rectius ἢ δι' ὅλου τι κειμήλιον: vt etiã Nicolaus Petreius vertit *vel omnino thesaurum*. Adamantius 189, 12, ἢ οὔτι πα κειμήλιον. V. 12, inclusa γὰρ, ex eodem Ad. est addita. Ibidem mox leg. opinor, ὥσπερ ἔκ τινος ἀπλαίστου ἢ θεοπέμπτου καὶ ὀξυτάτης μαντείας: & v. 25, ὁ φυσιογνώμων ἐπίσταται ὡς τὰς μὲν τῶν χρηστῶν φιλίας αἱρεῖσθαι, τὰς δὲ τῶν πονηρῶν κακίας περὶ πεῖρας φυλάττεσθαι. ἐπειδήπερ οὖν ἐν τοῖς μεγίστοις ἡ τῶν μεγίστων ἐπίσκεψις ὠφελεῖν εἴωθε τοὺς εἰδότας, δῆλον ὡς πάσῃ σπουδῇ τὴν τέχνην ἐκμαθ. προσήκει.

P. 157, v. 1, l. ἐπὶ τοσοῦτον περιφρήσθω· φυσιογνωμονεῖν δὲ χρὴ οὕτ. V. 5, fortasse legendum ἑκάστῳ εἴδει. V. 8, nescio an rectius κατὰ ἔθνος ἕκαστον. V. 11, rectius ex Adam. 189, 25, τῶν ἐθνῶν δὲ, τὰ μὲν ἐπίκοινα σημεῖα, ἐξ ὧν τὸ γένος ἅπαν φυσιογνωμονεῖται, οὐ μόνον δὲ Αἰθ. V. 15, Adam. 190, 3, ἴδια διαφέρειν: & mox, οὕτω τὸ κατ' ἄνδρα φυσιογνωμονεῖν, ἀκραιφνέστατον καὶ ἀβρεκέστατον. (seu ἀκριβέστατον καὶ ἀβρεχέστατον) τῶν δὲ σημείων αἱροῦ τὰ μέγ. καὶ δοκιμώτατα· καὶ ἄλλοις ἄλλων μᾶλλον πείθου. ἀλλὰ γὰρ ἄλλων δύναμις προέχ. μέγιστον δὲ ἡ τῶν σημείων μίξις τὸ δ. ἀπ. V. 21, παρὰ τὸ καθεστ. V. 25, ἀλλὰ καὶ ἔστιν ἃ ἀκίνητα μένει: & mox, ὁπόσα δὲ. V. 28, Adamantius 190, 16, τοιαῦτα pro τὰ αὐτά. Sequens commation ἐν γένει, abest ab eodem Adamantio.

P. 158, v. 3, ex Adamantio 190, 20, καὶ μὴ, παρ' ὃν καιρὸν αὐτὸν ὁρᾷς, δόλον τότε δρῶν ἤ τινι. V. 6, rectius συνέχηται ὀργῇ. V. 11, conuenientius plur. γηραιῶν: vel γηραιὸν, Ad. 190, 28. V. 12, Ad. 192, 11, ὁ ποτὲ μὲν ὀρέγ. V. 16, Ad. 211, 20, εὐαίσθητον μὲν, ἄνανδρον δὲ καὶ ἀγελ. V. 26, Adam. 212, 3, ὅστις ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἔθνους. Inclusum αὐτοῖς seq. v. abest ab Ad. nec aptum hic profecto locum habet.

Venetiis 1552 per Gryph.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

P.159, v.3, in exemplari est περιπληθεῖς, σαρκία λαγαρά: parum congruenter. V.5, inclusa, addita sunt ex Ad. V.7, in exempl. est, κερδαλαῖοι, ὀψίκλοπες: mendose. Perperam idem mox habet, εἰσὶ δὲ καὶ μεγαλοφωνότεροι αὐτῶν ἐκ.τ.ἑχ. & v.14, τὰ ἰσοπέδια νεμομένων, καὶ Ἰβήρων ὡς εἰς τὴν ἔξω θάλατταν καθιστῶντες. V.15, ἑσπέριοι additum ex Ad. 212,20: itidemq; γὰρ v.16. Eodem v.16, rectius ex Adamantio leges, οἱ δ᾽ Ἴβηρες, Κελτοῖς. V.23, δὲ add. ex Ad. V.27, concinnius πανωλεθρίαν καὶ πολυτροπίαν.

P.160, v.1, ex μεγαλόχλωρον minori mutatione fieri posset μελανόχλωρον: sed Ad. 213,18, habet μελίχλωρον. itidemque supra est 151, 27. Sequ. v. nota γλωσσαλγίαν masc. genere vsurpatum. V.7, μόνον abest ab Ad. 210, 11. V.10, in exempl. est χαμηλόν: corrupte. V.13, rectius Ad. λόφοις καὶ ὀρύγμασι τὰ ἑχ. V.23, Φίλων interpres quoque pro proprio nomine accipit: *nam Philo quidam huiusmodi hominem peruersis moribus & dolosum contendebat*. sed procul dubio mancus est locus: ac talis quæpiam requiri videtur lectio; οὕτω γὰρ καὶ τῶν θηρίων τὰ σκληρότριχα, ἀνδρεῖα μὲν, θυμώδη δὲ, ὥσπερ κάπρος καὶ ἄρκτος καὶ γλανός. Φίλων δέ τις κακοήθη τοῦτον λέγει καὶ δόλιον. glanum autem siue hyænam duripile ac vafrum esse animal, docet Arist. Hist. anim. lib.8, c.5. sed incerta hæc coniectura est.

P.161, v.14, inclusum οὐ, additum ex Ad. 215,5. atque ita est etiam supra 152,27: 153,4. Seq. v. rectius Ad. στόμα δεδασυμένον περὶ τὸ στόμα. vel saltem legendum δασύθριξ. V.16, non minus aptum ὑποκαταβαίνουσα.

P.162, v.7, ἐπακολουθοῦσι in obeundi seu ambiendi signif. repetitur etiam paulo post, v.12. infra 167,9, legitur παρακολουθοῦσι: vsitatius περιθέουσι Ad. 192,6. V.9, εἰδωλοθύτου vox Christianam magis quam ethnicam philosophiam resipit. vnde non immerito suspicetur aliquis, hunc librum aut Attici Polemonis non esse, aut a recentiore aliquo magna sui parte transformatum. V.11, fortasse rectius ὡς, *sicut*. Thracis autem nomine Orpheusne significetur, an alius quispiam, mihi certe non constat. V.16, forsan συνδεδεμένης τῆς κν. V.17, aut coniunctio aliqua deest, aut diuise legendum οὐ δὲ πλήθουσι. Seq. v. aptius fortassis εἰώθασιν εἶναι. V.22 certe conuenientius leges, πετρῶν καὶ ἑστηκότες ὀφθαλμοί, ἀτόποις σημ. αἰδέσιμος apud Ad. 192,14. V.27, inclusa addita ex Ad. 192,19. Apud eundem Ad. mox est, τὰ κάτω ἀποσχίζεται.

P.163, v.3, pro προσέρχεται Ad. habet καθέλκεται. Inclusa, v.25, Ad. non agnoscit: nec, etiamsi σημαίνουσι legas, τοῦ ἀθέου mentio magnopere huc videtur congruere. Seq. v. Ad. habet μαινόμενοι τῇ ἐν αὐτοῖς, 193,20.

P.164, v.5, δολεροῦ mentio nulla est apud Ad. 193,28. & male profecto ea vox quadrat ad præced. κρείττονος. Seq. V.12, Ad. κυανέαι εἰσὶ παρὰ ταῖς κ. V.13, in exemplari est ξανθαὶ οὖσαι: parum congruenter. V.19, pro εἴη rectius disiunctiue legemus ἢ: & mox ὁμοιοι non agnoscit Ad. V.28, rectius fortasse φιλόφονον.

P.165, v.2, verius κεράστην, seu κεράστιν: & seq. v. δυόμενοι, Ad. 194, 27. V.6, congruentius συμμύωνται: quamquam infra similis est diuersitas modi, 168, 2. V.8, rectius παρεσπαραγμένοι: & v.10, παραβλῶπες, vt Ad. 195,5,7. Seq. etiam v. rectius φιληττὴν aut φιλητικόν. V.22, melius κέγχροι ἐν τοῖς μ. vt v.26: & apud Ad. 195,19. Sequentia ex eodem Ad. sic legemus rectius: δίχροι δὲ κεγχρωτὰ μὲν φέρουσι τὰ εἴδη τῶν ὀφθαλμῶν· παντὸς δὲ τοῦ ὄγχου τὴν ἔξω ἴτυν μέλαιναν φοροῦντες, τὴν ἐπὶ ταύτῃ πυρράν. Et rursum, ὅσοις ἀπὸ μακρόθεν τὸ μέλαν [μόνον] ἐπιπρέπει.

P.166, v.2, in exemplari est πυρρώδεις, vt apud Ad. quoque 195,27. Seq. v. idem Ad. h. ἴτυες δὲ αἱματώδεις καὶ κ. Ex eodem addita sunt inclusa v. 4. V.7, malim εἰ δὲ ὑπο. V.12, rectius ex Ad. ἴσοι αὖ ὦσιν αἱ κέγχροι. V. 15, mire corruptus est aphorismus. quapropter eum apud Adam. lege 196,11.

P.167, v.2, in exemplari est ὅτε ἱμᾶς: perperam. Seq. v. congruentius, ἐπίδολα: & mox, ἐπίβουλα αἰθρ. ex Ad. 196,27. V.11, forsan λαγνείαν: Ad. μεθυσκομένην, 197,6. Inclusum παντῆς, v. præcedente, non agnoscit Ad. V.18, Ad. εὐαγεῖς. V.23, idem pro ἀκροτάτοις habet ἀπισοτέροις: & seq. v. πλημμελεῖς. V.28, rectius ex eodem leg. ἀχλυώδεις, 198,6.

P.168, v.6, rectius πιήσουσι, seu τήκουσι, ex Ad. 198,15. V.11, legendum videtur ταχυλόγους, sicut Ad. habet εὐθυεπεῖς. Seq. etiam v. legendum ἱμᾶς οὐ κάκιστοι, sicut idem habet ἄκακοι. V.17, pro χοινίον v.19 legitur ἐπιχείνιον. vera scriptura est ἐπισκύνιον quo vocabulo Homerus quoque vtitur Il. ρ, de leone: πᾶν δέ τ᾽ ἐπισκύνιον κάτω ἕλκεται, ὄσσε καλύπτων. vbi Eustathius sic nominari scribit τὸ ἐπιδέρμιον ὃ ἐπιχαλᾶται τοῖς τῶν λεόντων ὀφθαλμοῖς, καὶ καλύπτει αὐτούς: cuticulã, qua laxata seu demissa, leones oculos obducere solent. videri autem deriuatum vocabulum ἀπὸ τοῦ σκύζεσθαι: quoniam in ira potissimum eam cuticulam oculis obducant, ne visis ictibus extimescant. Theocr. idyll. 31, Herculi quoque ἐπισκύνιον tribuit: τοῖον ἐπισκύνιον βλοσυρῷ ἐπέκειτο προσώπῳ. ac Rufus Ephesius in lib. De partibus humani corporis, pag. 18, αἱ δὲ ἔσχαται (inquit) τοῦ μετώπου ῥυτίδες, ἐπισκύνιον· ὅπερ ἐπάγομεν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἢν πρὸς ἑαυτοὺς φροντίζωμέν τι ἢ αἰδώμεθα. Idem ibidem addit, alios ἐπισκύνιον nominare τὸ ὑπὸ τὰς ὀφρύας σαρκῶδες. V.21, inclusa καὶ ex Ad. est addita.

P.169, v.11, & ambigua & solœca est lectio. rectius ex Ad. 199,13, μέτωπον μαλακὸν, τὰ ἀμφὶ τὰ βλέφαρα λαγαρὰ, τὰ ἤθη δικαίοις, ἡμέροις, & sic deinceps: positis scilicet accusatiuis pro nominatiuis. V.12, λυπαρὸν est etiam apud Ad. 199,20. alioqui maluerit fortasse aliquis λιπαρόν. V.28, rectius συνεσπαραγμένας Ad. 200,6.

P.170, v.6, rectius ἐπὶ μέγα, Ad. 200,14. V.15, legendum vel σκαρδαμύκται vel σκαρδαμυκτικοί. Ad. habet σκαρδαμύττοντες, 200,27. V.22, in exempl. est φονικοί: minus apte. φοινικοῖ petitum ex Ad. 201,6: atque ita v.27 est ὑποφοινίσσουσι. Sic v. 24, parum recte in eodem exempl. est περιδένωνται. Seq. v. Ad. habet ὀφθαλμοῖς κατ. προσκ.

P.171, v.8, rectius μεγαλογνοίας: & mox

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

κλεπτοσιωάς. apud Ad. certe μιδήανες est, 198,16. κλεπτοσιωής autē vocabulum, apud eundem legitur 210,4. V.11, Ad. ἐπιβουλεύοντες, ἐξαιρούμενοι ἅμα ὑγρότητι, 201,15. V.22, Ad. τὰ δ᾽ ἀδιάγλυφα ἐστρογγ. 211,16. V.27, μικρὸν pro vulg μικρὸν reposui ex Ad. 209,25. siquis πικρὸν malit, fruatur suo iudicio.

P.172, v.7, καλλίονα pro ἀμείνονα vsurpatum, vt patet ex Ad. 210,4. V.16, pro τὸ ἀεὶ ἀναβλέπον, Ad. h. τὸ λίαν ἀτρεμοῦν, 217,2. quomodo etiam mox v.18 sequitur, εἰ δ᾽ ἀτρεμὲς ᾖ. sed hoc ipsum quoque membrum ex Adam. sic legeris rectius, εἰ δ᾽ ἀτρεμὲς ὄν, ἐπὶ πολὺ ἀθρόως ἐπίοι. V.21, inclusa, ex Adam. sunt addita: apud quem etiam dandi casu legitur δεδορκόσι τοῖς ὀφθ. Ibidem mox perperam in exemplari erat, πρὸς βλεψ. καὶ μαλ. εἰ μετ. V.22, Ad. πνεῦμα λεῖον, χολῇ ἐκ τ. χ. V.24, nota ἀγαπῆ contra gramm. obseruationes contractum. Sequ. v. Ad. h. καθάπερ οἱ δρόμοι: rectius.

P.173, v.6, congruentius, ἐπὶ ὦσι διεστηκυῖαι. vel, ὅσοις διεστήκασιν, vt Ad. habet 210,26. V.18, conuenientius, πρὸς τὸ φυσιογνωμονεῖν, vel κατὰ τὸ, vt Adam. 211,8. V.25, inclusa, addita sunt ex eodem Ad. 209,8.

P.174, v.1, pro παντάμορφον Adam. h. πάνυ βορὸν, 209,12. alioqui conuenientius esset παντάμωμον. V.3, κοιλῶν pro vulg. κοιλῶν repos. ex Ad. 209,15. V.10, pro μακρὸν apud eundem Ad. legitur κοῖλον, 209,21. V.17, rectius, εἰς ὀξὺ τελευτᾷ ἡ ἠχὴ βαρ. ex Ad. 217,19. V.26, φθονεροὶ legēdum esse pro vulg. φανεροὶ, declarat βάσκανοι apud Ad. 218,1. Inclusum σφοδρὸν seq. v. additum ex eodem Ad.

P.175, v.1, forsan rectius ἀνάπαλιν sicut scilicet Ad. habet ἀνάπαλιν ..., 218,4. V.4, rectius, εἰ δέ τι καὶ ἄλλο φωνεῖ, πρὸς ἕκαστον τῶν ἄλλων ζώων ... ὁμ. φθ. V.7, pro δεῖ & καθόλου, in exempl. est δεῖ & καθόπ: parum apte. V.12, rectius οὐ πάνυ κακοί, καλοῦνται ... πολλὰ παρὰ τὸ χεῖρον: & in seq. aphor. κακοὶ τὰ πάντα, μάλιστα δ᾽ ὦμοι ἐπί. ex Ad. 208,25. V.15, idem Ad. h. ... τῇ κάτω εἰ πάνυ στρογγ. V.17 & 18 ... σμα pro vulg. σχῆμα recte substitutum esse, ostendit διαιρέσεως vox apud Ad. 209,3. V.21, congruentius ... τοῖς κάτω, Ad. 209,5: vbi etiam plenior est loci lectio.

P.176, v.1, concinnius, ... πάχεις μετρίως ἔχων. V.8, pro ... vοι Adam. habet σκαιοί, 207,21. Ibidem mox rectius legerimus, ... χεῖαν καὶ ὑπόφρυν ... V.10, aphoritmus de ceruicis vertebris, plenior & planior apud Adam. est 207, ... V.13, Adam. βραχὺς αὐχὴν ὡς ... Ibid. mox sensus postulat ... V.15, Adam. ... ... νονται. V.17, Adamant. ... αὐτοῖς. V.19, Adamantius ... πλεῖν: & οἴονται pro φαντάζονται. V.2... rectius Adam. παραδόξῳ, & mox ἐκφορᾷ.

P.177, v.5, congruentius ... ποτε. V.19, verius (opinor) ... γον. Seq. aphor. rectius apud Adamantium sic legitur, εἰ δ᾽ εἰς ... χου σπονδύλων ἐξέχοι, ... δραλ. V.16, rectius, ... ξεως ἔχ ex Adamantio 106,21. V.28 aptius τύπῳ ἐπιχαίροντες, ex Adam. 207,3.

P.178, v.5, Ad. 207,8, καὶ ...

... ὑπάρχουσι. V.6, κοινῶς legitur etiam apud Ad. 207,9. nescio an verius sit κυρτούς. V.10, in exemplarimutila est lectio; hæc; οἷς δ᾽ ἀπὸ τῶν μακρῶν ... nostra scriptura petita est ex Ad. 206,5: necnon ex Arist. 142,28: 148,9. V.13, ἀρθρώδη pro vulg. ... repos. ex Ad. 206,7. V.19, fortasse rectius, ἀρίστου ἐστὶν ἀνδρ. Seq. v. legendum videtur ἐπευρωάζει, vel ... vt v.22. Ad. 206,13, habet ... μεταφρένοις.

P.179, v.6, Adamantius 205,21, habet ... vt Aristot. quoque 147, 28. Sequenti versu sensus postulat, ... V.11, Adam. περιφερεῖς, 205,24: & sequenti v. καὶ μεγαλοφροσύνη. V.23, in exempl. est φλυάρους parū vsitate. φλυαρίαι vero tum alibi legitur, tum infra 205,9. V.25, rectius ... V.27, rectius ex Ad. ..., γυναῖκων ἀνδρ. δ.

P.180, v.3, rectius πλήρεις εἰσί, ex Ad. 205,3. V.7 & 8, melius Adam. ... πάνυ, ... καὶ ἀκολ. σ. V.15, etiamsi ... legas, tamen ne sic quidem satis constat sententia. V.19, Adam. οἱ τὰ κάτω ὁμαλὰ ἔχοντες, καὶ ὡς ... βαίνοντες. Histor. animal. lib. 1,18,13, sic legitur hic aphorismus; ... ὅσοις μὲν τὸ ... παχὺ καὶ μὴ ... βαίνουσιν ... sic fere infra quoque 188,8.

P.181, v.6, πάνυ apud Adamantium in priori commate ponitur, 204,3. V.8, pro μὴ requiritur negatiua μὴ seu οὐ, vt infra 204,3. V.20, Adam. 218,21, κοῖλοι ὦμοι, καρποὶ ... πλευραὶ διεστηκυῖαι. V.25 Adam. μέτωπον οὔτε λεῖον, οὔτε παχύ. V.26, in exemplari est οὐ μὴν γε. si- quis μὴν γε nolit, reponat μὴν δὲ, vt supra 31,23.

P.182, v.11, rectius μετρίως ἁπαλή, Adam. 219,11. V.13, Adamantius δάκτυλοι ἁπαλοί. V.20, Adam. 219,20, ἄκρα ἁπλῆ: & v.21, ἀχανὲς pro καὶ χανές. V.24, Adamantius ἀναπεπταμένα. V.28, Ad. βραχὺ βαίν. 219,28.

P.183, v.9, Ad. ὀφρύες ἀπεσπασμέναι, 220,8. V.21, Ad. ἐν τῷ ἀσθμαίνειν. nescio an conuenientius ἀσχολεῖν, vel δυσχεραίνειν.

P.184, v.2, Adam. 220,28, τὰ ἀμφὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς λαμπρὰ ἔχει. V.8 & 9, apud Ad. est φιλόκυβος: fortasse verior lectio est φιλόκωμος. sed tunc v.11 legendum foret φιλόκυβος. V.13 & 14, inclusa, addita sunt ex Ad. 221,12. V.15, leg. τοὺς αὐτοὺς τρόπους ὄντα: vel, τὸ αὐτὸ τρόπους ἔχοντα. V.21, Ad. καὶ τὰ ἤθη οὐκ αὐτῶν τοῖς εἰδ. ἀκ. V.23 & 24, inclusa, addita sunt ex Ad. V.25, congruentius neutro gen. ἠμερώπεα. V.27, apud Adamantium dandi casu, καὶ τῷ ὑγρῷ τε καὶ ξηρῷ διαιρ. Seq. καὶ inclusa, addita ex eodem Adamantio. V.28, Adamantius τύποις γὰρ τοῖς σ.

P.185, v.1, nescio an rectius προσπεφυκός ἐστι. V.7, inclusum istud commation, ἄκρα σφυρῶν, abest ab Adam. cod. nec video quomodo ferri possit, nisi v.11 ante παχέα collocetur. V.14, signa θυμώδους, φιλολοιδόρου, & sequentium, non sunt apud Adamantium: sed apud Aristotelem supra iisdem prope verbis leguntur 142,11. V.19, rectius σφυρῶν. V.22, supra 142,22 legitur, καὶ τὰ εἴδη προπετεῖς. V.26, in exempl. est λευκόχρως:

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

errore ambiguo. V.28, congruentius (opinor) ὅλως ὀρνιθώδη.

P.186, v.5, pro ἠελινοὶ legendum fortaſſe νευρώδεις: vt ſupra 180, 1, αἱ νευρώδεις κνῆμαι ἀκολασίας πολλῆς μετέχουσιν. vel ὑπόϊνοι, *ſupra modum fibroſi*. V.10, pro ὑπνώδεις ſupra 143, 5, legitur γυπώδεις: & mox εὐεκύκλῳ pro εὔεκτον. V.17, aphoriſmus de labiis, ad ſuperiorem librum pertinet, 175, 25. Sic quæ v.25 leguntur, ad ῥαθύμου σημεῖα nihil faciunt; ſed ſupra ponenda eſſent 172, 14. Eodem v. ſtructura quidem conſtat melius ſi legamus, οἱ κατὰ τοὺς πλατυρύγχους τῶν ὀρνίθων τὴν ῥῖνα εὐθεῖαν ἔχοντες. ſed quã vera ſit ea ſententia, doctiores viderint. Seq. etiam v. quid ῥώνας vocet, mihi non conſtat. Confer cũ 150, 4

P.187, v.2, aphoriſmi de facie, fere ad verbum ſupra leguntur 150, 11. V.10, pro κωνόδοντες neſcio an rectius legerimus κωνώδεις. Apud Ariſtot. 149, 21, paulo aliter hæc leguntur. Sequens etiam aphoriſmi clauſula non caret mendo. V.14, fortaſſe verius πεπλησμένοι εἶεν. V.18, rectius apud Ad. 222, 16, ἐν γραφαῖς ἀχρόοις, γραμμῇ μόνῃ. Seq. v. apud eundem eſt, τὰ δὲ πολλά: & v.21, ὀλίγοις τε πρὸς ὀλίγο. V.27, de στενόποσι ſupra dictum ad 147, 11. In ſeq. neſcio an rectius leg. αἷς σκαφοειδὴς ὁ πλείων.

P.188, v.4, τμίον agnoſcit etiam interpres; *qui vero in honore conſtitutus eſt eunuchus*. ſed verior lectio eſt τομίαν, *ſectione factum eunuchum*. Apud Ad. 203, 20, aphoriſmus hic de eunuchis legitur paulo aliter. V.7, in exemplari eſt πλμτχ: quod ſecutus interpres vertit, *De paluſtribus*. Sed πλμτχ legẽdum eſſe, dictat ipſa materia. eſt enim πέλμα, τὸ κάτω τοῦ ποδός, teſte Heſych. V.11, neſcio an rectius οὐχ οὕτως ὑπολ. V.15, Adamantii duo habui exemplaria impreſſ[a,] Romanum ſcilicet, & Pariſien[ſe,] Cunr. Neobario editum. Habui [et]iam tertium calamo exaratum, qu[od] Pompilius Amaſæus, vir doctiſſim[us] & humaniſſimus, ad me Bono[niæ] miſit. Eorum librorum diſcrep[an]tiam vt indicem, Amaſæi liber [ti]tulo φ Φισιογνωμονικῶν τὸ α, habet [φυσι]ογνωμικά: itidemque initio libri, [...] Φισιογνωμικήν: minus recte, vt pro[li]xius ſupra expoſui ad 135, 2. V.[...] m. ſ. ἐπιπλέον, coniuncte. V.2[...] αὐτὴν τε: R. αὐτό τε: perperam. ver[a le]ctio αὐτοῖς, e m. ſ. cod. petita eſt. V. 26, incluſa μὲν, abeſt a m. ſ.

P.189, v.4, quoniam hic au[ctor] de ſe videtur loqui, pro κατὰ conue[ni]entius legerimus παρὰ ſeu ἀπὸ. [...] 7, nota προσκαλέσω, & in ſeq. m[em]bro παρακληθείς. V.8, non d[ubito] quin verior ſcriptura ſit μὴ μ[...] *nil cunctatus*. V.9, φιλικὴ pro vu[lg.] φιλικῶ repoſ. ex m. ſ. V.21, m. ſ. [...]είον: rectius. V.24, incluſus ar[ticu]lus τά, add. ex m. ſ.

P.190, v.6, pro πέρα rectius le[gi]mus πείθου, vt 157, 17: 187, 22. Sic v.9, pro ἀπαστοις ſupra conue[nien]tius eſt μεταπαστοις, 157, 21. V.[...] ſ. λυπουμένων. vnde ſuſpicari poſſ[et] quis, geminum hic fuiſſe co[...]tion, ἢ λυπηθέντων ἢ λυπουμένων, [...] ſeq. V.17, αὐτοῦ pro vulg. [...] ſitum e R. editione & m. ſ. libri [mar]gine. V.20, rectius [...] [...]ν, vt ſupra 158, 4. V.28, [...]

ὑπόπλαι ſupra 158, 11.

P.191, v.2, γῆρα pro vulg. γήρατι repoſ. ex m. ſ. V.5, forſan rectius εἴδη ἐρωτώδη τε καὶ μελῳδή. V.7, m. ſ. ἐπαινῶ, coniuncte. Incluſa ſequ. v. addita ſunt ex eodem m. ſ. V.12, incluſus articulus τοῦ, additus ex eodem. alioqui legere poſſes, παντὶ τῷ ἀνθρώπου σώματι. V.17, m. ſ. χρὴ μέν τοι περὶ λ.τ. V.19, m. ſ. καὶ καταπράξῃ: minus apte. V.24, incluſum ὀλίγα, add. ex eod. m. ſ.

P.192, v.2, m. ſ. αὐτοῦ τοῦ μετώπου: & ſequ. v. νεφέλη. V.4, incluſ. τούτων abeſt a R. ed. V.7, m. ſ. ſingulariter αὐτή. V.9, R. Θυεστίους, abſque diphthongo. V.12, ſupra ὑπὸ φόβου. 158, 13. Seq. v. πεπηγότων pro vulg. ἰσχνῶν repoſ. ex m. ſ. & ipſo capitis initio.

P.193, v.6, aptius μελητὴν, *cunctatorem*: contra exemplarium conſenſum. V.9, R. οἱ δέ: ſed εἰ δὲ habet etiam m. ſ. V.13, m. ſ. ὀφθαλμοῖς μεγάλοις ῥέμουσιν: & in fine aphoriſmi v. 15, ποιμαίνει: belle. V.16, R. ἀπίστοις, ἀδίκους, τὰ ἀλλότρια προσέχοντας κακά, ζῶντας ἀπὸ πυρ. ſubaudito verbo δηλοῦσι, aut alio conſimili. ſed m. ſ. cum Pariſ. & noſtra ed. conſentit: eiuſdemque generis locutio eſt etiam ſequ. cap. V.17 & 18, P. χειροποιοί: nec apte, necvſitate. V.26, R. κόμα ἤθη. Ibidem m. ſ. & P. pro κατηγοροῦσι habent [...]. Seq. v. m. ſ. h. χολῇ γὰρ βεβ.

P.194, v.1, m. ſ. εὐλαμπεῖς. V.3, R. pro τὰ γλαυκὰ habet κύκλα: vt ſupra 164, 7. V.9, rectius περιθεῖ, vt pag. ſeq. v.28. V.14, R. φιλοχρήματοι, ἐπιτελοῦντες ἔτι καὶ περιέποντες· καὶ ἐν τούτοις εὐφραίνοι χαίρουσι. V.16, R. & m. ſ. πάντα ἐπιτηδεύει ποιεῖν, vt ſupra quoque 164, 19. ὅσα ſequ. v. repoſitum ex m. ſ. at R. h. ὅσον, vt ſupra 164, 21. V.18 & 19, incluſa, addita ſunt ex R. c. Ibidem m. ſ. h. οἷς τὸ εἶδος ἐστὶ τῶν ὀφθαλμῶν ὅμοιον. ὀρθὴ στάσις ὀφθαλμῶν ἀρίστη. V.20, pro μοργοσιώνης R. h. ματαιοσύνης. V.23, m. ſ. ὠμόφρονες, φιλόφονοι, μιαιφόνοι: recte. V.24 & 25, incluſa, addita ſunt e R. cod. V.26, R. & P. h. ἀκρατεῖ: m. ſ. καὶ κράτει: e quo ego feci κεκράκται. tu ſi id nolis, lege κέκρακται, vt infra 109, 14. V.27, R. δεόμενοι: minus apte. a m. ſ. abeſt comma iſtud ἢ δυόμενοι. V.28, R. & P. ἔκροτοι: parum conuenienter.

P.195, v.1, ἔτι add. ex R. c. Seq. v. ſtructuræ lex poſtulat, ἐν αὐτοῖς ἀνῇ. Ibid. R. συμμύωνται pro ἀνοῶνται. V.3, R. pluraliter οὗτοι ἤλασαν. Incluſa, abſunt a m. ſ. V.8, m. ſ. ἔρωσιν, vt v.10. V.9, R. οὐ κακοὶ καὶ π. V.10, R. περιείληφε. V.15, R. τοιοῦτοι εἰσὶ τῷ εἴδει. V. 16, R. & P. εἰδεῖν: rectius εἰπεῖν. Eædem ibidem h. εὖ ἀθροῦντι, *probe ſpeculanti*. V.21, R. ἐπὶ ταύτῃ, rectius: vt ſupra quoque 165, 25. V.27, πυρρώδεσι gemino ρρ ſcriptum etiam in m. ſ. tamquam a πυρρός, non a πῦρ.

P.196, v.3, m. ſ. λύκον δὲ κ. V.5, pro ἴσαι m. ſ. h. ὅσον: itidemque ſupra 166, 12. V.7, m. ſ. οἱ δ᾽ αἵματ. V.14, de ἐπὶ ταύτης dictum ad pag. præced. v. 21. V.20, m. ſ. εὐθυέτειαν: & mox αἰδρίαν, ſine diphthongo. Incluſum πάντα ſeq. v. add. ex eod. m. ſ. itidemque εἰ v.24.

P.197, v.5, etiamſi relatiue legas οἷς δὲ, tamen ne ſic quidem ſatis conſtabit ſtructura. Supra quoque 167, 8, ſimilis eſt ſtructuræ perplexitas. V.9, incluſa καὶ, addita ex m. ſ. V.10,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

R. παῤῥοφόνται καὶ μηῤῥοφόνται. V.20, νοήματα add. ex m.ſ. Incluſa καὶ ſeq. v. abeſt ab eod. m.ſ. V.23, m.ſ. κουφόνοις: facta cõtractione ex κουφόνοες. V.27, πηλιδνοὶ pro vulg. πηλιδνοὶ repoſ. ex m.ſ.

P.198, v.4, incluſa καὶ abeſt a m.ſ. Contra ex eod. add. articulus οἱ verſu 12. V.17, pro δῆλοι ſupra eſt δόλιοι, 168,7. V.18, poſſis etiam legere εἰς ἀκρότητα. V.20, m.ſ. δρῆμανέες, diphthongως. V.21, ἄκακοι ex eod. m.ſ. repoſitum pro vulg. ἄκαμοι. ἄκομοι videtur inſolentius. Ibidem m.ſ. h. ξηροὶ, *ſicci*. V.22, m.ſ. κρυψίνοις: vt pag. præced. v.23 κυφόνοις. V.24, m.ſ. μετ' ἀβελίας.

P.199, v.1, m.ſ. κουψίνοοι, incontracte. V.4, P. & R. λοχοῶντες. ſed λοχῶντες habet etiam m.ſ. Ibidem idem m.ſ. τυρσεύουσι: minus conuenienter. Rurſum idem ibid. h. τὰ ἐντὸς, *interiora*. V.9, m.ſ. μάλα pro μεγάλα. Seq. v. εἰ cum ſubiunctiui modi verbo ὦσιν, habet etiam m.ſ. V.12, m.ſ. ὀρῖμέτα. βλέφαρα ſeq. v. additum ex eod. m.ſ. V.17, incluſa καὶ abeſt a m.ſ. Seq. v. m.ſ. σιωπεύωσι pro συμμύωσι. V.22, καὶ abeſt a m.ſ. itidemque τε ſeq. v. Eodem v.23 m.ſ. ποιήσωσαν. V.24, incluſa, addita ſunt ex m.ſ. V.28, m.ſ. δηλεῖ.

P.200, v.2, incluſa, abſunt a m.ſ. Sequ. v. m.ſ. συγκλείοιντο, errore ambiguo. V.17, incluſa, τὸ & τὰ, abſunt a m.ſ. V.19, P. ἐξ αὐτοῦ: m.ſ. ἐξ αὐτοῦ κρίνων φ. V.27, κατήγεροι proparoxytonως legitur etiam in m.ſ. at P. & R. paroxytonως habent κατηγόροι.

P.201, v.6, P. & m.ſ. μινήμιω σκαιῶν. mihi σκαιοὶ cum R. viſum eſt conuenientius. Viſe Polemonem ſupra 170,21. Sequ. v. m.ſ. περιβολή. V.14, m.ſ. ἰλώπλοντες: at v.19, [illegible] gemino λλ. Eodem v.19 malim αἰ ἀμβλόποις, opt. verbi modo. V.2[illegible] incluſa, abſunt a m.ſ. V.22, [illegible] in m.ſ. eſt, Φυσιογνωμονία δευτέρα.

P.202, v.5, m.ſ. παρεὰ, ſingul. Incluſa καὶ ſequenti verſu abeſt ab eod. m.ſ. V.7, μεγίστη pro vulg. μεγ[illegible] repoſ. ex eod. m.ſ. V.9, incluſa, abſunt a m.ſ. V.14, ἢ additum ex m.ſ. Idem ibidem h. ἄρσεν. V.1[illegible] ἐκείνοις habet etiam m.ſ. ſed [illegible] poſtulat τοῖς ἐκείνων; vel τοῖς οἰκείοις [illegible] 19. Sequ. v. θυμικὸν pro vulg. [illegible] repoſ. ex R. cod. V.18, m.ſ. [illegible] V.20, pro κέρδος aptius opinor [illegible] rimus εἶδος.

P.203, v.1, περπδηεὶς habet & m.ſ. Supra 197,7, legitur περιπτής [illegible] mox v.16 agitur περὶ ὀφθαλμῶν [illegible] νων. Ariſtot. 150,27, ἐξ φθαλμ[illegible] ſignif. dicit. Sequ. v. pro [illegible] gendum vel θηλέων, vel [illegible] cluſa, ὥςγε, add. ſunt e m.ſ. V.4 [illegible] & P. ἀγλυὲς, vno ν: ego m.ſ. ſequ[illegible] lui. Sic mox φιλόνεικον cum codic[illegible] lui pro vulg. φιλόνικον. V.6, [illegible] add. ex R. & m.ſ. Seq. v. inclu[illegible] abeſt a m.ſ. V.8, m.ſ. ἀπὸ [illegible] 9, περιοδρκόπερα, p vulg. [illegible] ex Ariſt. 145,17. Pro γόνυ ἀκρ[illegible] ibidẽ leg. γονύκροτον, cũ ex Ariſt[illegible] loco eodẽ, tum ex Polemonis [illegible] 22: & ipſius Adamantii 205,8 [illegible] 11, neſcio an rectius εὐ[illegible] κομψοτέροις καὶ γλαφυρωτέροις [illegible] tam: vt ſupra 145,18. V.12, [illegible] τε, addita e m.ſ. λεπτόνευρον [illegible] ſequitur, habet etiam m.ſ. [illegible]

cul dubio verior ſcriptura eſt λεπτονευροτέραν. Ariſtot. 145,19, habet ἀνευροτέραν. Viſe & initium lib. 9 de Hiſtor. animal. vbi itidem ſexus differentia & proprietates explicantur. V.14, m.ſ. ἄρσεν. V.16, m.ſ. θηλυμορφότατον, ſ. ζῶον. Sequens τὸ, addita ex eodem m.ſ. V.17, m.ſ. ἀῤῥενωπόν: & mox, θηλυμορφότατον. V.18, m.ſ. ἀρσενωπὸς: & mox θηλύμορφον, ſ. ζῶον. V.28, m.ſ. ante σφόδρα diſtinguit, non poſt.

P.204, v.4, rectius fortaſſe εἰ μόνον καθ' ἑαυτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ σκοποῖτο: vt ſupra 201,27. vel, ceteris manentibus, legendum καθ' ἕκαστον, & σκοποῖτο accipiendum actiue: ſicut apud Polemonem ſupra 181,8. V.10, m.ſ. ἀπερίσκεπτος, parum recte. Non multo melius idem ſequenti verſu habet εὐμεγέθης. V.23, aptius πλέρνας παχείας, vt pag. ſequ. v.4, πλερνῶν παχύτης: & ſupra 180,9. V.24, in m.ſ. eſt κνήμας πλατ :vt videatur voluiſſe ſcribere πλατείας. V.25, m.ſ. transpoſ. comm. μυραίμιωσιν ἢ μεμήνασιν. V.26, incluſa, abſunt a m.ſ.

P.205, v.1, m.ſ. πρὸς τούτῳ. V.6 & 7, incluſa, abſunt a m.ſ. V.8, rectius ἐστι συγκρ. V.23, fortaſſe legendum αἰανδρίαν δηλοῦσιν. V.25, incluſa καὶ abeſt a m.ſ. Idem ibidem habet κακονοίαν: minus vſitate. Incluſa quæ ſequuntur, in eodem m.ſ. faciũt ſecundum aphoriſmum περὶ γαστέρων: rectius, vt ſupra 179,13.

P.206, v.4. μεταφρένου pro vulg. φρενῶν repoſ. ex m.ſ. V.7, ἀρθρώδη pro vulg. αὐθάδη repoſ. ex eod. m.ſ. eademque vox vſurpatur etiam pag. ſeq. v.4. V.14, m.ſ. καὶ ἡ στιότης μωελίαν. V.17, incluſa καὶ, addita eſt ex m.ſ. Idem ibidem maſcul. gen. habet ἐπικεκλασμένος. V.20, R. & P. κλεῖς δὲ συμπ. minus belle. V.23, incluſa τε abeſt a m.ſ. V.26, m.ſ. χειρῶν καὶ ἄκρων. V.28, εὐπεραξίας pro vulg. ἀπεραξίας repoſ. ex eodem m.ſ. Supra eſt ὀξύτητος 177,24.

P.207, v.1, malim cum articulo εἰς τὰ γόνατα, vt in præced. membro. attamen ſupra quoq; articuli eſt ellipſis 177,25. V.5, incluſa καὶ, abeſt a m.ſ. itidemque v. 9. De κοντῷ eodem v.9, ſupra dictum ad 178,6. V.20, forſan l. μανίαις ἐπιλαμβ. Seq. v. m.ſ. h. περὶ τῷ β. V.23, σκαιοὶ, add. ex m.ſ. V.24, βαχέων legitur etiam ſupra 176,10. V.27, λοφιὰ pro λοφία ſcripſi cum m.ſ. Sequenti v. rectius fortaſſe σκαιῷ καὶ αὐθάδει, καὶ ἀμαθεῖ δὲ ἀναπίθει.

P.208, v.2, reciprocum ἑαυτοὺς ferri poteſt, vt v.4 ὀρθοῦντες αὐτούς. alioqui legi poſſet etiã αὐτοὺς, ſ. τοὺς βαχήλους. V.7, R. χειρῶν λύσεις, vt ſupra 176,22. V.9, pro στάσεως ſupra 176,24, legitur πάσεως. V.15, P. ἀπότητος: R. πότητος. noſtrũ ἀπλότητος, e m.ſ. deſumptum, legitur etiam ſupra 177,2. V.16, τὸ, addita e m.ſ. Sequens μὲν ab eodem abeſt. V.18, κεκλιμένος pro vulg. κεκλισμένος repoſ. ex eodem. V.20, εἰς additum ex eodem. Idem ibid. h. βρόχου, ſine γ: vt ſupra 177,10. V.21, m.ſ. κυφονοῦ. Sequ. v. rectius fortaſſe φοροῦσι. Sic v. 28 fortaſſe conuenientius περιβέχει.

P.209, v.2, m.ſ pro τὸ σχίσμα habet particip. ἐσχισμένα: non male. V.5, συγχειλία χαλαρᾶ, pro vulg. ἀχιλία χώρα, repoſ. ex m.ſ. apud Ariſt. ſupra 149,18,

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

paulo conuenientius, καὶ ἐπ' ἄκραις τῆς συγχίλίαις χαλαρά: de qua lectione monuit etiam Geſn. in leone, 224, 55. τὰ ſeq. v. add. ex eodem m. ſ. Ibid. m. ſ. pro τὰ τοιαῦτα habet ταῦτα. V.7, idem h. λεπτόχιλα pro λεπτόπερα. ſed in ea lectione tautologia ineſt. V.9, incluſa, abſunt a m. ſ. V.19, m. ſ. ἐπιπολὺ, vt v.16. V.24, conuenientius ἐπιζεῖν, vel ὑποζεῖν, vt infra 213, 22: & ſupra 171, 26. V.28, m. ſ. πάλιν pro πάνυ: parum apte.

P.210, v.8, incluſum πάνυ, abeſt a m. ſ. V.12, m. ſ. coniuncte ὡςτοπολύ. V.15, m. ſ. μηδὲ μὴν τραχ. V.20, pro κατηρεφῆ (quod agnoſcit etiam m. ſ.) Ariſtot. habet συνεφῆ, 151, 8. Pro τεταμμένα vero rectius cum eodem m. ſ. legemus πεπταμένα, *explanata, exporrecta*: quod interpres quoque animaduertit, & Geſner. in Cane, 185, 45. Præced. v. m. ſ. h. ἀνδρίαν, absq; diphthongo.

P.211, v.5, neſcio an conuenientius παιδιᾶς, *ioci*. Seq. v. R. & P. εὐμήδής τε καὶ ἀμήδής. ego m. ſ. ſequi malui. V.11, articulus οἱ additus ex eod. m. ſ. V.15, m. ſ. καὶ τὰ διαγεγλυμμένα δὲ οἱ ἔχ. V.22, λοξοὶ habet etiam m. ſ. & Polemo ſupra 158, 18: at Ariſtot. φοξοὶ, 151, 18: quæ lectio magis quadrat ad Homericam deſcriptionem Therſitis. Seq. v. m. ſ. contrario ſenſu habet ἄψυχοι: vt ſupra 158, 21.

P.212, v.7, ὑπὸ pro vulg. ἐπὶ repoſ. ex m. ſ. & Polemonis 159, 2. V.9, m. ſ. σάρκας λαπαράς: minus belle. V.11, εὐμαθεῖς pro vulg. ἀμαθεῖς repoſ. ex m. ſ. eamque lectionem poſtulat in præced. antitheſi oppoſitum δυσμαθεῖς. V.14, nota enallagen. ſenſus enim requirit compar. ὅσῳ περισχεροι. V.18, poſſis etiam legere διαφοραὶ εἶναι. V.23, m. ſ. coniuncte ἐπιπλεῖσον. V.25, P. & m. ſ. περιχυμένοις. plenius & integrius hæc apud Polemonem leguntur 159, 19.

P.213, v.9, m. ſ. incontracte αἰδοίοις. V.11, m. ſ. ὅσοις μὲν pro ὅτι. V.14, λέγει pro vulg. μηνύει repoſ. ex eodẽ m. ſ. V.24, m. ſ. τὴν χρόαν. V.25, m. ſ. αἰσχυντηροὺς: minus vſitate. V.26, aphoriſmus iſte, περὶ δὲ τῆς ἀνδρ. χρωμάτων, in m. ſ. rubrica & titulari forma exaratus eſt.

P.214, v.10, πυρρώδη ſupra quoque legitur aliquoties. ſed malim hic cum m. ſ. πυρώδη: quomodo etiam apud Ariſtot. eſt 152, 21. V.18, incluſa καὶ, addita eſt ex m. ſ. itidemq; τὸ v.21. V.23, m. ſ. πολυκέρδιαι ἀξιαλ. V.26, m. ſ. τείνει, ſine præpoſitione συν: & mox πυρότης, vnico ρ: minus recte. Ibid. conuenientius l. τῆς τοῦ ρ. ἀνθ. vt ſupra 161, 4.

P.215, v.2, R. & P. λαγνεία ἀπηχ... ego m. ſ. ſequi malui. Polemo ſimplicius habet, λάγνοι ἄνδρες εἰσὶ, 161, 8. V.6, vulg. ed. πεπειχωμένα: quod ferri poteſt ſi pro λέγει reponas λέγοι. V.14, pro δασόφρυες ſupra eſt συνόφρυες, 153, 8: 161, 22. V.19, m. ſ. ἐπιπαγμ. V.22, malim transpoſ. præpoſ. καὶ εἰς περιχαρείαν καὶ συγχ.

P.216, v.4, m. ſ. τέλικοι: & mox incontracte μεγαλόνοοι: minus belle. V.6, in m. ſ. duplex eſt ſcriptura, βουλόμενοι & βουλευόμενοι. V.8, malim ὀρθάς, vt πλάσιν, & ſimilia. Incluſa ſeq. v. abſunt a m. ſ. V.12, m. ſ. cum apoſtropho ταῦτ' εἴδη. V.14, m. ſ. dandi caſu θηλία τε: ſtructura minus bella. V.15, m. ſ. ἀμπλέγει, indic. verbi modo

at non item in ſequ. V.17, incluſa καὶ abeſt ab eodem m. ſ. V.18, m. ſ. καλὸν ἐστι φωρᾶσθαι ἔχειν. V.23, incluſus articulus ὁ abeſt a m. ſ. V.25, m. ſ. γυναικεῖν.

P.217, v.2, R. & P. λεῖον ἀπονενεμημένων: perperam: nec multo rectius apud Polem. ſupra, ἀεὶ ἀναβέπον, 172, 16. ego m. ſ. ſequi malui. V.4, fortaſſe rectius, ἀβρεμῆσαι ἐπὶ π. vel ſaltem ἀβρεμὲς ὄν. V.5, incluſa καὶ, addita e m. ſ. V.9, ὅπαι pro vulg. ὅτε repoſ. ex eodem m. ſ. V.11, m. ſ. ἔκδρομον: minus belle. V.15, συμμαρτυρῇ pro ſimplici μαρτυρῇ repoſ. e m. ſ. V.17, m. ſ. βαρὺ καὶ πάνυ ἀθρόον. Seq. v. κακοηχέστερα pro κακοηθέστερα contra exemplarium conſenſum repoſ. ex Pol. 174, 15. Pro ὀργηταὶ ſeq. v. ibidem legitur βαχεῖς.

P.218, v.1, incluſa, abſunt a m. ſ. V.5, R. & m. ſ. diuiſe ἐπὶ τὸ πολύ. Seq. v. malim ὡς ἂν, ſeu ὅτῳ ἄν. Ibid. m. ſ. h. διαφέρει χρὴ καὶ διαιρεῖν εἰς τ. V.8, m. ſ. ἔχω. Maior ibidem eſſet numerorum ſimilitudo, ſi ſingulariter legeremus ἴσπω. V.12, fortaſſe tertius hic liber ſtatui deberet: ſicut apud Polemonem hæc ſpecierum deſcriptio ſecundum librum efficit, 181, 11. V.19, ἀνδρεῖον habet etiam m. ſ. ſed ſiquis cum R. malit ἀνδρεῖν, vt ſupra 181, 16, haud equidem refragabor. Ibidem m. ſ. habet, ἄρθρα πάντα καὶ τὰ ἄκρα τοῦ σ. Seq. v. pro καὶ μὴν apud Polem. eſt κόμη. V.23, ταῖς σφυρίς pro ταῖς σφυραῖς repoſ. e m. ſ. Apud Pol. eſt τὰ σφυρά, 181, 23.

P.219, v.8, m. ſ. τοιοῦτον εἶ). Ibid. Polemo εὖ ἔχοντα, 182, 9. V.12, incluſa καὶ, addita e m. ſ. & Pol. V.23, m. ſ. ἀνιπλάμενοι: aptius ἀναπεπλαμένοις vel, vt R. ex Pol. legit, ἀνεπλυμένοι. Seq. etiam v. conuenientius eſſe videtur παχύποις, *craſſipes*.

P.220, v.4, m. ſ. σημεῖον εὐθ. ſingulariter: & contra, v.8, pluraliter μέτωπα ῥυσσά. Seq. v. idem h. ὑπέρρινοι. ſed ὑπέρινοι legitur etiam apud Pol. 183, 10: vt ſint, *purgationibus ſupra modum exinaniti ſeu extenuati.* niſi forte malis, *ſupra modum fibroſi*. V.15, P. & m. ſ. λιγυρὴ, more Ionico & Dorico. ego cum R. λιγυρὰ malui. V.21, ἐπιρρήσσειν pro vulg. ἐπιρρύσσειν repoſ. e Pol. 183, 23. Siquis ἐπιρράσσειν malit, facile patiar. V.25, m. ſ. βραδυμήνης. V.28, incluſa καὶ, addita eſt e m. ſ. Ibid. m. ſ. habet παλίμβολος: at R. παλίμβουλος, vt ſupra 181, 2, eſt ἀναπόβουλος.

P.221, v.10, φιλόκωμος pro vulg. φιλόπονος repoſ. ex Pol. 184, 11. Seq. v. titulus apud eundem Pol. eſt περὶ μωροπονήρων: contractis ſcilicet duobus capitibus in vnum. V.18, rectius apud Pol. eſt ὅταν ἄν, 184, 17. V.20, incluſa, addita ſunt ex eod. Pol. V.24, idem Pol. φαίνονται: & mox m. ſ. pluraliter καθ' ἕκαστα. Seq. v. γίνονται legitur etiam apud Pol. ſed aptius fortaſſe γινώσκονται. V.27, conuenientius Pol. βραχύτητι καὶ λειότητι, καὶ τῷ ὑγρῷ τε καὶ ξηρῷ.

P.222, v.3, Pol. 185, 2, τὴν δὲ ἠπιωτέραν, δικαιοσύνην λέγει. Seq. v. m. ſ. δηλῶ τῷ. V.8, m. ſ. & Pol. ὦτα ὑπερμεγέθη. Seq. v. m. ſ. σκόποι. V.20, ἄλλοις pro vulg. ἀλλήλοις repoſ. e m. ſ. Polemo 187, 21, habet ἄλλοτε πρὸς ἄλλον. Clauſula tractatus in m. ſ. eſt hæc; Ἀδαμαντίου σοφιστοῦ Φυσιογνωμονικῶν δευτέρου τέλος.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

P.223, v.1, Melampodis vnum tantummodo exēplar habuimus, Romanum: idque mediocriter emendatum. Quod vt paucis perstringam, versu 9 conuenientius fortassis est ἐπιστολας.

P.224, v.2, in exemplari est ἐχθρόν: & mox οἰκεῖον: parum congruenter. Sic v.6, idem pro κακὸν perperam habet καλὸν, vt satis declarant sequentia. V.17, ἐστὶ positum pro fut. ἔσται. V.25, & ὀκκοπλῶ ferri potest, & ἐγκοπλῶ reponi. Sic v.27, legere possis etiam ὀλιγοχρόνιον.

P.225, v.4, συμβουλῆς vocabulum in hoc loquendi genere repetitur etiam in sequentibus aliquoties, nominatim pag. seq. v.4. Sequens aphorismus de oculi dextri saltitatione, legitur etiam apud Theocritum Idyll. 3: vbi caprarius comissans ait, Ἄλλεται ὀφθαλμός μευ ὁ δεξιός. ἆρά γ' ἰδησῶ Αὐτάν; e dextri scilicet oculi palpitatione coniectans se voti sui fore compotem. ὁ μήλης autem v.12, recentioris dialecti videtur esse vocabulum, vt alia non pauca.

P.227, v.13, pro βρηχὸς videtur legendum βρόγχος, *guttur*. supra βρόχος pro eodem, 177, 10.

P.228, v.3, nescio an rectius εὐσταθεῖν ἐν κακοῖς, vt infra 232, 7. V.6, fortasse leg. χήρᾳ κέρδος ἀπροσδόκητον, vt pag. seq. v.8. Sic v.8 rectius fortasse, ὁδοιπόρῳ ζημίαν, δούλῳ λύπας: vt in præcedēti δούλοις sit prolepsis quædam generis. V.12, haud scio an conuenientius κυβερνήτῃ εὔπλοιαν, vt v.24. V.16, ἐαὶ tollendum videtur, vel eius loco reponendum μεγάλην, aut simile quid. Pro ἀφροσύνην quoq; legendum fortassis εὐφροσύνην, vt mox v.18, & infra 234, 24. V.17, fortasse leg. ὀκδανείζουσιν, vt pag. seq. v.2. ὀδανείζουσιν, minus huc quadrat. V.22, forsan aptius ἐπὶ ἔχων. V.26, verius esse videtur ἀγρυπνίαν: & seq. v. εὐπραγίαν vel εὐπραγίαν.

P.229, v.3, f. ἐπὶ χρεία. V.9, posses etiam leg. κακῶν ἀπαλλαγήν. V.18, f. ὀλιγοχρηματία.

P.230, v.4, forsan leg. ὠφέλιμον πραγματεύεται ἐξ ἀλλ. ἀρ. V.8, inclusum ... videtur tollendum.

P.231, v.14, forsan rectius ... μίσεται. V.24, de cordis saltitatione supra quoque, 227, 16.

P.232, v.4, forsan rectius ... *liis*. V.9, post φίλων deest ..., vel simile quid. V.17, ἀκρώμιον reponere ex 228, 27, non videtur conueniens ... taneum. potius enim requiritur ... κροτάφια, vel tale quidpiam. V.23, fort. leg. τοῖς δὲ λοιποῖς, ἀγαθὸν ἐν ἄλλοις ... λόντων κυεῖ ... Sequ. v. rectius ... κτύλιος. Nota in eadem pagina foeminina in mascul. genus translata ... λαγὸν, v.2: & βάλανος v.16. item isosyllabως ῥάχις v.12, pro perittosyllabo ῥάχεως.

P.233, v.23, si ἐπὶ κέρδει malis, per me licet. V.28, in exemplari coniuncte est εὐπρεπεύειν: contra morem. Ibid. mox structuræ lex postulat, ... τ' εὐωνύμου ποδός, τὸ αὐτό.

P.234, v.1, τ' εὐωνύμου referendum ad remotius subst. ... : vel potius masc. genere legendum τ' εὐωνύμου ποδός. V.7, pro πίλμα legendum esse πέλμα, supra docui ad 188, 7. V.14, ... cum δηλοῖ extrinsecus subaudiendum τὸ πάθος.

P.235, v.7, tractatum περὶ ἐλαιῶν Nicolaus Petreius eidem auctori adscribit cui superior tribuitur, Melampodi scilicet. stilus tamē huius quam superioris videtur esse multo recentior, phrasisque magis barbara. In ipso statim principio insolēs loquendi genus est, ἐαὶ ἐστὶν εἰς τὸ μέτωπον τ' ἀνδρός, pro ἐαὶ ἐν τῷ μετώπῳ τοῦ ἀνδρὸς ἐλαία ᾖ. V.22, κακοποδίνα γνώσεται Petreius vertit, *diuersa patietur a pedibus*. μάγουλον idem sequ. v. interpretatur *gulam*.

P.236, v.6, paulo congruentius, ἀτυχὲς βασιλικῆς γενέσεως: vel, ἀτυχὲς βασιλικῆς. Petreius vertit, *generis infelicitate premetur*. V.12, nota φάγοι pro πολυφάγοι. V.19, inclusum τὴν γυναῖκα, deest in exemplari. Sequēs ἀπρεπῶς probat etiam Petreii versio; *qui næuum mas in pedis talo gestitat, vxori vestium vsum; fœmina vero, viri potestatem intercipiet.* Sed conuenientius fortasse contrarium εὐπρεπέστατον: hoc sensu; *vir mulieri decentiorem e vestitu conciliabit speciem*.

P.237, v.1, libri De colorib. quatuor vsus sum exemplaribus: Basileensi, Michaelis Isingrinii; Veneto, Baptistæ Camotii: & Florentinis duobus; altero vetustiore, Leonici Thomei; altero recentiore, Simonis Portii; quod præter textū Græcum, cum duobus manuscriptis libris collatum, habet eiusdem Portii versionem & commentarium. Ex his Portii editio vt omnium est recentissima, ita in plerisque ceteris est emendatior. sed habet tamen etiam Camotii editio multa præclara, & nonnumquam integras sententias, quæ in ceteris editionibus desiderātur. Cæterum in dubium nonnulli vertunt, (inquit idem Portius) spuriús ne sit Aristotelique falso adscriptus hic liber, an legitimus. De quo quāquam Plutarchus asserit, Aristotelem duo de coloribus edidisse volumina, & Pachymeres in catalogo librorum Aristotelis enumerauit: nihil tamen hactenus habeo compertí. nam phrasis Theophrastum potius quam Aristotelem mihi sapere videtur. accedit quod parum aut nihil de coloribus plantarum disputauerit. Ordo nihilominus Aristotelicus est. Verum cuiuscumque sit, antiquitatem certe præ se fert; siue maiestatem, grauitatem, & breuitatem, siue stilum inspectes. Nam primum simplices colores; deinde mixtos & communi quadam formula primo; dehinc particularius eos explanat; proprios quosque colores plātarum, fructuum, pilorum, pennatum, squamarum, & cutis, sedulo persequens. Quare vtilissimus merito est censendus. Hæc Portius. Editionum vero discrepantiam indicare vt pergam, inclusum ἐστὶ v.8, a Leonici & Isingr. ed. abest. Eędem v.11 habent, διὰ τὸ καπνῷ βεβάφθαι, omisso altero articulo. V.14, Camotii & Portii ed. hab. μεταβάλλουσι. V.16, P. τειχῶν. Seq. v. post τῇ φύσει μέλαιναν, Cam. addit hanc ætiologiam, ἁπάντων γὰρ τῶν τοιούτων ἀνακλᾶται τι φῶς μέλαιναν. V.18, φέρεται pro vulg. φαίνεται repos. e Port. ed. Sequ. v. (inquit idem Port.) in altero cod. manuscripto hæc nonnihil aliter leguntur; τὰ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

τὰ δὲ, φαίνεται ἡμῖν μέλανα: *alia, apparent nobis nigra.* Agit vero de trib. nigri generibus etiam Hieron. Mercurialis Var. lect. lib. 3, cap. 13. V. 25, ante διὰ τοῦτο Camot. addit, μέλαν φαίνεται. Seq. v. P. h. διατεῖνον τὸ φῶς.

P. 238, v. 6, ἔχον additum e P. ed. Ibidem mox Port. ex altero m. s. legit καὶ διὰ τοῦτο μόνον δ. V. 8, Is. ἤδη: L. & C. εἴδη: mihi P. lectio visa conuenientior. V. 10, μόνον pro vulg. μόνου repos. e Por. V. 12, C. οὐδενὶ γὰρ ἄλλῳ. V. 26, P. τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον. V. 28, inclusus articulus τὸ abest a P. ed. Idem ibid. legit ἁλουργὲς pro ἁλουργόν. sed ἁλουργὸν legitur etiam Meteor. lib. 3, 76, 5: vbi, sicut hic, philosophus dicit, τὸ δὲ φοινικοῦν καὶ πράσινον καὶ ἁλουργὸν, οὐ γίγνεται κεραννύμενον.

P. 239, v. 6, καπνώδεις pro vulg. καπνοειδεῖς repos. e P. V. 8, ἁλουργὲς pro vulg. ἁλουργὸν repos. ex eodem: itidemque versu 15 & 17. V. 18, idem P. habet ὄρφνιον, vt infra 244, 7: & 249, 7. Ibidem mox Cam. post πολὺ δὲ, addit τὸ φῶς. V. 23, Cam. ἔστι γὰρ ἔνια τῶν χρ. Ibidem alter P. codex m. s. pro ἁπλῶς habet ἁπλᾶ. V. 25, Portius ex eodem m. s. codice legit, διὰ τὸ πλάτος μίξιν ἑνὸς ἔχειν, *propterea quod mixtio vnius habet latitudinē.* Sed non aspernanda videtur lectio Camot. ed. διὰ τὸ τὰ ἁπλᾶ πῶς μίξιν ἑνὸς ἔχειν.

P. 240, v. 7, quod hic legitur ἐκκινήσεως, *ex motu*, Portius in altero antiquo codice planius scribi censet πλατυκῶς, id est *cum latitudine.* vt sensus sit; differentias colorum vno modo sumi ex latitudine; quod est, maiori & minori albedine vel lumine. Idem sequenti versu legit κατ' αὐτὸ φαιν. & vertit, *secundum apparentem mixtionem, quae est in vnoquoque, assimilantes.* V. 15, Camot. post τὰ ὅμοια addit, ἐκ τούτων λαβεῖν. V. 17, Cam. κατὰ τὸ μᾶλλ. at non item 238, 26. V. 19, Cam. ἐπὶ τῶν [illegible] Portius ex altero codice m. s. plane aliam huius loci lectionem adnotat, hanc; τούτων δὲ πλατικῶς πάλιν πολλαὶ διαφοραί εἰσι, τῷ πλεονάζειν ἢ τὸ λαμπρὸν, ἢ τὸ λευκὸν, ἢ τὸ μέλαν καὶ σκοτεινὸν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. τὸ γὰρ ἀπὸ τοῦ ἡλίου φῶς [illegible] ἀπὸ τοῦ πυρὸς κεραννύμενον, τοῦ μὲν [illegible] τοῦ δὲ τῷ ὕδατι, διαφόρως ἔχουσι, διαφόρως καὶ τὰς χροιὰς ποιεῖ. καὶ αὖθις οἱ αἰθάλαι καὶ ὁ καπνὸς, καὶ ὁ ἰὸς, καὶ τὸ θεῖον, καὶ τὰ χρώματα κεραννύμενα, τὰ μὲν ταῖς τοῦ ἡλίου αὐγαῖς, τὰ δὲ ταῖς τοῦ πυρὸς, πολλὰς καὶ παντοίας ποιοῦσι μεταβολὰς χρωμάτων, τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον κεραννύσθαι. V. 23, χρωμάτων pro vulg. χρώματος repos. ex eodem P. Sequentia in altero Portii codice m. s. sic leguntur; τὰ μὲν [illegible] νόμενα ἐν τῇ τῶν καρπῶν πέψει, [illegible] τέον συνάμα τοῖς γινομένοις, καὶ ἐν φυτοῖς, ἐν τειχώμασι, καὶ ἐν πτερώμασι.

P. 241, v. 2, Leon. & Ising. [illegible]: structura minus cōgruente. Rectius etiam ibidem cum C. & P. legemus αὐτῶν, *ipsorum.* V. 5, inclusus articulus ταῖς, abest a P. editione. Leon. & Cam. minus congruenter habent καθ' αὑτάς. V. 7, P. [illegible] δὲ δ. V. 11, P. ante ἰσχυρῶς distinguit, non post. V. 14, P. χροιαῖς: more Attico. V. 16, P. post καθάπερ [illegible] nit defectus notam: & mox legit [illegible] λαιναι γὰρ οὖσαι. vt omissa videatur propria lapidum istorum aut regionum in quibus illi reperiuntur, appellatio. Talem autem esse eam quae ex argumento λευκογραφὶς nominatur, testantur Plinius & Aëtius. Eiusdem generis est etiam lapis fissilis quo pro tegulis vtitur pars Germaniæ. Idem annotat, inclusa, ab hoc scilicet versu vsque ad v. 24, abesse ab altero suo codice. V. 19, Leon. & Cam. ἐγχρωμένων, sine σ: minus vsitate. V. 22, τοιαύτην abest a Leon. & Isingr. editione: Cam. pro eo habet ταύτην: parum conuenienter. V. 25, τούτων abest a P. editione. Idem mox pro διὰ τὸ, habet παρὰ τὸ. Inclusa sequ. versu absunt ab eiusdem Portii ed.

P. 242, v. 2, inclusa, absunt ab altero m. s. Portii codice. Ibidem Cam. pro πάντων habet πᾶσαι: minus apte. V. 8, inclusa καὶ, addita est ex P. ed. Idem Portius adnotat, in altero m. s. omissis istis, ἐπὶ δὲ τῶν ὀπῶν, sequentia cum superioribus coniungi, sic; ἰὰ ἔγχυμος, καὶ ὅσα σκ. ἔχει τὰς χρ. V. 16, idem monet, in altero m. s. pro vulg. ἔχοντα notari etiam aliam scripturam, ἔχοντι. quod si admittamus, referendum esse ad solem: vt sensus sit, solis quoque in hanc aut illam partem inclinationem, alias atque alias parere apparentias. V. 18, C. ἀνὰ καὶ τὸ φ. & sequenti versu ἔχει. V. 22, in altero exemplari Portii non ἀναλαβὼν legitur, sed ἀνακλαθὲν, *reuerberatum*: rectius. Idem addit, ab altero m. s. abesse hęc omnia. V. 27, inclusus articulus τὰ, additus est e C. ed.

P. 243, v. 7, P. ὑδάτων: & v. 9, ἀκριβῶς δεῖ. Quia vero in altero m. s. multa ex prædictis desunt, (inquit idem Portius) vsque ad eam partem qua de aere agitur, libet totum locum ex antiquo adscribere: vt cognoscatur quo modo inter se cohæreant. Post ea igitur verba quæ pag. præced. v. 19 exstant, διὰ τὸ καὶ τὸ φῶς ἀλλοιοτέραν ἔχειν χρόαν, sequūtur ibi hæc; διαφόρως δὲ καὶ ταῦτα τὰ κεραννύμενα χρώματα, ἐν τῷ καὶ αὖθις ἄλλοις συγκεραννύσθαι, φαίνονται. ὅθεν καὶ ὁ ἀὴρ ἐγγύθεν, & reliqua, sicut in impressis leguntur. Hæc Port. V. 11, inclusa καὶ, addita ex Portio. V. 12, fortasse congruentius θεωρούμενος, nom. casu, vt in præced. v. 9. V. 15, P. λευκότατος ἐστι. V. 17, alter m. s. Portii codex habet, πολλὰ μὲν γὰρ τοῖς ἄνθεσι βάπτεται τοῖς φυομένοις, πολλὰ δὲ ῥίζαις, πολλὰ δὲ φλοιοῖς, ἢ φύλλοις ἢ καρποῖς. Camotius sic; πολλὰ δὲ καὶ τοῖς ἄνθεσι βάπτεται τοῖς φυομένοις, καὶ ταῖς ῥίζαις, πολλὰ καὶ φλ. V. 20, ἁλουργὲς pro ἁλουργὸν repos. ex eodem P. Ex eodem P. add. πάντα v. 22. V. 26, Por. χρόας λαμβάνει, omissa præpositione verbi. Sequenti versu Leon. & Ising. habent ἐρρυθέντων: Rom. & Camot. ἐρρυθέντων. Portius maluit ἐκρυέντων, *effluxis, seu qui effluxerint.*

P. 244, v. 2, inclusa καὶ abest a Por. editione. V. 4, Leon. Isingr. Cam. τοῦ τείχους διαστήματα. Ibidem mox Cam. post βαφῶν addit ταῦτα. Portius notat, in altero suo m. s. codice hæc ita legi; ταῦτα μὲν λευκὰ μένοντα, καὶ παράλληλα κείμενα τοῖς χρώμασι, τ. V. 8, Por. & Camot. ἀκρατέστερον αὐτῶν φ. τὸ αἶθ. Sequenti versu Isingr. habet κεραννυμένων. Inclusa μὲν ibidem addita ex Portio. V. 12, fortasse rectius τῶν δὴ βαπτομένων: vel τῶν οὖν βαπτομ. Sequentia, a versu 13, vsque

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ad v.19, absunt ab altero P. codice. V.16, ss. nom. casu ποῖαι. V.19, δὴ pro vulg. δὲ repos. e P.

P.245, v.2, P. in textu h. καθ' αὐτά: in versione tamen vulg. lectionem sequitur, *iuxta ea*. Idem sequ. v. omissa verbi præpos. legit ξηραίνεσθαι ψυχόμενον. V.5, C. & P. μᾶλλον μὲν οὖν τοῦ ὑγρ. In versione tamen P. vulgatam lectionem hic quoque sequitur. sic enim locum vertit; *eo quod iuxta ea arescat refrigeratus humor. sed quæ hausta insolatur, partim fit herbacea, propterea quod flauũ cum nigro temperatur: partim humore magis nigrescente, herbacea fit saturata valde, & porracea.* V.9, P. γινομένης. V.14 & 15, inclusa absunt a P. ed. V.17, P. ὡς προείρηται. V.22, in altero P. codice, qui parum ab excusis dissentit, legitur quasi noua periodo; ὅταν δὲ πεπαίνωνται οἱ καρποὶ πάντες, καὶ τῆς ὑπαρχούσης ἐν αὐτοῖς ὑγρασίας συνεψομένης ὑπό τε τοῦ ἡλίου καὶ τῆς τοῦ ἀέρος θερμότητος, ἕκαστοι λαμβάνουσι τὰς ἀπὸ τῶν φυτῶν χρόας, καθάπερ καὶ τὰ βαπτόμενα τῶν ἀνθῶν. C. quoque a ceteris editionibus hic dissentit. sic enim legit; πεπαίνωνται οἱ καρποὶ πάντες, τῆς ὑπαρχούσης ἐν αὐτοῖς ὑγρασίας συνεψομένης ὑπό τε τοῦ ἡλίου καὶ τῆς τοῦ ἀέρος θερμότητος, καὶ λαμβ. τ. V.27, inclusa, addita sunt ex altero P. cod.

P.246, v.2, post σκιοειδεῖς alter Portii cod. addit, καὶ φοινικοῖ, καὶ οἰνωποί, καὶ κροκοειδεῖς: quæ agnoscit etiam C. ed. Sequ. v. post διαφορὰς C. hæc quoque addit; διὰ τὸ τὴν ὑγρασίαν τῶν βλαστῶν εἰς αὐτοὺς διηθουμένην, τοιαύτην ἔχειν τὴν τοῦ χρώματος φύσιν. V.6, L. I. C. μεθ' ἑαυτό. sed ἑαυτοῦ probat etiam P. versio; *secũ eluens*. V.14, C. ἕκαστον αὐθις δι' ὑγρ.

& sequenti versu τῶν αἰωρουμένων ὑπερ[illegible]των. V.17, inclusa, absunt a C. edit. Ibid. P. l. ὄρφνιον, vt infra 249,7. Sequenti versu C. l. καὶ τότε τελευτῶντα πάντα γίνεται πορφυροειδῆ, τῶν αἰθῶν [illegible]νῶς συνεψηθέντων. V.19, P. notat, a[illegible]pertiorem esse sensum si pro [illegible] legatur αὐτῶν, *illorum*, enumeratorum scilicet colorum. V.25 & 26, inclusa, addita sunt e P. ed.

P.247, v.5, alter P. codex h. [illegible] καὶ τὰ κλήματα, καὶ τὰ ἔρνεα, καὶ τὰ φύματα [illegible]τα, ὅτι ἐστὶ μέλανα. V.10, in ὑστέραι co[illegible] sentiunt editiones. Sed fortassis [illegible]quit P.) in altero cod. rectius legitur ὑγρότερα, *humidiores*. vt ostendat, qu[illegible] colores quibus succedant ratione humidi, cum generantur. quasi d[illegible]cat quod color puniceus indigeat copiosiori humiditate, quam niger. Ibidem C. transmutatis casibus habet, τὰ μέλανα τῶν φοινικείων. V.13, inclusus articulus τὸ abest a P. ed. V.17, alter P. cod. h. ὅτι δὲ χρωμάτων [illegible] ἐπιγινομένων, ὅταν κρατῇ, τὸ [illegible] χρῶμα τῶν καρπ. μεταβάλλει. V.21, pro vulg. χρονιζομένων notat P. in altero cod. aptius legi χρωζομένων. Inclusum [illegible]λιν seq. v. additum ex C. ed. & v.26. V.23, ἐπ' αὐτοῖς pro vulg. ὑπ' αὐτοῖς repos. ex P. V.25, P. ὥσπερ pro [illegible]περ. V.27, alter P. cod. h. [illegible] τὰ τῆς μ. φ.

P.248, v.5, P. τούτων δὲ πάντ. V.12, L. I. C. μηλαίας: contra analogiam & consuetudinem. V.24, [illegible] περὶ Portius cum altero codice [illegible] uult; quippe quæ aptiorem sensum efficiat. Quia vero multa hic in altero P. cod. desunt, multa aliter leguntur: libet totum locũ ex eo hinc transcribere: vt cuilibet suũ sit iudicium.

Primum igitur verba ista, v.16, ῥᾴδιον δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν συνιδεῖν, in eo desunt. deinde sequuntur hæc; καὶ τῶν καρπῶν ἔνιοι, πολλὰς διαφορὰς καὶ χρωμάτων, καὶ ὀσμῶν, καὶ χυμῶν, ἅμα τῇ πέψει λαμβάνουσι. τὰ μὲν οὖν φύλλα διὰ μικρότητα τῆς τροφῆς ταχέως ἐκπίπτεται, καὶ μάλιστα συμβαίνει περὶ τὰς τῶν αἰθῶν τὰ ἄκρα· οἱ δὲ καρποί, διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὑγρασίας, εἰς πάσας ἅμα τῇ πέψει τὰς κατὰ φύσιν χρόας μεταβάλλουσιν· ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν βαπτομένων ἱματίων γίνεται. αἱ ἀνάγκη δὲ τὰ μὲν ὑπερβάλλειν, τὰ δὲ ἀπολείπειν τῶν κατὰ φύσιν χρωμάτων, διὰ τὸ τῶν μὲν ἀτελῆ, τῶν δὲ τελείαν γίνεσθαι τὴν πέψιν. cuius loci verba postrema exstant pag. seq. v.12.

P.249, v.1, τοῖς χρώμασι pro vulg. τῶν χρωμάτων repos. e P. Sequentia, v.2, Gesnerus in Purpura, 912,6, paulo aliter citat, & quidem intermistis emendationum cõiecturis. quare locum ex eo referre lubet. sic ergo ille ibi: τὰ μὲν οὖν φύλλα, (vel potius αὐτὴ) διὰ μικρότητα τῆς τροφῆς, ταχέως ἐκπίπτεται· οἱ δὲ καρποί, διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὑγρασίας, εἰς πάσας ἅμα τῇ πέψει τὰς κατὰ φύσιν χρόας μεταβάλλουσι. φανερὸν δὲ τοῦτό ἐστι, καθάπερ εἴρηται πρότερον, καὶ ἐπὶ τῶν βαπτομένων ἀνθῶν. (aliàs, ὥσπερ ἐπὶ τῶν βαπτομένων ἱματίων γίνεται) τὰ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ὅταν βάπτοντες (aliàs additur τὴν πορφύραν) καθιῶσι τὰς αἱματίδας, (fortasse ἀμοργίδας) ὄρφναι γίνονται, καὶ μέλαιναι, καὶ ἀεροειδεῖς. τοῦ δὲ ἄνθους συνεψηθέντος ἱκανῶς, ἀμοργὸν εὐανθὲς γίνεται καὶ λαμπρόν. V.6, inclusum τὴν πορφύραν, add. e P. Seq. v. L. & C. indicatiue habent καθιᾶσι: structura minus vsitata. V.11, P. pro διὰ τὸ habet διὸ parum congruenter. V.13, inclusa, addita sunt ex altero P. codice. L. & C. hab. διὰ ταῦτα διαφέρειν ἀλλήλων: structura imperfecta. V.17, rectius ἀπορρεόντων: vt P. quoque vertit *defluentium fructuum*. Alter Portii codex hic quoque in multis dissentit a vulg. editionibus. Primum enim v.14 h. πολλὰ δὲ καὶ τῶν δένδρων, τὸ τελευτ. ac profecto πλείστων vacat; nisi pro vulg. πολλὰ cum Cam. legamus φύλλα. Deinde v.15, pro ἀπολειπούσης habet ὑπολειπούσης: nullo sensus discrimine. Tertio, omittit participium ἐπιρρεόντων. Quarto, post verba ista, v.17, γίνονται τοῖς χρώμασι ξανθοί, interserit, πρὸ τοῦ φθάσαι τὴν φύσιν τοῦ οἰκείου χρώματος. V.26, pro ἀνδράχνης haud scio an rectius legerimus ἀχράδος.

P.250, v.8, περὶ τὸ τείχωμα pro vulg. περιττὸν χρῶμα repos. e Cam. editione. Portius id commation induxit, tum quod in altero manuscripto deesset, tum quod nihil ei significare videretur. V.14, idem C. legit, διὸ καὶ πάντως τοῖς δέρμασι καὶ τὰ τειχώματα συνεπακολουθεῖ: recte, vt cum ex v.19 est manifestum, tum ex Hist. anim. l. 3, 69, 2. V.21, ὅλον pro vulg. μόνον repos. ex eodem C. Seq. v. periodus ista, καὶ γὰρ ταῦτα, τῶν μελάνων γίνεται μέλανα, τῶν δὲ λευκῶν, λευκά, abest ab altero P. codice. Ex eodem in sequ. pro vulg. διὸ cum P. reposui διὰ τό.

P.251, v.2, commation istud χρωζομένοις αὐτοῖς, abest ab altero P. codice: Camotius legit χρονιζομένης αὐτῆς. V.6, P. composite h. ἐπιφερομένης, vt v.2 ἐπιρρεούσης. V.9, inclusa, absunt a P. ed. Contra, ex eadem addita est inclusa μὲν v.12. V.18, alter P. codex h. πρὸ τῆς τελειώσεως: quod non probatur Portio. V.23, alter P. codex post verba ista, πάντων γὰρ τὰ τειχώματα

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

γίνεται λευκά, addit hæc, καὶ μάλιστα τὰ ἐπίνοσα, καὶ περιπεπονθότα ἐξ ἑλκῶν καὶ φυμάτων καὶ περιτείψεων (forſan rectius παρατείψεων, vel περιστείψεων, *attritu*) τῆς ἀσφάλειας, καὶ τῶν τοιούτων. V.27, poſt καὶ ὅλως alter P. codex addit ὡς ἔφαμεν. V.28, pro παρὸ Iſingr. margo ponit vſitatius διό. Alter P. codex habet, παρὸ καὶ παρὰ πάντων μάλιστα: *propterea & omnium maxime.*

P.252, v.1, rectius cum altero P. codice legemus προσμάξῃ. Seq. v. pro μέλας Ruellius legit λευκός, *albus*: quod probat etiam Geſner. in Vrſo 1066,51. Eandem lectionem confirmant etiam quæ Pauſanias narrat in Arcadicis 25 0,42. V.7, ἅπασι add. ex P. at τῆς τροφῆς ſequenti verſu add. ex C. V.8, alter P. cod. h. διὸ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν ζώων. Sequ. v. idem P. l. ἀσθενέστερα γίνεται: more Attico. V.13, incluſam οὐκ non agnoſcit Cam. editio. alter P. codex hunc locum ita legit; ὅσα δὲ γίνεται λευκά, καὶ τῶν ἄλλων διαφέρουσιν, οἷον ἵπποι καὶ κύνες, τὰ τοιαῦτα πάντα. V.15, τὸ λευκὸν pro vulg. τὰ λευκὰ repoſ. ex P. Pro ſeq. εὐτροφίαν Geſner. in Equo (481,25) contrario ſenſu legit ἀτροφίαν Sic v.17, C. neg. legit οὐ γίνεται μέλαν. V.18, εὔκαρπα pro vulg. ἄκαρπα repoſ. ex vtroque P. cod. m. ſ. V.26, Cam. κατ' ἀρχὰς μὲν πλείω ἔχει τροφήν, περιϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας, ἥττω. Sequenti verſu Leon. & Iſingr. habent πάντων δὲ: P. πάντων δεῖ. ſed procul dubio verior eſt Cam. lectio, πάντως ἔδει. Ab eadem editione Cam. abeſt ſequens commation τοιαῦτ' ἐστί. Rurſus eodem v.28, Leon. & Cam. habent κατὰ τὴν ἀκμήν, vt pag. ſequ. v. 9. quam lectionem mauult etiam Portius. Idem P. ex altero ſuo codice hanc ſcripturam adnotat ἀλλὰ πάντως ἔδει τοιαῦτ' εἶναι καὶ τὰ πειχώματα τὴν ἀκμήν: in qua ſtructura, eſt Attica præpoſitionis ellipſis.

P.253, v.1, in altero P. codice pro πολιοῦσθαι adnotata etiam alia ſcriptura, πονεῖσθαι, *labore confici*: minus apte. συστάσεως ſequenti verſu additum ex Cam. editione. Alter Portii codex hic deficit, quod carie abſumpta ſint ſequentia. V.8, L. I. C. αἱ ἀρχαὶ ἐγ[illegible] cum P. malui ſingulare ἀρχή. Seq. v. legendum vel, τῶν ὀρνίθων τινὲς μεταβάλλουσι τὸ χρῶμα: vel cum L. I. C. τῶν ὀρνίθων μεταβάλλουσι τὰ χρώματα. Rurſus ibidem P. legit δῆλον δέ, vt mox v.12. Eodem v.12 Cam. plenius habet, [illegible] αὐτοῖς ὑγρασίας ὑπολειπούσης. Sequenti verſu alter P. cod. habet, [illegible] τὸ πυρρόν, οὕτως καὶ τὸ λευκὸν εἰς τὸ [illegible] ſtructura imperfecta. V.17, C. [illegible] κόκκινοι γίν. φ. V.20, P. mutato [illegible] ord. καὶ τῆς πέψεως οὐχ ὁμοίως δυναμένης κρατεῖν. V.25, μελαίνεται pro vulg. μελανότατα repoſ. ex eod. P.

P.254, v.1, P. ἀγροῖκος. V.3, Cam. pro ἔπι habet præpoſ. ἐπί. Ex eodem ſeq. v. αὐτὸς repoſ. pro vulg. αὐτοῖς. V. 5, pro αὐτὰ C. habet αὐτῆς: P. αὐτῶν. Sequ. v. χρώματι pro vulg. τειχ[illegible] repoſ. ex eodem P. V.10, Il[illegible] L. & C. καλέοις: itidemque alter Portii codex. Sed rectius cum P. legemus vel καυλοῖς, *caulibus*: vel κουλεοῖς [illegible] *nis*. V.12, τῶν χρωμάτων add. ex P. V.14, pro δὲ rectius fortaſſe legemus δή. Sequentis tractatus de Plantis, quatuor exemplaria in hac editione contuli: tria Baſileenſia, & quartum Venetum. E Baſileenſibus vetu-

vetuſtiſſimum a Roberto Wintero cum Geoponicis expreſſum eſt; alterum, ab Oporino cum Theophraſti operibus: tertium, Iſingrinii eſt; quod ſecutus eſt etiam Camotius. Porro Ariſtotelem de Plantis ſcripſiſſe, tum ipſe teſtatur philoſophus in fine libri περὶ βραχυβιότητος, 92,24: & initio libri quinti de Hiſtoria animalium, 115,6: tum Diogenes Laertius in operum Ariſtotelicorum catalogo recenſet περὶ φυτῶν α β. Sed an hi duo libri ab eo ſint conſcripti, id vero a doctis non abs re ambigitur. Nam phraſin recentem eſſe, interpretis ipſius teſtatur præfatio, & ſatis arguunt Latiniſmi paſſim obuii. atque ipſas etiam res, earumque tractationem, longe ab Ariſtotele diſcrepare, prolixe docet Iulius Scaliger in commentariis quos in hunc tractatum edidit. Recentioris ſane alicuius auctoris opus eſſe, tum ex aliis cõiecerit aliquis, tum e Romanæ vrbis mentione, 273,18: quæ nuſquam alibi apud Ariſtotelem exſtat. Iubæne aũt ſit, an multo recentioris Arabis, peritiores iudicent: mihi ſatis eſt διορθωγραφίαν proſequi. Eam igitur vt paucis pertexã, v. 28, Winterus & Opor. habent τοὺς περιφανεῖς τοῖς λόγοις: ſtructura non minus eleganti.

P.255, v.7, admodum corruptus eſt locus: quod in recenti ſcriptore mireris. ſententia requiritur talis quæpiam; ἀλλὰ καὶ προσθέλυμνον ὄγκωσιν, ὡς οὐκ ἄν ποτε φυτευόμενον, (ſeu ἀναφυόμενον) οὐδαμῆ προῆλθεν ἐς φῶς. τὸ μὲν οὖν ἀπόγραφον, ὑπέστη τὰ ἶσα· καὶ Ἰταλὸς ἀμφισβητήσει σὺν ἡμῖν ἐχήρευσε τῷ χρήματος. τοῖς δ' Ἄραψιν ἐγνωρίζετο μόνοις. Sic v.13, εἶτα βραχὺ τοῦτο, (καίτοι γὰρ μέγα ὂν) καὶ μὴ τοσοῦτον καθ' ἑαυτὸν οἰηθείς. V.19, cet. edit. εὐμοιρῆσαι παιδείας φασίν. quæ ſcriptura ferri non poteſt, niſi in præcedenti commate accuſ. caſu legas συμμερίσαντα. V.23, W. & I. φυταλίας, barytonως.

P.256, vt hic Ἰάννος gemino νν legitur in exemplaribus, ita Ἰαννουάριος alibi: at non item apud Suidam.

P.257, v.2, non minus recte legerimus τοῦ ἀκριβοῦς ἀπολ. vt v. proxime ſeq. & v.15, ὁ τὸν οὐρανὸν πληρῶν. V.26, legendum οὐ συνίσταται γάρ, vt in Latino textu; *neque enim conſtat*. vbi etiam nota συνίστασθαι Latinorum more vſurpatum pro δῆλον εἶναι, ſeu δεδηλῶσθαι.

P.258, v.8, legendum videtur, ἂν δὲ συστῇ τοῦτο, καὶ τὸ ἐπιθυμεῖν· εἴ γε τῷ ὕπνῳ ἀνακτ. vt in Latino textu eſt; *& vbi hoc conſtiterit, tum appetitu quoque duci: ſiquidem ſomno reficiuntur.* V.17, W. & Op. καὶ τὸ ἐπιθ. ὡσαύτως κατέχεσθαι: articulo non ad nomen, ſed ad verbum relato.

P.259, v.2, fort. μέρος αἰσθ. vt in Latino, *partem qua ſentiat*. Sic v.7 legendum videtur συνίσατο, vt in Latino, *neque vero ita a nobis hoc conſtitueretur.* & verſu 23, ἐπιστάμεθα δ' ὅτι: vt in Latino, *ſciamus autem quod.*

P.260, v.7, haud ſcio an legendum εἰρημένης, cum in Latino ſit, *qua extra ſcilicet hanc ambiguitatem ſunt.* V.11, ζωὴ legendum eſſe pro vulgato ζωήν, ſatis declarat etiam Latinus textus; *vndenam huic vita accedat; vt & ipſas facia-*

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

mus sensum habere. V.16 & 18, nota Latinismum in δεῖνα, *oportet vt.*

P.261, v.20, pro ἀπὸ διαθέσεως in Lat. edit. legitur *ex effectu.* V.23, vulg. edit. h. τὸ συμβαίνῃ τὸ ἀτμὸς. Nostra lectio respondet Latino textui; *& dum alitur animal, ascendit vapor.*

P.262, v.19, f. δεῖται τῶν καιρῶν τῶν ἐτῶν: vt in L. *planta hæc temporibus anni indiget.* V.24, in L. est *Lechinium*, Λεχίνιον.

P.263, v.4, corruptus & perplexus iste locus, sic videtur posse restitui: primum, si leg. εἰ δὲ νεοσσοὺς οὐ γεννῶσι: deinde si v.5 leg. ὁ γὰρ μένει ἐξ αὐτοῦ: vt scilicet posito post σπέρματος puncto semiperfectæ periodi, itidemque v.7 post παραυτίκα, redditio periodi sit in ὅμως. Latino quoque textui non minus hic hæret aqua: *quod plantæ licet pullos non generent: quia res quæ nascitur, non nisi ex natura seminis nascitur; & quod remanet ex eo, in principio cibus fit radicis.* Post hæc enim illatio sequitur quæ ad particulam LICET parum congruit: *Sic itaque in mistione mascularum & fœminarum plantarum existimare debemus.* quæ illatio si ad verbũ exprimenda est, pro ὅμως οὕτως in Gr. textu legendum ὁμοίως δεῖν, vel οὕτως οὖν. V.18, pro πεπληρωμένα in Latino est *completas esse.* V.21, legendum videtur ἐπαρκέσεως, sicut in L. est *suæ durationis.* V.27, in Latino est, *sed portionem partis animæ habet magis.*

P.264, v.1, rectius transposita καὶ leg. ἐὰν δὲ δέηται: vt in L. *& si tali indigeat.* V.17, W. & O. κόμι scribunt vno μ: itidemq; in seq. constanter. V.20, Lat. εἰσὶν ἐκ φλοιοῦ: *quædam vt-plurimum e cortice sunt.*

P.265, v.2, δέρματι legendum esse pro vulg. σώματι, tum ipse sensus arguit, tum textus Latinus; *cuti animalis similis est.* Non multum absimilis comparatio est lib. 2 de Anima, 22, 27. V.11, si ad Latina conformanda sunt Græca, legendum erit ... τοῖς τοῖς φύλλοις. sic enim sonant Latina; *In his itaque radicibus & foliis compositio est.* Paulo post, v.16, nota Latinismum, ἡ ἀκρότης τοῦ λόγου, *summa orationis.*

P.266, v.13, τοῦ ἐλάφου per communicationem generis de mare intelligendum esse, docet Hist. anim. lib. 4 extremus, 114, 5: vbi expresse legitur, κέρατα ἔλαφος θήλεια οὐκ ἔχει. Eadem commutatio est in illa ipsa Historia anim. lib. 9, 264, 12. V.24, Is. margo pro ἀμπέλου reponit αἰγείρου: & margo ... κείνῳ pro ὀριγάνῳ: ac rursum seq. v. ... ποσέλινον pro ὀπηγαΐς. Sed cum Græca consentiunt hic etiam Latina; *... humor qui in vite est: in aliis est ... ginalis, vt in origano, & in planta ... quam opigaida dicunt.*

P.267, v.11, μαργαρίτας agnoscit hic etiam Latina editio; *quas dicũt margaritas.* Is. margo habet ... V.21, Is. ὅμοιος κοιλίᾳ. sed ἡλικίᾳ cum W. & O. legendum esse, declarat textus Lat. *statura hominis est similis.* V.25, μετὰ ἔτος positum pro ... ostendunt Latina, *in singulos annos durant.*

P.268, v.27, Arabicos bentelosa ... gnoscit etiam Latina editio. Helioscopion vero ibidem dici videtur exoticus ille frutex, qui ex argumento Arbor solis appellatur: quia ... eius, quem vnicum fert & pręgrandem, solem perpetuo sequitur, eumque semper respicit.

P.270, v.4, rectius ὅλως, aduerb. In Lat. est; *quædam totæ cortex sunt, vt medianus.* V.7, W. & Op. μορέα, & hic, & in sequentibus constanter. A seq. periodo aliquantum discrepant Latina; *& aliæ multas differentias habent alias; sicut ex quibus prodeunt surculi; & ex aliis non.* V.12, pro ἀ... in Lat. est προβαίνει: *& progressa, magis sole discernitur.* V.25, pro ... W. & O. hab. ὡς: Is. ὧν. sed οἷς legendum esse, Latina ostendunt; *quibus statim semen fit.*

P.271, v.17, inclusa, ex W. & Op. addita, agnoscit etiam Lat. editio; *Item figuræ fructuum, si fuerint siluestres, differentes habent positiones.* Sed congruentius masculino genere legemus ἄγριοι: vt feratur non ad remotius σχήματα, sed ad propinquius καρποί.

P.273, v.1, Is. margo pro καρύα reponit λεύκη: & seq. v. ὤκιμον pro τράγιον: ac rursum v.4 ... pro βελένιον. sed nucem, tragium, belenium, agnoscit in his locis etiam Lat. editio. V.5, pro ... W. margo reponit ... V.18, Romanæ vrbis mentio cum alibi apud Aristotelem non fiat, merito suspectum hunc librum efficit. V.20, pro κόμμεων malet fortasse aliquis κορμῶν, *truncis.* In Latino textu est *egemmis:* quas Græci in vitibus & similibus plantis per metaphoram vocant ὀφθαλμούς.

P.274, v.1, pro αἴγειροι in Lat. etiam est *populi.* mire. nam populus, alnus, vlmus, neq; serũtur vmquam, neque fructum ferunt: vt testatur etiam Plin. lib. 16, c.26. V.18, ceteræ ed. habent ὁμοίων: Is. margo ὀπῶν. verius esse nostrum ὀσμῶν, declarat Lat. textus. *succorum differentias atq; odorum.*

P.275, v.3, δένδρον agnoscit etiam Latina editio; *arbor tres vires habet.* Is. margo pro eo reponit generalius φυτόν. V.26, post δεῖν requiri ἤ, εἰ μή, vel similem particulam, declarat Latinus textus; *neq; alius quispiam, præterquam a raritate, fit exitus.* Seq. v. Is. margo legit, στερεόν δεῖ, καὶ αὔξ. sed vulgatæ lectioni consonant etiam Latina; *Idcirco solidum est, in quod augeri quidpiam non potest.*

P.276, v.11, in vulg. ed. leg. δεῖ τι λεπτόν: particula τι e præced. verbi fine perperam repetita. quin etiã expuncta ἐ, & transposito μᾶλλον, clarius legeris, ἐ αὔξεταί τε· ὃ γὰρ δεῖ λεπτὸν ἐν αὐτῷ, μᾶλλον παρὰ τὸ πυκνόν. sic enim Latina sonant; *nascitur aũt & crescit quod subtile in ea est, citius quam quod spissum.*

P.277, v.2, locus qui indicatur, exstat Meteorolog. lib. 2, 41, 26. V.7, τοῦ τύπου γ, legendum esse pro vulgato τοῦτο δὲ, Latinus textus arguit; *Eiusdem quoque signum est.* V.22, pro ἐν ὕελῳ Lat. ed. hab. *in nitro*, ἐν νίτρῳ. Seq. v. συμβαίνει abest a W. & O. ed. fortasse igitur rectius legeris ἀναβαίνειν ἐνδέχεται. in Lat. est, *ascendere consueuit vapor.*

P.278, v.10, Is. pro ἔθος habet ἕως. sed ἔθος probat textus Lat. *mos est.* V.16, μεῖζον subst. accipiendum pro μείζονι, vt paulo post v.23. Sed non minus apte hic legas μείζονα, vt Lat. h. *aeris locus maior est loco corporis ter-*

Xx

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ra. & v.23, μείζων ἐν αὐτῷ ὁ ἀήρ: vt in Lat. *quod maior sit qui ipso continetur aër.* V.22, pro ῥαχίαις in Lat. est *saxum aliquod.*

P.279, v.5, pro εἶπα W. & O. habent εἰ δὲ: & v.7, ἐν αὐτῷ pro ἑαυτῷ. sed nostra & Ising. lectio magis cum Lat. textu congruit; *ceterum diutius immorante loco eidem aqua, cum hāc sibi similem efficere aër non possit.* V.9, & ante ἄμφω superuacuum esse, Lat. textus arguit; *necesse est plus excalfacta paullatim, ambo lutum efficiant natiuum.* V.21, inclusam εἰ, in vulg. edit. omissam, probat idem textus L. *huius rei signum est, quod, cum in eiusmodi loco in profundum foderimus.* V.24, rectius μακρυσμὸς ἀπὸ ὑδ. γλ. vt in L. *& ab aquis dulcibus longa distantia.*

P.280, v.3, στοιχεῖον legendum esse pro vulg. στοιχείων, manifestum est e Latino textu; *arbitrati vero sunt quidam, quod commune omnium elementum sit quae plurima est aqua.* V.18, forsan rectius ἐν αὐτῇ, s. τῇ νεκρᾷ θαλάσσῃ. V.24, cum ἤδη ἐγνώκαμεν, consonant etiam Lat. *Iam igitur sciuimus.*

P.281, v.5, inclusum τούτων in vulgatis edition. omissum, agnoscit etiam Latinus textus; *earumque species.* V.21, W. & Op. μετ' ἐκείνου οὐ ξηρ. structura minus perspicua. accus. ὃ probat etiam Lat. textus; *cum eo ascendit quod calor in aëris naturam siccarit.*

P.282, v.2, Is. καταπίζεται. nostrum καταπίζεται, ex Wint. & Op. repositum, magis consonat cum Latino textu, *absorbet coctum.* V.9, siue ἐπιπολῆς cum W. & O. legamus, siue cum Is. ἐπίπεδος, parum ad sententiam interest. Latinus textus h. *inanis est.* V.16, W. & O. εἰς μέρη αὐτῆς. sed αὐτῆς probat etiam text. Lat. *inter partes eius.* Rursum W. & O. v.20 συμπολυθείς. sed nostrum & Is. συμπιληθεὶς, magis congruit cum Latino textu; *aër in niue comprehensus.*

P.283, v.2, rectius ἐλαττοῦνται. V.6, pro μετὰ Latinus textus habet ἐν: *tum ex loci dispositione, tum ex aere in eo exsistente.* V.27, inclusa absunt a Lat. ed. Pro ἐπίπεροι vero legendum fortassis ἐπίμετροι: vt apud Plin. lib.21, c.15, *acinos, quam epipetron vocant, quae numquam floret;* apud Theophr. Hist. pl. lib.7, c.8, perperā scribitur ἐπίμετρον, etiam in Gazae versione.

P.284, v.7, ὕδνα pro vulg. ὕδατα repos. ex Lat. ed. *fungi & tubera.* Sic v.12 ἀπάρπσις legendum esse pro vulg. ἀπάρτησις, docet idem textus Latinus; *absoluitur planta artificium.* V.21, pro νοῦφαρ Latinus textus habet *nenuphar.* V.28, W. & O. πέψει: sed πεφθῇ legendum esse, patet e Lat. edit. *concoctus fuerit.*

P.285, v.2, nota θειαφώδεσι pro θειώδεσι, *sulfureis:* & v.6 ἀρσενικὸν pro ἀρσενικόν, *auripigmentum.* quorum vtrumque vulgaris esse linguae testatur Eust. V.10, pro ἀφιμόν legitur, Latina editio habet, *alumnas arbor.*

P.286, v.19, pro ἐκτείνει Latina edit. habet *attenuet,* ἀπισχναίνει. Sequenti versu Ising. margo λεπτύνεται διὰ τὴν παχ. sed cum vulgata lectione consentit etiam Latinus textus; *probibetque aqua crassitiem ascendere.*

P.287, v.12, φυτὸν legendum esse pro vulg. φυτῶν, docet etiam Lat. textus; *dum planta spinarum plurium in pingui aqua se mouerit.* Sequenti versu Ising. habet αἰχμάται. nostrum αἱμάται, ex W. & Op. repositum, probat etiam Lat. ed. *hauritque Sol.* V.17, rectius αὐτό: Lat. *vt fila super totam extendi videantur.* V.24, Ising. margo pro δένδρων εὐπορία reponit φυτῶν καρποφορία. in Lat. est, *arborum fœcunditas.* V.28, pro vulg. ἄκαρπα legendum esse ἃ καρπὸν, vt nos edidimus, declarat Latina edit. *sed quae fructum ante folia producunt.*

P.288, v.3, pro ζεῖ Lat. ed habet *deferuescit,* ἀποζεῖ. V.5, vsitatius ἔχομεν in aduerb. signif. Sequ. v. ὅτι legendum esse pro vulg. ὅτι, declarat textus Lat. *cum itaque.* V.15, Ising. διαβεβαιοῦνται. sed praeteritum διεβεβαιοῦντο agnoscit idem textus Lat. *asserebant.* V.19, pro commate isto, εἰς ἣν οὐκ ἐνηργήθη πέψις, Latina editio habet, *in quem non perfecta digestio est.* V.26, pro ἐπέστη W. & Op. habent ἐπαύθη: Lat. textus, *quod non maturuerit,* οὐκ ἐπεπάνθη.

P.289, v.7, nota πυραμοειδὲς pro πυραμιδῶδες, *pyramidalis.* itidemque versu 11.

P.290, v.17, τῶν φυσικῶν positum pro τῶν φύσεων. sic enim Latina sonant; *& distantiam naturarum inter se.*

P.291, v.15, καὶ ante οὐδὲ superuacua est, vt patet ex Lat. *neque cadunt.* V.20, pro χρόνῳ Latinus textus specialius habet ἐνιαυτῷ: *saepe in anno fructificant.* V.24, ταχύνεται legendum esse pro vulg. παχύνεται, Lat. textus arguit; *acceleratur eius digestio.* Inclusa, quae sequuntur, absunt a Lat. ed. V.27, pro φαιότης in eodem Latino textu est *color venetus.*

P.292, v.7, praepos. ἀπὸ probat etiam Lat. ed. *ab ebeno.* V.17, Latina paulo aliter sonant; *& quando partes eius comprimuntur, in albedinem declinat:* καὶ ὅτε συμπιέζονται αὐτοῦ τὰ μέρη, ἀποκλίνει εἰς λευκότητα. Pro seq. etiam ἔστι in Lat. est fut. ἔσται: *cum fuerit mediocritas, glaucus erit.* V.24, Wint. habet συνάψεσιν. pro quo Opor. margo adnotat legendum vel συναίθησιν, vel συναντήσιν, vel συναθροισιν. sed veram scripturam esse συνώθησιν, vt nos edidimus, declarat Lat. textus; *caloris impulsione.*

P.293, v.13, pro σμηνεῖον Ising. margo ponit σμυρνίον. Latina editio habet *propolis.* vnde videtur interpres scripsisse κηρίον. In eadem Latina editione pro ὡς legitur οἷ: *tale fit qualis est quam propolida dicunt.* V.15, nota καταρρῇ contra grammaticorum regulam contractum ex καταρρέῃ.

P.294, v.2, τύπου legendum esse pro vulgato τύπῳ, Latinus textus arguit; *huius signum est.* Sic v.5 ποιότητος legendum esse pro πότητος, declarat idem textus Latinus, *quod propria est qualitatis.* V.8, pro στύφος legendum potius στύφων: vt in Lat. *adstringens parumper:* vel saltim στρυφνός. Pro sequ. ὅς Lat. textus h. ὅταν:

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

& quando plus digestus fuerit. V.13, βραχείας ὑγρότητος legendum esse pro vulg. βραχεῖαν ὑγρότητα, patet ex eadem ed. Lat. *cum humore pauco.* V.21, W. & O. pro γίνεται habent γίνονται. qui verbi modus cum anteced. quidem congruit, at non cum seq. V.25, inclusa γὰρ abest a W. & O. ed.

P. 295, v. 10, pro ἕλκει in Lat. est compos. συνέλκει seu συνάγει, *contrahit.*

V.14, ἐπιφανείᾳ pro vulg. ἐμφανείᾳ pos. ex ead. ed. Lat. *in superficie …rum.* Seq. v. 15. margo pro ξηρότητα reponit θερμότητα. sed ξηρότητα agnoscit etiam Lat. ed. *vincitque frigus siccitatem.* itidemque Alexander problem. 70, lib. 2, (327,14) τὴν στρυφνότητα exsistere dicit ἐκ ξηρότητος ὀλίγης, καὶ πλείονος ψυχρότητος. vbi etiam ceterorum saporum caussas explicat.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΦΑΝΟΥΣ καὶ Ζήνωνος καὶ Γοργίου.

1, Ξενοφάνους δόξα, ὅτι ἅπαντα ἀΐδια καὶ ἓν καὶ ἄπειρον 1,4
2, Ξενοφάνους δόξης ἔλεγχος 3,22
3, Ζήνωνος δόξα, ὅτι ὁ θεὸς ἀγένητός ἐστι, καὶ εἷς, καὶ πάντῃ ὅμοιος, καὶ σφαιροειδής, οὔτε ἄπειρος, οὔτε πεπερασμένος 8,9
4, Ζήνωνος δόξης ἔλεγχος
5, Γοργίου δόξα, ὅτι οὐδέν ἐστιν· εἰ δ' ἔστιν, ἄγνωστόν ἐστιν· εἰ δὲ καὶ γνωστὸν, ἀλλ' οὐ δηλωτόν
6, Γοργίου δόξης ἔλεγχος

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΤΟΜΩΝ γραμμῶν πραγματείας.

1, Τὴν Ἀριστοτέλους δόξαν ἰσχυρίζει, ὅτι οὐ δύναται εἶναι μέγεθος ἀδιαίρετον, ἀλλ' εἰς ἄπειρα διαιρετόν 26,11
2, Τί τὸ σύμμετρον, καὶ τὸ ἀσύμμετρον· καὶ τί τὸ ῥητὸν, καὶ τὸ ἄλογον· καὶ τίνα τὰ ὀνόματα 31,9
3, Ὅτι οὐκ ἀνάγκη τὸ ἀπείρους ἔχον διαιρέσεις, μὴ εἶναι μικρὸν καὶ ὀλίγον 34,12
4, Ὅτι ἐκ τῶν ἰδεῶν οὐκ ἔστι δεικνύναι ὡς μέγεθός τι ἐστὶν ἀδιαίρετον
5, Ὅτι ἐκ τῶν στοιχείων οὐκ ὀρθῶς φασί τινες ὅτι μέγεθός τι ἀδιαίρετον 36,28
6, Ἔλεγχος τοῦ Ζήνωνος ἐπιχειρήματος … κινήσεως λεχθέντος, ἐπὶ τῷ εἶναι … ἀδιαιρέτῳ τῶν μεγεθῶν
7, Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν μαθηματικῶν ἀξιωμάτων

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ προβλημάτων.

1, Τί ἐστι μηχανή· καὶ περὶ κύκλου, τῶν ἐν τοῖς μηχανικοῖς θαυμασίων αἰτίαν ἔχοντος 43,15
2, Ἀμφὶ ζυγοῦ, διὰ τί τὰ μείζω ζυγὰ ἀκριβέστερά ἐστι τῶν ἐλαττόνων καὶ … ἐν τῷ κύκλῳ ἡ μείζων γραμμὴ … τὸν φέρεται τῆς ἐλάττονος
3, Διὰ τί, ἐὰν μὲν ἄνωθεν ᾖ τὸ σπαρτίον … ται ἀφέλῃ τὸ βάρος, πάλιν ἀναφέρεται τὸ ζυγόν· ἐὰν δὲ κάτωθεν, μένει 50,1

4, Τοῦ μοχλοῦ δυνάμεως αἴτιον 51,23
5, Διὰ τί οἱ μεσόνεοι μάλιστα τὴν ναῦν κινοῦσι 52,17
6, Τοῦ πηδαλίου δυνάμεως αἴτιον, καὶ τοῦ μᾶλλον προέρχεσθαι εἰς τοὐναντίον τὸ πλοῖον, ἢ τὴν τῆς κώπης πλάτην 53,6
7, Τῆς κεραίας δυνάμεως αἴτιον 55,9
8, Διὰ τί ὅταν ἐκ κεραίας βούλωνται διαδραμεῖν, οὕτως ποιοῦσι 55,16
9, Διὰ τί τὰ περιφερῆ τῶν σχημάτων εὐκινητότερα 55,24
10, Διὰ τί μείζονες κύκλοι κινητικώτεροι 57,5
11, Διὰ τί ῥᾷον ἄνευ βάρους κινεῖται τὸ ζυγόν 57,13
12, Διὰ τί ἐπὶ τῶν σκυταλῶν ῥᾷον τὰ φορτία κομίζεται, ἢ ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν 57,19
13, Διὰ τί πορρώτερον τὰ βέλη φέρεται ἀπὸ τῆς σφενδόνης ἢ ἀπὸ τῆς χειρός 58,1
14, Περὶ κολλόπων καὶ ὄνων 58,12
15, Περὶ ξύλου ἀγμοῦ 58,21
16, Διὰ τί αἱ κρόκαι στρογγύλαι 59,1
17, Διὰ τί μακρότερα ξύλα ἀσθενέστερα 59,15
18, Τοῦ σφηνὸς τῆς δυνάμεως αἴτιον 60,1
19, Περὶ βοχλαιῶν 60,22
20, Διὰ τί ἐπιφερόμενος ὁ πέλεκυς διασχίζει τὰ ξύλα, πιέζων δ' οὔ 61,14
21, Περὶ φαλάγγων 61,24
22, Περὶ ὀδοντάγρας 63,6
23, Περὶ τῶν καρυοκατάκτων 63,22
24, Διὰ τί ἐν τῷ ῥόμβῳ ἑκάτερον τῶν ἄκρων σημείων οὐ τὴν ἴσην εὐθεῖαν διέρχεται 64,20
25, Διὰ τί ὁ μείζων κύκλος τῷ ἐλάττονι ἴσην ἐξελίττεται 66,15
26, Περὶ τῶν κλινῶν 69,15
27, Διὰ τί χαλεπώτερον τὰ μακρὰ ξύλα ἀπ' ἄκρου φέρειν ἐπὶ τῷ ὤμῳ, ἢ κατὰ τὸ μέσον 71,13
28, Διὰ τί λίαν μακρὸν βάρος χαλεπώτερον φέρειν ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἢ ἔλαττον 72,8
29, Διὰ τί ἐπὶ τοῖς φρέασι τὰ κηλώνεια ποιοῦσι τοῦτον τὸν τρόπον 72,18
30, Διὰ τί, ὅταν φέρωσιν ἐπὶ ξύλου δύο ἄνθρωποι ἴσον βάρος, οὐχ ὁμοίως θλίβονται 73,1
31, Διὰ τί οἱ ἀνιστάμενοι οὕτως ἀνίστανται 73,11
32, Διὰ τί ῥᾷον κινεῖται τὸ κινούμενον ἢ τὸ μένον 74,4
33, Διὰ τί παύεται φερόμενα τὰ ῥιφέντα 74,13
34, Διὰ τί φέρεταί τι οὐ τὴν αὐτοῦ φορὰν, μὴ ὠθοῦντος τοῦ ἀφέντος 74,16
35, Διὰ τί οὔτε τὰ ἐλάττονα οὔτε τὰ μεγάλα πόρρω φέρεται ῥιπτόμενα 74,21
36, Διὰ τί τὰ φερόμενα ἐν τῷ δινουμένῳ ὕδατι, εἰς τὸ μέσον φέρεται 75,4

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ ΤΑ κεφάλαια.

1, Ὅτι φυσιογνωμονεῖν ἔστι, καὶ πῶς 135,3
2, Περὶ ἅ ἐστιν ἡ φυσιογνωμονία· καὶ ἐξ ὧν γενῶν τὰ σημεῖα λαμβάνεται 137,24
3, Τῶν παθημάτων σημεῖα καθ' ἕκαστον τῶν παθῶν 140,12
4, Ὅτι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα συμπαθοῦσιν ἀλλήλοις· καὶ ὡς τὸ κοινόν τι καὶ τὸ ἴδιον χρὴ διελέσθαι 143,8
5, Τοῦ τῶν ζώων γένους διαίρεσις εἰς ἄρρεν

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

καὶ θῆλυ, πρὸς τὸ φυσιογνωμονεῖν καὶ λέοντος καὶ παρδάλεως παράδειγμα 144,26
6, Ἡ ἐκλογὴ τῶν σημείων ἡ κατὰ ἀνθρώπους 147,[illegible]

ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ τὰ κεφάλαια.

ΤΟΥ Α.

1, Τὸ προοίμιον τοῦ βιβλίου 156,16
2, Περὶ κεφαλῆς 158,14
3, Περὶ χροιῶν καὶ τριχῶν 158,25
4, Περὶ μετώπου 160,6
5, Περὶ τριχῶν 160,20
6, Περὶ ὀφθαλμῶν 161,24
7, Περὶ ὤτων 171,17
8, Περὶ ῥινῶν 171,25
9, Περὶ πνεύματος 172,15
10, Περὶ παρειῶν καὶ προσώπου 173,3
11, Περὶ στόματος 173,24
12, Περὶ φωνῆς 174,13
13, Περὶ γενείων 175,11
14, Περὶ χειλῶν 175,20
15, Περὶ τραχήλου 175,26
16, Περὶ φάρυγγος 177,8
17, Περὶ ὤμων 177,18
18, Περὶ χειρῶν 177,22
19, Περὶ στήθους 178,9
20, Περὶ μεταφρένου 178,18
21, Περὶ κυφότητος 179,4
22, Περὶ πλευρῶν, γαστρὸς, ὀσφύος, γονάτων, ἰσχίων, κνημῶν 179,8
23, Περὶ δακτύλων 180,22

ΤΟΥ Β.

1, Ἀνδρείου εἴδους ὅροι 181,15
2, Δειλοῦ εἴδους ὅροι 182,1
3, Εὐφυοῦς εἴδους ὅροι 182,[illegible]
4, Ἀναισθήτου σημεῖα 182,16
5, Ἀναισχύντου σημεῖα 182,22
6, Κοσμίου σημεῖα 182,27
7, Εὐθύμου σημεῖα 183,4
8, Ἀναιροῦ σημεῖα 183,[illegible]
9, Ἀνδρογύνου σημεῖα 183,11
10, Πικροῦ σημεῖα 183,18
11, Πράου σημεῖα 183,23
12, Εἴρωνος καὶ ἀναποβόλου σημεῖα 184,[illegible]
13, Φιλοχρημάτου σημεῖα 184,[illegible]
14, Περὶ μωροπονήρων 184,12
15, Θυμώδους σημεῖα 185,14
16, Φιλολοιδόρου σημεῖα 185,21
17, Λάγνου σημεῖα 185,[illegible]
18, Λάλου σημεῖα 186,[illegible]
19, Φιλοΰπνου σημεῖα 186,[illegible]
20, Φθονεροῦ σημεῖα 186,12
21, Εὐθυμελοῦς σημεῖα 186,[illegible]
22, Δειλοῦ σημεῖα 186,[illegible]
23, Ῥαθύμου σημεῖα 186,[illegible]
24, Ἐρῶντος σημεῖα 187,[illegible]
25, Ἑταιρείων σημεῖα 187,24
26, Περὶ εὐνούχων 188,[illegible]
27, Περὶ πελμάτων 188,[illegible]

ΤΩΝ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΟΝΙΚΩΝ τὰ κεφάλαια.

ΤΟΥ Α.

1, Προοίμιον 188,18
2, Περὶ ὀφθαλμῶν ὑγρῶν 191,20
3, Περὶ ὀφθαλμῶν πηγνύντων 19[illegible]
4, Περὶ ὀφθαλμῶν κινουμένων 19[illegible]
5, Περὶ ὀφθαλμῶν γλαυκῶν 19[illegible]

6, Περὶ ὀφθ. παραπεφραγμένων 195,4
7, Περὶ αἰγιλωπῶν ὀφθαλμῶν 195,12
8, Περὶ ὀφθ. κοίλων 196,22
9, Περὶ ὀφθ. ἐξεχόντων 197,3
10, Περὶ ὀφθ. πελιδνωμένων 197,16
11, Περὶ ὀφθ. σκοπιῶν 198,1
12, Περὶ εὐφεγγῶν ὀφθ. 198,8
13, Περὶ μαρμαρυσσόντων ὀφθ. 198,11
14, Περὶ ὀφθ. γελώντων 198,27
15, Περὶ ὀφθ. σκυθρωπῶν 199,16
16, Περὶ ὀφθ. μυόντων 199,24
17, Περὶ ὀφθ. ἀναπεπταμένων 200,13
18, Περὶ ὀφθ. σκαρδαμυττόντων καὶ ἀσκαρδαμύκτων 200,25
19, Περὶ τῶν ἐν ὀφθ. κύκλων 201,10
20, Περὶ ὀφθαλμῶν ὀξέων 201,13

ΤΟΥ Β.

1, Τὸ προοίμιον 201,25
2, Περὶ τῶν ἐκ γένους εὐνούχων 203,19
3, Περὶ εὐνούχων 203,25
4, Περὶ δακτύλων 204,6
5, Περὶ ποδῶν 204,13
6, Περὶ σφυρῶν 204,20
7, Περὶ κνημῶν καὶ μηρῶν 204,26
8, Περὶ γονάτων καὶ ἰσχίων 205,7
9, Περὶ ὀσφύος 205,12
10, Περὶ νώτου 205,16
11, Περὶ κυφότητος 205,19
12, Περὶ πλευρῶν καὶ γαστρός 205,22
13, Περὶ στηθῶν καὶ μαστῶν καὶ μεταφρένου 206,4
14, Περὶ κλειδῶν καὶ ὤμων 206,19
15, Περὶ ὠλενῶν καὶ πήχεων καὶ χειρῶν 206,26
16, Περὶ τραχήλου 207,13
17, Περὶ χειλῶν καὶ χειλῶν 208,24
18, Περὶ ῥινός 209,23
19, Περὶ μετώπου 210,10
20, Περὶ παρειῶν καὶ προσώπου 210,23
21, Περὶ ὤτων 211,11
22, Περὶ κεφαλῆς 211,17
23, Περὶ χροιῶν καὶ τριχῶν 212,1
24, Περὶ εἴδους Ἑλληνικοῦ 213,1
25, Περὶ χροιᾶς 213,11
26, Περὶ τριχῶν 214,15
27, Περὶ κινήσεως 215,16
28, Περὶ πνεύματος 217,1
29, Περὶ φθόγγου ἢ φωνῆς 217,16
30, Περὶ εἰδῶν ἀνθρώπων 218,12
31, Εἶδος ἀνδρείου 218,18
32, Δειλοῦ εἶδος 219,1
33, Εὐφυοῦς εἶδος 219,7
34, Ἀναισθήτου εἶδος 219,16
35, Ἀναισχύντου εἶδος 219,22
36, Κοσμίου εἶδος 219,27
37, Εὐθύμου εἶδος 220,3
38, Ἀναιροῦ εἶδος 220,7
39, Ἀνδρογύνου εἶδος 220,10
40, Πικροῦ εἶδος 220,17
41, Πράου εἶδος 220,22
42, Εἴρωνος εἶδος 220,27
43, Φιλαργύρου εἶδος 221,3
44, Φιλοκύβου εἶδος 221,7
45, Περὶ ἡμέρου καὶ ἀγρίου 221,11
46, Εἶδος μωροπονήρου 222,6
57, Ἐπίλογος 222,15

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙ χρωμάτων.

1, Πῶς δεῖ καὶ πόσα τὰ ἁπλᾶ τῶν χρωμάτων 237,3
2, Περὶ τοῦ συνθέτου χρωμάτων 238,26
3, Τὸ πληθὺς καὶ τὸ ἄπειρον τῶν χρωμάτων διὰ πόσα συμβαίνει γίνεσθαι 240,26
4, Πόθεν τὰς χρόας λαμβάνει τὰ βαπτόμενα 243,16

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

5, Τίνες εἰσὶ τοῖς ἄνθεσι καὶ καρποῖς καὶ ἑκάστοις τῶν φυομένων ἀρχαὶ τῶν χρωμάτων 244,13

6, Διὰ τίνας αἰτίας τὰ τῶν ζώων [illegible] ματα, καὶ τὰ πτερώματα, καὶ τὰ δέρματα, διαυτὰ ταῖς χρόαις γίνεται 250,3

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ.

ΤΟΥ Α.

1, Ὅτι τὰ φυτὰ οὔτε ἐπιθυμίαν ἔχουσιν οὔτε αἴσθησιν οὔτε κίνησιν ἐξ ἑαυτῶν 257,21

2, Σκέψις περὶ ἐπιθυμίας φυτῶν καὶ κινήσεως καὶ ψυχῆς 261,14

3, Τῶν φυτῶν διορισμοὶ κατὰ μέρη 264,17

4, Τῶν φυτῶν διορισμὸς κατὰ γένη καὶ τόπους 267,8

5, Φύλλων διαφοραί, καὶ χυλῶν καὶ καρπῶν 269,27

6, Περὶ φυτῶν γενέσεως καὶ μεταθέσεως 271,19

7, Περὶ φυτῶν μεταλλάξεως καὶ καρποφορίας 272,28

ΤΟΥ Β.

1, Πῶς φύεταί τε καὶ αὐξάνεται τὰ φυτὰ 275,3

2, Περὶ σεισμῶν, καὶ περὶ φύσεως τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ὕδατος 277,1

3, Πῶς ἐκ τῆς γῆς γίνεται τὰ φυτά, καὶ αὐξάνεται 281,[illegible]

4, Πῶς ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ ὕδατος γίνεται τὰ φυτὰ 283,17

5, Πῶς ἐν τοῖς λίθοις γίνεται τὰ φυτὰ 285,19

6, Ποίων δεῖται τὰ φυτὰ πρὸς τὸ γίνεσθαι καὶ αὐξάνεσθαι 286,[illegible]

7, Πῶς γίνονται οἱ καρποί, καὶ τὰ φύλλα, καὶ τὰ ἄνθη, καὶ αἱ [illegible] 287,24

8, Χλωρότητος τοῦ δένδρου αἰτία [illegible] τος [illegible] καὶ αἰτίαι 289,[illegible]

9, Διὰ τί τὰ τῶν φυτῶν φύλλα [illegible] πίπτει καὶ τῶν τούτων χροιᾶς αἰτία, [illegible] τῶν ὀπῶν 290,[illegible]

10, Τῶν καρπῶν πικρότητος καὶ γλυκύτητος καὶ στρυφνότητος αἰτίαι 29[illegible]

INDEX VERBORVM ET FORMVlarum memorabiliorum.

A

ἀβρωνταί, καλλωπ. 201,17
ἀγαθοεργὸς ἀνήρ 177,15
ἄγειν, ponderare 129,20
ἀγένητα πάντα εἶ[illegible] 3,26
ἀγκύλη, poples 233,13
ἀγραμμὴς ἀρχή 24,24
οἱ ἀγραυλοῦντες 91,5
ἀγελόβουλος ἀνήρ 169,14
ἀγευστεῖν εἰς τὰ δένδρα 192,27
ἀδιάγλυφα ὦτα 171,22. 211,16
ἀδιάστατος 40,6
ἀδρὰ νοήματα 197,21
ἀδρανεῖς μαστοί 178,16
Ἀδρίας, s. πόντος 100,3
ἀδυναμία & ἀσθένεια pro eodem 38,26
ἀεὶ μνήμονες 143,26
ἀεροειδὴς καπνός 242,5
ἀθέμιστοι 198,21. Item ἀθέμιστοι 191,28. 192,2. Sic
ἀθεμίτοις μίξεις 192,[illegible]
ἀθέμιτα ἔργα 192,11. 199,8 ἀθέμιτα [illegible] σθαι 19[illegible]
ἄθυρον στόμα 222,[illegible]
αἰθὴρ pro ἀὴρ 6,18 [illegible]
αἰθρίαν [illegible] 117,[illegible]
αἰλούρων πρόσωπα 150,1[illegible]
αἱματώδεις seu [illegible] 24[illegible]
ἀκακία [illegible] 169,[illegible]
ἀκαμπὴς ἠχὼ 217,[illegible]
[illegible]

ἀκολεῖς βάκχαι 176,16
ἄκρα Ἰαπυγία, promuntorium Iapygia 104,21,28
ἀκρασία γλώττης 172,6
ἀκροθύμοι, εὔψυχοι 153,8
ἀκρωτήριον 148,11
ἄκυλοι τείχες 153,15
ἀκρόμιον ἀλλ. 228,27
ἀκρώνυχος vir.m.* 232,17
ἀκρωτήρια στόματος 139,3: 140,3
ἄλαλοι, non loquaces 165,27
ἀλαμπὲς ὄμμα 141,21
ἀλεκάλλιστον 117,16
ἀλεξίκακος παύσασθαι 102,17
ἀλλοιώσεις γενέσεις 97,25
ἁλίζειν, sale pascere 117,20
ἀλλ' ἤ, nisi 144,14. Sic οὐκ ἄλλο τι ἀλλ' ἢ μόνοις οἷς [illegible] 222,5
ἀλλοπρόσαλλοι ἄνδρα 161,9. 215,3
ἀλυκίας ἔχοντα 214,12
ἀλυπῆσθαι 183,15
ἁλμυρὰς ἐστί 220,14
ἀλογί, lineae quae 33,3
ἁλουργίδα μάταιον 104,17
ἁλουργὶς quomodo splendidũ & floridum fiat 239,8 ἁλουργῆ tinguntur purpura 243,20
ἁλουργὸν χρῶμα 238,28. 247,22 ἁλουργοῦ κρᾶσις 249,26 ἁλουργὸν εὐανθὲς 249,8
ἀλουργοπωλῶν τὸ χάσμα 49,23
ἀλσεχέων 208,7

ἅλω, area 112,10 ἅλως, areas 99,3 ἅλωνι μεγάλῃ 132,28
ἅμα τῇ ἡμέρᾳ 119,15 ἅμα μὲν - ἅμα δὲ 102,12. 109,14
ἁμαξιαῖος λίθος 104,28
ἀμβρύαστον ὄμμα 221,9
ἀμαυραὶ φωναί 81,18
ἀμβλυωπίας med. 122,27
ἀμειδὲς πρόσωπον 211,6
ἀμείλικτον μῆνιν 194,28
ἀμερὲς ἐν τοῖς ποσοῖς εἰ ἔστι 16,18 ἀμερὲς statuitur etiam in sensilib. 29,1
ἀμέλιμνος ἀήρ 160,18
ἄμικτοι ἄνθρωποι 117,19
ὁ ἀμόργης 247,24, ἀμφιλαφεῖς τείχες 215,68 ἀμφιλαφὴς σάρξ 206,13 ἀμφιλαφὲς λαστρᾶ σαρκὶ στέρνον 206,10
ἀμφοτεράκις 67,21,28
ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, quouis anni tempore 101,9
ἀναβλύζειν ἔλαιον 110,20
ἀνάζειν καὶ ὑποβρυχιᾶσθαι 103,6
ἀνάζεσις πυρός 94,17
ἀναθρώσκειν 183,28
ἀναισθήτου σημεῖα 141,6. 182,16. 219,16
ἀνακαθαίρειν μέταλλον 96,16
ἀνακάμπτειν κύκλῳ 3,28
ἀνακλᾶται τὸ φῶς 237,21
ἀνακλώμεναι αὐγαί 240,12
ἀνάκιδες τὴν ψυχ. 193,7
ἀνάλογον ἔχειν 26,2
ἀναπληρώματα γίνεσθαι 94,28

ἀνάπτειν καὶ ἀναλάμπειν, neutrali signif. 111,4
ἀναρίθμητοι μυριάδες 112,1
ἀναρραίνειν ὕδωρ 110,24
ἀναρρίπτειν εἰς ὕψος 97,2
ἀνάρροια, refluxus 114,27
ἀνάσιλλον 146,4
ἀνασκάπτεσθαι, refodi 99,14
ἀνάστειλον pro ἀνάσιλλον 153,17
ἀνατομὴ τοῦ στόματος 174,1. 209,12. idem σχίσμα & διαίρεσις 209,3
ἀναφυσήματα πυρός 108,6
ἀνακεχωρηκέναι τῆς γραφῆς 79,16
ἀνδρόγυνοι φύσει 215,26
ἀνδρογύνου σημεῖα 183,11. 220,10 ἀνδρογύνων γένη δύο 222,3
ἀνειλεῖσθαι τὴν φωνὴν 86,26
ἀνίκητον ἤδε ἄρεκτον 4,13
ἀνίωτος σίδηρος 95,21
ἀνόθευτον τηρεῖν 121,5
ἀνοιδοῦν, intumescens 110,9
ἀντᾴδειν, occinere 119,25
ἀντερείσαι μηδέν 74,24
ἀντικαθίστασθαι, substituere 104,3
ἀντικνήμιον ἀλλόμενον 233,18
τὸ ἀντίκοιλον τοῦ ποδός 188,8
ἀντιπροσώπως ἵστασθαι 99,5
ἀντιφορτίσασθαι ἀργύρειον 116,16
ἀντωθούμενα 74,8
ἀνυπέρβλητον βάθος 106,14

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

ἀδυσωπομόνητος τῇ ὄψει 114, 16
ἀδυστικός 153,22. idem πλεκτικός ibid. 21
ἀδιάδυνα & ἀδιάλυτα 2,2
ἄορνος λίμνη 106,11
ἀπαγορευτέοι 200,16 ἀπηγορευκὸς ταῖς κινήσεσι 142,4
ἀπάδοντα τῷ ἡλ. σ. 189,22
ἀπάνθρωπον φρόνημα 164, 27
ἀπαντλήμενα ὕδατα 245,4
ἀπείπασθαι, edixisse 101, 27
ἀπειράκις εἶ 4,1
ἀπείρονα βάθη 6,18
ἀπηλιώτου appellationes variæ 132,27
ἀπλωνὴς φωνή 218,27
ἀπλανὴς μαντεία 189,16
ἄπλευροι 148,8. 203,8
ἄπλευρον στῆθος 146,21
ἀπλευρότερα 145,16
ἁπλοϊκοὶ 159,4
τῶν ἀπὸ, pro ἀφ᾽ ὧν 126, 11
ἀποδηλοῖ τὸ πεν- 97,23
ἀποθεωρεῖν εἰς- 107,4
ἀποκεφαλίζεται 236,5
ἀπολιθοῦσθαι 96,17. 104, 11
Ἀπολλώνιον, Apollinis ædes 108,21
ἀπόλογος, defensio 231, 11
ἀπομαδᾶν τὰς τρίχας 99, 26
ἀποπιράζειν εἰ- 91,5
ἀποπηδᾶν, resilire 83,12
ἀποπίσματα κέδρου 110,19
ἀπορρωγῆαι φωναί 88,5
ἀπόρροιαν οὐκ ἔχον 132,5
ἀποσκληρωῦσθαι 101,1
ἀποστερεῖσθαι 103,9. 116, 13
ἀπόστημα ἴσον, dist. p. 59,7
ἀποσύρματα 94,23
ἀποσφαιροῦν, in globulos seu pilulas cogere 130, 23
ἀποτεμεῖν ἐκ δύο ὀνομ. 33, 18
ἀποχῆσαι pro ἀπέχρησε, suffecit, satis fuit 7,9
ἀποψήχειν τρίχας 89,19
ἄποψις φρικώδης 114,18
ἀπεψυγμένοι, frigidi 151, 27
ἀραιοειδής 204,10
ἀπρόσωπος ἀπὸ κτ. 236, 19
ἄπυρος χρυσός 95,2
ἀπωχαίνεται 247,22
ἀρετῆ ἀγαθοὶ ἰχθῦς 99,16
ἀρετὴν κτ᾽ τὴν βρῶσιν ἔχοντες μεγάλην 117,1
ἄρθρα χειρῶν καὶ ποδῶν 182, 12. 185,11 τὸ ἄρθρον, ἀεὶ δυσὶν ὅρος 25,28
ἀρθρώδες καὶ νευρώδες 146,10 ἀρθρώδης ἀγκῶνες 207,4
ἀριμαίεσσ seu ἀριμ. 198, 20
ἀρκτικοί, septemtrionales 212,17
ἀρπαστικοί 154,8
ἀρρενόγωνος ἀνήρ 236,15
ἀρρενωπὸς & θηλύμορφος oppos. 203,17
ἀρσενικὸν pro ἀρσενι- 285,6
ἄρτημα 60,24. 61,24
ἀρτύουσι καχέκτα 170,16. 201,1 ἀρτύει ... 190,20. ...
... 15...
ἀρύεσθαι, haurire 110, 21
τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀναλαμβάν... 18,28
οἱ ἀσθματίαι 217,1...
ἀσκαλαβώτου gressu ... 12
ἀσκαρδάμυκτοι ὀφ. 17..., 18,21. 201,2
ἀστασία κεφαλῆς 216,...
ἀστραπαῖοι ἄνεμοι 134,2...
ἀσύμμετρα ἵνα 31,14 ... ἀσύμμετροι, ... 155,25
ἀσυμπαθῆ ... 206,...
ἀσυμφανὴς ὑπόνοια ... 13
ἀσφαλισμὸν ... 120,8
ἄτακτος ἐλαυνόμενοι ... 19...
ἀτενὲς μέτωπον, expert... 151,9
ἀτεραμνοῦν ὕδωρ 119,2...
ἄτμοι χαμαὶ ... 17 ἄτμοις in ... bus statuere 36,...
ἀτρεκὲς pro ἀτρεχῆ 11..., 16
ἀτρεμεῖν & ἠρεμεῖν, ... τὸ κινεῖσθαι ...
αὐγαὶ φωτὸς 242,14 ... ... ἀνακλασ... 24..., 12
αὐτογραμμαί 28,17 ...

αὐτοτελῶς ... 28,18
αὐτοφυὰ πέτραι 110,22
ἀφοδος, excrementum 89,20,23 ἀφοδεύειν, excernere 98,10
ἀφροδισιοφθαλμοί 214, 13
ἀφυῶς ἐργάζεσθαι 118, 25
ἀχαρὴς θανάσιμος 118,16
ἀχνοι χαφαὶ 222,16
ἀχροώτερα πολλῷ 248, 17
ἀψῖδες κόνεις 55,26
Β
βαδιστὴς ἐστὶ 142,6
βάδισμα, gressus 215, 28
βαθυγράμμον 216,15
βαθυπλατεῖς χαλάκες 109, 18
βάλανος, masc. gen. 232, 16
βαρέα ὕδατα 129, 28
βαρύτονον φωνεῖν 154,19, 14
τὸ βαρυτονον χρώμα 242, 1 βασανίζειν ξύλα 82,1
βατιάκη, poculi genus 95,24
μετὰ βίας πολλῆς ἐκπίπτειν 77,27
βλέμμα, vultus 215,28
βληχώδης ἠχή 174,15. 217,18. sic βληχώδης φωνή 185,13
βοητὴς, clamator 192, 25
βόμβυκες in voc. ed. 78,3
βορὸς, vorax 148,12. 209,12 βορεῖ καὶ γαστρίμαργοι 206,7
βραγχιώντων φωναί 86,24
βραδυβάμων 153,23
βραδυκίνητος 163,14. 193, 10. 220,25
βραχυβάμων 153,21
βρηχὸς pro βρόγχος 227, 13
βριαροὶ μυκτῆρες 172,10
βρόγχου σπόνδυλοι 208,20
βρόμῳ σὺν πολλῷ 114, 10
βροτεώντων κτ᾽ 6,18
βρυχηθμῷ πολλῷ 114,22
βρυώδη τὰ 238,21
βώλια χρύσεα 95,8
Γ
γαλεαγκῶνες 142,21. 154,1
γαλεώτου inuidia 98,17
γαλιωὲς pro γαλιωῶν seu ἀπενές 151,9,11
γηθὸς προσώπου ἦθος, vultus latus seu hil. 219, 15
γηθοφωνεῖν 81,22. 82,15 γηθοφωνεῖν, τὸ σύντονον καὶ βαρὺν φθέγγεσθαι 88,8
γλῆνον & γλῆνις, mentum 175,12,16
γλῆνάδων ἵππων 187,2
γλήνων ἔδη 126,16
γεωργικώτατος ἀνήρ 105, 19
γηραιὸν εἶδος 190,28
γλαφυρὸν σπήλαιον 97,22 γλαφυροὶ τὰ εἴδη 143,5
γλοιῷ γλισχροτάτῳ 116, 13
γλυκύθυμοι 200,5
Γλυκώδεις 169,26
κτ᾽ γλῶτταν τὴν Π. lingua Perrhabiorum 115, 15
γλωσσαλγος ἀνήρ 213,19 γλωσσαλγίαν ἄνδρα 160,2
γνώμονες, horologia 129, 22
γοερὰ φωνή 217,27
γονύκροτος 142,5. 145,17. 220,14 οἱ γονύκροτοι κίναιδοι 147,21. 179,22. 205,8
γοργὸν βλέπ. ὀφθ. 198,19
γραφίῳαι βασκάνου ψυχῆς, s. ... 256,16
γυπώδης 143,5
Δ
δαιμονία ἔννοια 105,6 δαιμόνιον φοβεῖσθαι 121, 11
δαιμονικὴ κακότης 170, 23
δαιμονίζεσθαι 180,11
τὰ δάκτυλα & οἱ δάκτυλοι 147,10 δάκτυλος, pro δακτύλιος, anus, pod. 232,24
δασύφρυες 215,14 δασεῖς τῇ ὑπήνῃ 185,26
δασεῖαι φωναί 87,22
δασὺς οὐρανὸν νέφεσι 134,18
δασυπώγων 185,17
δαψιλὸς αἰθὴρ 6,18
δεῖγμα τοῦ indiciū 192,7
δειλόφθογγοι pro φιλόφονοι 194,23: & 164,28
δειμαλέοι, meticulosi 147, 11

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І. І. МЕЧНИКОВА

δένδρεσιν ἡμέροις 127,14
δεξαμενῶν κονιάματα 245,1
δέδορκε πλατύ 191,26. *Sic* ἐκδέδορκε λεπτόν 191,25. *Item* δεδορκότες ὀξύν 201,3 δεδορκὼς τοῖς ὀφθ. 172,21 δεδορκόσι τοῖς ὀφθ. 217,7
δηλαδή, *videlicet* 35,27. 38,16
δηλοῖ ὅ, & δῆλον ὅ, *pro eodem* 253,10,12
διαχρόνου, & συνεχῶς, *oppos.* 183,1
διαβαίνον μεγάλα 146,11
διαδῆσαι ταινίᾳ 82,8
διαδύνονται φῶς 237,26
δίαιταν ποιεῖσθαι ἐν- 113,10
διακαεῖς ὀφθ. 214,1
διακινεῖσθαι 79,8
διακυμαίνειν 106,24
διαλλάξεις μιγνύντων 4,17
διανέοντες ἐπὶ θάπερα 119,14
διεζυσμένος τὸ πρόσωπον 142,9
διαπιπηδᾷ σῖαρ 98,20
διασφίγγει 31,4
διασπαστικὴ φορά 29,28 διασπᾶν δίχῃ ἢ τριχῇ 27,10
διασίλλοντα κέρατα 89,14
διάστροφοι ὀφθ. 201,1
διατείνειν ἐπὶ πολύ 78,8
διατύπωσις σφραγίδων 79,25
διαφαίνεσθαι, *perspici* 191,15
τὸ διάφορον, *id quod interest seu refert* 194,15
διαψύχεσθαι 245,3
διδυμοτοκεῖν 113,26
διερίζεσθαι πρὸς ἀλλήλοις 103,13
διευρύνεσθαι, *dilatari* 110,8
διηθουμένη ὑγρασία 245,18
διΐεσθαι εἰς τὴν ὕλην 99,12
διΐστησι, *diuellit* 61,22 διΐσταται, *diuellitur* 60,1
δικαιότης 174,21. 217,23
δικόρυφος λόφος 175,17
δινούμενον ὕδωρ 75,4
διωνομασμένος, *celeb.* 109,19
διορᾶν, *perspicere* 243,9
διότι *pro* ὅτι, *quòd* 96,26. 247,7
διπλασιόπλευροι κλῖναι 69, 15 (19
διχοτομίαι *Platonica* 26,
δίψυχοι 215,7
διώκειν τὴν ὑγρότητα 99,12
δονεῖται τὰ ὄμματα 183,12. 220,11
δοτικὸν & ἐλεύθερον 146,13
δούλειος ἵππος 108,27
δρασῖς, *seu* δράσης 216,8
δυάνιοι 153,9 δυάνιον ἦθος 139,18
δυσαυξὴς φύσις 81,23
δύσβολοι 192,17
δυσθέατος 91,22
δυσθυμικοί 154,20
δυσκατάπαυστοι 193,11
δυσκατέργαστα ὕδατα 130,1
δυσπαραπειστότεροι 145,6
δυσταμίευτον πνεῦμα 78,9
διάφορος σύμφυσις 81,24
E
ἐὰν *cum indic. modi verbo* [illegible]
ἐγγύαν λαμβάνειν [illegible] 97,9
ἐγκεντρισμὸς *melior* [illegible] 271,26
ἐγκληματικώτατοι [illegible]
ἐγκλίσεις τῆς κεφαλῆς [illegible]
ἔγκοιλοι ὀφθαλμοί [illegible]
ἔγκοιλον [illegible]
ἐγκοτοί εἰσι [illegible]
ἐγκεκαρμένος [illegible]
ἐγκρατεῖς [illegible] 16 ἐγκρατὴ [illegible] 139,2. 142,1 [illegible]
ἰσχυρά 139,10. 140 [illegible]
ἔγκυκλος σφαῖρα [illegible]
ἐγκύπτειν εἰς τὸ βυθὸν [illegible]
ἔγκυρτος μικρόν [illegible]
ἐγρήγορος, *vigilans* [illegible]
ἐγχειρητής [illegible]
ἐγκέχρωσαι ἐν ἅπασι [illegible]
ἐδώλιον τῆς νεώς [illegible]
εἰ *cum subiunct.* [illegible] *verbo* 161,12 [illegible] ἄρα- *nisi forte* [illegible] 27
τὰ εἴδη περιττῆς [illegible] *sic* γλαφυροί [illegible] 143,5
εἰδωλόθυτοι μίξεις [illegible]
εἰλεῖσθαι ἐν- *versari* [illegible]
εἰλικρίνεια & μίξις [illegible] 241,7
εἴρωνος σημεῖα *seu* [illegible] 17. 220,27
εἴσδυσις [illegible]
εἰσμανθάνειν *pro* [illegible] 28
εἰσφορῆσαι *seu* εἰσφρῆσαι, *glutire* [illegible]
εἶτ' οὖν *siue, seu* [illegible]
ἐκβρώσκειν 197,18
ἐκκάεσθαι, *exuri* 248,28
ἐκκοπεὺς τείχους 146,3
ἐκκολάπτειν, *excudere* 90,2
ἐκκοπὴ χάμων 224,25
ἐκκρεμεῖς γαστέρες 206,1 ἐκκρεμεῖς μαστοί 206,10
ἐκκυλίεσθαι & ἐξελίττ. 66,17
ἐκλαμβάνεσθαι, *accipere, intelligere* 38,3
ἐκπιεζεῖν 113,12
ἐκνεφίαι *qui pracipue sint venti, & quo modo fiant* 134,21
ἐκπήδεσθαι ταχέως 249,3 ἐκπηδήσεις ταχεῖα 248,1
ἐκπεποιημένα, *edita* 189,3
ἐκστατικὴ περὶ τὰ ἀφροδίσια 143,29
ἔκτεξις, *partus* 123,10
ἐκτριβομένων ἑαυτοῖς 113,13
ἐκφαίνεσθαι τῆς ἀληθείας 37,21
ἐκφανής, *euidens* 81,5
ἐκφυγὰς κακῶν 223,15
ἐκχυθῆναι 94,6
ἐκθέουσι γιγνόμενοι 153,12
ἐκφαίνεσθαι τοῖς ὀφθ. 152,14
ἐκκλειστικὴ γε θυμῷ 189,8
ἐλάα, *oliua* 214,6 ἐλαῖα, *nenioleacei* 235,7
ἐλαττὸν ἀξίωμα 36,19
ἐλάαι *pro* ἐλαιῶνων 115,27
ἐλαιοχρινῆ 109,20
ἐλαιωτηπέλοι 109,18 ἐλαιῶσαι αἰτία 72,21
ἐμβαδὸν σῶμα 174,11 ἐμβαδριούμενον σῶμα 109,21
ἐμβρόντητοι 192,15
ἐμπέπηγεν, *infixus est* 55,11
ἔμπυρροι 250,16
ἐμφυλλισμός 272,2
ἔμψυχος εὐωχία 228,4
ἐν δώροις πείθεσθαι 170,2
ἐναντιόβουλος 184,1
ἐναπολυόμενοι 131,4
ἐναργέστερα σημεῖα εἶναι 156,6
ἐνάριθμα 6,13
ἐναρμόσαι ἢ προσθεῖναι 68,24
ἐνδελεχῶς κινεῖσθαι 7,12
ἐνδήμοις ἀποδημία 224,12
ἐνδιαλλάττειν τὰ σημεῖα 137,19
ἔνθερμοι 143,26 ἔνθερμος διάνοια 139,4
ἐνιδρύσαι τοῖς γράμμ. 188,23 ἐνίδρυται αὐτοῖς 157,28
ἐννοητικοί, *cogitab.* 154,17
ἐντεταραγμένοι ὀφθ. 152,22
ἐνβρεχές 190,4
ἔνθημα κεράζειν 183,17
ἐνυπόστατα 120,24
ἔνωχροι 151,25. 152,23
ἐξαίρεσις, *exemptio* 63,15
ἐξηκασμένα τρόποις 191,6
ἐξελίττεσθαι ἴσην γραμμ. 66,16 ἐξειλημένος 67,14
ἐξετάσαι τὰ ἀγγεῖα 112,27 ἐξετασθεὶς, *in quaestionem & torturam vocatus* 100,2
ἐξηχεῖν, *insanire* 180,11
ἐξεστηκότες ὑπ' ὀργῆς 152,13
ἐξίτηλες, *exilis* 178,1. 207,4
ἐξοδιασμοί 229,28
ἐξόφθαλμοι 150,27
ἐπανάστασις βίου 223,24
ἔπαρξις 4,20
ἐπαυξῆσαι τοῖς μεταφρ. 178,22 ἐπαύξειν *pro* ὑποζεῖν 209,24
ἐπαυχένιοι σπόνδυλοι 176,10. *rectius* ὑπαυχένιοι 207,23
τὸ ἐπέκεινα τῆς καθ. 50,4
ἐπέλευσις ἐχθροῦ 225,13
ἐπισβόλοι 209,14
ἐπέχειν τὸ τόπον 112,23
ἐπὶ πολὺ, & ἐπὶ τέλους, *in fine* 53,26 ἐπὶ Κορίνθου, *Corinthum versus* 132,6
ἐπιβατέον οὐδενί 104,27
ἐπίγρυπον 150,4
ἐπιδιαφθορά 232,21
ἐπιζέουσα ὀργή 171,26
ἐπιθρώσκοντα δῆξι 220,14
ἐπικαιρότατος τόπος 156,7
ἐπικαταβαίνειν εἰς- 215,10
ἐπικλάζουσα φωνή 220,15
ἐπίκλοπα νοήματα 159,7. 212,12 ἐπίκλοπα ἤθη 164,15. 194,10 ἐπίκλοποι τὰ ἤθη 216,6
ἐπικουφίζει δῆλα 71,19
ἐπικράτεια, *dicio* 110,13. 130,22 κατὰ τὴν ἐπικράτειαν, *imperio potiti* 108,20
ἐπικεκυφὼς βάχιλος 176,28. 208,13
ἐπίλευκοι κέγχροι 165,20
ἐπιληπτικοῖς χρήσιμον 98,20 ἐπιληψίοις χρήσιμον 99,21
ἐπίνοσοι 236,13

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ἐπίπεδοι ὀφθ. 202,28
ἐπίπληκτοι, *attoniti* 91,28
ἐπιπροφυΐζον ἄνθος 248,13
ἐπιπρέπεια, *optima & expeditissima physiognomonia signa dat* 144,15.202,8
ἐπιπροσθεῖ τοῖς πέρασι 40,12 ἐπιπρόσθεσις 2,8: & 8,1. *haud scio an rectius* ἐπιπρόσθησις.
ἐπίπυῤῥος τὸ σῶμα 141,18
ἐπιῤῥέπεια φορὴ 245,21
ἐπιῤῥήσσειν τοῖς ποσ. 220,21
ἐπιῤῥεῖ τὰ ὕδατα 130,5
ἐπισαλεύοντες ὤμοις 153,28. 154,1
ἐπισημαίνεται, *signum dare plausu* 93,19
ἐπισκύνιον *oculis incumbens quid signif.* 168,17.198,23
ἐπισπερχὲς τείχωμα 140,22 ἐπισπερχὲς προσώπου ἦθος, & ἀγαθόν, *oppos.* 141,28
μετ᾽ ἐπιστασίας 19,10.38,24
ἐπιτείνειν 217,6
ἐπιτελεστικοὶ 155,13. *iidem* ἀνυστικοὶ 153,22
ἐπιτελὴς ὁ ἀνήρ 169,18
ἐπιτυχία, *assecutio* 224,3
ἐπιφλεγὲς χρῶμα 152,4
ἐπιφοινικίζειν 247,3
ἐπιφοινίσσουσι γνάθοι 152,11 ἐπιφοινίσσον προσώπου 152,9 ἐπιφοινίσσεται τὸ πρόσωπον 152,10
ἐπιφωρᾶται 216,18
ἐπιχρώζει τὸ ὕδωρ 237,13
ἐπιχώννυσθαι τὸ ἔδαφος 103,8
ἐπεχώρησε καλούμενος Ἔρυθος 116,3
ἐπῳάζειν, *incubare* 90,2
ἐπωμίδες 148,27
ἐρανίζεσθαι ἐξ ἄλλων 188,20
ἐργάται δόλων 188,4
ἐρέα, *lana* 123,23
ἐρείσας πρὸς τὴν γῆν 58,23
ἔρος *pro* ἔρως 3,17
ἐρύθημα, *rubor* 183,2
ἑταιρίστριαι γυναῖκες 187,24
ἑτεροιούμενον εἶδος 2,3
ἑτερομήκης 70,19
ἑτερόχροια 162,5
ἑτερόχροα νέφη 192,3
οἱ εὖ φυῶντες 150,25
εὐαγὲς ὀφθ. 197,12
εὐαγωγία σώματος 155,28
εὐαισθησία 158,24.160,9
εὐανθὲς χρῶμα 239,8 εὐανθὲς καὶ στίλβον 239,20
εὐαρμόστως ἔχειν 151,13
εὔζωνος ἀνήρ 205,21
εὐήλικες, *bella statura seu proceritate praediti.* 159,3
εὐθὺ 40,12
εὐθύγλωσσος 184,9
εὐθύγραμμον σχῆμα 56,5
εὐθυεπεῖς 198,20
εὐθυλογία 166,24
κατ᾽ εὐθυπορίαν 81,18
εὐκατάλυτον 37,17
εὐλαμπὲς φθεγγόμενος 217,21
εὐλογημένος ἔσται 236,1
εὐμεγέθες πρόσωπον 211,6
εὔνωτον μετάφρενον 146,8
εὔξοος ἀνήρ 179,6: *pro eodem* εὔζωνος 205,21
εὐόφθαλμοι οἱ Ἑλλ. 213,9
εὐπαγὴς βάχηλος 207,16
εὐπηξία 208,11
εὔπιστος, *seu* εὐπειθὴς 19,16
εὔπλευρος 148,7.148,11
εὐπλοΐα *pro* εὔπλοια 218,24
εὐπραξία, *agilitas* 206,28. *pro eodem* εὐπ... 177,24
εὖρος, *latitudo* 110,6. 100,26
εὐρύθμως διάκειται 116,1
εὔρωστοι τὰς ψυχὰς 147,...
εὔσαρκος σαρκὶ ὑγρᾷ ... 23
εὔσημος & ἀσαφὴς *oppos.* 138,9
εὐσταθεῖς, *constantes* 167,26 εὐσταθὲς βλέμμα 220,24
εὔστροφον βαδίζειν 222,...
εὐσύμμετρος τῷ σχήματι 183,25
εὐσυνοπτα 237,14
εὐτηξία 95,27
εὐτραφεῖς μηροί 182,12. 219,11
εὐφυοῦς σημεῖα 140,27.18. 8.219,7 εὐφυέστερον 138,8 μεῖον ... ipso
ἐφιβελτοῦ σημεῖα 186,15
ἐχῖνες, *mures* ἐχινώδεις 93,7
ἔχουσι μεγέθους εὖ 197,19
ἴσχεσθαι, *detineri, haer.* 120,12
ἑψοῦσι & ἕψουσι, *coquunt* 92,12.93,26

Z

ζώνη *in tibiis* 83,1,5.86,20 ζεῦγος ἀετῶν 97,24
ζημιοῦν θανάτῳ 101,28
ζοφερὸν χρῶμα 239,18
ζωνίον, *cingulum* 93,23
ζωνοὶ *pro* εὔζωνοι *seu* εὔξοοι 147,28
ζωογονοῦσα γῆ 99,18

H

ἤγουν, *seu scilicet: declar. signif.* 32,10.225,23
ἡλικιδεῖν, *inc. visu* 147,7
ἡδύκρεων ζῶον 89,16
ἡλιώδεις αὐγαί 240,2
ἤθη τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐμφαινόμενα, *vultus consuetus, seu consuetus faciei habitus* 138,5. & 136,8,13. *idem* σχήματα 139,6. *eadem copulata* 141,27
ἡλιῶδες χρῶμα 241,10
ἡλιοῦσθαι 245,4
ἡμίλιτρον, *dimidiata libra* 61,25
ἡμιόλιος κίνησις 19,24
ἡμιόλιον πλεῖον 89,13
ἡμίχαλκεια 113,28
ἡμιώριον, *semihora* 34,19
ἠρεμεῖν & ἀτρεμεῖν *oppos.* τῷ κινεῖσθαι 9,18
ἦχος συνεχὴς 87,15
ἠχὴ κακοηχὴς 217,18
ἠχὴ βληχώδης 174,15

Θ

θάλαμος κατάγειος 104,5
θάμνος, *frutex, planta inter arborem & herbam media* 268,10,15
θειώδης, *sulfureus* 285,2 (16
θεόπεμπτος μαντεία 189,
θερείαν ὅλην, *aestat. t.* 110,27
θερμαστρίδος σύναψις 63,14
θερμόβουλοι 161,11.215,6.216,7
θερμουργία καὶ παντ. 198,14
θηλύγονοι 143,25
θηλυδρίαι 205,9
θηλύμορφον ζῶον 146,16.203,16
θόλοι κατεξεσμένοι 105,11
θρασεῖς εἰς γλῶσσαν 208,21
θραυόμενα *rotundantur* 59,9
θρύου καὶ φύκους πλήρεις 116,23
θρώσκων ἄνω 220,26
θυμώδους σημεῖα 142,11.185,14
θῶπες τῶν ἐν δυνάμει 194,14

I

ἰατροί, *chirurgi* 63,6
ἰδέαν ἔχων ἑτέραν 10,17
ἴδιος ἀπόδειξις 13,14
ἱερογραμματεὺς 223,1
ἱεροθύτων οὐχ ἅπτεσθαι 113,7
ἰθυτενεῖς τείχες 221,8
ἰκτῖνος ἀΐδιον 91,8
ἰλλώπτοντες 201,14,19
ἰοβαφὲς ὕδωρ 130,17
ἰοβόλος καλῶς 225,27
Ἰσμήνιον, *Ismenii Apollinis templum Thebis* 115,22
ἰσοπαλὲς μεσόθεν 5,23
ἰσοταχῆ σημεῖα 65,25
ἱστᾶσι, *pendunt* 61,24
τὸ ἱστάμενον βάρος 62,26
ἰσορροπίας ἕνεκα διαπλεῖν 128,8
ἴσχειν & ἔχειν *pro eodem* 253,5
ἰσχία σαρκώδη 146,21
ἰσχίον *pro* ἐπισκύνιον 140,20
ἰσχνοφωνία *seu* ἰσχοφωνία *unde sit* 88,11
ἰσχυρίζεσθαι, *asseverare* 26,21
ἰταμὸν βλέπειν 183,12.220,11
Ἰτύκη, *Utica, opp. Afr.* 116,6
ἰτέα μέλαινα 195,21 ἴτυες αἰόλοι 196,18
ἰχὼρ ἐχίδνης 118,21
ἰώδεις 187,11 ἰωμένα χαλκεῖα 242,6

K

κάδοι *in puteis* 72,20,26
καθαίρεσις, *detractio* 36,5

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

καθιμᾶν & καθιέναι *pro eodem, demittere sc.* 72,22,25
καθιππεύεσθαι 122,20
κατέστη τῆς παρακοπῆς, *ad mentis sanitatem rediit* 93,20
καίαρ 58,3
καόμενα 238,16
κακόεκτος ἀνήρ 178,27
κακοηχεστέρα ἠχή 174,15. *sic* 217,18
κακοθελεῖς 177,27.207,2
κακόθυμοι ἄνδρες 174,4
κακομηχανία 159,28
κακοποδίνα γίνεσθαι 235,21
κακορέκτης 216,12
κακοφραδέες 192,17
καλλιστέφανος ἐλαία 96,3
καλοκαιρία 233,9
καλώδιον, *funiculus* 60,23
καμηλίτης, *magister cameli* 89,27
καμινεύειν σίδηρον 95,16
καπνώδεις φλόγες 239,6
καρδία, *medulla arb.* 268,2
καρποῦ δόσις 229,17
κασσιτέρινος ἀνδριάς 100,18
καταγαῖος, *subterr.* 104,5
καταγνύειν, *frangere* 58,22
καταγνῦναι αὐτά 63,23
καταγνύουσι τί 102,26
καταδαρθεῖν, *obdorm.* 119,26
καταθύμιά ἐστιν αὐτοῖς, *in animo habent, animo agitant* 192,10
κατακαλύπτειν, *abscond.* 99,22
κατακλῶσι σφᾶς αὐτοῖς 216,27 κατακεκλασμένα ὄμματα 142,1
κατακορὲς χρῶμα 245,5
κατάξηρα ὕδατα 131,6
καταξηραίνεσθαι 249,15,21
οἱ καταπέλται 77,20
καταπίνεσθαι, *de voce* 76,18
καταρρήσσειν εἰς 100,9
καταρρέοι *vocē deprauant* 78,27
κατασκευάσματα *structura* 105,12
κατασείσαι ταινίαις 128,19
κατασφραγίσασθαι, *obsign.* 112,27
κατατείνειν, *deorsum tend.* 89,11 κατατείνεσθαι νεύροις 207,19 κατατεταμέναι φλέβες 152,7
κατατετάσθαι & κατάτασις 84,24,27
κατατομή 31,1
καταφαίνεσθαι 128,3 καταφανές ἐστιν ἐπὶ τῶν 78,2
κατάφυτος δένδρεσι 127,14
κατεάσεται *pro* καταχθήσεται 58,21
κατηρεφὲς μέτωπον 210,20
καταλάμπειν *seu* καταλάμπειν 154,10
κατοικίδια φυτά 269,4
κάτομβρος ἄνεμος 133,18
κατοπτηθέντα κέρατα 82,12
κατωπτημένα κέρατα 84,17
κάτοχος δαίμοσι 122,13
κατωφερὲς μέτωπον 160,17
καυματώδης ἄνεμος 134,16
καχύποπτοι 208,22
κέγχροι ἐν τοῖς ὀφθ. 164,13. 165,20 κεγχρώματα 166,1 κεγχρωτὰ ὀφθ. εἴδη 195,20
κενεόφρονες 192,17
κεραμικὰς βοχές 56,3
κερδαίνουσιν εἰπεῖν ... δηλοῦ εἰ μὴ- 37,3
κερδαλέοι, *quast. ded.* 153,7. *sic* κερδαλεώτεροι 193,23.194,13 κερδαλεώτατος ἀνήρ 163,4
κηλώνεια φρεάτων 72,18
κίνημα βραχύ 183,21
κλαγγηδὸν ἐκβοῶντες 174,13 κλαγγηδὸν φθέγγεσθαι 217,25
κλάδοι τί 267,11
κεκλασμένα ὄμματα 142,1
κλεπτίστατοι χεῖρες 207,10
κλεπτοσύνη 207,11.210,4. *Item* κλέψαι 171,8
κλισμὸς & ἔγκλισις 233,14
κλῶπα, *furem* 196,17
κοιλόφθαλμοι 150,28
κόλλοπες ζυγοῦ 58,13,18
κολοβοὶ πόδες 204,16
κολοβοβράχιονες 207,13 κολοβοειδεῖς δάκτυλοι 180,9
κολυμβητὴς χαλκὸς 97,17
κομῶντες γαστέρα 215,3
κονιάματα 238,22.243,5
κοντοὶ δάκτυλοι 178,6. 207,

207,9. *nescio an pro* κορπί.
κοπρίοις *pro* κοπρίας 118,8
κοτύλη *coxendicis seu femoris* 232,26
κουφότητες 159,7: & κουφότεροι 197,23.212,12
κοχλιοειδῆ γῆς 122,5
κράκτης, *vocif.* 165,20. *sic* κεκράκται 174,4. 209,14
κρατῆρες οἱ ἐν Αἴτνῃ 120,15
κρεμασθέντος ἐκ δένδρου 90,18
κρίκοι στρογγύλαι διὰ τί 59,1
κροταλωτὸν ἦχος 106,1
κρίσις γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν 183,15
Κρητικάδες τὰ μαλακά 108,18
κρουνώδη ὕδατα 110,24
κρύψις 198,22.199,1. & *incontracte* κρυψίνοοι 168,15
κυανώδης ὁ ἀήρ 243,12
κυανίδες ἐκ φοινικοῦ 247,27
κυΐσκειν, *uterum ferre* 123,9
κυϊσκομένη κύημα 205,3
κυλίεσθαι, & κυλίνδεσθαι, *volui* 55,27.56,1
κυλινδρώδη τὰ ξύλα ὕπτιου 222,13
κυνάστρον, *sid. can.* 273,15
κυρίας τύχη, *dominio potiatur* 102,2 κυριεύεσθαι ὑπό- 104,8.105,22
κυρτὰ & κοῖλον *vt distent* 44,18
κύστις, *vesica* 150,21
κωφὸς ἀήρ 179,5
κωμάζειν, *comissari* 84,14
κωφοὶ ἦχοι 81,26

Λ

λαβραγόρας 208,20
λαγοὶ *pro* λαγῳοί 164,21
λαγῶν *masc. gen.* 232,2
λαλιά, *loquacitas* 138,26 λαλίστεροι 208,25
λαμπρὸν ἢ στίλβον 241,9
λάχανα, *olera, quid* 268,16
λειμῶνα τεῖχη 241,13
λεκτὰ τὰ πράγματα οὐκ ἔστι 16,10
λέμμασι *tecti fructus* 271,4,6
λεοντεία *pro* λαγεία 167,11
λεοντόφονος 118,27
λεπτονευρότερος 203,12
λευκέρυθροι χροιαί 138,14
λευκόπυρρα τειχ. 250,16
λευκόχρως 185,26
λευκώματος βάμμα 154,16
λιβὰς ποτὲ ἡδεῖα 126,6
λιγυραὶ φωναὶ 86,27 λιγυρὰ κράζειν 183,17
Λιγύστιοι, *Ligures* 103,12. & Κελτολίγυες 102,4
λίμνιον αἱ οἰδοῦν 110,3
λιπαρόμματοι 143,24
λιβάδη ὕδατα 131,7
λοξοῖς ἢ πλαγίοις αὐ. 69,27 λοξὸς τὴν κεφαλὴν 211,22 λοξότης κεφαλῆς 158,18
λοφούρων πάθος 143,29
λοχῶντες 199,3 λοχητικὸν & ἐπίβουλον 202,17
λύγοι, *virga arb.* 268,5
λύγοι & κλάδοι 264,24

M

μαγγανεία & φαρμ. 196,9
μάγουλον 235,23
μαδῶσι τὰς τρίχας 125,12
μαινομένη ἄμπελος 121,12
μακεδβαίνειν 153,22. 216,4
μακροβάμων 153,20
μακροχήλυες 208,25
μάλη *pro* μασχάλη 231,17. 236,7
μαλακῶς βλέπειν 201,16
μάλιστα μὲν οὖν & ἐπεὶ- *præsertim cum* 36,22
μαντεύουσι *pro* σημαίν. 199,10 μανία *pro* μαντεία 156,23
μάργοι, *vt capræ* 154,27
μάρμαρος, *lapis ardēs* 94,21
μαρμαρύσσοντα ὄμματα 214,9 μαρμαρυγὴ ὀφθ. 168,2.198,13
ματαιολόγον ἄνδρα 173,8 ματαιολογία 209,9
μαχλοσύνη 208,5
μεγάλαυχος ἀνήρ 176,1
μεγαλαυχία 209,27
μεγαλόνοες 160,11 μεγαλόνοι 216,4. *Item* μεγαλόνοες 172,9 μεγαλόνοια καὶ ἀνδρία 166,24. *sic* 174,21. 196,20
μεγαλορέκτης 216,12
μειδιῶντες ὀφθαλμοὶ 169,5. 199,12
μεῖζον *pro* μᾶλλον 59,23
μελαγχροά 152,15
Μέλανα ὄρη 121,2
μελανειμονεῖν 109,9

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

μελάθριξ 142,10
μελαινοειδεῖς 246,2
μελανόμματα ζῶα 214,5
μελανόχλωρον seu μελίχλωρον χρῶμα 160,1
μελανόχρως 142,9
μελαντηρία βάπτεσθαι 243,19
μελίη ἢ ὀφθαλμία 219,10
μελιττοπόλοι, apiarii 98,15
μελίχλωροι 151,27 μελίχλωρον χρῶμα 213,18
μεσονύκτιον 125,8
μετάβασιν ἔχειν 12,9
μετακηπεύειν εἰς- 255,23
μετακοσμούμενον θέσει 2,3
μεταπορθμεύειν εἰς- 255,20
μετάρσιον ἐμπνεῖν 217,12
μετάρσια νοεῖν 217,26
μετάρσια νοήματα 215,5
μετατυποῦν εἰς- 215,23
μετάφρενον quale quale ingeniũ notet 148,18.178,19.206,11
μετεωρισμὸς κλύδ. 114,11
μῆλα, mala 226,17
μήλινς τοῦ ὀφθ.* 225,12
μιλινάγειαν ἔχειν 194,28
μίτρα, de medulla arb. 268,2
μηχανὴ seu μηχανικὴ quæ artis pars nominari soleat 43,26 μηχανικὰ προβλήματα 43,28 μηχανᾶσθαι κακόν τι 201,3
μικρογλύφοι 175,13
μικρογλύφες 208,26
μικρογλάφυρος 142,20
μικρολόγου & κλέπτου affinitas 144,21
μικρομελής 221,4
μικρόμματος 142,20.221,4
μικρὸν interdum de iis dicitur de quibus ὀλίγον 34.17 μικρὸν pro τι-κρόν 139,18: 146,24
μισάμπελος πηγή 125,26
μνημόσυνα Ἡρακλέους 104,26 μνημόσυνον φιλίης 116,2
μνήστης, procus 227,28
μνώμενοι γάμοις ἢ ἀρχαῖς 215,21
μοιχίδια ἤθη 196,6
μοχλεύεσθαι 61,1
μυκτῆρες ἀναπεπτ. 150,9
μυλλὸν καὶ ἔμβοθρον σῶμα 174,11
μυρμηκιᾶν 231,3 μυρμηκιῶντες ὄνυχες 235,1
μωρολόγοι 148,10
μωροπόνηροι qui, & quæ illorum nota 184,13.221,12

N

νᾶμα κρίωνης ψυχρόν 132,8
ναρθήκινα ὄργανα 84,28
ναυσίπορον ῥεῖθρον 122,19
νεοττία, nidus 90,4
νέφος μετώπου 146,2 νεφώδεις φωναί, obsc. v. 76,17
νησία, paruæ ins. 127,18
τὰ νομιζόμενα, ritus solennes 106,6
νοτὶς, humor 79,1. pro eodem ὑγρασία 78,24
νυμφογενὴς Ἐρύθη 116,1
νωθεῖς, ἀργοί 193,10 νωθεστέρα βάδισις 216,15 νωθεία 210,12. Iterῶ-
θρεία 227,17.2[illegible]
νωθρεπιθέτης 153,2[illegible]
τὸ νῶτον 141,[illegible]

Ξ

ξενιτεύειν ἀπὸ χώρας ἐπὶ χώραν 235,[illegible]

O

ὀδοντάγρα 63,[illegible]
ὀδύρτης 151,15.154,2[illegible] minus recte ἰδυ[illegible] 208,22
οἴαξ πηδαλίου 53,7.55,[illegible] οἰακίζουσιν αὐτῆς 208,[illegible]
οἴκημα, cella 93,[illegible]
οἰνωμένος, ebrius 106,[illegible]
οἰνώδεις κρῆναι 130,[illegible]
οἰνωπὸν χρῶμα quando [illegible] 240,2 οἰνωπ[illegible] χροι 152,20 οἰνωπ[illegible] λός 24[illegible]
ὀλιγόβυλοι 115,[illegible]
ὀλισθαίνειν τῆς χειρός, & [illegible] σθαίνειν ἐκ τῆς χειρ[illegible]
ὁμιλώτατοι [illegible]
ὁμιλεῖν πρὸς [illegible] 146,[illegible]
ὁμόχροα καρπὸς [illegible]
ὀμφακώδης καρπὸς [illegible]
ὀνησιφόρα τέκνα [illegible]
ὄνοι, fucule, instrum[illegible]
13 ὄνοι & μυλ[illegible]
12
ἐκ δύο ὀνομάτων [illegible]
γραμμή [illegible]
ὀξεῖαι χροιαί [illegible]
ὀξίζειν τῇ γεύσει [illegible]
ὀξυθύμος [illegible]
ὀξυδερκέστεροι [illegible]
ὀπαί, foramina [illegible]
ὀπισθομένους [illegible]
ὀπισθοβαδιστικὰ [illegible]
ὀργιλώτεροι, iracundi [illegible]
ὀργιστικοί [illegible]

ὀρείχαλκον ἐν Φετεῷ 97,15
ὀρθοκωλία 166,25
ὀρθοῖ εἰσί τι 73,18
ὄρκιον Διὸς ὕδωρ 120,7
ὄρφνινον χρῶμα 239,18.246,17
ὄρφναι & μέλαιναι 249,7 ὄρφνιον εἰ αἰθέστερον τῆς μελανίας τῇ λευκῶν εἶναι 244,7
ὅς μὲ-οἷς γὰρ. 253,23
ὅτι cum indic. & subiunct. modi verbo 67,17 ὅτι ἤδη τάχιστα 117,23
οὐδέν. elliptice 73,15
οὐ μὴν γὰρ. pro οὐ μὴν γε 31,23,28.40,19
οὖλος, crispus 219,9
οὐρανὸς ὀφθαλμοῦ 226,1
οὐκ τὸ πνεῦμ. ὄντος 55,17
ἐξ ὀξείας διαδραμεῖν 55,16
οὕτω post ὡς εἰ. 112,8 οὕτως καθαρώτατον ὥστε- 106,17 ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν οὕτως 136,17
ὀφέλιμα 119,11
ὀφθαλμοὶ Lacones 92,25
ὀχεῖον, admissarius 89,25
ὀχετοὶ ὕδατος, riuus 123,28
ὄχνη, pirus 268,28
ὀψιαίτερος πολὺ γρ. 127,20

Π

πάγος pro πάγοι 96,1
παιδεραστικός 166,20.196,16
παιδικαὶ ἀρέσαι 215,25
παιδογόνον ὕδωρ 129,10
παιδοφθόροι 167,16
παλίσκοποι 158,22.192,17.211,25
παλίμβολος seu πλήμβολος 220,28. pro eodem ἐναντιόβολος 184,1
παλιμβουλία 173,27. 209,10
παλινδρομεῖν εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν 216,2
ἐκ παλιρροίας & πλημμυρεῖ-δος 172,18.217,4
πάλμυς significationes 223,2
παμπλεῖον, pro πολὺ πλ. 86,21
πανεπίθυμοι 172,26
πάντη λευκὸν quæ signif. dicatur 10,18
πανδεπεῖς 217,12
πάντολμος ἀνήρ 165,15
πανδολμίαι 197,28
παντολόγοι 172,26
παντόμωρος 174,1. rectius πάνυ βορός 209,12
πανδρέκται 198,22.217,12
παραβλῶπες ὄπες 195,7
παρακοπὴ ἐν τῇ διανοίᾳ 93,18
παράμεσος δάκτυλος 230,16 (87,14
παρανενευρισμέναι χορδαί
παρασβεῖν εἰς- 111,23
παρατείνεσθαι πρὸς-.241,27
παραφυάδες φυτοῦ τι 267,21
παράχροα pro παραφορά 176,21
παρδάλιον, ven. spec. 90,15 (5
παρεμφαίνειν σαφ. ἐνιά 80,
παρερρυηκυῖαι φωναί 87,9
παρθένος θάλαμος 121,5
πασσεύειν, adstruebat 29,5
παρὸ pro διὸ 81,2.251,28
πᾶσα σπουδὴ ἐκτὸς 189,19
Πασιφάεσσα θεά 115,28
παφλάζειν, bullire 120,8
παχύπεις 182,24
παχύειν, seu παχύρριν 182,24.219,25
παχυσκελής 219,18
παχυτράχηλος 207,22
πέλει, est 7,14. sic πέλονται, sunt 164,28
πέλμα vise πέλμα.
Πελωριὰς ἄκρα 109,25
πεντάκλινον 113,21
περαίνοντα πρὸς ἄδηλα 5,18: & 6,5 περαιοῦσθαι est πέρατα ἔχειν 11,25
πέρατα τῶν ὄντων 5,13
πέρατα ἔχειν & περαιοῦσθαι 11,20,25
περιαγὴς κεφαλή 213,6
περιακολουθεῖ pro ἀκολουθεῖ 167,9
περιαρμόττειν 63,12
περιβάλλη αὐτῆς κάλων 60,23
περιβλέψεις ὀμμάτων 142,7
περιδινεῖσθαι ἐν ἑαυτῷ 201,8
περίδρομος τῶν τειχῶν 142,14,17.183,28.220,25 περίδρομος τῆς κεφ. 187,27
περιίστασθαι εἰς ἀλλήλα 7,15
περικαταληφθεὶς ὑπό- 120,17
περικλύζειν ὕδατι 103,16
περίογκοι 148,9
περιπλέους κνήμας 147,19

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

περιπληθεῖς σαρκὶ λασ. 159, 3.212,8
περιποιεῖσθαί τινι κέρδος 188, 27
περιπόλαιος pro ἐπιπ. 146, 19
περιῤῥαίνεσθαι ἀπὸ κρίου. 132,2
περισδρκόπερα 145,17. 203,9
περισυγκαταλαμβάνεσθαι 86,8
περιφύεσθαι 104,11
περιχρία 215,22
περιώδυνον πιεῖν 118,3
περκνὸς ἔχις 122,8 περκνός, aquilini generis ales, e phene nascitur 97, 27
πεταθέντα, volantia 125, 14
πηχῶν pro πήχεων 59,17
πικρῦ σημεῖα 142,8.183, 18.220,17
πινακίδιον, tabella 97,5
πιυτὰ ἤθη 199,20
πιτύα, coagulum 99,20
πλαγκταὶ πέτραι 107,18
πλάστιγξ τοῦ ζυγοῦ 49,15
πλάστιγξ ἑτέρα 62,4,15
πλάστιγξ μεγάλη 49,20
πλάττειν αὐτὸν εἰς- 215,27
πλατυκῶς seu πλαικῶς 31, 16
πλατύσδρκον ἦθος 178,17
πλεθριαῖος τόπος 112,17
πλέως ἢ παχὺς ῥάχ. 149, 13
ἐκ πλημμυρίδος 172,18. 217,5
πίδα πιήσασθαι 55,18
πλιώσεως πάθος 252,8
πολυγνείας signū 227,11
πολυγνώμονες 159,6
πολυειδῆ χρώματα 240,26
πολυθαλάμων 198,5
πολυμηχανία 159,24
πολυπόνηρος 236,10
πολύβοτος ἀήρ 159,27.213, 16
πολύφαγος, vorax 235,26
πολύφρονες ἄνδρες 167,22
πολύχροις, multicolor 237,9
πονέσι pro ποιήσῃ 69,27
πορφυροειδὴς ἀήρ 239,10
πορφυροειδὲς χρῶμα 248, 22
ποταπή, qualis 172,17
πώδες χρῶμα 244,19
πρασοειδὲς χρῶμα 245,6, 10
πρηστήρων ἀπείραμα 115,3
πρίστηρες ὀδόντες 126,15
προβουλεύειν κακά 217,7
προγάστορες 159,4
πρόγλωσσος ἀήρ 177,9. 186,26
προεξεστηκὸς, protub. 145, 26
προεκθλιμμένον ἐκκόπτειν 255,7
πρόθεσις βίου, inst. v. 156, 24.189,17
προσκαλεῖσθαι ἐφ' ἑαυτὸν, adse pellicere 215,26
προσκρεμάμενον, seu προσκρεμάμενον 149,23
προλάμπει, relucet 189,15
προπηλεῖς ὀφθ. 203,1
προπήδησις ὀφθαλμῶν 167, 12
προπορεύεται τὸ- 117,6
πρὸς ἀνδρὸς πανούργου, vafri hominis sunt 205,10. sic 207,6 πρὸς ἡμᾶς νόμιζε, fortis animi signū esse statue 215,9
προσαυλεῖν 80,9
προσαφοδεύειν 89,17,22
προσβαὶς τῷ ποδὶ 58,24
προσεμφαίνεσθαι 44,17
προσεξαπατᾶν ἑαυτὴν μείζοις ἀπάτῃ 19,12.38, 25
προσεοικὼς τῷ 136,19
προσερηρεισμένον 60,25
προσέτι, insuper 89,30
προσεχεῖς ἀλλήλοις 159,8
προσεχεῖς ἀλλήλαις 212, 14
πρόσθεν ἀπελθεῖν, pergere vlterius 120,12
προσκρεμάμενον 68,18
προσκρουῦ τὸ λέοντι 119,3
πρόσοψις συχνή 211,9
προσφυεῖς τῇ σαρκὶ 202,18
προσφυσᾶν πρὸς- 118,21
προσωπῶν ἤθη: visetur.
προτιλῆος αἰτία 256,8
προχρῆσθαι βύτῳ 2,10
προωθεῖσθαι 51,2
πτερνιστὴς ἢ φιλοτίχιος 165,8
πτόρθοι, frondes 96,6
πυρρικοῖς ποιεῖ 122,23
πτώσσειν 198,15.216,8
πτῶχα ἀνδρα 214,11
πυγὴ δεξιά 232,21 πυρὸς ὁσμὴ δηλ. χ. 147,25
πυείμαχος λίθος 95,18
πύελλος καρπὸς 101,18
πυρωθέντα 239,5
πυῤῥωδὴ ὄμματα 214,10. rectius πυρώδη ὄμματα
μαι 152,21

Ρ

ῥαγδαῖα ὕδατα 83,24
ῥάχις pro ῥάχιος 232,12
ῥητὴ linea quae 30,20:32, 26 ῥητὰ dicuntur τὰ ὁμολογημένα: vt, ἐπὶ ῥητῆς συμφωνίαις 32,27
ῥινάγχια 205,10
ῥιπίζειν, ἢ τὸ ῥιπιζόμενον 74, 22
ῥίζαν ἢ ψόφον 82,8 ῥοίζῳ πολλῷ φέρεσθαι 114,6
ῥύακες Αἴτνης 94,16
ῥυθμοῖς προλοποῖς κατεξεσμένοι χόλοι 105,11 ῥυθμοὶ γραμμάτων ἀρχαῖοι 115, 24
ῥύματος δεῖσθαι 96,20
ῥυπῶ διαφέρειν 5,7
ῥυσὸν μέτωπον 160,19.183, 9. Item ῥυσσὸν μέτωπον 220,8
ῥυσώδης, rugos. 140,21. 183,20
ῥωμαλέματα 145,3
ῥῶσαι 186,26

Σ

σαθρὸν φθέγγεσθαι 217,17
σαρκώδης πυκνότης 109,8
σαρκώδης καὶ θωπεύειν 216, 28
σεσηρότως ξύλον 71,15
σκελέσεις 72,8
σανίδες, vasa ex asseribus 92,14
σελαστικὸν τὸ θεώρ. 31,9
σελασπυρὸς 112,21
σελήνης, luna lumen 96, 26
σεμνὸς τὸ πρόσωπον 142,9
σεσηρότες ὀφθαλμοὶ 168, 28.199,8
σηκοῖς ἱεροῖς ἐνιδρύσαι 188,22
σήκωμα πιεῖν 63,4
τὸ σίδηρον πεπωκότα 83,1
σκαιότης ἢ ἀσυμπ. 206,9
σκελλίζειν καὶ σκάπτειν 103,17
σκαρδαμύττει 154,9
σκαρδαμυκτικὸν ὄμμα 141,22
σκιερὸν μέλαν 237,24
σκιώδης χρόα 242,8
σκληρότειχος 138,24
σκορπιομάχος ἀκρὶς 117, 22
σκοπούμενος ὑπὸ δέοις 114, 19
σκυθρωπάζειν ἢ σκυθρωπότης 169,8,11
σημεῖον seu κηεῖον 293,13
σοφισματώδης λόγος 34,9
σπανοσιτία 92,23
σπάρτον in libra centrum est 49,14 in libra medio esse debet 49,24
σπαρτίον libra 50,1
τὸ σπαρτίον in libra est perpendiculum 50, 5 in libra centrum est 57,11
σπείραμα ὄφεως 115,3
σπλάγχνα, intestina seu medulla arb. 268,2
ἐκ σπουδῆς, festinanter 102,10
σταθερὰ βουλεύματα 161, 14
ὁ σταθμὸς, ἢ τὸ σταθμὸν, pondus 62,4,23 σταθμίζειν, ponderare 131, 10
σταλαγμοὶ ὑδάτων 241,12
στάσις pro πάσις 208,9, 11
ἐν στεγνῷ φυλάττειν 117,14: per syncope pro στεγανῷ.
στενόποδες 188,8. at pro στενόποδες ὄρν. 147,12, ἢ 187,27, alibi legitur στεγανόποδες.
στενοπροσωπότερον 145,15
στῆθια pro στήθη 148,17
στίλβοντες ὀφθαλμοὶ 214,13
στιλπνοὶ ὀφθ. 152,24
στολίδες ἀνδριάντων 82,7
στόμιον μετάλλου 96,14
στρεφνοὶ pro στρυφνοὶ 185, 19
στρογγυλοπρόσωπος 141,18
στροφέων ἀποίξις 83,18
στρωμναὶ ἐκ κρόκου 110,1
στύψις ἐν τῇ βαφῇ 243, 27
συγχυθὴς φύσις 188,6
συγκαίεσθαι ὑπὸ τ. θερμοῦ 252,22
συγκαθετικὸς τῷ σώματι 140,22
σύγκραμα 123,14
συγκριθῆ εἰς ἓν 7,13
συγκροτεῖν τὰς χεῖρας 183, 21
συγχιλία 149,18.209,5
συμβάλλεται τῷ πλοίῳ οὐδὲν, nihil confert naui 54, 25
συμβολαὶ νεύρων 82,24
συμβολὴ τῶν ὠμοπλ. 207, 25
συμμετρικεῖν 127,22
σύμμετρα τινα 30,10.31, 12 σύμμετροι linea

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

qua 17,17.30,5 σύμμετροι linea quotuplices 30,21:31,21: item 20,10
συμμισγόμενα ἀλλήλοις 7,28
συμπαθῆ ἀλλήλοις 143,15
συμπαθεῖν ἀλλήλοις 143,8
συμπεπιεσμένα: vise συμπεφραγμ.
συμφανὲς & καταφανὲς pro eodem 143,12,23
συμφανές ὅτι τ- 85,9
συμπεφραγμένοι δάκτ. 146,6.147,11. minus recte συμπεπιεσμένα 149,8
συμφωνία voces cōfundit 80,11
συναισθάνεσθαι ταῖς δ. 86,3
συναναπηδᾶν τοῖς ὕδασι 113,16
συνανύειν οὐδέν 155,11
συναπαντᾶν εἰς- 96,28
συναρμοσθεῖσαι: de connubii copula 109,17
συνάψις τῶν σπλάγχνων 23,25
συνάψις τῶν πλευρῶν 65,17 συνάψις τῆς θερμαστρίδος 63,14
συνδιακελευόμενα ἀλλήλοις 7,28
συνδιατελοῦντα ἀλλήλοις 143,15,22
συνδοκεῖ πολλοῖς 7,4
συνεκκλύζειν 246,6
συνελόντα εἰπεῖν 191,4
συνεπτυσσεῖν 65,1,7
συνέχεσθαι ὀργῇ 190,22
συνεψομένης αὐτῷ 98,6
συνεφὲς μέτωπον 151,8
συνόπτον εἶ), conspici 114,11
συνόφρυες 153,8.161,22
συντάσσων, mandans 93,3
συνδέχεται σημεῖα 208,10
σύντειμμα ἔχειν 82,3
συντυχίαι, casus 190,13
συνῶσαι, unà irrupisse 105,7
συρμοὶ κλυδώνων 114,13
σύρραξις πρὸς ἀλλ. 114,17
συσρεμμένον ὕδατος 93,8
σφαίρωμα τὸ τῷ ζυγῷ προσκείμενον 62,3,17
σφᾶς pro αὐτούς 195,10
σφυρὰ νευρώδη 147,12
σχῆμα κινήσεως σύντονον 140,26 σχῆμα στόματος ὄρθιον 218,19 τῷ σχήματι ὀρθὸς 141,16
σχῆμα πιέζειν ἑαυτόν 215,18
σχισμὴ fissura 272,15
σχολαία κίνησις 183,7.220,6 σχολαία βάδισις 216,14 σχολαία φωνή 220,25
σχολικαὶ πρὸς ἀσημασμένος 257,18
σωτηρία ἀπὸ νόσου 228,21
T
ταινία διαδεῖν 82,8 ταινίαις καταδεῖσθαι 128,19
τάραχος ἐν ὀφθ. 216,11
ταράσσοντες καὶ συντιθέντες εἰς ἀγγεῖα 116,27
ταρσὸς ἀλλόμενος 234,5
ταχυβάδιστος 221,5. Idem ταχυβάμων 153,24
ταχύφρονοι 168,11.198,20
τεκνοῦσθαι, gigni 2,4
τελείων αὐλῶν φωνή 86,1[illegible]
τὰ τελευταῖα, tandem 117,26 τελευτῶντα, ad extremum 75,[illegible]
τέλμα πρὸς ἀλλ. 234,[illegible] perperam pro πτῶμα
τέλος, ad extremum 104,11 διὰ τέλους, perpetuo 117,[illegible]
τεταρτέθριξ 185,5.222,[illegible]
τεῦχος μέγα ἔχ. 148,1[illegible] pro eodem alibi [illegible]
τέχνη [illegible] 113,3
τέως τοῦτο ἕως αὐ- 91,[illegible]
τίνω, in princ. periodi 203,15
τιλμκπαι 163,13.193,[illegible]
τιμίαι εὐθὺ χοὶ 203,[illegible]
τὸ πίον σώμασι 139,27
τοξεύματα, sagitta 90,[illegible] 121,22
τὸ πολύ, plerumq. 251,1[illegible]
τραυλίζοντων φωναί 86,[illegible]
τραχεῖα φωνὴ 85,21 τετραχύνθαι [illegible] 160,26 [illegible]
[illegible] 140,21
τραχεῖαι & τραχαλίαι, cochlea 60,22,25.[illegible] 61,1,3
τρίχες τῶν κεφαλῶν 162,[illegible] 27.sidem [illegible] 162,14.192,1
τρίχισκοι χαλκοῖ 45,[illegible]
τρίψις πρὸς αὐτὸ 117,[illegible]
τρυπήματα, foramina 7[illegible]
τύποι [illegible] delineat. 222,[illegible]
τύπος τῆς [illegible] 95,[illegible]
ὁ τύπος ὅλου τοῦ σώματος 138,7

τρεῖν ἀπάτην 158,3. sic τρεῖν δόλον 190,20
τρεῖν κακόν τι 199,4
Y
ὑγρὸν βλέπειν 183,12
ὑγραίνεσθαι 179,5.205,20
ὕδασι & φθόαις δίεσκ. 120,11
τὰ θεῖα τῶν ὕλων, silvestria 145,12
ὑετὸς τοῦ Διός 123,28
ὑόμενα ὕδατα 244,21
ὑπαντᾶσθαι seu ἐπ. 199,25
τὸ ἐξ ὑπαρχῆς, ab initio 59,2
ὑπαυχένιοι σπόνδ. 207,23
καθ' ὑπερβολήν, supra modum 130,17
ὑπερῷον 183,10.220,9
ὑπερπεσ- [illegible] lass. 90,19
ὑπερπλοφίας αὐχένα π. 176,13
ὑπερτερα βέλη 83,12
ὑπερπολὺς αἴτια 256,6
ὑπέρυθρα [illegible] 213,21
ὑπερήφανοι ἄνδρες 170,26
ὑπερῶδης πρόσωπον 142,19
ὑπερχαίνεσθαι 217,9
ὑπερβρύχειν 172,24
ὑπογλαυκόπεροι 175,13
ὑπομελάντερος 146,1
ὑπόμυξοι βλέμμα 221,1
ὑπονοοῦντες τοῦ ἰοῦ 168,15
ὑπομακροτέρως 141,12
ὑπορύχειν 52,15
ὑποπτεύτης, suspic. 193,5
ὑποπιεσμας ἀσυμφ. 101,13
ὑποπτεύματος πᾶσι, omnia habens suspecta 174,25
ὑποπίνειν, poculis se inuitare 130,20
ὑπόπλεως ἐρυθήματος 183,2.220,2
ὑποπλευτής 214,12
ὕποπτος, suspicax 190,28.217,27
ὑπόσαθρον φθέγγεσθαι 174,27.218,2
ὑποσυγκεχυμέναι φ. 81,5
ὑποτραχύφωνον 209,1
ὑποτρέμειν 208,8
ὑπότρομοι ὀφθ. 163,20.193,17
ὑποφέρεσθαι 65,28
ὑποφοινίσσων τὴν χ. 184,8.221,6 ὑποφοινίσσοντες ὀφθ. 170,28.214,1
ὑποχαίρειν ἐς τὸ κακόν 177,27
ὑπόχαυνος 208,12
ὑπόχλωρος χροιά 159,28.213,16
ὕπωχρον πρόσωπον 140,23
ὕστεροι pro ὑστερεῖ 247,10
ὕφαιμον χρῶμα 141,18
ὕφαιμος & θερμός 138,14
ὑψαυχενεῖν 216,17
ὑώδεις & μιαροί 204,7
Φ
φάγοι, voratores 236,12
φαῖμεν pro φαίημεν 11,12
φαιὸν χρῶμα unde 139,2
φαιαὶ ἐν χείροις τῶν λευκῶν 81,3
φάλαγγες statera 61,24
φάλαγξ ζυγοῦ 49,25
φανταζομένη αὐτῷ, per spectrum ei se offerens 108,28
φαντασίαν χρώματος δηλοῦν ἔχειν 241,20
φαντασής 171,13
φαρμακεῖς, venefici 197,10. Iidem φαρμακοὶ 167,16
φαρμακώδης ἀνθρ. 196,8 φαρμακῶδες, medicamentosum 99,21
πεφαρμάχθαι καυστικοῖς φαρμάκοις 127,24
φειδόμενος τῶν κακῶν οὐδέν 169,16
φθεγγόμενοι 115,27
φευκτέος ἀήρ 216,13
φεῦξις ἀνδίας 227,23
φήνη, aquila species, ex haliaeeto nascitur 97,26
φθέγμα ἱέντες ὀρνίθιον 217,25
φθείρεσθαι εἰς οὐσίαν δῆλον 4,28
φθογγὴν ἀφίεται 218,9
φίλοι δίκης, amantes iuris 191,28
φιλικὴ χάρις 189,9
φιλαίδριοι pro φίλανδροι 187,25
φιλογέλωτες 191,3
φιλογυναῖοι 143,25.165,1.194,25
φιλόθηρες 179,6.205,21
φιλόκυβοι 142,21
φιλόκοσμος 165,1.184,11.221,11
φιλολοιδόρου σημεῖα 142,22.185,21
φιλόοινος 184,11. al. φίλοινος.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

φιλοπαῖκται 191,3
φιλοπόται 194,24
φιλορχηστής 221,11
φιλοτέχνην ἄνδρα 169,9
φιλοτεχνεῖν 199,18
φιτὸς, stipes plantæ 267,20
φλογμὸς, flamma 120,20
φλογοειδὲς χρῶμα 152,2. 213,19.239,20
φοίνιξ vnde dictus 115,11
φοινικέα χρώματα 247,10. Pro eodem φοινίκια 249,27
φοινικοῦν χρῶμα 239,3,19 φοινικοῦν χρῶμα ὀκ ποῶδοις 247,13
φοινικοῦντα φύλλα 247,28
φοινικαῖ ἱερεῖαι 116,10
φοινίξαι, τὸ αἱμάξαι 115,16
φρίκη τῆς θαλάττης cur nigra videatur 237,22
φρικώδης ἄποψις 114,18
φρίξαι τρίχες 146,5.153,11
φύκους πλήρεις 116,23
φῦσαι seu folles 77,10
φύσις Empedoclis 4,17
τὸ φυσικὸν, s. ἄρθρον 236,15
φυσιογνώμονες & φυσιογνωμονεῖν 135,21.138,3,8
ἐν φωλεαῖς διαρκοῦντα 99,13
φωλεύοντες ὄρνιθες 98,9
φώνια λεπτά 85,21

X

χαλαρὰ χείλη 175,21
χαλκώματα, vasa ær. 98,7
χαρατὴν τριόνας 83,22
χαροποὶ ὀφθ. in leone & aquila, animosi 152,19
χείλη τοῦ ποταμοῦ 119,13
αἱ ὑπὸ χεῖρα χεῖαι 96,16
χείραχρα 206,26
χειροῦσθαι πρὸς δέχεσθαι 145,4
χηρεύων τοῦ χρ. 255,10
χηρεία, viduitas 224,6
χθαμαλὸν μέτωπον 160,10
χιτωνία, vestitus 236,20
χλοάζουσα φολίς 122,5
χολώδες γλαυκόν 171,4
χορδότονον 84,27
χρησμολόγος, vates 104,5
χρόα & χροιὰ, color 241,14,22. itidemq; alibi passim.
διὰ χρόνου, per temporum interualla: oppos. συνεχῶς 220,1
χρωιζόμενοι & πελαγού-μενοι 250,9 [illegible]
μενοι χυλοί 247,21
χρωιζόμενα ὕδατα [illegible] 25
χρωίζεσθαι γῆ [illegible]
χρυσοειδὲς χρῶμα [illegible]
χρώζει παχὺ 95,28 [illegible] ζεσθαι 242,20 [illegible]
χρωματίζειν ἔρια [illegible]
ὁ χρὼς & τὰ δέρματα [illegible] [illegible] 250,10 [illegible] λεῖν 138,15 [illegible] μεταβάλλει [illegible]
χυδαιότερα [illegible]
χυλοὶ & χυμοὶ pro eodem 248,18,19 [illegible] εις [illegible]

Ψ

ψαδιότης [illegible]
ψαφιδες ὀφθαλμῶν [illegible] 194,7
ψιλαὶ φωναί [illegible]
ψόαι, lumbi [illegible]

Ω

ὠμοπλάται πλατεῖαι [illegible] 14
ὡς τὸ πολὺ, plerumq; [illegible] 4 [illegible] 19,13 [illegible]
[illegible] αἱ, velut, fermè [illegible] 8. Item compos [illegible] 92.4.93,16 [illegible] 5. Procedit [illegible]
[illegible] ρώσει, ita ut [illegible]
ὠχρίαμματι [illegible]

INDEX

INDEX RERVM QVÆ IN HOC
Opusc. var. tomo visæ sunt memorabiliores.

A

Abderites lacus 127,1
Acanum portus 132,19
Accipitres aucupii socios se præbent Thracũ pueris accersentibus 111,20
Acribus & asperi animi signa 112,8.183,18.220,17
Acerbitas in fructibus quibusdã vnde sit 295,12
Achaeis siue Achaina ceruus 90,9.121,26
Achilles a Strambeli cade se purgatus seu expiatus fuerit 132,2 Achillis templum 108,11
Achilleus fons Mileti 133,18
Acidulus fons & temulentos reddens 125,9 Acidissimum vino saporem afferens fons 124,25
Adamantius Physiognomonica sua vnde collegerit 188,18
Adepsi Vrsini miraculum 98,22
in Adria recessu Electridis insula 100,17 Adriaticus negotiatores 107,8
Adstringens sapor in fructu vnde sit 294,8
Adulterus arcens radix 112,5
Aduncus nasus quid significet 150,5
Aeacidarum parentalia 118,9
Aega, Celecia oppidum: & thermæ ibi dulces 130,27
Aega, Syria opp. 133,12
Aegyptus de dextro oculi sauciatione quid senserint 121,5 Aegyptiorũ color 151,21 Aegyptiae mulier 129,24 in Aegypto semel tantum quotannis serũtur plantæ 273,18
Aeneas Diomedem dolo interimit 100,12
Aeniaca regio 115,16
Aenianes de inscriptione quadã vetere Athenienses & Thebanos cõsulunt 115,18
Aeoli insula 105,25.115,8
Aequale, equalis nec melius, nec deterius 8,28 medium inter Magnum & Paruum 44,19 Aequalitas, quietis & trãquillitatis vbiq; caussa est 73,13
Aer, supra aquas sese effert 278,17 Aeris color 243,9 Aeris color sua natura albus 237,6 Aer quãdo niger videatur 237,26 Aer purpure⁹ in ortu & occasu solis 239,10 Aeris figuratio an aliquid ad sonitus edendos conferat 76,6 Aeris percussio diuersa, diuersas voces reddit 76,24 Aeris percussio qualia motus habet principia, tales etiam voces reddit 85,23 Aeris cõcoctio est a calore solis 283,7 Aeris profunditas Empedocli & Xenophani infinita 6,15 Aerem esse vniuersitatem rerũ, Anaximenes censuit 5,3
Aes natãs 97,13 Aes cãdidum & splend. 98,4 Aes Mosynæcũ miracul. 98,4,6 Aeris Indici puritas 95,22 Aeris fragmenta in aruis crescentia 94,25 Aeris metallum in ferri metallum versum 103,22 Aeris fossio, & Aeris flos, medicamentosa 97,19
Aeruginosa & venenata aqua 129,13
Aeterna esse omnia, Xenophanis dogma 1,5 Aeterna an sint omnia 4,27: & 7,21 Aeterna Empedocles statuit rerum elementa 4,14 Aeternum, infinitum esse 1,16
Aethalia insula situs & memorabilia 107,19: & 103,21
Aethiopes, timidi 153,14 Aethiopum color 151,21 Aethiopicus fons 125,2 Aethiopum macrobiorum fons 125,15
Aetna ardor per aliquot annorum interualla 94,12 Aetnæi riui 108,7 Aetnæi riui piis fratribus parcunt 120,15 Aetnææ exundationis latitudo & altitudo 94,16 Aetnæa seu Ennæa spelunca 101,8
Aetolica talpa 123,7
Affectus animalium, alii proprii & peculiares, alii communes: quiq; illi sint 143,26 affectionum diuersitas, voces quoq; diuersas reddit 78,23
Afri: quære Libyes
Agamemnonidarum sacra 108,9
Agathocles Siciliæ rex, torquem in ceruis collo repertum, Ioui consecrat 109,23

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Agrestium animaliũ nota propriæ 184,20 agrestiũ anim. mores 221,17,21

Agrestes plantæ 269,6

Albus & pellucidus color, aereus 243,4 Album transit in rufum 253,14 alba fiunt quædam e flauis 253,9 alba animalia nigris inualidiora sunt 252,9

Albedo & canities quibus ex caussis accidat animalibus 252,13 albedo corporis q.s. 152,18. 213,13 albedo interior, timiditatis index 151,22

Alcisthenis Sybaritæ pretiosiss. amiculum 104,12

Aleatoris signa 142,21. 184,8. 221,7

Alexander olei fontem in Persia inuenit 124,2. 130.20 Alexander Macedo gloriæ supra hominem appetens 197,24

Alsfanus fons 126,16

Alimenti copia & inopia, pilorum colorem in animalibus mutant 252,15 alimẽti genera duo, humidũ & siccũ 261,8 alimẽtorũ exhalatio 281,19

Alteratio seu mutatio rerum 7,24

Alui saltitatio quid signif. 231,28

Alumen olens locus 113,21

Amaræ herbæ in niue nascuntur 282,13

Amaritudo in fructibus vnde sit 293,27. 294,12. 295,19

Amatoris signa 187,12

Amorem virorum charisia herba mulieres sibi conciliant 121,20

Ammonis fons 125,7

Amneus a quibusdam dicitur Eurus seu Euronotus 133,16

Amometus de Isidis fonte quæ referat 125,6

Amphipolitani accipitres 111,17

Amurcæ color 247,24

Amyclaus lacus 127,10

Amygdali iuniores feraciores 273,28 ex amygdalis amaris oriuntur interdũ amygdali dulces 272,8 amygdalus amara cultura diligentia vitiũ deponit 273,6,10

Anaxagoræ opinio de rerum ortu 4,25 Anaxagoras vniuersum seu rerum vniuersitatem, vnam esse formam putauit 5,1 plantas animalia esse censuit 258,2 spirationem plantis tribuit 261,16 plantis mentem & cognitionem tribuit 258,24 plantas cupiditate duci opinatus est 257,28 humorem plantis a terra tribuit 262,23

Anaximander aquam vniuersum esse putauit 5,1

Anaximenes aerem esse vniuersum statuit 5,3

Ancoræ argenteæ 116,20

Anima principium in animali quod 260,5

Animus animali cuique suus est, suum item corpus 135,16 animi & mentes, sequuntur corpora 135,3 animus, speciei corporis respondet in animalib. 184,21 animi habitus mutatus, corporũ quoque figuram secum mutat 143,9 animi affectib. corpus quoque afficitur 135,10. & vicissim corporũ affectibus afficitur animus 143,8 animi vitia seu morbi, vt insania, & similia, curantur purgatione & diæta corporis 143,19

Boni seu læti animi signa physiognom. 141,24. [illegible] 4. 220,3

Animalium vitæ communis caussa sensus [illegible] 13 animalium genera duo, ratione sexus: quæque sint vtriusque sexus proprietates 144,[illegible] animalia sexu carentia nulla 260,1 animalia signa propria habent admodum pauca [illegible] animalia timidissima quæ, quæque fortissima 138,17 animantium [illegible] ra plerumque glauca habent oculos; cicures, nigros 171,2 animalia perimens locus [illegible] animalium effigies in veste picta [illegible]

Annonis [illegible] [illegible]

Antenna quo altius tollitur, eo celerius fertur nauis [illegible]

Anthraum mel [illegible]

Antiphanes an [illegible] quas [illegible] [illegible]

Antipho de dextri [illegible] saltitatione quid [illegible] rit 225,6,8

Antiphontis dictum de mutua natura & artis opera [illegible]

Antiphrasis in nominib. 122,16

Ani seu podicis saltitatio quid signif. [illegible]

Aornus lacus [illegible]

Aparctias, ventus grandinosus 134,15 [illegible] 134,16 [illegible] 25 serenus [illegible]

Apeliotes a quibusdam [illegible] betur pro caecia [illegible] Apeliotes & eurus quibusdam idem 133,15 Apeliotes, aquosus 134,11

Apeliotes ab ortu æquinoctiali aquosus 134,13

Apes solstitium prænunciant 98,14 vnguenti odorem ferre nequeũt 92,8

Apollinis templum Sicyone vetustum 97,15 Apollinis Halis (seu Marini) ædes 108,19

Apollonia Taulantiis vicina miracula 113,14

Apolloniates lac. 127,7

Apolloniatidis fines 94,4

Apolloniæ portus 133,8

Apri ingenium & mor. 101,10

Aqua, vniuersum est Anaximandro 5,2 elementum magis propriè quam terra 280,2 fluuius corp. dicitur a Chæremone comico 131,18 aquarum omnium elementum mare 280,5

Aquæ super terra sunt necessario 280,1,6 aquæ rationem dulcem habent omnes 279,26

Aquæ color, sua natura albus 237,6 aqua coloratur e terrestri qualitate 130,25 aquæ diutius stantes, colorem vt mutent 244,25 aqua nigra quando videatur 237,26 aqua exasperata cur nigra videatur 237,22

Aqua pluuia 130,9 aqua niualis 130,7 aqua glacialis 130,9 aquæ marinæ qualitas 129,26 aqua montana, potabilior quam cãpestris 130,13

Aqua dulcis, ceteris aquis leuior est, ideoque supra eas eminet 280,7,22 aqua mulsa 92,11 aqua amara 127,3 aqua salsa 129,25 aqua nitrosa 96,20

Aqua frigidissima 132,8 aqua frigida, durior 130,11 aqua calida grauem odorem exhalans 100,23 126,27 aqua meridie & media nocte calescens 125,8 aquæ calidæ quibusdam in locis dulces 130,26 in aquis calidis, seu locis quæ aquis calidis rigãtur, cur plantæ nonnumquam proueniant 284,24 aqua cito calescens, leuis & salubris 130,3 aqua vrens 124,19

Aquæ pingues & oleosæ seu vnctuosæ 130,25. 131,4 aqua corpulenta & ponderosa 129,17 aquæ ponderosæ, potores 129,28 aquæ pondus non idem semper 129,20 aqua crassa subter tenuem est 280,20 aqua tenuis & rara, crassiori innatat 280,21 aqua leuissima in Pirene fonte 131,11

Aqua os statim replens 129,19 aqua vino se non admiscens 131,22 aqua inebrians 131,27 aqua acidula inebrians 131,26 aqua mente alienans 125,4 aqua lauantes exurbans 110,9 aqua periuria vindicãs 110,9 aqua pilorum defluuiũ afferens 125,12 aqua suffocatas aues & alias animantes in vitam reuocãs 93,8. 124,4 aqua glutinans & consolidans rupturas & fissuras 124,25 aqua in salem concrescens 117,16 aqua e sẽso eminus igne flammas concipiens 127,27 aqua in qua nulla innatant folia 106,16 aqua venenata e magnis siccitatib. 129,13

Aquæ salem quæ generent 280,27 aqua fœcunda vbi, & vbi infœcunda 129,8,10

Aquæ qualitates suas & saporẽ quandoq. mutant 129,14 aqua per canales & tubos ductæ, meliorescunt 130,5

Aqua quæ permeat, nigrescunt 238,21 aquis operta nigrescunt 245,2 in aquæ superficie nascentes plantæ 283,17

Aquosis locis nascentes plantæ 286,18,27

Aqueum colorem reddũt quæ aquis sunt mersa 242,27

Aquila, mascula auis 203,16 aquilarum in diuersas species degeneratio 97,25

Arabicus fons 125,5

Arabica hyæna 118,23

Arborum differentiæ 268,12 arborum mutatio pro anni temporib. vnde sit 293,15 arbores apico exitau. 91,14

Arcadica merula 91,19

Arcana exprimens aqua 125,4

Arcus durus, inualidus 77,21

Ardentia loca 93,27. 94,7. 108,5. 113,20,24 locus æstate ardens, hieme aquas eructans 110,23 locus ardens herbis & arboribus circumcirca condensus 113,22

Ardiæi, pop. Illyr. 117,11

Arenæ ortus qui sit 279,20

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Cataporthmias, seu Porthmias, subsolanus 133,10
Catapulia dura 77,20
Caunias a quibusdam dicitur caecias, ab aliis boreas 132,26 Caunias Rhodiis dicitur Boreas 132,19
Campo, nocte insaniens, interdiu vinum vendens 93,21
Celeritas, dupliciter dicitur 46,7 Celeritate eadem quod fertur, aequalem pertransire solet 67,25
Celticum stannum 95,26
Celticum venenum, toxicum 102,7 Celtarū pili 214,24
Celtoligures, seu Celtiberi 102,4
Centaureae sapor amarus 270,20
Centro quo propius quidq; est, eo mouetur agrius 58,26. 59,3
Ceos insula, & spina ibi letalis 118,16
Cephaleniae caprae vento pro potu vtuntur 90,23. 121,23
Ceras, India locus 98,27
Cerbes, seu Ceron, fl. 122,25
Cerebri palpitatio seu saltitatio quid portendat 224,10
Cereris ortum Ennenses sibi vindicāt 101,18 Cereris templum Eleusine 115,5
Ceruix pilosa q. sign. 153,6. 215,8 ceruicis saltitatio quid signif. 227,26
Ceruus niger, vel potius albus 231,2
Ceruus Achaicus seu Achaina 90,9. 121,26 cerui Epirotici dextrum cornu defodiunt 99,18
ceruo torques aereus circumdatus 109,22
Cerussa vsquequaque alba 10,18
Cetus, fl. miracul. 104,10
Chaeremon tragicus, aquā vocat fluuii corpus 131,19
Chalcidensium in Thracia Cantharolethron 112,8
Chalcidica herba 92,6
Chalybes aurum comportant 92,26
Chaos, omnium rerum primum exstitisse, Hesiodus canit 3,16: & 7,5
Characometis fl. aqua 131,3
Charisia herba 121,18
Chordae aerem vt feriant 86,2 chorda optima qua 82,22 Chordarū tenuiū seu exilium sonus 85,20 chordae crassiores qualem sonum reddant 86,23 chordae durum sonum quae reddant 84,16 chorda neruo perperam torto falsum sonum reddentes 87,14
Chropes, Thraciae populus 124,27
Chrysocolla metallum, pretium, vires 97,13
Chrysocome, seu Chrysitis 287,27
Cicadarum vox 86,28 Cicadae post solstitium canunt 98,16
Ciconia cadēs apud Thessalos cur capitalis 92,18
Cicurum animalium ingenia & mores 184,16. 221, 16,20
Cilsa producit aeri fossio 97,19
Ciliciae fons mir. 124,3
Ciminus lacus 128,6
Cinaedi signa 142,4
Cineris color albicans 237,10 Cinis Phrygius, medicamentum valet 97,21
Cinnabaris colore [illegible] 125,2
Circaei mōtis venenū 11[illegible]
Circias in Italia dicitur Thracias ventus 13[illegible]
Circulus, & circulari motus, mechanicorum miraculorum causa 44,[illegible] 45,9 Circuli natura miraculosa, e contraria est 44,12,13 circulus seu orbis e duabus lineis conficitur 5[illegible] circulus volui triplicter solet 55,25 circuli seu orbes maiores, eodem vi citius mouentur quam minores 5[illegible] 16 circulus maior quando aequalem & quando inaequalem minori circulo voluatur lineam, & cur 66,15 circulus maior & minor quando aequale spatium aequali tempore ferantur [illegible] circuli plures [illegible] trarii, ab vno motu simul moueri possunt [illegible] 14 circuli linea [illegible] centro distans, cur [illegible] rius moueatur qui [illegible] minus distat, cum [illegible] amba vi mouentur [illegible] circulum describit [illegible] nea accedens quid [illegible] 47,26. 44,26 circuli descripta, & pharmaca adhibita, incantatio serpentiū 113,23 vide Orbis.
Cisternarum [illegible] 245,1
Citharonis aqua [illegible] 129,25
Cius fl. seu app. 96,2[illegible]
Cius ins. & fons [illegible] ris. 10[illegible]

Clauicula humeri qualis quale ingenium notet 177,13. 206,20
Clazamenius fons 123,23
Cleonymo Spartano structa insidia 100,1
Clitorius fons, vini taedium afferens 124,21. 125,16. 133,11
Clunes quales quale ingenium prodant 147,25 clunium saltitatio quid portendat 233,1
Coagulum vituli marini, epilepticis vtile 99,21
Cogitationis & mentis motus celerrimus 17,12: & 13,6. 19,27 in Cogitatione altiore, immoti constant oculi 154,17 Cogitatorum enuntiatio 15,26: & 16,11
Cognatum essentiabil., vel si sit, aliis significari non posse 16,[illegible]: & 16,9
Colossi maiores, cur facilius circa idem iugum moueantur quam minores 53,22
Collum quale quale ingenium & mores indicet 143,11. 175,27. 207,13 colli saltitatio quid signif. 227,19 colli vena [illegible], iracundia signum 13,6 collum longum habentia difficulter vocem reddunt 78,1 colli columbarū cur [illegible] colorem referāt 241,11
Color, lat. Sardianus 127,19
Colores simplices qui 237,3 colores compositi vnde fiant, & quo modo 238,26 colorum mistura seu temperatura 240,14. 246,4 colores omnes e trib. misti 243,2 colorum species variae vnde existant 238,27 colorū varietas infinita vnde sit 240,26 colorū differētia quomodo perspiciantur 240,6 colores posteriores, si obtineant, priores oblitterant 246,27. 247,17 colores spissi omnes, caliginem quandam in se habent 243,6 colores in eadem superficie cur & quomodo videantur discedere 79,15 colores distantes, saepe videntur esse contigui, & cur 86,5 color purus non cernitur, sed aliis mistus 242,12
Coloraui quas physiognomoni significationes praebeat 138,13. 151,21. 159,24. 212,1. 213,12 color coniecturas in physiognomonica indicatione lubricas suppeditat 212,3. 158,26 Colorem mutat tarandus 93,12 colorem mutans serpens 122,3 colorē quater quotidie mutans lapis 123,4 colorem potantib. mutantes fluuii 122,23, & seq. 123,23
Columna cum inscriptione antiqua 115,6
Colusi perperā pro Lusi 113,8
Compotationes ad fontem vinosum 130,20
Concha fluuiales 91,16
Conchylia, qualia animalia sint 259,23 omnes colorum formas habent 254,13
Concoctio vbi sit 275,18 coctionis species tres, dua in planta, tertia in animali 290,11. 294,28
Concreta pondus amittunt 92,5
Consecratio seu dedicatio instrumentorū 108,19,27
Consonantia tubarum, cornuum & similium 80,1
Constantius, Adamantis amicus 189,6
Continuum quid 24,4 continuus diuisio in infinitum 34,22
Contoporia 131,7
Contrarium cum contrario fieri, miraculum est 44,12. 45,2
Contusa sanans fons 111,13
Conuitiatoris signa physiognom. 142,22
Cordis saltitatio quid signif. 227,16
Coracium, planta 102,14
Corcyrenses amphora 107,8
Corinthus physiogn. 142,21
Cornua cutis colorem sequuntur 250,22 cornua bonasi 89,12 cornua caprae maxima 117,7 cornib. abiectis cerui Achaina abdunt se in loca secretiora 121,26 cornib. cerui Achainae hedera innata 122,1
Cornu in mus. instrum. 87,6 cornuum soni continui & crebri 81,17 cornuum delectus, pro aetatum discrimine 82,16 cornuum assatio ad vocalitatem multum confert 82,11. 84,17 cornua crudiora, molliores reddūt sonos 84,20 cornuum ruptorum sonus 87,14
Coronea Boeotica talpas nō fert 113,7
Corpus, e superficieb. compositum 24,12 corpus & longitudo, mole & distātia diuidua 37,7
Corporis motus, animū quoque & mentem tangunt 135,5 corporis habitus mutatus, animi quoque habitum secum mutat 143,10 corporis pur-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

gatione & curatione purgatur & curatur animus 143,18 corporis in gressu motus & flexio qualis qualem notet animum 139,4. 154,4,28. 215,17
Corrumpi in substantiam aliam 4,28
Cortex plantæ, similis est animalis pelli 265,2 cortices arborũ aridarum, foris nigri, intus albi 289,23
Coruorum pennæ in extremitate in flauum colorem degenerant 253,26 coruus anteriore colli parte albus 117,10 corui duo circa Iouis fanũ 117,8 corui duo tantum apud Cranonios in Thessalia 113,12
Cosanus fons 124,24
Costæ quales quales arguant animos 179,9. 205,23 costarum seu lateris saltatio quid signif. 232,4
Coturnices albi 252,3 Coturnices vescuntur helleboro 271,2
Cotyle pondus 129,20
Coxa quales quales animos indicent 179,23 285,9 coxarum saltatio quid signif. 232,8
Coxendicis & femoris cautas saltans quid portendat 232,26
Cranone in Thessalia, duo tantum corui 113,11 Cranonis aqua 130,4
Crathis fl. propria vis 122,23
Crestonici lepores 112,16
Creta lupis, vrsis, viperis, & similibus beluis cur careat 101,19 Cretica capra dictamno sibi medetur in vulnere 90,7. 121,21 Cretica alni, frugiferæ 98,25 Cretici riui miraculum 123,28
Crispi, timidi 153,13
Croci prouentus vbi maximus 109,26
Crocodilo dẽtes purgat trochilus 90,21
Cræsi metalla 96,13
Crotonis Mollia quæ vocãtur, a Philoctete olim habitata 108,18 Crotoniatæ Herculis arcum Sybari deuicta ad se transtulerunt 108,20 (tae.
Crura hirsuta: vide Philosi-
Ctesias de fonte Indico 123,27: de fonte Aethiopico 125,3
Cubiti quales qualis animi indices 177,28. 207,4 cubiti saltatio quid signif. 229,9,13
Cuculorũ ingratitudo 89,28
Cucumerum fructus compositi 270,22
Cultura diligentia, plantarũ vitia corrigit 273,9
Cumis Sibyllæ cella 104,4
Cumanus lacus, Auernus 106,10. 126,20
Cuneus, paruus cum sit, cur magnas moles diuellat 60,1. 61,21
Curium, Cypri opp. 118,11
Currus in pelago decertantes 15,13 super curribus onera cur difficilius vehantur quam super scytalis 57,20 currus stantes, cur ægrius moueantur, quam qui iam in motu sint 74,4
Cursus magna vi concitatus, difficulter sisti potest 88,17
Curuũ & Cauũ quomodo inter se differant 44,18
Cutiliarum lacus 127,16
Cutis animalium cur hoc vel illo colore sit 250,3
Cyani metallum 97,2
Cyaneæ symplegades [illegible] 13. 108,4
Cyclopes, seu Cenchropes, Thraciæ populus [illegible]
Cylindro similis lapis [illegible]
Cyllene, mons Arc. [illegible]
Cymbalorũ sonus [illegible]
Cyprium æs crescens [illegible]
Cyprii mures [illegible]
Cyrenaici mures 93,4 Cyrenaicæ ranæ mutæ [illegible]
Cyrenaius portus infestatur a subsolano [illegible]
Cysterus lacus [illegible]
Cythera Phersephassæ [illegible] 26

D

Dædali & Icari statuæ [illegible] 19. 101,3
Dæmoniacis medens lapis 122,13
Darii pocula [illegible]
Dascylitica aqua [illegible]
Daunia, Italiæ regio [illegible] Daunioruũ habitus [illegible] tus 109,9 Daunioru vestes longæ [illegible]
Decentia, physiognomica signa præbet optima & expeditissima [illegible] 201,8 ad Decentiam referẽda physiognomica signa omnia [illegible]
Deiopes monumentum [illegible]
Delphion, mons [illegible]
Demarati ecstasis [illegible]
Democriti sententia de elementis 5,6 Democritus plantis mentis & cognitionẽ tribuit [illegible]
Demonesus, Carthaginiensium insula [illegible]
Dentes forcipe cur facilius quam manu eximantur a medicis 63,6 dentes anteriores exciduntur quare 116,9 dentium stridor ... titatio per collisionem quid signif. [illegible]

Deum vnum esse, quomodo probarit Zeno 8,21 Deum æternum esse vt probarit Zeno 8,20 Deus an ingenitus 9,25 Deus potentissimus quomodo 10,7 Dei potentia quæ 8,23,27 Dei forma 9,6 Deus corporeus a Zenone statuitur 12,22 Deorum effigies in veste picta 104,19
Dextra manus saltatio quid signif. 229,16
Dianæ templum a Medea structum in Adr. ins. 107,17 Dianæ fanũ in Peucetiis 109,19 Dianæ Orthosiæ ara, & æneus in ea taurus 123,6
Dici res non possunt 16,10
Dictamni Cretici vis 90,8 121,21
Digiti quales quales animos arguãt 180,23. 188, 10. 204,7 digiti qui cum planeta sacri sint 230 13 digitorum saltatio, velut dextra, vel in sinistra quid signif. 130,12 231,9
Digiti pedum quales quales ingenii indices 147,3 Digitorum in dextro pede saltatio quid portendat 234,11 digitorum in sinistro pede saltatio quid portendat 234,22
Diomedes arcum torquem Dianæ donat 109,21
Diomedis cædes 100,11
Diomedis fanum 100,4
Diomedis sociorum arma 103,6
Diomedea insula, & Diomedeæ aues 100,3
Dionysii sophistæ gestus & mores 142,7
Dissimulatoris animi signa 142,17. 184,1. 220,27
Diuiduum corpus & mole & distantia 19,1 diuisiones entis in infinitum 26,19
Dolor & molestia, tetricũ vultum reddunt 143,12
Donylaenses aqua 131,8
Dorsum quale qualem animum prodat 148,4. 179, 21. 205,17 dorsum hirsutum, impud. 153,5 dorsi saltatio quid signif. 232,14
Draco, masculus serp. 205,18
Dulces instio cur sint fructus quidam 295,9 dulcis cur sit fructus arborum quæ acidis in aquis nascuntur 294,3
Duo, parium numerorum principium 36,2

E

Ebenum cur nigrũ, & cur mergatur 292,7. 278,2
Ebriorum loquela 79,27 ebrius pro mortuo elatus, subito reuixit 106,4 inebrians aqua 131,27 125,10
Echinici generis mures 93,7
Ecstasis animo iucunda 123,12
Elaiticus sinus 132,25
Electrum e populo alba destillans 100,28 Electridum insularum situs, & memorabilia 100,17 Electridum insularum lacus 126,27
Elementa quid sint 24,14. 42,25 an indiuidua 28,26. 29,7. 37,17 elementa corporea, an partium expertia 37,3 elementa rerum, æterna statuit Empedocles 4,14 elementis prius nihil 17,2 29,28
Elephantorum partus 123,9
Elis ab Hercule capta 97,17 Elidensiũ Bacchanalia quibus miraculis a numine cõprobentur 112,23
Elleborũ homini venenum, coturnici pro cibo est 271,1
Emathiotici sues in Macedonia solidis vngulis præditi 98,24 In Animaliũ historia Illyricis suibus hoc tribuitur.
Empedoclis sententia, e nõ ente nihil exsistere 4,12 Empedoclis sententia de rerum seu entium motu 7,11 Empedocles elementa rerum statuit æterna 4,14 de plantarumgeneratione vt senserit 263,3. 264,8 plantis sexum tribuit 258,4 262,2 plantis mentem & cognitionem tribuit 258,25 plantas cupiditate duci censuit 257,28 Empedoclis locus de aeris terraque profunditate infinita 6,16
Ens vnum, secundum Parmenidẽ 26,11 ens vnum & indiuiduum Xenocrati & Platoni 26,24 entia omnia, quatenus sunt entia, Parmenidi vnum sunt 26,11 entia an multa 2,28
Epeus instrumenta sua vbi consecrarit 108,27
Epigramma in Herculis Erytheam 115,26 in fontem Clitorium 125,18 in fontem sensus adimentem 126,10
Epipteron, vel potius Epipetron, planta 283,27
Epirotici cerui dextrum cornu defodiunt 99,18
Epseti montis herba 121,18

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Equiingenium & mor. 202,21 equi gressus 216,19 equorum agrestium zelotypia 90,27 equos in furorē agens fons 123,21
Erganes fluu. 131,26
Eridani lacus 126,27
Erinaceus a cibo ad annū abstinere potest 98,17
Eruditionis thesaurus praestantissimus 189,2
Erythus, locus Aeniaca reg. 116,3
Erythea ex qua Hercules boues abegerit 116,4
Erytheam ducens Hercules 115,27
Esse in pluribus separatis idem eodem tempore non potest 16,3
Euboici fluuii 122,24
Eubulus comicus 131,18
Euclidis Elementa geometrica 31,2
Eudoxus de machera lap. 123,3
Eunuchi signa 188,2 Eunuchorum genera duo, eorumque discrimen & mores 203,20 Eunnchorum vox 85,17
Euphrates serpentes 119,12
Euripi fluxus 78,7.83,14
Euri appellationes variae 133,11 Eurus & Apeliotes quibusdam idem 133 15 Euris initio siccus, in fine humidus 134,12
Exsectorum natura 203,22
Exsistere e non ente 3,21 exsistere alterum ex altero 3,28

F

Facies qualis quale ingenium & mores indicet 150 11.173.9,21.187,2.210,28 Faciei habitus cōsuetus seu vultus, quas ingenii significationes pro qualitate sua praebeat 139,6 faciei rubor q. sign. 152,9. 213,24 faciei seu speciei mutatio pro casuū diuersitate 157,21. e facie ac vultu solo argumentari, non est tutum 136,8
Fascia seu taenia cur circuligentur lamina limanda 82,8
Fatuitatis cum improbitate coniunctae indicia 184, 13.185,5.221,11.222,6
Faui expressio 92,11
Faucium saltitatio quid signif. 227,21 Vise & Guttur.
Femora qualia qualis animi signum 147,22.180,6 femora hirsuta q. signif. 161,7.215,2 femoris saltitatio quid portendat 233,5 femoris cauitas saltitās quid sign. 232,26
Ferina species in humano corp. 191,5
Feriunt vehementius quae celerius feruntur 59,8
Ferrum apud Chalybas & Mysos nascēs 95,14 ferrum ex aris metallo 103, 24 ferrum pulcherrimum, & argentum imitans 95,19 ferrū a muribus roditur 92,25
Ferrariae fornaces 95,16
Fertilis anni signa Bacchus quae & vbi dederit 112, 19,25
Ferulacea organa 84,18
Ficus non floret 292,22 ficus alternis annis fructus ferunt 273,24 ficus siluestres satiuis nōnumquam pro remedio adhibentur 272,24
Finitū esse, est fines seu extremitates habere 11,25
Fissio per diametrum facilius fieri solet 69,25
Fistularum sonus plenior vt fiat 86,21 Vise & Tibia
Flamma oleo infuso e petra erumpens 94,5 flamma aestate, aqua saliens hieme effundēs locus 111, 23 flammas emittens ostenso igne concipiens aqua 127,27
Flammeus color 233,22 flammeus color in homine quid sign. 213,23.[illegible]
Flauum e viridi in maturatis 249,25 flauus corporis q. s. 151,23.[illegible]
Flecti facilius solet quod longius abest ab hypomochlio 53,[illegible]
Flos quid sit 288,17 flores plantarū vnde sint 290, 21 flos plantarū e quali materia sit 292,12 floribus colorum principia quae sint 244,13 flores fructus colorem non sequuntur semper 243,7 flores colorem pro concoctione mutant 244,3 florum color pro concoctione diuersus in vno eodemque folio 243,[illegible] florū summitates omnium optime concoquuntur 24[illegible], 26 floribus cur plantae quaedam careant 292,[illegible]
Fluctus horrendi in Siculo freto 114,5
Fluuius sese attollēs 119,[illegible] fluuius immersa in lapidem vertens 104,12 fluuius sternutationem seu consternationem equis afferens 122,23 fluuius colorem potantibus mutantes 122,23 & [illegible]
Fluuii subterranei vnde oriantur 276,24.278, 3 fluuii cur in montib. oriantur 281,17
Fluuius equus & curribus hiemali frigore mobiles 122,20 fluuius corpus, aqua dicitur a Choeremone tragico [illegible]

Fecunditatis mira exempla 113,26
Feminei sexus propria, tum quod ad ingeniū & mores attinet, tum quod ad corpus 145,3,14.203,4
Folia quid sint 288,27 folia fructus esse asserebāt veteres 288,15 folia plantarum vt differant 270,2 folia cur prius proueniant quam fructus 292,15 folia citius cur producant plantae quaedam 288,5 foliis color diuersus 271,12 folia arborū plerarumque cur ad extremū flauescant 249,14 folia arborum cur defluant aut non defluant 291,6
Folia cur aqua superinnatent 278,5 Foliis carente planta 283,25
Folles seu φῦσαι 77,10
Fontes & fluuii cur in montibus oriantur 281,17
Fontium repentinus exortus vnde sit 276,27. 277,2 Fons aquas in altum eiaculās 97,1 fons qui ad potantiū animalium tactum turbatur 112,13 Fons equos in furorem agens 123,21 fons vini tedium afferens 132,11 Fons vulnerata & contusa consolidans, etiam in lignis 111,13 fons mares ferens 113,9 fons amarus 131,25 fontes bituminosi 130,19 fons olei 110,18.130,23,26 Fontium miracula varia 113,22.129,3. Vise & Aqua.
Forcipi dentem firmius cur teneat quā manus 63,7
Forcipes in animalibus cutis colorem sequuntur 250,22
Fortis animi signa quae 140, 12.181,16.218,19 Fortissima animalia quae 138,19
Fragrans mons 110,14
Frangitur citius quod magis premitur 63,19
Fretum cum luna crescens & decrescens 96,25 fretum tempestosissimum in Sicilia 114,4
Frons qualis quale ingenium & mores indicet 151, 3.153,16.160,7.210,11 frons aspera quid signif. 169,13,28 frons pilosa q. signif. 215,9 frontis nubes quales quid sign. 192,2 frontis palpitatio seu saltitatio quid portendat 224,14
Fructus plantarum vnde sint 290,21 fructuum in plantis differentia 270, 21 fructus plantis aliis alia parte siti 267,8 fructus compositi, alii e pluribus, alii e paucioribus partibus 265,12 fructuum munimina & tegumenta 271,2 fructus maturari celerius qui soleant, & cur 294,20 fructuum succus seu sapor qui quibus ex caussis oriatur 293,27 fructib. colorum principia quae sint 244,13 fructus colorem vt mutent 246,20. 247,18.248,17 fructus colorem pro concoctione mutant 244,13 fructus pro coctione colores, odores, & sapores mutant 248,17 fructus nigri, bicolores 247,7 fructus morbosi cur citius albescant 252,11 fructus defluentes, fiunt interdum flaui 249,17 fructus colorem eundem qui semper retineant 248,5 fructus saepius in anno cur ferant plantae quaedam 291,20
Fructificatio plantarum triplex 287,24 fructificatio plantarum e quibus caussis exsistat 291,18
Frugum multiplex prouentus in Vmbria 100,14
Frumenta maturescentia flauescunt 249,19
Frutex, θάμνος, planta inter arborem & herbam media 268,10,15
Fulminū ictus crebriores, aquarum qualitates saepe mutant 129,16
Fumus cur niger 238,17 fumus nigerrim⁹ e quibus exhalet 238,18 fumus eorum quae vruntur & liquantur, non est vnius modi 242,5
Funda cur longius eiaculetur missilia quam manus 58,1 funda rigida, inualida 77,21 Fundae peritia inter se certant Ligures 103,12
Fungi qualis plāta 267,26 vnde nascantur 284,7
Furiosa vitis 121,12 Furorem equis afferens fons 123,22 furorem afferēs lapis 122,17.123,1
Furuus color 239,18
Fuscus color ex albi & nigri mistione seu temp. 239,2 fuscus pilorum, pennarum cutis ve color vnde 250,11

G

Gaditanorum nauigatio vltra columnas Herculis 116,21
Gallis similes Hispani 212, 22
Gallinaceorum vox 140,2

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

gallinaceorum oculi 152,25
Gallinæ bis terq; parientes quotidie 114,1
Gaureus, boreas 132,21
Gauris, insula 132,22
Gela lacus 126,24
Geloni, Scythiæ pop. 93,10
Gemitus & suspir. in pœnit. 217,6
Genæ quales quale ingeniũ & mores indicent 173,4, 19. 208,25
Gentium signa physiognomonica duplicia 189,26
Gentium discrimen in facie & moribus 135,27
Gentes e colore & pilis dignoscere difficile 212,3
Gentiũ mistura per mutuas commeationes & migrationes 158,27.159, 22. 212,4,27
Genua coeuntia, seu introrsum flexa, muliérosi animi signum 147,21.179,22 205,8 genuum saltitatio quid portẽdat 233,11
Genera speciebus suis nomina & finitiones tribuunt 259,25
Germaniam permeat Renus 122,18
Germina sub terra sunt alba; emergentia vero, herbaceũ colorẽ habent 245, 15 germina vetula, nigriora quã nouella 245,6
Germinatio miracul. 120,14
Gestus: vide Motus.
Gibbositas qualis ingenii nota 179,5.205,20
Glabra spelunca 97,22
Glacies aqua levior 130,10
Gladius, lapis furiosus 123,1
Glandis virilis saltitatio quid signif. 232,16
Glaucoculæ fere pleraque omnes 171,2.214,4 glaucedinis differentia, & quid quæque signif. 171, 4. 214,3 glaucedinis in arboribus quibusdam quæ sit caussa 293,26
Glutinosa aqua 124,15
Gonius mons fragrantiss. 110,14
Gorgiæ dogma 13,1 Gorgiæ dogmata examinantur 13,24
Græci a canibus ubi non allatrentur 109,8 Græcanici generis nota 213,1
Grandinosi venti 134,14
Gressus qualis quale ingenium & mores indicet 153,20. 216,4 gressus affectatus 215,28
Gubernaculum, paruum cum sit, & in extrema naui collocatum, cur leui momento tantas nauium moles concitet 53, 6 gubernaculum cur in extrema naui collocetur 53,23.54,1
Gummi plantarum, & Gummi Arabicũ 264, 17 Gummi in plantis vnde sit 293,8
Gutta aquarum, cur auri colorem referant 241,12
Guttur quale qualis animi indiciũ 177,9.208,19 gutturis saltitatio quid signif. 227,13,21
Gyari mures 92,25
Gymnesiarum insularum miracula 102,22 Gymnesitæ muliérosi 102,25

H

Hæsitantia linguæ seu loquelæ, vnde sit 88,11
Halitus venenatus 118,18
Hecates mysteria 123,2
Hedera in ceruis corn. 90,13. 122,1 hederæ flos, flauus est; fructus autem, niger 248,11
Helicenses cuculi [illegible]
Helioscopiũ planta 263,[illegible]
Hellanicus de fonte Magnesio [illegible]
Hellespontias subsolanus 133,6
Heneti monedularum agmina donis in finibus suis placant [illegible]
Heraclea Tarentum [illegible] dictum 108,13 Heraclea Pontica pisces hãbet fossiles [illegible]
Heraclides Ponticus de lacu Sarmatico [illegible]
Herbarum differentia [illegible], 18 Herba parua [illegible] vna vnius diei [illegible] scunt 276,6
Herbaceus color 244,[illegible], 23. 245,4 herbaceus color concoctione in naturalem colorem [illegible] citur [illegible]
Hercules in Iberiam [illegible] cur duxerit 103,3 Herculis monumenta & vestigia per Italiam [illegible] bra 104,25 Herculis [illegible] tus occidens [illegible] 105,15 Hercules cum gigantibus pugna [illegible] Hercules Olympicam oleam plantauit [illegible] Herculis donaria apud Pheneatas 97,16 Herculi inscriptũ epigramma 115,26 Herculis [illegible] tus 180,13 Herculis [illegible] cũ cũ sagittis vide Philoctetes consecrauit [illegible] Herculis columnæ [illegible], 22. 116,22
Herculea via, [illegible] inuiolata [illegible]
Hercynia silua [illegible]
Hermæa, Afr. prom. [illegible]
Herodotus de fonte Æthiopico 125,15 dictis [illegible] panis aqua [illegible]
Hesenum, mons Pæoniæ 89,3 in Hist. animal. Messapium dicitur, 306,6.
Hesiodus in rerum exortu primum locum chao tribuit 7,5 Hesiodi locus ex Theogonia de primis entibus 3,15
Hieronymus de lacu Nabatæo 127,2
Hippo seu Hipponi acra 116,7
Hirquientium vox 86,24
Hirsuti: quare Pilosi.
Hirundines albæ 252,3
Hispani: vide Iberi.
Homerus Troianas vocat [illegible] & [illegible] 109,17 Homeri locus de Symplegadum transitu difficili 107,27
Homi bestiæ similis non inuenitur 116,18
Homicidium [illegible] aqua expiatur 132,3 Homicida a statua oppressus [illegible],17
Hordeum quoddam, hominibus quidem edule, at nulli pecudi 111,8
Horiliopaex aqua 129,22
Horror in terrore 153,13 horror capillorum quid signif. 223,21 horror maris cur niger esse videatur 237,22
Hortensium plantarũ fructus melior 269,14
Humeri onera qualia grauius ferant, & cur 71,14. 72,7 humeri quales quale ingenium & mores notent 148,27. 177, 15. 206,22 humeri [illegible] qualia ingenia notent 173,4. 161,12. 215,4 humerorũ motus & gestus quales quales prodat animus 233,28 humeri, dextri pariter & sinistri, [illegible] partium [illegible], saltitatio, quid signif. 228,10
Humor nimius, vocis instrumenta vitiat 78,24
Humida exarescẽtia nigrescunt 244,27
Hyænæ Arabicæ 118,23
Hydri, oppidum sibi vicinũ habitatoribus viduant 127,12
Hydriades nymphæ 125,23
Hypanis, quatuor dierum itinere a mari, amarus 131,23
Hypate, Ænianum opp. 115,17

I

Iacta quando ferri cessent, & cur 74,13 iactata cur non suam ferantur lationem, etiamsi non sequatur nec impellat is qui emisit 74,16 iactata cur ad eiaculãtem oporteat aliquam proportionem habere; nec vel magna nimis, vel nimis parua esse, vt iactus feratur longius 74,17
Iacula cur funda lõgius emittãtur quam manu 58,1 iacula ingentia violento feruntur motu 83,13
Iapygiæ promuntoriũ, eiusq; miracula 104,22
Iapygis venti appellationes variæ 133,22
Iason quà in Pontum ingressus, & quà regressus 107,12 Iasonis monumenta 107,15
Iberi, Celtis similes 212,21 Iberi in Gymnesiis insulis, muliérosi 102,25
Iberiæ fl. aurifer[us] 95,9 Iberiæ argentifodinæ incendio aperta 102,17
Icarus insula 101,7 Icari & Dædali statuæ 101,5
Ichneumonum oculi exiles 191,24
Ichnussa olim cur dicta Sardinia 105,17
Ictini Elidenses, ab immolatis carnibus abstinent 113,4
Ilium latio 60,4
Ideæ, magnitudines indiuiduæ secundum quosdam 36,13 ideæ an sint 28,16 idearum assertio lubrica 18,23 idearum refutatio 36,23
Iecora duo habentes lepores 112,17
Ignaui signa 186,23
Ignis color, natura sua flauus 237,7 ignis ad multa Siculi freti loca erumpens 108,5 ignes Bacchanalib. micantes, fertilis anni signum 112,21 ignis pietati parcit 120, 20. Vide & Ardẽtia loca.
Ilissus fl. 96,8
Ilium saltitatio quid signif. 232,2
Illyriorũ aqua mulsa 92,10
Illyrici pecorũ fœcunditas 113,25
Immisericordis signa 142,27
Immotum esse quid 12,7
Impudentis animi signa 141,14.182,23.219,22
Incantatio serpentis 119,23
Incessus: vide Gressus.
Incudum sonitus 83,20
Indicus fons 123,26 Indici aeris puritas 95,22 Indici plumbi natura mir. 98,2 Indici pisces in sicco pabulantes 98,27
Ingeniosi animi seu Bonæ indolis signa 140,27. 182,9. 219,8
Ingenita esse omnia 3,26 ingenita, seu ortu carẽtia, infinita 14,16
Inire matrẽ verentur etiã cameli Arabici 89,23
Iniuriosi signa 186,15

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Infinitum quod dicatur 11,12 infinitum, quod est quidem, sed ortum non est 5,13 infinita multa 7,22 infinitum omne, vnum esse 1,18 infinita finito tempore tangi an possint 17,7: 19,3: 29,19 infinitorũ in finito temporis spatio numeratio 38,2 infinitorum nec scientia vlla est, nec cõpositio 28,15
Inscriptio vetus 115,6 inscriptionis antiquæ interpretatio a vicinis doctoribus petitur 115,18
Insecabiles seu indiuiduas lineas non esse 16,17
Insitionis genera 271,26
Instrumentorum dedicatio 108,19,27
Insulæ fluitantes 127,14,18
Interpretationes ex interpretationibus factæ, magis ac magis ab auctoris sententia abducunt 256,23
Interscapulum quale quid signif. 148,18. 178,19. 206,10
Inuidi signa 186,13 inuida animalia 98,17. 99,18,20,21
Iolas monumenta in Sardinia 105,12
Ionici generis nota 213,2
Irati vox 139,26 iratorũ sermo 88,21
Iracundi signa 142,11. 185,14
Isicus sinus 133,2
Isidis fons 125,5
Isigoni narrationes de fontibus & aquis mirisi. 124,18 Isigoni de Incredibilibus liber 11,123,22, 26. 124,11. 128,21
Ismenij Apollinis fanum Thebis 115,22
Ister fl. 122,18 Istri fons, & cursus bifidus 107,9
Istrianæ regionis fines 107,2
Istruntii serpentes 119,11
Iuba equina in bonaso 89,10
Iunonis Laciniensis festa celebritas 104,13
Iupiter in Creta natus 101,21 Iouis Horcij aqua 120,7 Iouis Neptuni fanum 129,16
Iuramenti exploratio miraculosa, violatique vltio 97,5
Iuuenilis species in seni corpore quid sign. 191,2

L

Labia qualia quales animos & mores indicent 149,17. 175,21. 187,8. 209,4 labiorum pars superior si propendeat, quid sign. 186,17 labiorum saltitatio quid portendat 226,21
Lac copiosum reddentia 113,28 lac vnde in plãtis quibusdam oriatur 292,25
Lacinienses feriæ 104,13
Lacones ἀφιδροι a Pythia cur dicti 92,23
Lacus a Xerxis copiis exhaustus 127,1 lacu operta vrbes 128,5 lacus amarus 127,3 lacus efferuens, & flantibus etesiis exarescens, magnamque piscium copiã præbẽs 103,6 lacus calidam & graueolentem aquam habens 100,22 lacus aues exanimans 125,15 lacus piscibus & auibus mire abundans 127,20 lacus ædificia & fundamenta in fundo visentibus exhibens 128,3 Lacu [illegible] trantium [illegible] se dilatans [illegible] quagenarium [illegible] 110,3
Laertiadarum [illegible] 108,9
Læti animi signa [illegible] 183,4 220,3
Lampsaci fons [illegible] 113,11
Lana nigra tincta [illegible] lanam colorati [illegible] fons [illegible]
Lapides in aquis [illegible] scantur 278,25 lapides sub aquis [illegible] 23 lapides aquis [illegible] tantes 278,24 lapides aqua inspersa [illegible] scentes 111,2 lapi[des] [illegible] dens 94,18. 113,16 lap[ides] colorem quater [illegible] quotidie 113,3 lapides quidam attritu [illegible] sos colores reddit [illegible] lapides nigri alba [illegible] centes lineas in [illegible] do 241,16 in lapides vertens flumen [illegible] in lapides versa [illegible] instrumenta, ossa [illegible] Lapideam uenere [illegible] ricem afferẽs fons [illegible] in lapidibus & [illegible] locis cur nascatur [illegible] ta [illegible]
Larissa, Troadis [illegible] & thermæ ibi dulces 130,28
Latera qualia quale [si]gnificent animos [illegible] laterum seu [illegible] saltitatio quid [si]gnif. 232,4 Vide & [illegible]
Latio in rectum [illegible] lationem suam [illegible] feratur res, [illegible] sequatur nec [illegible] qui emisit 74,[illegible] tiones duas quod fertur, tardius fertur eo quod fertur vnam lationem 65,24 latio cõtinua, in fine imbecilla est 53,27
Lauantes mutans fons 124,27 lauantes eiiciens aqua 126,25
Lauri sit flauus, fructus autem niger 248,10
Lectorum sponda secũdum duplam proportionem cur fiant 69,15 lecti restibus seu funib. intendi quomodo soleant, & cur 69,17,22
Leo in quadrupedum genere masculæ speciei habet plurimum; eiusdemque descriptio 145,23. 203,15 leonis ingenium & mores 102,16 leonis vox 140,1 oculi 202,26 pilus 113,[illegible]
Leontocome, Phrygiæ locus, & aqua ibi asp. ac [illegible] 131,8
Leontophonus, animal leonem perimens 118,27
Leporis vox 140,3 lepores duo habentes iecora 112,17 lepus albus 252,1
Leucadii, seu Lucani 104,9
Leucadis physiogn. 142,21
Leucippi sententia 15,10
Leuconium vnde dictus 133,18
Leucophylli radix 121,4
Leucosia, Siren 106,28
Libidinosi signa physiogn. 143,2. 185,25
Libra cur facilius moueatur, cum sine pondere est, quam cum pondus habet 53,23 libra cur sursum feratur, si vergente lance pondus dematur 50,1 libra fallere purpurarii vt soleant 49,23 libra maiores cur

minorib. exactiores 46,4. 49,12. 57,10 libra miracula, ad circulum referuntur 45,2
Libs ventus vnde dictus 133,20 ventus humidus 134,14 nubilus 134,19
Libyes, Æthiopibus similes 159,17. 212,21 Libyæ vitis furiosa 121,12
Ligea, Siren 107,1
Ligni pars quæ ad radicem est, nodumve habet, grauior est 49,26 ligna longiora cur in medio facilius humeris baiulentur, quã ab extremo 71,13 ligna inualidiora cur sint quo sunt longiora 59,15 ligna longa cur magis se inflectant 59,16 ligna magna vt explorẽtur 82,1 ligni extremum alterum si pulsetur, sonus continuus ad alterum extremum defertur 82,2 lignum genui adhibitum aut terræ applicatum, cur facilius aut difficilius hoc vel illo modo frangatur 58,21 ligna fissa consolidans aqua 111,16. 124,14 ligna quæ mergantur aut non mergantur 292,10. 277,26 ligna nigra vnde fiant 292,6
Ligures fundæ peritia certant 103,12 Ligusticarum fœminarum in partu robur 103,15 Ligustici fluuii miraculũ 103,18
Limæ asper sonitus 85,9
Limanda cur fascia circumdari soleant 82,8
Linea, e punctis composita quantitas 24,13 linea omnis diuidua est, & quidem in infinitum 42,28 lineas insecabiles seu indiuiduas non esse 16,17 lineas insecabiles quib. in locis, & quibus argumentis refutarit Aristoteles 26,27
Linguæ mobilitas in serm. 79,28
Lingula obliqua in tibiis 80,23
Linum degenerat in aliam plantæ speciem 273,4
Liparæ sepulcrum portentosum 105,26 Liparæ humus ardens 93,24 Liparenses ignes 94,8,11 Liparenses thermæ dulces 131,1
Litorales calculi cur rotũdi fiant ex oblongis 59,1 litoralium lapillorum in sinu Æthalico vnde sit color varius 107,22
Litteris antiquis exarata inscriptio 115,19,24
Lixiui color flauus cur 237,12
Locusta cum scorpione dimicans 117,22 locustarum vox 87,1
Longa cur per medium facilius gestentur quam ab extremo 71,13 longius iusto si onus sit, cũr difficilius feratur, quã si minus sit 72,6
Longitudinis finitio 38,9
Loqui per tibiam, tubam, aut fistulam fictilem 79,10 loquentem vnum cur facilius intelligamus, quam plures, licet idem proferentes 80,8 Loquela puerorum, senum, ebriorum, cur minus perspicua 79,26 loquela perspicuitatẽ quã adimant 80,3 Vise & Vox
Loquacis signa 186,6
Lumbi quales qualis inge-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

nii indices 179,18.205,13 lumbi hirsuti q. sign. 161, 7. 215,1
Lumbrici in niue nascuntur 282,12
Lupi in Creta nulli 101,20
Lusciniarum vox 87,1
Lusi Arcadiæ, & fons ibi mures terrestres ferens 113,8.124,15
Lustrali aqua expiatur homicidium 132,2
Luti diuisio quæsit 265,5
Lux, ignis color est 238,5,9 lucis reflexio 237,21
Lychnis, lacus Maced. 128,8
Lycia loca ardentia 113,24
Lycorma fl. herba 122,26
Lydius lacus 128,12 Lydium mel 92,1 Lydii ignes 94,14 Lydia metalla 96 11 Lydiorum lapidum (quibus sc. aurum probatur) color 242,1
Lyncistius fons 125,9
Lynx vrinam suam abscondit 99,21
Lyncurium signaculis conficiendis vtile 99,22
Lyrnatienses, Phaselidi finitimi 132,23

M

Macedoniæ lacus 128,7
Macedonica pix 113,17.
Macedonici sues 98,24
Machara, lapis 123,1
Mæandri fl. lapis 122,15
Mædica regionis mirac. 110, 28: & 89,6
Mæsti animi signa 183,8
Magnesiæ fons ad Sipylum 124,28 Magnesiæ thermæ dulces 131,1
Magnū e paruis cōpositū est 18,11 magnū diuisiones habere infinitas; paruū, finitas 18.15. 35,16,19 Magnitudo indiuidua an sit 27,2 magnitudines indiuiduæ secūdum Xenocratē & Platonem 26,23 magnitudines indiuiduas statuere probabilius est, quam statuere ideas 36,20 magnitudinum diuisio in infinitum 29,17 magnitudinum mensura communis apud mathemat. 39,8 magnitudinē cælo maiorem nemo cogitat 36,9
Magylus: quare Mygalus.
Mala quales quale ingenium & mores indicent 210,24 malæ rubentes q. sign. 213,25 malarum saltitatio quid sign. 226, 17 vise & Gena
Maledici signa phys. 142,22 185,21
Malleoli pedū quales qualis ingenii indices 147, 12. 180,6. 204,21 malleolorum saltitatio quid portendat 233,24
Maloës portus infestatur a cacia 132,26
Malus nauis, veluti vectis est 55,10 malorum nauticorū exploratio 81,28
Mali flos puniceus 248,12 mali piris inseruntur 271,28
Mammæ pendulæ quid significent 206,10 mammarum saltitatio quid portendat 231,19
Mandibularum saltitatio quid signif. 226,24 vise & Gena, Maxilla
Manus dextram cur minus firmiter teneat quā forceps 63,7 manus quales quales animos arguant 177,23.178,3.207,6 manus latiæ quales quales prodat animos 153,27 manuum plausus 183,21 Vise & Dextra
Mare aquarum omnium elementum 280,5 animam per se vel facia... 3 purpureum quando videatur 239,13 mare vndantis color ... 114,24 in mari mortuo animal nec nascitur nec mergitur 280,...
Marina aqua salsa unde sit 279,26 marinis pilis tinguntur a ma... 243,22 ...
Margarite, planta ...
Marsini, subsolanus ...
Marsou come ...
Marti sacer est digitus pollici proximus ...
Masculus sexus femineo melior, & quæ virorum quæ sint propria discrimina 203,1 masculi quibus differant a feminis, tum animo ... corp. 139,9. 145,20 ... res caput ... det in coitu ...
Maßilienses ex ... cendio ditati 121,...
Maßiliensis ...
Matris ventrē ... pera fetum ... deū lacus seu fanū ...
Maturare fructus qui arbores soleāt, & ...
Maxillæ quales quales ... signent ingenia ... maxillarum saltitatio quid significet ...
Mechanicorum & physicorum problematum ... affinitas, & quæ differentia 44,1 mechanicorum ... ad vectem ... principium & causa ... referuntur 45,1 mechanicorum miraculorum principiū & causa circulus 44,20 ...
Medea aqua ...

Medeæ monumentum in Adriat. ins. 107,17
Media loca ardentia 93,27
Medica regio: vise Madica.
Medium, centrum est 59,4 æqualiter ab vtroq; circuitu distat 75,11 a medio quæ longius distant, mouentur celerius 59,3
Medulla plantarum quibus nominib. appelletur 258,3
Megalopoli in Arcadia ardent loca quædam 113, 14
Melanthinum 91,23 mel buxeum in Ponto 91,27 mel ex arboribus spissum 92,2 mel sine fauo 91, 26 mel concretū, ponderosum retinet 92,5
Mellita aqua, seu mulsa 92,11
Melancrana, Sibylla Cum. 104,8
Melampus Præti filias qua aqua sanarit 125,26
Melampodis de palpitationum seu vibrationū in qualibet corporis parte significationibus, libellus ad Ptolemæum regem 223,1
Melanes montes 121,2
Melissæ opinio, ea quæ orti... prorsus aliquo ... ente 9,24: & 13,13 Melissi opinio, ingenita seu ortus carentia infinita esse 14,27
Melos insula 91,23
Melia terra crescens 94, 27 Melia therma dulcis 131,1
Memoriæ bonæ signa 143,6
Meniscome, Phrygiæ locus: & aqua ibi ass. ac nitr. 132,6
Mens & animus, sequitur corpus 135,3 mens, corporis affectib. magnopere mouetur 135,9 mentis & intelligentiæ celeritas, e celeriore sanguinis motu 155,1 mentis alienatio, cum voluptate quadam coniuncta 93, 18. 123,12
Menthe fons 124,25 Plinio fons Neminie.
Mentorum specula 107,3 Mentorica & Istriana regionis confinium 107,1
Mentum quale qualis animi indiciū 175,12 menti saltitatio quid portendat 227,9
Mercurio sacer est paruus dextræ manus digitus 230,13
Meretricum signa 187,24
Mergi quæ soleant, & quæ non 277,25. 292,10
Meridiana plaga tēperies 159,17. 212,22 Meridianorum populorū physiognomonia 138,25. 159, 5. 212,10
Merula alba 91,20
Moses in Cauno dicitur boreas 132,19
Mesopotamia, Syriæ regio 119,10
Metalla crescentia 94,22
Metapōti Mineruæ Græcanicæ fanum 108,26
Meteorologicōn mentio 277,2
Mileti fons Achilleus 131, 28
Miliares calculi: vise Calc.m.
Minerua e Iouis vertice extitit 223,16 Mineruæ simulacrum Athenis in arce a Phidia effictum 110,23 Minerua Achaia fanum 109,5 Minerua Hellenia (seu Græcanica) fanum 108,26,109,3
Mira videri quæ soleant 43,15
Misericordis ingenii signa 143,23
Mistione & disparatione existere pleraq; Empedocles existimat 4,23
Mitis, seu lenis & mansueti animi signa 142,15. 183,23. 220,12
Mitylenæorum portus a cacia infestatur 132,25
Modesti animi signa 141,19. 182,28. 219,27
Modon, lapis in Tigride fluuio 121,6 Apud Plutarch. in lib. De fluuiis, est Myndan.
Monedularum agmini dona ab Henetis in finibus apponuntur 112,1
Monepus (seu Monap.) Pæonū lingua Bonasus 89,7
in Montibus cur plerumq; plantæ proueniāt 283,11 montib. altis nascentia 286,11 montes humiditatem attrahunt 283,8
Mores & ingeniū cuiusq; natura signis indicat 188,25 mores & ingeniū animalis cuiusq; relucet e specie corporis exteriore 202,14. 221,22 e morib. argumentatio physiognomonica, nō satis firma 136,6
Mosynæcū æs miracul. 98,4
Motus ab extremis facilior 53,24 motus cō sit facilius quo pondus vergit 56,11 motus in contrarium difficillime fit 74, 6 motibus contrariis mouetur circulus 44, 24. 45,10 motus finitur & cessat, cum peruentum est ad medium 75,26 motum esse negauit Zeno 37,22,25

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

Motus corporis qualis quales animi mores indicet 154,4. 215,17 motus citatus & remissus qualia significet ingenia 139,4 motus tardior aut celerior pro sanguinis latione diuersa 154,28 & seq.
Mouentur omnia mutatione loci 7,3 mouētur multa transeundo in se inuicem 12,18 mouentur facilius quæ longius a centro distant 58,26. 59,3 moueri facilius cur soleat id quod iam in motu est, quā quod quiescit 74,4 moueri motu non natiuo nec suo 68,23
Mulæ gignunt in Cappad. 98,25
Mulieres multiparæ in Vmbria 100,15 Mulieres pro stipendio accipiunt Gymnesitæ 102,26 mulieres sacris arcentur 108,11 Mulierum vox gracilis 85,16
Muliebris sexus ingeniū & mores 158,10. 190,26 muliebris in virili corpore species, animū quoque talem arguit 158,7. 190,24 muliebris animi signa 183,11. 220,10
Multum, in magnitudinibus finitū est; in numeris, infinitum 36,7
Mures ferrū rodentes 92,25 mures terrestres ferens fons 113,9. 124,16 murium Cyrenaicorum genera 93,4 murium genus volucre, morsu interimens 119,9
Musæ vxor 115,7
Musculorū in brachio saltitatio quid portendat 229,7
Musica instrumēta sonum clarum quando reddāt 81,9
Myclaus lacus 127,10 rectius Amyclaus seu Amyclanus.
Mygalus, Pamphyl. opp. 132,21 apud Ptolem. est Magylus.
Myrobalanorū fructus cur initio dulces, cum plerumq; sint acerbi 295,5
Mysiaci vrsi albi 118,17
Mythepolis, seu Mythopolis, pagus ad lacū Ascanium 96,22

N

Nabatæus lacus 127,2
Naui oleacei quid in qua corporis parte portendant 235,10
Naphtha 127,28
Nares patulæ quid sign. 172,10. 186,28 nariū saltitatio quid signif. 226,12 Nasus qualis quale ingeniū & mores indicet 149,26. 171,26. 209,24 nasi saltitatio quid signif. 226,3 per nasum loqui, qualis animi indicium 174,26. 217,28
Natantes eiiciens fons 123,27
Natium saltitatio quid significet 232,21
Natura Empedocli vnde dicta 4,17 natura in multis contrarium facit, nostri commodi gratia 43,19 natura loquitur per signa 188,25 natura signorum interpretatio: quare Physiognomonia
Nauis cur ab iis magis moueatur qui sunt in medio 52,17 nauis celerius cur feratur cum altius antenna tollitur 51,3 naues incensæ 121,4
Naxiarum vesparum [illegible] venenati 113
Neleus fl. 122,[illegible]
Nenuphar: vide Nuphar.
Nictatio oculorum qualis, qualis animi præbeat indicia 141,24. 170,[illegible] 200,27 Nictatum, [illegible] midi 193,3
Niger color vnde existat 238,14 nigrum videtur nobis trifariam 237,[illegible] nigrum ignitum transit in puniceum 233,5 nigra vnde fiat ligna [illegible]
Nigredo corporis quid significet 213,12 nigra animalia albis validiora 252,9 nigri, timidi [illegible]
Nigri montes [illegible]
Nihil esse: vel si sit, ignotum esse: aut si notum sit, aliis significari non posse [illegible] e nihilo nihil fieri [illegible]
Nili aqua fœcunda 123,[illegible] Nili aqua cruenta [illegible] de aliquando fluxerit 129,13 Nili fl. [illegible]
Nitrosa aqua 96,2[illegible]
in Niue nascuntur [illegible] dum & animalia & plantæ 282,10 niues in creta 57,[illegible]
Niuosi venti [illegible]
Nodus ligni, pondus [illegible] auget, vt etiam [illegible] 49,27
Notus qualis ventus, & vnde dictus 133,[illegible] initio siccus; in fine humidus 134,11 æstiuus [illegible]
Nubes densæ cur nigræ videantur 237,25 nubes frontis & superciliorum quid signif. [illegible]
Nuces cur si [illegible] frangantur [illegible] bulo [illegible]
Nucleorum figura cur pyramidalis 294,15
Numerare quid 17,14: & 19,6: & 30,2 numerare non est singula infinita animo seu cogitatione tangere 38,18
Numerorum mensura communis, vnitas est 31,19 numerorum principia, vnum & duo 36,1
Nunc, principium & finis temporis 22,24
Nuphar, seu Nenuphar, planta medica 284,21
Nympharum lacus 128,13
Nyssæ aquæ dulces 131,3

O

Obsignatio forium 112,27
Occidentis aer purpureus 239,10
Occidentalium populorum propria natura 212,[illegible]
Oculi animalibus qualib. quales 171,2 oculi quales, qualis animi indices 140,23. 161,25. 224,1 oculorum signa, cordis affectus produnt 162,19 per oculos ceu fenestram prospiciuntur animi secreta 139,14 oculorum signa, ceterorum signorū physiognomonicorū sunt veluti regula 202,2
Oculorū color qui quid in physiognomonia significet 224,1 oculi varii quid sign. 194,5 oculi rubicundi quid sign. 164,18 oculi rubore suffusi q. signif. 170,28. 194,24 oculi rubentes vt punici mali flos, quid sign. 166,13 oculi ignei quid significent 171,21 oculi sanguinei quid sign. 166,14 oculi sanguinei protuberantes quid signif. 167,12 oculi pallidi quid signif. 166,13. 194,23 oculi nigri quid sign. 152,15. 165,17. 195,14. 198,16 oculi casii a nigris vt distincti sint, & quid sign. 195,13. 165,16 oculi glauci quid sign. 152,18. 164,2. 171,1. 192,25. 193,24 oculi cærulei quid sign. 164,3 oculi liuidi quid signif. 197,27 oculi lucidi quid sign. 198,8. 168,1 oculi nitentes 152,24 oculi micantes seu scintillantes quid signif. 168,2. 171,7. 198,12. 214,13 oculi ridentes quid signif. 168,22. 169,5. 198,28 oculi torui seu tetrici q. s. 169,8. 199,17 oculi turbidi quid sign. 167,24 oculi caliginosi quid significent 163,16. 167,28. 198,6 oculi tenebricosi quid signif. 167,22. 198,1 oculi cæcutientes quid sign. 201,14
Oculi humidi quid sign. 168,10. 191,21 oculi humidi pellucidi qualis animi signum 161,25 oculi sicciores quid signif. 165,12. 167,4. 168,12. 169,3,12 oculi caui q. s. 166,27. 168,14. 196,23. 199,3 oculi protuberantes seu prominentes quid signif. 167,8,20. 197,4 oculi procidui sanguinolēti quid sign. 197,7 oculi tumidi quid signif. 167,15. 197,9 oculi circumquaque tumentes quid sign. 167,9. 197,25 oculi lati q. s. 191,22 oculi magni quid signif. 163,10,18. 166,4. 193,13 oculi parui quid signif. 163,1,20,28. 193,15 oculi tenues seu exiles quid signif. 171,10. 191,23 oculi alti quid signif. 167,17. 197,21 oculi sursum erecti seu adstricti quid signif. 164,23. 194,19 oculi deorsum conuersi q. signif. 165,3. 194,26 oculi distorti seu peruersi q. signif. 165,5. 195,4
Oculi tensi perpetuo, q. signif. 169,21 oculi firmiter stantes quid sign. 162,20,25. 192,14 oculi defixi quid signif. 167,6 oculi sine nictatione immoti stantes, quid signif. 170,18. 201,2 oculorum status rectus, optimi viri signum 164,23 oculorū motio qualis quales notet animos 154,7 oculorum motus turbulentus quid signif. 163,9 oculorum motus citatior & tardior quid signif. 163,12 oculi citati quid sig. 171,9. 198,19. 201,14 oculi mobiles seu volubiles quid signif. 191,21. 193,5 oculi nictantes crebrius, quid sign. 170,15. 200,27 oculi tremuli quid signif. 165,14 oculi vibrantes, quid significent 197,17 oculi fluctuantes quid signif. 163,25 oculi aperti quid signific. 168,28 oculi expansi quid signif. 170,13 oculi late se identidem aperientes & expandentes quid sign. 170,6. 200,14 oculi patentes semper q. s. 200,20 oculorum clausio & apertio crebrior q. sig. 199,25: & 169,17 oculorum perturbatio quid signif. 216,11 oculi tum dextri, tū sinistri, & partium eius

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

saltitatio, quid sign. 225,5
Oculi imbecilles in casiis magis quam in glaucis 164,9
Oculorum orbes imbecilliores quid sign. 164,7 oculorum calculi miliares quid signif. 164,11 Vise & Calculi
Oculi pulcherrimi Græcanicæ genti 213,9
Ocularia medicamenta 97,20. 122,27
Odor obscurior 81,12
Oedipodis sacrificium 162,11
Oenareæ seu Volaterræ miracula 103,26
Olbia, opp. Pamphyl. 132,21
Olea sacra 96,10 olea sacra mirac. Ath. 120,13 olea callist-phanos 96,3
Oleum cur aquæ superinnatet 278,5 olei strepitus exilis & obsc. 85,14 olei fons 110,18. 124,2. 126 22. 130,23,26
Oleosa aqua 131,4
Oleacei neui quid in qua corporis parte portendant 235,10
Olera quales plantæ 268,16 olus regium 268,23
Olympus, Mysiæ m. 131,2
Olympus Piericus 134,2
Olympias, Thracias ventus 134,1
Olympica olea 96,11
Omnia æterna esse & vnũ, & infinitum, Xenophanis opinio 1,5 omnia vnũ esse, Xenophanis dogma 1,19
Onus super ligno a duobus si portetur, cur quo propius est, eo premat grauius 73,1
Opigais, planta 266,25
Opiniones e communi sensu petitæ, magna ex parte recta 2,24
Orbes in templis suspendi soliti 45,14 orbib. maioribus quæ tolluntur & trahuntur, cur facilius & citius moueatur 57,5. Vise & Circulus.
Orchomenius cuniculus & Vulpes 105,2
Orientis aer purpureus 239,10 Orientalium populorum propria natura 212,17
Orichalci Pheneatũ 97,15
Origani sapor 270,19 origani vires 91,4
Orthonotus seu Euronotus 133,15
Orthosiæ Dianæ ara 123,6
de Ortu & interitu rerum varia veterum opiniones 5,8 orta, vel e sui similibus orta sunt, vel e dissimilibus 8,12
Os quale quale ingenium & mores indicet 173,25. 209,8 oris saltitatio quid portendat 227,15 oris figuratio diuersa, diuersas voces reddit 76,25
Ostraceo animalium generi tria insunt 275,10
Othrys Thessaliæ, sepas fert 122,2
Ouis ingenium & mor. 202,22
Ozus, fl. auriferus 95,8
P
Pæoniæ & Madiæ confiniũ 89,5 Pæoniam perlabitur Ister 122,19 Pæoniæ mons Hesanus seu Messapius 89,3 Pæonia auro abundat 95,3 Pæonia aurum ἄπυρον 95,1
Pæonici boues 89,9
Pæonici boues siluestres, omnium maximi 114,2
Pagreus, boreas 132,17
Pagrici montes, & Pagrica saxa 132,19
Palati saltitatio quid sign. 227,12
Palici Siciliæ, & miraculosi eorum fons 97,3. 124,8
Pallor, pauoris signum 55, 25. 152,22 pallor ex timore pariter & labore 144,11
Palmarum sterilitati quod remedium adhibeatur, & quomodo mas a femina differat 272,15 palma non floret 272,1 palma fructus carens 271,5 palma calorem pro concoctione mutant 246,23 palmæ sapor 272,8
Palmites initio nigri 247,3
Palpebræ quales quid sign. 170,3. 201,15
Palpitationes seu saltitationes aut vibrationes in hac vel illa corporis parte quid portendant 224, 2, & seq.
Palumbium carnem ex [illegible] culorũ fetũ amor [illegible]
Pamphyliæ loca ardentia 94,3
Pandosia [illegible]
Pangæorum metallorum [illegible] aqua [illegible]
Pantheri olea [illegible]
Panthera seu pardalis [illegible] capiatur 90,15 [illegible] thera forma & ingenium 146,15. 202,16. 203,[illegible]
Papaueris succus, plures colores habet 247,[illegible] papaueris foliorũ color 247,28 papaueris flos puniceus: fructus [illegible] alius albus, alius nig[er] 248,13
Paphlagoniæ fons [illegible] 130,10
Paphlagonici pisces fossiles 95,[illegible]
Pardalis [illegible]

Pardalis: vise Panthera
Parentes, pullis sedes suas concedunt 113,12 parentum seruatoribus tutum iter Deus per media pericula præbet 120,21
Parientia quotannis bis, & quidem gemellos pleraq; 113,26 partus terni quotannis in Vmbrono pecori 100,14 partus multiplex Vmbricis mulieribus 100,15 partus robusti exemplum in Ligusticis mulieribus 103,15
Parmenides vnum esse dicit Ens 26,11. 37,21 Parmenidis locus de vniuersi forma 5,21 locus de Deo 11,21
Partes toto priores sunt natura 16,26: & 17,2: & 18,4,25 partium expertia etiam sensilia 29,1 partiũ expertia si componas, nihilo maiora fient priora 40,26
Parthenope, Siren 106,28
Paruum pro Paucum vsurpatur interdum 34,17 paruum maius superat arte 43,26
Paucum diuisiones habet finitas 35,25 paucum, in numeris finitum est; in magnitudinibus infinitum 36,6,10
Paulus Peucestius 100,1
Pectus quale qualis animi indicium 148,17. 178,10 206,5 pectus hirsutum quid significet 152,27. 162,9. 215,3 pectus glabrum, impud. 153,1 pectus rubicundum quid significet 213,21 pectoris regio superior quid pro diuersa qualitate significet 148,11 pectoris regio ignei coloris, iracundiæ signum 152,4 pectoris saltitatio quid signif. 231,23
Pecora ter quotannis parientia 100,13 pecudes salem quibusdam in locis bis poscunt quotannis 117, 20 pecoribus & iumentis medentur oleo 130,24
Pedasa, seu Pedasus, Cariæ vrbs: & capra Pedasia 117,4
Pedasia, Cariæ regio 117,2
Pedes quales quale ingeniũ arguant 147,4. 180,11. 188,8. 204,14 pedum motus in incessu qualis qualem prodat animum 154,3 pedum plausus 183,22
Pegaon 133,25
Pelecani conchas fluuiales vt deuorent 91,16
Pelles animalium cur hoc vel illo colore sint 250,3 pellem exuentia 98,18. Vise & Cutis.
Pelopis sacrificium 162,10
Pelorium promontoriũ in Sicilia croco abundat 109,25
Pennæ auium cur hoc vel illo colore sint 250,3 pennæ cutis colorem sequuntur 250,20 pennæ animalium colore cur mutent 250,3 pennæ colorem mutant pro alimẽti copia vel penuria 253,22 pennæ colorem pro concoctione mutant 244,13 pennæ nigrarum auium, ima sui parte nigriores, in summitate flauiores 251,15 pennæ ad lucem expãsa, purpureũ colorem reddunt 239,16 pennarũ in auib. duritics & mollities, ingenii & naturæ index 138,21
Percuti eo grauius quidq; solet quo grauius percutit 59,9
Perdix fœminea auis 203, 16 perdices albi 252,3
Pergamensia metalla 96,13
Periuria vindicans aqua 97,8. 120,9. 124,11
Perpendiculum in omni æquilatero in mediam lineam cadit 20,17. 40,22
Perrhæbiorũ lingua φοινίξαι dicitur τὸ αἱμάξαι 115,15
Persiæ loca ardentia 93,27
Persiæ fons oleosus 124,1
Petitio principii 18,27
Petulantis signa 186,15
Peucestii veneficium 100,1 in Peucetinis Dianæ fanũ 109,19
Phaethon vbi delapsus 100, 27
Phaetho de Bospori fluuio quæ scribat 127,7
Pharangites, Iapyx 133,24
Phasidis fluuii radix 121,3
Phemonoe de supercil. saltitatione quid senserit 225,3 de dextri oculi saltitatione quid senserit 225,5
Pheneatum orichalci 97,15
Phetææ aquæ 129,12
Phidias in Mineruæ clypeo mira solertia effigiem suam includit 120,22
Philippensia metalla 94, 21
Philo de pilorum duritie quid pronuntiarit 160, 24
Philoctetes vbi mortuus 108,21 Sybari cur colatur 108,16
Phoca capta inuidia 99,20
Phœnices, Syriæ populus, vnde nominati 115,11
Phœnicũ nauigatio in longinquas reg. 116,15,28

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Phœnicias, eurus 133,14

Phœnicodes (seu Phœnicussa) insula unde dicta 115,10

Phylarchus de fonte Clitorio 132,10

Physiognomonia an sit, & quomodo 135,20. 136,4 physiognomonia, inuentũ diuinum 189,10 unde dicta 137,27. quam utilis 156,16 circa quæ versetur 137,24 physiognomonica ingeniorũ scrutatio quomodo instituenda 157,1. 189,20 physiognomonica cõiectura e quib. petantur 138,3 Physiognomoniæ species 135,21

Picigressus & pastus 91,11

Picta vestis 104,17

Pieriæ aurum 95,11

Pietas erga parentes quo lapide confirmetur 121,15 pietati tutum iter Deus præbet per media pericula 120,17

Pili quales quale ingeniũ & mores indicẽt 138,16. 160,21. 214,16 Pilorum erectio quid signif. 223,20 pili animaliũ cur tali aut tali colore sint 250,3 pili cutis colorem imitantur 250,15,19 pili animalium qua de caussa colorem mutent 250,3 pili colorẽ mutant pro alimenti copia vel inopia 253,22 pili colorem mutant pro coctione 244,13 pili pro ætatis diuersitate vel albissimi sunt vel nigerrimi 253,26 pili pueris & senibus cur albi 252,7 pili iumentorum unde & quando albescant 251,23 pilorum colorẽ mutat tarandus 93,12 pili quos colores non admittant 253,28 pilorum defluuium afferens aqua 125,12

Pili capitis: vide Capilli.

Pilosi ventre, tibiis, pectore, humeris, dorso, ceruice, qualibus ingeniis præditi 152,25. 214,28

Pingues reddens fons 125,16 pinguia fumũ reddunt nigrum 238,19

Pirenes aqua leuissima 131,11

Piri iuniores feraciores 274,1 piri folia excocta, fiunt punicea 249,26

Pisces in cauernis degẽtes, & pabulatũ inde egredientes 99,2 pisces in sicco pabulantes 98,28 pisces in latibulis subterraneis sensum amittentes 98,12 pisces fossiles 99,9,15

Pithecusii ignes 94,11

Pituita in cerebrum ascendens 281,18

Pix e terra ebulliens 113,16

Plantæ animalia an sint 259,15 anima quali prædita 260,24. 261,15 animã habere cur visa nonnullis 258,14 nec cupiditatem nec sensum habent 258,27 nec dormiunt, nec vigilant 261,19 somno cur non indigeant 263,23 plãtis motus qui sit 276,3 plantæ motum ex se non habent 260,9. 261,15 plantarũ vita quid ab animaliũ vita differat 257,21

Plantarũ materia 281,12 plantarum ortus & propagatio varia 271,21 plantæ alimenti principium unde habeant [illegible],22 matrẽ habent terram, solem vero patrem secundum Anaxagoram 262,24 ut nascantur e terra & crescant [illegible] 275,3 citius cur nascantur & perficiantur [illegible],14 indigent quatuor rebus 281,7 indigent duob. præcipue, materia & loco 282,6 [illegible] tibus plerumq; nascantur 283,10 aridis in locis cur pauca proueniunt, & quales illæ 282,18 arenosis in locis cur difficulter proueniant, & quales illæ 283,11 [illegible] tis seu tectis in locis [illegible] proueniunt 282,22

Planta montana [illegible] plantæ in lapidib. & [illegible] lidis locis nascentes [illegible],19 plantæ in plantis nascentes 287,10 plantæ in niue nascentes [illegible] plantæ aquosis locis nascentes 286,18,27. [illegible] plantæ in aqua [illegible] nascentes 283,[illegible] plantæ in aquis calidis, seu in qua aqua calida [illegible] untur, nascẽtes [illegible] plantæ salsis in locis nascentes 282,5 plantæ sulfureis in locis prouenientes 285,2 plantæ syluestres seu agrestes [illegible],6 plantæ syluestres copiosiorem fructum ferunt, sed minus bonum [illegible]

Plantæ cõpletæ quomodo dicantur [illegible],18 [illegible] an dissimilia sint [illegible],3 plantarum semina 274,1 plantæ masculæ quales 262,7. 274,[illegible] plantæ femellæ quales 262,8. 274,6 plantæ [illegible] genere quomodo intelligenda sint 262,25

Plantarum vis triplex, & unde unaquaq; 275,3 plantarũ figura seu habitus, tres sunt modi; & unde illi 289,26 plantarum partes 264,19 plãtarum partes ut differant 265,19 plantarum partes compositæ, similes sunt animalium membris 265,1 plantarum flores & fructus unde desint 290,21

Plantarum species præcipuæ, arbor, herba, frutex 263,9 plantarum diuisio e differentia partium 264,17. 267,1 plantarum differentia ratione loci 269,15,27 plantarum differentia ratione cultura 269,4 plantæ seruntur alia alio tempore 273,15

Plantis colorum principia quæ sint 244,14 plãtarum color communis viridis, & unde ille 289,23 plantæ color initio herbaceus 244,19 plantarũ quod sub terra est, album est; quod vero super terrã exstat, viride 245,14 plantarum color pro anni temporibus mutatur 245,27 plantæ colorem pro concoctione mutant 244,13 plãtæ quædam e posteriore cultu redeunt in priorem, eademque modo & colores mutant 273,15

Plantæ vitia sua deponunt diligenti cultura 273,8 plantæ debilitatæ senescere & interire quibus e caussis soleant 264,14 plantarum meatus ut obstruantur 281,5 plantarum partes terræmotu nihil afficiuntur 277,20

Planta pedis saltitãs quid portendat 234,5

Plato magnitudines statuit indiuiduas 26,23 cupiditatẽ plãtis tribuit 258,5 Platonis Parmenides 26,22 Platonicæ dichotomiæ, & entis diuisiones in infinitum 26,19

Plausus manuum & pedũ in animi indignatione 183,21

Plion sub Ionum ditione Tarentum appellatum 108,14

Plumbi Indici miraculum 98,2 plumbo in alterã lancem infuso libram corrumpunt purpurarii 49,25. Plumbum albũ: vide Stannum

Pluto Proserpinam ubi rapuerit 101,14

Pluuiæ aquæ quæ diu constiterunt, si exarescant, herbaceo colore solum vestiunt 244,2

Polemonis interpres Adamantius 188,26

Pollex Veneri sacer 230,27 pollicis dextri saltitatio quid præsagiat 229,23. 230,25

Polycriti, qui res Siculas carmine conscripsit, narratio de laculo quodam mirifico 110,2 Polycriti narratio de Siculi freti tempestositate horrenda 114,5

Pondus magnum paruis viribus moueri, absurdum videtur 44,6 pondera magna leui momento mouere, artis opus est 43,27 pondera magna cur ab exiguis viribus vecte moueantur 51,23

Pontes fl. lapides mir. 111,1

Ponticæ aues in latibula sese abstrudentes 98,8

Poplitis saltitatio quid portendat 233,13

Populonium, oppid. Etruriæ 103,25

Populus alba electrum stillans 100,28 populus nigra in Creta fructũ fert 98,25

Porcina ingenia 161,21. 174,7

Porthmias, quære Cataporthm.

Portulacæ folia excocta fiũt punicea 249,26. nisi forte pro ἀνδράχνης legẽdum ἀχράδος, pirastri.

Posidonium a subsolano infestatur 133,2 Posidoniates sinus 106,25

Potameus, subsolanus 132,28

Potniacus fons 123,21

Potus loco ventus hauritur a capris Cephalensis 90,25. 121,23

Prasinus color 245,6,10

Principium rei, unde exorta est 5,16 principia rerum Empedocli & Anaxagoræ quæ 4,14,25

Prœti filias qua aqua sanarit Melampus 125,28

Proserpina a Plutone ubi rapta 101,15

Prusa, opp. ad Mysium Olympum, & thermæ ibi dulces 131,1

Psittacena loca ardentia 93,26

Ptolemæus liberalis in colligendis omne genus libris 223,6 Ptolemæus Commentariorum libro

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

VII, de Corinthiaco fonte qua prodiderit 132,5
Pudendum osseum 91,8
Puerorum capita initio rufa 250,25 puerorum capilli, palpebræ, & supercilia, cur initio nigra 252,5 puerorum vox 85,17 pueri perspicue loqui cur nequeant 79.26
Pulmo vnum e vocum & sonorum instrumẽtis 76,23 pulmo qualis quales voces reddat 77,4,23
Punctum an articulus indiuiduus 25,27 punctorum compositio, nullam efficit magnitudinem 22,28
Punica historia 116,10
Punicæ mali & flos & fructus est puniceus 248,9 punicei mali flos, rufi seu rutili coloris 161,4. 214,26 Punicæ arboris fructus initio albus 247,19,25 punica grana & initio & in fine punicea 253,16 Punicorum fructus compositus 270,23 punicæ arbores aciditatem quo modo deponãt 273,8
Puniceus color vnde 239,3,19 puniceus color post nigrum exsistit 247,10 puniceus color in purpureum vt transeat 240,5
Pupillæ oculorum quales quale ingenium & mores notent 161,26.191,22 pupillarum orbes quales quid signif. 162,3,14
Purpura tinctura 246,11. 249,7 purpureus color floridus & splendidus vt fiat 239,8
Pusillanimi signa 142,19
Putei æstate abundantes, hieme siccescẽtes 96,23
Pyramidalis figura caussa quæ sit in spinis & similibus plantis 289,7 Pyramidalis figura in nucleis quæ sit caussa 294,15
Pyriphlegethon, loc. 106,20
Pyrrhæi infestãtur a Thracia 134,2 Pyrrhææ aquæ steriles 129,11
Pythagorei primi τὸ ἀσύμμετρον inuenerũt in magnitudinibus 3,19
Pythermus de Strymonis vorticibus 127,5

Q

Quassatio, motui difficultatem affert 71,15 baiulanti onus reddit grauius 72,8
Quercus cortex, antipharmacum toxici 102,13
Quietis & tranquillitatis vbiq; caussa est æqualitas 73,13

R

Racemi colorem pro concoctione mutant 246,23. 248,25
Radiorum in tibiis saltitatio quid portẽdat 233,22
Radix plantis auctor & caussa vitæ 267,19 radix aliis vna, aliis plures 270,10 radice carentes plantæ 283,23
Ramorum in plantis differentia vnde sit 291,2
Rana muta apud Cyren. 98,22 ranæ Seriphia mutæ, alio tralatæ cantant 98,26 rana marina 99,6
Rara, non merguntur 278,1
Ratione sola nitendum an sit, an etiam sensus aliquid tribuendum 37,19
Rationes soluere qui nequeunt, imbecillitati ser uiunt 38,24
Raucorum vox 86,24
Reatini agri fons 124,23
Rectum seu ὀρθὸν quid [illegible] Rectum, medium inter Curuum & Cauum [illegible] 19 rectũ stare quid [illegible]
Reflexio lucis [illegible]
Regia therma [illegible]
Remus naui, est velut [illegible] ctis [illegible]
Rhamnus, frutex [illegible]
Rhegium, Italiæ promontorium, Siciliæ oppositum 114,8 Rhegij pisces [illegible] siles [illegible]
Rhenus fl. [illegible]
Rhodij cum Tlepolemo a Crotonis finei [illegible] 23
Rhombi latus qualis [illegible] 63.20
Risus & strepitus [illegible] rum nocturnus [illegible] sius malus qui [illegible]
Roma interdum etiam [illegible] canicula ortum [illegible] feruntur [illegible]
Rosarum folia initio [illegible] 247,20 rosarum [illegible] scarabæos exanimat [illegible] 6
Rossus, & Rossij [illegible] 2 Rossiorum [illegible] 133,13
Rostra magna & [illegible] medeiq; auibus [illegible] rostra cuius colorem [illegible] quuntur [illegible]
Rota volutatio 55,[illegible] figuli vt voluatur [illegible] rota cur facilius [illegible] põdere moueatur [illegible] cum pondus habet [illegible]
Rotundi ex oblongis [illegible] fiant lapilli [illegible] rotunda figura cur [illegible] lium mouere soleant [illegible]
Rubor faciei, genarum [illegible] culorum, quid signif[illegible] 152,1,9
Rubra aqua [illegible]
Rufum transire in [illegible] [illegible]

253,13 rufi pili cur diutius in corpore permaneant 251,7 rufi pili q. significẽt 151,24. 213,15. 214,26

S

Sabatus lacus 128,2
Sacri morbi signum 194,20
Sacrificata non tangunt ictiani Elidenses 113,7
Sagittarii Scythæ quo toxico inficiant 118,5
Sal in quibus aquis generetur 280,27 sal pulcherrimum ex aqua quadam concrescens 117,16 sales fossiles 116,11 sales in lapidem durescentes, & sculpturæ se prebentes 116,13
Salem (id est sale pasci) pecudes bis quotannis solit apud Arabios 117,20
Salmoginensis in locis nascentes planta 282,5,28
Salitans corporis motus 233,13
Salitatio seu palpitatio in hac vel illa corporis parte quid signif. 223,10 Salitatio totius corporis quid portendat 235,4
Sanguis in cerebrum ascẽdens 281,18 sanguinis lationi respondet motus lacis 154,28
Sapores plantis varij 270,14 sapor in fructib. quibusnam ex caussis exsistat 293,27
Sardicenus lacus 127,19
Sardinia olim Ichnusa dicta, & cur 105,17 Sardiniæ miracula 105,9 Sardiniæ feracitas 105,18
Satorum satur est medius digitus 230,10
Sauromaticus lacus 125,14
Scammoniæ infuso exardescens 94,5 vide & Lapis.
Scalmus in naui est velut hypomochlion & centrũ 52,18,22
Scamandri fl. herba 121,8
Scapularum saltitatio q. s. 228,15
Scarabæi rosarum odore exanimãtur 119,6 scarabæos perimẽs locus 112,9
Scilla vna radice prad. 270,10
Sciron a Megarensib. dicitur Thracias ventus 133,27 Scironia saxa 133,27
Scopeleus, eurus 133,12
Scorpionum venatio 93,1 scorpionem debellans locusta 117,22 scorpionis ictibus medetur locusta Argiua comesta 117,28
Scortatoris signa 187,16
Scotussæus fons 111,13.124,12
Scriptorũ editio post mortem tutior est 189,1
Sculptilia e sale 116,14
Scyletinus a Tarentinis dicitur Iapyx ventus 131,23
Scytalæ maiores cur facilius circũque & moueantur & moueant, quã minores 57,7 super scytalis cur facilius vehantur onera quam super currib. 57,19 Scytalarũ rota minores 57,20
Scytharũ pili 161,2. 214,24 Scythicum toxicum vt conficiatur 118,4
Securis cur inflicta, non depressa, lignũ findat 61,14
Secures æreæ 109,6
Seminum materia, aqua 281,12 seminum species ab aere & sideribus proficiscuntur 281,11 semina plantarum sæpe degenerant 272,5
Senilis species in iuuenili corpore quid significet 190,27 senum loquela 79,27
Sentire vno eodemq; tẽpore eadem an possimus 16,7
Sensus in multis opinionem communem efficit 2,22 sensus iudicium non prorsus excludendũ a ratiocinatione 37,19 sensus adimens aqua 126,4 sensum in latibulis amittentes aues & pisces 98,10 sensu carentis seu stupidi animi signa 141,6. 182,17. 219,16
Sepes, serpentũ genus 122,3
Septemtrionalis plagæ tempestes 159,18. 212,23 Septemtrionalium pop. physiognomonia 138,24. 159,2. 212,7
Sepulcrum nocturnis spectris infestum 105,26
Sereni venti qui 134,20
Seriphia rana muta 98,26
Serpentes & cetera reptilia acri odore fugãtur 111,6 Serpentũ copia in Thessalia a ciconijs deleta 92,18 serpentes in annonæ penuria in cibos assumpti 92,22 Serpentes colorem pro loco mutantes 122,3 Serpentum genus hieme ictu suo non lædens; alias aspidi veneno par 118,11 serpentum genus exteros tantummodo mordens, non indigenas 119,11,16 serpens sacer in Thessalia 119,17 in Serpentum genere Draco mascula, Vipera fœminea species habet plurimum 203,18 serpentũ oculi exiles 191,24 serpẽtis incãtatio 119,23

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Serrarum limatura 83,22
a Seruis manumissis magistratus creantur 104,2
Sexus vtriusq; propria discrimina 139,9. 203,3
Sibylla Cumana cella, patria, appellatio 104,5
Sicilia croco vbi abundet 109,25 Siculum fretum cum luna crescit ac decrescit 96,25 Siculi freti tempestuositas horrẽda 114,4 ad Siculum fretum loca ardentia 108,5
Sicyonia statua 97,14
Sigeion appellatum olim Tarentum 108,15
Signa physiognomonica sunt taciti naturæ interpretes 188,24 signorum physiognomonicorũ differentia 157,7. 189,22,26 signorum physiognomonicorum alia stabilia, alia pro re nata decedentia vel accedẽtia; & quam vtraq; significationem habeant 137,13 signa propria, proprium aliquid denotant; communia, commune quid 136,22 signorum physiognomonicorum delectus vt instituendus 147,3. 136,15. 137,3. 156,5. 190,5 signa physiognomonica quæ euidentissima, & in quo corporis loco 156,6 signa physiognomonica præcipua in oculis 191,13. 202,2 signo vni & alteri tuto inniti non possumus in physiogn. 139,14 201,27
Significari aliis non posse quæ nouimus aut cogitamus 13,3. & 16,20
Silla, lacus Gela 126,24
Siluestres: vise Agrestes.
Simiæ ingenium & mor. 202,22 Simiarum oculi exiles 191,24. 202,28
Sipyli montis lapis 121,15
Sipyli fons 125,1
Sirenum ædes, & nomina 106,26
Sirenusarum insularum situs, & miracula 106,22
Sistron, herba 121,9
Socratis oculi 167,19. 197,13
Sol, plantarum pater 262,25 a sole longius remota loca, paucas gignunt herbas 286,14 solis latio dextram versus 134,11 solis sacer est digitus a minimo secundus 230,17
Solidum quid 275,27
Solstitium prænuntiant apes & cicadæ 98,14
Soluere rationes qui nequeũt, imbecillitati seruiunt 38,24
Solum pedis saltitans quid portendat 234,7
Somnus quid, & vnde 261,20,26
Somnolenti signa 143,4. 186,9
Sonus: vise Vox.
Sophron lapis 122,16
Species animalis cuiusque, mores eius & ingenium indicat 202,15 species hominibus quot sunt, tot sunt etiam mores 191,11 species muliebris in corpore virili, animum quoque talem arguit 158,7. Vise & Facies.
in Speciebus atomos statuere 28,21
Spectatio enthusiastica 93,19
Spectris & tumulis nocturnis infestum [illegible] crum 105,18 [illegible] rum terricula [illegible] herba [illegible]
Speculum in montibus [illegible]
Speculi colorem referunt quæ in speculo cernuntur 242,28
Specus subterranea miraculosa 105,4 [illegible] amœna [illegible]
Sphærica vniuersi forma 5,22
Spinarum natura [illegible] spinæ cur sint pyramidali specie 283,7 [illegible] mortifera 1[illegible] [illegible] nosarum plantarũ proprium [illegible]
Spina dorsualis saltitans quid signif. [illegible]
Spinus lapis 94,[illegible] 16
Spiritus emissio non in omnibus 76,22 [illegible] tus seu aeris emissio [illegible] uersa, densus [illegible] reddit 77,[illegible] [illegible] ratus qualis quale ingenium & mores signif. 172,16. 217,2
Splenis saltitatio quid signif. [illegible]
Stanni ad æs admistio [illegible] Stannũ seu plumbum album æri admistum [illegible] cernitur 244,11 [illegible] num Celticum [illegible]
Statera cur exiguo perpendiculo magna [illegible] nium pondera [illegible] 61,24
Statua homicidam [illegible] obruit 110,17 [illegible] prisci operis [illegible]
Statura qualis qualis ingenii index 174,18 [illegible] turæ proportio [illegible]
[illegible]

[illegible] inuidia 98,17 [illegible] morsus in Sicilia & Italia venenati 113,7
[illegible] adurens 89,18 stercus ex hordei quodã genere suibus & canibus letale 111,11 stercus humanum a panthera mire appetitur 90,17
[illegible] arborum remedia 272,14
[illegible] subiecta loca colorem vt mutent 247,11
[illegible] in planta quod in homine statura 267,20
[illegible] , Lelegum rex 113,3
[illegible] vnde & quomodo exsiliant 76,5 strepitus violentus aures 83,17 strepitu & turba excitatur fontis cuiusdã aqua 124,6
[illegible] vortices insecta deferunt in Apolloniatem lacum 127,6
[illegible] a quibusdã dicitur Thracias ventus 133,16
[illegible] & sensu carentis animi signa 141,6. 182,17. 201,26
[illegible] adulatoria 216,13
[illegible] appellationes variæ 132,27
[illegible] tenuiores cur facilius ab eisdem moueantur ventibus quam crassiores 58,13
[illegible] plantis aliis alius 266,22 [illegible] plantarũ vt differant 270,14
[illegible] animantes in vitam reuocant aqua 114,4
[illegible] lacus 113,21 [illegible] in locis cur nascantur planta 285,2
Supercilia qualia quales animos arguant 153,8. 161,19. 215,13 supercilia tremula quid sign. 170,3 superciliorum excitatio quid signif. 162,24. 196,16 superciliorum palpitatio seu saltitatio quid portendat 224,27
Superficies, e lineis composita quantitas 24,13
Surarum saltitatio quid portendat 233,20
Surdi & inæquales soni 81,26
Surgere quomodo soleamus, & cur 73,11
Suis ingeniũ & mor. 144,1. 202,23 sues solidis vngulis in Emathia Macedonia 98,24
Susianus fons 126,7 Susiana aqua Medeæ 127,23
Sybaris, fluu. 108,22 Sybaris fl. propria vis 122,22
Sybaritæ Philoctetem cur colant 108,16
Sycaminius fons 125,10
Symphoniarũ confusio vnde oriatur 86,7
per Symplegadas an egressus Iason 107,27
ad Syracusanam viam fons miraculosus 96,27. 124,5
Syri a serpentibus suis non læduntur circa Euphratem 119,16 Syrii equi 90,26 Syria leontophónos 118,26 Syriæ porta 133,3
Syrtandus, subsolanus 133,3

T

in Tabella scriptum iuramentum, per aquam exploratur 97,5
Tactus duris & asperis offenditur 85,12
Tala, lacus Lydiæ 128,13
Talorum saltitatio quid portendat 233,26
Talpa Aetolica 123,8 Talpas non fert Coronea Bœotiæ 113,8
Tarandus Scythicus 93,11
Tarentum olim Heraclea, Plion, & Sigeũ dictũ 108,12 Tarentini Græcis herois. parentant 108,8 Tarentinus campo 93,21
Tarracinensis lacus 127,9
Tarrhææ aquæ 129,12
Tartessus argenti olim ditissima 116,15
Taulantiorum aqua mulsa 92,10
Taurus aureus voce edens 123,6
Tectoria in cisternis nigrescunt 245,1
Temporis finitio 38,8 temporis principiũ & finis, Nunc 22,25
Tempora omnium maxime canescunt 251,26 temporum palpitatio seu saltitatio quid portendat 224,22 temporum venæ intensæ, iracundiæ indicium 152,7
Tenebræ exsistunt luce deficiente 237,15 tenebræ non sunt color, sed lucis priuatio 238,1
Tenus, opp. Thessaliæ 119,21 Teni insulæ miraculum 123,13
Tenia aqua 131,21
Terebinthinum oleum 102,24
Teretes figuræ cur facilius moueri soleant 55,24
Terra calore suo cibos coquens in ollis defossis 93,25 terra crescens 94,28 Terræ profunditas Empedocli & Xenophani infinita 6,15 terræ color natura sua alb. 237,8

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Terra motus, fluuios & fontes sæpe aperiunt vbi ante non fuerunt 277,3 *terræ motus, plantarum & animalium partes nõ afficit* 277,20
Testiculorum saltitatio q. signif. 232,18
Testudines gustata vipera, origano sibi medẽtur 91,3
Testudines Græcanici operis 105,11
Thebes campus 132,24
Thebanæ, caciæ 132,24. 133,11
Theodorus, fl. aurif. 95,9
Theophrastus in lib. De aqua, & in lib. De plantis, quid de quibusdam aquis scripserit 129,7
Theopompus de Cynchroрum fonte 124,26 *de fonte Lyncestio* 125,9 *de acidulis aquis* 131,26
Thermæ: vise Aqua calida.
Thespiadæ ab Iolao in Sardiniam deducti 105,12
Thespiensis aqua 129,10
Thessali ciconias cædem cur vetuerint 92,18
Thraciæ venti appellationes varia 133,25 *Thracias, serenus* 134,21. *grandinosus* 134,15. *fulgurosus* 134,24
Thracius lapis ardẽs 94,18
Thraciũ mel 92,4 *Thracii accipitres* 111,17
Thunnorum copia maxima, eorumque conditura 116,25
Thurÿ profluentes 122,21
Thyesteæ epulæ 192,9
Tibia quales quale ingenium arguant 147,16. 179,26. 204,27 *tibia pilosa q. signif.* 152,25. 161,6 *tibiarũ saltitatio quid portendat* 233,15
Tibiæ quales quales sonos reddant 80,23 *tibiæ clarum sonum quando reddant* 81,8 *tibiarum vox acutior & gracilior vt fiat* 86,20 *tibiarum lingulæ quales esse oporteat* 82,26 *tibia citharæ adhibita, sonum illius obscurat* 80,9
Tigridis fluuÿ lapis 121,6
Telphossa, seu Telphussa, Bœotiæ fons frigidiss. 129,5
Timida animalia quæ 138,17. *timidi animi signa* 140,21. 182,2. 186,20. 219,1
Timor pallorem affert 152,23 *tincta tingentium colores referunt* 243,16 *tinctura varÿs reb. fit* 243,17
Tiresiæ mortis caussa quæ 129,6
Tlepolemus cum Rhodÿs in Crotonis fines delatus 108,23
Tmoli montis lapis 123,3
Tollenones in puteis quomodo fabricẽtur, & cur 72,18
Tonitruum sonitus 83,23
Torques areus 109,20
Toxicum Scythicum vt conficiatur 118,4 *toxici Celtici vis* 102,8
Tragasenses thermæ dulces 130,28
Tragium degenerat in sisymbrium 273,2
Tralliana aqua pingues 131,3
Trãsformatio rerum 7,24
Trapezus, Ponti vrbs, & mel ibi nascens 91,26
Triangulum constituitur trib. rectis 20,16. 40,20
Tripolis, Phœnicia op. 132,27
Tripoliticus sinus 133,4
Triptolemi mater 115,8
Tristis ingenii signa 183,8. 220,7
Triticum vbi primum inuentum 101,18 *Triti[illegible] genus singulare* [illegible]
Troades vbi & cur nau[es] incenderint [illegible]
Trochili dentes crocodi[li] purgant [illegible]
Trochlearum in mouendis ponderibus vis, & ratio 60,22 *Trochlearum motus* 55,27. 56,25 *Trochlea maiores cur faci[lius] & moueãtur & maiora quam minores* [illegible]
Træzenia aqua [illegible]
Tubarum inflatio [illegible]
Tubera terræ vnde nascantur [illegible]
Tyanensis aqua [illegible]
Tydidarũ parentalia [illegible]
Tympanorum & cymbalorũ sonus nocturnus [illegible]
Tyrrhenia seu Etruria miracula [illegible]
Tyrrhium æs crescens [illegible]

V

Vacuum aliquod esse, multorũ est opinio 7,A *Vacuum quid putetur* [illegible]
Vadimonii lacus [illegible]
Varia sen[...] nigra sunt [illegible]
Vectis paruus licet, magnas habet vires 60,6 *vectis pondera magna ut [...] quæ vires moueant* [illegible] *Vectis quo longius a hypomochlio abest, eo [...] citius & validius mouet* 63,12 *Vectis mirandæ ad libra vires referantur* [illegible]
Veli pars quæ puppim respicit, cur contrahatur [...] tera vero quæ proram spectat, laxetur, [...] minus secunde e puppi nauigare volunt [illegible]
Venenum aspersione premens [illegible]
Veneti: quare Heneti.
Venter qualis quale ingenium & mores indicet 148,2. 179,12. 205,27 *venter hirsutus q. sign.* 152,27. 161,8. 215,3 *ventris regio hispida, quib. animal. sit propria, & quid signif.* 138,26 *ventris saltitatio quid portendat* 231,26 *ventribus lapideã duriciem afferens fons* 125,1
Ventus pro potu exceptatur a capris Cephaleniis 90,26. 121,24 *ventorũ appellationes seu nomina varia* 132,14 *ventorum qualitates* 134,11 *venti ventos nonnumquã obruunt, & qui quos opprimant* 134,8 *venti mutatio spontanea, fieri solet in contiguũ a dextris* [illegible]
Verbascum in niue nascitur 282,12
Vertebra ceruicis quales quale ingeniũ prodant 177,22. 207,24
Vertex palpitatio quid signif. 223,13
Vertigo cum oculorum caligatione 114,19
Vesicæ ante oculos protuberantes 150,19 *Vesica oculis subter adhærens quid sign.* 170,25. 201,11
Vespæ Naxarum ictus veneni ex viperinarũ carnium esu 118,1
Vestigia ferarũ in fragrantibus locis canes odorari nequeunt 201,12
Vestis pretiosissima 104,12 *vestes in aqua nitrosa sine sapone eluuntur* 96,20
Vestis sacra & inuiolata 102,4
Vibratio: vise Palpitatio
Videri, non semper cum recta opinione cõiunctum est 2,19,23
Vigilia quid, & vnde 261,19,26
Vini tedium afferens fons 124,22. 125,18. 132,11 *Vini temperaturam per biduum & triduum cõseruans aqua* 130,4 *Vinaceus color* 240,2
Violis abũdans specus 101,10
Vipera, fœminæ serp. 203,18 *viperarum coitus* 122,9 *viperarum fœtus, patris necẽ in matre vlciscitur* 122,10 *e viperis toxicũ* 118,5 *vipera in Creta nulla* 101,20
Viridis color, communis omnibus plantis; & vnde ille sit 289,13,16
Virilis & fortis animi signa 140,12. 181,16. 218,19 *virorũ vox crassior* 86,18
Visum acuit aris fossio 97,19
Vitis insana seu furiosa 121,12
Viuerra seu mustela rustica pudẽdum osseum 91,8
Vlcera sanans aqua 111,13. 124,13
Vlna quales quale ingenium & mores indicent 177,23. 206,27
Vmbilici regio superior si maior sit, quid sign. 148,11. 178,10. 206,5
Vmbra cur nigra videãtur 237,21 *vmbrosi colores* 242,8 *vmbrosa nigredo* 237,24
Vmbricarum pecudũ, mulierum & frugum feracitas 100,13
Vngenti odor apibus inimicus 92,8 *vnguenta exanimãt vultures* 119,4
Vngues quales quales animos significent 181,2. 203,26 *vnguium in dextra vel sinistra manu saltitatio quid signif.* 231,1,15 *vnguium in dextro & sinistro pede saltitatio quid portendat* 234,17. 235,1
Vngula cutis colorẽ sequuntur 250,21 *vngulas animalibus detrahens aqua* 125,12
Vnitas, communis omnium numerorum nota 31,18 *vnitas, & binarius numerus, numerorum sunt principia* 36,1
de Vniuerso varia veterũ opiniones 5,1 *Vnum esse omnia, Xenophanis dogma* 1,19 *vnũ an sint omnia* 7,22
Vola in pedibus saltitatio quid portendat 234,1
Volaterra: vise Oenarea.
Voluntas & consilium sæpe amici gratia mutantur 189,9
Vomitus vocem exasperat 86,24
Voracis corporis signa 142,28
Vortices ebullientes 114,23 *vortices in altum exsurgentes* 115,1 *vortices insecta in lacum longinquum deferentes* 127,6 *in Vorticosa aqua quæ feruntur, cur ad extremum deferãtur in vorticis medium* 75,4
Voces vnde & quomodo exsistant 76,3 *vocis instrumenta, pulmo, arteria, os* 76,21 *vocis instrumenta pro affectuum diuersitate, diuersas voces efficiunt* 78,23 *voces exaudiri quando & quomodo soleant* 79,5 *vox*

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

per angusta instrumenta clare ad aures etiam longius distantis perfertur 79,11
Vox acuta vnde 83,25 vox arguta seu stridula vnde fiat 86,27 Vox clara vnde fiat, & quomodo 80,13 Vocis clarae vis 76,18 Voces euidentes & perspicuae vnde fiant 79,22 Vox tenuis vnde 85,16 Vox densa vnde fiat 87,22 Vox crassa vnde exsistat 86,16 Vox dura quae, & vnde 83,8 Vox aspera vnde fiat 85,1 Vox nuda, seu aspirationis expers 87,24 Voces caecae & obscurae quae 76,17 Vox putris vnde fiat 87,8 Vox abrumpi quando & vnde soleat 87,25
Vocum similitudo vnde 85,26 Vocum diuersitas vnde sit 76,24. 78,22 Vocum confusio 80,10
Vocis & spiritus emissio, non eadem est omnibus 76,20 Vocum variarũ imitatio, vt quadrupedum, auium, aquatiliũ, quomodo fiat, & cur 76,27
Vox animaliũ fortium qualis, qualis item timidorum 139,28 Vox quae quae physiognomoni naturae significationes praebeat 139,5, 24. 154,17. 174,14. 217,17 Vox affectata 215,28
Vocem animali adimit hyaena 118,25
Vrina letifera 119,3
Vrsi in Creta nulli 101,20 Vrsus niger, vel potius albus 252,2 Vrsi albi venenato halitu canes & homines interimentes 118,17 Vrsi ingeniũ & mores 202,18 Vrsini adipis miraculũ 98,20
Vsta cur nigra 238,16
Vtica Africana situs, antiquitas, miracula 116,6
Vuae colorem pro concoctione mutant 246,23. 248,25
Vulnera sanãs aqua 124,13
Vulpis ingenium & mor. 202,21 Vulpes canem in specum subterraneam seducit 105,3
Vulturum generatio 97,27 Vultures vnguentis interimuntur 119,4
Vultus consuetus, seu consuetus faciei habitus, quas significationes physiognomoni de se praebeat 139,6 Vultus affectatus 215,28 e vultu argumentari, lubricum est 136,8

X

Xenocrates statuebat magnitudines indiuisibiles 26,23
Xenophanis dogma, omnia aeterna esse, & vnum, & infinita 1,4 Xenophanes aeris & terrae profunditatem infinitam statuit 6,15 Xenophanis dogmatum refutatio 3,22 Xenophanis de Liparensib. igneis narratio 143
Xerxis copia, lacum exhau-riunt 117

Z

Zelotypi qua radice coniugum fidem confirment 121,4
Zenonis sententia de [illegible] 6,9 Zeno eritum [illegible] titudinem tollebat 14,21 Zenonis dogma de Deo 8,9 Zenonis [illegible] de Deo examinata 9,[illegible] Zenonis sententia de [illegible] co 14,19 Zeno, motum esse negauit 57,22 [illegible] no aliter temporis [illegible] onem accepit, & [illegible] finitionem stadio [illegible] Zeno infinita [illegible] pore tangi [illegible] 17 Zeno [illegible] tudine partiũ [illegible] 17,6 Zeno indiuisibiles lineas vt asseruerit [illegible]
Zephyrus vnde dictus 133,21

E M E N D A N D A.

Pag. 32, v. 13, distingue ante θ, non post. P. 127, v. 10, [illegible] leges Ἀμυκλαίαν. P. 153, v. 21, pro βεαχυ[illegible] scribe β[illegible] P. 219, v. 1, in titulo pro Τ Ο Α scribe Τ Ο Β. P. 286, v. 7, in [illegible] pro ι repone υ: & pag. seq. v. 24, ζ pro ς.

340585.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА